

ספר הזוהר

שחבר התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי
עם לשון הקדש מנקד

לש"ס דף היומי מסכת קדושין

והוא: זוהר המחולק לשבע שנים
לכמוד דף זוהר היומי עם דף גמרא היומי

זוהר ספר ויקרא כרך ה'
לפי ספר הזוהר 10 כרכים (70-79 כרכים) עמודים יא-קעב
[מפרשת ויקרא דף ד. עד פרשת צו דף לה:]

סדרנו בעזרת ה' כל ספר הזוהר על פי סדר מסכתות הש"ס ללמוד דף היומי, ללמוד 2-3 דקות ביום, ובזאת ידע ויזמין כי כל דברי חז"ל הקדושים הם סודות נוראים (הקדמות המהרה"י לעץ חיים), ובזה יזכה להכנס לגן עדן העליון (זוהר החדש שיר השירים - כי בלי למוד הזוהר חוזר בגלגול [זוהר, תרמ"ק, והאריז"ל]), וכך יוכל לשמוע תורה מפי הקב"ה בישיבת כל מסכתות הש"ס בעו"ם הבא (פמבאר בהקדמה), יכולים ללמוד גם את זוהר לשון הקדש (שיר הקד, ולשון הקדש היא לשון הקב"ה, זוהר תרמ"ה), וכך ישראל ילמדו ש"ס עם זוהר ובזה יכנסו בתבת נח להנצל מדור המבול ומפצצת אטום. וזוהי חובה על כל מגידי השיעורים בדף היומי, לצרף את הלמוד הקדוש הזה דף היומי זוהר ביחד עם למוד הש"ס, ובזה יקראו מצדיקי הרבים פמוכבים לעו"ם ועד (תפיני זוהר הקדמה, זוהר נשא כ"ד).

יו"ר ע"י מפעל הזוהר העולמי - ט"ו מנחם אב תשע"ב
רח' נחל לכיש 24/8 - בית שמש תובב"א

הוצאת:

שע"י "חברה מזכי הרבים העולמי" מפעל עולמי להצלת הדת

מיסודו של הגה"צ רבי שלום יהודה גראס
כ"ק מרן אדמו"ר מהאלמין שליט"א

MIFAL HAZOHAR HOILUMI
C/O CHEVREH MAZAKEI HARABIM HOILUMI
Under The Supervision Of Rabbi Sholom Yehuda Gros
The Head Of The Rabbinical Court Of Holmin

מצוה גדולה לזכות את הרבים

ולפרסם ספרי הזוהר היומי

בבתי כנסיות, בבתי מדרשות, בשמחות, לכל החברים וידידים,

ולכל אחד ואחד מישראל, לקרב הגאולה שלימה בב"א

וכל המזכה את הרבים זוכה לבנים צדיקים

ולכל ההבטחות הרשב"י זיע"א

אלו שלא לומדים זוהר וש"ס בנחד הם מחריבים את העולם,
כדברי המהר"ח וז"ל: "... כי בלי ספק בהיותם עוסקים בפשטיה
ובספוריה לבדם היא לובשות בגדי אלמנותה ושק הושת פסותה
וכל האמות יאמרו לישראל "מה דודך מדוד", מה תורתכם
מתורתנו, הלא גם תורתכם ספורים בהכלי העולם. אין עלבון
תורה גדול מזה, ולכן אוי להם לבגרות מעלבונה של תורה ואינם
עוסקים בחכמת הקבלה שהיא נותנת כבוד לתורה, כי הם
מאריכים הגלות וכל הרעות המתרגשות לבוא בעולם, עכ"ל.

מפעל הזוהר העולמי

רחוב נחל לכיש 24/8

רמת בית שמש - ארץ ישראל

טל: 054-843-6784 / פקס: 02-995-1300

hazohar.com@gmail.com

הקדמה

י'שמחו ה'לומדים ו'העוסקים ה'זוהרים, בהופעת דבר נשגב זה אשר תחזינה עיניכם, שיוצא עכשיו לאור, בעזרת ה' יתברך ויתעלה.

החיבור הזה, הינו חיבור גדול וקדוש, אשר בודאי יקרבת את הגאולה במהרה, בעת שהתחילו בעזרת ה' יתברך, אלפים ורבבות של כל קהל עדת ישראל, את לימוד הדף היומי, יחד שבטי ישראל, כולם כאחד יחד, ועת רצון הוא זה, להנחיל לאוהבי יש ואוצרותיהם אמלא, בעוד דבר קדוש ונשגב, והוא שכל אחד, ביחד עם דף היומי, ילמד גם קטע זוהר בכל יום, בנוסף לדף היומי, וכך יהיה מאותם שמחזיקים את העולם, ומאלו המגינים על ארצנו, מהרשעים ימ"ש שרוצים וחפצים מאוד עפ"ל, ברוחניות ובגשמיות.

התכנית היא, שכל אחד ילמד בנוסף לדף היומי ש"ס דף היומי זוהר בשתים שלוש דקות, ובסיימו את כל הש"ס, יסיים את כל הזוהר גם כן, ויעשה סיום על שניהם יחד, ודאי שיעשה נחת רוח לה' במאוד מאוד, ובזכות הלימוד הקדוש יקבל את תפילותינו ברחמים וברצון אמון כן יהי רצון.

המוציאים לאור

פתח דבר

ברוך ה' אלקי ישראל מהעולם ועד העולם ואמר כל העם אמנו הללו-יה, כל הנשמה תהלל י-ה הללו-יה..

כל עם ישראל ששים ושמחים בשמחת התורה, בלימוד הש"ס בצירוף הזוהר, לאחר שנים שמפעל הזוהר העולמי, מנסה להחדיר בכלל ישראל את לימוד הזוהר, שכל אחד ילמד בקביעות את ספר הזוהר הקדוש, נפלה ההחלטה והיא לצרף ולאחד את לימוד הזוהר עם לימוד תלמוד בבלי, על ידי דפוסים חדשים גם ישנים שיאחדו את לימוד הגמרא והזוהר, שיהיה בבחינת וילכו שניהם יחדו, ועל ידי לימוד שניהם יזכו לערוך סיום הש"ס וסיום הזוהר יחדו, אז ויבואו אל המקום אשר אמר לו האלקים, שכל עם ישראל יזכו להגיע אל המקום אשר אמר האלוקים לאברהם בגאולה העתידה במהרה.

ועל כן, אנו קוראים לכל אחינו בני ישראל, החסידים הליטאים הספרדים התימנים, וכל המגזרים, יחד שבטי ישראל, כולנו כאחד יחד, להתחיל בלימוד קדוש זה דף היומי ביחד עם הזוהר הקדוש, בקביעות יום יום ידרשון, בהתמדה בשמחה באהבה, לעשות נחת רוח ליוצרנו, וכמו שבסיום הש"ס הנוכחי היו כמאה אברכים שיודעים את כל הש"ס בעל פה יהיה בעזרת ה' בסיום הבא עוד כמאה שיודעים גם ש"ס בעל פה וגם זוהר בעל פה,

ואז נעשה כולנו סיום ענק על הגמרא ועל הזוהר יחד, כולנו כאחד יחד נשמח בפה מלא, משה רעיא מהימנא ישמח עמנו, ור' שמעון בר יוחאי ישמח עמנו, וכל התנאים הקדושים שמוזכרים בזוהר ובגמרא ישמחו עמנו.

ידוע לכל מעלת הקביעות בלימוד התורה, שכל דבר הנלמד בקביעות יש לו סיעתא דשמיא, כמו קביעות מקום לתפלה, כמו כן קביעות מקום ללימוד גמרא וזוהר, שכל אחד יקבע לו מקום לגרוס הדף היומי והזוהר היומי, בזמן

קבוע ובמקום קבוע, שכן אז בטוח שלא ישכח ללמדו אף יום, ובטוח שיזכה לגמור בסיומם של כל ישראל.

וטוב ביותר שיהיה זה בבית המדרש, או בבית הכנסת וכדומה, שממנו יראו וכן יעשו, ועל ידי קנאת סופרים תרבה חכמה, ואחרים יתחילו לעשות כמותו, וירבו הלומדים בישראל.

איש את רעהו יעזורו ולאחיו יאמר חזק, צריכים הרבה חיזוק, כמו דאיתא דברי תורה צריכים חיזוק תמיד, וכל שכן לימוד שמגרה את השטן, והוא מנסה בכל כוחו למעט את לימוד הזוהר, כמו שהכל יודעים, והוא מלביש זאת באיצטלא דרבנן, ומביא ראיות שונות ומשונות, וכמו שכל אחד יודע את כל הטענות שהוא ממציא, אבל אף על פי כן אנו נתחזק איש את רעהו יעזורו ולאחיו יאמר חזק, האחד יעזור לשני, וכן הלאה, וכך נהיה כולנו מיוסדים וחזקים ונקרב את ביאת משיח צדקנו.

עתה בעת אשר אנחנו יוצאים עם התוכנית היחודית וכל הכלול בזה, הננו רוצים לקרוא גם כן לכל אלו שיש להם כבר סדר מיוחד לחזור על לימודם, הדף היומי שלומדים היום ומחר חוזרים, וכן לאחר שבוע וכדומה, כל סדרי החזרות, אנו קוראים לכל אלו שיחזרו גם כן על הזוהר שלמדו, שלא ישכחו את קטעי הזוהר שלמדו, ועל ידי שיחזרו יוכלו לזכור לתמיד, ויהיה לנגד עיניהם דברי הזוהר, וישאר בליבם כיתד שלא תימוט, ואם מתעוררים מקטע מסוים בזוהר ואחר מכן שוכחים, חבל על דאבדין, ולמה שלא יזכרו על ידי חזרה.

וכל אחד יערוך לעצמו חשבונותיו בזמנו הפנוי, וכן על זה הדרך ישתדל כל אחד לעשות את המקסימום שביכלתו לגמור ולסיים את הזוהר הקדוש גם כן, ויקויים בנו כי הם חיינו ואורך ימינו ובהם נהגה יומם ולילה ואהבתך אל תסיר ממנו לעולמים.

ויקויים בנו מקרא שכתוב כימי צאתכם ממצרים אראנו נפלאות ויקויים

בנו עוד ישבו זקנים וזקנות ברחובות ירושלים, בלע המות לנצח ומחה ה' אלקים דמעה מעל כל פנים, וערבה לה' מנחת יהודה וירושלים כמי עולם וכשנים קדמוניות, ותחזינה עינינו בשובך לציון במהרה בימינו, ונזכה לגאולה שלמה, בנין בית המקדש, קיבוץ נדחי ישראל, על ידי משיח צדקנו במהרה בימינו אמן ואמן.

ואלו הם התכניות שעושים למען דבר זה:

תכנית מספר 1: להדפיס את הזוהר הקדוש 64 דף במסכת ברכות שיהיה לכל הלומדים דף היומי במה ללמוד את הזוהר ביחד עם לומדי דף היומי, לחלקם חינם.

תכנית מספר 2: להדפיס מסכת ברכות עם הזוהר ביחד דף זוהר ודף גמרא ממסכת ברכות, וכך יחלקו רק ללומדי זוהר יחד עם ש"ס חינם.

תכנית מספר 3: לסדר לאלו שלומדים 7 דפים גמרא ביום לסדר להם גם לימוד 7 דפים זוהר ביום.

תכנית מספר 4: לוח ללומדי דף היומי ש"ס: לעשות לוח ללומדי דף היומי ש"ס שידעו בדיוק היכן ללמוד, בכמה הוצאות הזוהר שהוצאנו לאור עד עתה, וכך יוכלו ללמוד בלי שיהיה להם הספרים החדשים, רק כל אחד לוקח איתו את הזוהר של 10 כרכים או 70 כרכים ויכול ללמוד ביחד עם לומדי הש"ס או אצלו בבית.

ופשוט, שלכל התכניות האלו צריכים להשקיע הרבה ממון. לכן כל אחד יחשב לעצמו כמה הוא יכול לתת למפעל הקדוש הזה, כדי שיוכלו להוציא את כל התכניות לאור עולם.

בכבוד רב - המוציאים לאור

בא ראה, באותם עליונים כתוב בהם אכילה בלא שתיה. מה הטעם? מי שיש לו נאדות יין, צריך אכילה. ומשום ששם שרוי היין המשמר, כתוב בהם אכילה. ובאותם התחתונים שצריכים השקיה, בהם כתוב שתיה, שהרי כל הנטיעות צריכות השקיה מהנחל העמק. ולכן, באלו אכילה ובאלו שתיה. אלו רעים ואלו דודים.

אמר לו רבי אלעזר, נראה שהדודים הם חביבות, למה הם תחתונים? אמר לו, אלו שמשתוקקים זה לזה ולא תמיד נמצאים, נקראו דודים. ואלו שנמצאים תמיד ולא מתפסים ולא נפרדים זה מזה, נקראו רעים. ולכן אלו דודים ואלו רעים, אלו ברצון ובאחדות תמיד ואלו בתשוקה לפעמים. וזוהי שלמות הכל, כדי שתתברך כנסת ישראל, ואז שמחה בכל העולמות.

רבי חזקיה באר את הפסוק הזה בקרבנות, משום שהם סעודת המלך להקריב לפניו, ונהנים ממנה בעלי הדינים, וכלם מתבשרים, ונמצאת שמחה בכל. רבי אחא באר את הפסוק הזה בשעה שנכנסה שכינה למשכן, שנמצאו ברכות ושמחות בכל, ונכנסה השכינה כמו פלה לחפה, ואז נשלמו נמצאו ישראל למטה ונאחזו בקדוש-ברוך-הוא בארץ. זהו שכתוב (שמות כה) ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, ואז התבשרו עליונים ותחתונים.

ויקרא אל משה. רבי שמעון פתח, (שיר ב) הנצנים נראו בארץ עת הזמיר הגיע וקול התור נשמע בארצנו. בפסוק זה יש להתבונן,

תא חזי באינון עלאי כתיב בהו אכילה בלא שתיה. מאי טעמא. מאן דאית ליה גרבי דחמרא, אכילה בעיא. ובגין דתמן שריא חמרא דמנטרא, כתיב בהו אכילה. ובאינון תפאי דבעיין שקיו, כתיב בהו שתיה, דהא כל נטיעין שקיו בעיין מנחלא דעמיקא. ועל דא, באלין אכילה, ובאלין שתיה. אלין רעים ואלין דודים.

אמר ליה רבי אלעזר, אתחזי דהא דודים חביבותא אינון, אמאי אינון תפאי. אמר ליה, אינון דתאבין דא לדא, ולא משתפחין תדיר, אקרו דודים. ואינון דמשתפחי תדיר, ולא מתפסיין ולא מתפרשין דא מן דא, אקרו רעים. ועל דא, אלין דודים, ואלין רעים, אלין ברעותא באחדותא תדיר, ואלין בתיאובתא לזמנין. ודא הוא שלימותא דכלא, בגין דתתברך כנסת ישראל, וכדין חדוותא בכלהו עלמין.

רבי חזקיה אוקים האי קרא בקרבנין, בגין דאינון סעודתא דמלפא, לקרבא קמיה, ומתהניין מיניה מאריהון דינין, ומתבסמן פלהו, ואשתכח חדוותא בכלא.

רבי אחא אוקים האי קרא, בשעתא דעאלת שכינתא למשכנא, דאשתכחו ברכאן וחדוון בכלא, ועאלת שכינתא ככלה לחופה, וכדין אשתלימו אשתפחו ישראל לתתא, ואתאחדו ביה (דף ד' ע"ב) בקודשא בריך הוא בארעא. דהא הוא דכתיב, (שמות כה) ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, וכדין עלאי ותפאי אתבסמו.

ויקרא אל משה. (ויקרא א) רבי שמעון פתח, (שיר השירים ב) הנצנים נראו בארץ עת הזמיר הגיע וקול התור נשמע בארצנו. האי קרא

אית ביה לאסתכלא, פיון

כִּינּוּן שְׁכָתוּב נִרְאוּ בְּאַרְץ, מֵה זֶה שְׁכָתוּב נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ? שֶׁהָרִי בְּאַרְץ אַחַת מִסְפִּיק. אֲלֵא הַנְּצָנִים - אֵלּוּ אוֹתָן הַנְּטִיעוֹת שֶׁעָקַר אוֹתָן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְשָׁתַל אוֹתָן בְּמָקוֹם אַחֵר, וּגְדָלוֹ כְּנִטְעָה כְּשֶׁמוֹצִיָּאה פְּרָחִים.

נִרְאוּ בְּאַרְץ, שֶׁהָאֶרֶץ הַזֹּאת מִתְּבַרְכֶת מֵהֶם כְּרֵאוּי. וּמֵיְהוּ? הָאֶרֶץ הַקְּדוּשָׁה, הָאֶרֶץ הַעֲלִינָה, אֶרֶץ וְדָאֵי עַת הַזְּמִיר הַגִּיעַ, הַעַת לְעַקֵר אֶת שְׁלֹטוֹן גְּדוּלֵי הַעַמִּים שֶׁלֹא יִשְׁלֹטוּ עַל יִשְׂרָאֵל בְּשַׁעַה שֶׁהוּקָם הַמִּשְׁכָּן.

וְקוּל הַתּוֹרָה נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ - זֶה הָאֶרֶץ שֶׁלְמִטָּה שִׁירְשׁוּ יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי יְהוֹשֻׁעַ. מִי הוּא קוֹל הַתּוֹרָה? זֶהוּ הַתִּיר הַעֲלִיּוֹן שֶׁהַזְּדוּג עִמָּה כְּשֶׁבָנָה שְׁלֵמָה אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ לְמִטָּה, וְאֵז הַתְּעַטֵר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעִטְרוֹתָיו כְּמוֹ חֲתָן עִם כְּלָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם א) צִאֲנָה וְרֵאֲנָה בְּנוֹת צִיּוֹן בְּמִלְךָ שְׁלֵמָה וְגו'.

בְּסֵפֶר הָאֲגָדָה אָמַר, קוֹל הַתּוֹרָה - זֶה תוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁתּוֹרָה שֶׁבְּכֶתֶב נִקְרָאת סֵתֶם תּוֹרָה, תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה נִקְרָאת תּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּקְרָא, וַיִּקְרָא. זֶה שְׁלֵמוֹת. וְזוֹ לֹא כֶּף, וְאֵנִי בְּאַרְתִּי כְּמוֹ שֶׁנֶּתְבָאָר, וְכֵן זֶה.

בֵּא רֵאֵה, כְּשִׁירְדָה שְׁכִינָה לְמִשְׁכָּן, כְּתוּב כֹּלֵת מֹשֶׁה, חֶסֶר ו', כֹּלֵת מֹשֶׁה וְדָאֵי, וּפְרָשׁוּהָ. אֲבָל סוּד הַדְּבָר - כֹּלֵת מֹשֶׁה זֶה כְּנִסְתָּ יִשְׂרָאֵל, וְהַכֹּל דְּבָר אֶחָד, וְלִמְלָךְ הַעֲלִיּוֹן זֶה נֶאֱמַר. כִּינּוּן שֶׁהוּקָם הַמִּשְׁכָּן, עֲמַד מֹשֶׁה בַּחוּץ וְאָמַר, לֹא רָאוּי לְהַכְנִס אֶלָּא בְּרִשׁוֹת. מִיָּד - וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה. מִי זֶה וַיִּקְרָא? זֶה אוֹתָהּ שֶׁהַבֵּית שְׁלָהּ הִיא, אוֹתָהּ כֹּלָה שֶׁכֹּל הַבֵּית בְּרִשׁוֹתָהּ. וַיְדַבֵּר ה' אֵלָיו, אוֹתוֹ שֶׁנֶּקְרָא קוֹל, אוֹתוֹ שֶׁאֲחוּז בּוֹ מֹשֶׁה.

דְּכָתִיב נִרְאוּ בְּאַרְץ, מֵהוּ דְכָתִיב נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ, דִּהָא בְּחַד אֶרֶץ סְגִיָא. אֲלֵא הַנְּצָנִים, אֵלִין אֵינּוּן נְטִיעָן דְּעָקְרוּן קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשָׁתִיל לוֹן בְּאַתְרָא אַחְרָא, וְאַתְרֵבִיאוּ, כְּנִטְעָתָא כַּד אִפִּיק פְּרָחִין.

נִרְאוּ בְּאַרְץ, דִּהָאֵי אֶרֶץ מִתְּבַרְכָא מִנֵּיהּוּ כְּדָקָא חֲזִי. וּמֵאֵי אֵיְהִי. אֶרֶץ קְדִישָׁא, אֶרֶץ עֲלָאָה, אֶרֶץ וְדָאֵי. עַת הַזְּמִיר הַגִּיעַ, עֵידָן לְאַעְקָרָא שׁוֹלְטָנוּתָא דְרַבְרָבֵי עַמִּין דִּלָּא יִשְׁלֹטוּן בְּהוּ בִישְׂרָאֵל, בְּשַׁעַתָּא דְאַתְתָּקֶם מִשְׁכָּנָא.

וְקוּל הַתּוֹרָה נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ, דָּא אֶרֶץ דִּלְתַתָּא, דְּאַחְסָנוּ יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵא דִיהוֹשֻׁעַ. מָאן הוּא קוֹל הַתּוֹרָה. דָּא הוּא תִיר עֲלָאָה, דְּאַזְדוּג עִמָּה כַּד בָּנָה שְׁלֵמָה בֵּי מִקְדָּשָׁא לְתַתָּא, וְכַדִּין אֲתַעְטֵר קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעִטְרוּי, כְּחֲתָן בְּכֹלָה. כְּמָה דְאַתָּ אָמַר (שִׁיר הַשִּׁירִים ג) צִאֲנָה וְרֵאֲנָה בְּנוֹת צִיּוֹן בְּמִלְךָ שְׁלֵמָה וְגו'.

בְּסֵפֶר דְּאַגְדָתָא אָמַר, קוֹל הַתּוֹרָה, דָּא תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, דְּתוֹרָה דְּבְכֶתֶב אֶקְרִי תּוֹרָה סֵתֶם, תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה אֶקְרִי תוֹרָה, כְּמָה דְאַתָּ אָמַר וַיִּקְרָא וַיִּקְרָא, דָּא שְׁלִימוֹ, וְדָא לָאוּ הֶכִי, וְאַנָּא אוּקִימָנָא כְּמָה דְאַתְמַר, וְהֶכִי הוּא.

הָא חֲזִי, כַּד נַחֲתַת שְׁכִינָתָא לְמִשְׁכָּנָא, כְּתִיב כֹּלֵת מֹשֶׁה, חֶסֶר ו', כֹּלֵת מֹשֶׁה וְדָאֵי, וְאוּקְמוּהָ. אֲבָל רִזָּא דְמִלָּה, כֹּלֵת מֹשֶׁה: דָּא כְּנִסְתָּ יִשְׂרָאֵל, וְכֹלָא חַד מִלָּה, וְלִמְלָכָא עֲלָאָה אֲתַמַּר. כִּינּוּן דְאַתְתָּקֶם מִשְׁכָּנָא קָאִים מֹשֶׁה לְבַר, אָמַר לָא אֲתַחֲזִי לְמִיעַל אֶלָּא בְּרִשׁוֹתָא, מִיָּד וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה. מָאן וַיִּקְרָא. דָּא הֵהִיא דְבִיתָא דִּילָהּ הִיא, הֵהִיא כֹּלָה דְכָל בֵּיתָא בְּרִשׁוֹתָא דִּילָהּ. (וַיִּקְרָא א) וַיְדַבֵּר יי' אֵלָיו, הֵהוּא דְאַקְרִי קוֹל, הֵהוּא דְאַחִיד בֵּיהּ מֹשֶׁה.

וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה, רַבִּי אֶלְעָזָר פֶּתַח, (ישעיה א) מִדּוּעַ בָּאתִי וְאֵין אִישׁ קִרְאָתִי וְאֵין עֹנֶה הַקְצוֹר קֶצֶרָה יְדֵי מִפְדּוֹת. זָכָאִין אֵינוֹן יִשְׂרָאֵל, דְּבִכָּל אֶתֶר דְּאִשְׁתַּכְחוּ, קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אִשְׁתַּכַּח עִמָּהוֹן, וְקוֹדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אִשְׁתַּכַּח בִּינֵיהוֹן, וּמִתְפָּאֵר בְּהוּ בִּישְׂרָאֵל, הָדָא הוּא דְכָתִיב (ישעיה מט) יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בָּךְ אֶתְפָּאֵר. וְרָא עוֹד, אֶלָּא דִּישְׂרָאֵל אֲשֶׁלִּימוּ מְהֵימְנוּתָא בְּאַרְעָא. וְיִשְׂרָאֵל שְׁלִימוּ דְשָׁמָא קְדִישָׁא אֵינוֹן. וְכַד יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁתְּלִימוּ בְּעוֹבְדֵיהוּ, כְּבִיכּוֹל, שָׁמָא קְדִישָׁא אֲשֶׁתְּלִים. וְכַד יִשְׂרָאֵל לָא אֲשֶׁתְּלִימוּ לְתַתָּא בְּעוֹבְדֵיהוּ, וְאַתְחִיבוּ גְלוּתָא, כְּבִיכּוֹל שָׁמָא קְדִישָׁא לָא שְׁלִים לְעֵילָא. דְתַנּוּן דָּא סְלִיק וְדָא נְחִית, יִשְׂרָאֵל דְלְעֵילָא סְלִיק לְעֵילָא. כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל נְחִיתת לְתַתָּא, אֶתְרַחְקוּ דָּא מִן דָּא, כְּבִיכּוֹל אִשְׁתַּאֲר שָׁמָא קְדִישָׁא בְּלֹא שְׁלִימוּ. וְכֹלָא בְּגִין דְּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בְּגְלוּתָא.

וְאַף עַל גַּב שִׁישְׂרָאֵל בְּגְלוּתָא, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נִמְצָא בִּינֵיהֶם, וּבָא וּמְקַדְּשִׁים לְבֵית הַכְּנֶסֶת, וְקוֹרָא וְאוֹמֵר, (ירמיה א) שׁוּבוּ בָנִים שׁוֹבְבִים אֲרַפָּא מְשׁוֹבְתִיכֶם. וְאֵין מִי שְׁיַעִיר אֶת רוּחוֹ. וְאֵז הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹמֵר, מִדּוּעַ בָּאתִי וְאֵין אִישׁ קִרְאָתִי וְאֵין עֹנֶה. הַקְדַּמְתִּי - וְאֵין אִישׁ, וְאֵין מִי שְׁיַעִיר אֶת רוּחוֹ.

בַּא רְאָה, בְּאוֹתוֹ יוֹם שְׁהַשְׁתַּכְּלַל בֵּית הַמִּשְׁכָּן, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הַקְדִּים וְשֶׁרָה בּוֹ. מִיֵּד - וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר ה' אֵלָיו מֵאֵהָל מוֹעֵד לֵאמֹר. וַיְדַבֵּר ה' אֵלָיו, וְהוֹדִיעַ לוֹ שְׁעֵתִידִים יִשְׂרָאֵל לְחַטָּא לְפָנָיו וְשִׁיתְמַשְׁכָּן אֵהָל מוֹעֵד הַזֶּה בְּחַטָּאֵיהֶם וְלֹא יִתְקַיֵּם בִּידְבָרֵיהֶם. זֶהוּ שְׁכַתוֹב וַיְדַבֵּר ה' אֵלָיו מֵאֵהָל מוֹעֵד לֵאמֹר. מֵה

וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה, רַבִּי אֶלְעָזָר פֶּתַח, (ישעיה א) מִדּוּעַ בָּאתִי וְאֵין אִישׁ קִרְאָתִי וְאֵין עֹנֶה הַקְצוֹר קֶצֶרָה יְדֵי מִפְדּוֹת. זָכָאִין אֵינוֹן יִשְׂרָאֵל, דְּבִכָּל אֶתֶר דְּאִשְׁתַּכְחוּ, קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אִשְׁתַּכַּח עִמָּהוֹן, וְקוֹדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אִשְׁתַּכַּח בִּינֵיהוֹן, וּמִתְפָּאֵר בְּהוּ בִּישְׂרָאֵל, הָדָא הוּא דְכָתִיב (ישעיה מט) יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בָּךְ אֶתְפָּאֵר. וְרָא עוֹד, אֶלָּא דִּישְׂרָאֵל אֲשֶׁלִּימוּ מְהֵימְנוּתָא בְּאַרְעָא. וְיִשְׂרָאֵל שְׁלִימוּ דְשָׁמָא קְדִישָׁא אֵינוֹן. וְכַד יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁתְּלִימוּ בְּעוֹבְדֵיהוּ, כְּבִיכּוֹל, שָׁמָא קְדִישָׁא אֲשֶׁתְּלִים. וְכַד יִשְׂרָאֵל לָא אֲשֶׁתְּלִימוּ לְתַתָּא בְּעוֹבְדֵיהוּ, וְאַתְחִיבוּ גְלוּתָא, כְּבִיכּוֹל שָׁמָא קְדִישָׁא לָא שְׁלִים לְעֵילָא. דְתַנּוּן דָּא סְלִיק וְדָא נְחִית, יִשְׂרָאֵל דְלְעֵילָא סְלִיק לְעֵילָא. כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל נְחִיתת לְתַתָּא, אֶתְרַחְקוּ דָּא מִן דָּא, כְּבִיכּוֹל אִשְׁתַּאֲר שָׁמָא קְדִישָׁא בְּלֹא שְׁלִימוּ. וְכֹלָא בְּגִין דְּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בְּגְלוּתָא.

וְאַף עַל גַּב דִּישְׂרָאֵל בְּגְלוּתָא, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נִמְצָא בִּינֵיהֶם, וּבָא וּמְקַדְּשִׁים לְבֵית הַכְּנֶסֶת, וְקוֹרָא וְאוֹמֵר, (ירמיה א) שׁוּבוּ בָנִים שׁוֹבְבִים אֲרַפָּא מְשׁוֹבְתִיכֶם. וְלִית מָאן דְּאֶתְעַר רוּחִיה, כְּדִין קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אֹמֵר, מִדּוּעַ בָּאתִי וְאֵין אִישׁ קִרְאָתִי וְאֵין עֹנֶה. אֶקְדַּמְתִּי, וְאֵין אִישׁ, וְלִית מָאן דִּיתְעַר רוּחִיה.

תָּא חֲזִי, בְּהוּא יוֹמָא דְּאִשְׁתַּכְּלַל בִּי מִשְׁפָּנָא, קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אֶקְדִּים וְשֶׁאֲרִי בִיה. מִיֵּד, וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר יי' אֵלָיו מֵאֵהָל מוֹעֵד לֵאמֹר. וַיְדַבֵּר יי' אֵלָיו, וְאוֹדַע לִיה דְּזְמִינִין יִשְׂרָאֵל לְמִיחַב קַמִּיה, וְלֹא יִתְקַיֵּם בִּידְבָרֵיהוּ (ס"א בְּמִדְבָרֵיהוּ), הָדָא הוּא דְכָתִיב וַיְדַבֵּר יי' אֵלָיו מֵאֵהָל מוֹעֵד לֵאמֹר. מֵאִי אֹמֵר לִיה. מֵאֵהָל מוֹעֵד,

אמר לו? מאהל מועד, מעסקי אהל מועד שעתידי להתמשפן בחטאי ישראל ולא יעמד בקיומו. אבל הרפואה לזה - אדם פי יקריב מכם קרבן לה. הרי לך הקרבנות שמגנים על הכל.

השלמה מההשמטות סימן א'

רבי יהודה ורפי יצחק הווי הולכים בדרך. בעוד שהיו הולכים, פגשו באתו תינוק שהיה הולך והיה עיף. אמר לו, אני עיף שלא אכלתי היום הנה. הוציאו לחם ונתנו לו. התרחש להם גס, ומצאו מעין דק של מים (תחת האילן) תחתיהם, ושתו ממנו וישבו.

פתח אותו תינוק ואמר, ויקרא אל משה, למה כאן א' זעירה? משום שהקריאה הזו לא היתה בשלמות. מה הטעם? שלא היה אלא במשפן ובארץ אחרת, משום שאין שלמות נמצאת אלא בארץ הקדושה. עוד כאן שכניה, שם שלמות של זכר ונקבה, (דברי הימים-א א) אדם, שת, אנוש. אדם שלמות של זכר ונקבה. כאן נקבה. עוד, סוף הכתוב, וידבר ה' אליו מאהל מועד לאמר, משום כך א' זעירה, ועוד א' זעירה. משל למלך שהיה יושב בכסא, וכתר מלכות עליו, ונקרא מלך עליון. כשיורד והולך לבית עבדו, נקרא מלך קטן. כך הקדוש ברוך הוא, כל זמן שהוא למעלה על הכל, נקרא מלך עליון. כיון שהוריד את מדורו למטה, הוא מלך, אבל לא עליון כמו בתחלה, משום כך א' זעירה.

ויקרא, כך שנינו, הזמין אותו להיכלו. מאהל מועד, מיהו אהל מועד? אהל שבו תלויים מועד וחס ושב ושלום למנות, כמו

מעסקי אהל מועד, הזמין לאתמשפנא בחוביהו דישראל, ולא יתקיים בקיומיה. אבל אסוותא להאי, אדם פי יקריב מכם קרבן ליי. הרי לך קרבנין דאגין על פלא.

השלמה מההשמטות (סימן א)

רבי יהודה ורפי יצחק הווי אולי בארחה, עד דהווי אולי פגעו בההוא ינוקא דהנה אזיל והנה לאי. אמר לון, לאינא דלא אכילנא יומא דין. אפיקו נהמא ויהבו ליה, אתרחיש לון ניסא ואשפחו חד נביעו דקיק דמא (ס"א תחות אילנא) תחותהון ושתו מגיה ויתבו.

פתח ההוא ינוקא ואמר, ויקרא אל משה, הכא אלף זעירא, אמאי בגין דהאי קריאה לא הוה בשלימו, מאי טעמא דלא הוה אלא במשפנא ובארעא אחרא. בגין דשלימו לא אשתפח אלא בארעא קדישא. תו, הכא שכינתא, התם שלימו דדכר ונוקבא (דברי הימים א א) אדם שת אנוש, אדם שלימו דדכר ונוקבא, הכא נוקבא. תו סיפא דקרא וידבר יי אליו מאהל מועד לאמר, בגין כך א' זעירא. ותו א' זעירא מתל למלפא דהוה יתיב בכורסייא ופתרא דמלכותא עליה ואיקרי מלך עלאה, כד נחית ואזיל לפי עבדיה, מלך זוטא אקרי. כך קדשא בריך הוא, כל זמנא דאיהו לעילא על פלא, מלך עלאה אקרי. כיון דנחית מדוריה לתתא, מלך איהו, אבל לאו עלאה כדקדמיתא. בגין כך אלף זעירא.

ויקרא, הכי תנינו, זמין ליה להיכליה מאהל מועד. מאן הוא אהל מועד, אהל דביה תליין מועדא וחסא ושבתא לממני. כמה דאתא אמר (בראשית א') והיו לאתות ולמועדים שניאמר (בראשית א') והיו לאתות ולמועדים, וכו' מתחילים למנות את החשבון, ומיהו? הלכנה, כמו

שָׁנָאֹמֶר (ישעיה ל"ג) אֵהָל בַּל יִצְעֵן בַּל
יִסַּע יִתְדַתְּיוֹ לְנִצְחָה.

רֵאמֹר, מָה זֶה לֵאמֹר? כִּדִּי
לְגִלוֹת, אֲבָל הַכֹּל אֶחָד וְיִפְהָ הוּא,
מִשׁוּם שֶׁשְּׁלֵמוֹת הוּא מְקוּם
לְגִלוֹת מָה שֶׁהִיָּה נִסְתָּר בְּפָנִים,
וּבְכָל מְקוּם לֵאמֹר, כְּמוֹ שָׁנָאֹמֶר
וַיִּדְבֹּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר, וַיִּדְבֹּר
ה' אֵלָיו מֵאֵהָל מוֹעֵד לֵאמֹר.
שְׁנַתְּנָה רְשׁוֹת לְגִלוֹת, שֶׁהָרִי הִיָּה
צוּרֵי לְלִבְנָה אוֹתוֹ הַדְּבָר מִהַמְּקוּם
שֶׁעֲמַד מֹשֶׁה. וַיִּדְבֹּר ה' - לְמַעְלָה,
אֶל מֹשֶׁה - בְּאֶמְצַע, לֵאמֹר -
בְּחוּץ (בְּסוּף), הַמְּקוּם שֶׁיֵּשׁ רְשׁוֹת
לְגִלוֹת.

עוֹד וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה, מָה פְּתוּב
לְמַעְלָה? (שְׁמוֹת ל"ט) וַיִּבְיֵאוּ אֶת
הַמִּשְׁכָּן אֶל מֹשֶׁה וְגו'. לְמָה אֶל
מֹשֶׁה? כִּף אֲמָרוֹ, מִשׁוּם שֶׁמֹּשֶׁה
רָאָה אוֹתוֹ בְּהָר, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּף
הוּא הִרְאָה לוֹ בְּמִרְאֵה הָעַיִן, כְּמוֹ
שָׁנָאֹמֶר (ש"ם כ"ו) כֹּאֲשֶׁר הִרְאָה אֶתֶּךָ
בְּהָר. כְּמִרְאֵה אֲשֶׁר הִרְאָה ה' אֶת
מֹשֶׁה וְגו'. וְכַתוּב וַרְאָה וַעֲשֵׂה
בְּתַבְנִיתָם אֲשֶׁר אֶתָּה מִרְאֵה בְּהָר.
עֲכָשׁוּ שֶׁהִבְיֵאוּ לוֹ כִּדִּי שִׁירָאָה אִם
הוּא כְּמוֹ אוֹתוֹ הַמִּשְׁכָּן שִׁרָאָה (כ"ד)
שִׁרָאָה הוּא אוֹתוֹ מִשְׁכָּן שִׁרָאָה.

אֲבָרְ לְמָה וַיִּבְיֵאוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן אֶל
מֹשֶׁה? אֵלָּא, לְמַלְךְ שִׁרְצָה לְבָנוֹת
פְּלִטְרִין לְגַבְרִיהָ, צְנִיָּה לְאֶמְנִים:
הַהִיכָל הַזֶּה בְּמְקוּם פְּלוֹנִי,
וְהַהִיכָל הַזֶּה בְּמְקוּם פְּלוֹנִי, כִּאֵן
הַמְּקוּם לְמִשְׁתָּה, וְכֵאֵן הַמְּקוּם
לְמִנְחָה. כִּיֵּן שֶׁעָשׂוּ אוֹתָם
הָאֶמְנִים, הִרְאוּ לְמַלְךְ. כִּף וַיִּבְיֵאוּ
אֶת הַמִּשְׁכָּן אֶל מֹשֶׁה, בְּעַל הַבַּיִת
אִישׁ הָאֱלֹהִים. כִּיֵּן שְׁנַתְּקַן
הַהִיכָל לְגַבְרִיהָ, הַזְמִינָה אֶת
הַמֶּלֶךְ לְאֶכֶל, הַזְמִינָה אֶת בְּעַלָּה
עִמָּה. מִשׁוּם כִּף וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה,
וּמִשׁוּם שֶׁמֹּשֶׁה הוּא בְּעַל הַבַּיִת,

מָה כְּתִיב (שְׁמוֹת ל"ג) וּמֹשֶׁה יָקַח אֶת הָאֵהָל וְנָטָה לוֹ מַחוּץ לְמַחֲנֶה. מֹשֶׁה

וּבִיָּה שִׁרְיָא חֲשַׁפְנָא לְמַמְנִי, וּמֵאֵן אִיהוּ
סִיְהָרָא. כְּמָה דָּאֵת אֲמֹר (ישעיה ל"ג) אֵהָל בַּל יִצְעֵן
בַּל יִסַּע יִתְדַתְּיוֹ לְנִצְחָה.

רֵאמֹר, מָאִי לֵאמֹר, בְּגִין לְגַלְאָה. אֲבָל כִּלְא
חַד וְשִׁפִּיר הוּא, בְּגִין דְּשְׁלִימוֹ הוּא
אֶתֶר לְגַלְאָה מָה דְהוּה סְתִים לְגוֹ. וּבְכָל אֶתֶר,
לֵאמֹר, כְּמָה דָּאֵת אֲמֹר, וַיִּדְבֹּר יי אֶל מֹשֶׁה
לֵאמֹר, וַיִּדְבֹּר יי אֵלָיו מֵאֵהָל מוֹעֵד לֵאמֹר.
דָּאֵתִיָּהִיב רְשׁוֹ לְגַלְאָה, דְּהָא אֶתְמַנִּי לְסִיְהָרָא
הִהוּא מְלָה מֵאֶתֶר דְּמֹשֶׁה קִיָּמָא. וַיִּדְבֹּר יי
לְעִילָא. אֶל מֹשֶׁה בְּאֶמְצַעִיתָא. לֵאמֹר
בְּבְרִייתָא (ס"א פְּבַתְרִייתָא) אֶתֶר דָּאִית רְשׁוֹ לְגַלְאָה.

תַּו וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה, מָה כְּתִיב לְעִילָא (שְׁמוֹת
ל"ט) וַיִּבְיֵאוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן אֶל מֹשֶׁה וְגו'.

אֲמָאִי אֶל מֹשֶׁה, הֲכִי אֲמָרוֹ, בְּגִין דְּמֹשֶׁה חָמָא
לִיָּה בְּטוֹרָא וְקוֹדְשָׁא בְּרִיף הוּא אֲחִמִּי לִיָּה
בְּחִיזוֹ דְּעִינָא כְּמָה דָּאֵת אֲמֹר (שְׁמוֹת כ"ז) כֹּאֲשֶׁר
הִרְאָה אוֹתְךָ בְּהָר. (בְּמִדְבָר ח) כְּמִרְאֵה אֲשֶׁר הִרְאָה
יי אֶת מֹשֶׁה וְגו'. וְכַתִּיב (שְׁמוֹת כ"ה) וַרְאָה וַעֲשֵׂה
בְּתַבְנִיתָם אֲשֶׁר אֶתָּה מִרְאֵה בְּהָר. הַשְׁתָּא
דָּאִיתִיָּאוֹ לִיָּה, בְּגִין דִּיִּחְמִי אִי אִיהוּ כְּהִהוּא
מִשְׁכָּנָא דְחָמָא (ס"א בְּגִין דִּיִּחְמִי אִיהוּ הִהוּא מִשְׁכָּנָא דְחָמָא).

אֲבָרְ אֲמָאִי וַיִּבְיֵאוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן אֶל מֹשֶׁה. אֵלָּא
לְמַלְכָּא דְּבַעַא לְמַבְנֵי פְּלִטְרִין
לְמִטְרוֹנִיתָא, פְּקִיד לְאוּמְנִין, הִיכְלָא דָּא, בְּדוּף
פְּלוֹן. וְהִיכְלָא דָּא בְּדוּף פְּלוֹן. הֲכָא אֶתֶר
לְעֶרְסִיָּה. הֲכָא אֶתֶר לְנִיָּחָא. כִּיֵּן דְּעַבִּידוֹ לִוְן
אֶמְנִין אֲחִמִּי לְמַלְכָּא. כִּף, וַיִּבְיֵאוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן
אֶל מֹשֶׁה מֵאִרְיָה דְּבִיתָא, אִישׁ הָאֱלֹהִים. כִּיֵּן
דָּאֲשַׁתְּכִלֵּל הִיכְלָא לְמִטְרוֹנִיתָא, זְמִינַת לְמַלְכָּא
לְמִיכְלָא. זְמִינַת לְבַעְלָה עִמָּה, בְּגִין כִּף וַיִּקְרָא
אֶל מֹשֶׁה. וּבְגִין דְּמֹשֶׁה מֵאִרְיָ דְּבִיתָא אִיהוּ,

מָה כְּתִיב (שְׁמוֹת ל"ג) וּמֹשֶׁה יָקַח אֶת הָאֵהָל וְנָטָה

דאיהו מאריה דביתא עבד הכי (מ) דלית רשו
לבר נש אחרא למעבד הכי.

וידבר יי אליו דרגא אחרא עלאה, וכדין
בשעתא דאזדמן משה למיעאל כדין
פתח ואמר אדם כי יקריב מכם. מאי אדם
הכא, אלא כד אתחברן שמשא וסיהרא כחדא.
פתח ואמר אדם, כדכתיב (חבקוק ג) שמש ירח
עמד זבולה. עמד ולא עמדו.

כי יקריב מכם, הכא אתרמיז מאן דינעביד
פולחנא דקרנא שלימ דישתכח דכר
ונוקבא, משמע מכם דישתכח כחזו דילכון.
קרנ ליי, דיקריב פלא לאתאחדא כחדא עילא
ותתא. מן הבהמה, לאחזאה אדם ובהמה
וכלא כחדא. מן הבקר ומן הצאן, אלין רתיכין
דאינון דכנין. כיון דאמר מן הבהמה, יכול
מפלא בין דכנין בין מסאבן, הדר ואמר מן
הבקר ומן הצאן וגו'.

קרנבנכם, קרנני מפעי ליה. מאי קרנבנכם אלא
בדמיתא קרנ ליי, השתא קרנבנכם
קרנ ליי אדם קרנבנכם מן הבקר ומן הצאן
לאחזאה יחודא מעילא לתתא. ומתתא לעילא
היינו קרנ ליי, מעילא לתתא היינו קרנבנכם.
מתל למלפא דאיהו יתיב בטורסקא עלאה
לעילא וכרסייא דיליה אתתקן על ההוא
טורסקא ומלפא עלאה על פלא. בר נש דקריב
קרנא (ס"א דורונא) למלפא, בעא לסלקא מדרגא
לדרגא עד דסליק מתתא לעילא לאתר דמלפא
יתיב, עלאה על פל פלא. וכדין ידעין דהא
סלקין דורונא למלפא וההוא דורונא (ס"א
דמלפא) מן מלפא איהו. נחית דורונא מעילא
לתתא, הא ידיען דההוא דורונא (ס"א
דמלפא) נחית מעילא לרחימא דמלפא דאיהו
למטה, הרי יודעים שאותו דורון יורד מלמעלה לאהוב המלך

מה כתוב? (שם לג) ומשה יקח את
האהל ונטה לו מחוץ למחנה.
משה שהוא בעל הבית עשה כך,
(מה) שאין רשות לאדם אחר
לעשות כך.

וידבר ה' אליו, דרגא אחרת
עליונה. ואז, בשעה שהזדמן
משה להכנס, אז פתח ואמר, אדם
כי יקריב מכם. מה אדם כאן?
אלא פשמתחברים השמש
והלכנה כאחד, פתח ואמר אדם,
כמו שכתוב שמש ירח עמד
זבלה. עמד ולא עמדו.

כי יקריב מכם, כאן נרמז, מי
שיעשה את הקרבן שלם,
שימצאו זכר ונקבה, משמע
מכם, שנמצא כמו הנראה
שלכם. קרנ לה, שיקריב הכל
להתאחד כאחד מעלה ומטה. מן
הבהמה, להראות אדם ובהמה,
והכל כאחד. מן הבקר ומן הצאן,
אלו המרכבות שהן טהורות. כיון
שאמר מן הבהמה, יכול מהכל,
בין טהורים בין טמאים? חזר
ואמר, מן הבקר ומן הצאן וגו'.
קרנבנכם! קרנני הנה צריף
להיות! מה זה קרנבנכם? אלא
בראשונה קרנ לה, ועכשו
קרנבנכם, קרנ לה אדם, קרנבנכם
מן הבקר ומן הצאן, להראות
יחוד ממעלה למטה. ממטה
למעלה הינו קרנ לה. ממעלה
למטה הינו קרנבנכם. משל למלך
שהוא יושב בגג עליון למעלה,
וכסאו מתקן על אותו הגג,
והמלך העליון על הכל. אדם
שמקריב קרנ (דורון) למלך, צריף
לעלות מדרגה לדרגה, עד
שעולה ממטה למעלה, למקום
שהמלך יושב עליון על הכל, ואז
יודעים שהרי מעלים דורון
למלך, ואותו דורון (של המלך) מן
המלך הוא. יורד דורון ממעלה
שהוא למטה. כך בתחלה אדם,

עולה בדרגותיו ממטה למעלה, וזה קרבן לה' מן הבהמה מן הפקר. יורד בדרגותיו ממעלה למטה, ואז קרבנכם.

משום כף, (שיר השירים ה) אכלתי יערי עם דבשי וגו'. הינו אדם קרבן לה', אכלו רעים, הינו מן הבהמה ומן הצאן, ואז תקריבו את קרבנכם. באו רבי יהודה ורבי יצחק ונשקוהו. אמרו, אפרו ברוף הרחמן שזכינו לשמע את זה.

אמר רבי יהודה, נאה הוא לאותו תינוק שלא ידע את כל זה, ואני פוחד עליו אם יתקיים בעולם בגלל זה. אמר רבי יצחק, ולמה? אמר לו, שהרי יכול להסתפל במקום שאין רשות לאדם להסתפל בו, ואני פוחד עליו, שטרם גיע לפרקו יתבונן וישגיח ויענישו אותו. שמע אותו התינוק, אמר, איני פוחד מענש לעולמים, שהרי בשעה שהסתלק אבי מן העולם, ברך אותי והתפלל עלי, ויודע אני שזכות אבי תגן עלי. אמרו לו, מי הוא אביך? אמר, בנו של רב המנונא סבא. לקחו אותו והרפיבו אותו על פתפיהם שלשה מילין. הלכו וסדרו את הדברים לפני רבי שמעון. אמר להם, ודאי ירשת התורה הוא רש, ואלמלא זכות אביו, היה נענש מלמעלה, אבל הקדוש ברוך הוא, לאותם שהולכים אחר התורה, מוריש אותה להם ולבניהם לעולמים. (ע"כ מההשמעות).

רבי חזקיה היה מצוי לפני רבי שמעון. אמר לו, זה שנקרא קרבן, קרוב היה צריך להיות, או קריבות. מה זה קרבן? אמר לו, הרי זה ידוע לחברים, קרבן הוא מאותם הפתרים הקדושים שנקרבים כלם פאחד ונקשרים זה עם זה עד שכלם נעשים אחד,

לתתא. כן בקדמיתא אדם סליק בדרגוי מתתא לעילא, וכדין קרבן ליי מן הבהמה מן הפקר, נחית בדרגוי מעילא לתתא וכדין קרבנכם.

בגין כף (שיר השירים ה) אכלתי יערי עם דבשי וגו' היינו אדם קרבן ליי. אכלו רעים היינו מן הבהמה מן הפקר ומן הצאן. וכדין תקריבו את קרבנכם. אתו רבי יהודה ור' יצחק ונשקוהו. אמרו ברוף רחמנא, דזכינא למשמע דא.

אמר רבי יהודה יאות הוה להווא ינוקא דלא ינדע פולי האי, ואנא מסתפינא עליה אי יתקיים בעלמא בגיני האי, אמר רבי יצחק ולמה. אמר ליה, דהא יכיל לאסתפל באתר דלית רשו לבר נש לאסתפל ביה ומסתפינא עלוי דעד לא ימטי לפרקוי יסתפל וישגח ויענשין ליה, שמע ההוא ינוקא. אמר, לא מסתפינא מעונשא לעלמין דהא בשעתא דאסתלק אבא מעלמא, ברוף לי וצלי עלי וידענא דזכותא דאבא יגין עלי. אמרו ליה מאן הוא אבוך. אמר בריה דרב המנונא סבא. נטלו ליה וארכבו ליה על פתפיהו תלת מילין. אזלו וסדרו מילין קמיה דרבי שמעון. אמר לון, ודאי ירושת אורייתא אחסין, ואלמלא זכותא דאבוי אתענש מלעילא, אבל קדשא ברוף הוא, לאינון דאזילו בתרא דאורייתא אחסינו לה אינון ובנייהו לעלמין. (עד כאן

מההשמעות).

רבי חזקיה, הוה שכית קמיה דרבי שמעון, אמר ליה, (דף ה' ע"א) האי דאקרי קרבן, קירוב מיבעי ליה, או קריבות, מאי קרבן. אמר ליה הא ידיע הוא לגבי חבריאי, קרבן מאינון פתרין קדישין, דמתקרבי כלהו פחדא, ומתקשרין דא בדא, עד דאתעבידו כלהו חד,

בַּיְחוד שְׁלֹם, לְתַקַּן אֶת הַשֵּׁם הַקְדוּשׁ כְּרֵאוּי. וְזֶה שְׁפָתוֹב קֶרְבֵּן לֵה'. קֶרְבֵּן שֶׁל אוֹתָם כְּתוּבִים קְדוּשִׁים לֵה' הוּא, לְהַתְּפַקֵּן הַשֵּׁם הַקְדוּשׁ וּלְיַחַדוֹ כְּרֵאוּי כְּדִי שְׁיִמְצְאוּ רַחֲמִים בְּכָל הָעוֹלָמוֹת. וְהַשֵּׁם הַקְדוּשׁ שֶׁהִתְעַטֵּר בְּעֵטְרוֹתָיו לְבִשָּׁם אֶת הַכֹּל.

וְכֵן זֶה כְּדִי לְעוֹרֵר רַחֲמִים וְלֹא לְעוֹרֵר דִּין. וּמִשּׁוֹם כֵּן לֵה' הוּא, וְלֹא לֵאלֹהִים. לֵה' - אֲנִי צְרִיכִים לְעוֹרֵר רַחֲמִים, וְלֹא לֵאלֹהִים. אֲנִי רוֹצִים רַחֲמִים וְלֹא דִין. אָמַר, אֲשֶׁרִי חֲלָקִי שֶׁשְּׂאֵלְתִי וְהִרוּחָתִי אֶת הַדְּבָרִים הַלְלוּ, וְזֶהוּ בְּרוּר הַדְּבָר. אָבָל הָרִי כְּתוּב, (תהלים נא) זְבַחִי אֱלֹהִים רוּחַ נִשְׁבְּרָה לִב נִשְׁבַּר וְנִדְפָה אֱלֹהִים לֹא תִבְזֶה. זְבַחִי אֱלֹהִים כְּתוּב, וְלֹא זְבַחִי ה'. אָמַר לוֹ, וְדַאי כֵּן זֶה, קֶרְבֵּן אֱלֹהִים לֹא כְּתוּב, אֲלֵא זְבַחִי אֱלֹהִים. וְלִכֵּן שְׁחִיטָתָן בְּצַפּוֹן, שְׁתֵּרִי זְבִיחָה הִיא בְּשִׁבְלֵי אֱלֹהִים, אוֹתוֹ הַצֵּד שֶׁל הַגְּבוּרָה שְׁיִתְבַּשֵּׂם וְיִשְׁבַּר אֶת רוּחַ הַדִּין, וְיִחַלֵּשׁ הַדִּין, וְיִתְגַּבְּרוּ רַחֲמִים עַל דִּין. וְעַל כֵּן זְבַחִי אֱלֹהִים, לְשִׁבְרָ אֶת הַכֹּחַ וְהַתְּקַף שֶׁל הַדִּין הַקָּשֶׁה, שְׁפָתוֹב רוּחַ נִשְׁבְּרָה, שְׁתַּהֲיֶה אוֹתָהּ רוּחַ הַתְּקִיפָה נִשְׁבְּרָה, וְלֹא יִתְגַּבֵּר רוּחָהּ וְכִחָהּ וְתִקְפָה. וְאִז אָדָם צָרִיף לְעַמּוּד עַל הַמִּזְבֵּחַ בְּרוּחַ נִשְׁבְּרָה, וְיִתְבַּשֵּׂשׂ בְּמַעֲשָׂיו, כְּדִי שְׁתַּהֲיֶה אוֹתָהּ רוּחַ תְּקִיפָה שְׁבוּרָה, וְהַפֵּל כְּדִי שֶׁהַדִּין יִתְבַּשֵּׂם, וְיִתְגַּבְּרוּ הַרַחֲמִים עַל הַדִּין.

אָדָם פִּי יִקְרִיב מִכֶּם קֶרְבֵּן לֵה'. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הַאי קָרָא הֵכִי הוּא לִי לְכַתְּבַת הַפְּסוּק הַזֶּה: אָדָם פִּי יִקְרִיב קֶרְבֵּן לֵה'. מַה זֶה מִכֶּם? לְהוֹצִיא אֶת אָדָם הָרָאשׁוֹן שֶׁהַקְּרִיב קֶרְבֵּן כְּשֶׁבִרָא הַקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא אֶת הָעוֹלָם, וְהָרִי פְרִשׁוּהָ, וְכֵאן כְּתוּב

בַּיְחוד שְׁלֹם, לְאֶתְקַנָּא שְׁמָא קְדִישָׁא כְּדָקָא חֲזִי, הָדָא הוּא דְכְּתִיב קֶרְבֵּן לֵי'. קֶרְבֵּן דְּאִינוּן כְּתָרִין קְדִישִׁין לֵי' הוּא, לְאֶתְתַּקְנָא שְׁמָא קְדִישָׁא, וּלְיַחַדָּא לִיָּה כְּדָקָא יְאוּת, בְּגִין דִּישְׁתַּכְחוּ רַחֲמִין בְּכֻלְהוּ עַלְמִין. וּשְׁמָא קְדִישָׁא דְאֶתְעַטֵּר בְּעֵטְרוֹי לְאֶתְבַּסְמָא כֻּלָּא.

וְכֵן דָּא בְּגִין לְאֶתְעַרָא רַחֲמִי, וְלֹא לְאֶתְעַרָא דִּינָא. וּבְגִין כֵּן לֵי' הוּא, וְלֹא לֵאלֹהִים. לֵי': אֲנִן צְרִיכִים לְאֶתְעַרָא רַחֲמִי, וְלֹא לֵאלֹהִים, רַחֲמִי בְּעֵינִן וְלֹא דִינָא. אָמַר, זְכָאָה חוֹלְקִי דְשְׂאִילָנָא וְרוּוּחָנָא מְלִין אֵלִין, וְדָא בְּרִירוֹ דְמַלְאָה. אָבָל הָא כְּתִיב (תהלים נא) זְבַחִי אֱלֹהִים רוּחַ נִשְׁבְּרָה, לִב נִשְׁבַּר וְנִדְפָה אֱלֹהִים לֹא תִבְזֶה. זְבַחִי אֱלֹהִים כְּתִיב, וְלֹא זְבַחִי יי'. אָמַר לִיָּה, וְדַאי הֵכִי הוּא, קֶרְבֵּן אֱלֹהִים לֹא כְּתִיב, אֲלֵא זְבַחִי אֱלֹהִים. וְעַל דָּא שְׁחִיטָתָן בְּצַפּוֹן, דְּהָא זְבִיחָה הוּא בְּגִין אֱלֹהִים, הֵהוּא סֵטֵר גְּבוּרָה, דִּיתְבַּסֵּם וְיִתְבַּר רוּחָא דְדִינָא, וְיִתְחַלֵּשׁ דִּינָא, וְיִתְגַּבְּרוּן רַחֲמִי עַל דִּינָא. וְעַל דָּא זְבַחִי אֱלֹהִים, לְתַבְרָא חִילָא וְתוֹקְפָא דְדִינָא קְשִׁיא, דְכְּתִיב רוּחַ נִשְׁבְּרָה, לְמַהוּי הֵהוּא רוּחָא תְּקִיפָא נִשְׁבְּרָה, וְלֹא יִתְגַּבֵּר רוּחָהּ וְחִילִיָּה וְתוֹקְפִיָּה. וְכֵן נִשׁ בְּעֵי כְּדִין, לְמִיקָם עַל מַדְבַּחָא, בְּרוּחַ נִשְׁבְּרָה, וְיִכְסִיף מְעוּבְדוּי, בְּגִין דִּיהוּי הֵהוּא רוּחָא תְּקִיפָא תְּבִירָא, וְכֻלָּא בְּגִין דְדִינָא יִתְבַּסֵּם, וְיִתְגַּבְּרוּן רַחֲמִי עַל דִּינָא.

אָדָם פִּי יִקְרִיב מִכֶּם קֶרְבֵּן לֵי'. (ויקרא א) אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הַאי קָרָא הֵכִי הוּא לִי לְמַכְתְּב, אָדָם פִּי יִקְרִיב קֶרְבֵּן לֵי'. מַהוּ מִכֶּם. אֲלֵא לְאֶפּוּקִי אָדָם הָרָאשׁוֹן, דְּהוּא אֶקְרִיב קֶרְבָּנָא כַּד בִּרָא קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא עַלְמָא, וְהָא אוּקְמוּהָ, וְהֵכָא מִכֶּם כְּתִיב, הַאי אָדָם, לְאֶפּוּקִי

מִכֶּם, הָאָדָם הַזֶּה, לְהוֹצִיא אֶדָם
אֲחֵר שְׁלֹא הָיָה מִכֶּם. אָמַר לוֹ רַבִּי
שְׁמַעוֹן, יָפָה אֲמַרְתָּ, וְכָךְ זֶה.
רַבִּי אֲבָא פְתַח, (שם מח) שִׁיר מְזֻמֹּר
לְבָנֵי קֶרַח. הַשִּׁיר הַזֶּה הִיא
תְּשֻׁבַת מַעֲלָה עַל כָּל שְׂאֵר
הַתְּשֻׁבּוֹת שֶׁזָּכַר לְשִׁבְחָה אוֹתוֹ בְּנֵי
קֶרַח. שִׁיר מְזֻמֹּר - תְּשֻׁבַת עַל
תְּשֻׁבַת, תְּשֻׁבַת שְׁמַתְחֵלֶקֶת
לְשֵׁנֵי תְּשֻׁבּוֹת.

וְזָכוּ בְּנֵי קֶרַח לְשִׁבְחָה אֶת כְּנֶסֶת
יִשְׂרָאֵל. וְהִשְׁבַּח שָׁל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל
הֵם אוֹמְרִים. וּמָה הוּא?
שְׁכָתוֹב (שם) גְּדוּל ה' וּמְהַלֵּל מֵאֹד
בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ הֵר קָדְשׁוֹ. מִתִּי
נִקְרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא גְּדוּל?
בְּזִמְן שְׁכָתוֹב יִשְׂרָאֵל נִמְצְאָת
עִמּוֹ. זֶהוּ שְׁכָתוֹב בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ,
הוּא גְּדוּל בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ, עִם עִיר
אֱלֹהֵינוּ.

אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה, מָה עוֹשֶׂה
כָּאֵן אֱלֹהֵינוּ? אָמַר לוֹ, כִּף זֶה
וְדָאֵי, הָעִיר הַזֹּאת הִיא יְרֵאת
אֱלֹהֵינוּ, (בחה) וְתְשֻׁבַתָּהּ שֶׁל
יִשְׂרָאֵל הִיא. מָה מְשַׁמְעָה? נִשְׁמַע
שְׁמִלְךָ בְּלִי גְבִירָה אֵינִי מְלִיךָ,
וְאֵינִי גְּדוּל וְאֵינִי מְהַלֵּל. וְלִכֵּן כָּל
מִי שְׁלֹא נִמְצָא זָכָר וְנִקְבָּה, אֶת
כָּל הַשִּׁבְחָה מְסִירִים מִמֶּנּוּ וְאֵינִי
בְּכֻלָּל שֶׁל אָדָם. וְלֹא עוֹד, אֲלֹא
שְׁאֵינִי כְּדָאֵי לְהַתְּבָרֵךְ.

כְּתוּב (איוב א) וַיְהִי הָאִישׁ הַהוּא
גְּדוּל מִכָּל בְּנֵי קָדָם. שְׁנֵינִי בְּסִפְרוֹ
שֶׁל רַב הַמְּנוּנָא סְבָא, שְׁבַת זֹגוּ
הַיְתָה כְּמוֹהוּ בִּירְאָת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא, וּמְהַצֵּד שֶׁל אֲשֶׁתּוֹ נִקְרָא
גְּדוּל. אַף כָּאֵן, גְּדוּל ה' וּמְהַלֵּל
מֵאֹד. וּבְמָה הוּא גְּדוּל? חֲזוּר
וְאָמַר, בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ הֵר קָדְשׁוֹ.
וּמְשׁוּם כִּף הַתְּשֻׁבַת הַזֹּאת בְּשָׁנֵי.
וְאִם תֹּאמְרוּ, לְמָה לֹא כְּתוּב כִּי
טוֹב בְּשָׁנֵי? מְשׁוּם שְׁעִתִּידִים

אָדָם אֲחֵרָא, דִּלְא הָוָה מִכֶּם. אָמַר לִיה רַבִּי
שְׁמַעוֹן, שְׁפִיר קְאָמַרְתָּ, וְהָכִי הוּא.

רַבִּי אֲבָא פְתַח, (תהלים מח) שִׁיר מְזֻמֹּר לְבָנֵי
קֶרַח. הֵאִי שִׁיר תְּוִשְׁבַּחְתָּא מְעַלְיָא הוּא,
עַל כָּל שְׂאֵר תְּוִשְׁבַּחִין, דְּזָכוּ לְשִׁבְחָה לִיה בְּנֵי
קֶרַח. שִׁיר מְזֻמֹּר: תְּוִשְׁבַּחְתָּא עַל תְּוִשְׁבַּחְתָּא.
תְּוִשְׁבַּחְתָּא דְּאֲתַפְּלַג לְתַרִּין תְּשֻׁבַּחִין.

וְזָכוּ בְּנֵי קֶרַח לְשִׁבְחָה לָהּ לְכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל.
וְשִׁבְחָה דְּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל קָא אֲמַרִי. וּמָאִי
הוּא. דְּכְתִיב, (תהלים מח) גְּדוּל יְי' וּמְהַלֵּל מֵאֹד
בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ הֵר קָדְשׁוֹ. אֵימְתִי אֲקַרִי קָדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא גְּדוּל, בְּזִמְנָא דְּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל
אֲשֶׁתְּכַחַת עַמִּיָּה, הָדָא הוּא דְּכְתִיב בְּעִיר
אֱלֹהֵינוּ, הוּא גְּדוּל בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ, עִם עִיר
אֱלֹהֵינוּ.

אָמַר לִיה רַבִּי יְהוּדָה, אֱלֹהֵינוּ מָאִי בְּעִי הָכָא.
אָמַר לִיה הָכִי הוּא וְדָאֵי, הֵאִי עִיר דְּחָלָא
אֱלֹהֵינוּ, (ס"א חילא) וְתְוִשְׁבַּחְתָּא דִּישְׂרָאֵל הוּא.
מָאִי מְשַׁמְעָה. אֲשֶׁתְּמַע, דְּמַלְכָּא בְּלָא
מְטְרוּנִיתָא, לָאו הוּא מַלְכָּא, וְלָאו הוּא גְּדוּל,
וְלָא מְהוּלֵּל. וּבְגִין כִּף, כָּל מָאן דִּלְא אֲשֶׁתְּכַח
דְּכָר וְנוֹקְבָא, כָּל שְׁבַחָא אַעְדוּי מְנִיָּה, וְלָאו
הוּא בְּכֻלָּל דְּאָדָם. וְלֹא עוֹד אֲלֹא דִלְאו אִיהוּ
כְּדָאֵי לְאֲתַבְּרָכָא.

כְּתוּב (איוב א) וַיְהִי הָאִישׁ הַהוּא גְּדוּל מִכָּל בְּנֵי
קָדָם, תְּגִינָן בְּסִפְרָא דְּרַב הַמְּנוּנָא סְבָא,
דְּבַת זֹגוּ בְּדַחִילוֹ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הוּא הוּא
כְּוֹתִיָּה, וּמְסִטְרָא דְּאֲתַתִּיָּה אֲקַרִי גְּדוּל. אוּף
הָכָא, גְּדוּל יְי' וּמְהַלֵּל מֵאֹד, וּבְמָה הוּא גְּדוּל.
הָדָר וְאָמַר, בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ הֵר קָדְשׁוֹ.

וּבְגִין כִּף, תְּוִשְׁבַּחְתָּא דָּא בְּשָׁנֵי. וְאִי תִימָא
אֲמָאִי לֹא כְּתִיב כִּי טוֹב בְּשָׁנֵי. בְּגִין

דְּזִמְיִנִין לְאֲתַפְּרָשָׁא. וְרִזָּא דְּמִלָּה (בראשית ב) לֹא טוֹב הָיִיתָ הָאָדָם לְבַדּוֹ, בְּזִמְנָא

להפָּרֵד, וְסוּד הַדָּבָר - (בראשית ב) לֹא טוֹב הִיּוֹת הָאָדָם לְבֶדוּ. בְּזִמְנָן שֶׁהוּא לְבֶדוּ, כְּתוּב לֹא טוֹב. וְלִכְּנָן לֹא כְּתוּב כִּי טוֹב בְּשָׁנֵי.

גְּדוּרָה ה' וּמְהַלֵּל, כְּפִי שְׁאִמְרָנּוּ. יָפָה נוֹף מְשׁוֹשׁ כָּל הָאָרֶץ, הַתְּשַׁבַּחַת שֶׁל הַזְּוִיג שְׁלֵהֶם. יָפָה נוֹף - זֶה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְזֶה צְדִיק, מְשׁוֹשׁ כָּל הָאָרֶץ, אִזּוּ הִיא שְׂמַחַת הַכֹּל, וּכְנֻסַת יִשְׂרָאֵל מִתְּבָרָכָה.

אַלֹהִים בְּאַרְמְנוֹתֶיהָ נֹדַע לְמִשְׁגָּב וְגו' - אֵלּוּ הֵם נְצִ"ח וְהו"ד, שְׁשֵׁם הַתְּכַנְסוֹת שֶׁל כָּל הַבְּרָכוֹת, הַתְּכַנְסוֹת שֶׁל שְׂמַחָה. מִשֵּׁם יוֹצֵאת עַל יְדֵי הַדְּרָגָה הַזֹּאת שְׁנִקְרָאת צְדִיק, וְשֵׁם הַתְּכַנְסוֹת הַבְּרָכוֹת לְבִשְׁם אֶת הָעִיר הַקְּדוּשָׁה וְלִהְיֶיהָ מִשֵּׁם. כִּי הִנֵּה הַמַּלְאָכִים נֹעְדוּ - אֵלּוּ כָּל כְּתָרֵי הַמַּלְאָךְ בְּכֹלל אֶחָד, וְלִמְקוֹם אֶחָד הַדְּבָרִים הַלְלוּ עוֹלָם.

בֹּא רְאֵה, בְּשַׁעֲה שְׁאָדָם מִתְּמָן אֶת מַעֲשָׂיו עַל יְדֵי קְרָבָן, הַכֹּל מִתְּבַשֵּׂם וְנִקְרָב וְנִקְשָׁר זֶה בְּזֶה בְּיַחְדוּת שְׁלֵם. זֶהוּ שְׂכָתוּב אָדָם כִּי יִקְרִיב מִמֶּם. כִּי יִקְרִיב לְקִשֹׁר אֶת הַדְּבָרִים כְּרֹאוּי.

בֹּא רְאֵה, אָדָם כִּי יִקְרִיב, לְהוֹצִיא אֶת מִי שְׁלֹא נִשְׂא, שְׁהָרִי קְרָבָנוּ אֵינוּ קְרָבָן, וּבְרָכוֹת לֹא נִמְצְאוֹת אֲצִלּוֹ (על ידו), לֹא לְמַעַלָּה וְלֹא לְמַטָּה. מִמִּשְׁמַע שְׂכָתוּב אָדָם כִּי יִקְרִיב, שׁוֹנֵה כְּאֵן, שְׁאֵינוּ אָדָם, וְאֵינוּ בְּכֹלל שֶׁל אָדָם, וּשְׂכִינָה אֵינָה שׁוֹרָה עָלָיו מִשׁוּם שֶׁהוּא פְּגוּם, וְנִקְרָא בְּעַל מוּם, וּבְעַל מוּם מְרַחֵק מִן הַכֹּל, כָּל שֶׁכֵּן לְמִזְבֵּחַ לְהַקְרִיב קְרָבָן.

וְנָרַב וְאַבִּיהוּא מוֹכִיחִים, שְׂכָתוּב (ויקרא ט) וַתֵּצֵא אִשׁ מִלִּפְנֵי ה'. וּמִשׁוּם כֶּף כְּתוּב, אָדָם כִּי יִקְרִיב מִמֶּם קְרָבָן לַה'. אָדָם שְׁנִמְצָאוּ זָכָר וְנִקְבָּה, זֶה רְאוּי

דְּאִיהוּ לְבֶדוּ לֹא טוֹב כְּתוּב. וְעַל דָּא לֹא כְּתוּב כִּי טוֹב בְּשָׁנֵי.

גְּדוּרָה ה' וּמְהַלֵּל כְּדִקְאִמְרָן. יָפָה נוֹף מְשׁוֹשׁ כָּל הָאָרֶץ, תּוֹשַׁבְחָתָא דְּזוּיגָא דְּלֵהוּן. יָפָה נוֹף, דָּא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְדָא צְדִיק, מְשׁוֹשׁ כָּל הָאָרֶץ, כְּדִין הוּא חֲדוּוֹתָא דְּכֹלָא, וּכְנֻסַת יִשְׂרָאֵל מִתְּבָרָכָה.

אַלֹהִים בְּאַרְמְנוֹתֶיהָ נֹדַע לְמִשְׁגָּב וְגו', אֵלּוּן אֵינּוּן נְצִ"ח וְהו"ד, (דף ה' ע"ב) דְּתִמְן כְּנִישׁוֹתָא דְּכָל בְּרָכָאן, כְּנִישׁוֹתָא דְּחֲדוּוֹתָא. מִתְּמָן נִפְקָא עַל יְדֵי דְהָאֵי דְרִגָא דְאַקְרִי צְדִיק, וְתִמְן אֲתִפְנִשׁוּ בְּרָכָאן, לְבִסְמָא לְהָאֵי עִיר קְדִישָׁא, וְלֹאֲתִבְרָכָא מִתְּמָן. כִּי הִנֵּה הַמַּלְאָכִים נֹעְדוּ. אֵלּוּן כָּל כְּתָרֵי מִלְּכָא בְּכֹלָלָא חֲדָא, וְלֹאֲתִר אֲחִירָא מִלִּין אֵלּוּן סְלִקִין.

תָּא חֲזִי, בְּשַׁעֲתָא דְּכָר נָשׁ מִתְּמָן עוֹבְדוּי עַל יְדֵי דְקְרָבָנָא, כֹּלָא אֲתִבְסֵם וְאֲתִקְרַב, וְאֲתִקְשָׁר דָּא בְּדָא, בְּיַחְדוּתָא שְׁלֵם. הָדָא הוּא דְכְּתוּב אָדָם כִּי יִקְרִיב מִמֶּם. כִּי יִקְרִיב לְקִשְׁרָא מִלִּין כְּדִקְא חֲזִי.

תָּא חֲזִי, אָדָם כִּי יִקְרִיב, לְאַפּוּקֵי מֵאֵן דְּלֹא אֲתִנְסִיב, דְּהָא קְרָבְנִיה לָאו קְרָבָן, וּבְרָפְאֵן לֹא מִשְׁתַּכְּחֵן לְגַבִּיָּה, (ס"א על ד"ה) לֹא לְעִילָא, וְלֹא לְתַתָּא. מִמִּשְׁמַע דְּכְּתוּב אָדָם כִּי יִקְרִיב, שְׁאֵנִי הָכָא, דְּלָאוּ אִיהוּ אָדָם, וְלֹא בְּכֹלָלָא דְּאָדָם הוּא, וּשְׂכִינְתָּא לֹא שְׁרִיָּא עֲלוּהֵי, כְּגִין דְּאִיהוּ פְּגוּם, וְאַקְרִי בְּעַל מוּם, וּמְאִרֵי דְמוּמָא אֲתִרְחַקָא מִכָּלָא, כָּל שֶׁכֵּן לְמִדְּבַחָא לְקְרָבָא קְרָבָנָא.

וְנָרַב וְאַבִּיהוּא אוֹכְחֵן, דְּכְּתוּב, (ויקרא ט) וַתֵּצֵא אִשׁ מִלִּפְנֵי יי'. וּבְגִינֵי כֶּף כְּתוּב, אָדָם כִּי יִקְרִיב מִמֶּם קְרָבָן לַיי', אָדָם דְּאֲשַׁתְּכַחוּ דְּכָר

לְהַקְרִיב אֶת הַקֶּרֶבֶן הַזֶּה וְלֹא אַחֵר.

וְאָמַר רַבִּי אֲבָא, אִף עַל גַּב שְׂבָאוֹהָ אֶת נֶדֶב וְאִבִּיהוּא בְּדַבְּרֵי אַחֵר, כִּי הוּא וְדָאֵי. אָבֵל קִטְרַת הִיא עֲלִיוֹנָה מִכָּל הַקֶּרֶבָנוֹת שֶׁל הָעוֹלָם, שְׁעָלֶיהָ מִתְּפָרְכִים עֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, וְהַקֶּרֶבֶן הַזֶּה שֶׁהוּא מֵעַל לְכָל הַקֶּרֶבָנוֹת לֹא רְאוּיִים הֵם לְקַרְבוֹ, שֶׁהָרִי לֹא נִשְׂאוֹ, לְקַרְבוֹ לֹא הָיוּ רְאוּיִים, כֹּל שֶׁכֵּן לְדַבְרִים עֲלִיוֹנִים שִׁיתְּפָרְכוּ עַל יָדָם.

וְאִם תֹּאמַר, וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי ה' וַתֹּאכַל אוֹתָם, לְמָה? לְאָדָם שֶׁבֵּא לִפְנֵי הַגְּבִירָה לְבַשֵּׁר לָהּ שֶׁהָרִי הַמְּלֶךְ בָּא לְבִיתָהּ, וְיִשְׂרָה עִם הַגְּבִירָה לְשֹׂמֵחַ עִמָּה. בָּא לִפְנֵי הַמְּלֶךְ, רָצָה הַמְּלֶךְ שְׂאוֹתוֹ אָדָם הוּא בְּעַל מוּמִים. אָמַר הַמְּלֶךְ: אֵין זֶה כְּבוֹדִי שֶׁעַל יָדִי הַפְּגוּם הַזֶּה אֶכְנַס אֶל הַגְּבִירָה. בֵּין כִּי הַתְּקִינָה הַגְּבִירָה אֶת הַבֵּית לְמֶלֶךְ. בֵּין שֶׁרָאָתָהּ שֶׁהַמְּלֶךְ הִנֵּה מְזַמֵּן לְבֹא אֵלֶיהָ, וְאוֹתוֹ אָדָם גֵּרָם שֶׁהַמְּלֶךְ יִסְתַּלַּק מִמֶּנָּה, אִז צִוְּתָהּ הַגְּבִירָה לְהַרְגֵּ אֶת אוֹתוֹ אָדָם.

כִּי בְזַמְנָא שֶׁנִּכְנְסוּ נֶדֶב וְאִבִּיהוּא וְקִטְרַת בִּידֵיהֶם, שִׂמְחָה הַגְּבִירָה, וְהַתְּפַקְנָה לְקַבֵּל אֶת הַמְּלֶךְ. בֵּין שֶׁרָאָה הַמְּלֶךְ אוֹתָם אֲנִשִּׁים פְּגוּמִים, בְּעַלֵי מוּמִים, לֹא רָצָה הַמְּלֶךְ שֶׁעַל יָדָם יִבֹּא לְשֵׁרוֹת עִמָּה, וְהִסְתַּלַּק מִמֶּנָּה הַמְּלֶךְ. כִּי שֶׁרָאָתָהּ הַגְּבִירָה שֶׁבִּגְלוֹלָם הִסְתַּלַּק הַמְּלֶךְ מִמֶּנָּה, מִיָּד - וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי ה' וַתֹּאכַל אוֹתָם.

וְכִי זֶה מִשׁוּם שְׂמִי שְׂלֹא נִשְׂאוֹ הוּא פְּגוּם. בְּעַלֵי מוּמִים לִפְנֵי הַמְּלֶךְ, קִדְשָׁת הַמְּלֶךְ מִסְתַּלַּקַת מִמֶּנּוּ וְלֹא שׁוֹרָה בְּפָגָם. וְלִכֵּן כְּתוּב אָדָם כִּי יִקְרִיב מִכֶּם קֶרֶבֶן. מִי שֶׁנִּקְרָא אָדָם - יִקְרִיב. וְמִי שְׂלֹא נִקְרָא אָדָם - לֹא יִקְרִיב.

וְנוֹקְבָא, הָאִי חֲזִי לְקַרְבָּא קֶרֶבָנָא דָּא, וְלֹא אַחֵרָא. וְאָמַר רַבִּי אֲבָא, אִף עַל גַּב דְּאוּקְמוּהָ לְנֶדֶב וְאִבִּיהוּא בְּמִלָּה אַחֵרָא, הִכִּי הוּא וְדָאֵי.

אָבֵל קִטְרַת, עֲלָאָה הוּא מִכָּל קֶרֶבָנִין דְּעֲלָמָא, דְּעָלֶיהָ אַתְּפָרְכִין עֲלָאֵי וְתַתָּאֵי. וְקֶרֶבָנָא דָּא דָּאִיהוּ לְעִילָא מִכָּל קֶרֶבָנִין לֹא אַתְחַזוֹן אִינוּן לְקַרְבָּא, דְּהָא לֹא אַתְנַסִּיבוּ, לְקַרְבָּנָא לֹא אַתְחַזוֹן, כֹּל שֶׁכֵּן לְמַלִּין עֲלָאִין, דִּיתְפָּרְכוּן עַל יְדֵיהֶוּ.

וְאִי תִימָא וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי יי' וַתֹּאכַל אוֹתָם, אֲמַאי. לְפָר נֶשׁ דְּאַתָּא קָמִי מְטְרוֹנִיתָא, לְבַשְׂרָא לָהּ דְּהָא מִלְּפָא אֶתִּי לְבִיתָהּ, וְיִשְׂרִי בַּהּ בְּמְטְרוֹנִיתָא, לְמַחְדֵי עִמָּה. אַתָּא לְקָמִי מִלְּפָא, חָמָא מִלְּפָא הֵהוּא בַר נֶשׁ דָּאִיהוּ מְאָרִי דְּמוּמִין. אָמַר מִלְּפָא, לָאו הוּא יִקְרָא דִּילִי, דְּעַל יְדוּי דְּהָאֵי פְּגִים, אִיעוּל לְמְטְרוֹנִיתָא. אִדְהִכִּי אַתְקַנַּת מְטְרוֹנִיתָא בֵּיתָא לְמִלְּפָא, בֵּינון דְּחָמָאֵת דְּמִלְּפָא הָוָה זְמִין לְמִיתִי לְגַבְהָ, וְהֵהוּא בַר נֶשׁ גָּרִים לְאַסְתַּלְקָא מִלְּפָא מִינָּה, כְּדִין פְּקִידַת מְטְרוֹנִיתָא לְקַטְלָא לְהֵהוּא בַר נֶשׁ.

כִּי בְזַמְנָא דְּעָאלוּ נֶדֶב וְאִבִּיהוּא, וְקִטְרַת בִּידֵיהֶוּ, חֲדַת מְטְרוֹנִיתָא, וְאַתְתַּקַּנַּת לְקַבֵּלָא לְמִלְּפָא. בֵּינון דְּחָמָא מִלְּפָא אִינוּן גְּבַרִין פְּגִימִין, מְאָרִי דְּמוּמִין, לֹא בְּעָא מִלְּפָא דְּעַל יְדֵיהֶוּ יִיתִי לְמִשְׂרֵי עִמָּה, וְאַסְתַּלַּק מִלְּפָא מִנָּה. כִּי חֲמַת מְטְרוֹנִיתָא דְּבִגְיַנְיָהוּן אִסְתַּלַּק מִלְּפָא מִנָּה, מִיָּד וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי יי' וַתֹּאכַל אוֹתָם. וְכִי דָּא בְּגִין דְּמָאן דְּלֹא אַתְנַסִּיב הוּא פְּגִים. מְאָרִיָּה דְּמוּמִין קָדָם מִלְּפָא, קִדְשָׁה דְּמִלְּפָא אִסְתַּלַּק מִנָּה, וְלֹא שְׂרִיא בְּפְגִימוֹ. וְעַל דָּא כְּתוּב אָדָם כִּי יִקְרִיב מִכֶּם קֶרֶבֶן, מָאן דְּאִקְרִי אָדָם יִקְרִיב, וּמָאן דְּלֹא אִקְרִי אָדָם לֹא יִקְרִיב.

מן הבהמה כָּלָל. מן הבקר ומן הצאן - כָּלָל. מן הבקר ומן הצאן - פָּרֵט. אחר כך אלו שפְּשָׁרִים לְאָכֵל, וְשֵׁלָא כְּשָׂרִים לְאָכִילָה אֲסוּר לְהַקְרִיב. וּלְמַקּוּם אַחַר הַסְתַּלְקוֹ אוֹתָם שְׂפָשָׁרִים וְאוֹתָם שֵׁלָא כְּשָׂרִים.

אם עלה קרבנו. רבי חייא פתח, (ישעיה נה) **כִּי לֹא מִחֲשַׁבְתִּי מִדְּרָכֵיכֶם וְלֹא מִדְּרָכֵיכֶם דְּרָכִי. כִּי לֹא מִחֲשַׁבְתִּי מִחֲשַׁבְתֵיכֶם, וְכַתִּיב חֲסֵר בְּלֹא ו', תָּא חֲזִי, מִחֲשַׁבָּה דְקוּדְשָׁא בְרוּךְ הוּא, הִיא עֲלָא וְרִישָׁא דְכָלָא, וּמַהֲהִיא מִחֲשַׁבָּה אֲתַפְּשָׁטוּ אַרְחִין וְשַׁבִּילִין, לְאַשְׁתַּפְּחָא שְׂמָא קוּדִישָׁא, וְלֹאֲתַקְנָא לִיהַּ בְּתַקּוּנֵי כְדָקָא יְאוּת. וּמַהֲהִיא מִחֲשַׁבָּה אֲתַנְגִּיד וְנַפִּיק שְׁקִיּוֹ דְגַנְתָּא דְעֵדֶן, לְאַשְׁקָאָה כָּלָא. וּמַהֲהִיא מִחֲשַׁבָּה, קְיִימִין עֲלֵאִין וְתַתַּאִין. וּמַהֲהִיא מִחֲשַׁבָּה, מִשְׁתַּכַּח תּוֹרָה שְׁבַכְתָּב וְתּוֹרָה שְׁבַעַל פֹּה.**

מחשבה דבר נש, היא רישא דכלא, ומההיא מחשבה, אתפשטו ארחין ושבילין, לאסטאה אורחוי, בהאי עלמא, ובעלמא דאתי. ומההיא מחשבה, אתנגיד ונפיק זוהמא דיצר הרע, לאבאשא ליה ולכלא. ומההיא מחשבה, אשתכחו עבירות חטאות וזדונות, עבודה זרה, גלוי עריות ושפיכות דמים. ועל דא, כי (דף ר"ט א) **לֹא מִחֲשַׁבְתִּי מִחֲשַׁבְתֵיכֶם. וּבְגִין כֵּן, רִישָׁא דְכָלָא כְּתִיב, אִם עוֹלָה קָרְבָּנוּ. מִן הַבֶּקֶר, וְלֹא בְּקֶר, וּמֵאֵן אִיהוּ. פֶּר בֶּן בְּקָר אִיהוּ, דְּאִיהוּ דְּכָר.**

מחשבותיכם. ומשום כך בראש הכל פתוח, אם עלה קרבנו. מן הבקר, ולא בקר, ומי הוא? הוא פר בן בקר, שהוא זכר.

רבי יצחק אמר, מן הבקר סתם, וחזר ופרש - זכר תמים יקריבנו, זכר ולא נקבה, שהרי זכר נודע למעלה ונקבה נודעת למטה. וכן מן הצאן ומן הפְּשָׁרִים ומן העזים.

מי שבאים לעולה - כלם זכר,

מן הבהמה כָּלָל. מן הבקר ומן הצאן פָּרֵט, לְבַתֵּר אֵלִין דְּכְשָׂרִין לְמִיכָל, וְדִלָּא כְּשָׂרִין לְמִיכָל אֲסוּר לְקַרְבָּא. וְלֹאֲתֵר אַחֲרָא אֲסַתְּלִיקוּ אֵינּוּן דְּכְשָׂרִין וְאֵינּוּן דְּלֹא כְּשָׂרִין.

אם עולה קרבנו, (ויקרא א) **רְבִי חַיִּיא פָּתַח, (ישעיה נה) כִּי לֹא מִחֲשַׁבְתִּי מִחֲשַׁבְתֵיכֶם וְלֹא מִדְּרָכֵיכֶם דְּרָכִי. כִּי לֹא מִחֲשַׁבְתִּי מִחֲשַׁבְתֵיכֶם, וְכַתִּיב חֲסֵר בְּלֹא ו', תָּא חֲזִי, מִחֲשַׁבָּה דְקוּדְשָׁא בְרוּךְ הוּא, הִיא עֲלָא וְרִישָׁא דְכָלָא, וּמַהֲהִיא מִחֲשַׁבָּה אֲתַפְּשָׁטוּ אַרְחִין וְשַׁבִּילִין, לְאַשְׁתַּפְּחָא שְׂמָא קוּדִישָׁא, וְלֹאֲתַקְנָא לִיהַּ בְּתַקּוּנֵי כְדָקָא יְאוּת. וּמַהֲהִיא מִחֲשַׁבָּה אֲתַנְגִּיד וְנַפִּיק שְׁקִיּוֹ דְגַנְתָּא דְעֵדֶן, לְאַשְׁקָאָה כָּלָא. וּמַהֲהִיא מִחֲשַׁבָּה, קְיִימִין עֲלֵאִין וְתַתַּאִין. וּמַהֲהִיא מִחֲשַׁבָּה, מִשְׁתַּכַּח תּוֹרָה שְׁבַכְתָּב וְתּוֹרָה שְׁבַעַל פֹּה.**

מחשבה דבר נש, היא רישא דכלא, ומההיא מחשבה, אתפשטו ארחין ושבילין, לאסטאה אורחוי, בהאי עלמא, ובעלמא דאתי. ומההיא מחשבה, אתנגיד ונפיק זוהמא דיצר הרע, לאבאשא ליה ולכלא. ומההיא מחשבה, אשתכחו עבירות חטאות וזדונות, עבודה זרה, גלוי עריות ושפיכות דמים. ועל דא, כי (דף ר"ט א) **לֹא מִחֲשַׁבְתִּי מִחֲשַׁבְתֵיכֶם. וּבְגִין כֵּן, רִישָׁא דְכָלָא כְּתִיב, אִם עוֹלָה קָרְבָּנוּ. מִן הַבֶּקֶר, וְלֹא בְּקֶר, וּמֵאֵן אִיהוּ. פֶּר בֶּן בְּקָר אִיהוּ, דְּאִיהוּ דְּכָר.**

רבי יצחק אמר, מן הבקר סתם, וחזר ופירש זכר תמים יקריבנו, זכר ולא נקבה, דהא דבר אשתמודע לעילא, ונוקבא אשתמודעא לתתא. וכן מן הצאן מן הפְּשָׁרִים ומן העזים. מאן דאתי לעולה, פלהו דכר, ולא נוקבא, בגין דעולה לעולה על הלב, על הלב

ולא נקבה, משום שעולה עולה על הלב, על הלב ודאי, ונודע מי שעומד על הלב. ומשום כך עולה למעלה, וכלם זכרים. ולכן פתח הפתוח בראש בעולה יותר מפל שאר הקרבנות, שהרי המחשבה היא הראש של הכל.

אמר רבי יהודה, אם כך, במקום של מחשבה של מעלה צריך להקריב. למה למטה יותר? לא היה בידו. בא לפני רבי שמעון. אמר לו, הראש של הכל הוא מחשבה, וסיום של אותה מחשבה מקום שנקרא בקר, ומיהו? אותו סיום הגוף שמכשם את הנקבה. כך מחשבה של אדם ראש של הכל. הסיום של אותה מחשבה, כשנעשה מעשה, מתי? בבקר. זהו שכתוב (מייכה ב) הוי חשבי און ופעלי רע. אימתי? על משפכותם באור הבקר יעשוה. ועל כן לאותו מקום של מחשבה, המחשבה עולה, והמעשה מתקרב לסיום המחשבה ודאי.

רבי אחא היה הולך בדרך, והיו עמו רבי יהודה. עד שהיו הולכים, אמר רבי יהודה, זה ששינונו בתולת ישראל, בתולה שהתברכה מן שבע (מישראל), שנקראת בת שבע, ופרשוה בכמה מקומות. ובתולה למטה ירשה שבע ברכות בגללה. והרי פתוח, ואתה בן אדם שא קינה על בתולת ישראל, ודאי עליה נאמר, על פנסת ישראל. וזה קשה מהכל, שכתוב (עמוס ה) נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל. וזה שאמרו כל החברים בדבר זה הוא יפה. אבל אם הפרשה נאמרה בדרך של נחמה, היינו אומרים כך, אבל בקינה הזו נאמר, והרי הפתוח מוכיח כך.

אמר לו, ודאי כך זה, והרי היה קשה לי יותר מהכל, ובאנו אל רבי שמעון בחשכות פנים. אמר לי, ממראה פניך

ודאי, ואשתמודע מאן דקאים על הלב. ובגין כך סלקא לעילא, וכלהו דכרין. ועל דא פתח קרא ברישא בעולה יתיר מפל שאר קרבנין, דהא מחשבה רישא דכלא.

אמר רבי יהודה, אי הכי באתר דמחשבה דלעילא בעיא לקרבא, אמאי לתתא יתיר. לא הוה בידיה. אתא לקמיה דרבי שמעון, אמר ליה, רישא דכלא מחשבה הוא, וסיומא דהיא מחשבה אתר דאקרי בקר, ומאי איהו. ההוא סיומא דגופא, דמבסם לנוקבא. כך מחשבה דבר נש, רישא דכלא. סיומא דהיא מחשבה, פד אתעביד עובדא. אימתי. בבקר. הך הוא דכתיב, (מייכה ב) הוי חושבי און ופעלי רע, אימתי, על משפכותם באור הבקר יעשוה. ועל דא להווא אתר דמחשבה, מחשבה אסתליק. ועובדא מתקרבא לסיומא דמחשבה ודאי.

רבי אחא הוה אזיל בארחה, והוה עמיה רבי יהודה, עד דהוו אזלי, אמר רבי יהודה, הא דתנינן בתולת ישראל, בתולה דאתברכה מן שבע (ס"א מישראל), דאקרי בת שבע, ואוקמוה בכמה אתר. ובתולה לתתא, ירתא ז' ברכות בגינה. והא כתיב ואתה בן אדם שא קינה על בתולת ישראל, ודאי עלה אתמר, על פנסת ישראל. ודא קשיא מפלא, דכתיב (עמוס ה) נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל. והאי דקא אמרי כלהו חבריאי במלה דא שפיר הוא. אבל אי פרשתא אתמר בארחה נחמה הוינן אמרי הכי. אבל בהאי קינה אתמר, והא קרא אוכח הכי.

אמר ליה ודאי הכי הוא, והא הוה קשיא לי ההוא מלה יתיר מפלא, ואתינן לגבי

קשה לי יותר מהכל, ובאנו אל רבי שמעון בחשכות פנים. אמר לי, ממראה פניך

נודע מה שבלבך. אמרתי לו, ודאי שפני ולבי שוים. אמר לי, אמר לי דברך. אמרתי לו, כתוב נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל. מי שיש לו רגז באשתו ויצאה ממנו, לא תחזר לעולמים. אם כן, אוי לבנים שגרשו עמה. אמר לי, ולא מספיק לך מה שאמרו כל החברים? אמרתי, הרי שמעתי דבריהם, שהיו מאהבה, ולא מתישבים בלבי. אמר, כל מה שאמרו החברים יפה ונאה, אבל אוי לדור כשהרועים אין נמצאים, והצאן סוטים והולכים, ולא יודעים לאיזה מקום הולכים, לא ימינה ולא שמאלה. ודאי שפסוק זה צריך להפיר, וכלם גלויים לאותם שרואים בדרך התורה בדרך אמת.

בא ראה, בכל הגליות שגלו ישראל, לכלן שם זמן וקץ, ובכלן היו ישראל שבים לקדוש-ברוך הוא, ובתולת ישראל היתה שבה למקומה, באותו זמן שגזר עליה. ועכשו בגלות האחרונה הזו אינו כן, שהרי לא לא תשוב כן כמו בפעמים האחרות. והפסוק הזה מוכיח, שכתוב נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל. נפלה ולא אוסיף להקימה לא כתוב.

משל למלך שרגז על הגבירה ונרק אותה מהיכלו לזמן ירוע. כשהיה מגיע אותו זמן, מיד הגבירה היתה נכנסת ושבה לפני המלך, וכן פעם אחת ושפתים ושלש פעמים. לפעם האחרונה התרחקה מהיכל המלך, והשליך אותה מהיכלו לזמן רחוק. אמר המלך, הפעם הזו אינה כשאר הפעמים שהיא תחזר לפני כן, אלא אני אלך עם כל בני היכלי ואבקש אותה.

דרבי שמעון, בחדשוכן דאנפין. אמר לי, מחיזו דאנפך, אשתמודע מה דבלבך. אמינא ליה ודאי, דאנפי ולבי שוין. אמר לי אימא לי מלך. אמינא ליה, כתיב נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל, מאן דאית ליה רוגזא בדביתהו, ונפקא מניה, לא תהדר לעלמין, אי הכי ווי לבנין דאתתרכו עמה. אמר לי, ולא סגי לך מה דאמרו כלהו חבריאי. אמינא, הא שמענא מלייהו, דהוה מרחמי, ולא מתישבון בלבאי.

אמר, כל מה דאמרו חבריאי כלא שפיר ונאות, אבל ווי לדרא כד רעיין לא משתפחין, וענא סאטן ואזלין, ולא ידעין לאן אתר אזלי, לא לימינא ולא לשמאלא. ודאי האי קרא בעיא למנדע, וכלהו גליין לאינון דחמאן בארחה דאורייתא בארחה קשוט.

תא חזי, בכלהו גלוותא דגלו ישראל, לכלהו שוי זמנא וקצא, ובכלהו הוו ישראל תייבין לקודשא בריך הוא, ובתולת ישראל הוה תבת לאתרהא, בההוא זמנא דגזר עליה. והשתא בגלוותא דא בתראה לאו הכי, דהא היא לא תיתוב הכי כזמנין אחרנין, והאי קרא אוכח, דכתיב נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל, נפלה ולא אוסיף להקימה לא כתיב. מתר למלפא דרגז על מטרוניתא, ואשדי לה מהיכליה, לזמנא ידיעא. פד הוה מטי ההוא זמנא, מיד מטרוניתא הות עאלת ותבת קמי מלפא. וכן זמנא חד, ותירין, ותלת זמנין. לזמנא בתרייתא, אתרחקת מהיכלא דמלפא, ואשדי לה מלפא מהיכליה לזמנא רחיקא. אמר מלפא, האי זמנא לאו הוא כשאר זמנין דהיא תיתי קמאי הכי, אלא אנא איזיל עם כל בני היכלי ואתבע עליה.

בְּשֶׁהִנִּיעַ אֵלֶיָּהּ, רָאָה אוֹתָהּ שְׁהִיְתָה שׁוֹכֶכֶת בְּעַפְרָה. מִי רָאָה אֶת כְּבוֹד הַגְּבִירָה בְּאוֹתוֹ זְמַן וְאֶת בְּקָשׁוֹת הַמֶּלֶךְ כְּנִגְדָּה, עַד שֶׁהִמְלִיךְ אוֹחֲזוֹ אוֹתָהּ בְּיָדוֹ וּמְקִיִּים אוֹתָהּ, וּמְבִיא אוֹתָהּ לְהִיכְלוֹ, וְנֹשֵׁבֶע לָהּ שְׁלֵא יִפְרֹד מִמֶּנָּה לְעוֹלָמִים וְלֹא יִתְרַחֵק מִמֶּנּוּ.

כִּף הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא - כָּל זְמַן שֶׁפְּנֹסֶת יִשְׂרָאֵל בְּגָלוֹת, כְּשֶׁהִיָּה מְגִיעַ הַזְּמַן, הִיא בָּאָה וְחוֹדְרַת לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ. וְעַכְשׁוֹ בְּגָלוֹת הַזֶּה לֹא כָּף, אֲלֵא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יֵאָחֵז בְּיַדֶּיהָ וְיִקְּיֵם אוֹתָהּ וְיִתְפָּסֵס עִמָּה וְיִשִּׁיב אוֹתָהּ לְהִיכְלוֹ. וְבֹא תִרְאֶה שֶׁכָּף זֶה, שֶׁהָרִי כְּתוּב נִפְלָה לֹא תוֹסִיף קוּם, וְעַל זֶה כְּתוּב, (עֲמוּס ט) בְּיּוֹם הַהוּא אֶקְּיֵם אֶת סִפְת דְּוִיד הַנִּפְלֵת. הִיא לֹא תוֹסִיף קוּם כְּמוֹ בַּפְּעֻמִּים הָאֲחֵרוֹת, אֲבָל אֲנִי אֶקְּיֵם אוֹתָהּ. וְעַל זֶה כְּתוּב, בְּיּוֹם הַהוּא אֶקְּיֵם אֶת סִפְת דְּוִיד הַנִּפְלֵת, אֲנִי אֶקְּיֵם אֶת סִפְת דְּוִיד. מִי זֶה סִפְת דְּוִיד? זֶה כְּתוּב נִפְלָה. הַנִּפְלֵת, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב נִפְלָה. וְזֶהוּ כְּבוֹדָה שֶׁל כְּתוּבֵת יִשְׂרָאֵל וְתִשְׁבַּחְתָּהּ, וְזֶה לְמַדְּנָה בְּאוֹתָהּ שְׁעָה.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, וְדַאי דְּבִרְתָּה עַל לְבִי וְהִתְיַשְׁב, וְזֶהוּ בְּרוּר הַדְּבַר. וְזֶה הוֹלֵךְ כְּמוֹ דְּבַר אֶחָד שֶׁשְׁמַעְתִּי וְשִׁכַּחְתִּי, וְעַכְשׁוֹ הַרְוַחְתִּי אוֹתוֹ. שְׁשִׁנִּינוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, עֲתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַכְרִיז עַל כְּנֹסֶת יִשְׂרָאֵל וְיֹאמַר, (ישעיה נב) הַתְּנַעֲרִי מֵעַפְרָה קוּמִי שְׁבִי יְרוּשָׁלַם, כְּמֵי שְׁאוּחֲזוֹ בְּיַדִּי חֲבָרוֹ וְיֹאמַר: הַתְּנַעֲר, קוּם! כִּף הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יֵאָחֵז בָּהּ וְיֹאמַר: הַתְּנַעֲרִי, קוּמִי!

אָמַר לּוֹ רַבִּי אַחָא, וְכָף כָּל אוֹתָם בְּגִי הֵיכַל הַמֶּלֶךְ פּוֹתְחִים בְּלִשׁוֹן זֶה. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב (שם ט) קוּמִי אוּרִי כִּי בֵּא אוּרִי, וְשִׁמְחַת הַכָּל כְּשֶׁהִמְלִיךְ מִתְּפִיס עִמָּה.

בְּרַ מְטָא לְגַבְהָ, חָמָא לָהּ דְּהוּה שְׁכִיבַת לְעַפְרָא. מָאן חָמָא יְקָרָא דְּמִטְרוּנִיתָא בְּהֵיא (דף ו' ע"ב) זְמַנָּא, וּבְעוֹתִין דְּמִלְכָּא לְקַבְּלָהּ עַד דְּאַחִיד לָהּ מִלְכָּא בִּידוּי, וְאוּקִיִּים לָהּ, וְאַיִיתִי לָהּ לְהִיכְלִיָּהּ, וְאוּמִי לָהּ דְּלֹא יִתְפָּרֵשׁ מִינָּה לְעַלְמִין, וְלֹא יִתְרַחֵק מִינָּה.

כִּף קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כָּל זְמַנִּין דְּכְנֹסֶת יִשְׂרָאֵל בְּגָלוֹתָא, כַּד הוּה מְטִי זְמַנָּא, הִיא אֲתִיַּאת וְהִדְרַת קָמִי מִלְכָּא. וְהִשְׁתָּא בְּגָלוֹתָא דָּא לֹא הָכִי, אֲלֵא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא יוֹחִיד בִּידָהּ, וְיוּקִיִּים לָהּ, וְיִתְפָּסִיס בְּהִדָּה וְיִתִּיב לָהּ לְהִיכְלִיָּהּ. וְתֵא חֲזִי דְּהָכִי הוּא, דְּהָא כְּתִיב נִפְלָה לֹא תוֹסִיף קוּם, וְעַל דָּא כְּתִיב, (עֲמוּס ט) בְּיּוֹם הַהוּא אֶקְּיֵם אֶת סִפְת דְּוִיד הַנִּפְלֵת, הִיא לֹא תוֹסִיף קוּם כְּמוֹ זְמַנִּין אַחֲרֵנִין, אֲבָל אֲנֵא אוּקִיִּים לָהּ. וְעַל דָּא כְּתִיב בְּיּוֹם הַהוּא אֶקְּיֵם אֶת סִפְת דְּוִיד הַנִּפְלֵת, אֲנִי אֶקְּיֵם אֶת סִפְת דְּוִיד. מָאן סִפְת דְּוִיד. דָּא כְּתוּב יִשְׂרָאֵל. הַנִּפְלֵת: כְּמָה דְּכְתִיב נִפְלָה. וְדָא הִיא יְקָרָא דְּכְתוּבֵת יִשְׂרָאֵל, וְתוֹשְׁבַחְתָּא דִּילָהּ. וְדָא אוּלִיפְנָא בְּהֵיא שְׁעָתָא.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, וְדַאי מְלִילְתָּא עַל לְבָאִי, וְאַתִּישְׁבָּא, וְדָא בְּרִירוֹ דְּמִלָּה. וְאַזְלָא הָאִי, כְּמִלָּה חֲדָא דְּשִׁמְעָנָא וְשִׁכַּחְנָא, וְהִשְׁתָּא רְוַחְנָא לָהּ, דְּתַנִּינָן, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, זְמַן קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַכְרִזָּא עַל כְּנֹסֶת יִשְׂרָאֵל וְיֹאמַר, (ישעיה נב) הַתְּנַעֲרִי מֵעַפְרָה קוּמִי שְׁבִי יְרוּשָׁלַם, כְּמֵאן דְּאַחִיד בִּידָא דְּחֲבֵרִיָּה וְיֹאמַר הַתְּנַעֲר, קוּם, כִּף קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא יוֹחִיד בָּהּ וְיֹאמַר הַתְּנַעֲרִי, קוּמִי.

אָמַר לִיָּה רַבִּי אַחָא, וְכֵן כָּל אֵינּוֹן בְּגִי הֵיכְלָא דְּמִלְכָּא בְּלִישְׁנָא דָּא פְּתַחִין, הִדָּא הוּא דְּכְתִיב, (ישעיה ט) קוּמִי אוּרִי כִּי בֵּא אוּרִי, הָא כִּי בֵּא אוּרִי, הָרִי הַמֶּלֶךְ כָּאן, וְדַאי שְׁאֲזוֹ הוּא הַכְּבוֹד שְׁלָהּ, וְשִׁמְחַת הַכָּל כְּשֶׁהִמְלִיךְ מִתְּפִיס עִמָּה.

מִלְפָּא הָכָא, וְדָאֵי כְדִין הוּא יִקְרָא דִּילָהּ, וְחֲדוּתָא דְכָלָא, פִּד מִלְפָּא אֲתַפְיִיס בְּהָדָה. (בתוב (מלכים א א) ותבא בת שבע אל המלך הסדרה כגונוא דא) בְּכַל אֵינּוּן זְמַנִּין אִיהִי אֲתַת לְגַבֵּי דְמִלְפָּא, וְקַמַת קַמִּיהּ, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (מלכים א א) וְתָבֵא לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ, וְתַעֲמֹד לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ. אֲבָל בְּזַמְנָא דָּא לָאו הָכִי, אֲלֵא מִלְפָּא יִיתִי לְגַבְהָ, וְיִתְפְּיִיס בְּהָדָה, וְיִתִּיב לָהּ לְהִיכְלִיָּהּ. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (זכריה ט) הִנֵּה מִלְפָּךְ יָבֵא לָךְ וְדָאֵי, וְלֹא אֲנִתְ לְגַבְיָהּ, יָבֵא לָךְ, לְפִיִּסָּא לָךְ. יָבֵא לָךְ, לְאַקְמָא לָךְ. יָבֵא לָךְ, לְאַעְלָאָה לָךְ לְהִיכְלִיָּהּ, וְלֹא זְדוּוּגָא עִמָּךְ זְווגָא דְעִלְמִין, פְּמָה דְאַתְ דְּאִמְר (הושע ב) וְאַרְשִׁתֶּיךָ לִי בְּאַמוּנָה.

(כתוב (מלכים א א) ותבא בת שבע אל המלך הסדרה, כמו זח) בְּכַל אֵוֶתֶן הַפְּעָמִים הִיא בָּאָה אֶל הַמֶּלֶךְ וְעוֹמֶדֶת לְפָנָיו. זָהוּ שְׁכַתוּב (מלכים א א) וְתָבֵא לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ, וְתַעֲמֹד לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ. אֲבָל בַּפֵּעַם הַזֶּה לֹא כָף, אֲלֵא הַמֶּלֶךְ יֵלֵךְ אֵלֶיהָ וְיִתְפְּיִיס עִמָּהּ וְיִשִּׁיב אוֹתָהּ לְהִיכְלוֹ. זָהוּ שְׁכַתוּב הִנֵּה מִלְפָּךְ יָבֵא לָךְ, וְדָאֵי, וְלֹא אֲתָ אֵלָיו. יָבֵא לָךְ, לְפִיִּס אוֹתָךְ. יָבֵא לָךְ, לְהִקִּים אוֹתָךְ. יָבֵא לָךְ, לְהַשְׁלִים אוֹתָךְ כִּכֵּל. יָבֵא לָךְ, לְהַכְנִיס אוֹתָךְ לְהִיכְלוֹ וְלִהְיוֹדוּג עִמָּךְ זְווג עוֹלָמִים, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר וְאַרְשִׁתֶּיךָ לִי בְּאַמוּנָה.

עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, פִּגְשׁ בְּהֵם רַבִּי אַבָּא. אָמְרוּ, הָרִי בְּעַל הַחֲכָמָה בָּא, נִקְבֵּל פְּנֵי הַשְּׂכִינָה. כְּשֶׁקָּרְבוּ אֵלָיו, הִשְׁתַּמֵּט מֵהֶאָכֵף שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב עֲלָיו, וְיָרַד אֵלֵיהֶם.

פִּתַּח וְאָמַר, (שמות ט) וַיְהִי קוֹל הַשֹּׁפָר הוֹלֵךְ וְחֹזֵק מְאֹד וְגוֹ'. וַיְהִי קוֹל הַשֹּׁפָר, כָּאֵן נִחְלָקוּ סִפְרֵי הָרֵאשׁוֹנִים, וְכֹלָם בְּדָבָר אֶחָד נִתְקַעוּ. יֵשׁ מִי שְׂאוֹמֵר, קוֹל הַשֹּׁפָר - שְׁנַיִם. קוֹל - אֶחָד. הַשֹּׁפָר - שְׁנַיִם. וְדִיֵּק זֶה מִשְׁלַל כְּתוּב וַיְהִי הַשֹּׁפָר הוֹלֵךְ וְחֹזֵק, אֲלֵא קוֹל הַשֹּׁפָר, קוֹל שִׁיּוּצָא מֵהַשֹּׁפָר, שְׂוֵדָאֵי נִקְרָא שׁוֹפָר, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר (ישעיה כז) יִתְקַע בְּשׁוֹפָר גְּדוֹל, וְזָהוּ שׁוֹפָר גְּדוֹל שְׁבוּ יוֹצְאִים הַעֲבָדִים לְחֵירוֹת עוֹלָמִים, וְהָרִי פְּרִשׁוּהָ.

וַיֵּשׁ מִי שְׂשׁוּנָה וּמְדִיֵּק שֶׁהִכֵּל אֶחָד, מִשׁוּם שְׁכַתוּב קוֹל הַשֹּׁפָר, הַקוֹל שְׁנִקְרָא שׁוֹפָר. וּמַנִּין לָנוּ שְׁנִקְרָא קוֹל? מִמָּה שְׁכַתוּב (דברים ה) קוֹל גְּדוֹל וְלֹא יָסָף, וְהַקוֹל הַגְּדוֹל הַזֶּה נִקְרָא שׁוֹפָר. וְעַל כֵּן, קוֹל הַשֹּׁפָר הוֹלֵךְ כְּתוּב. לֹאֵן הוֹלֵךְ? אִם תֹּאמַר לְהַר סִינַי אוֹ

עַד דִּהוּוּ אֲזִלִּי פִּגְעַ בְּהוּ רַבִּי אַבָּא. אָמְרוּ, הָא מְאָרִיָּה דְּחֲכָמְתָּא אֲתִי, נִקְבֵּל אֲנִפִּי שְׂכִינְתָּא. פִּד קָרִיבוּ בְּהַדִּיָּה, אֲשַׁתְּמִיט מַקְסָטוּרָא דְּקוּפְטָרָא, וְנַחַת גִּבּוֹן.

פִּתַּח וְאָמַר, (שמות ט) וַיְהִי קוֹל הַשׁוֹפָר הוֹלֵךְ וְחֹזֵק מְאֹד וְגוֹ'. וַיְהִי קוֹל הַשׁוֹפָר, הָכָא אֲפִלְיָגוּ סִפְרֵי קְדָמָאֵי, וְכֹלָהוּ בְּחַד מְלָה אֲתַתְקַעוּ. אִית מָאֵן דְּאָמַר, קוֹל הַשׁוֹפָר תְּרִי, קוֹל חַד, הַשׁוֹפָר תְּרִי. וְדִיֵּיק לָהּ, מְדִלָּא כְּתִיב וַיְהִי הַשׁוֹפָר הוֹלֵךְ וְחֹזֵק, אֲלֵא קוֹל הַשׁוֹפָר, קוֹל דְּנִפְיֵיק מִשׁוֹפָר, דְּוְדָאֵי שׁוֹפָר אֲקָרִי, כְּמָה דְּאַתְ אָמַר (ישעיה כז) יִתְקַע בְּשׁוֹפָר גְּדוֹל, וְהָאֵי אִיהוּ שׁוֹפָר גְּדוֹל, דְּבִיָּה נִפְקִין עֲבָדִין לְחֵירוֹת עֲלָמִין. וְהָא אוּקְמוּהָ.

וְאִית מָאֵן דְּתַנִּי וְדִיֵּיק דְּכָלָא חַד, בְּגִין דְּכְּתִיב קוֹל הַשׁוֹפָר, קוֹל דְּאֲקָרִי שׁוֹפָר. וּמַנָּא לָן דְּאֲקָרִי קוֹל. מִמָּה דְּכְּתִיב, (דברים ה) קוֹל גְּדוֹל וְלֹא יָסָף, וְהָאֵי קוֹל גְּדוֹל אֲקָרִי שׁוֹפָר. וְעַל דָּא קוֹל הַשׁוֹפָר הוֹלֵךְ כְּתִיב. לֹאֵן הוֹלֵךְ. אִי תִימָא לְהַר סִינַי, אוֹ לְיִשְׂרָאֵל.

לְיִשְׂרָאֵל, אִזּוּ יוֹרֵד הִנֵּה צָרִיף לְהִיטֹת! אֵלֶּא הַתּוֹרָה יִצְאָה מִכָּאן. וּמִהַמְקוֹם הַזֶּה, שֶׁהוּא הַפֶּלֶל שֶׁל כָּל שְׂאֵר הַקּוֹלוֹת, נִתְּנָה, וּכְשִׁיִּסְתַּכְּלוּ בַדְּבָרִים, הַכֹּל אֶחָד. וְלִכְּן הַלּוּחֹת הֵרָא שְׁוֹנִים הָיוּ וְשׁוּמִים מִהַמְקוֹם הַזֶּה, וְזֶהוּ סוּד הַדְּבָר, שְׁכַתוּב (שְׁמוֹת לב) חֲרוֹת עַל הַלְחָת. אֵל תִּקְרִי חֲרוֹת אֵלֶּא חֲרוֹת, חֲרוֹת מִמֶּשׁ, מְקוֹם שְׁכַל הַחֲרוֹת תְּלוּיָהּ בּוֹ. וּבֵא רֵאָה, אֵין לָךְ דְּבָר בַּתּוֹרָה שְׁאוּמְרִים כָּל הַחֲבָרִים זֶה כֶּף וְזֶה כֶּף, שְׁלֹא הוֹלֵךְ הַכֹּל לְמָקוֹם אֶחָד וּמִתְכַּנֵּס לְמַעַן אֶחָד.

הוֹרֵךְ, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמֵר (קֹהֶלֶת א) כָּל הַנְּחָלִים הַלְכִים אֵל הַיָּם, וְכַתוּב הַכֹּל הוֹלֵךְ אֵל מְקוֹם אֶחָד. וְחִזְק מְאֹד - כְּמוֹ שְׁשִׁנִּינוּ, כְּלִי מִחִזְק אַרְבַּעִים סֵאָה. וְחִזְק מְאֹד - שְׁאֵין לָךְ דְּבָר בַּתּוֹרָה חֲלָשׁ אוֹ שְׁבוּר, שְׁכַשְׁתִּסְתַּכַּל וְתִכְפִּיר אוֹתוֹ, שְׁלֹא תִמְצָא אוֹתוֹ חִזְק כְּפִטִישׁ שְׁשׁוּבֵר סְלַעִים. וְאִם זֶה חֲלָשׁ - זֶה מִמֶּךָ, כְּמוֹ שְׁבִאֲרוּהָ, שְׁכַתוּב (דְּבָרִים לב) כִּי לֹא דְבָר רַק הוּא, וְאִם רַק הוּא - מִכֶּם הוּא. וְעַל זֶה וְחִזְק מְאֹד.

כְּתוּב, (שְׁמוֹת יט) מִשֶּׁה יִדְבֵר וְהֶאֱלֹהִים יַעֲנֶנּוּ בְּקוֹל. בְּמָקוֹם הַזֶּה נִכְלְלוּ דְבָרִים עֲלִיוֹנִים, הָרִי פָּרְשׁוּהָ וְהֶאֱלֹהִים יַעֲנֶנּוּ בְּקוֹל, בְּקוֹלוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, בְּאוֹתוֹ קוֹל שְׁאוּחִז בּוֹ מֹשֶׁה. כָּאֵן יֵשׁ לְהַתְּבוּנָה, שְׁהָרִי הַפּוּף הִנֵּה, שְׁכַתוּב (שִׁם כ) וַיִּדְבֵר אֱלֹהִים, וְכָאֵן כְּתוּב מִשֶּׁה יִדְבֵר.

אֵלֶּא יֵשׁ אוּמְרִים, מִשׁוּם שְׁכַתוּב וַיֹּאמְרוּ אֵל מֹשֶׁה דְבַר אֶתְּהָ עִמָּנוּ וְנִשְׁמָעָה וְאֵל יִדְבֵר עִמָּנוּ אֱלֹהִים. וְעַל זֶה מֹשֶׁה יִדְבֵר, וְהֶאֱלֹהִים יַעֲנֶנּוּ. מִשׁוּם שְׁלֹא נִמְצָא דְבָר בַּתּוֹרָה מִפִּי מֹשֶׁה לְבִדּוֹ, וְזֶהוּ שְׁבִאֲרוּהָ - קְלָלוֹת שְׁכַמְשָׁנָה עִצְמוֹ. הִלְלוּ מִפִּי הַגְּבוּרָה, וְהִלְלוּ

יֹרֵד מִיבְעֵי לִיָּהּ. אֵלֶּא אוּרִייתָא מִהֶכָּא נִפְקָא. וּמֵאַתֵּר דָּא, דְּאִיָּהוּ כְּלָלָא דְכָל שְׂאֵר קְלִין אֲתִיָּהִיבַת, וְכַד יִסְתַּכְּלוּן מִלִּי כְּלָא חַד.

וְעַל דָּא, לִוְחֵי קְדַמָּי רְשִׁימִין מִהֵאֵי אֲתֵר הוּוּ, וְדָא הוּא רְזָא דְמִלָּה דְכְּתִיב, (שְׁמוֹת לב) חֲרוֹת עַל הַלּוּחֹת, אֵל תִּקְרִי חֲרוֹת, אֵלֶּא חֲרוֹת, חֲרוֹת מִמֶּשׁ, אֲתֵר דְכָל חֲרוֹת בֵּיהּ תְּלוּיָא. וְתָא חֲזִי, לִית לָךְ מִלָּה בְּאוּרִייתָא, דְּאִמְרִין פְּלִהּוּ חֲבָרִיָּא דָּא הֶכִי וְדָא הֶכִי, דְּלֹא אֲזִיל כְּלָא לְאַתֵּר חַד, וְלִמְבוּעָא חַד אֲתַפְנֵשׁ.

הוֹרֵךְ: כְּמָה דְאַתְּ אֹמֵר, (קֹהֶלֶת א) כָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֵל הַיָּם. וְכַתִּיב (קֹהֶלֶת א) הַכֹּל הוֹלֵךְ אֵל מְקוֹם אֶחָד. וְחִזְק מְאֹד, כְּמָה דְתַנִּינָן כְּלִי מִחִזְק אַרְבַּעִים סֵאָה. וְחִזְק מְאֹד, דְּלִית לָךְ מִלָּה בְּאוּרִייתָא חֲלָשָׁא אוֹ תְּבִירָא, דְּכַד תִּסְתַּכַּל וְתַנְדַּע בָּהּ, דְּלֹא תִשְׁפַּח לָהּ תִּקְיָפָא כְּפִטִישָׁא דְמִתְבַּר טִינָרִין. וְאִי אִיָּהִי חֲלָשָׁא מִינָךְ הוּא. כְּמָה דְאוּקְמוּהָ, דְכְּתִיב, (דְּבָרִים לב) כִּי לֹא דְבָר רַק הוּא, וְאִם רַק הוּא, מִכֶּם אִיָּהוּ. וְעַל דָּא וְחִזְק מְאֹד. (דף ד' ע"א).

כְּתִיב (שְׁמוֹת יט) מִשֶּׁה יִדְבֵר וְהֶאֱלֹהִים יַעֲנֶנּוּ בְּקוֹל, בְּאַתֵּר דָּא אֲתַכְּלִלוּ מִלִּין עֲלֵאִין, הָא אוּקְמוּהָ וְהֶאֱלֹהִים יַעֲנֶנּוּ בְּקוֹל, בְּקוֹלוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, בְּהֵהוּא קוֹל דְּאֲחִיד בֵּיהּ מִשֶּׁה. הֶכָּא אִית לְאַסְתַּכְּלָא דְהָא אִפְכָּא הָוָה, דְכְּתִיב (שְׁמוֹת) וַיִּדְבֵר אֱלֹהִים, וְהֶכָּא כְּתִיב מִשֶּׁה יִדְבֵר.

אֵלֶּא אִית דְּאִמְרִי, בְּגִין דְכְּתִיב, (שְׁמוֹת כ) וַיֹּאמְרוּ אֵל מֹשֶׁה דְבַר אֶתְּהָ עִמָּנוּ וְנִשְׁמָעָה וְאֵל יִדְבֵר עִמָּנוּ אֱלֹהִים. וְעַל דָּא מִשֶּׁה יִדְבֵר, וְהֶאֱלֹהִים יַעֲנֶנּוּ. בְּגִין דְּלֹא אֲשַׁתְּכַח מִלָּה בְּאוּרִייתָא מִפּוּמָא דְמִשֶּׁה בְּלַחֲדוּדֵי, וְדָא הוּא דְאוּקְמוּהָ, קְלָלוֹת שְׁכַמְשָׁנָה תּוֹרָה מִשֶּׁה מִפִּי תּוֹרָה, מִשֶּׁה מִפִּי עִצְמוֹ אִמֵּר אוֹתָן. מִעִצְמוֹ לֹא שְׁנִינוּ, אֵלֶּא מִפִּי

עצמו אמרן. מעצמו לא תנינן, אלא מפי עצמו, הללו מפי הגבורה. והללו מפי עצמו, מפי ההוא קול דאחיד ביה, דאקרי הכי. ושפיר מלה.

ובספרא דאגדתא דבי רב אמרי, אף על גב דאורייתא מפי הגבורה אתמר פולה, מפי עצמו של משה כמו כן אתמר. ומאי איהו. פגון קללות שבמשנה תורה. ולבתר אתפליגן בגבורה, הדא הוא דכתיב משה ידבר והאלהים יעננו בקול. משה ידבר, דא קולו של משה. והאלהים יעננו בקול, דא גבורה, דאודי ליה לההוא קלא. הדא הוא דכתיב יעננו בקול ביה הוא קול דמשה. והשתא מאן דפתח במלי דאורייתא, (אנן אחדי נדרן ליה, אמרו נתיב ומאן דפתח) ליפתח ויימא, יתבו.

פתח רבי אבא ואמר, פתיב (ויקרא כב) ובת פהן פי תהיה אלמנה וגרושה וזרע אין לה וגו'. אשרי חלקם של ישראל מפל העמים עובדי עבודה זרה, שהרי כשבא הקדוש ברוך הוא את העולם, לא ברא אותו אלא בשביל ישראל, כדי שיקבלו תורה בהר סיני ויטהרו בכל, וימצאו צדיקים לפניו. בא ראה, כשהשלים העולם הזה בישראל כמו שלמעלה, ואותו אדם ננעץ בארץ, ורומז מגיע עד קצה השמים, רצה הקדוש ברוך הוא להשלים (להוציא) את הנשמה הקדושה ממעלה למטה, כדי שיתאחו ויתקשר זה בזה. זהו שפתיב (בראשית ב) וייצר ה' אלהים את האדם עפר מן האדמה וגו', להיות קשור זה בזה, וימצא שלם כמו שלמעלה, וישלים ויתקן עצמו כף. ומשום כף ברא אותו זכר ונקבה, להיות שלם. ומתי נקרא אדם שלם כמו שלמעלה? בשעה שגמיה הכי.

מפי עצמו, מפי אותו קול שאחז בו שנקרא כף. והדבר יפה. ובספר האגדה של בית רב אומרים, אף על גב שתורה נאמרה כלה מפי הגבורה - מפי עצמו של משה כמו כן נאמרה. ומי הוא? כמו קללות שבמשנה תורה. ואחר כך נכללו בגבורה. זהו שפתיב משה ידבר והאלהים יעננו בקול. משה ידבר - זה קולו של משה. והאלהים יעננו בקול - זו גבורה שמודה לאתו הקול. זהו שפתיב יעננו בקול, באותו קול של משה. ועכשו מי שפתח בדברי תורה, (אנחנו נחזיק תודות לו. אמרו נשב, ומי שפתח) יפתח ויאמר. ישבו.

פתח רבי אבא ואמר, פתיב (ויקרא כב) ובת פהן פי תהיה אלמנה וגרושה וזרע אין לה וגו'. אשרי חלקם של ישראל מפל העמים עובדי עבודה זרה, שהרי כשבא הקדוש ברוך הוא את העולם, לא ברא אותו אלא בשביל ישראל, כדי שיקבלו תורה בהר סיני ויטהרו בכל, וימצאו צדיקים לפניו.

בא ראה, כשהשלים העולם הזה בישראל כמו שלמעלה, ואותו אדם ננעץ בארץ, ורומז מגיע עד קצה השמים, רצה הקדוש ברוך הוא להשלים (להוציא) את הנשמה הקדושה ממעלה למטה, כדי שיתאחו ויתקשר זה בזה. זהו שפתיב (בראשית ב) וייצר ה' אלהים את האדם עפר מן האדמה וגו', להיות קשור זה בזה, וימצא שלם כמו שלמעלה, וישלים ויתקן עצמו כף.

ומשום כף ברא אותו זכר ונקבה, להיות שלם. ומתי נקרא אדם שלם כמו שלמעלה? בשעה שגמיה הכי.

ובגין כף ברא ליה דכר ונוקבא, למהוי שלים. ואימתי אקרי בר נש שלים

שְׂמֹנְדָּג עִם בֵּת זֹוגוֹ בְּאֶחָדוֹת
וּבשְׁמֹנְהָ וּבְרִצּוֹן, וַיֵּצֵא מִמֶּנּוּ
וּמִנְקֻבָּתוֹ בֵּן וּבֵת. וְאֵז הוּא אָדָם
שֶׁלֶם כְּמוֹ שְׁלֹמֶעֱלָה, וּמְשָׁלִים
הוּא לְמִטָּה, כְּמוֹ שֶׁהֵשֵׁם הַקְּדוֹשׁ
הַעֲלִיּוֹן, וְאֵז נִקְרָא (תְּקִיָּם) הַשֵּׁם
הַקְּדוֹשׁ הַעֲלִיּוֹן עָלָיו.

וְאָדָם שֶׁלֹּא רוֹצֵה לְהַשְׁלִים אֶת
הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ לְמִטָּה, טוֹב לוֹ שֶׁלֹּא
נִבְרָא, שֶׁהָרִי אֵין לוֹ כָּלֵל חֵלֶק
בְּשֵׁם הַקְּדוֹשׁ. וּכְשִׁיּוֹצֵאת נִשְׁמָתוֹ
מִמֶּנּוּ, לֹא נֶאֱחָזֵת בּוֹ כָּלֵל, שֶׁהָרִי
הַקָּטִין אֶת דְּיוֹקָן רַבּוֹנוֹ עַד
שִׁיתְקַשֵּׁר (שִׁחְוֹר) וַיִּתְקַן בְּכָל.

זֶהוּ שֶׁכְּתוּב, (ויקרא כב) וּבֵת כֹּהֵן פִּי
תִּהְיֶה אֶלְמָנָה וּגְרוּשָׁה וְגו'. וּבֵת
כֹּהֵן - זֶה הַנְּשֻׁמָּה הַקְּדוּשָׁה
שֶׁנִּקְרָאת בֵּת הַמְּלָךְ, שֶׁהָרִי
פְּרוּשָׁה שֶׁהַנְּשֻׁמָּה הַקְּדוּשָׁה הִיא
מִזְוִיג שֶׁל הַמְּלָךְ וְהַגְּבִירָה יוֹצֵאת.
וּמִשׁוּם כֵּן, אֵיךְ שֶׁהַגּוֹף שֶׁלְמִטָּה
הוּא מִזְכָּר וְנִקְבָּה, אַף כֵּן הַנְּשֻׁמָּה
לְמַעְלָה. כִּי תִהְיֶה אֶלְמָנָה, מֵאוֹתוֹ
הַגּוֹף שֶׁהִזְדוּגָה בּוֹ, וּמִתּוֹ. וּגְרוּשָׁה,
שֶׁגְרוּשָׁה מֵאוֹתוֹ הַחֵלֶק שֶׁל הַשֵּׁם
הַקְּדוֹשׁ. וְכֵן כֵּן לְמָה? מִשׁוּם
שֶׁזֶרַע אֵין לָהּ לְהַמְצִיא כְּמוֹ
שֶׁלְמַעְלָה וַיִּלְהַתְקַשֵּׁר בְּשֵׁם
הַקְּדוֹשׁ. וְשָׁבָה אֶל בֵּית אָבִיהָ, מִי
וְשָׁבָה? וְשָׁבָה סֵתָם, לְהַתְפַּקֵּן
כְּמוֹ מִקְדָּם. וְאֵז וְשָׁבָה אֶל בֵּית
אָבִיהָ - זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.
כְּנַעוּרֶיהָ - כְּבִרְאשׁוֹנָה. מִלְּחָם
אָבִיהָ תֹאכַל - לְהַתְעַנֵּג בְּעַנְג שֶׁל
הַמְּלָךְ.

מִבָּאֵן וְהִלָּאָה - (שם) וְכֵן זָר לֹא
יֹאכַל קֹדֶשׁ. מִי הוּא הַזָּר? אוֹתוֹ
שֶׁלֹּא (כבד) הַקִּים אֶת הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ
לְמִטָּה וְאֵין לוֹ בּוֹ חֵלֶק. לֹא יֹאכַל
קֹדֶשׁ, אֵין בּוֹ חֵלֶק מִהַעֲנֵג
שֶׁלְמַעְלָה שִׁישׁ בּוֹ אֲכִילָה,
שֶׁכְּתוּב (שׁר ה) אֲכָלוּ רַעִים, אֲכִילָה
שֶׁלְמַעְלָה הִיא הַעֲנֵג שֶׁל הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא, וְהַעֲנֵג הַזֶּה שְׂרוּי

כְּגוּוֹנָא דְלַעֲיָלָא בְּשַׁעְתָּא דְאַזְדוּגוּג בְּבֵת זֹוגִיָּה
בְּאֶחָדוֹתָא בְּחֻדְוֹתָא בְּרַעוּתָא, וַיִּפִּיק מִנִּיהָ
וּמִנְקֻבָּיָהּ בֵּן וּבֵת. וּכְדִין הוּא בְּרַ נֶשׁ שְׁלִים
כְּגוּוֹנָא דְלַעֲיָלָא, וְאַשְׁלִים הוּא לְתַתָּא, כְּגוּוֹנָא
דְשָׂמָא קְדִישָׁא עֲלָאָה, וּכְדִין אֶתְקִרִי (ס"א)
אֶתְקִרִים) שְׂמָא קְדִישָׁא עֲלָאָה עָלֶיהָ.

וּבְרַ נֶשׁ דְּלָא בְּעֵי לְאַשְׁלֵמָא שְׂמָא קְדִישָׁא
לְתַתָּא, טַב לִיהָ דְלָא אֶתְבְּרִי, דְהָא לִית
לִיהָ חוּלְקָא כָּלֵל בְּשָׂמָא קְדִישָׁא. וְכַד נִפִּיק
נִשְׁמָתִיהָ מִנִּיהָ, לֹא אֶתְאַחַדָּא בִיהָ כָּלֵל, דְהָא
אַזְעָרָא דִיּוֹקָנָא דְמֵאֲרִיָּה עַד דְאַתְקַשְׁרָא (ס"א)
דְאַתְתְּקִנָּתָא) וְאַתְתְּקִנָּתָא בְּכָלָא.

הַרְאָ הוּא דְכְּתִיב, (ויקרא כב) וּבֵת כֹּהֵן פִּי תִהְיֶה
אֶלְמָנָה וּגְרוּשָׁה וְגו'. וּבֵת כֹּהֵן, דָּא
נִשְׁמָתָא קְדִישָׁא, דְאַתְקִרִי בְּרַתָּא דְמִלְכָּא, דְהָא
אוּקְמוּהָ דְנִשְׁמָתָא קְדִישָׁא מִזְוִיגָא דְמִלְכָּא
וּמִטְרוּנִיתָא נִפְקֵת. וּבְגִינֵי כֵן הִיךְ גּוּפָא דְלְתַתָּא
מִדְכָּר וְנוֹקְבָא, אוּף הָכִי נִשְׁמָתָא לַעֲיָלָא. כִּי
תִהְיֶה אֶלְמָנָה מִהָהוּא גּוּפָא דְאַזְדוּגָתָא בִּיהָ,
וּמִית. וּגְרוּשָׁה, דְאַתְתְּרַכַּת מִהָהוּא חוּלְקָא
דְשָׂמָא קְדִישָׁא. וְכֵן כֵּן לְמָה, בְּגִין דְזֶרַע אֵין
לָהּ לְאַשְׁתַּפְּחָא כְּגוּוֹנָא דְלַעֲיָלָא, וְלֹאֶתְקַשְׁרָא
בְּשָׂמָא קְדִישָׁא. וְשָׁבָה אֶל בֵּית אָבִיהָ, מֵאֵן
וְשָׁבָה. וְשָׁבָה סֵתָם, לְאַתְתְּקִנָּא כְּמִלְקַדְמִין.
וּכְדִין וְשָׁבָה אֶל בֵּית אָבִיהָ, דָּא קֹדֶשׁא בְּרִיךְ
הוּא. כְּנַעוּרֶיהָ: כְּקִדְמִיתָא. מִלְּחָם אָבִיהָ
תֹאכַל, לְאַתְעַנְגָּא בְּעַנְוָגָא דְמִלְכָּא.

מִבָּאֵן וְהִלָּאָה, (ויקרא כב) וְכֵן זָר לֹא יֹאכַל קֹדֶשׁ.
מֵאֵן הוּא זָר. הִהוּא דְלָא (ס"א אוּקִיר) אוּקִים
שְׂמָא קְדִישָׁא דְתַתָּא, וְלִית לִיהָ בִּיהָ חוּלְקָא.
לֹא יֹאכַל קֹדֶשׁ, לִית בִּיהָ חוּלְקָא מִעַנְוָגָא
דְלַעֲיָלָא דְאִית בִּיהָ אֲכִילָה, דְכְּתִיב, (שִׁיר הַשִּׁירִים
ה) אֲכָלוּ רַעִים, אֲכִילָה דְלַעֲיָלָא, עַנְוָגָא (ד' ט' ז

ע"ב) דְקוֹדֶשׁא בְרִיךְ הוּא הָוִי, וְהָאִי עֲנוּגָא שְׂרָיָא, בְּאַתְר דְשְׂרָיָא כַּד רִיחָא דְקַרְבְּנָא הָוִה סְלִיק.

הָא חֲזִי, בְּשַׁעְתָּא דְאַשְׁתַּכַּח מְזוּנָא לְתַתָּא, אֲשַׁתַּכַּח מְזוּנָא לְעִילָא. לְמַלְפָּא דְאַתְקֵן סְעוּדְתָא דִילִיָּה, וְלֹא אֲתַקֵּן לְעַבְדוּהִי. כַּד אֲתַקֵּן לְעַבְדוּהִי, אֲכִיל הוּא סְעוּדְתָא דִילִיָּה, וְאִינוּן אֲכִילֵי סְעוּדְתֵייהוּ, הָדָא הוּא דְכָתִיב, (שִׁיר הַשִּׁירִים ה) אֲכַלְתִּי יַעֲרִי עִם דְּבִשִׁי, דָּא סְעוּדְתָא דְמַלְפָּא. אֲכָלוּ רַעִים שְׁתוּ וְשָׁכְרוּ דוּדִים, דָּא סְעוּדְתָא דִידֵיהוּ מְרִיחָא דְקַרְבְּנָא, כַּד רִיחָא דְקַרְבְּנָא הָוִה סְלִיק. וּבִגְיֵי כַּף אֲקָרִי רִיחַ נִיחַח לִינִי. רִיחַ לְעַבְדוּהִי. נִיחַח לִינִי. (מֵאַתְר דְעֲנוּגָא דַעֲתִיקָא אֲשַׁתַּכַּח) וְעַל דָּא סְעוּדְתָא דְמַלְפָּא אֲתַעֲפֹב, בְּגִין סְעוּדְתָא דְעַבְדוּהִי. וּבְגִין כַּף, יִשְׂרָאֵל מִפְּרִנְסֵי לְאַבְיָהֶן שְׂבִשְׂמִים תְּגִינֵן. וּמִסְעוּדְתָא דְמַלְפָּא מָאן אֲכִיל. אֶלָּא אִינוּן נִשְׁמָתִין דְּצַדִּיקֵיָא.

הֲוֵי פִתְח וְאָמַר, (תְּהִלִּים קלג) הִנֵּה מָה טוֹב וּמָה נְעִים שָׁבַת אַחִים גַּם יַחַד, זַפְּאִין אִינוּן יִשְׂרָאֵל, דִּלְא יְהַב לֹון קֹדֶשׁא בְרִיךְ הוּא לְרַבְרַבָּא, אוֹ לְשְׁלִיחָא, אֶלָּא יִשְׂרָאֵל אֲחִידֵן בֵּיה, וְהוּא אֲחִיד בְּהוּ, וּמַחֲבִיבוּתָא דְלְהוּן קָרָא לֹון קֹדֶשׁא בְרִיךְ הוּא עַבְדִּין. הָדָא הוּא דְכָתִיב, (וִיקָרָא כה) כִּי לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עַבְדִּים עַבְדֵי הֵם. לְבַתָּר קָרָא לֹון בְּנִים, הָדָא הוּא דְכָתִיב, (דְּבָרִים יד) בְּנִים אַתֶּם לִי אֱלֹהֵיכֶם. לְבַתָּר קָרָא לֹון אַחִים, הָדָא הוּא דְכָתִיב, (תְּהִלִּים קכב) לְמַעַן אַחִי וְרַעֲי וְגו'. וּבְגִין דְקָרָא לֹון אַחִים, בְּעָא לְשׁוּוּאָה מְדוּרִיָּה בְּהוּ, וְלֹא יַעֲדֵי מְנִיָּהוּ. כְּדִין פְּתִיב הִנֵּה מָה טוֹב וּמָה נְעִים שָׁבַת אַחִים גַּם יַחַד.

בְּמָקוּם שְׂשׁוּרֵי פֹאֶשֶׁר רִיחַ הַקָּרְבָּן הִיָּה עוֹלָה.

בֹּא רֵאָה, בְּשַׁעָה שְׁנַמְצָא מְזוּן לְמִטָּה, נִמְצָא מְזוּן לְמַעְלָה. לְמַלְפָּא שְׁתַּקֵּן אֶת סְעוּדְתוֹ וְלֹא תַקֵּן לְעַבְדִּיו. כְּשִׁתַּקֵּן לְעַבְדִּיו, הוּא אֲכָל אֶת סְעוּדְתוֹ, וְהֵם אֲכָלוּ אֶת סְעוּדְתָם. זְהוּ שְׂפָתוּב (ש) אֲכַלְתִּי יַעֲרִי עִם דְּבִשִׁי - זוֹ סְעוּדַת הַמֶּלֶךְ. אֲכָלוּ רַעִים שְׁתוּ וְשָׁכְרוּ דוּדִים - זוֹ סְעוּדַת מְרִיחַ הַקָּרְבָּן, כְּשִׁרִיחַ הַקָּרְבָּן הִיָּה עוֹלָה, וּמִשׁוּם כַּף נִקְרָא רִיחַ נִיחַח לְהוּ. רִיחַ לְעַבְדִּיו, נִיחַח לְהוּ. (מִמָּקוּם הַעֲנֵג שֶׁל הַעֲתִיק נִמְצָא) וְלָכֵן סְעוּדַת הַמֶּלֶךְ מִתְעַפְּכַת, בְּגַלְל סְעוּדְתָם שֶׁל עַבְדִּיו. וּמִשׁוּם כַּף יִשְׂרָאֵל מִפְּרִנְסִים אֶת אַבְיָהֶם שְׂבִשְׂמִים שְׁנִינּוּ. וּמִסְעוּדַת הַמֶּלֶךְ מִי אוֹכֵל? אֶלָּא אוֹתָן נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים.

עוֹד פִּתַּח וְאָמַר, (תְּהִלִּים קלג) הִנֵּה מָה טוֹב וּמָה נְעִים שָׁבַת אַחִים גַּם יַחַד. אֲשֶׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שְׁלֹא נִתֵּן אוֹתָם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְגִדּוֹל אוֹ לְשְׁלִיחַ, אֶלָּא יִשְׂרָאֵל אֲחֻזִּים בּוּ, וְהוּא אֲחֻז בְּהֵם, וּמַחֲבִיבוּתָם קָרָא לְהֵם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַבְדִּים, זְהוּ שְׂפָתוּב (וִיקָרָא כה) כִּי לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עַבְדִּים עַבְדֵי הֵם. אַחַר כַּף קָרָא לְהֵם בְּנִים, זְהוּ שְׂפָתוּב בְּנִים אַתֶּם לְהוּ אֱלֹהֵיכֶם. אַחַר כַּף קָרָא לְהֵם אַחִים, זְהוּ שְׂפָתוּב לְמַעַן אַחִי וְרַעֲי וְגו'. וּמִשׁוּם שְׂקָרָא לְהֵם אַחִים, רְצָה לְשִׁים אֶת מְדוּרוֹ בְּהֵם וְלֹא יִסּוּר מֵהֶם, וְאִזּוּ פְתוּב הִנֵּה מָה טוֹב וּמָה נְעִים שָׁבַת אַחִים גַּם יַחַד.

וְהַמְנוּרָה הַקְּדוּשָׁה כַּף אָמַר, הִנֵּה מָה טוֹב וּמָה נְעִים וְגו', כְּמוֹ

וּבוֹצִינָא קֹדֶשׁא הָכִי אָמַר, הִנֵּה מָה טוֹב וּמָה נְעִים וְגו', כְּמָה דְאַתָּ אָמַר (וִיקָרָא כ) וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת אֲחֻתוֹ. וּבִסְפָרָא דְרַב יִיבָא סָבָא,

שְׁנֵאֲמַר (ויקרא ב) וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת אָחִיתוֹ. וּבִסְפָרוֹ שֶׁל רֵב יִיבֵא סָבָא, וְאִישׁ - זֶה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. אֲשֶׁר יִקַּח אֶת אָחִיתוֹ - זוֹ כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל. וְכָל כֶּף לְמָה? חֶסֶד הוּא, חֶסֶד הוּא וְדַאי, וְהָרִי פְרִשׁוּהָ. וְלָכֵן, הִנֵּה מַה טוֹב וּמַה נְעִים שְׁבַת אֲחִים גַּם יַחַד - הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וּכְנִסַּת יִשְׂרָאֵל. גַּם - לְרִבּוֹת יִשְׂרָאֵל שְׁלֹמֶטָה, כְּמוֹ שְׁאֲמַרְנוּ, שְׁהָרִי בְשִׁעָה שְׁכַנְסַת יִשְׂרָאֵל (באברהם באחדות) בְּאֲחֻדוֹת עִם הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, יִשְׂרָאֵל שְׁלֹמֶטָה שְׂרוּיִים בְּשִׁמְחָה גַּם הֵם עִם הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וּמִשׁוּם כֶּף כְּתוּב גַּם יַחַד. וּבִסְפָרוֹ שֶׁל רֵב הַמְּנוּנָא סָבָא, גַּם יַחַד - לְרִבּוֹת צְדִיק. בְּהַ, בְּכַנְסַת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם זְוִיג אֲחָד, וְהַכֵּל דְּבָר אֲחָד.

וְשִׁנְיָנוּ בְּפִרְשַׁת שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֲחָד, מִהוּ אֲחָד? זוֹ כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל שְׁאֲחֻזָּה בְּקְדוּשׁ - בְּרוּךְ הוּא. שְׁאֲמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, זְוִיג שֶׁל זָכָר וּנְקֵבָה נִקְרָא אֲחָד. בְּמָקוֹם שֶׁהִנְקֵבָה שׁוֹרָה, אֲחָד נִקְרָא. מַה הַטַּעַם? בְּגִלּוֹל שְׁזָכָר בְּלִי נְקֵבָה נִקְרָא חֲצִי גוֹף, וְחֲצִי אֵינוֹ אֲחָד. וְכִשְׁמַתְחַבְּרִים כְּאֲחָד שְׁנֵי חֲצָאֵי גוֹף, נַעֲשִׂים גוֹף אֲחָד, וְאִזּוֹ נִקְרָא אֲחָד.

וְעַכְשָׁיו הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא נִקְרָא אֲחָד. וְסוּד הַדְּבָר - כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל בְּגִלּוֹת, וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עֲלֵה לְמַעְלָה לְמַעְלָה, וְהַזְוִיג נִפְרָד, וְהַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ לֹא נִמְצָא שְׁלֵם וְלֹא נִקְרָא אֲחָד. וּמִתִּי יִקְרָא אֲחָד? בְּשִׁעָה שֶׁהִגְבִּירָה תִּמְצָא עִם הַמְּלִיךָ וְיִזְדְּוִיגוּ כְּאֲחָד. זֶהוּ שְׁכַתוּב (עובדיה א) וְהִיתָה לֵה' הַמְּלוּכָה. מִי הַמְּלוּכָה? זוֹ כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל שֶׁהַמְּלָכוּת קְשׁוּרָה בְּהַ, אִזּוֹ (זכריה ד) בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֲחָד וְשִׁמוֹ אֲחָד. וְעַל זֶה, הִנֵּה מַה טוֹב וּמַה נְעִים שְׁבַת אֲחִים גַּם יַחַד.

וְאִישׁ: דָּא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא. אֲשֶׁר יִקַּח אֶת אָחִיתוֹ: דָּא כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל. וְכָל כֶּף לְמָה. חֶסֶד הוּא, חֶסֶד הוּא וְדַאי, וְהָא אוּקְמוּהָ. וְעַל דָּא הִנֵּה מַה טוֹב וּמַה נְעִים שְׁבַת אֲחִים גַּם יַחַד, קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּכְנִסַּת יִשְׂרָאֵל. גַּם, לְרִבּוֹת יִשְׂרָאֵל דִּלְתַתָּא. כְּדָא מְרִינָן, דִּהָא בְּשִׁעָתָא דְכְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל (כ"א בְּאֲחֻזָּתָא בְּאֲחֻדוֹתָא) בְּאֲחֻדוֹתָא בְּקוּדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, יִשְׂרָאֵל דִּלְתַתָּא שְׂרִיין בְּחֻדוֹתָא גַּם אֵינוֹן בְּקוּדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וּבְגִין כֶּף גַּם יַחַד כְּתִיב. וּבִסְפָרָא דְרַב הַמְּנוּנָא סָבָא, גַּם יַחַד, לְרִבּוֹת צְדִיק. בְּהַ, בְּכַנְסַת יִשְׂרָאֵל, דְּאֵינוֹן זְוִיגָא חַד, וְכֹלָא מְלָה חַד.

וְתַנִּין בְּפִרְשַׁתָּא דְשְׁמַע יִשְׂרָאֵל יי' אֱלֹהֵינוּ יי' אֲחָד, מִהוּ אֲחָד. דָּא כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל דְּאֲחִיד בֵּיהּ בְּקוּדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא. דְּאֲמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, זְוִיגָא דְדָבָר וְנוֹקְבָא אֲקָרִי אֲחָד. בְּאַתְרֵי דְנוֹקְבָא שְׂרִיא, אֲחָד אֲקָרִי. מְאִי טַעְמָא. בְּגִין דְדָבָר בְּלֹא נוֹקְבָא פְּלַג גּוּפָא אֲקָרִי, וּפְלַג לְאוּ הוּא חַד. וְכַד מִתְחַבְּרָן כְּחָדָא תְּרֵי פְלַגֵּי גּוּפָא, אֲתַעְבִּידוּ חַד גּוּפָא, וְכַדִּין אֲקָרִי אֲחָד.

וְהַשְׁתָּא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לֹא אֲקָרִי אֲחָד. וְרִזָּא דְמְלָה, כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל בְּגִלּוֹתָא, וְקוּדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא סְלִיק לְעֵילָא לְעֵילָא, וְזְוִיגָא אֲתַפְרֵשׁ, וְשְׁמָא קְדִישָׁא לֹא אֲשַׁתְּכַח שְׁלִים, וְאֲחָד לֹא אֲקָרִי. וְאֵימְתִי יִתְקָרִי אֲחָד, בְּשִׁעָתָא דְמִטְרוּנִיתָא תְּשַׁתְּכַח בֵּיהּ בְּמִלְכָּא, וְיִזְדְּוִיגוֹן כְּחָדָא. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (עובדיה א) וְהִיתָה לִי הַמְּלוּכָה. מֵאֵן מְלוּכָה. דָּא כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל, דְּמְלָכוּ בְּהַ אֲתַקְשֵׁר, כְּדִין (זכריה ד) בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יי' אֲחָד וְשִׁמוֹ אֲחָד. וְעַל זֶה, הִנֵּה מַה טוֹב וּמַה נְעִים שְׁבַת אֲחִים גַּם יַחַד.

בשמן הטוב על הראש. מי שמן הטוב? זה שמן משחת קדש ששופע ויוצא מהעתיק הקדוש שנמצא באותו נהר עליון, שמיניק את הבנים להדליק מנורות, ואותו שמן שופע על ראש המלך, ומראשו לכבוד של הזקן הקדוש, ומשם שופע לכל אותם לבושי כבוד שהמלך מתלבש בהם. זהו שכתוב שירד על פי מדותיו. על פי מדותיו ממש, ואלו הם כתרי המלך שהשם הקדוש נמצא בהם.

בא ראה, כל השפע וכל שמחת העולמות לא יורדים לכרך אלא על ידי הכתרים הקדושים הללו, שהם שמו של המלך הקדוש, ומשום כך שירד על פי מדותיו. על פי מדותיו ודאי, כמו שנאמר (במדבר ד) על פי אהרן ובניו תהיה. כך על פי מדותיו יורד ומשפיע לכל העולמות, להמציא ברכות לכלם. ובא ראה, השמן הטוב הזה אינו זמן, עד אותו זמן שהעבודה שלמטה היתה עולה ונפגשים זה בזה. זהו שכתוב (משלי כז) שמן וקטרת ישמח לב. שמן למעלה וקטרת למטה, אזי זו שמחת הכל. רבי אהא ורבי יהודה זקפו זדים, והודו לרבי אבא.

רבי אהא פתח, (בראשית כ) ויבא אלהים אל אבימלך בחלום הלילה, וכתוב ויאמר אליו האלהים בחלום גם אנכי ידעתי כי בתם לכרך עשית זאת. ויבא אלהים אל אבימלך הזה, מה שונה באמות העולם ויבא אלהים, ולישראל לא? (אלא והו סוד של אלהים אחרים. ויש לה לדעת שהשם של הקדוש ברוך הוא (ישעיה נז) רם ונשא שכן עד הקדוש שמו, והוא לברו מלך על כל מה שנמצא, בין למעלה בין למטה, וההיכל הקדוש שלו באמצע נתקן, וסביבו יש שבעים כתרים, ומהם

בשמן הטוב על הראש. (תהלים קלג) מאן שמן הטוב. דא משה רבות קדשא, דנגיד ונפיק מעתיקא קדישא, דאשתכח בההוא נהר עלאה, דינקא לבנין, לאדלקא בוצינין, וההוא משה נגיד ברישא דמלכא, ומרישיה ליקירו דדיקנא קדישא, ומתמן נגיד לכל אינון לבושי יקר דמלכא אתלבש בהו. הדא הוא דכתיב שירד על פי מדותיו. על פי מדותיו ממש, ואלין אינון כתרי מלכא דשמיה קדישא אשתכח בהו.

תא חזי, פל נגידו, וכל חידו דעלמין, לא נחית לברכא, אלא על ידא דאלין פתרין קדישין, דאינון שמא דמלכא קדישא, ובגין כך שירד על פי מדותיו. על פי מדותיו ודאי כמה דאת אמר (במדבר ד) על פי אהרן ובניו תהיה. כך על פי מדותיו, נחית ונגיד לכלהו עלמין, לאשתכחא ברכאן לכלא. ותא חזי, האי שמן (דף פ"א ט"ו) טוב לא זמן, עד ההוא זמנא דפולחנא דלתתא הוה סליק, ואתערען דא בדא, הדא הוא דכתיב, (משלי כז) שמן וקטרת ישמח לב. שמן לעילא, וקטרת לתתא, פדין הוא חדותא דכלא. רבי אהא ורבי יהודה זקיפו ידין, ואודו לרבי אבא.

רבי אהא פתח, (בראשית כ) ויבא אלהים אל אבימלך בחלום הלילה, וכתוב ויאמר אליו האלהים בחלום גם אנכי ידעתי כי בתם לכרך עשית זאת. האי ויבא אלהים אל אבימלך, מאי שנא באומות העולם, ויבא אלהים, ולישראל לא. (אלא דא הוא רזא דאלהים אחרים

ואית לה למנדע דשמא דקודשא בריך הוא (ישעיה נ"ז) רם ונשא שוכן עד הקדוש שמו והוא בלחודו מלכא על כל מה דאשתכח בין לעילא בין לתתא והיכלא קדישא דיליה באמצעיתא אתתקן וכתרניה אית שבעין פתרין ומנהון אתמשכו ע' וברבין ואתקנו על ע' עמין דעלמא למתנו כל חד וחד שליט על עמיה ועל ארעיה. וקודשא בריך הוא יתב לישראל רזא דשמיה בלחודיהון

נמשכו שבועים גדולים, והפקדו על שבועים עמי העולם להיות כל אחד ואחד שולט על עמו ועל ארצו. והקדוש ברוך הוא נתן לישראל סוד של שמו להם בלבד והוא שולט על ישראל וירושלים וזה שכתוב (דניאל ט) כי שמך נקרא על עירך ועל עמך. ואין לעם אחר חלק בו בקדוש ברוך הוא שכתוב (דברים כ"ד) וראו כל עמי הארץ כי שם יי' נקרא עליך. וכתוב (ממכה ד') כי כל העמים ילכו איש בשם אלהיו וגו'. וכתוב (דברים ל"ב) כי חלק יי' עמו וגו' אלא כף שנינו, כל אלהים של פאן, אותו כח גדול שממנה עליהם הנה, כמו כן - ויבא אלהים אל בלעם לילה, אותו כח שמפקד עליו.

ואם תאמר, ויאמר אליו האלהים בחלם - כף זה ודאי. גם אנכי ידעתי, למה פאן גם? אלא שבא לרבות, שאף על גב שלמעלה ממני ידוע, גם אנכי ידעתי. ואחשף גם אנכי - גם לרבות - אותו מחטו לי. מחטו חסר אלף פתויב. מה אמר? משום שחטא אינו עומד בכח.

אלא כף למדנו, בחטאי העם שלמטה נפגם למעלה. בחטאי העם שלמטה מעבר הגדול שלהם שלמעלה משלטונו. זהו שכתוב ואחשף גם אנכי אותך, שאף על גב שלמעלה ממני תלוי הדבר - גם אנכי, לרבות לעצמו, מחטו לי, כדי שלא ימצאו אצלי, כמו המחט הזה הנעוצה בפשר, שלא תגרם לי אתה בחטאך להעביר אותי משלטוני ויקוצו בי, שלא תקן אותי במחטך, כמו שנאמר (ויקרא כ) ואקץ בם, כמו הקוצים הללו שנעוצים בפשר. מה משמיע? משמיע שבחטאי בני אדם נעשים פגמים למעלה. מה הוא? כמו שנאמר (ישעיה ג) ובפשעיעכם שלחה אמכם.

ועל כן נקרב קרבן, איזה קרבן? זה שאמרנו שכתוב, ובפשעיעכם שלחה אמכם. שהרי החטא גורם פרוי בחטאו. הקרבן מקרב

והוא שליט על ישראל וירושלים הרי הוא דכתיב (דניאל ט) כי שמך נקרא על עירך ועל עמך. ולית לעמא אחרא חולקא ביה בקודשא ברוך הוא דכתיב (דברים כ"ד) וראו כל עמי הארץ כי שם יי' נקרא עליך. וכתוב (מכה ד') כי כל העמים ילכו איש בשם אלהיו וגו'. וכתוב (דברים ל"ב) כי חלק יי' עמו וגו' אלא הכי תנינו, כל אלהים דהכא, ההוא חילא רברבא דממנא עלייהו הוה, פגוונא דא ויבא אלהים אל בלעם לילה, ההוא חילא דאתפקד עליה.

ואי תימא ויאמר אליו האלהים בחלום. הכי הוא ודאי, גם אנכי ידעתי, גם אמאי הכא. אלא לרבות קא אתא, דאף על גב דלעילא ממנאי ידע, גם אנכי ידעתי. ואחשף גם אנכי, גם לרבות, אותך מחטו לי, מחטו חסר אלף פתיב, מאי קאמר בגין דחטאה לאו בחילא קיימא.

אלא הכי אוליפנא, בחוביהון דעמא דלתתא, אתפגים לעילא. בחובי עמא דלתתא, אתעבר רברבא דלהון דלעילא משולטניה. הרי הוא דכתיב ואחשף גם אנכי אותך, דאף על גב דלעילא ממנאי תליא מלתא, גם אנכי לרבות לגרמיה, מחטו לי, בגין דלא ישתכחו גבאי, פהאי מחט דנעוץ בבשרא, דלא תגרם לי את בחובך לאעברא לי משולטני, ויקוצון בי, דלא תקוץ לי במחטך, פמה דאת אמר (ויקרא כ) ואקץ בם, פהגי קוצין דנעיצין בבשרא. מאי משמע. משמע דבחובי בני אנשא, עבדין פגימו לעילא, מאי איהו. פמה דאת אמר (ישעיה ג) ובפשעיעכם שלחה אמכם.

ועל דא קרבן אתקריב, מאי קרבן. האי דקאמרן דכתיב, ובפשעיעכם שלחה אמכם. דהא חטא גרים פרוי בחוביה. קרבן

זה שאמרנו שכתוב, ובפשעיעכם שלחה אמכם. שהרי החטא גורם פרוי בחטאו. הקרבן מקרב

קריב עלמא עלאה בעלמא תתאה ואתעביד
 כלא חד. אתו רבי אבא ורבי יהודה, ואודו
 ליה לרבי אחא.

פתח רבי יהודה ואמר, (תהלים ק) עבדו את יי'
 בשמחה וגו'. עבדו את יי' בשמחה,
 הכי אוליפנא, דכל פולחנא דבעי בר נש
 למפלח לקודשא בריהּ הוא, בעי בחדוותא,
 ברעותא דלבא, בגיין דישתכח פולחניה
 בשלימו. ואי תימא פולחנא דקרנא הכי הוא.
 לא אפשר, דהא ההוא בר נש דעבר על פקודא
 דמאריה, על פקודא דאורייתא, ותב לקמי
 דמאריה, במאן אנפין יקום קמיה, הא ודאי
 ברוח תבירא, ברוח עצוב, אן הוא שמחה, אן
 הוא רננה.

אליא תמן תנינן, ההוא בר נש דחטי קמי
 מאריה, ועבר על פקודוי, ואתי לקרבא
 קרבנא, ולתקנא גרמיה, ברוח תבירא, ברוח
 עצובא בעי לאשתפחא, ואי בכי שפיר מפלא.
 הא שמחה הא רננה לא אשתכח. אלא במאי
 אתתקן. בהנהו כהני וליואי, דהא אינון
 אשלימו שמחה ורננה בגיניה. שמחה בכהנא
 אתקיים, בגין דהוא רחיקא מן דינא תדיר,
 וכהנא בעי לאשתפחא תדיר באנפין נהירין,
 חדאן יתיר מפל עמא. דהא כתרא דיליה גרים.
 רננה בליואי, והכי הוא, דהא ליואי משתפחי
 על שיר לעלמין, כמה דאוקמוה.

ואלין קיימין (דף פ"ג ע"ב) עליה, וביה אשתלים
 פולחנא לקודשא בריהּ הוא. כהנא
 קאים עליה וכיון מילין, בחדוותא ברעותא,
 ליחדא שמא קדישא כדקא יאות. וליואי
 בשיר. פדין כתיב דעו כי יי' הוא אלהים. דא
 הוא קרבן לקרבא רחמי בדינא, ומתבסם פלא.

את העולם העליון לעולם
 הפחתון, והכל נעשה אחד. באו
 רבי אבא ורבי יהודה והודו לו
 לרבי אחא.

פתח רבי יהודה ואמר, (תהלים
 ק) עבדו את ה' בשמחה וגו'. עבדו
 את ה' בשמחה, כף למדנו, שכל
 עבודה שצריך אדם לעבד את
 הקדוש ברוך הוא, צריך בשמחה
 וברצון הלב, כדי שתמצא
 עבודתו בשלמות. ואם תמר
 שעבודת הקרבן כף היא - אי
 אפשר! שהרי אותו אדם שעבר
 על מצות רבונו ועל מצות התורה
 ושב לפני רבונו, באיזה פנים
 יצמד לפניו? הרי ודאי ברוח
 שבורה, ברוח עצובה, איפה
 השמחה? איפה הרננה?

אליא שם שנינו, אותו אדם
 שחוטא לפני רבונו ועבר על
 מצוותיו, וכא להקריב קרבן
 ולתקן את עצמו ברוח שבורה,
 צריך להמצא ברוח עצובה. ואם
 הוא בוכה, זה יפה מהכל. הרי
 שמחה והרי רננה אין נמצאים.
 אלא כמה מתתקן? באותם
 כהנים ולוים, שהרי הם
 משלימים שמחה ורננה בשבילו.
 השמחה מתקנת כהן, משום
 שהוא תמיד רחוק מן הדין,
 והכהנים צריכים תמיד להמצא
 בפנים מאירות, שמחים יותר
 מפל העם, שהרי הכתר שלו גורם
 הרננה בלוים, וכף זה, שהרי
 הלוים נמצאים תמיד על השיר,
 כמו שבארוה.

ואלו עומדים עליו, ובהם נשלמת
 העבודה לקדוש ברוך הוא.
 הכהן עומד עליו ומכון דברים
 בשמחה וברצון, ליחד את השם
 הקדוש כראוי, והלוים בשיר. אז
 כתוב, דעו כי ה' הוא אלהים. זהו
 קרבן לקרב רחמים לדין, והכל
 מתבשם.

השְׁתָּא דְלֹא אֲשַׁתְּכַח קֶרְבְּנָא, מֵאֵן דְּחָטִי קָמִי
מֵאֲרִיָּה וְתָב לְגַבְיָה, וְדָאִי בְּמֵרִירוֹ
דְּנַפְשָׁא, בְּעַצְיָבוֹ, בְּבִכְיָה, בְּרוּחַ תְּבִירָא, הֵיאֵף
אוֹקִים שְׂמֻחָה וְרִנָּה, הָא לָא אֲשַׁתְּכַחוּ גַבְיָה.
אֲלֵא הָכִי אוֹקְמוּהָ, דְּתוֹשְׁבְּחָן דְּמֵאֲרִיָּה,
וְחֻדְוֹתָא דְּאוֹרֵייתָא, וְרִנָּה דְּאוֹרֵייתָא, דָּא הוּא
שְׂמֻחָה וְרִנָּה. וְהָא תְּנִינָן וְלֹא מֵתוּף עַצְבוֹת
וְכוּ', דְּלֹא יְקוּם בַּר נֶשׁ קָמִיָּה מֵאֲרִיָּה בְּעַצְיָבוֹ
וְהָא לָא יְכִיל וּמֵאִי תְּקַנְתִּיהָ.

עֲבָשׁוּ שְׂלֵא נִמְצָא קֶרְבָּן, מִי
שְׁחוּטָא לְפָנֵי רַבּוּנֵי וְשָׁב אֵלָיו,
וְדָאִי בְּמֵרִירוֹת הַנֶּפֶשׁ, בְּעַצְב,
בְּבִכְיָה, בְּרוּחַ שְׁבוּרָה, אֵיף מְקִים
שְׂמֻחָה וְרִנָּה? הָרִי אֵינן הֵם
נִמְצָאִים אֲצִלוֹ? אֲלֵא כִּף פְּרִשׁוּהָ,
שְׁתַּשְׁבְּחוֹת רַבּוּנֵי וְשְׂמֻחַת הַתּוֹרָה
וְרִנָּנוֹת הַתּוֹרָה, זוֹהִי שְׂמֻחָה
וְרִנָּה. וְהָרִי שְׂנִינֵי, וְלֹא מֵתוּף
עַצְבוֹת וְכוּ', שְׂלֵא יַעֲמַד אָדָם
לְפָנֵי רַבּוּנֵי בְּעַצְבוֹת, וְהָרִי לֹא
יְכוּל, אַז מַה תְּקַנְתּוּ?

אֲלֵא רְזָא דְמַלְהָ, הָא תְּנִינָן לְעוֹלָם יַפְנֵס אָדָם
שְׁעוֹר שְׁנֵי פְתָחִים וְכוּ', וַיִּצְלִי צְלוֹתִיהָ
הָדָא הוּא דְכֻתִּיב, (משלי ח) לְשֹׁמֵר מְזוֹזוֹת
פְּתָחַי, שְׁנֵי פְתָחִים סִלְקָא דְעַתְּדָ, אֲלֵא אֵימָא
שְׁעוֹר שְׁנֵי פְתָחִים. כָּאֵן רְמֵז לְמַה שְׁאָמַר
דָּוִד, (תהלים כד) שְׁאוּ שְׁעָרִים רְאשֵׁיכֶם, אֵינּוֹן
מְעוֹן וּמְכוּן, דְּאֵינּוֹן גּוֹ לְגוֹ, שִׁירוֹתָא דְּדַרְגִּין:
חֶסֶד, וּפְחָד. וְאֵינּוֹן פְּתָחִין דְּעֵלְמָא. עַל דָּא
אֲצִטְרִיף בַּר נֶשׁ דִּיתְפּוּוֹן בְּצְלוֹתִיהָ לְקַבֵּל קִדְשׁ
קוּדְשִׁין, דְּאֵינּוֹן שְׂמָא קְדִישָׁא, וַיִּצְלִי צְלוֹתִיהָ.
וְהִנְהוּ אֵלִין שְׁעוֹר ב' פְּתָחִין, ב' פְּתָרִין.

אֲלֵא סוּר הַדְּבָר, הָרִי שְׂנִינֵי,
לְעוֹלָם יַפְנֵס אָדָם שְׁעוֹר שְׁנֵי
פְתָחִים וְכוּ', וַיִּתְפַּלֵּל תְּפִלְתּוֹ. זְהוּ
שְׁכָתוֹב (משלי ח) לְשֹׁמֵר מְזוֹזוֹת
פְּתָחַי. הַחֲשֵׁבֶת שְׁנֵי פְתָחִים?
אֲלֵא אָמַר, שְׁעוֹר שְׁנֵי פְתָחִים.
כָּאֵן רְמֵז לְמַה שְׁאָמַר דָּוִד (תהלים
כד), שְׁאוּ שְׁעָרִים רְאשֵׁיכֶם. הֵם
מְעוֹן וּמְכוּן, שְׁהֵם לְפָנֵי וּלְפָנִים.
רֵאשִׁית הַדְּרָגוֹת - חֶסֶד וּפְחָד,
וְהֵם הַפְּתָחִים שֶׁל הָעוֹלָם. עַל כֵּן
צִרְיָף אָדָם לְהַתְּפוֹן בַּתְּפִלָּתוֹ פְּנִיד
קִדְשׁ הַקְּדוּשִׁים, שְׁהֵם הַשֵּׁם
הַקְּדוּשׁ, וַיִּתְפַּלֵּל תְּפִלְתּוֹ, וְאֵלֵה
הֵם שְׁעוֹר שְׁנֵי פְתָחִים, שְׁנֵי
כְתָרִים.

זֵאת דְּמַתְּנֵי הָכִי, שְׂמֻחָה, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל.
וְשְׂמֻחָה הָא אוֹקְמוּהָ, בְּדְכֻתִּיב, (ישעיה
נב) כִּי בְשְׂמֻחָה תִצְאוּ וְגו'. וְזְמִינָן יִשְׂרָאֵל
לְנַפְקָא מִן גְּלוּתָא, בְּהָאִי שְׂמֻחָה. וּמֵאֵן אֵי
כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְעַל דָּא עֲבָדוּ אֶת יְיָ בְּשְׂמֻחָה,
כְּמָה דְכֻתִּיב, (ויקרא טז) בְּזֹאת יִבֹּא אֶהְרֵן אֶל
הַקִּדְשׁ, וְכֻלָּא חַד.

וַיֵּשׁ שְׂשׁוּנָה כִּף: שְׂמֻחָה זוֹ כְּנֶסֶת
יִשְׂרָאֵל. וְשְׂמֻחָה הָרִי פְרִשׁוּהָ,
כְּכָתוּב (ישעיה נב) כִּי בְשְׂמֻחָה תִצְאוּ
וְגו'. וְעַתִּידִים יִשְׂרָאֵל לְצֵאת
מִהַגְלוֹת בְּשְׂמֻחָה הַזֹּה, וּמִי זֹו?
כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְלָכֵן עֲבָדוּ אֶת ה'
בְּשְׂמֻחָה, כְּמוֹ שְׁכָתוֹב (ויקרא
טז) בְּזֹאת יִבֹּא אֶהְרֵן אֶל הַקִּדְשׁ,
וְהִכַּל אַחַד.

בְּאוּ לְפָנֵי בְרִנָּה, דָּא שְׁלִימוֹ דִּילָהּ. דְּשְׂמֻחָה
בְּלָב, וְרִנָּה בְּפִה. וְדָא הוּא שְׁלִימוֹ יְתִיר.
וְשְׁלִימוֹ דְּהָאִי שְׂמֻחָה הָא אֲשַׁתְּמוּדְעָא, וְהָא
יְדִיעָא. וְדָא הוּא תְּקוּנָא דְּבַר נֶשׁ לְקָמִיָּה
מֵאֲרִיָּה. כְּדִין דְּעָוָה כִּי יְיָ הוּא הָאֱלֹהִים. וְכֻלָּא
ה' הוּא הָאֱלֹהִים. וְהִכַּל בָּא בְּדָבָר אַחַד, שְׁצִרְיָף אַחַר כִּף לְיַחַד

בְּאוּ לְפָנֵי בְרִנָּה - זוֹ הַשְּׁלֻמוֹת
שְׁלָה. שֶׁל שְׂמֻחָה בְּלָב, וְרִנָּה
בְּפִה. וְזוֹהִי שְׁלֻמוֹת יְתִירָה.
וְהַשְּׁלֻמוֹת שֶׁל הַשְּׂמֻחָה הַזֹּה הָרִי
יְדוּעָה וְנוֹדְעָת, וְזְהוּ הַתְּקוּן שֶׁל
הָאָדָם לְפָנֵי רַבּוּנֵי, וְאֵז - דְּעָוָה כִּי

זֶה בְּזָה לְהִיּוֹת הַכֹּל אַחַד, וְזוּהִי עֲבוּדַת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. אָמְרוּ לוֹ רַבֵּי אָחָא וְרַבֵּי אַבָּא, וְדַאי כִּף הוּא. אֲשֶׁרִי חֵלְקִים שֶׁל הַצְּדִיקִים שְׁמִשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה וְיִוְדָעִים דְּרַבֵּי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. קָמוּ וְהִלְכוּ אַחֲרֵי רַבֵּי אַבָּא שְׁלֵשָׁה מִיְלִין.

פְּתַח רַבֵּי אַבָּא וְאָמַר, (תהלים ה) וְאֲנִי בְּרַב חֶסֶדְךָ אָבוּא בֵּיתְךָ. כִּף פְּרִשׁוּהָ, שְׁלֵא צְרִיךְ אָדָם לְהַכְנִס לְבַיִת הַכְּנֶסֶת אֲלָא אִם נִמְלֵךְ בְּרַאשׁוֹנָה בְּאַבְרָהָם וַיִּצְחָק וַיַּעֲקֹב, מִשׁוּם שֶׁהֵם תִּקְנְנוּ אֶת הַתַּפְּלָה לְפָנֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. זֶהוּ שְׁפָתוֹב וְאֲנִי בְּרַב חֶסֶדְךָ אָבוּא בֵּיתְךָ. אָבוּא בֵּיתְךָ - זֶה אַבְרָהָם. אֲשַׁתְּחִנֶּה אֶל הַיֵּכָל קִדְשֶׁךָ - זֶה יִצְחָק. בִּירְאָתְךָ - זֶה יַעֲקֹב. (וְאֲנִי בְּרַב חֶסֶדְךָ - זֶה יַעֲקֹב. אֲשַׁתְּחִנֶּה אֶל הַיֵּכָל קִדְשֶׁךָ - זֶה יִצְחָק) וְצְרִיךְ לְהַכְלִילֵם בַּתְּחִלָּה, וַיְכַנֵּס לְבַיִת הַכְּנֶסֶת וַיִּתְפַּלֵּל תַּפְּלוֹתוֹ. אֲזַי פְּתוּב, (ישעיה מט) וַיֹּאמֶר לִי עַבְדִּי אֶתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר.

אִם עֲלֵה קָרְבָּנוּ מִן הַבֶּקֶר. אָמַר רַבֵּי יוֹסִי, מַה שׁוֹנֶה מִן הַבֶּקֶר לְעוֹלָה וּמִן הַצֹּאן לְעוֹלָה וּמִן הָעוֹף לְעוֹלָה? אִם הַכֹּל אַחַד, מִפְּנֵי מַה שׁוֹנִים זֶה מִזֶּה, שֶׁהָרִי מֵהַכֹּל נֶעֱשֶׂה דָבָר אַחַד? אֲלָא מִי שֶׁהִשְׁיִגָה יְדוֹ אֶת זֶה - מִקְרִיב מִן הַבֶּקֶר, וְאִם לֹא יָכוֹל - אֲזַי מִן הַצֹּאן, וְאִם לֹא יָכוֹל - אֲזַי מִן הָעוֹף, שֶׁהָרִי פְתוּב (ויקרא יד) וְאִם דָּל הוּא וְאִין יְדוֹ מִשְׁגָּת, שֶׁהָרִי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֵין מְטָרִיחַ עַל הָאָדָם יוֹתֵר בְּדָבָר שְׁלֵא יָכוֹל. אָמַר רַבֵּי אֶלְעָזָר, כִּמוֹ שֶׁהָיָה הַחֲטָא - כִּף הָיָה מִקְרִיב. עֲשִׂיר, שְׁלֹבוּ גַס בּוֹ לְפַעְמִים, הָיָה מִקְרִיב שׁוֹר, מִשׁוּם שְׁלֹבוֹ חוֹשֵׁב יוֹתֵר

בְּחַד מְלָה אֶתְיָא, דְּבַעֲי לְבָתֵּר לְיַחְדָּא שְׁמָא קְדִישָׁא כְּדָקָא יְאוּת, וְלִקְשָׁרָא דָּא בְּדָא לְמַהוּי כְּלָא חַד, וְדָא הוּא פּוֹלְחָנָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. אָמְרוּ לִיהִי רַבֵּי אָחָא וְרַבֵּי אַבָּא, וְדַאי הָכִי הוּא. זַפְּאָה חוֹלְקִיהוּן דְּצַדִּיקָיָא דְמִשְׁתַּדְּלִי בְּאוּרִייתָא, וַיְדַעֲי אֲרַחוּי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, קָמוּ וְאֶזְלוּ אַבְתְּרִיהִ דְרַבֵּי אַבָּא, ג' מִיְלִין.

פְּתַח רַבֵּי אַבָּא וְאָמַר, (תהלים ה) וְאֲנִי בְּרַב חֶסֶדְךָ אָבוּא בֵּיתְךָ, הָכִי אוּקְמוּהָ, דְלָא לְבַעֲי לִיהִי לְבַר נֶשׁ לְמִיעַל לְבִי כְּנִישְׁתָּא, אֲלָא אִי אִימְלֵךְ בְּקִדְמִיתָא, בְּאַבְרָהָם וַיִּצְחָק וַיַּעֲקֹב. בְּגִין דְּאִינוּן תִּקְיִנוּ צְלוֹתָא לְקָמִי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָדָא הוּא דְכְתִיב, וְאֲנִי בְּרַב חֶסֶדְךָ אָבוּא בֵּיתְךָ. אָבוּא בֵּיתְךָ: דָּא אַבְרָהָם. אֲשַׁתְּחִנֶּה אֶל הַיֵּכָל קִדְשֶׁךָ: דָּא יִצְחָק. בִּירְאָתְךָ: דָּא יַעֲקֹב, (ס"א וְאֲנִי בְּרַב חֶסֶדְךָ דָּא אַבְרָהָם. אָבוּא בֵּיתְךָ דָּא יַעֲקֹב, אֲשַׁתְּחִנֶּה אֶל הַיֵּכָל קִדְשֶׁךָ בִּירְאָתְךָ, דָּא יִצְחָק.) וּבַעֲא לְאֶכְלָלָא לִוְן בְּרִישָׁא, וַיַּעוֹל לְבִי כְּנִישְׁתָּא, וַיִּצְלִי צְלוֹתִיהָ. בְּדִין פְּתִיב, (ישעיה מט) וַיֹּאמֶר לִי עַבְדִּי אֶתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר.

אִם עוֹלָה קָרְבָּנוּ מִן הַבֶּקֶר. (ויקרא א) אָמַר רַבֵּי יוֹסִי, מָאִי שְׁנָא מִן הַבֶּקֶר לְעוֹלָה, וּמִן הַצֹּאן לְעוֹלָה, וּמִן הָעוֹף לְעוֹלָה. אִי כְלָא חַד, בְּגִין מַה שְׁנִיָּא דָּא מִן דָּא, דְּהָא מִן פְּלָא אֶתְעַבִּיד חַד מְלָה. אֲלָא, מָאֵן דְּאֶדְבֵּק יְדִיהָ לְדָא, מִקְרִיב מִן הַבֶּקֶר. וְאִי לֹא יָכִיל, מִן הַצֹּאן. וְאִי לֹא יָכִיל מִן הָעוֹף. דְּהָא כְּתִיב, (ויקרא יד) וְאִם דָּל הוּא וְאִין יְדוֹ מִשְׁגָּת, דְּהָא קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לֹא אֶטְרַח עֲלֵיהָ דְבַר נֶשׁ יִתִּיר, בְּמְלָה דְלָא יָכִיל.

אָמַר רַבֵּי אֶלְעָזָר, כִּמָּה דְהוּוּ חֲטָאָה הָכִי הוּוּ מִקְרִיב. עֲתִירָא, דְזִמְנִין דְלִבִּיהָ גַס בִּיהִי,

הוּוּ מִקְרִיב תּוֹרָא. בְּגִין

לחטא לפני רבוננו. הבינוני מקריב מן הצאן, משום שצונו אינו גם בו כל כף לחטא. העני שלבו לא גם בו, רצונו נמוך מהפל, מקריב מאותו הקל מהפל. ונודעו הקרבנות שלהם לכלם, כל אחד ואחד לבדם, והקדוש ברוך הוא דן דינו של כל אחד ואחד במשקל ישר.

רבי אלעזר שאל את רבי שמעון אביו, אמר לו, הרי שנינו שעל שלשה חטאי העולם הרעב בא לעולם, וכל החטאים אינם נמצאים אלא רק בעשירים, משום שלבם גם בהם, ולא נמצאים בעניים. מה הדין? שהקדוש ברוך הוא יהרג את העניים ויעמיד את העשירים! שהרי מעכשו יוסיפו לחטא לפניו! אמר לו, יפה שאלת, והרי פרשוה החברים ואמרו, כשרוצה הקדוש ברוך הוא להפרע מהרשעים ולאבדם מן העולם, אזי נותן להם שלום ומשלים להם בכל.

אבר' בא וראה שכל בני העולם לא נמצאים קרובים למלך העליון, כפלים הללו שהוא משתמש בהם, ומי הם? (תהלים נה) לב נשבר ונדכה. (ישעיה נז) ואת דכא ושפל רוח. אלו הם כלי המלך. וכשנמצאת בצרת בעולם והרעב והדין מתחזקים על העניים, אזי בוכים וגועים לפני המלך, והקדוש ברוך הוא מקרב אותם יותר מהפל. זהו שכתוב (תהלים כב) פי לא בזה ולא שקץ ענות עני. ואז הקדוש ברוך הוא פוקד על מה בא הרעב לעולם. אוי לאותם הרשעים שגרמו לזה.

בשמתעורר המלך להשגיח בעולם על קולות העניים, הרחמן ציילנו מהם ומעלבונם, אז פתוב (שמות כב) שמוע אשמע צעקתו. שמוע אשמע - שתי פעמים,

דלביה חשיב יתיר למחטי קמיה מאריה. בינוני, מקריב מן הצאן, בגין דרעותיה לאו גם ביה כל כף למחטי. מסכנא דלביה לא גם ביה, רעותיה נמוך מפלא, מקריב מההוא קליל מפלא. ואשתמודען קרבניהון לכלהו, כל חד וחד בלחודייהו, וקודשא בריך הוא דאין דינא כל חד וחד במתקלא ישרה.

רבי אלעזר שאיל לרבי שמעון אבוהי, אמר ליה, הא תנינן דעל תלת חובי עלמא רעב בא לעולם, וכלהו חובי לא משתפחי אלא בעתירי, בגין דלבייהו גם בהו, ולא משתפחי במספני, מה דינא (דף ט' ע"א) הוא, דקודשא בריך הוא קטיל למספני, וקאים לעתירי, דהא מהשתא יוספון למחטי קמיה. אמר ליה יאות שאלת והא אוקמוה חבריאי ואמרו, פד בעא קדשא בריך הוא לאתפרעא מן רשיעיא ולאובדא להו מן עלמא, פדין יהיב להו שלום, ואשלים להו בכלא.

אבר' תא חזי, דכל בני עלמא לא משתפחיין קריבין למלכא עלאה, פאלין מאנין דאיהו אשתמש בהו. ומאן אינון. (תהלים נא) לב נשבר ונדכה. (ישעיה נז) ואת דכא ושפל רוח. אלין אינון מאני דמלכא. וכד אשתכח בצורת בעלמא, וכפנא ודינא אתתקף על מספני, פדין בכאן וגעאן קמי מלכא, וקודשא בריך הוא קריב לון יתיר מפלא, הדא הוא דכתיב, (תהלים כב) פי לא בזה ולא שקץ ענות עני. וכדין קדשא בריך הוא פקיד על מה אתיא כפנא לעלמא. ווי לאינון חייביא דגרמי האי.

בר אתער מלכא לאשגחא בעלמא על קלא דמספני, רחמנא לישזבן מנייהו, ומעולבנייהו, פדין פתיב, (שמות כב) שמוע

אז פתוב (שמות כב) שמוע אשמע צעקתו. שמוע אשמע - שתי פעמים,

אחת להשגיח על קולם, ואחת להפדע מאותם שגורמים להם את זה. זהו שכתוב ושמעתי פי חנון אני וחרה אפי וגו'. ולכן בשעה שרעב נמצא בעולם, או לאותם העשירים הרשעים, משום קולם של העניים לפני הקדוש ברוך הוא.

בא וראה שאותו קרבן של העני קל מהפל, משום שלבו שבור, ואף על גב שחושב לחטא, זה עובר ממנו, שהרי די לו בצערו ושל אנשי ביתו. ולכן כל קרבן וקרבן, כל אחד ואחד לבדו, כלם ידועים אצל הכהן.

מעשה באותו עשיר שהקריב לפני הכהן שני יונים. כשראה אותו הכהן, אמר לו, הקרבן הזה אינו שלך. הלך לביתו והיה עצוב. אמרו לו אחיו, למה אתה עצוב? אמר להם, שהכהן לא הקריב את קרבני. אמרו לו, ומה הוא? אמר להם, שני יונים. אמרו לו, והרי זה של עני, ולא שלך! שהרי כתוב, ואם דל הוא ואין ידו משגת וגו', אלא הקרבן קרבנך. אמר להם, ומה הוא? אמרו לו, שור אחד.

אמר להם, ומה כל כך חמורה מחשבת החטא? נדרתי שלא אעלה על לבי מחשבת חטא. משם והלאה מה עשה? כל יום התעסק בסחורה, ובלילה היה ישן. כשהתעורר, היה קורא לאחיו, ולמדו אותו דברי תורה, והיה לומד עד שיעלה היום, ונמצא שלמד תורה, והיו קוראים לו יהודה האחר. יום אחד פגש בו רבי ייסא סבא, והיה מפריש נכסיו, חצי לעניים וחצי לסחורה על הים עם אותם אנשים שפורשים לימים, והיה יושב ולומד תורה.

אשמע צעקתו. שמוע אשמע תרי זמני: חד לאשגחא בקליהון. וחד לאתפרעא מן אינון דגרמין לון האי. קדא הוא דכתיב, ושמעתי כי חנון אני וחרה אפי וגו'. ועל דא בשעתא דכפנא אשתכח בעלמא, ווי לאינון עתירי חייביא, בקליהון דמסכני לקמי קדשא בריך הוא.

תא חזי דההוא קרבנא דמסכנא, קליל (נ"א קריב) מפלא, בגין דלביה תביר, ואף על גב דחשיב למחטי, אתעבר מניה. דהא די ליה בצעריה, ודאינשי ביתיה. ועל דא כל קרבנא וקרבנא, כל חד וחד בלהודוי, אשתמודען פלהו לגבי כהנא.

עובדא בההוא עתירא, דקריב קמי כהנא תרין יונין, כד חמא ליה כהנא, אמר ליה, לאו דידך הוא האי קרבנא. אתא לביתיה והיה עצוב. אמרו ליה אחוי אמאי את עצוב. אמר להו, דלא קריב לי כהנא קרבנא דילי. אמרו ליה ומאי איהו. אמר להו תרין יונין. אמרו ליה, והא מן מסכנא איהו, ולא דידך. דהא כתיב, ואם דל הוא ואין ידו משגת וגו'. אלא קריב קרבנך. אמר להו מאי איהו. אמרו ליה חד תורא.

אמר להו, ומה כל כך חמירא מחשבה דחטאה. נדרנא, דלא אסלק על לבאי מחשבה דחטאה. מתמן ולהלאה מה עבד. כל יומא אשתדל בסחורתא, ובליליא הוה נאים, כד אתער, הוה קרי לאחוי, ואוליפו ליה מילי דאורייתא, והוה לעי עד דסליק יממא. ואשתכח דאוליף אורייתא, והוה קארי ליה יהודה אחרא. יומא חד איערע ביה רבי ייסא סבא, והוה פריש נכסוי, פלגו למסכני ופלגו לסחורתא על ימא, באינון גברין פרישי ימין. והוה יתיב ולעי באורייתא.

פֶּתַח וְאָמַר, (שמואל א טו) וַיֹּאמֶר שְׂאוּל אֶל הַקִּינִי. מֵאֵן הוּא קִנִּי. אֵלֶיךָ בָנִי יִתְרוֹ חֲמוּי דְמֹשֶׁה, דְּעַבְדּוֹ קִנָּא בְּמִדְבָּרָא, פְּהַאי דְרוּר, פְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (תהלים פד) וְדָרוּר קֵן לָהּ. בְּגִין לְמַלְעֵי בְּאוּרֵיִתָּא. דְּאוּרֵיִתָּא לֹא בַעֲיָא תְּפִנּוּקִין, וְלֹא סְחוּרְתָּא, אֶלֹּא לְאַעְמְלָא בְּהַ יִמְמָא וְלִילֵי. בְּגִין כְּדָּ נִטְלוּ לְמִדְבָּרָא, מֵעֲנוּגָא דִּירִיחוֹ, הָדָא הוּא דְכַתִּיב, (שופטים א) וּבְנֵי קִינֵי חוֹתָן מֹשֶׁה עָלוּ מְעִיר הַתְּמָרִים וְגו'.

וְאַתָּה עֲשִׂיתָ חֶסֶד עִם כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. בְּגִין דְּאַהֲנֵי לְמֹשֶׁה בְּבֵיתִיהּ. וּמֹשֶׁה כָּלְלָא דְכָל יִשְׂרָאֵל הָוָה. וְתוּ, בְּגִין דְּאוּלִּיף פְּרֻשְׁתָּא חֲדָא יִתִּיר בְּאוּרֵיִתָּא, וּבְדָא עֲבִיד חֶסֶד עִם יִשְׂרָאֵל.

אֲמַאי קָא אָתָּא הֶכָּא מְלָה דָּא בְּמִלְחַמְתָּא דְּעַמְלָק. אֶלֹּא אָמַר שְׂאוּל, כִּד נִפְקוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, מִכָּל שְׂאָר אֲמוֹת הָעוֹלָם לֹא הָיָה מִי שִׂינְדוּג עִם יִשְׂרָאֵל לְקַטְרֵג לְהֵם, אֶלֹּא רַק עַמְלָק, וְהוּא עָשָׂה רַע לְיִשְׂרָאֵל וְעַרְף בְּהֵם קָרֵב, וְאַתָּה הִקְדַּמְתָּ לְהֵם שְׁלוֹם וְעֲשִׂיתָ חֶסֶד עִם כָּלֵם, וּמִשׁוּם כְּדָּ אֵין אָתָּה כְּדָּאֵי לְהַתְּחַבֵּר עִמְהֵם.

וְדָא עוֹד, אֶלֹּא מַה כְּתִיב בֵּיהּ בִּיתְרוֹ, (שמות יח) וַיִּקַּח יִתְרוֹ חוֹתָן מֹשֶׁה עוֹלָה וּזְבָחִים לְאֱלֹהִים, דְּהוּא אֶקְרִיב קָרְבָּנָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאַתָּא לְאַתְגִּיירָא. מַאי קָא מִיירִי. דְּקָרְבָּנִיהּ (דף ט' ע"ב) חָשִׁיב קָמִי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וּבְגִין דְּאִיהוּ אֶקְרִיב קָרְבָּנָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, פְּתִיב, (שמות יב) וַיָּבֵא אֶהָרֹן וְכָל זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל לְאַכֹּל לֶחֶם עִם חוֹתָן מֹשֶׁה לְפָנֵי הָאֱלֹהִים. לְפָנֵי הָאֱלֹהִים דִּיקָא. מִכָּאֵן אוּלִּיפְנָא דְכָל מָאן דְּאֶקְרִיב קָרְבָּנָא בְּרַעוּתָא דְּלִבָּא, קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲזִדְמֵן לְקַבְּלִיהּ.

פֶּתַח וְאָמַר, (שמואל א-טו) וַיֹּאמֶר שְׂאוּל אֶל הַקִּינִי. מֵאֵן הוּא הַקִּינִי? אֵלֹּו בָנִי יִתְרוֹ, חֲמוּי שֶׁל מֹשֶׁה, שָׁעֲשׂוּ קֵן בְּמִדְבָּר כְּמוֹ הַדְּרוּר הַזֶּה, כְּמוֹ שְׂנֵאָמַר (תהלים פב) וְדָרוּר קֵן לָהּ, כְּדֵי לְלַמֵּד תּוֹרָה. שְׁתוּרָה לֹא צְרִיכָה תְּפִנּוּקִים וְלֹא סְחוּרָה, אֶלֹּא לְעַמֵּל בְּהַ יוֹמָם וְלִילָהּ. מִשׁוּם כְּדָּ נִסְעוּ לְמִדְבָּר מֵהַעֲנוּגָ שֶׁל יִרִיחוֹ. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (שופטים א) וּבְנֵי קִינֵי חוֹתָן מֹשֶׁה עָלוּ מְעִיר הַתְּמָרִים וְגו'.

וְאַתָּה עֲשִׂיתָ חֶסֶד עִם כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. מִשׁוּם שְׁנָתָן לְמֹשֶׁה לְהַנּוֹת בְּבֵיתוֹ, וּמֹשֶׁה הָיָה כָּלֵל שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְעוֹד, מִשׁוּם שְׁלַמֵּד פְּרֻשָׁה אַחַת יוֹתֵר בְּתוֹרָה, וּבְזֶה עָשָׂה חֶסֶד עִם יִשְׂרָאֵל.

לְמָה כָּא הִדְבֵּר הַזֶּה כָּאן בְּמִלְחַמַת עַמְלָק? אֶלֹּא אָמַר שְׂאוּל, כְּשִׂיצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, מִכָּל שְׂאָר אֲמוֹת הָעוֹלָם לֹא הָיָה מִי שִׂינְדוּג עִם יִשְׂרָאֵל לְקַטְרֵג לְהֵם, אֶלֹּא רַק עַמְלָק, וְהוּא עָשָׂה רַע לְיִשְׂרָאֵל וְעַרְף בְּהֵם קָרֵב, וְאַתָּה הִקְדַּמְתָּ לְהֵם שְׁלוֹם וְעֲשִׂיתָ חֶסֶד עִם כָּלֵם, וּמִשׁוּם כְּדָּ אֵין אָתָּה כְּדָּאֵי לְהַתְּחַבֵּר עִמְהֵם.

וְדָא עוֹד, אֶלֹּא מַה פְּתוּב בִּיתְרוֹ? (שמות יח) וַיִּקַּח יִתְרוֹ חוֹתָן מֹשֶׁה עֹלָה וּזְבָחִים לְאֱלֹהִים, שְׁהוּא הֶקְרִיב קָרְבָּן לְקוּדְשׁ-בְּרוּךְ-הוּא וְכָא לְהַתְּגַיֵּר. מַה זֶה אוֹמֵר? שְׁקָרְבְּנוֹ חָשׁוּב לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וּמִשׁוּם שְׁהוּא הֶקְרִיב קָרְבָּן לְקוּדְשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, פְּתוּב וַיָּבֵא אֶהָרֹן וְכָל זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל לְאַכֹּל לֶחֶם עִם חוֹתָן מֹשֶׁה לְפָנֵי הָאֱלֹהִים. לְפָנֵי הָאֱלֹהִים דְּוָקָא. מִכָּאֵן לְמַדְנּוּ, שְׁכָל מִי שְׁמִקְרִיב קָרְבָּן בְּרִצּוֹן הַלֵּב, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְזַדְמֵן לְעַמְתּוֹ.

תא חזי, קרבנא דמספנא חשיב קמי קדשא ברין הוא, דהא הוא קריב תרי קרבנין לקמיה. חד חלביה ודמיה. וחד ההוא דקריב. דהא לית ליה למיכל, והוא אייתי קרבנא. קרבנא דעני קליל מפלא תרין תורין, או תרין בני יונה, ואי לאו, זעיר קמחא, ומתכפר ביה והוא שעטא מכריזין ואמרי, כי לא כזה ולא שקץ ענות עני. כל כף למה. בגין דקרבנא דעני עדיף מפלא. דהא הוא גרים לי למהוי בעדביה דקודשא ברין הוא, הוא גרים לי למהוי בחולקא דאורייתא. בגין כף פליגנא כל נכסי (ס"א פליגנא נכסי, פליגא) למספני, דהא אינון גרמו לי פולי האי.

במה דמספנא ארתח חלביה ודמיה, כף ההוא קמחא מרתחין ליה במשח רבות. והכי אוליפנא, דאפילו כל פר נש מקרב האי מנחה על המחבת ומנחת מרחשת. בגין, דכמה דחטאה ארתח חלביה ודמיה באשא דיצר הרע, וכל שייפוי רתחי באשא, כף קרבנא דא, פהאי גוונא ממש. ועקרא דקרבנא כגוונא דחטאה, ולקרבא קמי קדשא ברין הוא, רעוּתא דלביה, ורוחיה ונפשיה, דהאי חביבא מן פלא קמיה.

ובאה חולקיהון דצדיקניא, דאינון מקרבין בכל יומא ויומא האי קרבנא לקמי קדשא ברין הוא. ומאי איהו, גרמייהו ונפשיייהו דמקרבין קמיה. ואנא בעינא לקרבא האי קרבנא (ממש), ודא בעי קדשא ברין הוא מפר נש בהאי עלמא. ועם כל דא קרבנא דכלא (ס"א ממש) עדיף, בגין דיתברכון עלמין פלהו.

תו פתח ואמר, (תהלים קלה) ברוך יי מציון שוכן

בא ראה, קרבן העני חשוב לפני הקדוש ברוך הוא, שהרי הוא הקריב שני קרבנות לפניו, אחד חלבו ודמו, ואחד אותו שהקריב. שהרי אין לו לאכל, והוא הביא קרבן. קרבן העני קל מהכל - שני תורים או שני בני יונה, ואם לא - מעט קמח, ומתכפר בו, ובאותה שעה מכריזים ואומרים: כי לא כזה ולא שקץ ענות עני. כל כף למה? כי קרבן העני עדיף מהכל, שהרי הוא גרם לי להיות בגורלו של הקדוש ברוך הוא, והוא גרם לי להיות בחלק של התורה. משום כף חלקתי כל נכסי (חלקתי נכסי, חצי) לעניים, שהרי הם גרמו לי כל זה.

כמו שהעני הרתיח חלבו ודמו, כף אותו הקמח מרתיחים בשמן משחה. וכף למדנו, שאפלו כל אדם מקריב את המנחה הזו על המחבת ומנחת מרחשת, משום שכמו שהחטא הרתיח את חלבו ודמו באש היצר הרע וכל איכריו רתחו באש - כף הקרבן הזה כמו כן ממש, ועקר הקרבן כמו החטא, ולהקריב לפני הקדוש ברוך הוא רצון לבו ורוחו ונפשו, שזה חביב מהכל לפניו.

אשרי חלקם של הצדיקים שמקריבים בכל יום ויום את הקרבן הזה לפני הקדוש ברוך הוא. ומה הוא? עצמים ונפשם שמקריבים לפניו. ואני רוצה להקריב את הקרבן הזה (ממש), וזה רוצה הקדוש ברוך הוא מאדם בעולם הזה. ועם כל זה, קרבן של הכל (ממש) עדיף, כדי שיתברכו כל העולמות.

עוד פתח ואמר, (תהלים קלה) ברוך ה' מציון שכן ירושלים הללויה. וכי מציון הוא ברוך? והרי

ירושלים הללויה. וכי מציון הוא ברוך, והא מנהרא עמיקא עלאה

מהנהגה העמק העליון הוא ברוך!
אלא ברוך ה', כשמצאירה הלכנה
מאור השמש ומתקרבים זה לזו,
ולא מוסר האור הזה מזה.
ולפעמים שהלכנה נקראת בשם
המלך, כמו שהוא נקרא יהו"ה,
כך היא נקראת יהו"ה, כמו
שנאמר (בראשית יט) וה' המטיר על
סדם ועל עמרה גפרית ואש מאת
ה' מן השמים. ולא זה לבדו, אלא
אפלו שליח אחד לפעמים
(ממש) נקרא בשם המלך.

דבר אחר ברוך ה' מציון - מאיזה
מקום נודע הקדוש ברוך הוא
שהוא ברוך? חזר ואמר מציון,
ממקום של ציון נודע שהוא
ברוך. מה הטעם? משום שכתוב
(תהלים קלד) כי שם צנה ה' את
הברכה וגו'. אמר לו רבי ייסא,
אשרי חלקך שזכית לכל זה.
אשרי אותם שעוסקים בתורה.
שכל מי שעוסק בתורה כאלו
אוחז בקדוש-ברוך-הוא. זהו
שכתוב (דברים ד) ואתם הדבקים
בה' אלהיכם חיים כלכם היום.
אם זבח שלמים קרבנו. רבי
יהודה פתח, (בראשית א) ויאמר
אלהים יהי רקיע בתוך המים
וגו'. בא ראה, בשעה שברא
הקדוש ברוך הוא את העולם -
ברא שבעה רקיעים למעלה, ברא
שבע ארצות למטה, שבעה ימים,
שבעה נהרות, שבעה ימים,
שבעה שבועות, שבע שנים,
שבע פעמים. שבעה אלפי שנים
יהיה העולם, והקדוש ברוך הוא
בשביעי של הכל.

שבעה שחקים (רקיעים) למעלה,
ובכל אחד ואחד פוכבים ומזלות
ושמשים שמשמשים בכל רקיע
ורקיע. ובכלם מאלו, מרפבות
אלו על אלו, לקבל עליהם על
מלכות רבונם, ובכל הרקיעים יש
כנפים, ומהם בארבע כנפים. מהם

איהו ברוך. אלא ברוך יי', כד נהיר סיהרא
מנהירו דשמשא, ומתקרבי דא בדא, ולא
אעדיאו נהורא דא מן דא. ולזמנין דסיהרא
אתקרי בשמא דמלפא, כמה דאיהו אקרי
יהו"ה, כף היא נקראת יהו"ה. כמה דאת
אמר, (בראשית ט) ויי' המטיר על סדום ועל
עמורה גפרית ואש מאת ה' מן השמים. ולא
דא בלחודוהי, אלא אפילו חד שליחא,
לזמנין (ממש) אתקרי בשמא דמלפא.

דבר אחר ברוך יי' מציון. מאן אתר אשתמודע
דקודשא בריך הוא, הוא ברוך. הדר
ואמר מציון, מאתר דציון אשתמודע דהוא
ברוך. מאי טעמא. בגין דכתיב, (תהלים קלג) כי
שם צנה יי' את הברכה וגו'. אמר ליה רבי
ייסא זפאה חולקך דזכית לכולי האי. זפאין
אינון דמשתדלין באורייתא, דכל מאן
דאשתדל באורייתא, כאלו אחיד בקודשא
בריך הוא, הדא הוא דכתיב, (דברים ד) ואתם
הדבקים ביי' אלהיכם חיים כלכם היום.

אם זבח שלמים קרבנו. רבי יהודה
פתח, (בראשית א) ויאמר אלהים יהי רקיע
בתוך המים וגו'. תא חזי, בשעתא דברא
קדשא בריך הוא עלמא, ברא ז' רקיעים
לעילא, ברא ז' ארצות לתתא, ז' ימים, ז'
נהרות, ז' יומין, ז' שבועות, ז' שנים. ז'
פעמים. ז' אלפי שנין דהוי עלמא, קדשא
בריך הוא בשביעאה דכלא.

ז' שחקים (ס"א רקיעין) לעילא, ובכל חד וחד
ככבים ומזלות, ושמשין דמשמשין בכל
רקיעא ורקיעא. ובכלהו מאלין, רתיכין אלין
על אלין, לקבלא עלייהו עול מלכותא
דמאריהון. ובכלהו רקיעין אית רתיכין
מרפבות ושמשים משנים זה מזה אלו על אלו, מהם בשש

בארבע פנים, ומהם בשתי פנים, ומהם באחת. מהם אש לזהט, ומהם מים. מהם רוח. זהו שפיתוב (תהלים קד) עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש להט.

וכך הרקיעים אלו על אלו כגלדי בצלים, אלו למטה ואלו למעלה. וכל רקיע ורקיע הולך ורועש מאימת רבונם. על פיו נוסעים, ועל פיו עומדים. ומעל לכלם הקדוש ברוך הוא שנושא הכל בחילו ותקפו. כמו כן שבע ארצות למטה, וכלם בישוב, פרט שאלה עליונים ואלה תחתונים. וארץ ישראל עליונה מהכל, וירושלים עליונה מכל ישוב.

וחברינו יושבי הדרום ראו בספרי הקדמונים ובספרו של אדם, שפך מחלקים כל הארצות הללו, שכלם נמצאים למטה כמו אותם הרקיעים שלמעלה, אלו על אלו ואלו על אלו, ובין כל ארץ וארץ רקיע מפריד בין זה לזה, ולכן כל הארצות מפרשות בשמות, וביניהן גן עדן וגיהנם, ויש ביניהן בריות משנות אלו מאלו, כמו שלמעלה, מהן בשתי פנים ומהן בארבע ומהן באחת, ומראה של אלה אינו כאלה.

ואם תאמר, הרי כל בני העולם יצאו מאדם, (אינו בר, שלא) וכי ירד אדם הראשון לכל הארצות והוליד בנים? וכמה נשים היו לו? אלא אדם לא נמצא אלא בעולם העליון הזה מכלם, שנקרא תבל, כמו שאמרנו, שפיתוב (משלי ח) (משחקת בתבל ארצו) ויצו לתבל ארצו. והתבל הזו אחוזה ברקיע שלמעלה ונאחזת בשם העליון. זהו שפיתוב (תהלים

ושמשין, משננין דא מן דא, אלין על אלין, מנהון ברו גרפיין, ומנהון בד' גרפיין. מנהון בד' פנים. ומנהון בתריין פנים, ומנהון בחד. מנהון אשא דלהיט. מנהון מיא. מנהון רוחא. הדא הוא דכתיב, (תהלים קד) עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש להט.

וכברו רקיעין, אלין על אלין כגלדי בצלים, אלין לתתא, ואלין לעילא. וכל רקיעא ורקיעא, אזלא ורעשא מאימתא דמאריהון. על פומיה נטלין, ועל פומיה קיימין. ועילא מפלהו קדשא בריה הוא, דנטיל פלא בחיליה ותוקפיה. כגוונא דא שבעה ארצות לתתא, וכלהו בישובא בר (דף י"א ע"א) דאלין עלאין ואלין תתאין. וארץ ישראל עלאה מפלא, וירושלם עלאה מפלא ישובא.

וחברנא יתבי דרומא, חמו בספרי קדמאי, ובספרא דאדם, דהכי מחלק כל אינון ארצות, דכלהו משתפחי לתתא, כגוונא דאינון רקיעין דלעילא. אלין על אלין, ואלין על אלין ובין כל ארעא וארעא, רקיע דמפרש בין דא לדא. ועל דא כלהו ארצות פרישן בשמהן. וביניהו גן עדן וגיהנם. ואית ביניהו בריין משננין, אלין מן אלין, כגוונא דלעילא. מנהון בתריין אנפיין, ומנהון בד', ומנהון בא'. וחיזו דאלין לאו כאלין.

ואי תימא, הא כל בני עלמא מאדם נפקו, (לאו הכי ולא) וכי נחית אדם הראשון לכלהו ארצות, ואוליד בנין, וכמה נשין הוו ליה. אלא, אדם לא אשתכח אלא בהאי עלמא עלאה מפלהו, דאקרי תבל, כדאמרינן דכתיב (משלי ח) (ס"א משחקת בתבל ארצו) ויצו לתבל

ארצו. והאי תבל אחידא ברקיע דלעילא, ואתאחידא בשמא עלאה. הדא

(ט) והוא ישפט תכל בצדק. בצדק ודאי. משום כך בניו של אדם נמצאים בארץ העליונה הזו שנקראת תכל. והם עליונים על הכל, כמו שלמעלה.

מה הטעם? כמו שלמעלה לכל הרקיעים יש רקיע עליון מפלס, ולמעלה נמצא כסאו של הקדוש ברוך הוא, כמו שנאמר כמראה אבן ספיר דמות כסא ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו למעלה. אף כאן בתכל הזו נמצא המלך של הכל, ומיהו? אדם, מה שלא נמצא בכל התחתונים.

ואותם תחתונים מאיפה באו? אלא מהאדים (מעש) של הארץ והסיוע של הרקיע שלמעלה, יוצאים בריות משנות אלו מאלו, מהם בלבושים, מהם בקלפות, בתולעים הללו שנמצאות בארץ, מהן בקלפות אדמות, שחורות ולבנות, ומהן מכל הגונים. כך כל הבריות כמו כן, ולא נמצאים בקיום, רק עשר שנים (או יותר. ס"א

מעט או פחות מעט).

ובספרו של רב המנונא סבא פרש יותר, שהרי כל הישוב מתגלגל בעגול כמו כדור, אלה למטה ואלו למעלה, וכל אותן בריות משנות במראיהן משנוי האויר כפי כל מקום ומקום, ועומדות בקיומן כמו שאר בני אדם.

ורבן יש מקום בישוב, כשמאיר לאלה חשוף לאלה, לאלה יום ולאלה לילה. ויש מקום שכלו יום, ולא נמצא בו לילה פרט לשעה אחת קטנה. וזה שאמר בספרי הקדמונים, ובספרו של אדם הראשון כך הוא. שפך כתוב, (תהלים קלט) אורך על פי נוראות נפילתי נפלאים מעשיך. וכתוב (שם קד) מה רבו מעשיך ה'.

הוא דכתיב, (תהלים ט) והוא ישפט תכל בצדק. בצדק ודאי. בגין כך בניו דאדם, אשתכחו בהאי ארעא עלאה דאקרי תכל. ואינון עלאין על כלא, כגוונא דלעילא.

מאי טעמא. כמה דלעילא לכלהו רקיעים, אית רקיע עלאה, מפלהו, ולעילא אשתכח פסא דקודשא בריך הוא, כמה דאת אמר (יחזקאל א) כמראה אבן ספיר דמות כסא ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו למעלה. אוף הכא בהאי תכל, אשתכח מלפא דכלא, ומאן איהו אדם. מה דלא אשתכח בכלהו תתאין.

ואינון תתאין מאן אתו. אלא מקסטורא (נ"א מקטורא) דארעא, וסיועא דרקיעא דלעילא, נפקין בריין משניין אליון מן אליון, מנהון בלבושין, מנהון בקליפין, פאליון תולעין דמשתכחי בארעא, מנהון בקליפין סומקין, אוכמין חורירין, ומנהון מכל גוונין. כך כל בריין כגוונא דא. ולא אשתכחו בקיומא בר עשר שנין. (או יותר ס"א מעט או פחות מעט).

ובספרא דרב המנונא סבא, פריש יתיר, דהא כל ישובא מתגלגלא בעגולא ככדור, אליון לתתא, ואליון לעילא, וכל אינון בריין משניין בחזווייהו משנויא דאורא. כפום כל אתר ואתר, וקיימין בקיומייהו כשאר בני נשא.

ועל דא אית אתר בישובא, כד נהיר לאליון, חשיף לאליון, לאליון ימא, ולאליון ליליא. ואית אתר דכוליה ימא, ולא אשתכח ביה ליליא, בר בשעתא חדא זעירא. והאי דאמר בספרי קדמאי, ובספרא דאדם הראשון הכי הוא. דהכי כתיב, (תהלים קלט) אורך על פי נוראות נפילתי נפלאים מעשיך. וכתוב, (תהלים

וְלָכֵן הִפְּלַ יְפָה. וְסוּד זֶה נִמְסָר
 לְבַעֲלֵי הַחֲכָמָה, וְלֹא לְמַחְלָקֵי
 תְּחוּמִּים, מִשּׁוּם שֶׁהוּא סוּד עִמָּק
 שֶׁל הַתּוֹרָה.

כְּמוֹ כֵּן לֹשׁ בַּיָּם, שְׂיֵשׁ בּוֹ כַּמָּה
 בְּרִיּוֹת מְשֻׁנוֹת זוֹ מִזֹּו. זֶהוּ
 שְׁפָתוֹב (שם) זֶה הַיָּם גְּדוֹל וְרָחֵב
 יָדִים שֶׁם רָמַשׁ וְאֵין מִסְפֵּר חֵיוֹת
 קִטְנוֹת עִם גְּדוֹלוֹת שֶׁם אָנִיוֹת
 יִהְלָכוּן לִוְיָתָן וְגו'. וְהִפְּלַ תְּלוּי זֶה
 בְּזֶה (וּמִתְקַשֵּׁר זֶה בְּזֶה), וְהִפְּלַ כְּמוֹ
 שְׁלֻמְעֵלָה. וּבְכָל הַעוֹלָמוֹת אֵין
 שׁוֹלֵט בְּכָל, רַק אָדָם, וְהַקְדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא מְעֲלִיו.

רַבִּי נְהוֹרָאִי סָבֵא פְּרַשׁ לַיָּם
 הַגְּדוֹל, וְהַתְּרַעַשׁ הַיָּם, וְנֶאֱבָדוּ כָּל
 אוֹתָם שֶׁהָיוּ בְּסַפְיָנָה, וְהַתְּרַחַשׁ לוֹ
 גַּס, וְיָרַד בְּשִׁבְלִים יְדוּעִים לְלֵב
 הַיָּם, וְיִצֵּא תַחַת הַיָּם לִישׁוּב אֶחָד,
 וְרָאָה מֵאוֹתָן הַבְּרִיּוֹת כִּלְקֵן קִטְנוֹת,
 וְהָיוּ מִתְפַּלְלִים תְּפִלָּה, וְלֹא יָדַע
 מָה אוֹמְרִים. הַתְּרַחַשׁ לוֹ גַּס וְעָלָה.
 אָמַר, אֲשֶׁרֵיהֶם הַצְּדִיקִים
 שֶׁשִּׁמְשַׁדְּדִים בְּתוֹרָה וְיודְעִים
 נִסְתָּרֵי הַסּוּדוֹת הַעֲלִיוֹנִים. אוֹי
 לְאוֹתָם שְׁחוֹלָקִים עַל דְּבָרֵיהֶם
 וְלֹא מֵאֲמִינִים.

מֵאוֹתוֹ יוֹם, כִּשְׁהָיָה בֵּא לְבֵית רַב
 וְאוֹמְרִים דְּבַר תּוֹרָה, הִיָּה בּוֹכָה.
 אָמְרוּ לוֹ, לָמָּה אַתָּה בּוֹכָה? אָמַר
 לָהֶם, מִשּׁוּם שֶׁעֲבַרְתִּי עַל אֲמוּנַת
 דְּבָרֵי חֲכָמִים, וּפְוָחַד מֵהַדִּין שֶׁל
 אוֹתוֹ הַעוֹלָם.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רְקִיעַ בְּתוֹךְ
 הַמַּיִם (בְּרֵאשִׁית א), רַבִּי יְהוּדָה אָמַר,
 אֲלֵמָלֵא אוֹתוֹ רְקִיעַ שֶׁמְפָרֵד בֵּין
 מַיִם הַעֲלִיוֹנִים לַמַּיִם הַתַּחְתּוֹנִים,
 הִיָּתָה מַחְלָקַת בְּעוֹלָם מִקֵּם, אֲכַל
 הַרְקִיעַ הַזֶּה עוֹשֶׂה שְׁלוֹם בֵּינֵיהֶם,
 וְהַעוֹלָם אֵינוֹ מִתְקַיֵּם אֲלָא עַל
 שְׁלוֹם. בֵּא רָאָה, הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא נִקְרָא שְׁלוֹם, הוּא שְׁלוֹם

(קד) מֵה רַבּוֹ מְעֻשֵׂיָהּ ה'. וְעַל דָּא, כִּלְאָ שְׁפִיר.
 וְרָזָא דָּא אֲתַמְסֵר לְמֵאֲרִיְהוֹן דְּחֲכָמְתָּא, וְלֹא
 לְמַפְלָגֵי תְּחוּמִּין, בְּגִין דְּאִיהוּ רָזָא עֲמִיקָא
 דְּאוּרִיָּתָא.

בְּגוּזָנָא דָּא אֵית בִּימָא. דְּאֵית בֵּיה פְּמָה בְּרִיין
 מְשֻׁנְיִין דָּא מִן דָּא. הָדָא הוּא
 דְּכִתִּיב, (תְּהִלִּים קד) זֶה הַיָּם גְּדוֹל וְרָחֵב יָדִים שֶׁם
 רָמַשׁ וְאֵין מִסְפֵּר חֵיוֹת קִטְנוֹת עִם גְּדוֹלוֹת שֶׁם
 אָנִיוֹת יִהְלָכוּן לִוְיָתָן וְגו'. וְכִלְאָ תְּלִיָּא דָּא
 בְּדָא (וּמִתְקַשֵּׁר דָּא בְּדָא), וְכִלְאָ כְּגוּזָנָא דְּלַעֲיָלָא.
 וּבְכִלְהוּ עֲלִמִּין לָא שְׁלֵטָא בְּכִלְאָ בַר אָדָם,
 וְקוּדְשָׁא בְּרִיָּה הוּא עֲלֵיהּ.

רַבִּי נְהוֹרָאִי סָבֵא פְּרִישׁ לִימָא רַבָּא, וְאַתְרַגִּישׁ
 יִמָּא, וְאַתְאֲבִידוּ כָּל אֵינוֹן דִּהוּוּ בְּאַרְבָּא,
 וְאַתְרַחִישׁ לִיה נִיסָא, וְנַחַת בְּשִׁבְלִין יְדִיעֵן
 בְּלִבָּא דִּימָא, וְנַפְק תַּחוֹת יִמָּא לִישׁוּבָא חָדָא,
 וְחָמָא מֵאֵינוֹן בְּרִיין, כִּלְהוּ זְעִירִין. וְהוּוּ מְצִלִּי
 צְלוֹתָא, וְלֹא יָדַע מֵאֵי קָא אֲמָרִי. אֲתְרַחִישׁ לִיה
 נִיסָא, וְסָלִיק. אָמַר, זַכָּאִין אֵינוֹן צְדִיקָיָא,
 דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוּרִיָּתָא, וְיִדְעִין סְתִימִין דְּרָזִי
 עֲלָאֵי. וְוִי לְאֵינוֹן דְּאַפְלִיגוּ עַל מְלִיְהוֹן וְלֹא
 מְהִימְנֵי.

מֵהֵוּא יוֹמָא, כִּד הָוָה אֲתִי לְבֵי רַב, וְאַמְרִי
 מְלִתָּא דְּאוּרִיָּתָא, הָוָה בְּכִי. אֲמָרִי
 לִיה, אָמָאֵי קָא בְּכִית. אָמַר לוֹן, בְּגִין דְּעֲבַרְנָא
 עַל מְהִימְנוֹתָא דְּמִלֵּי דְּרַבָּנּוֹן, וּמִסְתַּפִּינָא מְדִינָא
 דִּהֵוּא עֲלֵמָא.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רְקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם. (בְּרֵאשִׁית
 א) רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, אֲלֵמָלֵא הֵוּא
 רְקִיעַא דְּאַפְרִישׁ בֵּין מַיִן עֲלָאֵי לְתַתָּאֵי, הָוָה
 פְּלִיגוּ בְּעֲלֵמָא מְנִיְהוּ. אֲכַל (דף י"ע"ב) הָאֵי
 רְקִיעַ, עֲבִיד שְׁלֵמָא בֵּינֵיהוּ, וְעֲלֵמָא לָא
 מִתְקַיֵּמָא אֲלָא עַל שְׁלוֹם. תָּא חֲזִי, קְדָשָׁא בְּרִיָּה הוּא אֲקָרִי שְׁלוֹם, הוּא

ושמו שלום, והכל נקשר בשלום. רבי אבא אמר, ראיתי שהשם העליון הקדוש הכל הוא שלום, והכל אחד, והדרכים נפרדות לצד הנה ולצד הנה.

ויד של השם הקדוש קשורה בשלשה קשרים, משום זה הי' הזו, קוץ אחד למעלה, וקוץ אחד למטה, ואחד באמצע. משום ששלשה קשרים השתלשלו (התקשרו) בה, קוץ אחד למעלה, כתר עליון, שהוא עליון מעל כל העליונים, הראש של כל הראשים, והוא עומד על הכל. קוץ אחד באמצע, שהוא ראש אחר. משום שהיו שלשה ראשים, וכל אחד ואחד ראש לבדו. ולכן הקוץ של האמצע זהו ראש אחר שיוצא מהקוץ שלמעלה, והוא ראש של כל שאר הראשים שיבנה ממנו השם הקדוש, והראש הנה הוא נסתר של הכל.

ראש אחר תחתון, הוא ראש להשקות את הגן, והוא מעין המים שכל הנטיעות משקות ממנו. וזהו י' בשלשה קשרים, ולכן נקראת שלשלת, כמו השלשלת הזו שנקשרה זה בזה, והכל אחד.

שנינו בספרו של חנוך, בשעה שהראו לו חכמת הסודות העליונים וראה את האילן של גן עדן, הראו לו חכמה בסוד עליון, וראה שכל העולמות היו נקשרים זה בזה, שאל אותם על מה קיימים? אמרו לו, כלם עומדים על י', ממנה נבנו והשתלשלו (נבראו ונתקנו), שפתיב (תהלים קד) כלם בחכמה עשית. וראה שכלם מזדעזעים מאימת רבונם, ועל שמו כלם נקראו.

ובספרו של שלמה המלך אמר, ההגעה היא בשלשלת של שלשה

שלום. ושמייה שלום, ואתקשר כלל בשלום. רבי אבא אמר, חמינא דהאי שמא קדישא עלאה כלל הוא שלום, וכלל חד. וארחן מתפרשאן להאי סטרא, ולהאי סטרא.

ויד דשמא קדישא אתקשר בתלת קשרין, בגין דא, האי י', קוצא חד לעילא, וקוצא חד לתתא, וחד באמצעיתא. בגין דתלת קשרין אשתלשלו (נ"א אתקשרו) בה חד קוצא לעילא, כתרא עלאה, דהוא עלאה מפל עלאין, רישא דכל רישין, והוא קאים על כלל.

חד קוצא באמצעיתא, דהוא רישא אחרא. בגין דתלת רישין הוו, וכל חד וחד רישא בלחודוי. ועל דא קוצא דאמצעיתא, דא הוא רישא אחרא, דנפיק מקוצא דלעילא, והוא רישא לכל שאר רישין, לאתבנהא שמא קדישא, והאי רישא סתימא דכלל.

רישא אחרא תתאה, הוא רישא לאשקאה לגנתא, והוא מבווע דמיין, דכל נטיעין אשתקיין מגייה. ודא הוא י' בתלת קשרין. ועל דא שלשלת אקרי. כהאי שלשלת, דאתקשר דא בדא, וכלל חד.

תאנא בספרא דחנוך, בשעתא דאחזיאו ליה חכמתא דרזין עלאין, וחקמא אילנא דגנתא דעדן, אחזיו ליה חכמתא, ברזא עלאה. וחקמא, דכלהו עלמין הוו מתקשרין דא בדא, שאיל לזן, על מה קיימין. אמרו ליה, על י' קיימי כלהו. מגייה אתבניאו ואשתלשלו (נ"א אתבראו ואשתכללו). דכתיב, (תהלים קד) כלם בחכמה עשית. וחקמא, דכלהו מזדעזעו מדחילו דמאריהון, ועל שמייה אתקרון כלהו.

ובספרא דשלמה מלכא אמר, מטון די בקטפורא דתלתא, דכלילין

בְּקִיטָפָא דְגוּפִיָּהּ. חַד דְּחִילּוּ (ס"א שְׁלִימוּ) דְּכֻלָּא.

חַד סְתִים שְׁבִילִין. חַד נְהָר עֲמִיקָא.

לְבַתָּר פְּרִיט בְּאַתְוּוֹן, (דְּאַלְפָא) בֵּיתָא בְּשַׁכְּלוּלִיָּהּ

יּו"ד ה"א. בְּנִינָא דְכֻלָּא. (חַד סְתִים שְׁבִילִין.

וְחַד נְהָר עֲמִיקָא לְבַל) שְׁלִימוּ דְשָׂמָא קְדִישָׁא י' רִישָׁא

דְּכֻלָּא, אָב לְכֻלָּא. ו' בֵּן דְּאוּלִּיד וְנִפְיָא מְנִיָּה.

וּמְנִיָּה אֲשַׁתְּכַח ד', בַּת. מְטְרוּנִיתָא דְכָל

דִּינִין (ס"א דִּינִין) בִּידְהָא אֲשַׁתְּכַחוּ טְמִירָא בְּכֻלְהוּ

עֲלָמִין, (ס"א עֲלָאין נִפְקוּ, וְעֲלָאין וְתַמְאין) דְּעֲלָאין נְפִקִין,

וְעֲלָאין וְתַמְאין מְנָה אֲתַזְנוּ. הָא יּו"ד שְׁלִימוּ

דְּכֻלָּא, וְשָׂמָא קְדִישָׁא אֲשַׁתְּכַלל בֵּיהּ, וְאֲשַׁתְּכַח

סְתִים בְּגוּיָּהּ.

לְבַתָּר יּו"ד אֲפִיק כֻּלָּא, וְשִׁלְשַׁל כֻּלָּא בְּקִשׁוּרָא

חֻדָּא, דָּא בְּדָא. וְהָא אוּקְמִיָּה בּוּצִינָא

קְדִישָׁא, י' אֲפִיק הֵהוּא נְהָר, דְּכֻתִּיב בֵּיהּ (בְּרַאשִׁית

ב) וְנְהָר יּוֹצֵא מֵעֶדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן. (ד"א ל"ג

בְּגוּנָא) דָּא ה', רְזָא דְבִינָה, וְהִיא אִימָא עֲלָאָה.

וְתַהוּא נְהָר, אֲפִיק תְּרִין בְּנִין, כְּמָה דְאַתְמַר.

וּמְנָה אֲתַזְנוּ. לְבַתָּר נְפִקִין תְּרִין בְּנִין,

וּבְרַתָּא אֲתַזְנַת מְבִין, דָּא ו', הָא בֵּן הָאִי מְלָכָא

דְּשִׁלְמָא כֻּלָּא דִּילִיָּהּ, רְזָא דַת"ת. וּלְבַתָּר

אֲשַׁתְּכַח ה', דְּאַתְזַנַת מִן ו'. וְהָא אוּקְמִיָּה. (ס"א

לְבַתָּר נְפִקִין תְּרִין בְּרָא וּבְרַתָּא וְהָא הָאִי בְּרָא מְלָכָא דְשִׁלְמָא כֻּלָּא דִּילִיָּהּ.

וְהָא ה' בְּרַתָּא אֲתַזְנַת מִן ו' וְהָא אוּקְמִיָּה) אֲשַׁתְּכַח, דִּי עֲקָרָא

וְשִׁרְשָׁא וְשִׁלְמּוּ דְכֻלָּא. הָדָא הוּא דְכֻתִּיב, (מְשַׁלִּי

כד) בְּחֻכְמָה יִבְנֶה בֵּית.

תַּנּוּ, י' שְׁמוֹת אֲשַׁתְּכַלְלוּ וְנִפְקוּ מֵהָאִי יּו"ד.

י' דִּהִיא עֲשִׂירָאָה דְאַתְוּוֹן. וְכֻלְהוּ אָעִיל

לוֹן לְהֵהוּא נְהָר קְדִישָׁא, כִּד אֲתַעֲבָרָא. וְעֲשָׂרָה

שְׁמָהֶן כֻּלְהוּ סְתִימִין בְּחַד. וְכֻלְהוּ סְתִימִין בִּי.

י' כְּלִיל לוֹן. י' אֲפִיק לוֹן. הוּא אָב לְכֻלָּא. אָב

לְאַבְהֶן.

נְסִתְרִים בְּאַחַד. וְכֻלְהוּ נְסִתְרִים בִּי. י' כּוֹלְלַת אוֹתָם. י' מוֹצִיאָה

שְׁכֻלּוּלִים בְּדַבְק וְקִשְׁר שֶׁל גּוּפוֹ.

אַחַד פְּחוּד (שְׁלֵמוֹת) שֶׁל הַכֹּל, אַחַד

סוֹתָם שְׁבִילִים, וְאַחַד נְהָר עֲמִיקָא.

אַחַר כֶּף פְּרִט בְּאוֹתִיּוֹת, (שֶׁל

אַלְפָּה) הַבַּיִת בְּשַׁכְּלוּלוֹ יּו"ד ה"א,

הַבְּנִין שֶׁל הַכֹּל. (אַחַד סוֹתָם הַשְׁבִּילִים,

וְאַחַד נְהָר עֲמִיקָא לְבַל) שְׁלֵמוֹת הַשֵּׁם

הַקְּדוּשׁ י' רִאשׁוֹן שֶׁל הַכֹּל, אָב לְכֹל.

ו' הַבֵּן שֶׁהוּלֵד וְיֹצֵא מִמֶּנּוּ, וּמִמֶּנּוּ

נִמְצָא ד', בַּת. הַגְּבִירָה שֶׁכָּל

הַדִּינִים (הַדִּינִים) בְּיָדֶיהָ נִמְצָאִים,

טְמִירָה כֹּל הַעוֹלָמוֹת, (עֲלִיּוֹנִים

יּוֹצְאִים, וְעֲלִיּוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים) שְׁעֲלִיּוֹנִים

יּוֹצְאִים, וְעֲלִיּוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים

נִזְוָנִים מִמֶּנּה. הַרִי יּו"ד שְׁלֵמוֹת

הַכֹּל, וְהַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ נִתְקַן בּוֹ,

וְנִמְצָא נִסְתָּר בְּתוֹכוֹ.

אַחַר כֶּף יּו"ד הוֹצִיאָה הַכֹּל,

וְשִׁלְשַׁל הַכֹּל בְּקִשְׁר אַחַד זֶה עִם

זֶה. וְהָרִי בְּאַרְהַ הַמְּנוּרָה

הַקְּדוּשָׁה, י' הוֹצִיאָה אוֹתוֹ הַנְּהָר,

שְׁכֻתוֹ בּוֹ (בְּרַאשִׁית ב) וְנְהָר יֹצֵא

מֵעֶדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן. (כְּמוֹ זוֹ

ה', סוּד הַבַּיִת, וְהִיא הָאֵם

הַעֲלִיּוֹנָה.

וְאוֹתוֹ נְהָר מוֹצִיא שְׁנֵי בָנִים, כְּמוֹ

שְׁנַתְּבָר, וּמִמֶּנּה נִזְוָנִים. אַחַר כֶּף

יּוֹצְאִים שְׁנֵי בָנִים, וְהַבַּת נִזְוָנִית

מִבֵּין, זֶה ו', הַרִי בֵּן הַמֶּלֶךְ הַזֶּה

שֶׁשְׁשָׁלוֹם כֻּלּוֹ שֶׁלוֹ, סוּד שֶׁל

תְּפָאֲרַת. וְאַחַר כֶּף נִמְצָאֵת ה'

שְׁנִזְוָנִית מִן ו', וְהָרִי פְּרִשׁוּהָ. (אַחַר

כֶּף יּוֹצְאִים שְׁנַיִם, בֵּן וּבַת. וְזֶה בֵּן הַמֶּלֶךְ

שְׁשֵׁלֵמוֹת הַכֹּל שֶׁלוֹ. וְזֶה ה' הַבַּת נִזְוָנָה מִן ו' וְהָרִי

פְּרִשׁוּהָ) נִמְצָא שְׁנֵי עֲקָר וְשִׁרְשׁ

וְשֵׁלֵמוֹת הַכֹּל. זֶהוּ מָה

שְׁכֻתוֹ (מְשַׁלִּי כב) בְּחֻכְמָה יִבְנֶה

בֵּית.

שְׁנֵינּוּ, עֲשָׂרָה שְׁמוֹת הַשְׁתְּכַלְלוּ

וְיֹצְאוּ מֵהַיּו"ד הַזֶּה. י' שֶׁהִיא

הַעֲשִׂירִית שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת. וְאֵת כֻּלָּם

הַכְּנִיסָה לְאוֹתוֹ נְהָר קְדוּשׁ

כְּשֶׁהִתְעַבְּרָה. וְעֲשָׂרָה שְׁמוֹת

אוֹתָם. הוּא אָב לְכֹל. אָב לְאַבּוֹת.

מִמֶּנּוּ יֵצְאוּ (ובו יושבים) (בו עשר תבות) ו"ד. רמז לעשרה בחשבון. אותיות יו"ד כוללות להן ו"ד (י"ד), שלמות הפל. ו"ד - זכר ונקבה. דו קוראים להם, שנים. ולכן אדם נקרא דו פרצופים, ואתם פרצופים זכר ונקבה היו כמו שלמעלה. ו"ד ממעלה למטה. ד"ו ממטה למעלה, והפל דבר אחד. י"ג מדות הרחמים תלויים בו, ועל פן יו"ד כולל ו"ד כמו שנתבאר, והרי פשוה.

ובא ראה, עשרה שמות הם כנגד עשר אותיות. ובספרו של רב המנונא סבא הם שמונה, ושתי דרגות כנגד שני רקיעים. ומשפתיים השמות, עשרה, ותשעה, ושמונה, ושבעה. הראשון - י"ה, משום שי' כוללת ה', וה' יוצאת מי'. לכן חכמה נקרא י"ה.

השני - יהוה (יהי) שנקרא אלהים, משום שאותו נהר רחמים ומשום שדינים מתעוררים ממנו, (אלהים ויצאו) כתיבות אותיות הרחמים עם נקוד של אלהים, ולא אלהים דין.

השלישי - אל, והוא גדלה, והוא נקרא האל הגדול.

הרביעי - אלהים, שדינים מתעוררים בו, והוא הדין הקשה. החמישי - יהוה, הפלל של כל שלמות האמונה, וזהו רחמים בשלמות וזהו תפארת. ששי ושביעי - צבאות נקראים.

השמיני - א"ל ח"י, כמו שנאמר (תהלים קלז) כי שם צנה ה' את הברכה חיים וגו'. וזה צדיק, שכל החיים יוצאים משם, ונקרא יתו"ה, כמו שנאמר (משלי כז) ה' צדיק יבחן. וזהו ו' קטנה של השם הקדוש. משום כך ו"ו שני נויים.

ודא היא ו' זעירא דשמא קדישא. בגין כך ו"ו וויז תריז.

מִנִּיהַ נִפְקֵי (ס"א ובי' ותבין) (ביה עשר תיבין) ו"ד. רמז לעשרה בחשבון. אתוון יו"ד כליל לון ו"ד, (ס"א יו"ד) שלימו דכלא. ו"ד: דכר ונוקבא. דו קרינן לון, ועל דא אדם דו פרצופין אתברי, ואינון פרצופין דכר ונוקבא הוו, כגוונא דלעילא. ו"ד מעילא לתתא. ד"ו מתתא לעילא. וכלא חד מלה. י"ג מכילן תליין ביה, ועל דא יו"ד כליל ו"ד כמה דאתמר, והא אוקמוה.

והא חזי, י' שמהן אינון, לקבל י' אתוון. ובספרא דרב המנונא סבא תמניא אינון, ותריז דרגין, לקבל תריז רקיעין. ומשפתיין שמהן, עשרה, ותשעה, ותמניא, ושביעאה. כןמאה י"ה, בגין די' כליל ה'. וה' נפקא מן י'. בגין כך חכמה י"ה אקרי.

תנינא יהוה (נ"א יה"י) דאקרי אלהים. בגין דההוא נהר רחמי, ובגין דדינין מתערי מניה, (ס"א ל"ג) (אלהים ונפקו) אתוון דרחמי כתיב, ונקוד אלהים. ולא אלהים דינא. (דף י"א א"ט).

תליתאה, אל. והוא גדולה, והוא אקרי האל הגדול.

רביעאה, אלהים. דדינין ביה אתערן, והוא דינא תקיפא.

חמישאה, יהו"ה. פללא דכל שלימו דמהימנותא, ודא הוא רחמי בשלימו ודא הוא תפארת. שתיתאה ושביעאה, צבאות אקרון.

תמינאה, א"ל ח"י. כמה דאת אמר (תהלים קלג) כי שם צנה יי' את הברכה חיים וגו'.

ודא צדיק, דכל חיים נפקין מתמן, ואקרי יהו"ה. כמה דאת אמר (תהלים יא) יי' צדיק יבחן. ודא היא ו' זעירא דשמא קדישא. בגין כך ו"ו וויז תריז.

תשיעאה, אַדנ"י. וְדָא מְלָכוּת קַדִּישָׁא, דְּדִינִין
נִפְקִין מִתְּמָן לְעֵלְמָא. וְדָא הוּא
כְּתָרָא בְּתָרָא, דְּכִלְהוּ שְׁמֵהּ. וְשֵׁם אֱהִי"ה,
כְּלָלָא וְסְתִימָא דְקַדְמִיתָא. וְדָא הוּא כְּתָרָא
עֲלָאָה, רִישָׁא דְכָל רִישֵׁין, שְׁמִיָּה סְתִים וְלֹא
אֲתַגְלִיָּיא, וְאֲתָמַר. וּבְסַפְרָא דְאַגְדָּתָא, עֶשֶׂר
שְׁמֵהּ פְּתִיבָן בְּגוּוֹנָא אַחְרָא וְאַנָּא לָא תַּיִנָּא
הָכִי.

הַתְּשִׁיעִי - אַדְנִי, זֶהוּ מְלָכוּת
הַקְּדוּשָׁה שְׁדִינִים יוֹצֵאִים מִשֵּׁם
לְעוֹלָם, וְזֶהוּ הַכְּתָר הָאֲחֵרוֹן שֶׁל
כָּל הַשְּׁמוֹת. וְשֵׁם אֱהִי"ה, הַכְּלָל
וְהַנְּסִתָּר שֶׁבְּרֵאשׁוֹנָה. וְזֶהוּ כְּתָר
עֲלִיּוֹן, הָרֵאשׁ שֶׁל כָּל הָרֵאשִׁים,
שְׁמוֹ נִסְתָּר וְלֹא נִגְלָה, וְנִתְּבָאֵר.
וּבְסֵפֶר הָאַגְדָּה, עֲשָׂרָה שְׁמוֹת
כְּתוּבִים בְּגוֹן אַחֵר, וְאַנּוּ לֹא שְׁנִינוּ
כָּף.

רְבִי אַבָּא פִּתַּח, (שיר השירים ד) עוֹרֵי צְפוֹן
וּבְאֵי תִימָן הַפִּיחֵי גְנֵי יִזְלוּ בְּשִׁמּוֹ יִבֵּא דוֹדֵי
לְגַנּוּ וְיֹאכְלוּ פְּרֵי מְגֵדֵיו. עוֹרֵי צְפוֹן, אֵלֶיךָ עוֹלוֹת
דְּנִשְׁחָטוֹת בְּצְפוֹן, בְּגִין דְּאִינוּן מִחֻשְׁבוֹת
בְּצְפוּנֵי לְבָא, וּבְאַתֵּר דְּדִינָא. בְּגִין דְּמִחֻשְׁבָּה
אֲשֶׁתְּכַח בְּלִילְיָא, בּוֹמְנָא דְּדִינָא אֲשֶׁתְּכַח. רוּחַ
צְפוֹן מְנַשְׁבָּא בְּפִלּוּגְתָּא דְּלִילְיָא, כַּד מִתְּעַרֵי
אֲנָשִׁי, וְכַנּוֹר דְּדוֹד מְנַגֵּן מֵאֲלִיו, וּמִחֻשְׁבְּתָן
דְּבְנֵי נִשָּׂא מִתְּעַרֵי.

רְבִי אַבָּא פִּתַּח, (שיר ד) עוֹרֵי צְפוֹן
וּבְאֵי תִימָן הַפִּיחֵי גְנֵי יִזְלוּ בְּשִׁמּוֹ
יִבֵּא דוֹדֵי לְגַנּוּ וְיֹאכְלוּ פְּרֵי מְגֵדֵיו.
עוֹרֵי צְפוֹן, אֵלֶיךָ עוֹלוֹת שֶׁנִּשְׁחָטוֹת
בְּצְפוֹן, מִשּׁוֹם שֶׁהֵן מִחֻשְׁבוֹת
בְּצְפוּנוֹת הַלֵּב וּבְמִקּוּם הַדִּין.
מִשּׁוֹם שֶׁמִּחֻשְׁבָּה נִמְצְאָת בְּלִילְיָה,
בְּזִמָּן שֶׁהַדִּין נִמְצָא. רוּחַ צְפוֹן
נוֹשֶׁבֶת בְּחֻצוֹת הַלֵּילָה
כְּשֶׁמִּתְּעוֹרְרִים אֲנָשִׁים, וְכַנּוֹר דוֹד
מְנַגֵּן מֵאֲלִיו, וּמִחֻשְׁבוֹת בְּנֵי אָדָם
מִתְּעוֹרְרוֹת.

וּבְאֵי תִימָן, אֵלֶיךָ שְׁלָמִים דְּנִשְׁחָטִין בְּדְרוּם,
בְּגִין דְּאִינוּן שְׁלָמָא דְכֵלָא, שְׁלָמָא
דְּעֲלָאֵי וְדִתְתָאֵי. וְאֵלֶיךָ שְׁלִימוֹ דְּסִטְרֵי עֲלָמָא.
שְׁלִימוֹ דְכֵלָא מִסְטָרָא דְמַהִימְנוּתָא. וְשְׁלָמִים:
בְּגִין דְּאִינוּן שְׁלָמָא דְכֵלָא. בְּעָלִים אֲכָלִין
מְנִייהוּ, וּמִתְהַנְיִין מְנִייהוּ. דְּהָא שְׁלָמָא הוּא
לֵיה, וְלָכֵל עֲלָמָא, בְּדַרְגָּא חָדָא. חֻטְאוֹת
וְאֲשִׁמוֹת נֹאכְלִין לְכַהֲנֵי, בְּגִין דְּאִינוּן זְמִינִין
לְכַפָּרָא עֲלֵיהוּ, וְלֹא עֲבָרָא חוּבֵייהוּ. וּמְכַל
קְרַבְנֵי לֹא חִבִּיבִין קָמֵי קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּמוֹ
שְׁלָמִים, בְּגִין דְּאֲשֶׁתְּכַח שְׁלָמָא בְּעֲלָאֵי וְתַתָּאֵי.
וְעִילָא מְכַלְהוּ קְטָרֵת, דְּאִיהוּ שְׁלִים מְכַלָּא,
וְלֹא אֲתִיָּא לֹא עַל חֻטָּא, וְלֹא עַל אֲשָׁם,
וְלֹא עַל עוֹן, אֲלֵא עַל שְׁמֻחָה. כְּמָה דְּאֵת
אָמַר (משלי כו) שְׁמֵן וּקְטָרֵת יִשְׁמַח לֵב, וְהָא
וּקְטָרֵת יִשְׁמַח לֵב, וְהָרִי פְּרֻשִׁיָּה. וְלִכְּן קְטָרֵת לֹא קִרְבָּה אֲלֵא

וּבְאֵי תִימָן, אֵלֶיךָ שְׁלָמִים
שֶׁנִּשְׁחָטִים בְּדְרוּם, מִשּׁוֹם שֶׁהֵם
הַשְּׁלוֹם שֶׁל הַכֹּהֵן, שְׁלוֹם הַעֲלִיּוֹנִים
וְהַתְּחַתּוֹנִים. וְאֵלֶיךָ הֵם הַשְּׁלָמוֹת
שֶׁל צְדָדֵי הָעוֹלָם, הַשְּׁלָמוֹת שֶׁל
הַכֹּהֵן מִצַּד הָאֲמוּנָה. וְשְׁלָמִים,
מִשּׁוֹם שֶׁהֵם הַשְּׁלוֹם שֶׁל הַכֹּהֵן,
הַבְּעָלִים אוֹכְלִים מֵהֶם וְנִהְיִים
מֵהֶם, שֶׁהָרִי שְׁלוֹם הוּא לוֹ וְלִכְל
הָעוֹלָם בְּדַרְגָּה אַחַת. חֻטְאוֹת
וְאֲשִׁמוֹת נֹאכְלִים לְכַהֲנִים מִשּׁוֹם
שֶׁהֵם עֲתִידִים לְכַפֵּר עֲלֵיהֶם
וְלַהֲעִבִיר אֶת חֻטְאֵיהֶם. וּמְכַל
הַקְּרַבְנוֹת אֵין חִבִּיבִים לְפָנֵי
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּמוֹ שְׁלָמִים,
מִשּׁוֹם שֶׁנִּמְצָא שְׁלוֹם בְּעֲלִיּוֹנִים
וּבַתְּחַתּוֹנִים.

וּמַעַל כָּל חֻטְאוֹת, שֶׁהִיא שְׁלָמָה
מִהַכֹּהֵן, וְלֹא בָּאָה עַל חֻטָּא וְלֹא
עַל אֲשָׁם וְלֹא עַל עוֹן, אֲלֵא עַל
שְׁמֻחָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי כו) שְׁמֵן
בְּזִמָּן שֶׁשְׁמֵן קָרֵב, זֶהוּ שְׁכֵתוּב (שמו

והקטיר עליו אהרן קטרות סמים
 בפקר בפקר בהטיבו את הנרות
 יקטירנה. וכתוב (שם) ובהעלות
 אהרן את הנרות בין הערבים
 יקטירנה. משום שנמצאים שמן
 וקטרות כאחד. בא ראה, שלמים
 הוא שלום בכל, וקטטה וקטרוג
 לא מתעוררים בעולם. אבל
 קטרות קושרת את קשר האמונה.
 רבי אלעזר אמר, כל עשרת
 השמות כתובים, ואנו שנינו,
 שהראשון אהיה, זה הנסתר
 העליון, כמי שאומר: אני מי
 שאני! ולא נודע מי הוא. אחר
 כך אשר אהיה, אני שעתידי
 להתגלות באותם הפתרים
 (האחרים), שהרי בראשונה נסתר,
 ואחר כך מתחיל להתגלות, עד
 שמגיע לגלוי של השם (של
 שלמות) הקדוש.

וכך כתוב במשה, אהיה
 בראשונה הנסתר של הכל, אני
 הוא מי שאני. אחר כך אשר
 אהיה, אני עתידי להתגלות. אחר
 כך אהיה אחרון, וזה פשהאם
 מתעברת ועדין הוא נסתר. מתי
 מתגלה? בזמן שכתוב (שמות א) לך
 ואספת את זקני ישראל ואמרת
 אלהם ה' אלהי אבותיכם וגו'. זו
 שלמות הכל, וכאן הוא הגלוי
 והקשר של השם הקדוש.

משום כך, הראשון של הכל -
 אהיה. השני - יה. משום שחכמה
 מוציאה ה' ונסתרת בה, ולא
 נפרדת ממנה לעולמים, והרי
 פרשוה שכתוב, (בראשית ב) ונהר
 יצא מעדן, כמו זה. ה.

וכך למדתי מאבא, י' כמו
 שנתבאר. אחר כך י"ה, שלא
 נפרדים לעולמים, י' מוציאה ה',
 כמו זה ה' הרי י', ואותו נהר
 שיוצא ממנו. ונמשך ממנו

אוקמוה. ועל דא, קטרות לא מתקרב אלא
 בזמנא דשמן מתקרב, הדיא הוא דכתיב, (שמות
) והקטיר עליו אהרן קטרות סמים בפקר בפקר
 בהטיבו את הנרות יקטירנה. וכתוב, (שמות
) ובהעלות אהרן את הנרות בין הערבים
 יקטירנה. בגין דאשתכחו שמן וקטרות כחדא.
 תא חזי, שלמים בכלא הוא שלמא. וקטטה
 וקטרוגא לא אתער בעלמא, אבל קטרות,
 קשיר קשירו דמהימנותא.

רבי אלעזר אמר, פלהו עשרה שמהן כתיבי,
 ואנן תנינן. קדמאה, אהיה, דא סתימא
 עלאה, כמאן דאמר אנא מאן דאנא, ולא
 אתיידע מאן הוא. לבתר אשר אהיה, אנא
 דזמין לאתגליא, באינון פתרין (אחרים), דהא
 בקדמיתא סתים, ולבתר שרי לאתגליא, עד
 דמטי לגלויא דשמא (ס"א דשלימו) קדישא.

וכך כתיב במשה, אהיה בקדמיתא, סתימו
 דכלא, אנא הוא מאן דאנא. לבתר אשר
 אהיה, אנא זמין לאתגליא. לבתר אהיה
 בתראה, ודא כד אימא מתעברא, ועדיין הוא
 סתים. אימתי אתגליא. בזמנא דכתיב, (שמות
) לך ואספת את זקני ישראל ואמרת אליהם
 יי' אלהי אבותיכם וגו', דא שלימו דכלא,
 והכא הוא גלויא וקשורא דשמא קדישא.

בגין כך, קדמאה דכלא, אהיה. תניינא, יה.
 בגין דחכמה אפיק ה', וסתים ביה, ולא
 אתפרשא לעלמין מגיה. והא אוקמוה
 דכתיב, (בראשית ב) ונהר יוצא מעדן פהאי גוונא.
 ה.

והכי אוליפנא מאבא, י' כמה דאתמר. לבתר
 י"ה, דלא מתפרשן לעלמין, י' אפיק
 ה', פהאי גוונא ה הרי י'. וההוא נהר דנפיק

מניה. ואתמשך מניה ולתתא, תרין בנין דנפקין מנייהו. מסטרא דאבא

וּלְמִטָּה, שְׁנֵי בָנִים שְׂוִיָּצִים
מֵהֶם. מִצַּד הָאֵב ' יוֹצֵא בֶן, שֶׁהָרִי
אוֹחֵז בּוֹ בִּי, וְאוֹחֵז בְּאוֹתוֹ נֶהָר.
וּמִצַּד הָאֵם יוֹצֵאת בַּת, שֶׁהִיא
הַנֶּהָר הַתְּחִתּוֹן, וְהַבֶּן הַזֶּה נִמְשָׁךְ
אֲחֵר כִּף וְיוֹצֵא מֵהֶם, וְהוּא ו', וְזֶה
יֹרֵשׁ אֶת הָאֵב וְהָאֵם, וְנִקְשְׂרַת בּוֹ
אֲמוּנַת הַכֹּל, וּמִמֶּנּוּ נְזוּנִית הַבַּת,
מֵאוֹתָהּ יִרְשָׁה שֶׁהוּא יֹרֵשׁ .

וְלִכֵּן צָרִיךְ לְכַתֵּב אֶת הַשֵּׁם
הַקְּדוּשׁ - ' בְּרֵאשׁוֹנָה, קוֹץ אֶחָד
לְמַעַלָּה, וְקוֹץ אֶחָד בְּאֲמֻצֵּעַ, וְקוֹץ
אֶחָד לְמִטָּה, וְהָרִי נִתְבָּאֵר. אֲחֵר
כִּף יֵה, שְׂאִין נִפְרָדִים זֶה מִזֶּה
לְעוֹלָמִים. כְּמוֹ כֵן ה', כְּדֵי שְׂמִיָּצֵאוֹ
שְׁנֵיהֶם בְּשִׁלְמוֹת הַכֹּל, אֵב וְאֵם
בֶּן וּבַת. כְּמוֹ כֵן י"ה (י"ה). הָרִי לֶךְ
כָּל שְׁלֵמוֹת הָאֲמוּנָה.

אֲחֵר כִּף מִתְּפַשְׁטֵת הָאֲמוּנָה,
וְיוֹצֵאִים שְׁנֵי בָנִים מִכָּלֵל אֶחָד
בְּדַרְכֵיהֶם. הַבֶּן יוֹצֵא מִשְׁנֵיהֶם,
וְהוּא ו' שֶׁל הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ. הַבַּת
יוֹצֵאת מִצַּד הָאֵם, וְהִיא ה'
אֲחֵרוֹנָה שֶׁל הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ, וְאִין
נִשְׁלַמַת אֶלָּא עִם ו', מִשּׁוּם שֶׁמִּמֶּנּוּ
הִיא נְזוּנִית, וְלִכֵּן צָרִיךְ לְכַתֵּב ו'
וְאֲחֵר כִּף ה', כְּמוֹ זֶה ה', הָרִי ו'
וְאוֹתָהּ הַהִתְפַּשְׁטוֹת שְׂוִיָּצֵאת
מִמֶּנּוּ, כְּמוֹ אוֹתוֹ נֶהָר שְׂוִיָּצֵא מִי,
מִשּׁוּם שֶׁמִּמֶּנּוּ נְזוּנִית. ו' הָרִי בֶן
שְׂוִיָּצֵא מִמֶּנּוּ לְמִטָּה.

וְהַדְּבָרִים הַלְלוּ בְּאֵר אוֹתָם אָבִי,
וְהָרִי נִתְבָּאֵרוֹ. וְאִנִּי כְּשִׁמְגִיעַ
לְדַבְרִים הַלְלוּ, אוֹמֵר אוֹתָם,
מִשּׁוּם שֶׁצּוֹאֵת אָבִי כִּף. וְכִף צָרִיךְ
אָדָם לְהַזְהֵר בְּשֵׁם הַקְּדוּשׁ,
שֶׁיִּכְתֹּב אֶת הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ כְּמוֹ זֶה,
וְזֶהוּ כְּרֵאוּי. וְאֵם לֹא, אֵינוֹ נִקְרָא
שֵׁם קְדוּשׁ, וְנִקְרָא פְּגוּם. וּמִי
שֶׁפּוֹגֵם אֶת הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ, טוֹב לוֹ
שֶׁלֹּא נִבְרָא.

הַשְּׂרִישִׁי - יְהו"ה שֶׁנִּקְרָא אֱלֹהִים,
כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, רַחֲמִים, וְיוֹצֵא
מִמֶּנּוּ דִין, וְזֶהוּ אוֹתוֹ נֶהָר

י', נִפְיִק בֶּן, דְּהָא אֶחָד בֵּיה בִּי, וְאֶחָד בְּהוּא
נֶהָר. וּמִסְטָרָא דְאִימָא נִפְקַת בַּת, דְּאִיהוּ נֶהָר
תְּתָא, וְהָאִי בֶן אֲתִמְשֵׁךְ לְבִתְרָה וְנִפְיִק
מִנֵּיהּ, (דף יא ע"ב) וְהוּא ו', וְדָא יִרִית לְאָבָא
וְלְאִימָא, וְאֲתִקְשֵׁר בֵּיה מְהֵימְנוּתָא דְכָלָא.
וּמִנֵּיהּ אֲתִזְנַת בְּרֵתָא, מֵהוּא יִרוּתָא דְאִיהוּ
יִרִית.

וְעַל דָּא בְּעֵי לְמַכְתֵּב שְׂמָא קְדִישָׁא, י'
בְּקַדְמִיתָא, קוֹצֵא חַד לְעֵילָא, וְקוֹצֵא חַד
בְּאֲמֻצֵּיתָא, וְקוֹצֵא חַד לְתַתָּא, וְהָא אֲתִמְר.
לְבִתְרָה יֵה, דְלָא מִתְּפָרְשֵׁן דָּא מִן דָּא לְעַלְמִין,
כְּגוּוֹנָא דָּא ה'. בְּגִין דִּישְׁתַּכְּחוּ תְרוּוִייהוּ
בְשִׁלְמוֹ דְכָלָא, אֵב וְאֵם בֶּן וּבַת. כְּגוּוֹנָא דָּא
י"ה (ס"א ו"ה). הָרִי לֶךְ כָּל שְׁלֵמוֹ דְמְהֵימְנוּתָא.

לְבִתְרָה אֲתִפְשֵׁט מְהֵימְנוּתָא, וְנִפְקִין תְּרִין בְּנִין
מִכָּלֵל חַד, בְּאַרְחֵייהוּ. בֶּן נִפְיִק
מִתְרוּוִייהוּ, וְהוּא ו' דְשְׂמָא קְדִישָׁא. בַּת נִפְקַת
מִסְטָרָא דְאִימָא, וְהִיא ה' בְּתַרְאָה דְשְׂמָא
קְדִישָׁא. וְלֹא אֲשְׁתַּלִּימַת אֶלָּא עִם ו', בְּגִין
דְּמִנֵּיהּ אֲתִזְנַת, וְעַל דָּא בְּעֵי לְמַכְתֵּב ו', וְלְבִתְרָה
ה', כְּגוּוֹנָא דָּא ה', הָרִי ו' וְהוּא אֲתִפְשֵׁטוּתָא
דְנִפְיִק מִנֵּיהּ, כְּגוּוֹנָא דְהוּא נֶהָר דְנִפְיִק מִן
י', בְּגִין דְּמִנֵּיהּ אֲתִזְנַת. ו' הָרִי בֶן דְנִפְיִק מִנֵּיהּ
לְתַתָּא.

וְהָא מְלִין אֶלִין אוֹקִים לוֹן אָבָא, וְהָא אֲתִמְרו.
וְאִנָּא כַד מְטִינָא לְמִלִין אֶלִין, אִימָא לוֹן,
בְּגִין דְּפִקְדוּנָא דְאָבָא הָכִי. וְהָכִי בְּעֵי בַר נִשׁ
לְאִזְדַּהֲרָא בְשְׂמָא קְדִישָׁא, דִּיכְתוּב שְׂמָא
קְדִישָׁא כְּגוּוֹנָא דָּא, וְדָא אִיהוּ כְּדָקָא חֲזִי. וְאִי
לֹאו, לֹא אֶקְרִי שְׂמָא קְדִישָׁא וְאֶקְרִי פְּגִים.
וּמֵאֵן דְּפְגִים שְׂמָא קְדִישָׁא, טַב לֵיה דְלָא
אֲתִבְרִי.

תְּלִיתָא, יְהו"ה דְּאֶקְרִי אֱלֹהִים כְּמָה דְאֲתִמְר,

רַחֲמֵי, וְנִפְיֵק מִנִּיהַ דִּינָא. וְדָא הוּא הַהוּא נְהָר,
דְּנִגִּיד וְנִפְיֵק מִעֲדָן.

רַבִּיעָא, אֵל גְּדוּל. וְהָא אַתְמַר, וְדָא גְדוּלָּה.
חֲמִשָּׁא, אֱלֹהִים. וּבְכָל אֶתְרָהּ הוּא גְבוּרָה.
שְׁתִּיתָא, יְהוָה, רַחֲמֵי, שְׁלִימוּ דְכָלָא. עֲקָרָא
דְכָלָא. קִשְׂרָא דִּי מְהִימְנוּתָא. אַחִיד
לְכָל סְטָרִין. וְדָא תַפְאָרַת יִשְׂרָאֵל.

שְׁבִיעָא וּתְמִינָא עֲבָאוּת. וְעַל דָּא, יְהוָה
קָרִיב בְּכָלָא. אַחִיד בְּכָל סְטָרִין,
לְזִמְנִין יְיָ אֱלֹהִים, דְּהָא קָרִיבִין אֵינוֹן תַּפְאָרַת
לְגַבֵּי גְבוּרָה. לְזִמְנִין יְיָ עֲבָאוּת, דְּהָא קָרִיבִין
אֵינוֹן תַּפְאָרַת לְגַבֵּי נֶצַח וְהוּד, דְּאֶקְרוּן עֲבָאוּת.
וְהָא אַתְמַר דְּאֶשְׁתַּמוּדְעָן מִלֵּי נְבִיאֵי מְהִימְנֵי
מְפוּמִּיהוּ. פֶּד אַמְרֵי, כֹּה אָמַר יְיָ אֱלֹהִים. וְכַד
אַמְרֵי, כֹּה אָמַר יְיָ עֲבָאוּת. וְהוּוּ יַדְעִין מֵאֵן
אֶתְר אַתְיִין מִלִּין.

תְּשִׁיעָא (ג"א א"ל) שְׂדֵי. דְּאָמַר לְעֵלְמָא דִּי, דְּהָא
דִּי סְפוּקָא הוּא. וְסְפוּקָא לָא אֶתִּי
לְעֵלְמָא, אֶלָּא מִן צְדִיק, דְּאִיהוּ יְסוּד עוֹלָם,
דְּאָמַר לְעוֹלָם דִּי.

עֲשִׂירָא, אֲדַנְיָ. דְּהָא דִּינָא דְּמַלְכוּתָא דִּינָא
וְדָאֵי. וְהָאֵי לְאַגְחָא קָרִבִין דְּמַלְכָּא
בְּעֵלְמָא. וְדָא גְבוּרָה תַּתָּא, וְדָא אִיהוּ צְדִיק.

וְאֵלִין אֵינוֹן עֲשֶׂרָה שְׂמֵהֶן דְּקוּדְשָׁא בְּרִין הוּא
אַקְרִי בְּהוּ, מִתְקַשְׁרִין דָּא בְּדָא, בִּיחודָא
שְׁלִים. וְאֵלִין אֵינוֹן כְּתָרִין קְדִישִׁין דְּמַלְכָּא,
דְּהוּא אֶשְׁתַּמוּדְעָ בְּהוּ, וְאֵינוֹן שְׂמִיהַ, וְהוּא
אֵינוֹן. וְכַד מִתְקַשְׁרִין כְּתָרִין, עַל רִיחָא
דְּקִטְרָת, כְּדִין אַקְרִי קִטְרָת, קִשְׂרָא דְּמִתְקַשְׁרִין
כְּתָרִין. וְכָפָא חוּלְקִיהוֹן דְּצְדִיקֵינָא, דִּינְדְעִין
אוּרְחִין דְּאוּרֵינָא, וְיַדְעִין לְאֶשְׁתַּמוּדְעָ
בִּיקְרָא דְּמֵאֲרִיהוֹן, עַלֵּיהוּ כְּתִיב (ישעיה טו) וּבָאוּ
וְרָאוּ אֶת כְּבוֹדִי.

שְׁשׁוּפְעָ וְיוֹצֵא מִעֲדָן.
הַרְבִּיעִי - אֵל גְּדוּל. וְהָרִי נֶאֱמַר,
וְזוּ גְדוּלָּה.

הַחֲמִישִׁי - אֱלֹהִים, וּבְכָל מְקוּם
הוּא גְבוּרָה.

הַשְּׁשִׁי - יְהוָה, רַחֲמִים, שְׁלֵמוֹת
הַכֹּל, הַעֲקָר שֶׁל הַכֹּל. קִשְׂרָא
הַאֲמוּנָה, אַחוּז לְכָל הַצְּדִיקִים, וְזוּ
תַּפְאָרַת יִשְׂרָאֵל.

הַשְּׁבִיעִי וְהַשְּׁמִינִי - עֲבָאוּת. וְלִכְּנָן
יְהוָה קָרוֹב בְּכָל. אַחוּז בְּכָל
הַצְּדִיקִים, לְפַעְמִים ה' אֱלֹהִים,
שְׁתֵּרֵי הֵם קָרוֹבִים תַּפְאָרַת
לְגְבוּרָה. לְפַעְמִים ה' עֲבָאוּת,
שְׁתֵּרֵי הֵם קָרוֹבִים תַּפְאָרַת לְנֶצַח
וְהוּד, שְׁנִקְרָאִים עֲבָאוּת. וְהָרִי
נִתְבָּאָר שְׁנוֹדְעִים דְּבִרֵי הַנְּבִיאִים
הַנְּאֻמִּים מִפִּיהֶם, כְּשֶׁאֹמְרִים כֹּה
אָמַר ה' אֱלֹהִים, וְכִשְׁאֹמְרִים כֹּה
אָמַר ה' עֲבָאוּת, וְהָיוּ יוֹדְעִים
מֵאִיזָה מְקוּם בָּאִים הַדְּבָרִים.

הַתְּשִׁיעִי - (ל"א ט"ז) שְׂדֵי. שְׂאֵמַר
לְעוֹלָם דִּי, שְׁתֵּרֵי דִי סְפוּקָא
הוּא. וְהַסְּפוּקָא לָא בָּא לְעוֹלָם,
אַלָּא מִצְדִּיק שֶׁהוּא יְסוּד הָעוֹלָם,
שְׂאֵמַר לְעוֹלָם דִּי.

הָעֲשִׂירִי - אֲדַנְיָ, שְׁתֵּרֵי דִין
הַמַּלְכוּת דִּין וְדָאֵי. וְזֶה לְעֲרוּף אֶת
קָרְבוֹת הַמֶּלֶךְ בְּעוֹלָם, וְזוּ גְבוּרָה
תַּחְתּוֹנָה, וְזֶהוּ צְדִיק.

וְאֵלוֹ הֵם הַעֲשֶׂרָה שְׁמוֹת שְׁבָהֶם
נִקְרָא הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, קְשׁוּרִים
זֶה בְּזֶה בִּיחוד שְׁלֵם, וְאֵלוֹ הֵם
הַכְּתָרִים הַקְּדוּשִׁים שֶׁל הַמֶּלֶךְ,
שֶׁהוּא נוֹדֵעַ בָּהֶם, וְהֵם שְׁמוֹ, וְהוּא
הֵם. וְכִשְׁנִקְשְׁרִים כְּלָם כְּאֶחָד עַל
רִיחַ הַקְּטָרֶת, אִזּוּ נִקְרָאת קִטְרָת,
הַקְּשֶׁר שְׁנִקְשְׁרִים כְּאֶחָד. אֶשְׁרֵי
חֲלָקִים שֶׁל הַצְּדִיקִים שִׁיּוֹדְעִים
אֶת דְּרָכֵי הַתּוֹרָה וְיוֹדְעִים לְהַפִּיר
בְּכָבוֹד רַבּוֹנָם, עַלֵּיהֶם כְּתוּב (ישעיה

טו) וּבָאוּ וְרָאוּ אֶת כְּבוֹדִי.

וְאִם זָבַח שְׁלָמִים קָרְבָּנוּ. (ויקרא ג) רַבִּי שְׁמַעוֹן
 אָמַר, כְּתִיב (במדבר ז) עֲשֶׂה עֲשֶׂה הַכֶּף
 בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ. עֲשֶׂה עֲשֶׂה לְמֵאֵי קָא אַתְיָא.
 אֲלֵא, עֲשֶׂה לְמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית. וְעֲשֶׂה לְמַתָּן
 תּוֹרָה. עֲשֶׂה מְאֻמְרוֹת בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית,
 וְעֲשֶׂה מְאֻמְרוֹת בְּמַתָּן תּוֹרָה. בְּמֵאֵי קָא מִיִּירֵי.
 בְּגִין דְּעֲלָמָא לֹא אַתְבְּרִי אֲלֵא בְּגִין אֲוִרֵייתָא,
 וְכָל זְמָנָא דִּישְׂרָאֵל מִתְעַסְקִי בְּאֲוִרֵייתָא, עֲלָמָא
 מִתְקִיִּימָא. וְכָל זְמָנָא דִּישְׂרָאֵל מִתְבַּטְּלִי
 מְאֻרֵייתָא, מַה כְּתִיב, (ירמיה לג) אִם לֹא בְּרִיתִי
 יוֹמָם וְלַיְלָה חֻקֹּת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׁמַתִּי.
 הָא חֲזִי, עֲשֶׂה מְאֻמְרוֹת לְמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית,
 כְּדַתְנִן בְּעֲשֶׂה מְאֻמְרוֹת נִבְרָא הָעוֹלָם.
 עֲשֶׂה מְאֻמְרוֹת לְמַתָּן תּוֹרָה, אֵלּוּ עֲשֶׂרֶת
 הַדְּבָרוֹת. כְּתִיב (שמות כ) אֲנֹכִי יְיָ אֱלֹהֶיךָ. וְכְתִיב
 בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית (בראשית א) יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר.
 דָּא מְהֵימְנוּתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (דף ר"ב
 ע"א) אוֹר אֲקָרִי, דְכְתִיב, (תהלים כז) יְיָ אוֹרִי וְיִשְׁעִי
 מִמִּי אִירָא וְגו'.

כְּתִיב (שמות כ) לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל
 פָּנָי. וְכְתִיב בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, (בראשית
 א) יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם וְגו'. יְהִי רָקִיעַ, אֵלִין
 יִשְׂרָאֵל, דְּאֵינּוּן חוּלְקָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא,
 דְּאֲחַדִּין בְּהֵוּא אַתְרָא דְאֲקָרִי שְׁמַיִם. וְהֵינּוּ
 רְזָא, דְּזְמָנָא חָדָא שְׁאֵל רַבִּי יִיסָא סְבָא לְרַבִּי
 אֲלַעָאִי, אָמַר, הָא שְׁאָר עַמִּין יָהֵב לוֹן קְדָשָׁא
 בְּרִיךְ הוּא לְרַבְרַבִּין מְמַן שְׁלִיטִין, יִשְׂרָאֵל בְּאֵן
 אַתְרָא יָהֵב לוֹן. שְׁלַח לִיָּה, וַיִּתֵּן אֲתָם אֱלֹהִים
 בְּרָקִיעַ הַשְּׁמַיִם, וְשִׁפִּיר שְׁלַח לִיָּה.
 בְּתוֹךְ הַמַּיִם, בֵּין מְלוּלֵי אֲוִרֵייתָא. וַיְהִי מִבְּדִיל
 בֵּין מַיִם לְמַיִם, בֵּין קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא,
 דְּאֲקָרִי בְּאֵר מַיִם חַיִּים. וּבֵין עֲבוּדָה זָרָה,
 דְּאֲקָרִי (ירמיה ב) בּוֹרוֹת נִשְׁפָּרִים וְגו' דְּאֵינּוּן מַיִם

וְאִם זָבַח שְׁלָמִים קָרְבָּנוּ. רַבִּי
 שְׁמַעוֹן אָמַר, כְּתוּב (במדבר
 ז) עֲשֶׂה עֲשֶׂה הַכֶּף בְּשֶׁקֶל
 הַקֹּדֶשׁ. עֲשֶׂה עֲשֶׂה, לְמַה זֶה
 בָּא? אֲלֵא עֲשֶׂה לְמַעֲשֵׂה
 בְּרֵאשִׁית, וְעֲשֶׂה לְמַתָּן תּוֹרָה.
 עֲשֶׂה מְאֻמְרוֹת בְּמַעֲשֵׂה
 בְּרֵאשִׁית, וְעֲשֶׂה מְאֻמְרוֹת בְּמַתָּן
 תּוֹרָה. בְּמַה זֶה מְדַבֵּר? מִשּׁוּם
 שְׁהַעוֹלָם לֹא נִבְרָא אֲלֵא בְּשִׁבִיל
 הַתּוֹרָה, וְכָל זְמַן שִׁישְׂרָאֵל
 עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה, הָעוֹלָם מִתְבַּטְּלִים.
 וְכָל זְמַן שִׁישְׂרָאֵל מִתְבַּטְּלִים
 מִתּוֹרָה, מַה כְּתוּב? (ירמיה לג) אִם
 לֹא בְּרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה חֻקֹּת
 שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׁמַתִּי.

בֵּא רָאֵה, עֲשֶׂה מְאֻמְרוֹת
 לְמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, כְּפִי שְׁשִׁנִּינוּ
 בְּעֲשֶׂה מְאֻמְרוֹת נִבְרָא הָעוֹלָם.
 עֲשֶׂה מְאֻמְרוֹת לְמַתָּן תּוֹרָה, אֵלּוּ
 עֲשֶׂרֶת הַדְּבָרוֹת. כְּתוּב (שמות ב)
 אֲנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ. וְכְתוּב בְּמַעֲשֵׂה
 בְּרֵאשִׁית, (בראשית א) יְהִי אוֹר וַיְהִי
 אוֹר. אֲמוּנַת הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא
 הַזֶּה נִקְרָאת אוֹר, שְׁכְתוּב (תהלים
 כז) ה' אוֹרִי וְיִשְׁעִי מִמִּי אִירָא וְגו'.
 כְּתוּב (שמות ב) לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים
 אֲחֵרִים עַל פָּנָי. וְכְתוּב בְּמַעֲשֵׂה
 בְּרֵאשִׁית, (בראשית א) יְהִי רָקִיעַ
 בְּתוֹךְ הַמַּיִם וְגו'. יְהִי רָקִיעַ - אֵלּוּ
 יִשְׂרָאֵל, שְׁהֵם חֻלְקוֹ שֶׁל הַקֹּדֶשׁ
 בְּרוּךְ הוּא, שְׁאוּחֲזִים בְּאוֹתוֹ
 מְקוּם שְׁנִקְרָא שְׁמַיִם. וְהֵינּוּ הַסּוּד,
 שְׁפַעַם אַחַת שְׁאֵל רַבִּי יִיסָא סְבָא
 לְרַבִּי אֲלַעָאִי, אָמַר, הָרִי אַתְּ שְׁאָר
 הָעַמִּים נִתֵּן הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא
 לְגִדּוּלִים מְמַנִּים שְׁלִיטִים, וְאַתְּ
 יִשְׂרָאֵל בְּאִיזָה מְקוּם נִתֵּן אוֹתָם?
 שְׁלַח לוֹ, וַיִּתֵּן אֲתָם אֱלֹהִים בְּרָקִיעַ
 הַשְּׁמַיִם. וְיִפְּהָ שְׁלַח לוֹ.

בְּתוֹךְ הַמַּיִם, בֵּין דְּבוּרֵי הַתּוֹרָה.
 וַיְהִי מִבְּדִיל בֵּין מַיִם לְמַיִם - בֵּין
 הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁנִקְרָא בְּאֵר
 מַיִם חַיִּים, וּבֵין עֲבוּדָה זָרָה

שְׁנֵי קָרָאת (ירמיה ב) בארת נְשָׁפְרִים וגו', שֶׁהֵם מִים הַמָּרִים, מִים עֲכוּרִים, מְכַנְסִים, סְרוּחִים וּמְטַנְפִים, וְעַל כֵּן יִשְׂרָאֵל הַקְדוּשִׁים מְכַדִּילִים בֵּין מִים לְמִים.

בְּתוֹב (שמות כ) לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם ה' אֱלֹהֶיךָ לְשׂוֹא, וְכִתוּב בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, (בראשית א) יָקוּוּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מְקוֹם אֶחָד. בֹּא וּרְאֵה, כָּל מִי שֶׁנִּשְׁבַּע בְּשֵׁם הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְשֶׁקֶר, כְּאִלוֹ הַפְּרִיד אֶת הָאֵם מִמְּקוֹמָהּ לְמַעַלָּה, וְהַפְּתִירִים הַקְדוּשִׁים אֵינֵם מְתִישְׁבִים בְּמְקוֹמָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי טו) וְנִגְזַן מִפְּרִיד אֲלוֹף. וְאִין אֲלוֹף אֵלֶּא הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְכִתוּב יָקוּוּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מְקוֹם אֶחָד, אֵל תִּשִׂים פְּרוּד בְּגִלְל שְׁבוּעַת שֶׁקֶר. אֵל מְקוֹם אֶחָד, כְּרֵאוּי בְּמְקוֹם אֶמֶת, וְלֹא בְּמְקוֹם אַחַר לְשֶׁקֶר. וְיָמָּה הַשֶּׁקֶר? הוּא שֶׁהוֹלְכִים הַמַּיִם לְמְקוֹם אַחַר שְׂאִינוֹ שְׁלֵהֶם.

בְּתוֹב זְכוּר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ, וְכִתוּב בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, תִּדְשָׂא הָאָרֶץ דְּשָׂא עֹשֶׂב. מִתִּי מִתְגַּדְּלֵת הָאָרֶץ הַקְדוּשָׁה וּמִתְעַטְרֵת בְּעִטְרוֹתֶיהָ? הֲוִי אוֹמֵר, בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, שֶׁהָרִי אִז מִתְחַבֵּרֵת הַכֶּלֶה (הַגְּבִירָה) עִם הַמֶּלֶךְ לְהוֹצִיא דְשָׂאִים וּבְכֻרֹת לְעוֹלָם. בְּתוֹב כְּפִד אֶת אֲבִיךָ וְאֶת אִמְךָ, וְכִתוּב בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, יְהִי מֵאֵרֶת בְּרִקִיעַ הַשָּׁמַיִם. מֵה זֶה אוֹמֵר? אֵלֶּא אֵלוֹ הַמְּאֻרֹת, זֶהוּ אֲבִיךָ וְאִמְךָ. אֲבִיךָ זֶה הַשֶּׁמֶשׁ. אִמְךָ זֶה הַלְּבָנָה. וְאִין שֶׁמֶשׁ אֵלֶּא הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁכֵתוֹב (תהלים פד) כִּי שֶׁמֶשׁ וּמִגֵּן ה' אֱלֹהִים. וְאִין לְבָנָה אֵלֶּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שְׁכֵתוֹב (ישעיה ס) וִירְחָף לֹא יֵאֶסֶף, וְעַל כֵּן הַכֹּל אֶחָד.

בְּתוֹב לֹא תִרְצַח, וְכִתוּב בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, יִשְׂרָצִי הַמַּיִם שֶׁרָץ נִפְשׁ חַיָּה, וְאֵתָה אֵל תִּהְרַג אָדָם

הַמָּרִים, מִים עֲכוּרִין, מְכַנְסִים, סְרוּחִים וּמְטַנְפִים. וְעַל דָּא יִשְׂרָאֵל קְדִישִׁין מְכַדִּילִין בֵּין מִים לְמִים.

בְּתוֹב (שמות כ) לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם יי' אֱלֹהֶיךָ לְשׂוֹא, וְכִתוּב בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, (בראשית א) יָקוּוּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מְקוֹם אֶחָד. תָּא חֲזִי, כָּל מְאֵן דְּאוּמִי בְּשִׂמָּה קְדִישָׁא לְשֶׁקֶרָא, כְּאִילוֹ פְּרִישׁ אִימָא מֵאֲתָרָה לְעִילָא. וְכִתְרִין קְדִישִׁין לֹא מְתִישְׁבִי בְּדוּכְתִייהוּ, כְּמָה דְּאֵת אֲמֵר, (משלי טו) וְנִגְזַן מִפְּרִיד אֲלוֹף. וְאִין אֲלוֹף אֵלֶּא קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְכִתוּב יָקוּוּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מְקוֹם אֶחָד, לֹא תִשָּׂא פְּרוּדָא, כְּגִין אוּמָאָה דְּשֶׁקֶרָא. אֵל מְקוֹם אֶחָד, כְּדָקָא חֲזִי בְּאֲתֵר דְּקִשׁוּט, וְלֹא בְּאֲתֵר אַחְרָא לְשֶׁקֶרָא. וּמֵאִי שֶׁקֶרָא. הוּא דְּאִזְלִין מֵיָא לְאֲתֵר אַחְרָא, דְּלֹאוּ אִיהוּ דִּילִיָּהּ.

בְּתוֹב (שמות כ) זְכוּר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ, וְכִתוּב בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, תִּדְשָׂא הָאָרֶץ דְּשָׂא עֹשֶׂב. אִימְתִי אֲתֵרְבִּיאַת אֲרַעָא קְדִישָׁא וְאֲתַעְטְרֵת בְּעִטְרָהָ, הֲוִי אוֹמֵר בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, דְּהָא כְּדִין אֲתַחְבֵּרֵת כֶּלֶה (ג"א מְסֻרְוִיָּהָ) בְּמִלְכָּא, לְאַפְקָא דְשָׂאִין וּבְכֻרָאן לְעֵלְמָא.

בְּתוֹב כְּפִד אֶת אֲבִיךָ וְאֶת אִמְךָ. וְכִתוּב בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, יְהִי מֵאֵרֶת בְּרִקִיעַ הַשָּׁמַיִם. מֵאִי קָא מִיִּירִי. אֵלֶּא אֲלִין מְאֻרֹת, דָּא הוּא אֲבִיךָ וְאִמְךָ. אֲבִיךָ, דָּא שֶׁמֶשׁ. אִמְךָ, דָּא סִיְהָרָא. וְאִין שֶׁמֶשׁ אֵלֶּא קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּכִתוּב, (תהלים פד) כִּי שֶׁמֶשׁ וּמִגֵּן יי' אֱלֹהִים. וְלִית סִיְהָרָא אֵלֶּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, דְּכִתוּב, (ישעיה ס) וִירְחָף לֹא יֵאֶסֶף, וְעַל דָּא כֹּלָא חֵד.

בְּתוֹב לֹא תִרְצַח, וְכִתוּב בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית,

ישרצו המים שרץ נפש חיה, ואנת לא תקטול בר נש, דאקרי הכי, דכתיב ויהי האדם לנפש חיה. ולא תהוו כדגים הללו, דרכרבי בלעי לזוטרי.

בתיב לא תנאף, וכתיב במעשה בראשית, תוצא הארץ נפש חיה למינה. מפאן אוליפנא, דלא ישקר בר נש באנתו אחרא דלאו איהי בת זוגיה. ועל דא כתיב, תוצא הארץ נפש חיה למינה, דלא תוליד אתתא אלא ממינה, ומאן איהו מינה, דא בן זוגה. בתיב לא תגנוב, וכתיב במעשה בראשית, ויאמר אלהים הנה נתתי לכם את כל עשב זרע, מאי דיהבית לכו ואפקידת לכו יהא לכו, ולא תגנובו מה דהוא מאחרא. בתיב לא תענה ברעך עד שקר, וכתיב במעשה בראשית, ויאמר אלהים נעשה אדם בצלמנו. מאן דהוא בדיוקנא דמלפא, לא תסהיד ביה שקר. ומאן דאסהיד שקר בחבריה, כאילו אסהיד לעילא.

בתיב לא תחמוד אשת רעך, וכתיב במעשה בראשית, לא טוב היות האדם לבדו וגו'. הא בת זוגך לקבלך, ועל דא לא תחמוד אשת רעך.

והיינו עשרה מאמרות למעשה בראשית, ועשרה מאמרות למתן תורה. והיינו דכתיב, (במדבר ז) עשרה עשרה הפך בשקל הקדש. אתקלו כחדא בשקולא חדא. ובגין כך קאים עלמא, ואשתכח ביה שלמא. ועל דא, ואם זבח שלמים קרבנו, לקיימא עלמא בשלמא. ולא עוד, אלא דמכפר על מצות עשה, ועל מצות לא תעשה, בגין לאטלא שלום על כלא.

שנקרא כך, שכתוב ויהי האדם לנפש חיה. ואל תהיה כדגים הללו, שגדולים בולעים את הקטנים.

כתוב לא תנאף, וכתוב במעשה בראשית, תוצא הארץ נפש חיה למינה. מפאן למדנו שלא ישקר אדם באשה אחרת שאינה בת זוגו, ולכן כתיב תוצא הארץ נפש חיה למינה, שלא תוליד אשה אלא ממינה, ומיהו מינה? זה בן זוגה.

כתוב לא תגנוב, וכתוב במעשה בראשית, ויאמר אלהים הנה נתתי לכם את כל עשב זרע זרע. מה שנתתי לכם וצויתי לכם, יהיה לכם, ואל תגנובו מה שהוא של אחר.

כתוב לא תענה ברעך עד שקר, וכתוב במעשה בראשית, ויאמר אלהים נעשה אדם בצלמנו. מי שהוא בדיוקן המלך, אל תעיד בו שקר. ומי שמעיד שקר בחברו, כאילו העיד למעלה.

כתוב לא תחמוד אשת רעך, וכתוב במעשה בראשית, לא טוב היות האדם לבדו וגו'. הרי בת זוגך פנגדך, ולכן לא תחמוד אשת רעך.

והיינו עשרה מאמרות למעשה בראשית, ועשרה מאמרות למתן תורה. והיינו שכתוב (במדבר ז) עשרה עשרה הפך בשקל הקדש. נשקלו כחדא במשקל אחד, ומשום כך עומד העולם ונמצא בו שלום. ועל כן, אם זבח שלמים קרבנו, להעמיד העולם בשלום. ולא עוד, אלא שמכפר על מצות עשה ועל מצות לא תעשה, כדי להטיל שלום על הכל.

כתוב (איוב כה) המשל ופחד עמו

בתיב (איוב כה) המשל ופחד עמו עושה שלום בפרומיו, האי קרא אוקמוה

עשה שלום במרומי. הפסוק הזה פשוטו הנהו החברים. אבל המשל - זה אברהם, שפתוב בו (בראשית כג) נשיא אלהים אתה בתוכנו, וכתוב (שם יב) ואברכה ואגדלה שמך. ופחד - זה יצחק, שפתוב (שם לא) ופחד יצחק היה לי. עשה שלום במרומי - זה יעקב, שפתוב (מכה ז) תתן אמת ליעקב, וכתוב (זכריה ח) והאמת והשלום אהבו. שאמת ושלום קשורים זה עם זה, ולכן הוא שלמות הכל.

ושלמים הוא שלמות, והשלום של הכל. ומי שמקריב שלמים, מרבה שלום בעולם. יעקב עשה שלום, כמו שאמרנו, משום שאחז את זה ואת זה. ושלמים אחוזים במצוות עשה ובמצוות לא תעשה, בצד הזה ובצד הזה, ועל פן נקרא שלמים. וסוד הדבר - שפתוב (בראשית כה) ויעקב איש תם, איש שלם, שלם למעלה ושלם למטה. דבר אחר המשל (איוב כה) - זה מיכאל. ופחד - זה גבריאל. זה יסודו ממים, וזה יסודו מאש, והקדוש ברוך הוא עושה שלום ביניהם, שפתוב (שם) עשה שלום במרומי.

רבי אחא אמר, פתוב (ויקרא ז) אם על תודה יקריבנו והקריב על זבח התודה וגו'. מה זה אומר? כמו שנאמר, (שם ה) והתודה אשר חטא עליה. עליה דוקא. ועל זה חלות מצות וגו'. וחלות מצות, הרי פשוטה, ועל מה באה? מצת וחלת פתוב חסר, משום שחטא עליה.

שנה רבי חייא, פתוב על זבח תודת שלמיו, זו שלמות הכל. שלמיו - שנים. תודה, נודע. אמר לו רבי יהודה, תודה ידוע. שלמיו למה זה שנים? אמר לו, שני וי"ם, ו"ו שהיננו שלמיו, השלום של הכל.

שלמיו מהו תרי. אמר ליה, שלמא דכלא.

חברייא. אבל המשל, דא (דף י"ב ע"ב) אברהם, דכתיב ביה (בראשית כג) נשיא אלהים אתה בתוכנו, וכתוב (בראשית יב) ואברכה ואגדלה שמך. ופחד, דא יצחק. דכתיב, (בראשית לא) ופחד יצחק היה לי. (איוב כה) עושה שלום במרומי, דא יעקב. דכתיב, (מכה ז) תתן אמת ליעקב, וכתוב (זכריה ח) והאמת והשלום אהבו. דאמת ושלום קשיר דא בדא. ועל דא הוא שלימותא דכלא.

ושלמים שלימותא הוא, ושלמא דכלא. ומאן דאקריב שלמים אסגי שלמא בעלמא. יעקב איהו עביד שלום, כמה דאמרן. בגין דאחיד להאי ולהאי. ושלמים אחידן במצוות עשה, ובמצוות לא תעשה, בהאי סטרא, ובהאי סטרא. ועל דא אקרי שלמים. ורזא דמלה, דכתיב, (בראשית כה) ויעקב איש תם: גבר שלים. שלים לעילא, ושלים לתתא. דבר אחר (איוב כה) המשל דא מיכאל. ופחד דא גבריאל. דא יסודא דיליה ממאי ודא יסודא דיליה מאשא וקודשא ברין הוא עביד שלמא בינייהו דכתיב, (איוב כה) עושה שלום במרומי.

רבי אחא אמר, פתיב (ויקרא ז) אם על תודה יקריבנו והקריב על זבח התודה וגו'.

מאי קא מיירי. כמה דאת אמר, (ויקרא ה) והתודה אשר חטא עליה, עליה דייקא. ועל דא חלת מצות וגו'. וחלת מצות, הא אוקמוה, ועל מה אתיא. מצת וחלת פתיב חסר, בגין דחטא עליה.

תאני רבי חייא, פתיב על זבח תודת שלמיו, דא שלימו דכלא. שלמיו: תרי. תודה, אתיידע. אמר ליה רבי יהודה, תודה ידוע, תרין ווין, ו"ו דהיננו שלמיו.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, תּוֹדַת שְׁלָמִיו, דְּאֵטִיל שְׁלָמָא
 בְּכֹלָא, וְאִתְעַר רַחֲמֵי בְּכֹלְהוּ עַלְמִין.
 תּוֹדַת שְׁלָמִיו, רַבִּי יוֹסִי אָמַר, הָא דְאָמַר רַבִּי
 חֲזִיא שְׁפִיר, דְּכִנְסַת יִשְׂרָאֵל אֶתְבָּרְכָא מֵאִינוּן
 תְּרִי, דְּאִינוּן שְׁלָמָא דְכֹלָא. רַבִּי יוֹסִי אָמַר, לְחַם
 חֲמִץ הָא יָדִיעַ, וְהָא אֶתְמַר כְּמָה דְהוּה חֲטָאָה,
 כְּפִי הוּה מְקָרֵב בְּהוּא גּוֹנָא מִמֶּשׁ.

תָּא חֲזִי, חֵלַת מִצַּת חֶסֶר, כְּמָה דְאֶתְמַר בְּלוּלוֹת
 בְּשֶׁמֶן וִרְקִיקֵי מִצּוֹת מְשׁוּחִים בְּשֶׁמֶן. לְמַאי
 קָא רְמִיזָא. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, הֲגִי אִינוּן (בראשית
 א) לְהַט הַחֶרֶב הַמֵּתֵּהֶפֶכֶת וְגו'. בְּגִין דְּכֹלְהוּ
 אֶתְמַנְן עַל אֶרְחִייהוּ דְבְנֵי נְשָׂא, עַל אִינוּן
 דְּעִבְרִין עַל פְּקוּדֵי אוֹרִייתָא, וְעַל דָּא כֹּלָא סֵלַת
 בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן, לְאַמְשָׁכָא מְשַׁח רְבוּת מֵאֶתֶר
 עֲלָאָה לְתַתָּא, וְיִתְבָּרְכוּן כְּלָהוּ כְּחֻדָּא, מֵהוּא
 מְשַׁח רְבוּת קְדָשָׁא.

וְדָא הוּא זִין לְנִסְוָה, וְהָא אוֹקִימָנָא רַבִּיעִית
 הַהִיז. וְאֶתֶר חֻד (ס"א תל) מְלִי זִין וְשֶׁמֶן
 וּמִים לְנִסְוָה, וְהָא אוֹקִימָנָא מְלִי, מִים
 לְאַשְׁקָאָה גְּנָתָא, וְכֹל אִינוּן נְטִיעֵן. וְעַל דָּא,
 אִית מִים וְאִית מִים. זִין, אִית אֶתֶר דְּאִיהוּ טוֹב,
 וְאִית אֶתֶר דְּאִיהוּ לְאַעֲנָשָׂא דְּאִיהוּ דִּינָא.

עַל דָּא, מָאן דְּחָמֵי זִין בְּחֵלְמִיה, אִית לְמָאן
 דְּאִיהוּ טוֹב, וְאִית לְמָאן דְּאִיהוּ דִּינָא. אִי
 תְּלִמִיד חֲכָם הוּא, כְּתִיב (תהלים קד) וַיִּזַן יִשְׁמַח
 לִבָּב אֲנוּשׁ. וְכִתִּיב (שיר השירים א) כִּי טוֹבִים הוּדוּךָ
 מִיִּין, וְדָא הוּא זִין דְּמִנְטְרִי, דְּחֻדֵי לְכֹלָא. וְאִי
 לָא, (משלי לא) תָּנוּ שְׂכָר לְאוּבָד וַיִּזַן לְמַרִי נֶפֶשׁ.
 אִית זִין אֶתְרָא דְּאִיהוּ דִּינָא. וְעַל דָּא, יָאוּת
 לְקָרְבָּא אֲלִין מְלִין בְּקָרְבָּנִיה, בְּגִין דִּיתְעַבְר
 דִּינָא, וְיִתְעַר רַחֲמֵי. אַעֲבַר זִין, וְאִיִּיתִי זִין, וְכֵן
 בְּכֹלָא.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, תּוֹדַת שְׁלָמִיו,
 שְׁמֵטִיל שְׁלוֹם בְּכֹל, וּמִתְעוֹרְרִים
 רַחֲמִים בְּכֹל הָעוֹלָמוֹת. תּוֹדַת
 שְׁלָמִיו, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מַה שְׁאָמַר
 רַבִּי חֲזִיא - יָפָה, שְׁכַנְסַת יִשְׂרָאֵל
 מִתְבָּרַכַת מֵאוֹתָם שְׁנַיִם, שֶׁהֵם
 הַשְׁלוֹם שֶׁל הַכֹּל. רַבִּי יוֹסִי אָמַר,
 לְחַם חֲמִץ הָרִי יָדוּעַ, וְהָרִי נִתְבָּאֵר,
 כְּמוֹ שֶׁהָיָה חֲטָא, כְּפִי הָיָה מְקָרֵב
 בְּאוֹתוֹ גּוֹן מִמֶּשׁ.

בָּא רָאָה, חֵלַת מִצַּת חֶסֶר, כְּמוֹ
 שְׁנָאֵמַר בְּלוּלוֹת בְּשֶׁמֶן וִרְקִיקֵי
 מִצּוֹת מְשׁוּחִים בְּשֶׁמֶן. לְמָה זֶה
 רִמְזוּ? אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, הָרִי
 הֵם (בראשית א) לְהַט הַחֶרֶב
 הַמֵּתֵּהֶפֶכֶת וְגו'. מִשׁוּם שְׁכֹלֵם
 הַתְּמַנּוּ עַל דְּרַכֵּי בְנֵי אָדָם, עַל
 אוֹתָם שְׁעוֹבְרִים עַל מִצְוֹת
 הַתּוֹרָה, וְעַל כֵּן הַכֹּל סֵלַת בְּלוּלָה
 בְּשֶׁמֶן, לְהַמְשִׁיף שֶׁמֶן מִשְׁחָה
 מֵהַמְּקוֹם הָעֲלִיּוֹן לַמַּטָּה, וְיִתְבָּרְכוּ
 כֻּלָּם כְּאֶחָד מֵאוֹתוֹ שֶׁמֶן מְשַׁחַת
 קְדָשׁ.

וְזָהוּ זִין לְנִסְוָה, וְהָרִי בְּאַרְנו
 רַבִּיעִית הַהִיז. וּמְקוֹם
 אֶחָד (תלוי) מְלֵא זִין וְשֶׁמֶן וּמִים
 לְנִסְוָה, וְהָרִי בְּאַרְנו אֶת הַדְּבָרִים,
 מִים לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן וְאֶת כָּל
 אוֹתָן הַנְּטִיעוֹת. וְעַל כֵּן, יֵשׁ מִים
 וְיֵשׁ מִים. זִין, יֵשׁ מְקוֹם שֶׁהוּא
 טוֹב, וְיֵשׁ מְקוֹם שֶׁהוּא לְהַעֲנִישׁ,
 שֶׁהוּא דִּין.

עַל כֵּן, מִי שְׂרוּאָה זִין בְּחֵלּוּמוֹ -
 יֵשׁ לְמִי שֶׁהוּא טוֹב, וְיֵשׁ לְמִי
 שֶׁהוּא דִּין. אִם תְּלִמִיד חֲכָם הוּא,
 כְּתוּב (תהלים קד) וַיִּזַן יִשְׁמַח לִבָּב
 אֲנוּשׁ. וְכְתוּב, (שיר א) טוֹבִים
 הוּדוּךָ מִיִּין. זָהוּ זִין הַמְשַׁמֵּר
 שְׁמֵשְׁמַח אֶת הַכֹּל. וְאִם לֹא
 - (משלי לא) תָּנוּ שְׂכָר לְאוּבָד וַיִּזַן
 לְמַרִי נֶפֶשׁ. יֵשׁ זִין אַחַר שֶׁהוּא
 דִּין, וְעַל כֵּן נָאָה לְהַקְרִיב אֶת
 הַדְּבָרִים הַלְלוּ בְּקָרְבָּנו, כְּדִי
 שְׁיַעֲבֹר הַדִּין וְיִתְעוֹרְרוּ רַחֲמִים. עוֹבֵר זִין וְכָא זִין, וְכֵן בְּכֹל.

וְשָׁמֵן לֹא אַעֲדִי מִקְרִבְנֵיהָ לְעֹלָמִין, בַּר מִמִּנְחַת
קִנְאוֹת דְּכֹתִיב, (במדבר ה) לֹא יִצוּק עָלָיו
שָׁמֵן וְגו'. דְּהָא הֵכָא לֹא בַעֲיָא רַחֲמֵי, דְּהָא
כֹּלָא דִּינָא, דְּכֹתִיב, (במדבר ה) וְצִבְתָּהּ בִּטְנָה
וְנִפְלָה יִרְכָה. וְכֹתִיב (במדבר ה) יִתֵּן יְיָ וְגו', וְעַל
דָּא וְזֹאת תּוֹרַת זִבְחַת הַשְּׁלָמִים אִם עַל תּוֹדָה
יִקְרִיבֶנּוּ.

רַבִּי חֲזַקְיָה הָוָה יְתִיב קְמִיָּה דְּרַבִּי יִצְחָק, קָמוּ
יִצְחָק. קָמוּ בַחֲצוֹת הַלַּיְלָה לְלִמּוּד
תּוֹרָה. פִּתַּח רַבִּי יִצְחָק
וְאָמַר, (תהלים קלד) הִנֵּה בָּרַכּוּ אֶת
ה' כָּל עַבְדֵי ה' וְגו'. הַפְּסוּק הָזֶה
הָרִי פִּרְשׁוּהוּ הַחֲבָרִים וְהָרִי
נִתְבָּאָר, אָבֵל הַשִּׁבְחָה הָזֶה הוּא שֶׁל
כָּל בְּנֵי הָאָמוּנָה, וּמִי הֵם בְּנֵי
הָאָמוּנָה? אוֹתָם שְׁמִשְׁתַּדְּלִים
בַּתּוֹרָה וְיוֹדְעִים לִיַּחַד אֶת הַשֵּׁם
הַקְּדוֹשׁ כְּרַאוּי. וְהַשִּׁבְחָה שֶׁל אוֹתָם
בְּנֵי הָאָמוּנָה, אוֹתָם שְׁעוּמְדִים
בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה לְעֶסֶק בַּתּוֹרָה
וְנִדְבָקִים בַּכְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל לְשִׁבְחָה
אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּדַבְרֵי
תּוֹרָה.

בֵּא רָאָה, בְּשַׁעֲהַ שְׂאָדָם קָם
בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה לְעֶסֶק בַּתּוֹרָה
וְרוּחַ צְפוֹן מִתְעוֹרְרַת בַּחֲצוֹת
הַלַּיְלָה, אוֹתָהּ אֵילַת עוֹמְדַת
וּמְשַׁבַּחַת אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.
וּבְשַׁעֲהַ שְׁהִיא עוֹמְדַת, פְּמָה
אֲלָפִים וּכְמָה רַבּוּת עוֹמְדִים
עִמָּה בַּמְקוֹמָם, וְכֹלָם מִתְחִילִים
לְשִׁבְחָה אֶת הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ.

אוֹתוֹ מִי שְׂזָכָה וְקָם בַּחֲצוֹת
הַלַּיְלָה לְעֶסֶק בַּתּוֹרָה, הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא מְקַשֵּׁיב לוֹ, כְּמוֹ
שֶׁבְּאַרְוָה, שְׁפָתוֹב (שירח) הַיּוֹשֵׁבֶת
בַּגְּנָיִם חֲבָרִים מְקַשֵּׁיבִים לְקוֹלָךְ
הַשְּׁמִיעֵנִי. וְכֹל אוֹתָם אוֹכְלוֹסִים
שֶׁל מַעֲלָה וְכֹל בְּנֵי הַתְּשַׁבַּחַת
שְׁמֹזְמָרִים לְרַבּוּנָם, כְּלָם שׁוֹכְכִים

וְאָמְרֵי, (תהלים קלד) הִנֵּה בָּרַכּוּ

וְשָׁמֵן לֹא אַעֲדִי מִקְרִבְנֵיהָ לְעֹלָמִין, בַּר מִמִּנְחַת
קִנְאוֹת דְּכֹתִיב, (במדבר ה) לֹא יִצוּק עָלָיו
שָׁמֵן וְגו'. דְּהָא הֵכָא לֹא בַעֲיָא רַחֲמֵי, דְּהָא
כֹּלָא דִּינָא, דְּכֹתִיב, (במדבר ה) וְצִבְתָּהּ בִּטְנָה
וְנִפְלָה יִרְכָה. וְכֹתִיב (במדבר ה) יִתֵּן יְיָ וְגו', וְעַל
דָּא וְזֹאת תּוֹרַת זִבְחַת הַשְּׁלָמִים אִם עַל תּוֹדָה
יִקְרִיבֶנּוּ.

רַבִּי חֲזַקְיָה הָוָה יְתִיב קְמִיָּה דְּרַבִּי יִצְחָק, קָמוּ
בַּפְּלָגוֹת לִילִיא לְמַלְעֵי בְּאוּרִייתָא. פִּתַּח
רַבִּי יִצְחָק וְאָמַר, (תהלים קלד) הִנֵּה בָּרַכּוּ אֶת יְיָ
כָּל עַבְדֵי יְיָ וְגו', הָאִי קָרָא הָא אוֹקְמוּהָ
חֲבָרִיא, וְהָא אִתְמַר. אָבֵל הָאִי שְׁבַחָה הוּא
דְּכָל אֵינוֹן בְּנֵי מְהִימְנוּתָא. וּמֵאֵן אֵינוֹן בְּנֵי
מְהִימְנוּתָא. אֵינוֹן דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוּרִייתָא,
וְיַדְעִין לִיַּחַדָּא שְׁמָא קְדִישָׁא פְּדָקָא יְאוּת.
וְשְׁבַחָה דְּאֵינוֹן בְּנֵי מְהִימְנוּתָא, אֵינוֹן דְּקִימִין
בַּפְּלָגוֹ לִילִיא לְמַלְעֵי (דף י"ג ע"א) בְּאוּרִייתָא
וּמִתְדַבְּקֵי בָּהּ בַּכְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל, לְשִׁבְחָה לִיהָ
לְקוֹדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּמִילֵי דְּאוּרִייתָא.

הָא חֲזִי, בְּשַׁעֲתָא דְּבַר נֶשׁ קָם בַּפְּלָגוֹת לִילִיא
לְמַלְעֵי בְּאוּרִייתָא, וְרוּחַ צְפוֹן אִתְעַר
בַּפְּלָגוֹת לִילִיא, הֵהִיא אֵילָתָא קְיִימָא וּמְשַׁבַּחָה
לִיהָ לְקוֹדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וּבְשַׁעֲתָא דְּהִיא
קְיִימָא, פְּמָה אֶלְף, וּכְמָה רַבּוּן, קְיִימִין עִמָּה
בְּקִיּוּמִיָּהּ, וְכֹלָהּ שְׁאָרָן לְשִׁבְחָה לְמַלְכָּא
קְדִישָׁא.

הָהוּא מֵאֵן דְּזָכִי וְקָם בַּפְּלָגוֹת לִילִיא לְמַלְעֵי
בְּאוּרִייתָא, קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא אֵצִית לִיהָ,
פְּמָה דְּאוֹקְמוּהָ, דְּכֹתִיב, (שיר השירים ח) הַיּוֹשֵׁבֶת
בַּגְּנָיִם חֲבָרִים מְקַשֵּׁיבִים לְקוֹלָךְ הַשְּׁמִיעֵנִי. וְכֹל
אֵינוֹן אוֹכְלוֹסִין לְעִילָא, וְכֹל בְּנֵי תוֹשְׁבַחָתָא
דְּמִזְמָרִין לְמֵאֲרִיהוֹן, פְּלָהּוּ מִשְׁתַּכְּכֵי בְּגִין
תוֹשְׁבַחָתָא דְּאֵינוֹן דְּלַעוּ בְּאוּרִייתָא, וּמְכַרְזֵי

את יי' כל עבדי יי'. אתון ברכו את יי'. אתון שפחו למלפא קדישא אתון אעטרו ליה למלפא.

וזהו איילתא מתעטרא ביה בההוא בר נש, וקמת קמי מלפא, ואמרת חמי במאי ברא אתינא לקמך, במאי ברא אתערנא לגבך, ומאן אינון דשבחא פלא דלהון קמי מלפא. הדר ואמר, העומדים בבית יי' בלילות. אלין אקרון עבדי יי', אלין אתחזון לברכא למלפא. וברכתא דלהון ברכתא, הדא הוא דכתיב, (תהלים קלד) שאו ידיכם קדש וברכו את יי' וגו'. אתון אתחזון דמלפא קדישא תברך על ידייכו וברכתא דעל ידייכו ברכתא היא. שאו ידיכם קדש. מהו קדש. אתר עלאה, דמבועא דנחלא עמיקא נפיק מגיה.

דכתיב, ונהר יוצא מעדן להשקות. ועדן הוא דאקרי קדש עלאה, בגין פך שאו ידיכם קדש. ובר נש דעביד פן, וזכי להאי, מאי קא מכרזי עליה. יברכך יי' מציון, את תברך לקודשא בריך הוא, מאתר דאקרי קדש עלאה. והוא יברך לך מאתר דאקרי ציון, דאת ומטרוניתא תתברכו בחדא.

במה דזווגא דלכון הוה כחדא לשבחא למלפא. פך מההוא אתר דמתברכא כנסת ישראל, מההוא אתר יזמין לך ברכאן, הדא הוא דכתיב יברכך יי' מציון וראה בטוב ירושלים. מאן הוא טוב ירושלים. אינון ברכאן דנפקא לה ממלפא, על ידי דההוא דרגא קדישא דצדיק. ועל דא, יברכך יי' מציון וראה בטוב ירושלים, וכלא חד מלה.

וראה בנים לבניך וגו', וראה בנים לבניך

בשכיל התשפחת של אותם שעסקו בתורה, ומכריזים ואומרים: (תהלים קלד) הנה ברכו את ה' כל עבדי ה'. אתם ברכו את ה', אתם שפחו את המלך הקדוש, אתם עטרו את המלך. ואותה האילת מתעטרת באותו אדם, ועומדת לפני המלך ואומרת: ראה באיזה בן באתי לפניך, באיזה בן התעוררתי אליך. ומי הם שהשבח פלו שלהם לפני המלך? וחוזר ואומר, העומדים בבית ה' בלילות, אלו נקראים עבדי ה', אלו ראויים לברך את המלך, וברכתם ברכה, זהו שפתיב (ש) שאו ידיכם קדש וברכו את ה' וגו'. אתם ראויים שהמלך הקדוש יתברך על ידיכם, והברכה שעל ידיכם ברכה היא.

שאו ידיכם קדש. מהו קדש? המקום העליון שמעין הנחל העמק יוצא ממנו, שפתיב ונהר יצא מעדן להשקות. ועדן הוא שנקרא קדש עליון, משום פך שאו ידיכם קדש. ואדם שעושה פן וזוכה לזה, מה מכריזים עליו? יברכך ה' מציון, אתה תברך את הקדוש ברוך הוא ממקום שנקרא קדש עליון, והוא יברך אותך ממקום שנקרא ציון, שאתה והגבירה תתברכו כאחד.

כמו שהזווג שלכם היה כאחד לשפח את המלך, פך מאותו מקום שמתברכת כנסת ישראל, מאותו מקום יזמין לך ברכות. זהו שפתיב יברכך ה' מציון וראה בטוב ירושלים. מי הוא טוב ירושלים? אותן ברכות שיוצאות לה מהמלך על ידי אותה דרגת צדיק הקדושה. ועל פן, יברכך ה' מציון וראה בטוב ירושלים, והכל דבר אחד.

וראה בנים לבניך וגו'. וראה בנים לבניך - יפה, מה זה שלום על ישראל? מה צריך פאן על

ישראל? אלא משום שמרבה שלום למעלה, שכאשר הוא זוכה לכל זה, מרבה שלום למעלה ולמטה. שלום על ישראל, סתם. והשלום הוא שבחם של עליונים ותחתונים, שבח הוא של כל העולמות, ודברי תורה מרבים שלום בעולם, שכתוב (שם כט) ה' עז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום.

נפש פי תחטא. רבי יוסי פתח, (שיר ב) עד שיפוח היום ונסו הצללים וגו'. פמה יש להם לבני אדם להזהר מחטאייהם שלא לחטא לפני רבונם, שהרי בכל יום ויום יוצא כרוז וקורא: העירו בני העולם את לבכם לפני המלך הקדוש! העירו להזהר מחטאיכם! העירו את הנשמה הקדושה שתתן בתוככם מהמקום העליון הקדוש.

ששנינו, בשעה שמוציא הקדוש ברוך הוא נשמה להורידה לבני אדם, הוא מעיד בה בכמה יעודים, בכמה ענשים, כדי לשמר את מצוותיו. ולא עוד, אלא שמעביר אותה באלף ושמונה עולמות להשתעשע, ולראות בהם את כבוד אותם שמשפדלים בתורה. (ויצא) ועומדת לפני המלך בלבוש נכבד, בדמות של העולם הזה, בלבוש נכבד עליון מסתכלת בכבוד המלך בכל יום ומעטר אותה בכמה עטרות.

בשעה שמגיע זמנה לרדת לעולם, הוא עושה מדורה בגן עדן של הארץ שלשים ימים, לראות את כבוד רבונם של הצדיקים, ועולה למקומה למעלה, ואחר כך יורדת לעולם, והמלך הקדוש מעטר אותה בשבע עטרות, עד שבאה ונכנסת לתוך גוף של אדם. וכשהיא בגוף

שפיר, מהו שלום על ישראל, מאי קא בעי הקא על ישראל. אלא, בגין דאסגי שלמא לעילא, דכד הוא זכי לכולי האי, אסגי שלמא לעילא ותתא. שלום על ישראל, סתם. ושלום שבחא הוא דעלאי ותתאי, שבחא הוא דכל עלמין. ומלי דאורייתא אסגיאו שלמא בעלמא, דכתביב, (תהלים כט) יי' עז לעמו יתן יי' יברך את עמו בשלום.

נפש פי תחטא. (ויקרא ד) רבי יוסי פתח, (שיר השירים ב) עד שיפוח היום ונסו הצללים וגו', פמה אית להו לבני נשא לאזדהרא מחוביהון, דלא למחטי קמי מאריהון, דהא בכל יומא ויומא כרוזא נפיק וקארי, אתערו בני עלמא לבייכו לקמי מלפא קדישא. אתערו לאזדהרא מחובייכו. אתערו נשמתא קדישא דיהב בגווייכו מאתר קדישא עלאה.

דתנינו, בשעתא דקודשא בריך הוא אפיק נשמתא לנחתא בבני נשא, אסהיד בה בכמה יעודין, בכמה קסטורין, בגין לנטרא פקודוי. ולא עוד אלא דאעבר לה באלף ותמניא עלמין לאשתעשעא, ולמחמי בהו יקרא דאינון דמשפדלי באורייתא. (נפיק) וקיימא קמי מלפא בלבוש יקר, בדיוקנא דהאי עלמא, בלבוש יקר עלאה אסתפלת ביקרא דמלפא כל יומא, ואעטר לה בכמה עטרין.

בשעתא דמטי זמנא לנחתא לעלמא, עבדת מדורהא בגנתא עדן דארעא תלתין יומין, למחמי יקרא דמאריהון דצדיקייא, וסלקא לאתרהא לעילא, ובתר דא נחתת לעלמא, (דף י"ג ע"ב) אעטר לה מלפא קדישא, בשבע עטרין, עד דאתת ועאלת בגו גופא דבר נש. וכד איהי בגופא דבר נש, וחבת בהאי

של אדם וחוטאת בעולם הזה ומתעסקת בחשף שלה, התורה תמנה עליה ואומרת: ומה כל הכבוד הזה וכל השלמות שהשלים לנפש הזה המלך העליון והיא חוטאת לפניו! נפש פי תחטא, מה הדין הוא שתחטא?

אמר רבי יוסי, נפש פי תחטא, חזרונו לכתוב עד שיפוח היום. העצה לנפש היא להזהר מחטאיה ותשוב להטהר - עד שיפוח היום, עד שלא יפוח היום של העולם הזה ויבא אותו היום הקשה שיתבענה המלך דין לצאת מהעולם הזה. ונסו הצללים - זהו סוד שאומרים בין החברים, שבשעה שמגיע זמנו של אדם לצאת מן העולם, צלם האדם מעבר ממנו. זהו שכתוב עד שיפוח היום, טרם שינשף היום לצאת מהעולם הזה. ונסו הצללים, שיעבר הצלם, ישוב לפני רבנו.

רבי אלעזר אמר, שני צלמים יש לאדם כשהוא בקיומו, אחד גדול ואחד קטן, שכתוב הצללים, שנים. וכשנמצאים כאחד, אזי האדם בקיומו. ועל זה כתוב ונסו הצללים. אזי צריך אדם להסתכל במעשיו ולתקנם לפני אדונו ויודה עליהם, משום שהקדוש ברוך הוא נקרא רחום וחנון, ומקבל את אותם ששבים לפניו. וזהו עד שיפוח היום ונסו הצללים, שפיון שאותם צללים עברו ממנו והוא תפוס בקולר, זו תשובה, אבל לא כל כך מעלה כמו בזמן שהוא עומד בקיומו. ושלמה המלך מוכיח ואומר, (קהלת יב) וזכר את בוראך בימי בחורתיך עד אשר לא יבאו בימי חורתיך עד אשר לא יבאו מי הרעה וגו'.

ועל זה עד שיפוח היום, שצריך

עלמא, ואשתדלת בהשוכהא. אורייתא תוהא עליה, ואמרת, ומה כל יקרא דא, וכל אשלמותא אשלים לנפשתיא מלפא עלאה, והיא חבאת קמיה, נפש פי תחטא, מה דין הוא דתחטא.

אמר רבי יוסי, נפש פי תחטא אהדרנא לקרא עד שיפוח היום, עיטא להאי נפש לאזדהרא מחובהא, ותיתוב לאתדפאה, עד שיפוח היום, עד שלא יפוח יומא דהאי עלמא, וייתי ההוא יומא תקיפא, דיתבע לה מלפא דינא, לנפקא מהאי עלמא. ונסו הצללים, דא הוא רזא בין חברייה דקא אמרי, דבשעתא דמטי זמנא דבר נש לנפקא מן עלמא, צולמא דבר נש אתעבר מניה, הדא הוא דכתיב עד שיפוח היום, עד דלא ינשוף יומא לנפקא מהאי עלמא. ונסו הצללים, דאתעבר צולמא, יתוב קמי מאריה.

רבי אלעזר אמר, תרין צולמין אית ליה לבר נש פד איהו בקיומיה, חד רברבא, וחד זעירא, דכתיב הצללים, תרי. וכד משתפחי כחדא, פדין הוא בר נש בקיומיה. ועל דא, ונסו הצללים פתיב. פדין בעי בר נש לאסתפלא בעובדוי, ולתקנא לון קמי מאריה, ויודי עלייהו. בגין דקודשא בריה הוא אקרי רחום וחנון, ומקבל לאינון דתבין קמיה.

ורא הוא עד שיפוח היום ונסו הצללים, דכיון דאינון צללים מתעברן מניה, ואיהו תפיס בקולרא, תשובה היא אבל לא מעליא כל כך. פזמנא דקאים איהו בקיומיה. ושלמה מלפא אכריז ואמר, (קהלת יב) וזכור את בוראך בימי בחורתיך עד אשר לא יבאו ימי הרעה וגו'. ועל דא עד שיפוח היום, דבעי בר נש לאתקנא עובדוי. דכד מטון יומוי לאסתלקא מן

עֲלֹמָא, קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא תוּהָא עָלֶיהָ, וְאוּמַר, וּנְפֹשׁ כִּי תַחֲטָא וְשִׁמְעָה קוֹל אֱלֹהִים, וְהָא אוּמִינָא לָהּ בְּאוּמָאָה דְשָׁמַי דְלָא לְשַׁקְרָא בִי, וְאַסְהֵדִית בְּהָּ כַּד נַחֲתַת לְעֲלֹמָא, וְהוּא עַד וּדְאִי, מִכְּמָה זְמַנִּין דְאַסְהֵדִית בְּהָּ, לְנִטְרָא פְקוּדֵי. בְּגִין כְּפִי הוּאִיל וּבִר נָשׁ הוּא עַד, בְּשַׁעֲתָא דִּיתוּב קָמִי מְלָפָא, אוּ רָאָה אוּ יָדַע. אוּ רָאָה, אִינוּן חוּבִין דְעֵבֵד וְאַסְתַּכְּל בְּהוּ. אוּ יָדַע בְּבִירוּרָא דְמִלְּהָ דְעֵבֵר עַל פְּקוּדָא דְמֵאֲרִיָּה, אִם לֹא יִגִּיד, אִם לָא יוֹדִי עָלֶיהוּ קָמִי מֵאֲרִיָּה (מֵה כְּתִיב) כַּד יִפּוּק מֵהָאִי עֲלֹמָא, וּנְשָׂא עֹוֹנוּ. וְכַד יִשָּׂא עֹוֹנוּ, הִיאָף פִּתְחִין לִיהָ פִּתְחָא, וְהִיאָף יְקוּם קָמִי מֵאֲרִיָּה, וְעַל דָּא נְפֹשׁ כִּי תַחֲטָא כְּתִיב.

נֶפֶשׁ כִּי תַחֲטָא. (ויקרא ד) רבי אבא פתח, (תהלים

מד) כָּל זֹאת בְּאַתְנּוּ וְלֹא שְׂכַחְנוּךָ וְלֹא שְׁקַרְנוּ בְּבְרִיתֶךָ. כָּל זֹאת בְּאַתְנּוּ, כָּל אֱלוּ בָּאוּ עָלֵינוּ מִיבְעֵי לִיהָ. אֲלֵא כָּל דִּינִין דְלַעִילָא אָתוּ עֲלָנָא. וְלֹא שְׂכַחְנוּךָ, וְלֹא אֲנַשְׁינָא מִלִּילֵי אוּרִיתֶךָ. מִכָּאן אוּלִּיפְנָא, כָּל מָאן דְאַנְשֵׁי מְלוּלֵי אוּרִיתָא, וְלֹא בְעֵי לְמַלְעֵי בְּהָּ, כְּאֱלוּ אֲנַשֵׁי לְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, דְהָא אוּרִיתָא כְּלָהּ שְׁמָא דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא הוּי.

וְרָא שְׁקַרְנוּ בְּבְרִיתֶךָ, דְכָל מָאן דְמִשְׁקַר בִּיהָ בְּהָאִי אָת קָיִמָא קְדִישָׁא דְרָשִׁים בִּיהָ, כְּאֱלוּ מִשְׁקַר בְּשְׁמָא דְמְלָפָא, בְּגִין דְשְׁמָא דְמְלָפָא אֲתֵרְשִׁים בִּיהָ בְּבִר נָשׁ. וְקָרָא אַחְרָא אוּדִי בִיהָ בְּהָאִי קָרָא, דְכְּתִיב, (תהלים מד) אִם שְׂכַחְנוּ שֵׁם אֱלֹהֵינוּ וּנְפָרוּשׁ פְּפִינוּ לְאֵל זָר. אִם שְׂכַחְנוּ שֵׁם אֱלֹהֵינוּ, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר וְלֹא שְׂכַחְנוּךָ (וְדָא הוּא אוּרִיתָא דְאִהוּ שֵׁם אֱלֹהֵינוּ). וּנְפָרוּשׁ פְּפִינוּ לְאֵל זָר, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, וְלֹא שְׁקַרְנוּ

אֱלֹהֵינוּ. וּנְפָרוּשׁ פְּפִינוּ לְאֵל זָר, כְּמֹו שְׁנֵאמַר וְלֹא שְׁקַרְנוּ בְּבְרִיתֶךָ. שְׁפָרוּשׁ פְּפִיו לְרִשׁוֹת אַחְרָת וּמִשְׁקַר בְּבְרִית הַזֹּה, וְלִכְן הַתּוֹרָה

אָדָם לְתַקַּן מַעֲשָׂיו. שְׂפִשְׁמַגִּיעִים יִמְיוּ לְהַסְתַּלַּק מֵהָעוֹלָם, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא תוּהָא עָלֵינוּ וְאוּמַר, וּנְפֹשׁ כִּי תַחֲטָא וְשִׁמְעָה קוֹל אֱלֹהִים, וְהִירִי הַשְּׁבַעֲתֵי אוּתָהּ בְּשַׁבּוּעָה שֶׁל שָׁמַי שְׁלָא לְשַׁקְרָא בִי, וְהַעֲדֵתִי בְּהָּ כְּפִי שְׁיִרְדָּה לְעוֹלָם, וְהוּא עַד וּדְאִי, מִכְּמָה פְעָמִים שְׁהַעֲדֵתִי בְּהָּ לְשִׁמְר מַצּוּתֵי. לְכֵן, הוּאִיל וְהָאָדָם הוּא עַד, בְּשַׁעֲהָ שִׁישׁוּב לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ - אוּ רָאָה אוּ יָדַע. אוּ רָאָה אוּתָם חֲטָאִים שְׁעָשָׂה וְהַתְּבוּנָה בְּהֵם. אוּ יָדַע בְּבִירוּרָא דְהַדְּבָר שְׁעֵבֵר עַל מַצּוֹת רְבוּנוּ. אִם לֹא יִגִּיד - אִם לֹא יוֹדָה עָלֵיהֶם לְפָנֵי רְבוּנוּ (מֵה כְּתוּב) כְּשִׁיצָא מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, וּנְשָׂא עֹוֹנוּ. וְכִשִּׁישָׂא עֹוֹנוּ, אִיף יִפְתַּחוּ לוֹ פִּתְחָא וְאִיף יַעֲמַד לְפָנֵי רְבוּנוּ, וְעַל זֶה נְפֹשׁ כִּי תַחֲטָא כְּתוּב.

נֶפֶשׁ כִּי תַחֲטָא. רבי אבא פתח, (תהלים מד) כָּל זֹאת בְּאַתְנּוּ וְלֹא שְׂכַחְנוּךָ וְלֹא שְׁקַרְנוּ בְּבְרִיתֶךָ. כָּל זֹאת בְּאַתְנּוּ, הִיָּה צְרִיךְ לְהִיּוֹת כָּל אֱלוּ בָּאוּ עָלֵינוּ! אֲלֵא כָּל הַדִּינִים שְׁלַמְעֵלָה בָּאוּ עָלֵינוּ. וְלֹא שְׂכַחְנוּךָ, וְלֹא שְׂכַחְנוּ דְבְרֵי תוֹרָתֶךָ. מִכָּאן לְמַדְנָה, כָּל מִי שְׁשׁוּנָה דְבְרֵי תוֹרָה וְלֹא רוּצָה לְעַסֵּק בְּהָּ, כְּאֱלוּ שְׂכַח אֶת הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁהִירֵי כָּל הַתּוֹרָה הִיא שְׁמוֹ שֶׁל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא.

וְרָא שְׁקַרְנוּ בְּבְרִיתֶךָ, שְׂכַל מִי שְׁמִשְׁקַר בְּבְרִית הַקְדוּשׁ הַזֹּה שְׁרִשׁוּמָה בּוּ, כְּאֱלוּ שְׁמִשְׁקַר בְּשְׁמוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ, מִשׁוּם שְׁשִׁמוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ רָשׁוּם בְּאָדָם. וּמִקְרָא אַחַר מוֹדָה לְפָתוּב הַזֶּה, שְׂכַתוּב (שם) אִם שְׂכַחְנוּ שֵׁם אֱלֹהֵינוּ וּנְפָרוּשׁ פְּפִינוּ לְאֵל זָר. אִם שְׂכַחְנוּ שֵׁם אֱלֹהֵינוּ, כְּמֹו שְׁנֵאמַר וְלֹא שְׂכַחְנוּךָ (חוּדֵי הַתּוֹרָה שְׁהִיא שֵׁם וְהַכֵּל דְּבַר אַחַד. מָה הַשְּׁקַר כָּאֵן? אַחֲזַת בְּזָה. שְׂכַל מִי שְׁשׁוּמַר אֶת

הברית הזו כאלו שמר את כל התורה, ומי שמשקר בזה כאלו משקר בכל התורה.

בא ראה, טרם שנמול אברהם הרי לא נאמר שהוא שמר את התורה. פיון שנמול מה כתוב? (בראשית כו) עקב אשר שמע אברהם בקלי וישמר משמתי מצותי חקותי ותורתי. והכל משום שנמול ונרשם בו הרשם הקדוש ושמר אותו כראוי, מצלה עליו כאלו שמר את כל התורה. אף ביצחק כתוב, (בראשית יז) ואת בריתי אקים את יצחק. ועל זה נקראת התורה ברית.

בא ראה, משום שיוסף שמר את הברית הזו ולא רצה לשקר בה, זכה לכבוד בעולם הזה ולכבוד בעולם הבא, ולא עוד, אלא שהקדוש ברוך הוא השירה את שמו בתוכו, שכתוב (תהלים פא) עדות ביהוסף שמו. וזכה לברכת העולם הזה ולברכת העולם הבא.

אמר רבי יצחק, כתוב (דברים לב) בכור שורו הדר לו וגו'. משום שיוסף שמר את הברית הזו, זכה בשור, שהוא ראשון לקרבן. אמר לו רבי יהודה, אם כן, למה התברך בדבר שהוא שמאל? בימין היה צריך, שהרי כתוב (יחזקאל א) ופני שור מהשמאל. אמר לו, כדי שיגן על חטאי ירבעם.

אמר לו, סוד למדנו בכתוב הזה, שפיון שיוסף שמר את הברית הזו, שהברית הזו אחרונה בשתי דרגות, ואותן שתי דרגות למעלה נקראו בשמות. ולמדנו בפרשת פרה אדמה, שהפרה הזו היא דרגה אחת מאותן שתי דרגות

בבריתך. וכלא חד מלה. מאי שקרא הכא. דפריש בפיו לרשותא אחרא, ומשקר בהאי ברית. ועל דא אורייתא אחידת בהאי, דכל מאן דנטיר האי ברית, כאלו נטיר אורייתא כלה, ומאן דמשקר בהאי, כאלו משקר באורייתא כלה.

תא חזי, אברהם עד לא אתגזר, הא לא אתמר דאיהו נטיר אורייתא, פיון דאתגזר מה כתיב, (בראשית כו) עקב אשר שמע אברהם בקולי וישמור משמתי מצותי חקותי ותורתי. וכלא בגין דאתגזר, אתרשים ביה רשימא קדישא, ונטיר ליה פדקא יאות, סליק ליה פאילו נטר אורייתא כלה. יצחק (דף י"ד ע"א) אוף הכי כתיב, (בראשית יז) ואת בריתי אקים את יצחק. ועל דא אורייתא אקרי ברית.

תא חזי, יוסף בגין דנטיר ליה להאי ברית, ולא בעא לשקרא ביה, זכה ליקרא בהאי עלמא, וליקרא לעלמא דאתי. ולא עוד, אלא דקודשא בריך הוא אשרי שמייה בגויה, דכתיב, (תהלים פא) עדות ביהוסף שמו. וזכה לברכתא דהאי עלמא, ולברכתא דעלמא דאתי.

אמר רבי יצחק, כתיב (דברים לג) בכור שורו הדר לו וגו'. יוסף בגין דנטיר להאי ברית, זכה בשור, דאיהו קדמאה לקרבנא. אמר ליה רבי יהודה, אי הכי אמאי אתברך במלה דאיהי שמאלא, בימינא מיבעי ליה, דהא כתיב (יחזקאל א) ופני שור מהשמאל. אמר ליה בגין דגיגין על חובי דירבעם.

אמר ליה, רזא אוליפנא בהאי קרא, דכיון דיוסף נטר ליה להאי ברית, דהאי ברית אחיד בתרין דרגין, ואינון תרין דרגין לעילא, בשמחן אתקרוין. ואוליפנא בפרשת פרה אדמה, דהאי פרה חד דרגא

עליונות, והזיווג של פרה נקרא שור, וזהו בכור שורו הדר לו וקרני ראם קרניו הדר לו ודאי. ולא כמו השור הזה של העולם, אלא וקרני ראם קרניו קרן עליונה היא על כל האחרות, ועל כן - בהם עמים ינגח יחדיו אפסי ארץ.

אמר רבי אבא, משמע שכל מי ששומר את אור הרשם הקדוש, אותן שתי דרגות עליונות נקשרות בו, לשמר אותו בכל ולעטרו בכבוד עליון, ולכן זכה בשתי מלכויות - אחת הוא, ואחת בנו. שפיון ששלמה המלך נדבק בנשים נכריות, נתנה המלכות לירבעם, ולכן הברית חביבה מהכל.

משום כך אמר רבי שמעון, האדם הזה שמוליד בן, נקשר לשכינה, שהיא הפתח של כל הפתחים (והתינוק הזה שנמול נקשר בשכינה, שהיא פתח של כל הכתרים) העליונים, הפתח שנקשר בשם הקדוש. (שומר רבי שמעון) ואותו דם שיוצא מאותו תינוק שמור לפני הקדוש ברוך הוא, ובשעה שמתעוררים דינים בעולם, משגיח הקדוש ברוך הוא באותו דם ומציל את העולם. ומשום כך כתוב, (בראשית יז) וכן שמנת ימים ימול לכם כל זכר. וכתוב (תהלים ז) ואם בגבורת שמונים שנה. והכל עולה במשקל אחד.

שנינו, באותו הדם זוכה העולם להתפשם בחסד, וכל העולמות עומדים, שכתוב (ירמיה לב) אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמם וארץ וגו'. אם לא בריתי מילא, אבל למה יומם ולילה?

אמר רבי שמעון, שנינו, שני כתרים מתאחדים כאחד והם הפתח של כל הכתרים, ושנינו, אחד דין ואחד רחמים, ומתפשמים זה עם זה, זכר ונקבה. (ושנינו,

מאינון תרין דרגין עלאין הוי, וזווגא דפּרה שור אקרי, ודא הוא בכור שורו הדר לו וקרני ראם קרניו הדר לו ודאי. ולא הא כשור דעלמא, אלא וקרני ראם קרניו. קרנא עלאה הוא על כל אחרנין, ועל דא בהם עמים ינגח יחדיו אפסי ארץ.

אמר רבי אבא, משמע, דכל מאן דנטיר להאי את רשימא קדישא, אינון תרין דרגין עלאין אתקשרן ביה. לנטרא ליה בכלא, ולא עטרא ליה ביקרא עלאה. ועל דא זכה בתרין מלכו. חד הוא. וחד בנו. דכיון דשלמה מלכא אתדבק בנשים נכריות, אתייהיב מלכותא לירבעם, ועל דא ברית חביב מפלא.

בגין כך אמר רבי שמעון, האי בר נש דאוליד בר, אתקשר בשכינתא, דהיא פתחא דכל

פתחין (כ"א והאי רביא דאתגור אתקשר בשכינתא, דהיא פתחא דכל בתרין) עלאין, פתחא דאתקשר בשמא קדישא.

(דאמר רבי שמעון) וההוא דמא דנפיק מההוא רביא, נטיר קמי קדשא בריהו הוא, ובשעתא דדינין מתערין בעלמא, אשגח קדשא בריהו הוא בההוא דמא, ושזיב עלמא. ובגין כך פתיב (בראשית יז) וכן שמנת ימים ימול לכם כל זכר. וכתוב (תהלים ז) ואם בגבורות שמונים שנה.

וכלא בחד מתקלא סלקא.

תאנא בההוא דמא, זכי עלמא לאתבסמא בחסד, וקיימין פלהו עלמין,

דכתיב, (ירמיה לב) אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמם וארץ וגו'. אם לא בריתי תינח. יומם ולילה למה.

אמר רבי שמעון, תנינן תרין כתרין אתאחדן פחדא, ואינון פתחא דכל שאר כתרין,

ותאנא, חד דינא, וחד רחמי, ומתבסמאן דא הפתח של כל הכתרים, ושנינו, אחד דין ואחד רחמים, ומתפשמים זה עם זה, זכר ונקבה. (ושנינו,

בְּדָא, דְּכֵר וְנוֹקְבָא. (ס"א וְתַנַּא מִד דְּכֵר וְמִד נְיוֹקְבָא, מִד דִּינָא, וְמִד רַחֲמִי).

בְּסִטְרָא דְדְכוּרָא שְׂרָיָא חֲסֵד. בְּסִטְרָא דְנוֹקְבָא שְׂרָיָא דִּינָא. (וּבְגִין כְּדָ) חֵד חוֹרָא וְחֵד סוּמְקָא. וּבְגִין לְאַתְבְּסָמָא דָּא בְּדָא, (בְּגִין כְּדָ) מִתְקַשְׁרֵן דָּא בְּדָא. וְהָאֵי בְרִית אַחִיד בְּהוּ בְיוּמָם וְלֵילָה, בְּדִינָא וְחֲסֵד. בְּדִינָא בְקַדְמִיתָא. וּלְבַתֵּר שְׂרָיָא בִּיהַּ בְּחֲסֵד, וְאַתְבְּסָם בְּכֻלָּא. וְדָא הוּא בְרִית דְאַקְרִי יוּמָם וְלֵילָה, דְאַחִיד בְּתַרוּוִיָּהּוּ.

וּמֵאֵן דְזָכִי לְנִטְרָא לְהָאֵי בְרִית פְּדָקָא יֵאוּת, וְלֹא חֲטִי בִּיהַּ כָּל יוּמוֹי, אַחִיד בְּהוּ בְיוּמָם וְלֵילָה. וְזָכִי לְתַרִּין עַלְמִין, עַלְמָא דָּא וְעַלְמָא דְאַתִּי. וְעַל דָּא אַקְרִי אַבְרָהָם שְׁלִים, דְכְּתִיב, (בְּרַאשִׁית י"ז) הִתְהַלַּךְ לְפָנַי וְהָיָה תָמִים, וְאִימְתִי אַקְרִי שְׁלִים. כִּד זָכָה בְּתַרוּוִיָּהּוּ, בְיוּמָם וְלֵילָה. דְכְּתִיב, (תְּהִלִּים מ"ב) יוּמָם יִצְוֶה יְי' חֲסֵדוֹ וּבְלֵילָה שִׁירָה עַמִּי. וְתַרוּוִיָּהּוּ אַחְסִין אַבְרָהָם. וְלֹא אֶתְקַיְימָא בִּיהַּ חֲסֵד בְּקִיּוּמָא שְׁלִים, עַד דְאַתְגַּזֵּר. פִּיּוֹן דְאַתְגַּזֵּר, אֶתְקַיְיִם בִּיהַּ, וְזָכָה לְתַרוּוִיָּהּוּ, וְאַקְרִי שְׁלִים.

בְּמָה דְתַנִּין דְכְּתִיב, (בְּרַאשִׁית י"ח) וְהוּא יוֹשֵׁב פְּתַח הָאֵהָל פְּחוּם הַיּוֹם. פְּתַח הָאֵהָל, דָּא הוּא כְּתָרָא עֲשִׂירָאָה דְמִלְפָּא, דְאִיהוּ פְתַחָא לְכָל מְשַׁכְּנָא קְדִישָׁא דְשָׂר פְּתַרִּין, וְקַרְיִיָּה דְדוּד מִלְפָּא (לְהָאֵי) פְתַחָא (נ"א צְדָק), דְכְּתִיב, (תְּהִלִּים קי"ח) פְּתַחוּ לִי שְׁעָרֵי צְדָק, וּכְתִיב זֶה הַשְּׁעַר זֶה הַשְּׁעַר לִי. פְּחוּם הַיּוֹם. כִּד נְהָרָא נְהִירוֹ דְחֲסֵד, חוּלְק עַדְבִּיָּה, כְּמָה דִּתִּיב בְּהָאֵי, יְתִיב בְּהָאֵי. אִימְתִי אֶתְקַיְימוּ בִּיהַּ, כִּד אֶתְגַּזֵּר. וּבְגִין כְּדָ אַקְרִי בְרִית יוּמָם וְלֵילָה. תַּנַּא כְּתִיב, (שְׁמוֹת י"ב) וּפְסַח יְי' עַל הַפְּתַח. מָאֵי וּפְסַח יְי' עַל הַפְּתַח. דְשְׂרָיָא עַל הָאֵי פְתַחָא חֲסֵד, לְאַתְבְּסָמָא. וּבְגִינִי כְּדָ

אַחֵד זְכָר וְאַחֵד נְקֵבָה, אַחֵד דִּין וְאַחֵד רַחֲמִיָּם). בְּצַד הַזְכָּר שְׂרׁוּי חֲסֵד, וּבְצַד הַנְּקֵבָה שְׂרׁוּי דִּין. (וּמִשׁוּם כְּדָ) אַחֵד לְכָן וְאַחֵד אָדָם. וּכְדִי לְהַתְבַּשֵּׁם זֶה עִם זֶה, (מִשׁוּם כְּדָ) הֵם מִתְקַשְׁרִים זֶה בְּזֶה. וְהַבְּרִית הַזֹּאת אוֹחֶזֶת בָּהֶם בְּיוּמָם וְלֵילָה, בְּדִין וְחֲסֵד. בְּדִין בְּרַאשׁוֹנָה, וְאַחֵר כְּדָ שׁוֹרָה בְּחֲסֵד, וּמִתְבַּשֵּׁם בְּכָל. וְזוֹהִי הַבְּרִית שְׁנִקְרָאת יוּמָם וְלֵילָה, שְׁאוּחֶזֶת בְּשַׁנְיָהֶם.

וּמִי שְׂזוּכָה לְשֹׁמֵר אֵת אוֹת הַבְּרִית הַזֹּאת כְּרַאוּי וְלֹא חוֹטֵא בָּהּ כָּל יְמֵיו, הוּא אוֹחֵז בְּיוּמָם וְלֵילָה, וְזוּכָה לְשַׁנְיָ עוֹלָמוֹת, הָעוֹלָם הַזֶּה וְהָעוֹלָם הַבָּא. וְלְכָן אַבְרָהָם נִקְרָא שְׁלָם, שְׁפָתוּב (בְּרַאשִׁית י"ז) הִתְהַלַּךְ לְפָנַי וְהָיָה תָמִים. וְאִימְתִי נִקְרָא שְׁלָם? כְּשִׁזְכָּה בְּשַׁנְיָהֶם, בְּיוּמָם וְלֵילָה, שְׁפָתוּב (תְּהִלִּים מ"ב) יוּמָם יִצְוֶה ה' חֲסֵדוֹ וּבְלֵילָה שִׁירָה עַמִּי. וּשְׁנִיָּהֶם יִרְשׁ אַבְרָהָם, וְלֹא הַתְקַיְיִם בּוֹ הַחֲסֵד בְּקִיּוּם שְׁלָם עַד שְׁנַמּוּל. בְּיּוֹן שְׁנַמּוּל, הַתְקַיְיִם בּוֹ וְזָכָה לְשַׁנְיָהֶם, וְנִקְרָא שְׁלָם.

כְּמוֹ שְׁשַׁנְיָנוּ, שְׁפָתוּב (בְּרַאשִׁית י"ח) וְהוּא יוֹשֵׁב פְּתַח הָאֵהָל כְּחֵם הַיּוֹם. פְּתַח הָאֵהָל, זֶהוּ הַכְּתָר הָעֲשִׂירֵי שֶׁל הַמִּלְךְ, שֶׁהִיא פְּתַח לְכָל הַמְּשַׁכְּן הַקְּדוֹשׁ שֶׁל שְׂאֵר הַכְּתָרִים, וְדוּד הַמִּלְךְ קוֹרָא (לְזֶה) פְּתַח (צְדָק), שְׁפָתוּב (תְּהִלִּים קי"ח) פְּתַחוּ לִי שְׁעָרֵי צְדָק, וּכְתוּב זֶה הַשְּׁעַר לֵה'. כְּחֵם הַיּוֹם, כְּשִׁמְאִיר הָאוּר שֶׁל הַחֲסֵד, חִלְק גוֹרְלוֹ, כְּמוֹ שִׁישֵׁב בְּזֶה - יוֹשֵׁב בְּזֶה. מִתִּי הַתְקַיְיִמוּ בּוֹ? כְּשִׁנַּמּוּל, וְלְכָן נִקְרָאת בְּרִית יוּמָם וְלֵילָה. שְׁנִיָּנוּ, כְּתוּב (שְׁמוֹת י"ב) וּפְסַח ה' עַל הַפְּתַח. מֵה זֶה וּפְסַח ה' עַל הַפְּתַח? שְׁשׁוֹרָה עַל הַפְּתַח הַזֶּה חֲסֵד לְהַתְבַּשֵּׁם. וּמִשׁוּם כְּדָ, וְלֹא יִתֵּן הַמְּשַׁחִית וְגו'.

וְלֹא יִתֵּן הַמְּשַׁחִית וְגו'.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הָא תַּנִּינָן, גִּיּוֹרָא כַּד אַתְגְּזֹר וְעֵייל תַּחוֹת גְּדַפֵּי דְשְׂכִינְתָא, אַקְרִי גַר צֶדֶק וְלֹא יִתִּיר, גַּר צֶדֶק וְדָאִי, זָכִי לְמִיעַל בַּהֲהוּא (ד' ט"ד ע"ב) כְּתָרָא דְצֶדֶק וְאַת אַמְרַת יוֹמָם וְלַיְלָה דְזָכוּ לְתַרוּוֹיֵיהוּ.

אָמַר לִיה רַבִּי שְׁמַעוֹן, אֶלְעָזָר בְּרִי, לֹא דְמִי מָאן דְאַתִּי מְשַׁרְשָׁא קַדִּישָׁא, וּמְגֻזָּעָא דְקִשׁוּט, לְמָאן דְאַתִּי מְגֻזָּעָא בִישָׁא, וּמְשַׁרְשָׁא דְגַעְלֵי בִישׁוּן תְּקִיפִין. בִּישְׁרָאֵל כְּתִיב בַּהוּ, (ירמיה ב) וְאַנְכִי נִטְעַתִּיךָ שׁוֹרֵק כְּלֵה זֶרַע אֲמַת. בְּאוֹמוֹת עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה כְּתִיב, (יחזקאל כג) אֲשֶׁר בָּשָׂר חֲמוּרִים בָּשָׂרָם וְזָרְמַת סוּסִים וְרָמְתָם.

וּמִשׁוּם כֶּף, יִשְׂרָאֵל קְדוּשִׁים זֶרַע שֶׁל אֲמַת, גִּזַּע שֶׁהִתְבַּשְׁמוּ בַּהַר סִינַי וּפְסָקָה מֵהֶם כָּל הַזֶּהֱמָה, כָּלָם מִתְבַּשְׂמִים, וְכָלָם נִכְנָסִים בְּבִרְיַת הַקְּדוּשָׁה שֶׁל יוֹמָם וְלַיְלָה לְהִיּוֹת שְׁלָמִים בְּכָל. אֲבָל בְּאֲמוֹת עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה קָשָׁה לְהַעֲבִיר מֵהֶם אֶת הַזֶּהֱמָה, וְאֶפְלוּ עַד שֶׁלְּשָׁה דוּרוֹת. וּמִשׁוּם כֶּף שְׁנִינּוּ, טוֹב שְׁבַע עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים וּמַזְלוֹת וְכוּ', וּמִשׁוּם כֶּף גַּר צֶדֶק וְדָאִי.

שְׂאֵמֶר רַב הַמְּנוּנָא סָבָא, אֲמוֹת עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה, טָרַם שְׁנַמְלוּ שְׁרוּיִים הֵם בְּכִתְרִים תַּחְתּוֹנִים שְׂאֵינָם קְדוּשִׁים, וְרוּחַ טְמֵאָה שׁוֹרָה עֲלֵיהֶם. פִּיּוֹן שֶׁהִתְגִּירוּ וְנַמְלוּ, הֵם שׁוֹרִים בְּכִתְרֵי הַקְּדוּשָׁה (שֶׁל הַשְּׂכִינָה) שְׁשׁוֹרָה עַל שְׂאֵר הַכְּתָרִים הַתַּחְתּוֹנִים, וְרוּחַ קְדוּשָׁה שׁוֹרָה עֲלֵיהֶם. אֲבָל יִשְׂרָאֵל, קְדוּשִׁים בְּנֵי קְדוּשִׁים שֶׁל גְּזַעִים וְשְׂרָשִׁים, וְהִתְבַּשְׁמוּ בַּהַר סִינַי, וְנִכְנָסוּ לְאַמּוֹנָה הַשְּׁלֵמָה הַקְּדוּשָׁה בְּשַׁעַת שְׁנַמְלוּ, הֵם שׁוֹרִים בְּכָל, שְׁכָתוּב (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בַּה' אֱלֹהֵיכֶם תִּיִּים כְּלַכֶּם הַיּוֹם.

וְהָיָה כִּי יַחֲטָא וְאָשָׁם וְהָשִׁיב אֶת הַגְּזֻלָּה

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הָא תַּנִּינָן, גִּיּוֹרָא כַּד אַתְגְּזֹר וְעֵייל תַּחוֹת גְּדַפֵּי דְשְׂכִינְתָא, אַקְרִי גַר צֶדֶק וְלֹא יִתִּיר, גַּר צֶדֶק וְדָאִי, זָכִי לְמִיעַל בַּהֲהוּא (ד' ט"ד ע"ב) כְּתָרָא דְצֶדֶק וְאַת אַמְרַת יוֹמָם וְלַיְלָה דְזָכוּ לְתַרוּוֹיֵיהוּ.

אָמַר לִיה רַבִּי שְׁמַעוֹן, אֶלְעָזָר בְּרִי, לֹא דְמִי מָאן דְאַתִּי מְשַׁרְשָׁא קַדִּישָׁא, וּמְגֻזָּעָא דְקִשׁוּט, לְמָאן דְאַתִּי מְגֻזָּעָא בִישָׁא, וּמְשַׁרְשָׁא דְגַעְלֵי בִישׁוּן תְּקִיפִין. בִּישְׁרָאֵל כְּתִיב בַּהוּ, (ירמיה ב) וְאַנְכִי נִטְעַתִּיךָ שׁוֹרֵק כְּלֵה זֶרַע אֲמַת. בְּאוֹמוֹת עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה כְּתִיב, (יחזקאל כג) אֲשֶׁר בָּשָׂר חֲמוּרִים בָּשָׂרָם וְזָרְמַת סוּסִים וְרָמְתָם.

וּבִגְזִין כֶּף, יִשְׂרָאֵל קַדִּישִׁין זֶרַעָא דְקִשׁוּט, גְּזַעָא דְאַתְבְּסָמוּ בְּטוֹרָא דְסִינַי, וְאַתְפְּסֵק מְנִייהוּ כָּל זוֹהֱמָא, כְּלֵהוּ מִתְבַּסְמִין, וְכְלֵהוּ עֵיילֵי בְקִימָא קַדִּישָׁא דִּיוֹמָם וְלַיְלָה, לְמַהוּי שְׁלָמִים בְּכָלָא. אֲבָל בְּאוֹמוֹת עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה, קִשְׁיָא לְמַעַבְר מְנִייהוּ זוֹהֱמָא, וְאֶפְילוּ עַד ג' דְרִין. וּבִגְזִין כֶּף תַּנִּינָן, טוֹב שְׁבַע עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים וּמַזְלוֹת וְכוּ', וּבִגְזִין כֶּף גַּר צֶדֶק. וְדָאִי. דְאַמְרַר רַב הַמְּנוּנָא סָבָא, אוֹמוֹת עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה, עַד לֹא אַתְגְּזֹרוּ שְׁרִיין בְּכִתְרִין תַּתְּאִין דְלֹא קַדִּישִׁין, וְרוּחַ מְסֻאָבָא שְׁרִיא עֲלֵיהוּ. פִּיּוֹן דְאַתְגִּירוּ וְאַתְגְּזֹרוּ, שְׁרִיין בְּכִתְרָא קַדִּישָׁא (שֶׁל שְׂכִינְתָא) דְשְׁרִיא עַל שְׂאֵר כְּתָרִין תַּתְּאִין, וְרוּחַא קַדִּישָׁא שְׁרִיא עֲלֵיהוּ. אֲבָל יִשְׂרָאֵל, קַדִּישִׁין בְּנֵי קַדִּישִׁין, דְגַזְעִין וְשְׂרָשִׁין, וְאַתְבְּסָמוּ בְּטוֹרָא דְסִינַי, וְעָלוּ בְמַהִימְנוּתָא שְׁלִימְתָא קַדִּישָׁא. בְּשַׁעַתָּא דְאַתְגְּזֹר שְׁרִיא בְּכָלָא, דְכְּתִיב, (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בַּיְי' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כְּלַכֶּם הַיּוֹם.

וְהָיָה כִּי יַחֲטָא וְאָשָׁם וְהָשִׁיב אֶת הַגְּזֻלָּה

וְגו'. (ויקרא ה) רַבִּי יוֹסִי אָמַר, (ישעיה נד) כִּי מִי נָח זֹאת לִי אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי מֵעֶבֶר מִי נָח. הַאִי קָרָא קִשְׁיָא, כְּתִיב (בראשית ז) וּמִי הַמַּבּוּל הָיוּ עַל הָאָרֶץ. וְכִתִּיב (בראשית ט) וְלֹא יִכְרַת כָּל בָּשָׂר עוֹד מִמִּי הַמַּבּוּל. מִי הַמַּבּוּל כְּתִיב, וְלֹא מִי נָח, וְהָכָא כְּתִיב כִּי מִי נָח זֹאת לִי. זֹאת לִי, הֵם לִי מִיבְעֵי לֵיהּ.

אֲלֵא הָכִי תֵּאֵנָא, פֶּד זַפְאִין סָגִיאוּ בְּעֵלְמָא, קִדְשָׁא בְּרִיף הוּא חֲדֵי וּמִשְׁתַּבַּח בְּהוּ. דְּתִנְיִן פֶּד שְׂאֲרֵי זַפְאָה בְּעֵלְמָא, וְאַשְׁתַּכַּח בֵּיהּ, כְּבִיכּוּל אֲטִיל שְׁלָמָא בְּעֵלְמָא, וְכָל עֵלְמָא מִתְּבַרְכָּא בְּגִינֵיהּ, וְאַטִּיל שְׁלָמָא בְּפִמְלִיא שֶׁל מַעְלָה. מִנָּא לָן. דְּכְתִיב, (ישעיה כז) או יִחַזַּק בְּמַעְזֵי יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם לִי שְׁלוֹם יַעֲשֶׂה לִי. תְּרִין שְׁלָמִין אֲמַאי הָכָא. אֲלֵא יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם לִי, דְּאֲשֵׁרֵי דְכַר וְנוֹקְבָא. שְׁלוֹם יַעֲשֶׂה לִי, דְּמִתְּבַרְכָּאן אַבְהוֹן.

מָאֵי אֵיפֵא בִּינְיָהּ, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, פֶּד מִתְּבַרְכָּאן אַבְהוֹן, שְׁלוֹם יַעֲשֶׂה לִי, דְּאַקְדִּים שְׁלָמָא כְּכֵלָא. וּבְגִין כּוֹן שְׁלוֹם קָדִים. יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם לִי, מָאֵי טַעְמָא לָא אַקְדִּים שְׁלוֹם הָכָא. אֲלֵא בְּגִין דִּיתַעְבַּר חוּזָא דְשִׁרְיָא בְּנוֹקְבָא בְּקַדְמִיתָא, וְיִיתֵי דְכוּרָא לְמִשְׁרֵי בְּאַתְרֵיהּ, וּבְגִין כּוֹן יַעֲשֶׂה אַקְדִּים, וּלְבַתֵּר שְׁלוֹם.

תֵּאֵנָא בְּזַמְנָא דְזַפְאָה שְׂאֲרֵי בְּעֵלְמָא, דִּינִין לָא מִתְעַרִּין, וְלֹא שְׁלָטִין בְּעֵלְמָא, מִשּׁוּם דִּהוּא בַר נֶשׁ זַפְאָה הוּא אוֹת בְּעֵלְמָא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא בְּעֵי בִיקְרִיָה, וְעֵלְמָא מִתְקַיִים בְּגִינֵיהּ.

תִּנְיָא אָמַר רַבִּי יוֹסִי, בְּזַמְנָא דְבִנְיָ עֵלְמָא אֲשַׁתְּכַחוּ חִיבִין קָמֵי קִדְשָׁא בְּרִיף הוּא, דִּהוּא זַפְאָה דְאַשְׁתַּכַּח בְּעֵלְמָא, (ע"י) קִדְשָׁא בְּרִיף הוּא אֲשַׁתְּעֵי בַּהֲדִיָה, בְּגִין דִּיבְעֵי רַחֲמִין

הַגְּזֵלָה וְגו'. רַבִּי יוֹסִי אָמַר, (ישעיה נד) כִּי מִי נָח זֹאת לִי אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי מֵעֶבֶר מִי נָח. הַפְּסוּק הַזֶּה קָשָׁה, כְּתוּב (בראשית ז) וּמִי הַמַּבּוּל הָיוּ עַל הָאָרֶץ, וְכִתוּב (שם ט) וְלֹא יִכְרַת כָּל בָּשָׂר עוֹד מִמִּי הַמַּבּוּל. כְּתוּב מִי הַמַּבּוּל, וְלֹא מִי נָח, וְכָאן כְּתוּב כִּי מִי נָח זֹאת לִי. זֹאת לִי! הֵם לִי הִנֵּה צְרִיף לֵהִיּוֹת!

אֲלֵא כֶּף שְׁנִינּוּ, כְּשִׁצְדִיקִים מִתְּרַבִּים בְּעוֹלָם, הַקְּדוּשׁ בְּרוּף הוּא שְׁמַח וּמִשְׁתַּבַּח בְּהֵם. שְׁשִׁנְיָנוּ, כְּשִׁשְׂרוּי צְדִיק בְּעוֹלָם וְנִמְצָא בּוֹ, כְּבִיכּוּל הוּא מִטִּיל שְׁלוֹם בְּעוֹלָם, וְכָל הָעוֹלָם מִתְּבַרְךָ בְּגִלּוֹ, וּמִטִּיל שְׁלוֹם בְּפִמְלִיא שֶׁל מַעְלָה. מִנִּין לָנוּ? שְׁכְּתוּב (ישעיה כז) או יִחַזַּק בְּמַעְזֵי יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם לִי שְׁלוֹם יַעֲשֶׂה לִי. שְׁנֵי שְׁלוֹמוֹת כָּאן לְמָה? אֲלֵא יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם לִי - שְׁמִשְׁרָה זְכַר וְנוֹקְבָה. שְׁלוֹם יַעֲשֶׂה לִי - שְׁהָאָבוֹת מִתְּבַרְכִים.

מָה יֵשׁ בִּינֵיהֶם? אָמַר רַבִּי יוֹסִי, כְּשִׁהָאָבוֹת מִתְּבַרְכִים, שְׁלוֹם יַעֲשֶׂה לִי, שְׁמַקְדִים שְׁלוֹם כִּפְלָא. וּמִשּׁוּם כֶּף שְׁלוֹם קוּדָם. יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם לִי, מָה הַטַּעַם לֹא הַקְּדִים כָּאן שְׁלוֹם? אֲלֵא כְּדֵי שְׁיַעְבַּר הַנְּחָשׁ שְׁשִׂרוּי בְּנוֹקְבָה בְּרֵאשׁוֹנָה, וְיִבֵּא הַזְּכַר לְשִׁרְוֹת בְּמַקוֹמוֹ, וּמִשּׁוּם כֶּף הַקְּדִים יַעֲשֶׂה, וְאַחַר כֶּף שְׁלוֹם.

שְׁנִינּוּ, בְּזַמֵּן שְׁצַדִּיק שְׂרוּי בְּעוֹלָם, הַדִּינִים לֹא מִתְעוֹרְרִים וְלֹא שׁוֹלְטִים בְּעוֹלָם, מִשּׁוּם שְׁאוֹתוֹ אִישׁ צְדִיק הוּא אוֹת בְּעוֹלָם, וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּף הוּא רוּצָה בְּכַבּוּדוֹ, וְהָעוֹלָם מִתְקַיֵּם בְּשִׁבְלֵוֹ.

שְׁנִינּוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, בְּזַמֵּן שְׁבִנְיָ הָעוֹלָם נִמְצָאִים רְשָׁעִים לְפָנֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּף הוּא, אוֹתוֹ הַצְּדִיק שְׁנִמְצָא בְּעוֹלָם, (רוצח) הַקְּדוּשׁ בְּרוּף הוּא מְדַבֵּר עִמוֹ, כְּדֵי

שִׁיבְקֶשׁ רַחֲמִים עַל הָעוֹלָם וְיִתְפַּיֵּס עִמָּם. מִה עוֹשֶׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא? מְדַבֵּר עִמוֹ עַל אוֹתָם הַרְשָׁעִים שֶׁל הָעוֹלָם. אוֹמֵר לוֹ לְהִיטִיב עִמוֹ לְבַדּוֹ וּלְהִשְׁמִיד אֶת כָּלָם. מִהי דְרָכּוֹ שֶׁל אוֹתוֹ צְדִיק? עוֹזֵב אֶת שְׁלוֹ וְלוֹקֵחַ אֶת שֶׁל כָּל הָעוֹלָם כְּדֵי שִׁיִּתְפַּיֵּס הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עִמָּם.

מִנֵּינ לָנוּ? מִמֹּשֶׁה, שְׁאָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, חֲטָאוּ יִשְׂרָאֵל, (שְׁמוֹת לב) עָשׂוּ לָהֶם עֲגֹל מִסֶּכֶה וַיִּשְׁתַּחֲווּ לוֹ וְגו'. עוֹד אָמַר לוֹ, הֲרַף מִמְּנֵי וְאֲשִׁמִּידָם וְגו'. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה אָמַר מֹשֶׁה, אִם בְּשִׁבִיל כְּבוֹדֵי יִשְׁמְדוּ יִשְׂרָאֵל מִן הָעוֹלָם - טוֹב לִי מוֹת, וְלֹא יֵאמְרוּ שְׁעוֹזְבֵי אֶת זֶה שֶׁל כָּל הָעוֹלָם בְּשִׁבִיל כְּבוֹדֵי מִיד - וַיַּחַל מֹשֶׁה אֶת פְּנֵי ה' אֱלֹהָיו. וְהוֹשִׁיט עֲצָמוֹ לְמִיתָה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת בְּשִׁבִיל יִשְׂרָאֵל, שְׁכָתוֹב וְעַתָּה אִם תִּשָּׂא חֲטָאתָם וְאִם אֵין מַחְנֵי נָא מִסְפָּרָךְ וְגו'. וְשִׁנְנוּ, לֹא זֶה מֹשֶׁה מְשֵׁם עַד שֶׁמַּחֲל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל. זֶהוּ שְׁכָתוֹב, וַיִּנָּחֵם ה' עַל הָרָעָה אֲשֶׁר דִּבֶּר לַעֲשׂוֹת לְעַמּוֹ לְעַמּוֹ. וְכָתוֹב, (בְּמַדְבָּר יד) וַיֹּאמֶר ה' סִלַּחְתִּי כְּדָבָרְךָ.

וַאֲלוֹ בְּנֵחַ פְּתִיב, וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְנַח קָץ כָּל בְּשָׂר בָּא (דף ט"ו ע"א) לְפָנַי וְגו'. אָמַר לוֹ נַח, וְלִי מַה אַתָּה עוֹשֶׂה? אָמַר לוֹ, וְהִקְמַתִי אֶת בְּרִיתִי אִתָּךְ וְגו'. עָשָׂה לָךְ תִּיבַת עֲצֵי גִפְרִי. וְלֹא בָעָא רַחֲמֵי עַל עֲלָמָא, וְנַחֲתִיתוּ מִיָּא, וְאוֹבִידוּ בְּנֵי עֲלָמָא, וּבְגִין כְּךָ מִי נַח פְּתִיב. מִי נַח וְדָאִי, דְּבִיָּה הוּוּ תְלִינן, דְּלֹא בָעָא רַחֲמֵי עַל עֲלָמָא.

מִכָּאֵן אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מָאִי דְכָתִיב, (בְּרַאשִׁית ט) וַיַּחֲלֵן נַח אִישׁ הָאֲדָמָה. וַיַּחֲלֵן: כְּמָה דְאֵתְעָבִיד חוּל. אִישׁ הָאֲדָמָה, דְּבִגְיָנִיהָ אֲשִׁתְּצִיאֻוּ בְּנֵי עֲלָמָא, דְּלֹא בָעָא רַחֲמֵי עַלֵּיהּ. דְּבַר אַחַר

עַל עֲלָמָא, וַיִּתְפַּיֵּס בְּהַדְיָהּ. מַה עָבַד קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֲשִׁתְּעִי בְּהַדְיָה עַל אֵינוֹן חֲתִיבֵי עֲלָמָא. אָמַר לִיהּ לְאוֹטָבָא לִיהּ בְּלַחֲדוּדֵי, וּלְשִׁיצָאָה לְכַלְהוּ. מַה אֲרַחֲמִיהָ דְּהָהוּא בְּרַ נָשׁ זַפְאָה. שְׁבִיק דִּידִיהּ, וְנָסִיב לְדְפוּלֵי עֲלָמָא בְּדִיל דִּיִּתְפַּיֵּס קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּהַדְיָהּ.

מִנָּא לָן. מִמֹּשֶׁה. דְּאָמַר לִיהּ קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, חָבוּ יִשְׂרָאֵל, (שְׁמוֹת לב) עָשׂוּ לָהֶם עֲגֹל מִסֶּכֶה וַיִּשְׁתַּחֲווּ לוֹ וְגו'. תּוֹ אָמַר לִיהּ, הֲרַף מִמְּנֵי וְאֲשִׁמִּידָם וְגו'. בְּהָאִי שְׁעַתָּא אָמַר מֹשֶׁה אִי בְּגִין יִקְרָא דִּידֵי יִשְׁתַּצוּן יִשְׂרָאֵל מִעֲלָמָא, טַב לִי מוֹתָא, וְלֹא יִמְרוּן דְּשְׁבִיקְנָא הָאִי דְכוּלֵי עֲלָמָא, בְּגִין יִקְרָא דִּילִי. מִיד וַיַּחֲל מֹשֶׁה אֶת פְּנֵי יי' אֱלֹהָיו. וְאוֹשִׁיט גְּרַמְיָה לְמִיתָה בְּכַמָּה אַתְרֵי בְּגִינֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, דְּכָתִיב וְעַתָּה אִם תִּשָּׂא חֲטָאתָם וְאִם אֵין מַחְנֵי נָא מִסְפָּרָךְ וְגו'. וְתֵאנָא, לֹא זֶה מֹשֶׁה מִתְפַּן, עַד דְּמַחֲל קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל, הָדָא הוּא דְכָתִיב וַיִּנָּחֵם יי' עַל הָרָעָה אֲשֶׁר דִּבֶּר לַעֲשׂוֹת לְעַמּוֹ.

וְכָתִיב (בְּמַדְבָּר יד) וַיֹּאמֶר ה' סִלַּחְתִּי כְּדָבָרְךָ. וַאֲלוֹ בְּנֵחַ פְּתִיב, (בְּרַאשִׁית ו) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְנַח קָץ כָּל בְּשָׂר בָּא (דף ט"ו ע"א) לְפָנַי וְגו'. אָמַר לִיהּ נַח, וְלִי מַה אַתָּה עוֹבִיד. אָמַר לִיהּ וְהִקְמַתִי אֶת בְּרִיתִי אִתָּךְ וְגו'. עָשָׂה לָךְ תִּיבַת עֲצֵי גִפְרִי. וְלֹא בָעָא רַחֲמֵי עַל עֲלָמָא, וְנַחֲתִיתוּ מִיָּא, וְאוֹבִידוּ בְּנֵי עֲלָמָא, וּבְגִין כְּךָ מִי נַח פְּתִיב. מִי נַח וְדָאִי, דְּבִיָּה הוּוּ תְלִינן, דְּלֹא בָעָא רַחֲמֵי עַל עֲלָמָא.

מִכָּאֵן אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מָאִי דְכָתִיב, (בְּרַאשִׁית ט) וַיַּחֲלֵן נַח אִישׁ הָאֲדָמָה. וַיַּחֲלֵן: כְּמָה דְאֵתְעָבִיד חוּל. אִישׁ הָאֲדָמָה, (בְּמַדְבָּר ב) לֹא יַחֲלֵן דְּבָרוֹ, דְּאֵתְעָבִיד חוּל. אִישׁ הָאֲדָמָה, דְּבִגְיָנִיהָ אֲשִׁתְּצִיאֻוּ בְּנֵי עֲלָמָא, דְּלֹא בָעָא רַחֲמֵי עַלֵּיהּ. דְּבַר אַחַר

שֶׁבְּגָלְלוּ הַשְּׂמֵדוּ בְּנֵי הָעוֹלָם, פִּי
לֹא בִקֵּשׁ עֲלֵיהֶם רַחֲמִים. דָּבָר
אֲחֵר אִישׁ הָאֲדָמָה - שֶׁבִּשְׂבִילוֹ
הִתְקַיְּמָה לְאַחַר שֶׁהִשְׂמְדוּ
הָרֵאשׁוֹנִים, שֶׁפְּתוּב לֹא אִסָּף
לְקַלֵּל עוֹד אֶת הָאֲדָמָה בְּעֵבֹר
הָאָדָם וְגו'.

שְׁנֵינוּ, הֵם נִקְרְאוּ מִי נֹחַ, שֶׁהוּא
גֵרָם שֶׁנִּקְרְאוּ עַל שְׁמוֹ. אָמַר רַבִּי
יוֹסִי, זֹאת לִי, מַה זֶה אוֹמֵר? אֲלֹא
אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, מִי נֹחַ
גֵרָמוֹ לִי שֶׁאֲגַלֶּה זֹאת בְּעוֹלָם,
שֶׁפְּתוּב וְאֵנִי "זֹאת" בְּרִיתִי אוֹתָם.
"זֹאת" אוֹת הַבְּרִית וְגו'. אֶת
קִשְׁתִּי נִתְּתִי בְּעֵנָן, כְּלוֹמֵר אֵין מִי
שֶׁשִּׁמְשָׁנִיחַ אֲלֹא לְכַבּוֹד שְׁמִי
שֶׁרְמוֹז בְּזֹאת. וּמִי גֵרָם לוֹ? מִי
נֹחַ.

מִכַּאֵן סִימָן לְחִסּוֹד צְדִיק שֶׁלֹּא
מִתְגַּלֶּה הַקְּשֵׁת הַזֶּה בְּיָמָיו, וְלֹא
צָרִיף הָעוֹלָם בְּיָמָיו לְאוֹת הַזֹּאת.
וּמִי הוּא? אוֹתוֹ שֶׁמִּבְּקֵשׁ רַחֲמִים
עַל הָעוֹלָם וְרֵאוּי לְהִגֵּן עֲלָיו, כְּמוֹ
רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי, שֶׁלֹּא צָרִיף
הָעוֹלָם בְּיָמָיו אֶת הָאוֹת הַזֹּאת,
שֶׁהָרִי הוּא הִיָּה אוֹת סִימָן בְּעוֹלָם.
שֶׁלֹּא הִיָּתָה גְזֵרָה שֶׁנִּגְזְרָה עַל
הָעוֹלָם לְמַעְלָה שֶׁלֹּא מִבְּטֵל
אוֹתָהּ, וְהִיָּנוּ מִה שֶׁפְּתוּב (שְׁמוֹאֵל ב-
ב) מוֹשֵׁל בְּאָדָם. הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא מוֹשֵׁל בְּאָדָם. וּמִי מוֹשֵׁל
בְּקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא כְּבִיכּוֹל?
צְדִיק. שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא גּוֹזֵר,
וְהוּא מִבְּטֵל.

כְּמוֹ רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי שִׁיּוֹם
אֶחָד הָיָה יוֹשֵׁב עַל הַדֶּלֶת שֶׁל
שַׁעַר (מֵעֵרַת) לוֹד, הָרִים עֵינָיו
וְרָאָה שֶׁהִשְׁמֵשׁ מְאִירָה, וְהִסְתִּירָהּ
אוֹרָה שֶׁלֹּשׁ פְּעָמִים. בֵּינֵתִים
נִחְשָׁף הָאוֹר, וְנִרְאָה בְּשִׁמְשׁ שֶׁחַר
וְיָרַק. אָמַר לוֹ לְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ,
בֵּא אַחֲרַי בְּנִי, וְנִרְאָה שֶׁהָרִי וְדָאי
נִגְזְרָה גְזֵרָה לְמַעְלָה, וְהַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא רּוֹצֵה לְהוֹדִיעַ לִי, שֶׁוְדָאי שְׁלֹשִׁים יוֹם תְּלוּי אוֹתוֹ הַדְּבָר שֶׁנִּגְזַר לְמַעְלָה, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ

אִישׁ הָאֲדָמָה, דְּבִגְיָנִיהָ אֶתְקַיְּיַמַת לְבִתָּר
דְּאִשְׁתְּצִיאוּ קְדָמָי, דְּכֹתִיב לֹא אוֹסִיף לְקַלֵּל
עוֹד אֶת הָאֲדָמָה בְּעֵבֹר הָאָדָם וְגו'.

הַתַּאנָּא מִי נֹחַ אֶקְרוּן, דְּהוּא גְרִים דְּאֶקְרוּן עַל
שְׁמִיָּה. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, זֹאת לִי מָאִי קָא
מִיָּרִי. אֲלֹא אָמַר קְדָשָׁא בְרוּךְ הוּא, מִי נֹחַ
גֵרָמוֹ לִי, דְּאֲגַלִּי זֹאת בְּעֵלְמָא. דְּכֹתִיב וְאֵנִי זֹאת
בְּרִיתִי אוֹתָם. זֹאת אוֹת הַבְּרִית וְגו'. אֶת קִשְׁתִּי
נִתְּתִי בְּעֵנָן. כְּלוֹמֵר לִית מָאן דְּאִשְׁגַּח אֲלֹא
לִיקְרָא דְשְׁמִי דְרְמִיזָא בְּזֹאת. וּמָאן גְרִים לִיה, מִי נֹחַ.

מִכַּאֵן סִימָנָא לְחִסּוֹדָא זַכָּאָה, דְּלֹא אֶתְגַּלִּיָּא
הָאִי קִשְׁתַּת בְּיוֹמוֹי, וְלֹא אֶצְטְרִיף עֲלִמָּא
בְּיוֹמוֹי לְהָאִי (זֹאת) אוֹת. וּמָאן אִיהוּ. הֵהוּא
דְּבַעֵי רַחֲמֵי עַל עֲלִמָּא, וְאֶתְחַזִּי לְאֲגָנָא עֲלוּי.
כְּגוֹן רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי, דְּלֹא אֶצְטְרִיף
עֲלִמָּא בְּיוֹמוֹי לְהָאִי אוֹת, דְּהָא הוּא אוֹת סִימָנָא
בְּעֲלִמָּא הָהּ.

דְּלֹא הָוָה גְזֵרָה דְּאֶתְגַּזֵּר עַל עֲלִמָּא לְעִילָא,
דְּלֹא מִבְּטֵל לָהּ. וְהֵיָּינוּ דְכֹתִיב, (שְׁמוֹאֵל ב
ב) מוֹשֵׁל בְּאָדָם, קְדָשָׁא בְרוּךְ הוּא מוֹשֵׁל
בְּאָדָם. וּמִי מוֹשֵׁל בְּקוֹדֶשָׁא בְרוּךְ הוּא כְּבִיכּוֹל.
צְדִיק. דְּקוֹדֶשָׁא בְרוּךְ הוּא גְזִיר, וְאִיהוּ מִבְּטֵל.
כְּגוֹן רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי, דְּיוֹמָא חַד הָוָה
יְתִיב אֶבְבָּא דְתַרְעָא (נ"א דְמַעְרָתָא) דְלוֹד, זְקַף
עֵינוֹי, חִזָּא שְׁמֵשָׁא דְנִהִיר, וְאֶסְתִּים נִהוּרָא גִ'
זְמַנִּין, אֲדִהֲכִי אֶתְחַשֵּׁף נִהוּרָא, וְאֶתְחַזִּי בִיָּה
בְּשִׁמְשָׁא אוֹכְמָא וִירוֹקָא. אָמַר לִיָּה לְרַבִּי
אֶלְעָזָר בְּרִיָּה, תָּא אֶבְתְּרָאי בְרִי, וְנִחֲמִי דְהָא
וְדָאי גְזֵרָה אֶתְגַּזֵּר לְעִילָא, וְקוֹדֶשָׁא בְרוּךְ הוּא
בַּעֵי לְאוֹדְעָא לִי, דְּוְדָאי תְּלָתִין יוֹמִין תְּלִיָּא
הֵהוּא מִלְתָּא דְאֶתְגַּזֵּר לְעִילָא. וְלֹא עָבִיד קְדָשָׁא
בְרוּךְ הוּא רּוֹצֵה לְהוֹדִיעַ לִי, שֶׁוְדָאי שְׁלֹשִׁים יוֹם תְּלוּי אוֹתוֹ הַדְּבָר שֶׁנִּגְזַר לְמַעְלָה, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ

הוא אינו עושה עד שמודיע לצדיקים. זהו שכתוב (עמוס א) כי לא יעשה ה' אלהים דבר כי אם גלה סודו אל עבדיו הנביאים.

עד שהיו הולכים, נכנסו לאותו כרם. ראו נחש אחד שהיה בא, ופיו פתוח, (והיה לוחש בלשנו) ולו הט בארץ בעפר. נער בגדיו רבי שמעון והכה ידו בראש הנחש, שכף הנחש, הנמיך את פיו וראה לשונו רוחשת. אמר לו: נחש נחש, לך ואמר לאותו הנחש העליון שהרי רבי שמעון בן יוחאי מצוי בעולם. הכניס את ראשו לנקב של עפר אחד, ואמר: גוזר אני, כשם שהתחתון חזר לנקב העפר, כך העליון יחזר לנקב תהום רבה.

רחש רבי שמעון בתפלה. עד שהיו מתפללים, שמעו קול אחד: ממני המות, הפנסו למקומכם. המכות של המשחיתים לא שורות בעולם, שהרי רבי שמעון בן יוחאי בטל אותן. אשריך רבי שמעון, שרבונוך רוצה בכבודך על כל בני העולם. במשה כתוב (שמות לב) ויחל משה וגו', שמשמע שאחז אותו פרגוד, ואתה רבי שמעון גוזר, והקדוש ברוך הוא מקיים. הוא גוזר, ואתה מבטל.

בין כך ראה שהאיר השמש ועבר אותו השחר. אמר רבי שמעון, ודאי שהעולם התבשם. נכנס לביתו ודרש, (תהלים יא) כי צדיק ה' צדקות אהב ישר יחזו פנימו. מה הטעם כי צדיק ה' צדקות אהב? משום שישר יחזו פנימו. מה זה פנימו? הפנים העליונים של כל העולם, שצריכים לבקש רחמים ממנו על כל מה שצריכים.

אמר לו רבי אלעזר בנו, אם כך, היה צריך להיות ישר יחזו

ברוך הוא, עד דאודעיה לצדיקייא, הךא הוא דכתיב, (עמוס א) כי לא יעשה יי' אלהים דבר כי אם גלה סודו אל עבדיו הנביאים.

עד דהוו אזלי עאלו בההוא כרם. חמו חד חוץ דהוה אתי, ופומיה פתיחא (נ"א ונהו לחיש בלישניה), ומלהטא בארעא בעפרא. אשתניק רבי שמעון, וקטפר ידוי ברישיה דחוץ, שכיף חוץ, מאיך פומיה, וחמא לישניה מרחיש. אמר ליה חוץ חוץ, זיל ואימא לההוא חוץ עלאה, דהא רבי שמעון בן יוחאי בעלמא שכיח. עייליה לרישיה לחד נוקבא דעפרא. אמר גוזר אנא, כשם דתתאה אתחזר לנוקבא דעפרא, כן עלאה יתחזר לנוקבא דתהומא רבא.

רחיש רבי שמעון בצלותא, עד דהוו מצלי שמעו חד קלא, פוטקרא דקיטפא עילו לאתרייכו, קטפרא דבורייגי לא שראן בעלמא, דהא, רבי שמעון בן יוחאי בטיל לון. זפאה אנת רבי שמעון, דמארך בעי ביקרך על כל בני עלמא. במשה כתיב (שמות לב) ויחל משה וגו', דמשמע דאחיד ליה פרגודא, ואנת רבי שמעון גוזר, וקודשא בריך הוא מקיים. הוא גוזר, ואנת מבטל.

אדהכי חמא דנהיר שמשא, ואתעבר ההוא אוכמא, אמר רבי שמעון, ודאי הא עלמא אתבסם, עאל לביתיה ודרש, (תהלים יא) כי צדיק יי' צדקות אהב ישר יחזו פנימו. מאי טעמא כי צדיק יי' צדקות אהב, משום דישר יחזו פנימו. מאי פנימו. פנים עלאין דבני עלמא, בעון למבעי רחמי מגיה, על כל מה דאצטריכן.

אמר ליה רבי אלעזר בריה, אי הכי ישר יחזו פנימו מיבעי ליה, או ישרים יחזו, מאי

יִשְׂרָאֵל יַחְזוּ. אָמַר לִיהוָה רָצָא עֲלָאָה, דְּאִינוּן יְמֵי קָדָם דְּעִתִּיקָא קְדִישָׁא, סְתִימָא דְכָל סְתִימִין. וְיְמֵי עוֹלָם, דְּזַעִיר אַנְפִּין, דְּאִינוּן אַקְרוּן פְּנִימוֹ, (דְּאִינוּן) חֲמָאן בְּאַרְחַ מִישְׂרָאֵל מַה פְּנִימוֹ, (שְׁהָם) רוּאִים בְּדַרְךָ יִשְׂרָאֵל מַה שְׂצָרִיף לְרֵאוֹת.

שְׂשִׁנְיָנוּ, בְּשַׁעָה שֶׁהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְשַׁגֵּיחַ בְּעוֹלָם וְרוּאָה שְׂפָשְׁרִים מְעַשִּׂיהֶם שֶׁל בְּנֵי הָאָדָם לְמַטָּה, מִתְגַּלְהַה הָעֵתִיק הַקְדוֹשׁ בְּזַעִיר אַנְפִּין, וּמְסַתְּפֵלִים כָּל אוֹתָם הַפְּנִים בְּפְנִים נְסִתְרִים, וְכֻלָּם מִתְּבָרְכִים. מַה הַטַּעַם שֶׁמִּתְּבָרְכִים? מִשּׁוּם שֶׁמְסַתְּפֵלִים אֵלָיו כְּאֵלּוֹ בְּדַרְךָ יִשְׂרָאֵל, שֶׁלֹּא סוֹטִים יְמִינָהּ וּשְׂמָאלָהּ. זֶהוּ שְׂפָתוֹב יִשְׂרָאֵל יַחְזוּ פְּנִימוֹ. וְכֻלָּם מִתְּבָרְכִים וּמְשַׁקִּים זֶה אֶת זֶה, עַד שֶׁמִּתְּבָרְכִים כָּל הָעוֹלָמוֹת. וְכֻלָּם הָעוֹלָמוֹת נִמְצְאִים כְּאַחַד, וְאֵז נִקְרָא ה' אֶחָד וְשֵׁמוֹ אֶחָד.

וּבְשַׁחֲטָאֵי הָעוֹלָם מִתְּרַבִּים, נְסִתְרַתְּ הָעֵתִיק הַקְדוֹשׁ, וְאִין מְשַׁגֵּיחִים פְּנִים בְּפְנִים, וְאֵז מִתְעוֹרְרִים הַדִּינִים בְּעוֹלָם, וְהַפְּסָאוֹת עוֹלִים, וְעִתִּיק הַיָּמִים סְתוּם וְלֹא מִתְגַּלְהַה. זֶהוּ שְׂפָתוֹב (דְּנִיאל ז') הֵייתִי רוּאָה עַד שֶׁהַפְּסָאוֹת הוֹרְמוּ וְעִתִּיק הַיָּמִים יוֹשֵׁב. עַד שֶׁהַפְּסָאוֹת הוֹרְמוּ, שְׂאוֹתָם הַפְּתָרִים הָעֲלִיּוֹנִים, שֶׁמְשַׁקִּים אֶת כָּל הָאֲחָרִים לְהַעֲמִידָם בְּקִיּוּמָם. וּמִי הֵם? הָאֲבוֹת. וְעִתִּיק הַיָּמִים יוֹשֵׁב וְלֹא מִתְגַּלְהַה. וְאֵז מִהַפְּכִים הַרְשָׁעִים שֶׁל הָעוֹלָם רַחֲמִים לְדִין.

שְׂנִינּוּ. מִצַּד הָאֵם יוֹצְאִים שׁוֹמְרֵי הַחֻקִּים, הַקְּלָפוֹת שְׁלֵהֶם, וְאוֹחֲזִים בְּמַקַּל שֶׁל הַגְּבוּרָה, שׁוֹלְטִים עַל הַרְחָמִים, כְּמוֹ שְׂנַאֲמַר (בְּמַדְבָּר טו') הַנוֹעֲדִים עַל ה', עַל ה' מְמַשׁ. וְאֵז נִמְצְאִים שְׂלָמִים, וּמִתְעוֹרְרַת בְּכֻלָּם קֶטְטָה.

יִשְׂרָאֵל יַחְזוּ. אָמַר לִיהוָה רָצָא עֲלָאָה, דְּאִינוּן יְמֵי קָדָם דְּעִתִּיקָא קְדִישָׁא, סְתִימָא דְכָל סְתִימִין. וְיְמֵי עוֹלָם, דְּזַעִיר אַנְפִּין, דְּאִינוּן אַקְרוּן פְּנִימוֹ, (דְּאִינוּן) חֲמָאן בְּאַרְחַ מִישְׂרָאֵל מַה דְּאֲצְטְרִיף לְמַחֲמִי.

דְּתֵאנָא בְּשַׁעָתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא אֲשַׁגַּח בְּעֲלָמָא, וְחֲמָא דְמִתְּפַשְׁרֵן עוֹבְדֵיהוּן דְּבְנֵי נְשָׂא לְתַתָּא, אֲתַגְלִיָּא עֵתִיקָא קְדִישָׁא בְּזַעִיר אַנְפִּין, וּמְסַתְּפֵלֵן כָּל אִינוּן אַנְפִּין בְּאַנְפִּין סְתִימִין, וּמִתְּבָרְכֵן כְּלָהוּ. מְאִי טַעֲמָא מִתְּבָרְכֵן. מִשּׁוּם דְּמְסַתְּפֵלִין אֵלָיו בְּאַרְחַ מִישְׂרָאֵל, דְּלֹא סְטוּ לִימִינָא וְלִשְׂמָאלָא, הֲדָא הוּא דְכִתְיָב (דף ט"ו ע"ב) יִשְׂרָאֵל יַחְזוּ פְּנִימוֹ. וּמִתְּבָרְכֵן כְּלָהוּ, וּמְשַׁקִּיין דָּא לְדָא, עַד דְּאֲתַבְּרַכֵן כְּלָהוּ עֲלֵמִיא. וּמִשְׂתַּכְחִי כְּלָהוּ עֲלֵמִין כְּחַד, וּכְדִין אֲתַקְרִי (זְכַרְיָה יד) יְי' אֶחָד וְשֵׁמוֹ אֶחָד.

וְכַד חוֹבֵי עֲלָמָא סְגִיאוּ, אֲסֵתִים עֵתִיקָא קְדִישָׁא, וְלֹא מְשַׁגֵּיחִין אַנְפִּין בְּאַנְפִּין, וּכְדִין דִּינִין מִתְעַרְי בְּעֲלָמָא, וְכוּרְסוּן רְמִיּוֹ, וְעֵתִיק יוֹמִין אֲסֵתִים, וְלֹא אֲתַגְלִיָּא. הֲדָא הוּא דְכִתְיָב, (דְּנִיאל ז') חֲזַה הָוִית עַד דִּי כוּרְסוּן רְמִיּוֹ וְעֵתִיק יוֹמִין יְתִיב. עַד דִּי כוּרְסוּן רְמִיּוֹ, דְּאִינוּן כְּתָרִין עֲלָאִין, דְּמְשַׁקִּיין לְכְּלָהוּ אֲתַרְנִין, לְאוּקוּמֵי בְּקִיּוּמֵיהוּ. וּמֵאֵן אִינוּן. אֲבָהֵן. וְעֵתִיק יוֹמִין יְתִיב, וְלֹא אֲתַגְלִיָּא. וּכְדִין מִהַפְּכִין חֲיִיבֵי עֲלָמָא רַחֲמֵי לְדִינָא.

תֵּאנָא. מִסְטְרָא דְאִימָא, נְפָקִין גְּרִדִּינִין נִימוּסִין קְלִיפִין, וְאַחֲדִין בְּקוּלְפוֹי דְּגְבוּרָה, שְׁלִטִין עַל רַחֲמֵי, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (בְּמַדְבָּר טו') הַנוֹעֲדִים עַל יְי', עַל יְי' מְמַשׁ. וּכְדִין אֲשַׁתְּכַחוּ עֲלֵמִין חֲסִרִין, (ס"א קְטִירִין) דְּלֹא שְׂלָמִין, וּקְטִטוּתָא אֲתַעַר בְּכְלָהוּ.

הָעוֹלָמוֹת חֲסִרִים, (קְשׁוּרִים) שְׂאִינָם

וְכַד בְּנֵי עֲלָמָא מְכַשְׂרִין עוֹבְדֵיהוֹן לְתַתָּא, מִתְבַּסְּמֵן דִּינִין, וּמִתְעַבְרֵן, וּמִתְעַרְי רַחְמֵי וְשִׁלְטָן עַל הַהוּא בִישָׂא דְאַתְעַר מִן דִּינָא קְשָׂא. וְכַד מִתְעַרֵן רַחְמֵי, חֲדוּה וְנִיחוּמִין מִשְׁתַּכְּחִין, מְשׁוּם דְשִׁלְטִין עַל הַהוּא בִישָׂא. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (שמות לב) וַיִּנָּחֵם יי' עַל הָרָעָה. וַיִּנָּחֵם מְשׁוּם (דְּשִׁלְטָא עַל הָרָעָה) דְאַתְכַּפֵּיא דִינָא קְשָׂא, וְשִׁלְטִין רַחְמֵי.

תַּאנְא, בְּשַׁעְתָּא דְמִתְבַּסְּמֵן דִּינִין, וְשִׁלְטִין רַחְמֵי, כָּל כְּתָרָא וְכְתָרָא תַב בְּקִיּוּמֵיהּ, וּמִתְבָּרְכָאן כְּלָהוּ כְּתָרָא. וְכַד תִּיבִין כָּל חַד וְחַד לְאַתְרֵיהּ, וּמִתְבָּרְכָאן כְּלָהוּ כְּתָרָא, וּמִתְבַּסְּמָא אִימָא בְּקִלְדִיטֵי גְלִיפִין וְתִיבִין לְסִטְרָהּ, כְּדִין אִקְרִי תְשׁוּבָה שְׁלִימָה, וְאַתְכַּפֵּר עֲלָמָא, דְהָא אִימָא בְּחֲדוּוֹתָא שְׁלִימָתָא יִתְבָּא, דְכְּתִיב, (תהלים קיג) אִם הַבְּנִים שְׁמַחָה, וְכַדִּין אֲתַקְרִי יוֹם הַכַּפּוּרִים, דְכְּתִיב בֵּיהּ (ויקרא טו) לְטַהֵר אֶתְכֶם מִכָּל חַטָּאתֵיכֶם. וּמִתְפַתְחִין ג' תַּרְעִין דְסִטְרִין גְּלִיפִין.

תַּאנְא, כְּתִיב וְהָיָה כִי יַחֲטָא וְאָשֵׁם, מַהוּ כִי יַחֲטָא, וְלִבְסוּף וְאָשֵׁם. אֲלֵא הֲכִי תַאנְא, כִּי יַחֲטָא מְאִינוֹן חוֹבִין דְאַקְרוּן חֲטָא, דְכְּתִיב מִכָּל חַטָּאת הָאָדָם. וְאָשֵׁם: כְּמָה דְאַתְ אָמַר (במדבר ה) הָאָשֵׁם הַמוֹשֵׁב לִי. וְאָשֵׁם: וַיִּתְקַן, כְּלוֹמַר אִם יִתְקַן עוֹבְדוּי, וְהָשִׁיב אֶת הַגְּזֻלָּה אֲשֶׁר גָּזַל. אָמַר רַבִּי יוֹסִי מִמְּשַׁמַּע דְכְּתִיב וְהָשִׁיב, וַיִּשָׁיב לֹא כְּתִיב אֲלֵא וְהָשִׁיב, וְהָשִׁיב דִּיִּיקָא.

תַּנְיָא, בְּאַרְבַּע תְּקוּפִין דְשַׁתָּא, קָלָא אֲתַפְּסֵק, וְדִינִין מִתְעַרֵין, וְתְשׁוּבָה תְלִיא עַד דְאַתְתַּקֵן. וְכַד דִּינִין מִתְעַרֵין, קָלָא נְפִיק, וְד' זְוֵרִין (כ"א וְיָגִיז) דְעֲלָמָא, סְלָקִין וְנַחְתִּין. כְּרוּזָא קוֹל, וְאַרְבַּע זְוֵיֹת (פעמים) הָעוֹלָם עוֹלָם וְיִוְרָדִים. הַכְּרוּז קוֹרָא, וְאִין מִי שִׁישְׁגִיחַ וַיִּתְעוֹרֵר. וְהַקְדוּשׁ

וְכַשְׁבְּנֵי אָדָם מְכַשְׂרִים מְעַשְׂיָהֶם לְמַטָּה, אֲזִי מִתְבַּשְׂמִים הַדִּינִים וְעוֹבְרִים, וּמִתְעוֹרְרִים רַחְמִים וְשׁוֹלְטִים עַל אוֹתוֹ הָרַע שְׁמַתְעוֹרֵר מִן הַדִּין הַקָּשָׁה. וְכַשְׁמַתְעוֹרְרִים רַחְמִים, נְמַצְאִים שְׁמַחָה וְנַחוּמִים, מְשׁוּם שְׁשׁוֹלְטִים עַל אוֹתוֹ הָרַע. זְהוּ שְׁכַתוּב וַיִּנָּחֵם ה' עַל הָרָעָה. וַיִּנָּחֵם, מְשׁוּם (ששולט על הָרָעָה) שְׁנַכְנַע הַדִּין הַקָּשָׁה, וְשׁוֹלְטִים הַרַחְמִים.

שְׁנִינוּ, בְּשַׁעְתָּא שְׁהַדִּינִים מִתְבַּשְׂמִים וְשׁוֹלְטִים הַרַחְמִים, כָּל כְּתָר וְכְתָר שָׁב לְקִיּוּמוֹ, וְכָל מִתְבָּרְכִים כְּאַחַד. וְכַשְׁשָׁבִים כָּל אַחַד וְאַחַד לְמַקּוּמוֹ וְכָל מִתְבָּרְכִים כְּאַחַד, וְהָאִם מִתְבַּשְׂמֵת בְּמִפְתַּחוֹת הַחֻקִּים וְשָׁבִים לְצַדִּיקָה, אֲזִי נִקְרָאת תְשׁוּבָה שְׁלִמָה, וְהַעוֹלָם מִתְכַּפֵּר, שְׁהַרִי הָאִם יוֹשְׁבֵת בְּשְׁמַחָה שְׁלִמָה, שְׁכַתוּב אִם הַבְּנִים שְׁמַחָה, וְאֲזִי נִקְרָא יוֹם הַכַּפּוּרִים, שְׁכַתוּב בּוֹ לְטַהֵר אֶתְכֶם מִכָּל חַטָּאתֵיכֶם. וְנִפְתַּחִים חֲמִשִּׁים שְׁעָרִים שֶׁל צְדָדִים חֻקִּים.

שְׁנִינוּ, כְּתוּב וְהָיָה כִּי יַחֲטָא וְאָשֵׁם, מַה זֶה כִּי יַחֲטָא, וְלִבְסוּף וְאָשֵׁם? אֲלֵא כִּדְ שְׁנִינוּ, כִּי יַחֲטָא מְאוּתָם חֲטָאִים שְׁנַקְרָאוּ חֲטָא, שְׁכַתוּב מִכָּל חַטָּאת הָאָדָם. וְאָשֵׁם, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר הָאָשֵׁם הַמוֹשֵׁב לֵה. וְאָשֵׁם, וַיִּתְקַן. כְּלוֹמַר, אִם יִתְקַן אֶת מְעַשְׂיוֹ, וְהָשִׁיב אֶת הַגְּזֻלָּה אֲשֶׁר גָּזַל. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מִמְּשַׁמַּע שְׁכַתוּב וְהָשִׁיב, לֹא כְּתוּב וַיִּשָׁיב אֲלֵא וְהָשִׁיב, וְהָשִׁיב דְּוָקָא.

שְׁנִינוּ, בְּאַרְבַּע תְּקוּפוֹת הַשָּׁנָה הַקּוֹל נִפְסֵק, וּמִתְעוֹרְרִים הַדִּינִים, וְהַתְשׁוּבָה תְלוּיָה עַד שְׁמַתְתַּקֵן. וְכַשְׁהַדִּינִים מִתְעוֹרְרִים, יוֹצֵא וְאִין מִי שִׁישְׁגִיחַ וַיִּתְעוֹרֵר. וְהַקְדוּשׁ

ברוך הוא מזמן, אם לשובו - לשוב, ואם לא - (הכל ס"א הקול) נפסק, והדינים נעשים, ואז נקרא ויתעצב, ויתעצב בכתים החיצונים.

אמר רבי יהודה, שנינו, מיום שנחרב בית המקדש אין יום שלא נמצא בו פעם רע, מה הטעם? משום ששנינו, אמר רבי יודאי אמר רבי ייסא, נשבע הקדוש ברוך הוא שלא יבנס בירושלים של מעלה עד שיפנסו ישראל לירושלים של מטה. ומשום כך נמצאת רתחה בעולם. אמר רבי יוסי, כתיב ערות אביך וערות אמה לא תגלה. וכתוב אמה היא לא תגלה ערותה. ושנינו, אמה היא ודאי. הרי אם גלה ערותה, למה צריך להשיב אותה? ודאי לתמן את מה שגלה. ששנינו, כשמתגבר יצר הרע באדם, אינו מתגבר אלא באותן עריות, וכל החטאים אחוזים באותה ערוה. וכתוב לא תגלה. כשמתמקן, מתמן כנגד אותו שגלה, וזו נקראת תשובה.

אמר רבי יצחק, כל חטאי העולם אחוזים (ח) בזה, עד שהאם מתגלה בגללים. וכשהיא מתגלה, כל אותם הבנים מתגלים (בשבילם). וכתוב לא תקח האם על הבנים. וכשמתמקן העולם למטה, הכל מתמקן, עד שעולה התקון לאם הקדושה ומתמקנת, ומתכסית ממה שהתגלתה. ומשום כך כתיב, אשרי נשוי פשע פסוי חטאה, ואז נקראת תשובה, תשובה ודאי. ואז נקרא יום הכפורים, כמו שכתוב מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו.

אמר רבי יהודה, מתי נקראת תשובה? כשהאם מתכסה

קרי, ולית מאן דישיגח ויתער. וקודשא בריך הוא זמין, אם יתובון יתוב, ואי לא (בלא ס"א קלא) אתפסק, ודינא אתעבידו וכדין אתקרי ויתעצב, ויתעצב בכתו בראי.

אמר רבי יהודה, תנינן, מן יומא דאתחרב ביה מקדשא, לית יומא דלא אשתכח ביה רתחא בישא. מאי טעמא. משום דתנינן, אמר רבי יודאי אמר רבי ייסא, נשבע הקדוש ברוך הוא שלא יבנס בירושלים דלעילא, עד שיפנסו ישראל בירושלים דלתתא. ובגין כך, רתחא אשתכחת בעלמא.

אמר רבי יוסי, (ויקרא יח) כתיב ערות אביך וערות אמה לא תגלה. וכתוב, אמה היא לא תגלה ערותה. ותנינן אמה היא ודאי. הא אם גלה עריותה, למאן בעי לאתבא לה, ודאי לתקנא מאי דגלי.

דתנא פד סגיא יצרא בישא בבר נש, לא סגי אלא באינון עריין, וכלהו חובי אחידן בההוא עריא. וכתוב לא תגלה. פד אתתקן, אתתקן לקבל ההוא דגלי, ודא אקרי תשובה. אמר רבי יצחק, כל חובי עלמא אחידן (ס"א דא) פדא, עד דאימא אתגליא בגיניהון.

וכד איהי אתגליא, כל אינון בנין אתגליין (בגינה). וכתוב (דברים כב) לא תקח האם על הבנים. וכד אתתקן עלמא לתתא, אתתקן פלא, עד דסלקא תקונא לאימא קדישא, ומתתקנא, ואתפסיא ממה דאתגליא. ובגין כך כתיב, (תהלים לב) אשרי נשוי פשע פסוי חטאה, וכדין אקרי תשובה, תשובה ודאי. וכדין יום הכפורים אתקרי, כמה דכתיב, (ויקרא טו) מכל חטאתיכם לפני יי' תטהרו.

אמר רבי (דף ט"ז ע"א) יהודה אימתי אתקרי

תשובה. פד אימא מתפסיא וקיימא בחדוה על בנין, דכתיב, (תהלים

ועומדת בשמחה על הבנים, שפכתוב (תהלים קיג) אם הבנים שמחה, ושב לקיום. ומי שהיה סגור, שב למקומו. וכלם שבים אחד לאחד, ומתברכים כל אחד ואחד, ואז נקראת תשובה (שלמה), תשובה סתם, להכליל הכל.

אמר רבי יצחק, כשמכשר העולם, כלו מכשר באחד. כתוב כי גדול מעל שמים חסדך. מעל שמים, שעולה למעלה מהמקום שנקרא שמים. ומי הוא. זו האם. והינו שנקראת תשובה.

רבי יהודה אומר, מדיק שכתוב מעל שמים. אלמלא כתוב על שמים, משמע אותו מקום שעומד על שמים ולא יותר. כיון שאמר מעל שמים, משמע אותו מקום שעומד על השמים למעלה למעלה. (ומה היא? אמא, וזהו שנקרא

תשובה).

ששנינו, באותו זמן שמכשרים המעשים למטה והאם בשמחה, מתגלה העתיק הקדוש, ושב האור לזעיר אנפין, ואז הכל בשמחה, הכל בשלמות, הכל נמצאים בברכות, והרחמים מזמנים, וכל העולמות בשמחה. זהו שכתוב (מכילתא) לשוב ירחמנו יכבש עונותינו. מי ישוב? ישוב העתיק הקדוש להתגלות בזעיר, ישוב להתגלות, שהיה נסתר בראשונה, והכל נקרא תשובה. אמר רבי יהודה, הכל בכלל, הכל סתם. וכתוב (דברים יג) למען ישוב ה' מחרון אפו ונתן לך רחמים. אמר רבי יצחק, הכל הוא ודאי, והרי בארנו את הדברים לפני רבי שמעון.

והשיב את הגזלה. שם שאלו החברים, מפני מה בגזלה כתוב והשיב את הגזלה, ולא יותר?

ולא יתיר. אלא הא אוקימנא, דא שוי דחילו עלאה כתתאה. ודא דגניב,

אם הבנים שמחה. ותבאת בקיומא ומאן דהוה סגיר, תב לאתריה. וכלהו תבין חד לחד, ומתברכאן כל חד וחד, וכדין אתקרי תשובה (שלמה), תשובה סתם לאכללא כלא. אמר רבי יצחק, כד מתכשר עלמא, פוליה מתכשר פחדא. כתיב (תהלים קח) כי גדול מעל שמים חסדך. מעל שמים, דסלקא לעילא מאתר דאקרי שמים. ומאי איהו. דא איהי אימא. והיינו דאקרי תשובה.

רבי יהודה אומר, דייקא דכתיב מעל שמים. אלמלא כתיב על שמים, משמע ההוא אתר דקיימא על שמים, ולא יתיר. כיון דאמר מעל שמים, משמע ההוא אתר דקיימא על השמים לעילא לעילא. (ס"א ומאי איהי אימא, והיינו דאקרי תשובה).

דתאנא, בההוא זמנא דמתפשין עובדין לתתא, ואימא בחדוותא, אתגליא עתיקא קדישא, ותב נהורא לזעיר אנפין, וכדין פלא בחדוותא, פלא בשלימו, פלא אשתכחו בברכאן, ורחמין זמנין, ועלמין פלהו בחדוותא, הדא הוא דכתיב, (מכילתא) ישוב ירחמנו יכבש עונותינו. מאן ישוב. ישוב עתיקא קדישא לאתגלייא בזעירא, ישוב לאתגלייא דהוה סתים בקדמיתא, וכלא אתקרי תשובה.

אמר רבי יהודה, פלא בכלל, פלא סתם. וכתיב (דברים יג) למען ישוב יי' מחרון אפו ונתן לך רחמים. אמר רבי יצחק, פלא הוא ודאי, והא אוקימנא מלי קמיה דרבי שמעון.

והשיב את הגזלה, תמן שאילו חבריאי, מפני מה בגזלה כתיב, והשיב את הגזלה

ולא יתיר. אלא הא אוקימנא, דא שוי דחילו עלאה כתתאה. ודא דגניב,

שׁוּי דְחִילוֹ תַתְּאָה לְקַבְּלֶיהָ, וְלֹא דְחִילוֹ עֲלָאָה. מַה פְּתִיב לְעִילָא, נֶפֶשׁ פִּי תַחֲטָא. כְּדָא מְרַן, דְּאוּרֵייתָא וְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא תְּוֹהֵין עָלֶיהָ, וְאִמְרֵי נֶפֶשׁ פִּי תַחֲטָא וְגו'. וְכַתִּיב נֶפֶשׁ פִּי תִמְעוֹל מֵעַל וְגו'. אוֹ נֶפֶשׁ פִּי תִשָּׁבַע וְגו'. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, נֶפֶשׁ פְּתִיב, וְלֹא רוּחַ, וְלֹא נִשְׁמָה. וְהָכָא גּוּפָא (כ"א רוחא) וְנֶפֶשׁ. דְּכַתִּיב, וְהִיָּה פִי יַחֲטָא וְאִשָּׁם וְהִשִּׁיב אֶת הַגְּזֵלָה. מֵאֵן דְּבַעֵי לְתַקְנָא עוֹבְדוּי, כְּמָה דְּאִמְרַן וְהִשִּׁיב. מֵאֵן וְהִשִּׁיב, אֲלֵא כְּמֵאֵן דִּיתְקַן עוֹבְדִין, בְּגִין דִּיתִיב מְבוּעֵי מִיָּא לְאִתְרִייהוּ, לְאִשְׁקָאָה נְטִיעֵן, דְּהָא הוּא גְרָמִים בְּחוּבוֹי לְאִתְמַנְעָא מְנִייהוּ. וְעַל דָּא וְהִשִּׁיב אֶת הַגְּזֵלָה וְגו'. כְּמָה דְּאִתְמַר. (ע"ב).

רַבִּי אַבְבָּא הָוָה יְתִיב קָמִיה דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן, עָאֵל רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרִיהּ, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, פְּתִיב, (תהלים צב) צְדִיק כְּתָמַר יִפְרַח וְגו'. צְדִיק כְּתָמַר, מָאִי כְּתָמַר. דְּהָא מִכָּל אֵילָנֵי עֲלָמָא לִית דִּמְתַּעֲכַב לְאַפְרָחָא, כְּמוֹ תָמַר. דְּסָלִיק לְשַׁבְעִין שָׁנִין. מָאִי טַעְמָא כְּתָמַר. אֲלֵא אָף עַל גַּב דְּקָרָא אֶסְהִיד, חֲבַרְיָא כְּלָהוּ לָא בְּעוּ לְגַלְאָה.

אַבְרָם צְדִיק כְּתָמַר יִפְרַח, עַל גְּלוּתָא דְּבָבֶל אִתְמַר, דְּהָא לֹא תַבַּת שְׁכִינְתָא לְאִתְרָהָא, אֲלֵא בְּסוּף שַׁבְעִין שָׁנִין. הָדָא הוּא דְּכַתִּיב, (ירמיה כט) פִּי לְפִי מְלֹאת לְבָבֶל שַׁבְעִים שָׁנָה אֶפְקוּד אֶתְכֶם. וְדָא הוּא צְדִיק כְּתָמַר יִפְרַח, דְּסָלִיק דְּכַר וְנוֹקְבָא לְשַׁבְעִין שָׁנִין. צְדִיק: דָּא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָדָא הוּא דְּכַתִּיב, (תהלים יא) פִּי צְדִיק יִי' צְדָקוֹת אֶהֱב. וְכַתִּיב, (שמות ט) יִי' הַצְדִּיק. וְכַתִּיב, (ישעיה א) אִמְרוּ צְדִיק פִּי טוֹב.

אֲלֵא הָרִי בְּאִרְנֵי, שְׁזָה שֵׁם יִרְאָה הָעֲלִינָה כְּמוֹ הַתַּחְתּוּנָה, וְזָה שְׁגוּב שֵׁם אֶת הִירְאָה הַתַּחְתּוּנָה כְּנִגְדּוֹ, וְלֹא הִירְאָה הָעֲלִינָה.

מַה פְּתוּב לְמַעְלָה? נֶפֶשׁ פִּי תַחֲטָא. כְּמוֹ שְׁאִמְרֵנוּ, שְׁהַתּוֹרָה וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא תְּמַהִים עָלֵינוּ וְאוֹמְרִים, נֶפֶשׁ פִּי תַחֲטָא וְגו'? וְכַתּוּב נֶפֶשׁ פִּי תִמְעַל מֵעַל וְגו', או - נֶפֶשׁ פִּי תִשָּׁבַע וְגו'. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כְּתוּב נֶפֶשׁ, וְלֹא רוּחַ, וְלֹא נִשְׁמָה, וְכֵן גַּוְיָ (רוח) וְנֶפֶשׁ, שְׁנַאֲמַר וְהִיָּה פִי יַחֲטָא וְאִשָּׁם וְהִשִּׁיב אֶת הַגְּזֵלָה. מִי שְׂרוּצָה לְתַקְנָא אֶת מַעֲשָׂיו, כְּמוֹ שְׁאִמְרֵנוּ וְהִשִּׁיב. מִי זֶה וְהִשִּׁיב? אֲלֵא כְּמִי שִׁיתְקַן מַעֲשָׂים, כְּדִי שִׁישִׁיב מַעֲשֵׂיו הַמֵּיִם לְמַקּוּמָם לְהַשְׁקוֹת אֶת הַנְּטִיעוֹת, שְׁהָרִי הוּא גְרָם בְּחַטָּאוֹ לְמַנְעָ מֵהֶם. וְעַל זֶה - וְהִשִּׁיב אֶת הַגְּזֵלָה וְגו', כְּמוֹ שְׁנַתְּבָר.

רַבִּי אַבְבָּא הָיָה יוֹשֵׁב לְפָנָי רַבִּי שְׁמַעוֹן. נִכְנַס רַבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כְּתוּב (תהלים צב) צְדִיק כְּתָמַר יִפְרַח וְגו'. צְדִיק כְּתָמַר, מַה זֶה כְּתָמַר? שְׁהָרִי מִכָּל הָאֵילָנוֹת שֶׁל הָעוֹלָם, אֵין מִי שְׁמַתַּעֲכַב לְפָרַח כְּמוֹ תָמַר שְׁעוּלָה לְשַׁבְעִים שָׁנִים. מַה הַטַּעַם כְּתָמַר? אֲלֵא אָף עַל גַּב שְׁהַכְּתוּב מַעֲדִי, הַחֲבָרִים כֻּלָּם אֵין רוּצִים לְגַלּוֹת.

אַבְרָם צְדִיק כְּתָמַר יִפְרַח, זֶה נֶאֱמַר עַל גְּלוּת בָּבֶל, שְׁהָרִי לֹא שָׁבָה שְׁכִינָה לְמַקּוּמָהּ אֲלֵא לְסוּף שַׁבְעִים שָׁנָה. זֶהוּ שְׁכַתּוּב (ירמיה כט) פִּי לְפִי מְלֹאת לְבָבֶל שַׁבְעִים שָׁנָה אֶפְקוּד אֶתְכֶם. וְזֶהוּ צְדִיק כְּתָמַר יִפְרַח, שְׁעוּלָה זָכַר וְנִקְבָּה לְשַׁבְעִים שָׁנָה. צְדִיק - זֶה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, זֶהוּ שְׁכַתּוּב (תהלים יא)

פִּי צְדִיק ה' צְדָקוֹת אֶהֱב. וְכַתּוּב (שמות ה) ה' הַצְדִּיק. וְכַתּוּב (ישעיה א) אִמְרוּ צְדִיק פִּי טוֹב.

בְּאֲרוֹ בַלְבָּנוֹן יִשְׁגָה, מֵהוּ אָרְזוּ. דָּא קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא. דְּכַתִּיב, בַּחֹר פְּאָרְזִים. (ס"א דְּחֵיב עַל בּוֹרְסָא דְּנִעְקֵב שְׁלִימָא) **בַּלְבָּנוֹן יִשְׁגָה, בַּלְבָּנוֹן וְדָא, וְדָא הוּא עֵדֵן דְּלַעִילָא, דְּעֲלִיָּה פְתִיב** (ישעיה ^{טו}) **עֵינַן לֹא רָאֲתָה אֱלֹהִים זִוְלָתָךְ. וְהֵאִי אָרְזוּ, בַּהֲהוּא אֲתֵר עֲלָאָה, יִשְׁגָה.**

וְדָא בְּגִלוּתָא בְּתַרְאָה הוּא כְּהֵאִי אָרְזוּ, דְּאֲתַעֲכַב לְסַלְקָאָה. וּמְשַׁעֲתָא, דְּסַלִּיק עַד דְּקָאִים בְּקִיּוּמִיהָ, הוּא יוּמָא. וְשִׁירוּתָא דִּיּוּמָא אַחֲרִינָא, עַד דְּעֵבִיד צַל בְּנֵהוּרָא דִּימָמָא. וְאָרְזוּ לָא סַלִּיק, אֲלָא בְּעֵדוּנָא דְמִיָּא. כְּמָה דְּאֲתָא אָמַר (במדבר כד) **כְּפָאָרְזִים עָלֵי מִים. כֶּף אָרְזוּ בַלְבָּנוֹן יִשְׁגָה. דְּמִתְמַן נִפִּיק מִבּוּעָא וְנִהַרָא דְמִיָּא, לְאֲשַׁקָּאָה. וְאָרְזוּ, דָּא קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, דְּכַתִּיב,** (שיר השירים ה) **בַּחֹר פְּאָרְזִים.**

שְׁתוּלִים בְּבֵית יְיָ, לְזִמְנָא דְּמִלְכָּא מְשִׁיחָא. בַּחֲצֹרוֹת אֱלֹהֵינוּ יִפְרִיחוּ, בְּתַחֲיִית הַמַּתִּים. עוֹד יְנוּבּוֹן בְּשִׁיבָה, בַּהֲהוּא יוּמָא דִּישְׁתַּכַּח עֲלֵמָא חָרוּב. דְּשָׁנִים וְרַעֲנָנִים יְהִיוּ, לְבָתֵּר דְּכַתִּיב, (ישעיה טו) **הַשָּׁמַיִם הַחֲדָשִׁים וְהָאָרֶץ הַחֲדָשָׁה, וּכְדִין (תהלים קד) יִשְׂמַח יְיָ בְּמַעֲשָׂיו כְּתִיב. וְכָל כֶּף (דף ט"ז ע"ב) לְמָה (תהלים צב) לְהַגִּיד כִּי יֵשׁר יְיָ צוּרֵי וְלֹא עוֹלָתָהּ בּוּ.**

הֲנֵן פָּתַח וְאָמַר, (משלי טו) אִישׁ תְּהַפְּכוֹת יִשְׁלַח מְדוֹן וְנִרְגָן מִפְּרִיד אֲלוּף. אִישׁ תְּהַפְּכוֹת יִשְׁלַח מְדוֹן, כְּמָה דְּאָמַרְן, חֵיבִיָּא עֲבָדֵי פְּגִימוּ לַעִילָא. וְנִרְגָן מִפְּרִיד אֲלוּף, מִפְּרִיד אֲלוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְדָא קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא.

דְּבַר אַחַר אִישׁ תְּהַפְּכוֹת יִשְׁלַח מְדוֹן. מֵהוּ יִשְׁלַח. יִשְׁלַח לְאִינּוֹן נְטִיעֵן. מְדוֹן: דִּינְקֵן מִסְטָרָא דְּדִינָא. וְנִרְגָן מִפְּרִיד אֲלוּף,

בְּאֲרוֹ בַלְבָּנוֹן יִשְׁגָה. מֵה זֶה אָרְזוּ? זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁפָתוֹב בַּחֹר פְּאָרְזִים. (שׁוֹשֵׁב עַל כֶּסֶף שֶׁל יַעֲקֹב הַשְּׁלֵם) בַּלְבָּנוֹן יִשְׁגָה, בַּלְבָּנוֹן וְדָא, וְזֶהוּ הָעֵדֵן שְׁלִמְעָלָה, שְׁעָלֵיו כְּתוּב (שם טו) עֵינַן לֹא רָאֲתָה אֱלֹהִים זִוְלָתָךְ. וְהֵאֲרוּ הַזֶּה בְּאוֹתוֹ מְקוֹם עֲלִיוֹן יִשְׁגָה.

וְזֶה בְּגִלוּת הַאֲחֻרָנָה הוּא כְּמוֹ הָאָרְזוּ הַזֶּה שְׁמַתְעֵכֶם לַעֲלוֹת. וּמְשַׁעָה שְׁעוּלָה עַד שְׁעוּמַד בְּקִיּוּמוֹ הוּא יוֹם, וְתַחֲלַת הַיּוֹם הָאֲחֵר עַד שְׁעוּשָׁה צַל בְּאוֹר הַיּוֹם. וְהֵאֲרוּ לֹא עוֹלָה אֲלָא בְּעֵדוּן שֶׁל הַמַּיִם, כְּמוֹ שְׁנֶאֱמַר (במדבר כד) כְּפָאָרְזִים עָלֵי מִים. כֶּף אָרְזוּ בַלְבָּנוֹן יִשְׁגָה. שְׁמֵשׁ יוֹצֵא הַמַּעַיִן וְהַנֶּהָר שֶׁל הַמַּיִם לְהַשְׁקוֹת. וְאָרְזוּ זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁפָתוֹב (שיר ה) בַּחֹר פְּאָרְזִים.

שְׁתוּלִים בְּבֵית ה' - לְזִמְנֵנוּ שֶׁל מֶלֶךְ הַמַּשִּׁיחִת. בַּחֲצֹרוֹת אֱלֹהֵינוּ יִפְרִיחוּ - בְּתַחֲיִית הַמַּתִּים. עוֹד יְנוּבּוֹן בְּשִׁיבָה - בְּאוֹתוֹ יוֹם שְׁהַעוֹלָם יִמְצֵא חָרָב. דְּשָׁנִים וְרַעֲנָנִים יְהִיוּ - לְאַחַר שְׁפָתוֹב (ישעיה טו) הַשָּׁמַיִם הַחֲדָשִׁים וְהָאָרֶץ הַחֲדָשָׁה. וְאִזּו, (תהלים קד) יִשְׂמַח ה' בְּמַעֲשָׂיו כְּתוּב. וְכָל כֶּף לְמָה? (תהלים צב) לְהַגִּיד כִּי יֵשׁר ה' צוּרֵי וְלֹא עוֹלָתָהּ בּוּ.

עוֹד פָּתַח וְאָמַר, (משלי טו) אִישׁ תְּהַפְּכוֹת יִשְׁלַח מְדוֹן וְנִרְגָן מִפְּרִיד אֲלוּף. אִישׁ תְּהַפְּכוֹת יִשְׁלַח מְדוֹן, כְּמוֹ שְׁאֲמַרְנוּ, הַרְשָׁעִים עוֹשִׂים פְּגָם לְמַעְלָה. וְנִרְגָן מִפְּרִיד אֲלוּף, מִפְּרִיד אֲלוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְזֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

דְּבַר אַחַר אִישׁ תְּהַפְּכוֹת יִשְׁלַח מְדוֹן - מֵה זֶה יִשְׁלַח? יִשְׁלַח אֶת אוֹתָן נְטִיעוֹת. מְדוֹן - שְׁיִנְקִים מִן הַצֵּד שֶׁל הַדִּין. וְנִרְגָן מִפְּרִיד אֲלוּף, כְּמוֹ שְׁאֲמַרְנוּ, שְׁהַרְשָׁעִים עוֹשִׂים פְּגָם לְמַעְלָה. מִפְּרִיד -

שְׁהִיחֹד לֹא נִמְצָא, מִפְּרִיד אֶת הַגְּבִירָה מִהַמְּלֶךְ, וְאֶת הַמְּלֶךְ מִהַגְּבִירָה. וּמִשּׁוּם כֶּף לֹא נִקְרָא אֶחָד, שְׂאֶחָד אֵינּוּ נִקְרָא אֲלֵא כְּשֶׁהֵם בְּזוּוג אֶחָד. אוֹי לְאוֹתָם הַרְשָׁעִים שְׁעוֹשִׂים פְּרוּד לְמַעֲלָה. אֲשֶׁרִי הַצְּדִיקִים שְׁמַעְמִידִים אֶת הַקְּיוּם שְׁלַמְעֲלָה, וְאֲשֶׁרִי בַּעֲלֵי הַתְּשׁוּבָה שְׁמַשִּׁיבִים הַכֹּל לְמִקּוּמָם.

וְעַל זֶה שְׁנִינּוּ, הַמְּקוּם שְׁבַעֲלֵי תְּשׁוּבָה יוֹשְׁבִים, צְדִיקִים גְּמוּרִים לֹא יוֹשְׁבִים בּוֹ. מַה הַטַּעַם? אֲלֵא הֵם הַתְּתַקְּנוּ בְּמִקּוּם עֲלִיּוֹן בְּמִקּוּם שֶׁהִשְׁקֵאתָ הֵגֵן נִמְצָאת מִשָּׁם. וְזוֹהִי תְּשׁוּבָה, וְעַל זֶה נִקְרָאִים בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה. וְאֵלּוּ מִתְּתַקְּנִים בְּמִקּוּם אַחַר שְׁנִקְרָא צְדִיק.

וְעַל זֶה אֵלֶּה יוֹשְׁבִים בְּמִקּוּם עֲלִיּוֹן, וְאֵלֶּה יוֹשְׁבִים בְּמִקּוּם קֶטַן. מַה הַטַּעַם? אֵלּוּ מְשִׁיבִים מִים לְמִקּוּמָם מִהַמְּקוּם הַעֲלִיּוֹן שֶׁל הַנְּהַר הַעֵמֶק, עַד אוֹתוֹ מְקוּם שְׁנִקְרָא צְדִיק. וְצְדִיקִים גְּמוּרִים מְשַׁפְּעִים מֵאוֹתוֹ מְקוּם שֶׁהֵם יוֹשְׁבִים לְעוֹלָם הַזֶּה. וְעַל כֵּן אֵלּוּ עֲלִיּוֹנִים וְאֵלּוּ תַּחְתּוֹנִים. אֲשֶׁרִי חֵלְקָם שֶׁל בַּעֲלֵי הַתְּשׁוּבָה, וְאֲשֶׁרִי חֵלְקָם שֶׁל הַצְּדִיקִים שְׁבַגְלָלָם הַעוֹמֵד עוֹמֵד.

זֶהוּ שְׁכַתּוּב, וְהִיא כִּי יַחֲטֵא וְאִשָּׁם וְגו'. מַה פְּתוּב לְמַעֲלָה? אוֹ מִצָּא אֲבָדָה וְכַחֲשׁ בְּרִיךְ בְּשִׁבִיל זֶה מְסַתֵּלֵק הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִהַכֹּל. כְּבִיכּוֹל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא נִמְצָא בְּמִקּוּמוֹ, שְׁהִרִי כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל נִפְרָדָה מִמְּקוּמָה. זֶהוּ שְׁכַתּוּב אֲבָדָה הָאֲמוּנָה. מַה זֶה הָאֲמוּנָה? זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שְׁנִאָמַר וְאֲמוּנָתְךָ בְּלִילוֹת. אֲבָדָה הָאֲמוּנָה, כְּמוֹ שְׁנִאָמַר עַל מַה אֲבָדָה הָאֲרָץ, וְהַכֹּל אֶחָד.

כְּמָה דְאֲמַרְן, חֲיִיבָא עֲבָדִין פְּגִימוּ לְעִילָא. מִפְּרִיד: דִּיחֻדָּא לֹא אֲשַׁתְּכַח, מִפְּרִיד, לְמִטְרוּנִיתָא מִמְּלָכָא. וְלְמִלְכָּא מִמִּטְרוּנִיתָא. וּבְגִין כֶּף לֹא אֲקָרִי אֶחָד, דְאֶחָד לֹא אֲקָרִי, אֲלֵא כַּד אֵינּוּן בְּזוּוגָא חָדָא. וְוִי לְאֵינּוּן חֲיִיבָא דְעֲבָדִין פְּרוּדָא לְעִילָא. וְזָכָאִין אֵינּוּן צְדִיקֵיִיא, דְאֵינּוּן מְקִיִּימָן קְיוּמָא דְלְעִילָא, וְזָכָאִין אֵינּוּן מְאָרִיהוֹן דְתְּשׁוּבָה דְתִיבִין כֹּלָא לְאֲתְרֵיהוּ.

וְעַל דָּא תְּנִינָן, אֲתֵר דְבַעֲלֵי תְּשׁוּבָה יְתִבִי, צְדִיקִים גְּמוּרִים לֹא יְתִבִי בֵיה. מְאִי טַעְמָא. אֲלֵא אֵינּוּן אֲתְתַקְּנוּ בְּאֲתֵר עֲלָאָה, בְּאֲתֵר דְשִׁקְיוֹ דְגִנְתָּא מְשַׁתְּכַח מִתְּפָן. וְדָא הוּא תְּשׁוּבָה. וְעַל דָּא אֲקָרוּן בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה. וְאֵלִין אֲתְתַקְּנוּ בְּאֲתֵר אַחְרָא, דְאֲקָרִי צְדִיק.

וְעַל דָּא אֵלִין יְתִבִין בְּאֲתֵר עֲלָאָה, וְאֵלִין יְתִבִין בְּאֲתֵר זוּטְרָא. מְאִי טַעְמָא. אֵלִין תְּיִבִין מִיָּא לְאֲתְרֵיהוּ, מְאֵתֵר עֲלָאָה דְנִהְרָא עֲמִיקָא, עַד הֵהוּא אֲתֵר דְאֲקָרִי צְדִיק. וְצְדִיקִים גְּמוּרִים, נְגִדִין לוֹן מִהֵהוּא אֲתֵר דְאֵינּוּן יְתִבִי, לְהֵאִי עֲלָמָא. וְעַל דָּא אֵלִין עֲלָאִין וְאֵלִין תְּתָאִין. וְזָכָאָה חוּלְקִיהוֹן דְמְאָרִי תְּשׁוּבָה. וְזָכָאָה חוּלְקִיהוֹן דְצְדִיקֵיִיא, דְבְּגִינִיהוֹן עֲלָמָא מִתְקִיִּמָא.

הָדָא הוּא דְכַתִּיב וְהִיא כִּי יַחֲטֵא וְאִשָּׁם וְגו'. מַה פְּתִיב לְעִילָא, אוֹ מִצָּא אֲבָדָה וְכַחֲשׁ בְּהַ וְגו', דְהָא בְּגִין דָּא אֲסַתְּלֵק קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִכָּלָא. כְּבִיכּוֹל קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לֹא אֲשַׁתְּכַח בְּקִיּוּמִיהַ, דְהָא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אֲתְפָרְשָׁא מְאֲתְרָהָא, הָדָא הוּא דְכַתִּיב, (ירמיה) אֲבָדָה הָאֲמוּנָה. מְאִי אֲמוּנָה. דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. כְּמָה דָּאֲתָ אָמַר (תהלים צב) וְאֲמוּנָתְךָ בְּלִילוֹת. אֲבָדָה הָאֲמוּנָה כְּמָה דָּאֲתָ אָמַר (ירמיה) עַל מַה אֲבָדָה הָאֲרָץ, וְכֹלָא חַד.

והרי בארנו אבדה, ולא נאבדת, ולא אבודה. כמו כן הצדיק אבד. אבוד או נאבד לא כתוב, אלא אבד. זהו שכתוב אבדה האמונה, בשביל כך - והשיב את הגזלה או את האבדה וגו'.

רעיא מהימנא (רועה הנאמן)

אמר הרועה הנאמן, מקומות יש בגיהנם רשומים למחללי שבתות בפרהסיא, ולא חוזרים בתשובה מאותו חלול, וממנים עליהם. ואף כך יש מקומות בגיהנם לאותם שמגלים עריות, ולאותם שמגלים פנים בתורה שלא כהלכה, ולאותם ששופכים דם נקי, ולאותם שנשבעים לשקר, ולאותם ששוככים עם נדה או בת אל נכר או זונה או שפחה. ואף כך למי שעובר על שס"ה לא תעשה.

רכ"ח חטא יש מקום בגיהנם, וממנה עליו. ושטן יצר הרע שלו ממנה על כל החטאים והמקומות והממנים שלו. ואם חוזר בתשובה, מה כתוב? מחיתי כעב פשעיך, נמחו הרשומים של הרשעים של המקום של הגיהנם מכל חטא וחטא.

ויש חטאים רשומים למעלה, ולא למטה. ויש שרשומים למטה ולא למעלה. ויש שרשומים למטה ולמעלה. נמחו למטה - נמחו למעלה, אחר שחזר בתשובה. ועוד בארו בעלי המשנה, רשע - עוונותיו חקוקים לו על עצמותיו. צדיק - זכיותיו חקוקים לו על עצמותיו. למה? כדי להיות רשומים בין בעלי החטאים שלהם להודע בהם, וקול יוצא עליו: זהו רשע, ישרפו עצמותיו בגיהנם.

ובארנו, נשמות של רשעים הן הן המזיקים בעולם. והדין שלהם בארו עליהם בעלי המשנה, שנשמתם נשרפת ונעשית אפר

והא אוקימנא אבדה, ולא נאבדת, ולא אבודה. פגוונא דא, (ישעיה נז) הצדיק אבד, אבוד, או נאבד, לא פתיב, אלא אבד. הדא הוא דכתיב אבדה האמונה, פגין פן והשיב את הגזלה או את האבדה וגו'.

רעיא מהימנא

אמר רעיא מהימנא, דוכתין אית בגיהנם, רשימין למחללי שבתות בפרהסיא, ולא חזרין בתשובתא מאותו חלול, וממנן עלייהו. ואוף הכי דוכתין אית בגיהנם, לאינון דמגלי עריין, ולאינון דמגלין פנים בתורה שלא כהלכה, ולאינון דשפכין דם נקי, ולאינון דאומין לשקרא, ולאינון דשכבין עם נדה. או בת אל נכר, או זונה, או שפחה, ואוף הכי, לעובר על שס"ה לא תעשה.

לכל חובא, אית דוכתא בגיהנם, וממנא עליה. ושטן יצר הרע דיליה, ממנא על פלהו חובין, ודוכתין וממנן דיליה. ואי הדר בתשובתא, מה כתיב, (ישעיה מד) מחיתי כעב פשעיך, אתמחו רשימין דרשיעייא דדוכתא דגיהנם מכל חובה וחובה.

ואית חובין רשימין לעילא, ולא לתתא. ואית דרשימין לתתא, ולא לעילא. ואית דרשימין לתתא ואתמחון לעילא. ואתמחון לתתא אתמחון לעילא, בטר דאחד בתשובתא. ועוד אוקמוה מארי מתניתין, רשע עונותיו חקוקים לו על עצמותיו. צדיק, זכיותיו חקוקים לו על עצמותיו. אמאי. בגין למהוי רשימין בין בעלי חוביהון, לאשתמודעא בהו, וקלא נפיק עליה, האי רשע איהו ישרפו עצמותיו בגיהנם.

ואוקימנא, נשמות של רשעים הן הן המזיקים בעולם. ודינא דלהון אוקמוה עליהו מארי

מתניתין, דנשמתהון נשרפת ונעשית אפר תחת כפות

הן המזיקים בעולם. והדין שלהם בארו עליהם בעלי המשנה, שנשמתם נשרפת ונעשית אפר

תחת כפות רגלי הצדיקים. ובמה נשׁרפים? באש הפסא, שנאמר בו (דניאל ז) פְּרִסְיָה שְׂבִיבִין דִּי-נֹור גַלְגַּלוּהִי נֹור דְּלִיק. (ונהר דינור נגיד ונפיק) מד' חינון דאשא, דסתרין לכורסא דדין, דאיהו אדני, דינא דמלכותא דינא.

וההוא נהר, אתמר ביה, (דניאל ז) נְהַר דִּי נֹור נְגִיד וְנִפְק מִן קְדְמוּהִי. נשמתהון דצדיקיא, טבלין ומתדכין ביה. ונשמתהון דרשיעי, נדונין ביה, ואתבעירו קמיה, פקש לפני אש, והינינו אש אוכלת אש. יהוה איהי חמה. נרתיקה דיליה, אדני. (דף ר"א ע"א) והינינו רזא דאוקמוה, לעתיד לבא מוציא הקדוש ברוך הוא חמה מנרתיקה צדיקים מתרפאין בה, ורשעים נדונין בה.

ומחיוון דכורסא דדינא, הוה נחית אריה דאשא למיכל קרבנין, אינון דממנן, על כל אבר דחב מחבל קטיגור אחד, כמה דאוקמוה, עשה עבירה אחת, קנה לו קטיגור א'. ומיד דנחת אש של גבוה, ואוקיד לון לאלין אברין ופדרין ואמורין דפרים וכבשים ועתודים ועזים. יהנ"ה דנחית כאריה דאשא לאוקדא לון, אתוקדון אברים דלהון, אתוקדון מחבלים דממנן עליהו, ומתפרין חובין דישראל, דאינון אברים דשכינתא.

בההוא זמנא, חיוון מתקרבין דממנן על זכוון, דאינון מפורסאי דרחמי, דאיהי תשובה, אימא עלאה. ובמה מתקרבין. בשם יהנ"ה, דעאל בהון. ובגין דא, קרבן ליהנ"ה. דלית מאן דיכיל לקרב חיוון ויסודין, לאעלאה שלם בינייהו, אלא שמיה, דקריב בשמיה מים לאש, ולא מכפה דא לדא, וקריב רוחא לעפרא, ולא מפריד ליה.

בההוא זמנא, אינון שלמים חיוון ויסודין, ואתקריאו לקרב חיות ויסודות להכניס שלום ביניהם אלא שמו, שמקרב בשמו מים לאש, ולא מכבים זה את זה, ומקרב רוח לעפר ולא מפריד אותו.

באותו זמן, אלו השלמים, חיות ויסודות, ונקראים קדשים, שאין טמאים ביניהם. ועוד, שלמים

זו ה' האחרונה, שהיא שלמותו של העמוד האמצעי בכל ההיות שפלוולות בו, לכל ששת הצדדים שלו, שהן שש ספירות.

וסוד הדבר - חתם רום ופנה למעלה, ביה"ו, לימין של חסד. בהו"י, לשמאל של גבורה. וה"י, בעמוד האמצעי. יו"ה בנצח. בהוד הי"ו. ביסוד וי"ה. האילן שאוחז את כלם - תפארת. עץ עושה פרי. ומשום כף המקום שיפל העץ, שם יה"ו. ואף כף בכל הויה, ה' אחרונה שלמים לה, ולכל ההיות שאחוזים בה. כמו זה, יה"ו עם ה' - יהנה. הו"י עם ה' - הויה. וה"י עם ה' - והי"ה. ואף כף שאר ההיות. והם ח"י אותיות של ששת הצדדים שפלולים בצדיק חי העולמים, ועם ה' נעשה ח"י. וסוד הדבר היא ה', כמו תבת נח שכנס בה בכל מין ומין, שהם שנים שנים שבעה שבעה לקרבן. שנים שנים - ארבעה. שבעה שבעה - ארבעה עשר. הרי י"ח. ותבה ה', בה נשלמת חיה.

(פתח ואמר, באתי לגני וגו') והצדיק כולל שש דרגות, ומשום כף תקנו לפתור בו חלום בשלשה שלומות, בשלשה פדיונות, שהוא ו', בחשבון ו'. והוא הסלם של חלום יעקב, כולל שש ספירות. מצב ארצה - שכינה תחתונה, וזו ה' התחתונה. וראשו - זה י', בו הוא צדיק שביעי. מגיע השמימה - זו האם העליונה, וזו ה' העליונה, שמצד החלום ה' שולטת על י', שהוא ראש הסלם, ה"י מן אלהים. ומשום כף, והנה מלאכי אלהים עלים וגו', ולא מלאכי ה'.

האותיות כסדרן עולות בחלם, שהוא כתר על ארבע אותיות, שהתפשטות שלהן מחכמה על המלכות הקדושה. משום שחכמה היא י', בינה ה', שש ספירות ו', מלכות ה' אחרונה. חלם כתר על כל האותיות. (ע"כ רעיא מהימנא).

קדשים, דלית טמאים ביניהם. ועוד, שלמים דא ה' בתראה, דאיהו שלימו דעמודא דאמצעייתא, בכל היות דכלילן ביה, לכל שית סטרין דיליה, דאינון שית ספיראן.

ורזא דמלה, חתם רום ופנה למעלה, ביה"ו, לימינא דחסד. בהו"י, לשמאלא דגבורה. וה"י, בעמודא דאמצעייתא. יו"ה בנצח. בהוד הי"ו. ביסוד וי"ה. אילנא דאחיד לון בלהו, תפארת. עץ עושה פרי. ובגין דא מקום שיפול העץ, שם יה"ו. ואוף הכי בכל הויה, ה' בתראה שלמים לה, ולכל הוויין, דאחינדן בה. פגוונא דא, יה"ו עם ה', יהנה. הו"י עם ה', הויה. וה"י עם ה', והי"ה ואוף הכי שאר הוויין.

ואינון ח"י אתוון דשית סטרין, דכלילן בצדיק חי עלמין, ועם ה' אתעביד ח"י. ורזא דמלה איהי ה', פגון תיבת נח, דאתכניש בה מפל מין ומין, דאינון שנים שנים שבעה שבעה לקרבנא. שנים שנים ארבעה. שבעה שבעה ארבעה עשר. הא י"ח. ותיבה ה', בה אשתלים חיה.

(ס"א פתח ואמר באתי לגני וגו') וצדיק איהו כליל ו' דרגין. ובגין דא תקינו למפתר ביה חלמא בג' שלומות, בג' פדיונות, דאיהו ו', בחושבן ו'. ואיהו סלם דחלמא דיעקב, כליל ו' ספיראן. מוצב ארצה, שכינתא תתאה, ודא ה' תתאה. וראשו, דא י', ביה איהו צדיק שביעי. מגיע השמימה, דא אימא עלאה, ודא ה' עלאה, דמסטרא דחלמא, ה' שלטא על י', דאיהו רישא דסולמא, ה"י מן אלקים. ובגין דא, (בראשית כח) והנה מלאכי אלהים עולים וגו', ולא מלאכי יהו"ה.

אתוון כסדרן, עולים בחלם, דאיהו כתר על ד' אתוון, דאתפשטותא דלהון, מחכמה עד מלכות קדישא. בגין דחכמה איהי י', בינה ה', שית ספיראן ו', מלכות ה' בתראה. חלם כתר על כל אתוון. (ע"כ רעיא מהימנא).

אם הפהן המשיח יחטא לאשמת העם.
 רבי אבא פתח, (שיר א) הגידה לי שאהבה
 נפשי וגו', אם לא תדעי לך היפה בנשים
 צאי לך וגו'. את הפסוקים הללו בארו
 החברים במשה בשעה שהיה עולה מן
 העולם, שאמר (במדבר כז) יפקד ה' אלהי
 הרוחת לכל בשר וגו', אשר יצא לפניהם
 וגו'. ושנינו שזה נאמר על הגלות.

ובא ראה, הפסוקים הללו אמרה אותם
 כנסת ישראל למלך הקדוש. הגידה לי
 שאהבה נפשי, כמו שנאמר (שיר א) את
 שאהבה נפשי ראיתם. ולמלך הקדוש
 נאמר, אתה שאהבה נפשי איכה תרעה.
 בספרו של רב המנונא סבא אומר, כל
 זמן שפנסת ישראל נמצאת עם הקדוש
 ברוך הוא, כפיכול הקדוש ברוך הוא
 בשלמות, ורועה ברצון אותו (ואת האחרים
 הוא ו) את עצמו מאותה יניקת החלב (של
 המלך) של האם העליונה, ומאותה יניקה
 שהוא יונק, משקה את כל שאר האחרים
 ומיניק אותם. ולמדנו שאמר רבי שמעון,
 כל זמן שפנסת ישראל נמצאת עם
 הקדוש ברוך הוא, הקדוש ברוך הוא
 בשלמות, בשמחה, שרירות בו ברכות
 ויוצאות ממנו לכל שאר האחרים, וכל
 זמן שאין פנסת ישראל נמצאת עם
 הקדוש ברוך הוא, כפיכול הברכות
 נמנעות ממנו ומכל שאר האחרים.

וסוד הדבר - בכל מקום שאין נמצאים
 זכר ונקבה, אין ברכות שורות עליו, ולכן
 הקדוש ברוך הוא גועה ובוכה, כמו
 שנאמר (ירמיה כח) שאג ישאג על נהו.
 ומה הוא אומר? אי שיהחרכתי את ביתי
 ושרפתי את היכלי וכו'.

אם הפהן המשיח יחטא לאשמת
 העם. (ויקרא ד) רבי אבא פתח (שיר
 השירים א) הגידה לי שאהבה נפשי וגו',
 אם לא תדעי לך היפה בנשים צאי לך
 וגו', הני קראי אוקמוה חבריאי במשה,
 בשעתא דהוה סליק מעלמא,
 דאמר (במדבר כז) יפקוד יי' אלהי הרוחות
 לכל בשר וגו', אשר יצא לפניהם וגו',
 ותנינן דעל גלותא אתמר.

ותא חזי, הני קראי כנסת ישראל אמרן
 למלפא קדישא. הגידה לי שאהבה
 נפשי, כמה דאת אמר (שיר השירים א) את
 שאהבה נפשי ראיתם. ולמלפא קדישא
 אתמר, אנת שאהבה נפשי איכה תרעה.
 בספרא דרב המנונא סבא אומר, כל
 זמנא דכנסת ישראל אשתכח
 ביה בקודשא בריך הוא, כפיכול קדשא
 בריך הוא בשלימו, ורעי ברעותא
 ליה (ולאחרנין ון ליה) לגרמיה, מההוא יניקו
 דחלבא (כ"א דמלפא) דאימא עלאה,
 ומההוא יניקו דאיהו יניק, אשקי לכל
 שאר אחרנין, ויניק לון. ואוליפנא
 דאמר רבי שמעון, כל זמנא דכנסת
 ישראל אשתכחת בקודשא בריך הוא,
 קדשא בריך הוא בשלימו, בחדוה,
 ברכאן ביה שריין, ונפקין מגיה לכל
 שאר אחרנין. וכל זמנא דכנסת ישראל לא
 אשתכחת ביה בקודשא בריך
 הוא, כפיכול ברכאן אתמנעו מגיה ומכל שאר אחרנין.
 ורוא דמלתא, בכל אתר דלא אשתכח דבר ונוקבא,
 ברכאן לא שראן
 עלוי, ועל דא קדשא בריך הוא געי ובכי,
 כמה דאת אמר (ירמיה כ"ה) שאג ישאג על נהו.
 ומאי אומר, אי שיהחרכתי את ביתי ושרפתי
 את היכלי וכו'.

ובשעה שפנסת ישראל יצאה לגלות, אמרה לפניו: הגידה לי שאהבה נפשי. אתה אהוב נפשי, אתה שכל אהבת נפשי בך, איכה תרעה? איך תזון את עצמך מעמק הנחל שלא פוסק, איך תזון את עצמך מהאור של העדן העליון. איכה תרביץ בצהררים, איך תזון את כל אלו האחרים שנשקים ממך תמיד?

ואני הייתי נזונית ממך בכל יום, ונשקית ומשקה את כל אותם המתחוננים, וישראל נזונו בי, ועכשו שלמה אהיה פעטיה, איך אהיה מתעטפת בלי ברכות, כשיצטרכו אותן ברכות ולא ימצאו בידי. על עדרי חבריך, איך אעמד עליהם ולא אהיה רועה להם וזנה אותם. עדרי חבריך - אלו הם ישראל שהם בני האבות, שהם המרפכה הקדושה למעלה.

אמר לה הקדוש ברוך הוא: תעזבי את שלי, שהרי שלי הוא דבר נסתר מלהודע. אבל - אם לא תדעי לך, לעצמך, הרי לך עצת. היפה בנשים, כמו שנאמר הנך יפה רעיתי. צאי לך בעקבי הצאן - אלה הם הצדיקים שהם נדשים בין העקבים, ובשבילים נתן לך כח לעמד. (עם כל זה) ורעי את גדיתיך על משכנות הרעים - אלו הם תינוקות של בית רבן שהעולם מתקיים בשבילים, ונותנים כח לכנסת ישראל בגלות. משכנות הרעים - אלו בתי רבן, מקום בית המדרש שתמיד נמצאת בהם התורה.

דבר אחר אם לא תדעי לך היפה בנשים וגו' - בא ראה, בשעה שצדיקים נמצאים בעולם, ואותם תינוקות של בית רבן נמצאים ועוסקים בתורה, יכולה

ובשעתא (דף י"ז ע"ב) דפנסת ישראל נפקת בגלותא, אמרת קמיה, הגידה לי שאהבה נפשי, אנת רחימא דנפשאי, אנת דכל רחימו דנפשי בך. איכה תרעה, איך תזון גרמך, מעמיקא דנחלא דלא פסיק. איך תזון גרמך מנהירו דעדן עלאה. איכה תרביץ בצהררים, איך תזון לכל אינון אחרנין דאשתקיין מנך תדירא.

ואנא הינא אתזנא מנך בכל יומא, ומשתקיא, ואשקינא לכל אינון תתאי, וישראל אתזנו בי, והשתא שלמה אהיה כעוטיה, איך אהוי מתעטפא, בלא ברכאן, פד יצטרכוון אינון ברכאן, ולא ישתפחון בידי. על עדרי חבריך, היאך איקום עליהו, ולא אהיה רעינא להו, וזנא להו. עדרי חבריך, אלין אינון ישראל, דאינון בני אבהן, דאינון רתיכא קדישא לעילא.

אמר ליה קדשא בריך הוא, שבוק אנת דידי, דהא דידי מלה טמירא הוא לאתידע. אבל אם לא תדעי לך, לגרמך, הרי לך עיטא. היפה בנשים, כמה דאת אמר הנך יפה רעיתי. צאי לך בעקבי הצאן, אלין אינון צדיקייא, דאינון נדשין בין עקבין, ובגיניהון יהיב לך חילא לקיימא. (ועם כל זה) ורעי את גדיותיך על משכנות הרועים, אלין אינון תנוקות של בית רבן, דעלמא מתקיימא בגיניהון, ויהבין חילא לפנסת ישראל בגלותא. משכנות הרועים, אלין בתי רבן אתר בית מדרשא דאשתכח אורייתא בהון תדירא.

דבר אחר אם לא תדעי לך היפה בנשים וגו'. תא חזי, בשעתא דצדיקייא אשתכחו בעלמא, ואינון תנוקות של בית רבן משתפחי ולעאן באורייתא, וכלא פנסת ישראל לקיימא

כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לַעֲמֹד עִמָּם בְּגִלוּת.
וְאִם לֹא, כְּבִיכּוֹל הִיא וְהֵם אֵין
יְכוּלִים לְהִתְקַיֵּם בְּעוֹלָם. וְאִם
נִמְצָאִים צְדִיקִים, הֵם נִתְפָּסִים
בְּרֵאשׁוֹנָה. וְאִם לֹא, אוֹתָם הַגְּדִיִּים
שֶׁהָעוֹלָם מִתְקַיֵּם בְּשִׁבְלָם
נִתְפָּסִים בְּרֵאשׁוֹנָה, וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא מְסַלֵּק אוֹתָם מִן הָעוֹלָם, אַף
עַל גַּב שְׂאִין נִמְצָא בָהֶם חֲטָא.
וְלֹא זֶה בְּלַבָּד, אֲלֵא מְרַחֵק מִמֶּנּוּ
אֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל וְגוֹלָה לְגִלוּת.
זֶהוּ שְׂכַתּוֹב, אִם הִפְהֵן הַמְּשִׁיחַ
יְחַטָּא לְאַשְׁמַת הָעָם. לְמָה יְחַטָּא?

לְאַשְׁמַת הָעָם. מִשׁוּם חֲטָאֵי
הָעוֹלָם שֶׁגָּרְמוּ אֶת זֶה, לְאַשְׁמַת
הָעָם וְדָאֵי, וְלֹא לְאַשְׁמַתּוֹ. יְחַטָּא
- יִגְרַע טוֹבוֹ וְדִין דִּין בְּכָל, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (מְלָכִים א א) וְהִיִּיתִי אֲנִי
וּבְנֵי שְׁלֵמָה חֲטָאִים. דְּבַר אַחֵר
אִם הִפְהֵן הַמְּשִׁיחַ - זֶה הַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא, כְּפִי שְׂאֲמַרְנּוּ. יְחַטָּא
- יְחַסֵּר מִכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל וּמִהָעוֹלָם,
שֶׁלֹּא נוֹתֵן לָהֶם סְפוּק הַבְּרָכוֹת.
לְמָה? זֶהוּ לְאַשְׁמַת הָעָם וְדָאֵי,
זֶה בְּשִׁבְלֵי הַחֲטָא שֶׁל הָעָם.

אִם הִפְהֵן הַמְּשִׁיחַ יְחַטָּא. רַבִּי
יִצְחָק פָּתַח, (שְׁמוֹת לב) זָכַר
לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיִשְׂרָאֵל
עַבְדֶּיךָ, הַפְּסוּק הַזֶּה קָשָׁה. כִּי
הִיא צְרִיף לְכַתּוֹב: זָכַר לְאַבְרָהָם
וּלְיִצְחָק וּלְיִשְׂרָאֵל. מַה זֶה
לְיִצְחָק? אֲלֵא כִּי שְׁנִינּוּ, בְּכָל
מְקוֹם הַשְּׂמָאל נִכְלָל בִּימִין, וְהוּא
בְּכָלֵל שֶׁל הַיְמִין. שְׁהִימִין הַזֶּה
מִתְקַן לְעוֹלָמִים לְהַכְלִיל בּוֹ אֶת
הַשְּׂמָאל, וְעַל פֶּן לֹא חָלַק, כְּדִי
לְהַכְלִיל אוֹתוֹ בְּאַבְרָהָם. וּמִשׁוּם
כִּי לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק (דוּקָא) כָּלֵל
אַחֵד. (אָבֵל) וּלְיִשְׂרָאֵל, שְׁהָרִי הוּא
אוֹחֵז בְּכַנְפָּיו (בְּכַתְּפוּי) אֶת שְׁנֵיהֶם,
וְהוּא שָׁלֵם בְּכָל.

אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לָהֶם כִּי. שְׁבוּעָה
נִשְׁבַּע הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאַבוֹת,
בְּאַבוֹת שְׁלֵמַעְלָה, זֶהוּ שְׂכַתּוֹב

עֲמָהוֹן בְּגִלוּתָא. וְאִי לָאו, כְּבִיכּוֹל הִיא וְאִינּוֹן
לֹא יְכַלִּי לְאַתְקַיֵּימָא בְּעַלְמָא. וְאִי זְפִאִין
אַשְׁתְּכַחוּ, אִינּוֹן אִתְּפָסִין בְּקַדְמִיתָא. וְאִי לֹא,
אִינּוֹן גְּדִיִּין דְּעַלְמָא מִתְקַיֵּימָא בְּגִינִיהוֹן,
מִתְפָּסִין בְּקַדְמִיתָא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא סְלִיק
לוֹן מְעַלְמָא, אַף עַל גַּב דְּלֹא אִשְׁתְּכַח בְּהוּ
חוּבָה. וְלֹא דָא בְּלַחֲדוּדֵי, אֲלֵא רַחֵיק מִגְּוִיָּה
לְכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל וְאַתְגְּלִיָּיא בְּגִלוּתָא.

הָדָא הוּא דְכָתִיב אִם הִפְהֵן הַמְּשִׁיחַ יְחַטָּא
לְאַשְׁמַת הָעָם. אֲמַאי יְחַטָּא. לְאַשְׁמַת
הָעָם, בְּגִין חוּבֵי עַלְמָא דְגָרְמוּ הֵאֵי, לְאַשְׁמַת
הָעָם וְדָאֵי, וְלֹא לְאַשְׁמַת דִּילֵיהּ. יְחַטָּא: יִגְרַע
טוֹבִיָּה, וְדָאִין דִּינִיָּה בְּכָלֵא, כְּמָה דְאַתְּ
אָמַר (מְלָכִים א א) וְהִיִּיתִי אֲנִי וּבְנֵי שְׁלֵמָה חֲטָאִים.
דְּבַר אַחֵר אִם הִפְהֵן הַמְּשִׁיחַ, דָּא קְדֻשָׁא בְּרִיךְ
הוּא כְּדִקְאֲמַרְן. יְחַטָּא, יִגְרַע מִן כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל
וּמְעַלְמָא, דְּלֹא יְהִיב לְהוֹן סְפוּק בְּרַכָּאן. אֲמַאי.
אִיהוּ לְאַשְׁמַת הָעָם וְדָאֵי, בְּגִין חוּבָה דְּעַמָּא
הִיא.

אִם הִפְהֵן הַמְּשִׁיחַ יְחַטָּא. (ויקרא ד) רַבִּי יִצְחָק
פָּתַח, (שְׁמוֹת לב) זָכַר לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק
וּלְיִשְׂרָאֵל עַבְדֶּיךָ, הֵאֵי קָרָא קְשִׁיא, הֵכִי מִיבְעֵי
לֵיהּ לְמַכְתָּב, זָכַר לְאַבְרָהָם וּלְיִצְחָק וּלְיִשְׂרָאֵל,
מַאי לְיִצְחָק. אֲלֵא הֵכִי תְנִינּוּ, בְּכָל אֲתַר
שְׂמָאלָא אִתְּפָלִיל בִּימִינָא, וּבְכָלֵלָא דִימִינָא
הוּא. דְּהֵאֵי יְמִינָא, אִתְּתַקְנַת לְעַלְמִין, לְאַכְלָלָא
בֵּיהּ שְׂמָאלָא. וְעַל דָּא לֹא פְּלִיג, בְּגִין לְאַכְלָלָא
לֵיהּ בֵּיהּ בְּאַבְרָהָם. וּבְגִין כִּי לְאַבְרָהָם
לְיִצְחָק (דוּקָא) כָּלֵלָא חֵד. (אָבֵל) וּלְיִשְׂרָאֵל, דְּהֵא
בְּתַרוּוִיָּיהוּ אֲחִיד לוֹן בְּגַדְפּוּי (ס"א בְּכַתְּפוּי), וְהוּא
שָׁלֵם בְּכָלֵא.

אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לָהֶם כִּי. אוּמָאָה בְּךָ. אוּמָאָה אוּמֵי קְדֻשָׁא
בְּרִיךְ הוּא לְאַבְהֵן, בְּאַבְהֵן דְּלְעִילָא הָדָא

אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לָהֶם בְּךָ, בְּאִינֹן
 שְׁלֹמֵעֵלָה בְּאוֹתָם שְׁשׁוּרִים בְּךָ.
 וּתְדַבֵּר אֲלֵהֶם אַרְבֵּה אֶת זֶרְעֶכֶם
 וּגּו'. אֲשֶׁר אָמַרְתִּי, אֲשֶׁר אָמַרְתָּ
 הֲיֵה צְרִיף לְהִיּוֹת! אֲלֵא הַקְדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא אָמַר כֶּן לְאֲבוֹת פַּעַם
 וּפַעַמִּים. אֲשֶׁר אָמַרְתִּי - שְׂרָצִיתִי
 בְּרִצּוֹן נִפְשֵׁי, שְׁהָרִי אֲמִירָה זֶהוּ
 רִצּוֹן. זֶהוּ שְׂכָתוֹב (מַלְכִים א-
 ח) אֲדַנִּי אָמַר לְשָׁכֵן בְּעַרְפֶּל. וְעוֹד
 מֵה תֵּאמַר נִפְשֵׁךְ וְאֶעֱשֶׂה לָּךְ.
 וְנַחֲרֹ לְעֵלָם, מֵה זֶה לְעֵלָם?
 הָעוֹלָם שְׁלֹמֵעֵלָה שְׁאֲחֻזָּה בּוֹ
 אוֹתָה אֶרֶץ, וְנִזְוֵיִת מְאוֹתוֹ עוֹלָם.
 וְאִם הָאֶרֶץ הִזוּ מִתְגַּרְשֶׁת, מֵמָה
 זֶה? לְאַשְׁמַת הָעַם הוּא נִהְיָה.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, אִם הִכְהֵן
 הַמְּשִׁיחַ יַחְטֵא - זֶה הִכְהֵן
 שְׁלֹמֵטָה, שְׁנַתְּפִקֵן לְעִבּוּדָה
 וְנִמְצָא בּוֹ חֲטָא, זֶה וְדַאי קוֹרָה
 לְאַשְׁמַת הָעַם. אוֹי לְאוֹתָם
 שְׁסוּמְכִים עָלָיו. כְּמוֹ כֵּן שְׁלִיחַ
 צְבוּר שְׁנִמְצָא בּוֹ חֲטָא, (מִשׁוּם שֶׁהָעַם
 לֹא נִמְצְאוּ צְדִיקִים לִפְנֵי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא) אוֹי
 לְאוֹתָם שְׁסוּמְכִים עָלָיו. אָמַר רַבִּי
 יְהוּדָה, וְכָל שָׁפֵן הִכְהֵן, שְׁפָל
 יִשְׂרָאֵל, וְהַעֲלִינִים וְהַתְּחַתּוּנִים,
 כֻּלָּם מְאַחֲדִים (מִחֲכִים) וּמְצַפִּים
 לְהַתְּבַרֵּךְ עַל יְדוֹ.

שְׁהָרִי שְׁנִינּוּ, בְּשַׁעָה שֶׁהִכְהֵן
 מִתְחִיל לְכוּן דְּבָרִים וּלְהַקְרִיב
 קָרְבָן עָלָיו, הַכֹּל נִמְצָאִים בְּבִרְכָה
 וּבִשְׂמֻחָה. הַיָּמִין מִתְחִיל
 לְהַתְּעוֹרֵר, הַשְּׂמָאל נִכְלָל לְיָמִין,
 וְהַכֹּל נִקְשֵׁר וְנִאָחַז זֶה עִם זֶה,
 וְכֻלָּם מִתְּבָרְכִים כְּאַחֵד. נִמְצָא
 שְׁעַל יְדֵי הִכְהֵן מִתְּבָרְכִים
 הַעֲלִינִים וְהַתְּחַתּוּנִים, וְהָרִי
 פְּרֻשׁוֹה. וּמִשׁוּם כֶּן צְרִיף לְהַקְרִיב
 קָרְבָן עָלָיו, כְּדִי שִׁיתְּכַפֵּר חֲטָאוֹ.
 אָמַר רַבִּי יוֹסִי, הָרִי שְׁנִינּוּ שְׁעַל
 יְדֵי הִכְהֵן מִתְּכַפֵּר חֲטָאוֹ שֶׁל אָדָם
 כְּשִׁמְקָרִיב קָרְבָן. עֲכָשׁוּ כִּשְׁהוּא
 חוֹטָא, מִי מְקָרִיב עָלָיו וּמִי יִכְפֹּר

הוּא דְכָתִיב אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לָהֶם בְּךָ, בְּאִינֹן
 דְלַעִילָא בְּאִינֹן דְיִשְׂרָאֵן בְּךָ. וְתַדְבֵּר אֲלֵיהֶם
 אַרְבֵּה אֶת זֶרְעֶכֶם וּגּו'. אֲשֶׁר אָמַרְתִּי, אֲשֶׁר
 אָמַרְתָּ מִיבְעֵי לִיה. אֲלֵא קִדְשָׁא בְרִיף הוּא אָמַר
 כֶּן לְאַבְהֵן, זְמָנָא וְתָרִין זְמָנִין. אֲשֶׁר אָמַרְתִּי:
 דְצְבִיתִי בְרַעְוֵי נִפְשֵׁי, דְהָא אֲמִירָה רַעְוֵתָא הוּא,
 הָדָא הוּא דְכָתִיב, (מַלְכִים א ח) אֲדַנִּי אָמַר לְשָׁפֹן
 בְּעַרְפֶּל. וְעוֹד מֵה תֵּאמַר נִפְשֵׁךְ וְאֶעֱשֶׂה לָּךְ.
 וְנַחֲרֹ לְעוֹלָם, מָאִי לְעוֹלָם. עוֹלָם דְלַעִילָא,
 דְאַחִידָא בִּיה הֵיא אֶרֶץ, וְאַתְּזַנַּת
 מֵהֵוּא עוֹלָם, וְאִי הֵיא אֶרֶץ אֲתֵרְכַת, כְּמָאִי
 הוּא. לְאַשְׁמַת הָעַם הוּא דְהוּי.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, אִם הִכְהֵן הַמְּשִׁיחַ יַחְטֵא, דָּא
 כְּהֵן דְלִתְתָא, דְאַתְּתִקֵן לְעִבּוּדָה וְאַשְׁתַּכַּח
 בִּיה חֲטָאָה, לְאַשְׁמַת הָעַם הוּא דְהוּי וְדַאי. וּוִי
 לְאִינֹן דְסְמִיכִין עָלֵיה, (דף י"ח ע"א) כְּגוֹוֵנָא דָא,
 שְׁלִיחָא דְצְבוּרָא דְאַשְׁתַּכַּח בִּיה חֲטָאָה, (גִּיז
 דַּעֲמָא לֹא אֲשַׁתְּבַחוּ וּכְפִין קָמִי קִדְשָׁא בְרִיף הוּא) וּוִי לְאִינֹן
 דְסְמִיכִין עָלֵיה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, וְכָל שָׁפֵן
 כְּהֵנָא, דְכָל יִשְׂרָאֵל, וְעֵלְאִין וְתַתְּאִין כְּלָהוּ
 אַחִידִין (ג"א מִחֲכִין) וּמְצַפְּאֵן לְאַתְּבָרְכָא עַל יְדוּי.

דְהָא תְּנִינֹן, בְּשַׁעָתָא דְכְהֵנָא שְׁאָרִי לְכוּוֵנָא
 מְלִין, וּלְקָרְבָא קָרְבָנָא עֲלָאָה, כְּלָא
 אֲשַׁתְּכַחוּ בְּבִרְכָתָא וּבְחֻדוּוֹתָא. יְמִינָא, שְׁאָרִי
 לְאַתְעָרָא. שְׂמָאלָא אֲתַפְּלִיל בִּימִינָא, וְכֻלָּא
 אֲתַאֲחִיד וְאַתְקַשֵּׁר דָּא בְדָא, וְאַתְּבָרְכוּן כְּלָהוּ
 כְּחֻדָא. אֲשַׁתְּכַח, דְעַל יְדָא דְכְהֵנָא, מִתְּבָרְכָאֵן
 עָלְאִי וְתַתְּאִי, וְהָא אוּקְמוּהָ. וּבְגִין כֶּן בְּעֵי
 לְקָרְבָא קָרְבָנָא עָלֵיה, בְּגִין דִּיתְכַפֵּר חוּבִיָה.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, הָא תְּנִינֹן, דְעַל יְדָא דְכְהֵנָא
 אֲתַכַּפֵּר חוּבָא דְבֵר נָשׁ, כְּדִי קָרִיב קָרְבָנָא.
 הַשְּׁתָא דְאִיהוּ חֲטִי, מָאֵן מְקָרִיב עָלֵיה, וּמָאֵן
 יִכְפֹּר עָלֵיה. אִי תִימָא דְאִיהוּ מְקָרִיב עַל

עליו? אם תאמר שהוא מקריב על נפשו - הרי הוא התקלקל, ואינו כדאי שיתברכו עליו עליונים ותחתונים. התחתונים לא יתברכו על ידו, כל שכן העליונים. אמר רבי יהודה, ולא? והרי כתוב (ויקרא טז) וכפר בעדו ובעד ביתו. למה צריך לכפר עליו? משום שהוא חטא, וכפר על עצמו, שכתוב וכפר בעדו. אמר רבי חייא, הרי ידוע באיזה מקום נקשר הפה הגדול ובאיזה מקום נקשר פהו אחר. ואותו שנקרא סגן ידוע. משום כך פהו מקריב את קרבנו בראשונה, ומעלה אותו עד אותו מקום שנקשר בו. ואחר שהפכה עלה לאותו מקום, לא מעכבים אותו לעלות למקומו ולכפר על חטאו. ולכן אחר מקריב עליו את קרבנו. כיון שאחר הוא המקריב, ולא מסתפקים כל כך על ידו, אחר כך הוא מקריב, ואותם העליונים, כלם מתחברים לכפר את חטאו, והמלך הקדוש מסכים על ידם. כמו כן המתפלל וטעה, יצמד אחר תחתיו.

רבי אלעזר ורבי אבא היו יושבים. אמר רבי אלעזר, ראיתי את אבא ביום ראש השנה ויום הכפורים שאינו רוצה לשמע תפלה מכל אדם, אלא אם עמד עליו שלשה ימים קדם לטהר אותו. שרבי שמעון היה אומר כך: בתפלת האדם הזה שאני מטהר, מתכפר העולם. וכל שכן בתקיעת השופר שאינו מקבל תקיעה של אדם שאינו חכם לתקע בסוד התקיעה.

ששנינו, רבי ייסא סבא אומר, התקיעות הללו כסדרן. הראשונה פלוה מהפל. השנייה - אחת כסדר ואחת כסדר, גבורה גדולה ביניהם. שלישית - אחת פאן ואחת פאן, וגבורה ביניהם. השכר עולה, והתרוצה יורדת.

נפשיה, הא איהו אתקלקל, ולא איהו כדאי דיתברכו עליה עלאי ותתאי. תתאי לא יתברכו על ידיה, כל שכן עלאי. אמר רבי יהודה, ולא. והא כתיב (ויקרא טז) וכפר בעדו ובעד ביתו, אמאי בעיא לכפרא עליה, בגין דאיהו חב יכפר על גרמיה, דכתיב וכפר בעדו. אמר רבי חייא, הא ידע באן אתר אתקשר פהנא רבא. ובאן אתר אתקשר פהנא אחרא, וההוא דאקרי סגן ידיעא. בגין כך, פהו אחרא קא מקריב קרבניה בקדמיתא, וסליק ליה עד ההוא אתר דאתקשר ביה. פתר דכהנא סליק לההוא אתר, לא מעכבין ליה לסלקא לאתריה, ולא תפרא חוביה. ועל דא, אחרא קא מקריב עליה קרבניה. כיון דאחרא הוא מקריב, ולא מסתפקין כל כך על ידיה, לבתר איהו מקריב, ואינון עלאין, פלהו מתחרון לכפרא חוביה. ומלכא קדישא אסתפם על ידיהו. כגוונא דא, המתפלל וטעה יצמוד אחר תחתיו.

רבי אלעזר ורבי אבא הוו יתבי. אמר רבי אלעזר, חמינא לאבא ביומי דראש השנה ויום הכפורים, דלא בעי למשמע צלותא מפל בר נש, אלא אי קאים עליה תלתא יומין קודם, לדכא ליה. דרבי שמעון הוה אמר הכי, בצלותא דהאי בר נש דאנא מדפינא, אתכפר עלמא. וכל שכן בתקיעה דשופר, דלא מקבל תקיעתא דבר נש דלא איהו חכים למתקע ברזא דתקיעה.

דתנינן, רבי ייסא סבא אומר, הני תקיעתא כסדרן. קדמאה, פלילא מפלא. תנינא, חדא כסדרא וחדא כסדרא, גבורה גדולה ביניהם. תליתאה, חד הכא וחד הכא גדולה ביניהם. שלישית - אחת פאן ואחת פאן, וגבורה ביניהם. השכר עולה, והתרוצה יורדת.

אחת קשה ואחת רפה. והרי פרשוה. והן עשור. והן תשע. כלל אחד של הכל.

וביום הזה מתעטר יצחק, והוא הראש לאבות. ביום הזה כתוב, (ישעיה לג) פחדו בציון חטאים. ביום הזה יצחק נעקד, ועקד הכל, ושרה מדברת (מיללת), וקול שופר חזק מאד. אשרי חלקו של מי שעובר בניניהם ונצל מהם. אמר רבי אבא, משום כך קוראים פרשת יצחק ביום הזה, שביום הזה נעקד יצחק למטה ונקשר באותו שלמעלה. (באברהם) מתי נקשר? בשעה שכתוב (בראשית כב) ויעקד את יצחק בנו וגו'.

אמר רבי אלעזר, ביום הזה מעטר יצחק את אברהם, שכתוב והאלהים נסה את אברהם. מה זה נסה? כמו שנאמר (ישעיה מט) ואל עמים ארים נסי. (שמות יז) ויקרא שמו ה' נסי. מה בא להשמיענו? משום שהימין נתקן ונשלם. זהו שכתוב והאלהים נסה את אברהם. והאלהים בדיוק. וזהו (בראשית לא) ופחד יצחק.

רבי אבא אמר, כתוב (תהלים עה) כי אלהים שופט זה ישפיל וזה ירים. פי אלהים שופט, אלמלא שעבר הדין של יצחק במקום שיעקב שורה (ורפא) והתפסה (ורוחין) והתבשם) שם, או לעולם שפגוש בדינו. וסוד הדבר - (ישעיה סו) כי באש ה' נשפט. וזוהי התבשמות של העולם.

וכיון שנכנס למקומו של יעקב, ויעקב אוחו בו, אזי האש שוככת והגחלים מצטננים. לאדם שהיה רוגז, וחגר ושם עליו פלי זין, ויצא מרגז להרג אנשים. חכם

גבורה בינייהו. פוסקא סלקא, קומטרא נחתא. חד תקיפא וחד רפיא. והא אוקמוה. ואינון עשרה. ואינון תשע. חד פללא דכלא.

ובהאי יומא מתעטרא יצחק, והוא רישא לאבהן. בהאי יומא כתיב, (ישעיה

לג) פחדו בציון חטאים. בהאי יומא יצחק אתעקד, ועקיד פלא, ושרה מלילת (ס"א מיללת) וקול שופרא תקיף לחדא. זפאה חולקיה, מאן דעבר בינייהו, ואשתזיב מנייהו. אמר רבי אבא, בגין כך קרינן פרשתא דיצחק בהאי יומא, דבהאי יומא אתעקד יצחק לתתא, ואתקשר בההוא דלעילא. (נ"א באברהם) אימתי אתקשר. בשעתא דכתיב, (בראשית כב) ויעקוד את יצחק בנו וגו'.

אמר רבי אלעזר, בהאי יומא אעטר יצחק לאברהם, דכתיב, (בראשית כב) והאלהים נסה את אברהם. מאי נסה. כמה דאת אמר, (ישעיה מט) ואל עמים ארים נסי. (שמות יז) ויקרא שמו יי' נסי. מאי קא משמע לן. בגין דאשתכליל ימינא ואשתלים. הדא הוא דכתיב והאלהים נסה את אברהם. והאלהים דייקא, ודא הוא (בראשית לא) ופחד יצחק.

רבי אבא אמר, כתיב (תהלים עה) כי אלהים שופט זה ישפיל וזה ירים. פי אלהים שופט, אלמלא דאעבר דינא דיצחק, באתר דיעקב שארי, (ס"א) ואתסי) ואתפסי (ס"א) ואתסחי) (ס"א) ואתבסם) תמן, ווי לעלמא דיערע בגיניה, ורזא דמלה, (ישעיה סו) כי באש יי' נשפט. ודא הוא אתבסמותא דעלמא.

וביון דעאל באתרא דיעקב, ויעקב אחיד (ד) יח ע"ב) ביה, כדין שכיך אשא, ואצטננו גומריה. לפר נש, דההו רגזי, וחגר וזיין גרמיה, ונפק ברוגזיה לקטלא לבני נשא. חד חפימא קם על פתחא,

אחד עמד על הפתח ואחז בו. אמר: אלמלא לא החזיק בי ותפס אותי, הרי היה נמצא הרג של אנשים. בעוד שהחזיקו זה בזה ואחזו זה בזה, הצטנן רגזו על שיצא להרג. יצא להוכיח - מי סובל את הרגז וחזק הדין של אותו אדם? הנה אומר, זה שעמד על הפתח.

כך אמר הקדוש ברוך הוא לישראל: בני, אל תפחדו, הרי אני עומד על הפתח, אבל הנדרזו ביום הזה ותנו לי כח. במה? בשופר. שאם נמצא קול השופר כראוי ומכונים בו למטה, אותו הקול עולה, ובו מתעטרים האבות, ועומדים במשכנו של יעקב. ולכן צריך להזהר בשופר ולדעת את אותו הקול ולכונן בו. ואין לך קול בשופר שלא עולה רקיע אחד, וכל אותם האוכלוסים של אותו רקיע, נותנים מקום לאותו קול. ומה אומרים? (יואל ב) וה' נתן קולו לפני חילו וגו'. ועומד אותו הקול באותו הרקיע, עד שבא קול אחר, ונועדו (התעוררו) חדרו, ועולים בזווג לרקיע אחר. ועל זה שנינו, יש קול שמעלה קול, ומה הוא? אותו הקול של תקיעתם של ישראל שלמטה.

וכיון שמתחברים כל הקולות הללו שלמטה ועולים לאותו רקיע עליון שהמלך הקדוש שורה בו, מתעטרים (נועדים) כלם לפני המלך, ואז הכסאות עולים, וכסא אחר של יעקב עומד ומתתקן.

ועל זה מצאנו בספרו של רב המנונא סבא באותן תפלות של ראש השנה שהיה אומר, התפלה וקול השופר (שאותו קול) שמוציא אותו הצדיק, שנמצא מרוחו ונפשו באותו השופר של אותו הקול שעולה למעלה. ובאותו יום עומדים ונמצאים מקטרגים

ואחיד ביה, אמר אלמלא לא אחיד בי ואתתקף בי, הא קטולא בכני נשא אשתכח. בעוד דאתתקפו דא בדא, ואחיד דא בדא, אצטנן רוגזיה על דנפק לקטלא. נפק לאוכחא, מאן סביל רוגזא ותוקפא דדינא דההוא בר נש. הוי אימא, דא דקאים אפתחא.

כך אמר קדשא ברוך הוא לישראל, בני, לא תדחלון, הא אנא קאים על פתחא, אבל אנדרזו בהאי יומא והבו לי חילא. ובמה. בשופר. דאי אשתכח קול שופר פדקא יאות, ומכווני ביה לתתא, ההוא קלא סליק, וביה מתעטרי אבהו, וקיימי במשפניה דיעקב. ועל דא בעי לאזדהרא בשופרא, ולמנדע בההוא קלא ולכוונא (ביה).

ולית לך קלא בשופרא, דלא סליק רקיעא חד. וכל אינון אוכלוסין דההוא רקיעא, יתבין אתר לההוא קלא, ומאי קא אמרי. (יואל ב) ויני נתן קולו לפני חילו וגו'. וקאים ההוא קלא בההוא רקיע, עד דאתי קלא אחרא, ואתעתדו (ס"א ואתערבו) פחדא, וסלקין בזווגא לרקיעא אחרא. ועל דא תנינן, אית קול דסליק קול, ומאי איהו. ההוא קלא דתקיעתא דישראל דתתא.

וכיון דמתחברין כל אינון קלין דלתתא, וסלקין לההוא רקיעא עלאה דמלפא קדישא שארי ביה, מתעטרין (ס"א מתעדרו) פלהו קמי מלפא, וכדין פורסוון רמיו וכורסייא אחרא דיעקב קאים ואתתקן.

על דא אשפחנא בספרא דרב המנונא סבא, באינון צלותי דראש השנה, דהיה אומר, צלותא וקל שופרא (דההוא קול) דאפיק ההוא זפאה, דאשתכח מרוחיה ומנפשיה בההוא ונפשו באותו השופר של אותו הקול שעולה למעלה.

למעלה. וכשעולה אותו קול השופר, כלם נדחים לפניו ולא יכולים לעמד. אשרי חלקם של הצדיקים שיודעים לכוון את הרצון לפני רבונו ויודעים לתקן עולם ביום הזה בקול שופר. ועל זה כתוב, (תהלים פט) אשרי העם יודעי תרועה. יודעי, ולא תוקעי. ביום הזה צריף העם להסתכל באדם שלם מפל, שיודע את דרכי המלך הקדוש, שיודע בכבוד המלך שיבקש עליהם בקשה ביום הזה, ולזמן קול שופר בכל העולמות, בכונת הלב, בחכמה, ברצון ובשלמות, כדי שיסתלק הדין על ידו מן העולם. או לאותם שהשליח שלהם לא נמצא פראוי, שהרי חטאי העולם (העם) באים להזכר בגללו. זהו שכתוב, אם הפהן המשיח יחטא - שהוא שליחם של כל ישראל - לאשמת העם הוא, משום שהדין שורה עליהם.

וכשהשליח הוא צדיק פראוי, אשרי העם, שכל הדינים מסתלקים מהם על ידו, כל שפן הפהן שעליו מתברכים עליונים ותחתונים.

אמר רבי אלעזר, ועל זה, כהן ולוי טרם שיעלה לעבודה, בודקים אחריו, ויודעים דרכיו ומעשיו. ואם לא, אינו עולה לעבודה, וכן בסנהדרין כדי לדון דין.

ואם נמצא פראוי, נותנים עליו חמרות המקדש. ואם לא, אינו עולה לעבודה. זהו שכתוב, (דברים לג) וללוי אמר תמיד ואוריף לאיש חסידך. מפני מה זכה (אחריו) לאורים ולתמים ולעבד עבודה? הוי אומר, אשר נסיתו וגו'. האמר לאביו ולאמו

שופרא, דההוא קול סליק לעילא. ובההוא יומא קיימין ומשתכחי מקטרגין לעילא. וכד סליק ההוא קלא דשופרא, פלהו אתדחין קמיה, ולא כלין לקיימא. זפאה חולקהוון דצדיקייא, דידעין לכונא רעותא לקמי מאריהון, וידעין לתקנא עלמא בהאי יומא, בקל שופרא. ועל דא כתיב, (תהלים פט) אשרי העם יודעי תרועה. יודעי, ולא תוקעי.

בהאי יומא, בעי עמא לאסתפלא בבר נש שלים מפלא, דידע ארחוי דמלפא קדישא, דידע ביקרא דמלפא, דיבעי עלייהו בעותא בהאי יומא. ולזמנא קל שופרא בכלהו עלמין, בכונא דלפא, בחכמתא, ברעותא, בשלימו. בגין דיסתלק דינא על ידוי מן עלמא. ווי לאינון דשליחא דלהון לא אשתכח פדקא יאות, דהא חובי עלמא (עמא) אתיין לאדפרא בגיניה. הדא הוא דכתיב, אם הפהן המשיח יחטא, דהוא שליחא דכל ישראל, לאשמת העם הוא, בגין דדינא שריא עלייהו. וכד שליחא הוא זפאה כדקא יאות, זפאין אינון עמא, דכל דינין מסתלקין מנייהו על ידיה, כל שפן פהנא, דעליה מתברכאן עלאי ותפאי.

אמר רבי אלעזר, ועל דא, כהן ולוי עד לא יסלק לפולחנא, בדיקין אבתריה, וידעין ארחוי ועובדוי, ואי לא, לא סליק לפולחנא, וכן בסנהדרין למידן דינא.

ואי אשתכח פדקא יאות, יהבין עליה חומרא דמקדשא. ואי לא, לא סליק לפולחנא. הדא הוא דכתיב, (דברים לג) וללוי אמר תמיד ואוריף לאיש חסידך. מפני מה זכה (אחריו) לאורים ולתמים, ולמפלח פולחנא. הוי אומר (דברים לג) אשר נסיתו וגו'. האומר לאביו ולאמו וגו'.

וְכִיּוֹן דְּאַשְׁתַּכְּחוּ בְּאַלְיֵן דְּרַגְיֵן, כְּדִין יוֹרוּ
 מִשְׁפָּטֵיךָ לְיַעֲקֹב וְגוֹ', יְשִׁימוּ קְטוֹרֶה וְגוֹ'.
 לְשִׁכָּא רוּגְזָא, וּלְזַמְנָא שְׁלָמָא. וְכֻלִּיל עַל
 מְזַבְחָךָ, בְּגִין דִּיתְבַּסְמוּן כְּלָא, וַיִּשְׁתַּכְּחוּן
 בְּרַכָּאן בְּכֻלְהוּ עֲלַמִּין, כְּדִין ^(דברים לג) בְּרַךְ יי'
 חִילוּ וְגוֹ'.

וְאִם כָּל עַדְת יִשְׂרָאֵל יִשְׁגוּ וְנִעְלַם וְגוֹ'. ^{(ויקרא}
 ד) רַבִּי שְׁמַעוֹן פְּתַח, ^(ישעיה לב) נְשִׁים
 שְׂאֵנְנוֹת קַמְנָה שְׁמַעְנָה קוּלֵי וְגוֹ'. כִּמְהָ אֵית
 לִיה לְבַר נֶשׁ, לְאַסְתַּפְּלָא בִיקְרָא דְמֵאֲרִיָּה, בְּגִין
 דִּישְׁתַּכַּח בְּרִיָּה שְׁלִים קַמֵּיהָ קַדְשָׁא בְּרִיָּה הוּא,
 דְכַד בְּרָא קַדְשָׁא בְּרִיָּה הוּא לְבַר נֶשׁ ^{(ד' יט}
 ו"א) בְּרָא לִיה שְׁלִים, כִּמְהָ דְאַתְמַר, ^{(קהלת}
 ז) אֲשֶׁר עָשָׂה הָאֱלֹהִים אֶת הָאָדָם יִשָּׂר וְגוֹ'.
 אֶת הָאָדָם דְּכַר וְנוֹקְבָא. וְנוֹקְבָא אֶתְפְּלִילַת
 בְּדְכוּרָא, וְכִדְיֵן יִשָּׂר כְּתִיב. לְבַתָּר וְהֵמָּה בְּקִשׁוּ
 חֲשִׁבְנוֹת רַבִּים.

תָּא חֲזִי, מְנוֹקְבָא דְתַהוּמָא רַבָּא עֲלָאָה,
 אֲשִׁתְּכַחַת חַד נְיוֹקְבָא רוּחְתָא דְכָל רוּחִין,
 וְהָא אוֹקִימְנָא לִילִית שְׁמָה. וְהִיא אֲשִׁתְּכַחַת
 בְּקַדְמֵיתָא לְגַבֵּי אָדָם. וּבְשַׁעְתָּא דְאַתְבְּרִי אָדָם,
 וְאַשְׁתְּלִים גּוֹפִיָּה, אֲזִדְמְנוּ עַל הַהוּא גּוֹפָא אֶלְף
 רוּחִין מִסְטָרָא דְשְׁמָאֲלָא. דָּא בְּעָא לְאַעְלָא
 בֵּיה, וְדָא בְּעָא לְאַעְלָא בֵּיה, וְלָא הוּוּ יְכֻלֵּי,
 עַד דְּגַעַר בְּהוּ קַדְשָׁא בְּרִיָּה הוּא, וְאָדָם הָוָה
 שְׂכִיב גּוֹפָא בְּלָא רוּחָא, וְחִיזוּ דִילֵיהָ יְרוּקָא
 הָוָה, וְכָל אֵינוּן רוּחִין סַחְרִין עֲלֵיהָ.

בְּתַהוּא שַׁעְתָּא נְחִית עֲנָנָא חַד,
 וְדַחָא ^(זריק) לְכָל אֵינוּן רוּחִין.
 וּבְשַׁעְתָּא דָּא כְּתִיב, ^(בראשית א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים
 תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה וְהָא אוֹקִימְנָא, דְּנוֹקְבָא
 אֶתְעַבְרַת מִן דְּכוּרָא מִן הַהוּא נֶפֶשׁ דְּאָדָם,
 וְהִיא אֶפִיקַת הַהוּא רוּחָא, לְנִשְׁבָּא בֵּיה בְּאָדָם,

לֹא רָאִיתִיו וְגוֹ'. וְכִיּוֹן שְׁנַמְצָאוּ
 בְּדַרְגוֹת הַלְלוּ, אֲזַ - יוֹרוּ מִשְׁפָּטֵיךָ
 לְיַעֲקֹב וְגוֹ', יְשִׁימוּ קְטוֹרֶה וְגוֹ'.
 לְשִׁכָּף אֶת הַרְגֹז וּלְזַמֵּן שְׁלוֹם.
 וְכֻלִּיל עַל מְזַבְחָךָ, כְּדִי שֶׁהַכֹּל
 יִתְבַּשְּׂמוּ וַיִּמְצָאוּ בְּרֻכּוֹת בְּכָל
 הָעוֹלָמוֹת, אֲזַ - בְּרַךְ ה' חִילוּ וְגוֹ'.
 וְאִם כָּל עַדְת יִשְׂרָאֵל יִשְׁגוּ וְנִעְלַם
 וְגוֹ'. רַבִּי שְׁמַעוֹן פְּתַח, ^{(ישעיה}
 לב) נְשִׁים שְׂאֵנְנוֹת קַמְנָה שְׁמַעְנָה
 קוּלֵי וְגוֹ'. כִּמְהָ יֵשׁ לוֹ לְאָדָם
 לְהַתְּבַוֵּן בְּכַבוֹד רַבּוּנוּ, כְּדִי
 שְׁיִמְצָא בְּרִיָּה שְׁלָמָה לְפָנָי הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא. שְׁכָאֲשֶׁר בְּרָא הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא אֶת הָאָדָם, הוּא בְּרָא
 אוֹתוֹ שְׁלֵם, כִּמּוֹ שְׁנַאֲמַר ^(קהלת ז)
 אֲשֶׁר עָשָׂה הָאֱלֹהִים אֶת הָאָדָם
 יִשָּׂר וְגוֹ'. אֶת הָאָדָם - זָכַר וְנִקְבָּה.
 וְנִקְבָּה נְכֻלְלַת בְּזָכַר, וְאֲזַ כְּתוּב
 יִשָּׂר. אַחַר כֵּן - וְהֵמָּה בְּקִשׁוּ
 חֲשִׁבְנוֹת רַבִּים.

בַּא רָאָה, מְנַקֵּב תַּהוּם רַבָּה
 נִמְצָאת רוּחַ נְקֻבָּה, רוּחַ שֶׁל כָּל
 הָרוּחֹת, וּבְאַרְנוּ שְׁשֻׁמָּה לִילִית,
 וְהִיא נִמְצָאָה לְרֵאשׁוֹנָה אֶצֶל
 אָדָם. וּבְשַׁעְתָּא שְׁנוּבְרָא אָדָם וְנִשְׁלַם
 גּוּפוֹ, הֲזַדְמְנוּ עַל אוֹתוֹ הַגּוּף אֶלְף
 רוּחֹת מִצַּד הַשְּׂמָאל. זֶה רְצָה
 לְהַכְנִס בּוֹ, וְזֶה רְצָה לְהַכְנִס בּוֹ,
 וְלֹא הָיוּ יְכוּלִים. עַד שֶׁגַעַר בְּהֵם
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְאָדָם הָיָה
 שׁוֹכֵב גּוּף בְּלֵי רוּחַ, וּמְרָאָהוּ הָיָה
 יְרוֹק, וְכָל אוֹתָן רוּחֹת סוֹכְבוֹת
 אוֹתוֹ.

בְּאוֹתָהּ שַׁעַתָּה יֵרֵד עֲנָן אֶחָד וְדַחָה
^(זריק) אֶת כָּל אוֹתָן הָרוּחֹת,
 וּבְשַׁעְתָּה הַזֹּאת כְּתוּב, ^{(בראשית}
 א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תּוֹצֵא הָאָרֶץ
 נֶפֶשׁ חַיָּה, וְהָרִי בְּאַרְנוּ, שְׁנִקְבָּה
 מִתְּעַבְרַת מִן הַזָּכָר מִן אוֹתָהּ נֶפֶשׁ
 שֶׁל אָדָם, וְהִיא מוֹצִיאָה אוֹתָהּ
 הָרוּחַ לְנִשְׁבָּא בְּאָדָם, כְּלוּלָה

כָּלִיל מִתְרִין סְטְרִין כְּדָא, לְנִשְׁבָּא בֵּיה בְּאָדָם,

משני צדדים פראוי. זהו שכתוב (ש ב) ויפח באפיו נשמת חיים ויהי האדם לנפש חיה. לנפש חיה ממש. ומי שמסתפק בזה, כי אינו יודע אם החיה הזו היא החיה התחתונה, או החיה ששמה ישראל, או מהזכר או מהנקבה. אבל לא כתוב לנפש החיה, אלא לנפש חיה סתם, שמשמע הכל.

וכשעמד אדם, היתה נקבתו תקועה בצדו, ואותה הנשמה הקדושה שבו היתה מתפשטת לצד הנה ולצד הנה, והיתה מספיקה לזה ולזה, משום שפך נכללה. אחר כך נסר הקדוש ברוך הוא את האדם, ותקן את נקבתו. זהו שכתוב (ש) ויבן ה' אלהים את הצלע וגו'. את הצלע, הרי בארנו, כמו שנאמר (ויקרא מד) ולצלע המשפן. ויביאה אל האדם, בתקוניה כמו פלה לחפה. בין שראתה לילית כף, ברחיה, והיא בכרכי הים, ועד עכשו היא מזמנת להרע לבני העולם. וכשעתיד הקדוש ברוך הוא להחריב את רומי הרשעה ושתחרב לעולמים, הוא יעלה את לילית הזו, וישים אותה בחרבן הנה, משום שהיא חרבנו של העולם. זהו שכתוב (ישעיה ד) אף שם הרגיעה לילית ומצאה לה מנוח.

ובספרי הראשונים אמרו, שהיא ברחיה מן האדם מקדם לכן, אבל אנו לא שנינו כף, משום שהרי נקבה זו נמצאה עמו, אבל טרם שקמה הנפש הזו (שהרי נקבה זו לא נמצאה עמו, אבל טרם שתקנה הנקבה הזו) עם אדם פראוי, היתה מזדווגת עמו, וכשזו תקנה עמו פראוי, היא ברחיה לים, ומזמנת להזיק לבני העולם.

הרפואה לזה - באותה שעה שאדם מזדווג עם אשתו, כוון לבו

חזי, הדא הוא דכתיב, (בראשית ב) ויפח באפיו נשמת חיים ויהי האדם לנפש חיה. לנפש חיה ממש. ומאן דאסתפק בהאי, בגין דלא ידע, אי חיה זו היא חיה תתאה, או חיה דשמה ישראל, או מדכורא או מנוקבא. אבל לא כתיב לנפש החיה, אלא לנפש חיה סתם, דמשמע פלא.

וכד קם אדם, הוות נוקבתיה תקועה בסטרוי. וההיא נשמתא קדישא דביה, הוה אסגי להאי סטרא, ולהאי סטרא, וסגי להאי ולהאי, בגין דהכי אתפלילת. לבתר נסר קדשא בריך הוא לאדם, ותקין לנוקביה, הדא הוא דכתיב (בראשית ב) ויבן יי' אלהים את הצלע וגו'. את הצלע הא אוקימנא, פמה דאת אמר (שמות כ) ולצלע המשפן. ויביאה אל האדם, בתקוניהא ככלה לחופה.

בין דחמת לילית דא, ערקת, והיא בכרכי ימא, ועד פען היא זמינא לאבאשא בני עלמא. וכד זמין קדשא בריך הוא לחרבא רומי רשיעתא, ולמהוי חורבן לעלמין, יסלק להאי לילית, וישרי לה להאי חורבא, בגין דהיא חורבנא דעלמא. הדא הוא דכתיב, (ישעיה לד) אף שם הרגיעה לילית ומצאה לה מנוח.

ובספרי קדמאי אמרי, דאיהי ערקת מן אדם מקדמת דנא, ואנן לא תנינן הכי, בגין דהא נוקבא דא אשתפחת עמיה, אבל עד לא קמת האי נפש (כ"א דהא נוקבא דא לא אשתפחת עמיה אבל עד לא אתתקנת נוקבא דא) עמיה דאדם פדקא יאות, הות מזדווגא עמיה וכד האי אתתקנת עמיה פדקא יאות, ערקת היא לימא, וזמינא לאבאשא בני עלמא.

אסונותא להאי, בההיא שעתא דאזדווג בר נש באתתיה, יכוין לביה בקדושה

בקדשת רבוננו ויאמר כף:
העטופה בסדין הזדמנה, מתרת
מתרת, אל תפנסי ואל תצאי, לא
שלך ולא בחלקך. שובי שובי,
הים רועש, הגלים שלו קוראים
לך, בחלק קדוש אני אחווה,
ובקדשת המלך התעטפתי.

ורכסות את ראשו ואת אשתו עד
שעה אחת, וכן בכל פעם, עד
שלשה ימים לקליטה, שכל
הרכבה שאין קולטת לשלשה
ימים, שוב אין קולטת. ובספר
שהניח אשמדאי לשלמה המלך,
אומר שלשים יום. ואמר,
שלאחר שסיים את המעשה,
ישפך מים צלולים סביב מטתו,

וזו שמירה של הכל. (אחר כך)
מי שמניקה תינוק, לא תזדוג עם
אדם אלא בשעה שהתינוק ישן.
ואחר כך אל תניק אותו עד שעה
אחת, כמו שני מילין, או מיל
אחד, אם לא יכולה בשביל צער
התינוק בזמן שהוא בוכה. ובזה
לא יפחד ממנה לעולמים.

אשרי הצדיקים שהקדוש ברוך
הוא מלמד אותם סודות עמקים
שלמעלה ולמטה, והכל בשביל
התורה, שהרי מי שמתעסק
בתורה, מתעטר בעטרות של
השם הקדוש, שהרי התורה היא
שם קדוש, ומי שמתעסק בה
נרשם ומתעטר בשם הקדוש, ואז
יודע דרכים נסתרות וסודות
עמקים שלמעלה ולמטה, ולא
פוחד לעולמים.

בא ראה, באותו יום נצטוו על
עין אחד ועברו על מצות רבונם,
ובגלל שהאשה חטאה בראשונה
ובא עליה אותו הנחש,
כתוב (בראשית א) והוא ימשל כף.
מפאן והלאה, בכל הפעמים
שאנשים נמצאים רשעים לפני
הקדוש ברוך הוא, הרי בארנו
עליהם, מצד הדין הקשה. זהו

דמארי, ולימא הכי, עטיפא בקטפא אזדמנת,
שארי שארי, לא תעול ולא תנפוק, לא דיך
ולא בעדך. טוב תוב, ימא אתרגישא, גלגלוי
ליך קראן, בחולקא קדישא אחידנא, בקדושה
דמלפא אתעטפנא.

ולחפוא ליה לרישיה ולא תתיה עד שענתא
חדא, וכן בכל זמנא, עד ג' יומין
לקליטה, דכל הרפבה דלא קולטת לג' יומין,
תוב ליתא קולטת. ובספרא דאנח אשמדאי
לשלמה מלפא אמר, תלתין יומין. ואמר
דלבתר דסיים עובדא, לישדי מיין צלילן
סותרניה לערסיה. ונטורא דכלא. (לבתר).

מאן דינקא לרבאי, לא תזדוג לבר נש, אלא
בשעתא דרבאי נאים. ולבתר לא תניק
ליה, עד שענתא חדא, בתרין מילין, או חד
מיל, אי לא יכלא בגין צערא דרבאי, בזמנא
דאיהו בכי. ובדא לא מסתפי מנה לעלמין.

זבאין אינון צדיקניא, דקודשא בריך הוא
אוליה לון רזין עמיקין דלעילא ותתא,
וכלא בגין אורייתא, דהא אורייתא, מאן
דישתדל בה, מתעטר בעטרין דשמא קדישא,
דהא אורייתא שמא קדישא הוא. ומאן
דישתדל בה, אתרשים ואתעטר בשמא
קדישא, וכדין ידע ארחין סתימין, ורזין
עמיקין דלעילא ותתא, ולא מסתפי לעלמין.

תא חזי, (דף י"ט ע"ב) בההוא יומא אתפקדו על
אילנא חד, ועברו על פקודא דמאריהון,
ובגין דאתתא היא חבת בקדמיתא, ואתא עליה
ההוא נחש, כתיב, (בראשית א) והוא ימשול כף.

מפאן ולהלאה, בכל זמנין דגוברין אשתכחו
חייבין קמי קדשא בריך הוא, הא אוקימנא
דאינון נשים (דלעילא) מסטרא דדינא קשיא,

שאותן נשים (שלמעלה) שמצד הדין הקשה מזמנות לשלט

שְׁפָתוֹב (ישעיה א) עמי נגשיו מעולל ונשים משלו בו. נשים משלו בו ודאי.

ואלה נקראות להט החרב המתהפכת, לא שהם חרב המתהפכת, אלא להט מאותה חרב, שנקרא (ויקרא כו) חרב נקמת נקם ברית, (ישעיה לד) חרב לה' מלאה דם. ואותו להט החרב המתהפכת, לפעמים גברים ולפעמים נקבות, והרי בארנו.

אוי לעולם כשאותן נשים שולטות בעולם. כשראה הנביא שישאל מעקמים את דרכיהם והם נמצאים בחטאים לפני רבונם, אז אמר: נשים שאננות, איך אתן שאננות? איך אתן יושבות שלא להתעורר בעולם? ! קמנה. ובמקום אחר בארנו את הפסוק הזה, והרי פרושהו החברים.

אבל לא נאמר, אלא כמו שמצאנו בדבורה, שכתוב (שופטים ה) היא שפטה את ישראל בעת ההיא. ועל כן שנינו, אוי לאדם שאשה מברכת לו בשלחנו. כף דבורה, היא שפטה את ישראל בעת ההיא - אוי לדור שלא נמצא בהם מי שיזון את העם אלא רק נקבה אחת.

בא ראה, שתי נשים הן שנקראו בעולם ואומרות תשבחתו של הקדוש ברוך הוא, שכל הגברים שבעולם לא יאמרו כזו. ומי הן? דבורה ורחנה. חנה אמרה (שמואל א-ב) אין קדוש כה' פי אין בלתיך, וכל שאר הפסוקים. שהיא פתחה את פתח האמונה לעולם, כמו: מקים מעפר דל מאשפת ירים אביון, הרי הפתח של האמונה להושיבי עם נדיבים, הרי האמונה שלמעלה, במקום ששרויים האבות. מי הנדיבים? אלו האבות, ככתוב (תהלים מז) נדיבי עמים נאספו.

זמינין לשלטאה עליהון, מסטרא דדינא קשיא, קדא הוא דכתיב, (ישעיה א) עמי נוגשיו מעולל ונשים משלו בו, נשים משלו בו ודאי.

ואלין אקרוין להט החרב המתהפכת, לאו דאינון חרב המתהפכת, אלא להט מההוא חרב, דאקרי (ויקרא כו) חרב נוקמת נקם ברית, (ישעיה לד) חרב ליי' מלאה דם. והוא להט החרב מתהפכת, לזמנין גוברין ולזמנין נוקבין, והא אוקימנא.

ווי לעלמא, פד אינון נשין שלטן בעלמא, פד חמא נביאה, דישראל מעקמי ארחייהו, ואינון אשתכחו בחובין קמי מאריהון, פדין אמר, נשים שאננות היך אתון שקיטאן, היך אתון יתבן דלא לאתערא בעלמא, קמנה. ובאתר אחרא אוקימנא להאי קרא. והא אוקמוה חבריאי.

אבל לא אתמר, אלא כמה דאשפחן בדבורה. דכתיב (שופטים ה) היא שופטה את ישראל בעת ההיא. ועל דא תנינן, ווי לבר נש דאתתא קא מברכא ליה לפתורא. כף דבורה, היא שופטה את ישראל בעת ההיא, ווי לדרא דלא אשתכח בהו מאן דדאין לעמא, אלא חד נוקבא.

תא חזי, תרין נשין אינון דאשתכחו בעלמא, ואמרי תושבחתא דקודשא בריך הוא, דכל גוברין דעלמא לא יימרון הכי. ומאן אינון. דבורה. ורחנה. חנה אמרה, (שמואל א ב) אין קדוש פי' פי אין בלתיך וכלהו קראי. דהיא פתחת פתחא דמהימנותא לעלמא, כגון (שמואל א ב) מקים מעפר דל מאשפות ירים אביון, הא פתחא דמהימנותא. להושיבי עם נדיבים, הא מהימנותא דלעילא, באתר דאבהן שריין. מאן נדיבים. אלין אבהן, פדכתיב (תהלים מז) נדיבי עמים נאספו.

דָּבָר אַחַר לְהוֹשִׁיב עִם נְדִיבִים - נִבְּאָה עַל שְׁמוּאֵל, שֶׁהוּא עֲתִיד לְהִיּוֹת שְׁקוּל עִם מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן, שְׁכָתוּב (שם צט) מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן בְּכַהֲנֵי וּשְׁמוּאֵל בְּקִרְיַי שְׁמוֹ. וְכִסָּא כְבוֹד יִנְחִלֵם, מִי יִנְחִלֵם? זֶה שְׁמוּאֵל, שֶׁהוּרִישׁ כְּבוֹד הַמְּלָכוֹת לְשְׁנֵי מַלְכִים. דָּבָר אַחַר וְכִסָּא כְבוֹד יִנְחִלֵם - זֶה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁהוּרִישׁ אֶת כְּסָאוֹ לְעַבְדָּיו. זֶהוּ שְׁכָתוּב וְכִסָּא כְבוֹד יִנְחִלֵם.

ה' יַחְתּוּ מְרִיבּוֹ, מְרִיבּוֹ חֶסֶד, מֵאִי קָא מֵיִרִי. אֲלֵא מְרִיבּוֹ תְּנִינּוּ, מְרִיבּוֹ ו', וְדָא מְלָפָא קְדִישָׁא וְרִזָּא דְחֻכְמָתָא אֲתַמַּר הַכָּא, בְּשַׁעְתָּא דְדִינִין מִתְעַרְיִין וְשְׁלִיטִין שְׁלִטִין עַל רַחְמֵי, וְרַחְמֵי אֲתַפְפִּיין, וּבְשַׁעְתָּא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲתַבְרַךְ מִמְבוּעָא דְנַחְלָא, כְּדִין גְּבַרִין רַחְמֵי וְאֲתַפְפִּיין דִּינֵי, הָדָא הוּא דְכָתִיב יי' יַחְתּוּ מְרִיבּוֹ מְרִיבּוֹ ו'.

עָלוּ בְּשָׁמַיִם יָרַעַם. עָלוּ. מֵאִי עָלוּ. בְּשַׁעְתָּא דְטָלָא דְעַתִּיקָא קְדִישָׁא שְׂרִיא עָלֶיהָ, וּמְלִיא רִישֶׁיהָ, בְּהָהוּא אֲתַר דְאַקְרִי שְׁמַיִם, כְּדִין יָרַעַם: יַתְּבַר חֵילֵיהוֹן וְתוֹקְפִיהוֹן דְדִינִין תְּקִיפִין. וַיִּתֵּן עֹז לְמַלְכוֹ, דָּא קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא. וַיִּרַם קֶרֶן מְשִׁיחוֹ, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל דְאַקְרִי קֶרֶן הַיּוֹבֵל (ס"א ל"ג הַיּוֹבֵל) כְּמָה דְאוּקְיָמְנָא. מְשִׁיחוֹ כְּמָה דְאֲתַתְּ אֲמַר (מַלְכִים ב כג) מְשִׁיחַ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב, בְּגִין כְּף קֶרֶן מְשִׁיחוֹ, וְהָא אֲתַמַּר.

דְּבוֹרָה דְאֲתַת לְשַׁבְחָא שְׁבַחָא אֶת שְׁבַח הַמְּלָךְ הַקְּדוּשׁ: ה' בְּצִאתְךָ מִשְׁעֵיר בְּצַעֲדְךָ מִשְׁדֵּה אָדוּם. מְלַמֵּד שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הַזְּמִין אֶת כָּל שְׂאֵר הַעַמִּים לְקַבֵּל תּוֹרָה, וְלֹא רָצוּ. וְכִי לֹא הָיָה גְלוּי לְפָנָיו שְׁלֹא רוּצִים? אֲלֵא שְׁלֹא יָהִיָּה לָהֶם פְּתֻחוֹן פִּה, שְׁאֵלְמָלָא הָיָה נוֹתֵן לָהֶם הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת

דָּבָר אַחַר לְהוֹשִׁיב עִם נְדִיבִים, נִבְּאָה עַל שְׁמוּאֵל, דְּאִיהוּ זְמִין לְאַתְקָשָׁא עִם מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן, דְּכָתִיב, (תהלים צט) מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן בְּכַהֲנֵי וּשְׁמוּאֵל בְּקִרְיַי שְׁמוֹ. (שמואל א ב) וְכִסָּא כְבוֹד יִנְחִלֵם. מֵאֵן יִנְחִלֵם. דָּא שְׁמוּאֵל. דְּאֲחֻסִּין יְקָרָא דְמַלְכוּתָא לְתַרִין מַלְכִין. דָּבָר אַחַר וְכִסָּא כְבוֹד יִנְחִלֵם, דָּא קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא דְהוּא אֲחֻסִּין פּוֹרְסִיָּא דִּילֵיהָ לְעַבְדוּהִי, הָדָא הוּא דְכָתִיב וְכִסָּא כְבוֹד יִנְחִלֵם. (עור).

יי' יַחְתּוּ מְרִיבּוֹ, (שמואל א ב) מְרִיבּוֹ חֶסֶד, מֵאִי קָא מֵיִרִי. אֲלֵא מְרִיבּוֹ תְּנִינּוּ, מְרִיבּוֹ ו', וְדָא מְלָפָא קְדִישָׁא וְרִזָּא דְחֻכְמָתָא אֲתַמַּר הַכָּא, בְּשַׁעְתָּא דְדִינִין מִתְעַרְיִין וְשְׁלִיטִין שְׁלִטִין עַל רַחְמֵי, וְרַחְמֵי אֲתַפְפִּיין, וּבְשַׁעְתָּא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲתַבְרַךְ מִמְבוּעָא דְנַחְלָא, כְּדִין גְּבַרִין רַחְמֵי וְאֲתַפְפִּיין דִּינֵי, הָדָא הוּא דְכָתִיב יי' יַחְתּוּ מְרִיבּוֹ מְרִיבּוֹ ו'.

עָלוּ בְּשָׁמַיִם יָרַעַם. עָלוּ. מֵאִי עָלוּ. בְּשַׁעְתָּא דְטָלָא דְעַתִּיקָא קְדִישָׁא שְׂרִיא עָלֶיהָ, וּמְלִיא רִישֶׁיהָ, בְּהָהוּא אֲתַר דְאַקְרִי שְׁמַיִם, כְּדִין יָרַעַם: יַתְּבַר חֵילֵיהוֹן וְתוֹקְפִיהוֹן דְדִינִין תְּקִיפִין. וַיִּתֵּן עֹז לְמַלְכוֹ, דָּא קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא. וַיִּרַם קֶרֶן מְשִׁיחוֹ, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל דְאַקְרִי קֶרֶן הַיּוֹבֵל (ס"א ל"ג הַיּוֹבֵל) כְּמָה דְאוּקְיָמְנָא. מְשִׁיחוֹ כְּמָה דְאֲתַתְּ אֲמַר (מַלְכִים ב כג) מְשִׁיחַ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב, בְּגִין כְּף קֶרֶן מְשִׁיחוֹ, וְהָא אֲתַמַּר.

דְּבוֹרָה דְאֲתַת לְשַׁבְחָא שְׁבַחָא אֶת שְׁבַח הַמְּלָכָא קְדִישָׁא, (שופטים ה) יי' בְּצִאתְךָ מִשְׁעֵיר בְּצַעֲדְךָ מִשְׁדֵּה אָדוּם. מְלַמֵּד, דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲזַמִּין לְכָל שְׂאֵר עַמִּין לְקַבֵּל לְאוּרִייתָא, וְלֹא בָּעוּ. וְכִי לֹא הָוּה גְלוּי קַמֵּיהָ דְלֹא בָּעָאן, אֲלֵא דְלֹא יָהָא לֹון פְּתֻחוֹן פִּה, דְאֵלְמָלָא יָהָב לֹון קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲוִרִייתָא הוּוּ נְטִרִי לָהּ.

התורה, היו שומרים אותה. וכל אותם פסוקים שאמרה דבורה, הכל הם בסוד החכמה, עד אותה שעה ששבחה את עצמה, שנאמר עד שקמתי דבורה שקמתי אם בישראל, שהרי בארו שהסתלקה ממנה רוח הקדש. ומשום כך, עורי עורי דבורה עורי עורי דברי שיר.

וכך זה כשנמצאו הגברים בחטא, ואינם כדאים להשרות עליהם רוח הקדש ודאי.

ואם כל עדת ישראל ישגו וגו', כמו שבארנו בהוראה שטעו בה. אבל ואם כל עדת ישראל ישגו, ואם כל ישראל ישגו היה צריך להיות! מה זה כל עדת ישראל? אלא אותם (כלם) שנמצאים בירושלים, שהרי משם יוצאת תורה לכל העם, ואם אותם שהיו שם טועים, אז כל ישראל טועים, ושנינו, שפינן ששם טועים, כל העם טועים, משום שכלם נמשכים אחריהם. ונעלם דבר מעיני הקהל - עיני הקהל אלו הסנהדרין, אלו הם שממנים על ישראל.

רעיא מהימנא

מצוה זו להביא קרבן על סנהדרין גדולה שטעו, תנאים ואמוראים שבעים סנהדרין גדולה היו, ומשה עליהם. ושבעים סנהדרין קטנה היו, ואהרן עליהם. ומשום כך אמרו בעלי המשנה, שמשה היה שושבין המלך וזו תפארת, משם סנהדרין גדולה. אהרן שושבין הגבירה, וזו מלכות, ה"א קטנה קוראים לה, כמו (בראשית כט) אעבדך שבע שנים ברחל בתך הקטנה. ועל שמה נקראת סנהדרין קטנה.

ומשם היו יודעים סנהדרין מצד של המלכות הרשעה וכו',

וכל אינון קראי דאמרה דבורה, פלהו ברזא דחכמתא, עד ההיא שעתא דשבחת גרמה, שנאמר עד שקמתי דבורה שקמתי אם בישראל, דהא אוקמוה דאסתלק מנה רוח נבואה, ובגין כך (שופטים ה) עורי עורי דבורה עורי עורי דברי שיר.

וכך דא, כד אשתכחו גוברין בחטאה, ולאן אינון פדאין למשרי עלייהו רוח קדשא ודאי. (דף כ' ע"א)

ואם כל עדת ישראל ישגו וגו', (ויקרא ד) כמה דאוקימנא בהוראה דטעו בה. אבל ואם כל עדת ישראל ישגו, ואם כל ישראל ישגו מיבעי ליה, מאי כל עדת ישראל. אלא אינון (פולחון) דאשתפחן בירושלם, דהא מתמן נפקא אורייתא לכל עמא, ואי אינון דהוה תמן טעאן, כל ישראל טעאן, ותנינן דכיון דתמן טעאן, כל עמא טעאן, בגין דכלהו משכי אבתרייהו. ונעלם דבר מעיני הקהל, עיני הקהל אליו סנהדרין, אליו אינון דממנן על ישראל.

רעיא מהימנא

פקודא דא להביא קרבן על סנהדרין גדולה שטעו, תנאין ואמוראין ע' סנהדרין גדולה היו, ומשה עליהו. וע' סנהדרין קטנה הו, ואהרן עליהו. ובגין דא אמרו מארי מתניתין, משה שושבינא דמלכא הוה, ודא תפארת, מתמן סנהדרין גדולה. אהרן שושבינא דמטרוניתא, ודא מלכות, ה"א זעירא קרינן ליה, כגון (בראשית כט) אעבדך שבע שנים ברחל בתך הקטנה. ועל שמה אתקרי סנהדרין קטנה.

ובמתמן הו ידעין סנהדרין שבעין לשון, דאינון שבעים פנים לתורה, דאית שבעים לשון מסטרא

שבעים לשון, שהן שבעים פנים לתורה, שיש שבעים לשון

הכל בפרוד. זהו שכתוב מאלה נפרדו איי הגוים בארצותם ללשונותם. כל שבועים הלשון בפרוד זה מזה.

אבל בתורה, שבועים פנים לתורה בלשון אחת. וזה יסוד. ו' הלכה אחת, חכמה קטנה - מלכות, שבה שבועים לשון כחשבון סוד, מן יסוד. ויסוד הוא לשון הקדש, סוד המרפכה, בשבועים קתדראות, עליהם נאמר, כל העונה אמן יהא שמיה רבא מברך בכל כחו, קורעים לו גזר דינו של שבועים שנה. לשון אחד, היא שבועים לשון על מדה קטנה של חכמה קטנה, שהיא י' על מדה קטנה. על חכמה קטנה שהיא י', על מדה קטנה של חכמה ב', שתי שפתיים שבהן דעת ותבונה, בהן נשלמו שבועים ושפתיים. (ע"כ רעיא מהימנא).

רבי חייא ורבי יוסי היו הולכים בדרך. עד שהיו הולכים, אמר רבי יוסי לרבי חייא, בדברי תורה, בדברי עתיק הימים. פתח רבי חייא ואמר, (תהלים לב) חטאתי אודיעך וגו', מפאן למדנו, שכל אדם שמכסה את חטאיו ואינו מפרש אותם לפני הקדוש ברוך הוא ויבקש עליהם רחמים, לא נותנים לו לפתח פתח של תשובה, משום שהוא מתבייש (מכסה) ממנו. ואם הוא מפרש אותם לפני הקדוש ברוך הוא, הקדוש ברוך הוא חס עליו, ויתגברו הרחמים על הדין. וכל שכן אם הוא בוכה, שהרי כל הפתחים הסתומים הוא פותח, ותפלתו מתקבלת. ועל זה פרישת חטאיו, כבוד הוא למלך להגביר רחמים על דין. ועל זה כתוב, זבח תודה יכבדנני. מה זה אחד בעולם הזה ואחד בעולם הבא.

דמלכות הרשעה וכו', כלא בפרודא. הדא הוא דכתיב, (בראשית י') מאלה נפרדו איי הגוים בארצותם ללשונותם בלהו שבועין לשון בפרודא דא מן דא.

אבל באורייתא, ע' פנים לתורה בלשון חד. ודא יסוד. ו' הלכה חדא, חכמה זעירא מלכות, דבה שבועין לשון, כחושבון סוד, מן יסוד. ויסוד איהו לשון הקדש, סוד המרפכה, בשבועין קתדראין, עליהו אתמר כל העונה אמן יהא שמיה רבא מברך בכל כחו, קורעין לו גזר דינו של שבועים שנה. לשון חד, איהו שבועים לשון, על מדה זעירא דחכמה זעירא, דאיהי י' על מדה זעירא. על חכמה זעירא דאיהי י', על מדה זעירא דחכמה ב', תרין שפון, דבהון דעת ותבונה, בהון אשתלימו שבועין ותרין. (ע"כ רעיא מהימנא).

רבי חייא ורבי יוסי הוו אזלי באורחא, עד דהוו אזלי. אמר רבי יוסי לרבי חייא, נשתדל במלי דאורייתא, במלי דעתיק יומין. פתח רבי חייא ואמר, (תהלים לב) חטאתי אודיעך וגו', מפאן אוליפנא, דכל בר נש דמכסי חטאוי ולא מפרש לון קמי מלפא קדישא, ויתבע עליהו רחמי, לא יהבין ליה למפתח פתחא דתשובה, בגין דאיהו אכסיף (ג"א מכסי) מניה. ואי איהו פריש לון קמי קדשא בריהו, הוא, קדשא בריהו הוא חייס עליה ויתגברון רחמי על דינא.

וכך שפן אי איהו בכי, דהא כל פתחין סתימין איהו פתח, ואתקבל צלותיה, ועל דא, פרישו דחטאוי, יקרא הוא דמלפא, לאגברא רחמי על דינא. ועל דא כתיב (תהלים ט) זובח תודה יכבדנני. מהו יכבדנני. תרין כבודין אינון, חד לעילא, וחד לתתא, חד בעלמא דין, וחד בעלמא דאתי.

יכבדנני? שני כבודים הם, אחד למעלה ואחד למטה. אחד בעולם הזה ואחד בעולם הבא.

הַפְּסוּק הַזֶּה קָשָׁה בְּכָל, בְּרַב דְּבָרִים, שֶׁהָרִי בְּאוֹדָה עָלַי פֶּשְׁעֵי מִסְפִּיק, מֵהַ זֶה חֲטָאתִי אוֹדִיעֶךָ וְעוֹנִי לֹא כִסִּיתִי, וְאַחַר כֵּן אוֹדָה עָלַי פֶּשְׁעֵי לַה' וְעוֹד, שֶׁהָרִי אוֹדָה עָלַי פֶּשְׁעֵי לַה', לָךְ הִיָּה צָרִיךְ לְהִיּוֹת!

אָמַר דָּוִד, אֵת כָּל דְּבָרָיו הוּא אָמַר בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ, וְאָמַר אֵת זֶה לְמַלְכוּת הַשָּׁמַיִם, מִשּׁוּם שֶׁהוּא שָׁלִיחַ מֵהַתַּחְתּוֹנִים אֶל הָעֲלִיּוֹנִים, וּמַעֲלִיּוֹנִים אֶל הַתַּחְתּוֹנִים, וּמִי שְׂרוּצָה אֵת הַמֶּלֶךְ, הוּא מוֹדִיעַ לָהּ בְּרֵאשׁוֹנָה. וְעַל כֵּן חֲטָאתִי אוֹדִיעֶךָ, (לְמַלְכוּת הַשָּׁמַיִם אָמַר) וְעוֹנִי לֹא כִסִּיתִי, מִצְדִּיקוֹ שֶׁל עוֹלָם. אָמַרְתִּי אוֹדָה עָלַי פֶּשְׁעֵי לַה' - זֶהוּ הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ שֶׁכָּל הַשְּׁלוֹם שָׁלוֹ, וְהַשְּׁלוֹם שֶׁצָּרִיךְ אָדָם לְהַכְנִיס לְפָנָיו - בְּהוֹדָאָה. שֶׁהָרִי כֵּן נִקְרָבִים שְׁלָמִים בְּהוֹדָאָה, שֶׁכְּתוּב עַל זִבְחַ תּוֹדַת שְׁלָמִיו. וְאַתָּה נִשְׂאֵת עִוֹן חֲטָאתִי סְלָה. זֶה לְמַעֲלָה לְמַעֲלָה, הַמְּקוֹם שֶׁהַעֲתִיק הַקָּדוֹשׁ שְׂרוּי. מִשּׁוּם כֵּן הַפְּסוּק הַזֶּה אוֹחֵז בְּכָל.

כְּמוֹ זֶה מִי שֶׁמִּבְקָשׁ בְּקִשְׁתּוֹ לְמֶלֶךְ, צָרִיךְ לִיחַד אֵת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ בְּרִצּוֹנוֹ, מִמַּטָּה לְמַעֲלָה וּמִמַּעֲלָה לְמַטָּה, וְלִקְשֹׁר הַכָּל בְּקִשְׁרֵי אֶחָד, וּבְאוֹתוֹ קִשְׁרֵי נִמְצְאָת בְּקִשְׁתּוֹ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מִי הִחֲכַם לְבַקֵּשׁ בְּקִשְׁתּוֹ כְּמוֹ דָּוִד הַמֶּלֶךְ, שֶׁהוּא הִיָּה שׁוֹמֵר אֵת פֶּתַח הַמֶּלֶךְ? אָמַר לוֹ רַבִּי חֲזִיָּא, וְדָא כֵּן הוּא, וְעַל כֵּן הַתּוֹרָה לְמַדָּה אוֹתָנוּ אֵת דְּרָכֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ כְּדֵי שְׂנוּדַע לְלַכֵּת אַחֲרָיו, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים יג) אַחֲרֵי ה' אֱלֹהֵיכֶם תֵּלְכוּ וְגו'.

רַבִּי יוֹסִי פֶתַח וְאָמַר, (יִרְמִיָּה ל"א) כֹּה אָמַר ה' קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע נְהִי כְּכִי וְגו'. כֹּה אָמַר ה', הָרִי פְּרִשׁוּהָ, אָמַר ה' הַזֶּה, הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

הָאִי קָרָא קִשְׁיָא בְּכָלֵא, בְּסִגְיָאוֹת מְלִין, דְּהָא בְּאוֹדָה עָלַי פֶּשְׁעֵי סָגִי. מַהוּ חֲטָאתִי אוֹדִיעֶךָ וְעוֹנִי לֹא כִסִּיתִי, וְלִבְתַּר אוֹדָה עָלַי פֶּשְׁעֵי לַיְי', וְעוֹד דְּהָא אוֹדָה עָלַי פֶּשְׁעֵי לַיְי', לָךְ מִיבְעֵי לִיָּה.

אָמַר דָּוִד, כָּל מְלוֹי בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ אֲמַרְן, וְלְמַלְכוּתָא דְשָׁמַיָא אָמַר, בְּגִין דְּאִיָּה שְׁלִיחָא מִתַּתָּאִי לְעִילָאִי, וּמַעֲלָאִי לְתַתָּאִי, וּמֵאֵן דְּבְעֵי לְמַלְכָא, לָהּ אוֹדַע בְּקִדְמִיתָא. וְעַל דָּא חֲטָאתִי אוֹדִיעֶךָ, (ד"א לְמַלְכוּתָא דְשָׁמַיָא קָאמַר) וְעוֹנִי לֹא כִסִּיתִי, מִצְדִּיקוֹ שֶׁל עוֹלָם. אָמַרְתִּי אוֹדָה עָלַי פֶּשְׁעֵי לַיְי', דָּא מַלְכָא קְדִישָׁא, דְשָׁלְמָא כָּלֵא דִּילִיָּה, וְשָׁלְמָא דְבְעֵי בְרַ נֶשׁ לְאַעֲלָאָה קָמִיָּה בְּהוֹדָאָה. דְּהָא שְׁלָמִים הָכִי מִתְקַרְבִּין בְּהוֹדָאָה, דְּכְתִיב (ויקרא ז) עַל זִבְחַ תּוֹדַת שְׁלָמִיו. (תהלים לב) וְאַתָּה נִשְׂאֵת עִוֹן חֲטָאתִי סְלָה. דָּא לְעִילָא לְעִילָא, אַתָּר דְּעַתִּיקָא קְדִישָׁא שְׂרִיא. בְּגִין כֵּן, הָאִי קָרָא אֶחָד בְּכָלֵא.

בְּנוֹנָא דָּא, מֵאֵן דִּיתַבַּע בְּעוֹתִיָּה לְמַלְכָא, בְּעֵי לִיחַדָּא שְׁמָא קְדִישָׁא בְּרַעוֹתִיָּה, מִתַּתָּא לְעִילָא וּמַעֲלָא לְתַתָּא, וְלִקְשָׁרָא כָּלֵא בְּחַד קְשָׁרָא, וּבְהָהוּא קְשׁוּרָא אֲשַׁתְּכַח בְּעוֹתִיָּה. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מֵאֵן הוּא חִפְיָמָא, לְמַתַּבַּע בְּעוֹתִיָּה כְּדוּד מַלְכָא, דְּהוּא הוּא נָטִיר פֶּתַחַא דְּמַלְכָא. אָמַר לִיָּה רַבִּי חֲזִיָּא וְדָאִי הָכִי הוּא. וְעַל דָּא אוֹרִיָּיתָא אוֹלִיף לָן, אֲרַחִי (דף כ' ע"ב) דְּמַלְכָא קְדִישָׁא, בְּגִין דְּנִגְדַע לְמִיָּהף אֲבַתְרִיָּה, כְּמָה דְּאֵתָא אָמַר (דְּבָרִים יג) אַחֲרֵי יְי' אֱלֹהֵיכֶם תֵּלְכוּ וְגו'.

רַבִּי יוֹסִי פֶתַח וְאָמַר, (יִרְמִיָּה ל"א) כֹּה אָמַר יְי' קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע נְהִי כְּכִי וְגו'. כֹּה אָמַר יְי', הָא אוּקְמוּהָ, בְּכָל אַתָּר דְּנִבְיָאָה שְׂרִי לְמַלְכָא, בְּכָל מְקוֹם שֶׁנִּבְיָא מִתְחִיל לְדַבֵּר, הֵיוּ דְבָרִים נוֹדְעִים, וְכֵאֵן כֹּה

הוּו מְלוּי אֶשְׁתַּמוּדְעַן, וְהָכָא הָאֵי כֹה אָמַר יי',
 קַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא. וְיָמָה אָמַר, קוּל בְּרָמָה נִשְׁמַע.
 הָבִי תַנְיִנָן, דְּבַהֲהוּא יוּמָא דְאַתְחָרְבִּי מִקְדָּשָׁא
 לְתַתָּא, וְיִשְׂרָאֵל אֲזִלוּ בְּגִלּוּתָא, רִיחִינָן עַל
 צְאוּרֵיהוּן, וְיִדְיָהוּן מְהִדְקָן לְאַחֲרָא. וְכִנְסַת
 יִשְׂרָאֵל, אֶתְתַּרְכַּת מִבֵּית מַלְכָּא לְמֵיהָף
 בְּתַרְיָהוּן. בְּשַׁעֲתָא דְנַחְתַּת, אָמַרְתְּ אֵימָף
 בְּקַדְמֵיתָא וְאַבְכָּה עַל מְדוּרָאֵי, וְעַל בְּנֵי, וְעַל
 בְּעַלְי. פֶּד נַחְתַּת, חֲמַת אֶתְרָהָא חֲרִיב, וְכִמְה
 דְּמָא דְחֲסִידֵי אֲתוּשְׁד בְּגוּוה, וְהֵיכְלָא קַדִּישָׁא
 וּבֵיתָא אֲתוּקַד בְּאַשָׁא.

בְּדִין אַרְיַמַת קְלָא, וְאַתְרֵגִישׁוּ עֲלָאֵי וְתַתָּאֵי,
 וּמָטָא קְלָא לְעֵילָא, עַד אֶתְר דְּמַלְכָּא שְׂרִי
 בִיה. וּבְעָא מַלְכָּא לְאַהֲדָרָא עֲלִמָא לְתַהוּ וְבַהוּ,
 עַד דְּנַחְתּוּ כִמְה אוּכְלוּסִין, וְכִמְה מְשַׁרְיִין
 לְקַבְלָה, וְלֹא קַבְלָה תַנְחוּמִין מִנְיָהוּ. הָדָא הוּא
 דְכַתִּיב קוּל בְּרָמָה נִשְׁמַע נְהִי בְכִי תַמְרוּרִים
 רְחַל מִבְּכָה עַל בְּנֵיהָ מֵאַנְהָ לְהַנְחִים עַל בְּנֵיהָ,
 דְּלֹא קַבְלָה מִנְיָהוּ תַנְחוּמִים. פִּי אֵינְנוּ: בְּגִין
 דְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא הָוה סְלִיק לְעֵילָא לְעֵילָא, וְלֹא
 אֶשְׁתַּכַּח בְּגוּוה, הָדָא הוּא דְכַתִּיב פִּי אֵינְנוּ,
 וְלֹא כְתִיב פִּי אֵינָם.

אָמַר לִיה רַבִּי חֲזִיא, מָאֵי רְחַל מִבְּכָה עַל בְּנֵיהָ.
 אָמַר לִיה אוּלִיפָנָא, דְּהִיא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל.
 וְדָא אָנְתוּ דִיעֶקֶב וְדָאֵי, דְכַתִּיב (בראשית כ"ט) וַיֵּאָהֵב
 יַעֲקֹב אֶת רְחַל. וְכַתִּיב, (בראשית כט) וְרַחֵל עֲקָרָה.
 וְכַתִּיב, הֵתָם (תהלים קיג) מוֹשִׁיבֵי עֲקָרַת הַבַּיִת אִם
 הַבָּנִים שְׂמֵחָה.

דְּבַר אַחַר פִּי אֵינְנוּ, פְּמָה דְאַתְמַר, (בראשית ט) אֵינְנוּ גְדוּל בַּבַּיִת וְגו'.

אֵינְנוּ - שְׁהָרֵי הַסְּתַלְק לְמַעְלָה וְהַתְּרַחַק מֵהַפֶּל. אֵינְנוּ - בְּזוּוּג עֲמָה. אֵינְנוּ - שְׂמֵימְצָא שְׂמוּ הַגְּדוּל.

וְיָמָה אָמַר? קוּל בְּרָמָה נִשְׁמַע.
 בְּךָ שְׁנִינּוּ, שְׂבָאוֹתוֹ יוֹם שְׁנַחְרַב
 בֵּית הַמִּקְדָּשׁ לְמִטָּה וְיִשְׂרָאֵל
 הִלְכוּ לְגִלוּת, רַחִים עַל צְאוּרֵיהֶם
 וְיִדְיָהֶם מְהִדְקוֹת לְאַחֲרוֹ, וְכִנְסַת
 יִשְׂרָאֵל גְּרָשָׁה מִבֵּית הַמִּלְךְ לְלֶכֶת
 אַחֲרֵיהֶם, בְּשַׁעֲה שִׁירְדָה אָמְרָה:
 אֵלֶף בְּרַאשׁוֹנָה וְאַבְכָּה עַל מְדוּרֵי,
 וְעַל בְּנֵי, וְעַל בְּעַלְי. כְּשִׁירְדָה,
 רָאִתָּה אֶת מְקוֹמָה חֲרִיב, וְכִמְה דָם
 שֶׁל חֲסִידִים שְׁפוּף בְּתוֹכוֹ,
 וְהֵהִיכַל הַקְּדוּשׁ וְהַבַּיִת נִשְׂרָף
 בְּאַשׁ.

אִז הָרִימָה קוּל, וְרַעְשׁוּ עֲלֵינְיָם
 וְתַתְּחוּנִים, וְהַקוּל הִגִּיעַ לְמַעְלָה
 עַד לְמָקוֹם שֶׁהַמִּלְךְ שְׂרוּי בּוֹ,
 וְרָצָה הַמִּלְךְ לְהַחְזִיר אֶת הָעוֹלָם
 לְתַהוּ וְבַהוּ, עַד שִׁירְדוּ כְּמָה
 אוּכְלוּסִים וְכִמְה מַחְנוֹת כְּנַגְדָּה,
 וְלֹא קַבְלָה תַנְחוּמִים מֵהֶם. זֶהוּ
 שְׂפָתוֹב, קוּל בְּרָמָה נִשְׁמַע נְהִי
 בְכִי תַמְרוּרִים רְחַל מִבְּכָה עַל
 בְּנֵיהָ מֵאַנְהָ לְהַנְחִים עַל בְּנֵיהָ,
 שְׂלֹא קַבְלָה מֵהֶם תַנְחוּמִים. פִּי
 אֵינְנוּ, מִשּׁוּם שֶׁהַמִּלְךְ הַקְּדוּשׁ
 הָיָה עוֹלָה לְמַעְלָה לְמַעְלָה וְלֹא
 נִמְצָא בְּתוֹכָהּ. זֶהוּ שְׂפָתוֹב פִּי
 אֵינְנוּ, וְלֹא כְתוּב פִּי אֵינָם.

אָמַר לוֹ רַבִּי חֲזִיא, מַה זֶה רְחַל
 מִבְּכָה עַל בְּנֵיהָ? אָמַר לוֹ, לְמַדְנּוּ
 שְׂהִיא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וְזוֹ אֶשְׁתוּ
 שֶׁל יַעֲקֹב וְדָאֵי, שְׂכַתוֹב וַיֵּאָהֵב
 יַעֲקֹב אֶת רְחַל. וְכַתוּב (בראשית כט)
 וְרַחֵל עֲקָרָה. וְכַתוּב שָׁם, (תהלים
 קיג) מוֹשִׁיבֵי עֲקָרַת הַבַּיִת אִם
 הַבָּנִים שְׂמֵחָה.

דְּבַר אַחַר פִּי אֵינְנוּ, כְּמוֹ שְׂנַאֲמַר,
 (בראשית ט) אֵינְנוּ גְדוּל בַּבַּיִת וְגו'.

אֵינְנוּ - שְׁהָרֵי הַסְּתַלְק לְמַעְלָה וְהַתְּרַחַק מֵהַפֶּל. אֵינְנוּ - בְּזוּוּג עֲמָה. אֵינְנוּ - שְׂמֵימְצָא שְׂמוּ הַגְּדוּל.

אָמַר רַבִּי חֲזִיא, מֵאִיזָה מְקוֹם הַתְּחִילָה לְגִלוּת? אָמַר לוֹ, מִבֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שְׁשָׁם שְׂרַתָּה, וְאַחַר כֵּן
 סוֹבְכָה בְּכָל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. אַחַר כֵּן כְּשִׁימְצָאָה מִן הָאֶרֶץ, עֲמָדָה עַל הַמְּדַבֵּר וְיִשְׁבָּה שָׁם שְׁלֹשָׁה

זמים, הנהיגה את אוכלוסייה ומחנותיה (וישבותיה) ותושביה מבית המלך, וקראה עליה איכה ישבה בדרך וגו'. בכו רבי חייא ורבי יוסי.

אמר רבי יוסי, לא גלו ישראל מהארץ ולא נחרב בית המקדש עד שפל ישראל נמצאו חכים לפני המלך, ועד שמנהיגי העולם נמצאו חכים בראשונה. זהו שכתוב (ישעיה א) עמי מאשריך מתעים ודרך ארחתך בלעו. שפיון שראשי העם הולכים ברשע, כל העם נמשכים אחריהם. רבי חייא אמר מכאן, ואם כל עדת ישראל ישגו - במה זה היה? משום שנעלם דבר מעיני הקהל, שעניי העם הם ראשיהם, שפל העם נמשכים אחריהם.

הלכו. עד שהיו הולכים ראו מקום אחד מדשן בעשבים ונהר מים זורם בו. ישבו. עד שהיו יושבים, פרח עוף אחד ורחש לפניהם. אמר רבי חייא, נקום מכאן, שודאי חוצבי הרים (שודרים) נמצאים כאן. קמו והלכו. עד שהחזירו ראשיהם, ראו אותם לסטים שרצים אחריהם. התרחש להם נס ומצאו לפניהם סלע אחד ובו מערה אחת. נכנסו לשם וישבו כל אותו יום וכל הלילה. פתח רבי חייא ואמר, (ירמיה ל) ואתה אל תירא עבדי יעקב וגו', פי הנני מושיעך מרחוק. מרחוק?! מקרוב הנה צריך להיות! והרי בארו את הפסוק הזה, מרחוק - כמו שנאמר וישבו מארץ מרחק. אבל מרחוק, כאותו שכתוב (שם לא) מרחוק ה'

בזווגא בה. איננו: לאשתפחא שמייה רבא. אמר רבי חייא, מאן אתר שריא לאתגלאה. אמר ליה, מבי מקדשא. דתמן שריא ולבתר אסחרת כל ארעא דישראל. לבתר כד נפקת מן ארעא, קמת על מדברא ותיבת תמן תלת יומין. דברת אוכלסהא ומשירייהא (ס"א ומתיבתהא) ויתבהא מבי מלפא, וקראת עליה (איכה א) איכה ישבה בדרך וגו'. בכו רבי חייא ורבי יוסי.

אמר רבי יוסי, לא גלו ישראל מארעא, ולא אתחרב בי מקדשא, עד דישראל פלהו אשתפחו בחיובא קמי מלפא, ועד דדברי עלמא אשתפחו בחיובא בקדמיתא. הדא הוא דכתיב, (ישעיה א) עמי מאשריך מתעים ודרך אורחותיך בלעו. דכיון דרישי עמא אזלין בחיובא, כל עמא אתמשכו אבתרייהו. רבי חייא אמר מהכא, ואם כל עדת ישראל ישגו, במאי הוי. בגין ונעלם דבר מעיני הקהל. דעיני עמא אינון רישייהו, דכל עמא אתמשכן אבתרייהו.

אזלו. עד דהוו אזלי חמו חד אתר מדשנא בעשבין, ונהר מיא דהוה נגיד ביה. יתבו. עד דהוו יתבי, פרח חד עופא ורחיש קמיהו. אמר רבי חייא, ניקום מהכא, דודאי נגרי טוריא הכא משתפחין, קמו ואזלו. עד דאהדרו רישייהו, חמו אינון לסטין דרהטין אבתרייהו, אתרחיש לון ניסא, ואשפחו קמיהו חד טיגרא, וחד מערתא ביה, עאלו תמן יתבו כל ההוא יומא וכל ליליא.

פתח רבי חייא ואמר, (ירמיה ל) ואתה אל תירא עבדי יעקב וגו', פי הנני מושיעך

מרחוק. מרחוק, מקרוב מיבעי ליה. והא אוקמוה האי קרא, מרחוק, כמה דאת אמר וישבו מארץ מרחק. אבל מרחוק, פההוא דכתיב, (ירמיה לא)

נראה לי. וכתוב (משלי לא) מִמְּרָחֵק תָּבִיא לַחֲמָה. וימי היא? עמק הנחל, המקום שאותו נהר יוצא וזורם. ושב יעקב, כיון שכתוב אל תירא עבדי יעקב, מהו ושב יעקב? אלא כמו ששנינו, הקדוש ברוך הוא עלה למעלה למעלה, כמו שכתוב (תהלים י) לָמָּה ה' תַּעֲמֹד בְּרַחֵק, ומאותו מקום רחוק - הנני מושיעך.

וְשָׁב יַעֲקֹב - לְמִקְוֵמוֹ (לכסא), להזדווג עם פנסת ישראל. ושקט - זה יסוד. ושאנן - להשרות דיורו בה. ואין מחריד - מיצחק. כמו שנאמר (בראשית כז) וַיִּחְרַד יַצְחָק חֲרָדָה גְדוֹלָה, ועל זה כתוב (בראשית לא) וּפְתַח יַצְחָק. וכשמתעורר אותו הפחד, מסתלק היסוד למקום אחר. זהו שכתוב (ישעיה לג) פָּחַדוּ בְּצִיּוֹן חֲטָאִים. בציון דוקא. ועל זה ואין מחריד. ועכשו הקדוש ברוך הוא הציל אותנו מרחוק והסתיר אותנו במקום הזה בהשקט ובשלווה, ואין מחריד מהכל. שפשו הקדוש ברוך הוא עושה נס, בכל הוא עושה.

רַבִּי יוֹסִי פָתַח, (שופטים ד) וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ בְּרַק אִם תִּלְכִּי עִמִּי וְהִלַּכְתִּי וְגו', מה זה אומר? אלא אומר בְּרַק, הואיל ורוח הקדושה שורה עליה, בזכותה אנצל ולא ישרה עלי נזק. ומה בְּרַק סמוך על אשה להנצל בגללה - אנו, שהתורה עמנו, שהיא שמו של המלך הקדוש, על אחת כמה וכמה.

וְשָׁבוּ בְתוֹךְ אוֹתָהּ הַמַּעֲרָה כֹּל אוֹתוֹ הַיּוֹם, וכשירד הלילה, האירה הלכנה במערה. עברו שני סוחרים וחרמוריהם טעונים מיין וממאכל לעצמם, נחו על מטענם, ואומרים זה לזה: גלון כאן, נתן אכל ומשתה לחרמורים, ואנו נפנס למערה הזו. אמר לו

מִמְּרָחֵק יִי' נִרְאָה לִי. וְכִתִּיב (משלי לא) מִמְּרָחֵק תָּבִיא לַחֲמָה. וּמֵאֵן הִיא. עֲמִיקָא דְנִחְלָא, אֲתֵר דִּהִיּוּא נְהָר נְגִיד וְנָפִיק. וְשָׁב יַעֲקֹב, כִּיּוֹן דְכִתִּיב אֵל תִּירָא עַבְדֵי יַעֲקֹב, מַהוּ וְשָׁב יַעֲקֹב. אֵלָּא כְּמָה דְתַנִּינָן, קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא סְלִיק לְעִילָא לְעִילָא, כְּמָה דְכִתִּיב, (תהלים י) לָמָּה יִי' תַּעֲמֹד בְּרַחֵק, וּמַהִּיּוּא אֲתֵר רַחֵק הַנְּנִי מוֹשִׁיעֶךָ.

וְשָׁב יַעֲקֹב, לְאַתְרֵיהּ (לבורסא), לְאַזְדוּגָא בְּכַנְסַת יִשְׂרָאֵל. וְשָׁקַט: דָּא יִסוּד. וְשָׁאנָן, לְמִשְׁרֵי דִיּוּרֵיהּ בְּה. וְאִין מַחְרִיד, מִיַּצְחָק. כְּמָה דְאַתָּא אָמַר, (בראשית כז) וַיִּחְרַד יַצְחָק חֲרָדָה גְדוֹלָה (דף כ"א ע"א) וְעַל דָּא (בראשית לא) וּפְתַח יַצְחָק פְּתִיב. וְהִיּוּא פְתַח פְּד אֲתַעֵר, אֲסַתְלַק יִסוּד לְאַתֵּר אַתְרָא, הָדָא הוּא דְכִתִּיב, (ישעיה לג) פָּחַדוּ בְּצִיּוֹן חֲטָאִים. בְּצִיּוֹן דִּיּוּקָא, וְעַל דָּא וְאִין מַחְרִיד, וְהַשְׁתָּא קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא שְׂזִיב לָן מִרַחֵק, וְאַסְתִּיר לָן בְּהַאי אֲתֵר, בְּהַשְׁקַט וּבְשִׁלוּהָ, וְאִין מַחְרִיד מַכְלָא. דְכַד קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא עַבִּיד נִיסָא כִּכְלָא עַבִּיד.

רַבִּי יוֹסִי פָתַח, (שופטים ד) וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ בְּרַק אִם תִּלְכִּי עִמִּי וְהִלַּכְתִּי וְגו', מָאִי קָא מִיִּרֵי. אֵלָּא אָמַר בְּרַק הוּאִיל וְרוּחַ קִדְשָׁא שְׂרִיא עָלֶיהָ, בְּזִכּוּתָהּ אֲשֶׁתִּזִּיב, וְלֹא לִישְׁרֵי עָלֵי נְזָקָא. וּמַה בְּרַק סְמִיךְ עַל אֲתַתָּא לְאַשְׁתַּזְבָּא בְּגִינָה. אֲנָן דְּאוּרִייתָא עֲמָנָא דְהִיא שְׁמִיהָ דְמִלְכָּא קִדְשָׁא, עַל אַחַת כְּמָה וְכְמָה.

וְתָבוּ גוֹ הַהוּא מְעַרְתָּא כֹּל הַהוּא יוֹמָא, פֶּד רַמְשׁ לִילִיא, אַתְנַהִיר סִיְהָרָא בְּמַעֲרַתָּא.

עֲבָרוּ תְרֵי טַיִיעֵי, וְחַמְרֵיהוֹן טַעִינִין מַחְמָרָא וּמִיכְלָא לְגַרְמִייהוּ שְׁאָרֵי עַל מְטוּלָא. אָמְרֵי הָאִי לְהָאִי, נְבִיתָא הָכָא, נִיְהִב מִיכְלָא וּמִשְׁתִּיֵּיא לְחַמְרֵי, וְאַנָּן נַעוּל לְמַעֲרַתָּא דָּא. אָמַר לִיה

חברו: טרם שנפנס, תאמר לי הפסוק הזה שאינו מישב.

אמר לו: מה הוא? אמר לו: דבר אחד, שכתוב (תהלים נב) אודף לעולם פי עשית וגו'. מהו פי עשית ולא כתוב מה? וכתוב פי טוב נגד חסידך, וכי לאחר אינו טוב? לא הנה בידו? אמר: אוי לסחורתנו שעזבנו את הקדוש ברוך הוא בגללה. רבי חייא רבי יוסי שהיו יושבים במערה שמחו. אמר רבי חייא לרבי יוסי, ולא אמרתי לך שפשעושה הקדוש ברוך הוא נס, ככל הוא עושה? יצאו.

בשיצאו הקדים רבי חייא ופתח, (ישעיה נב) שלום שלום לרחוק. שני שלומות פאן, אחד לרחוק ואחד לקרוב, והכל אחד. לרחוק - שנעשה קרוב. (ועוד לרחוק) זהו בעלי התשובה, שקדם היה רחוק, ועכשו הוא קרוב. ועוד רחוק - כשאדם מתרחק מהתורה, רחוק הוא מהקדוש ברוך הוא. ומי שקרוב לתורה, מקרב אותו הקדוש ברוך הוא עמו, ועכשו התחברו עמנו ותכנסו למערה. פאו אותם סוחרים והשתתפו עמם. שחררו את המשא מחמוריהם ותקנו להם אכל, ויצאו כלם לפי המערה.

אמר אחד מהסוחרים: יאמרו לנו בעלי התורה את הפסוק הזה, אודף לעולם פי עשית ואקנה וגו'. פי עשית, מה זה פי עשית, ולא כתוב מה? וכתוב פי טוב נגד חסידך, וכי לגבי אחר אינו פי טוב?

אמר רבי חייא, פי עשית ודאי. ומה עשית? לעולם. שבגלל זה העולם שעשה הקדוש ברוך הוא והתקין אותו, מודה אדם כן זה ודאי, כנגד אותם צדיקים,

חבריה עד לא ניעול, תימא האי קרא דלא מתיישבא.

אמר ליה מאי הוא. אמר ליה מלה חד, דכתיב, (תהלים נב) אודף לעולם פי עשית וגו'. מהו פי עשית, ולא פתיב מה. וכתוב כי טוב נגד חסידך. וכי לגבי אתרא לאו איהו טוב, לא הנה בידיה. אמר ווי לטיוענא, דשבקנא לקודשא בריך הוא בגיניה. רבי חייא רבי יוסי דהוו יתבי במערתא חדו, אמר רבי חייא לרבי יוסי, ולא אמרית לך דכד עביד קדשא בריך הוא ניסא, בכלא עביד. נפקו.

בר נפקו אקדים רבי חייא ופתח, (ישעיה נב) שלום שלום לרחוק. תרי שלמא הכא, חד לרחוק, וחד לקרוב, וכלא חד. לרחוק, דאתעביד קרוב. (תו לרחוק) דא הוא מאריה דתשובה, קודם הנה רחוק, והשתא איהו קרוב. תו רחוק, כד בר נש אתרחיק מאורייתא. רחיק הוא מקודשא בריך הוא. ומאן דקריב לאורייתא, קריב ליה קדשא בריך הוא בהדיה, והשתא אתחברו עמנא ועולו למערתא אתו אינון טייעין ואשתתפו עמהון. אשתנקלו לחמריהו, ואתקנו למיכל, נפקו כלהו לפום מערתא.

אמר חד מן טייעין נימרו לן מארי דאורייתא, האי קרא אודף לעולם פי עשית ואקנה וגו'. פי עשית, מהו פי עשית, ולא כתיב מה. וכתוב פי טוב נגד חסידך, וכי לגבי אתרא לאו הוא טוב.

אמר רבי חייא, פי עשית ודאי, ומה עשית. לעולם. דבגין האי עולם, דעביד קדשא בריך הוא ואתקן ליה, אודי בר נש לקודשא בריך הוא בכל יומא. ואקנה שמך כי טוב נגד לקדוש-ברוך-הוא בכל יום. ואקנה שמך כי טוב נגד חסידך,

חסידיה, הכי הוא ודאי, לקבל אינון זפאין, שְמָא דְקוּדְשָא בְרִיךְ הוּא טוּב. וְלֹא לְקַבְּלֵי חֵיבִינָא, דְמְבַזִין לִיה בְּכָל יוֹמָא וְלֹא מִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוּרֵייתָא. אָמַר לִיה, יֵאוֹת הוּא. אָבֵל מְלָה שְׂמַעְנָא מִבְּתַר פּוֹתְלָא, וּמִסְתַּפִּינָא לְגַלְגְּלָהּ. אָמְרוּ לִיה רַבֵּי חֲזִינָא וְרַבֵּי יוֹסִי, אֵימָא מִלְךְ, דְּאוּרֵייתָא לָאו אִיהוּ יְרוּתָא לְאַתְרַּחְדָּ.

אָמַר לוֹן, יוֹמָא חַד הוּינָא אָזִיל לְלוּד, עָאֲלָנָא לְמַתָּא, וְאַסְמַכְנָא גְרַמָּאֵי בְּתַר פּוֹתְלָא חַד, וְרַבֵּי שְׂמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי הָוָה בְּהַהוּא בֵּיתָא, וְשְׂמַעְנָא מְפוּמִּיָּה אֵי קָרָא, אוֹדְךָ לְעוֹלָם כִּי עָשִׂיתָ. אוֹדְךָ, דְּדוּד הַמְּלֶךְ עָלֵינוּ הַשְּׁלוֹם (לְקוּדְשָא בְרִיךְ הוּא) אָמְרוּ, עַל הַהוּא עוֹלָם בְּתַרְאָה, דְּאִיהוּ עַבֵּד דְּדוּד מְלָכָא אַחִיד בֵּיה בְּהַהוּא עוֹלָם, וּבֵיה יָרִית מְלָכוּתָא. וְאַקְוָה שְׂמָךְ כִּי טוּב, דָּא קְדָשָא בְרִיךְ הוּא, בְּיַחְוּדָא דְהָאֵי עַלְמָא דְאַקְרֵי טוּב. אֵימַתִּי אַקְרֵי טוּב. נִגְדַּח חֲסִידֵיךָ. מָאן אֵינּוּן חֲסִידֵיךָ.

אַלָּא אֵית חֲסֵד וְאֵית חֲסֵד, וְאַלִין אַקְרוּן חֲסֵדֵי דְדוּד הַנְּאֻמָּנִים. וְכַד אֲלִין חֲסֵדֵי דְדוּד אַתְמַלְלִין מְהַהוּא טִיבּוּ דְנִגְיָדוּ דְעַתִּיקָא קְדִישָא, כְּדִין אַקְרֵי יְסוּד טוּב. כְּדִין אַשְׁתַּכַּח טוּב לְגַבְיֵיהוּ. דְהָא (ס"א כד אשְׁתַּכַּח כְּמַת דְּאִיהוּ בֵּיה) כְּמָה דְאַשְׁתַּכַּח דְּאִיהוּ בֵּיה, הַכִּי אִיהוּ מְבַסָּם לְהָאֵי עַלְמָא בְּתַרְאָה. וְכִלָּא אַשְׁתַּכַּח בְּבִרְכָה, וְעַל דָּא דְדוּד הָוָה מְחַפָּה לְהָאֵי דְרַגָּא, דְנִהִיר לְהָאֵי עוֹלָם דְּאִיהוּ אַחִיד בֵּיה.

מִלִּין אֲלִין הַכִּי שְׂמַעְנָא לוֹן, אָבֵל לָא יְדַעְנָא מָאֵי הוּא. אָתוּ רַבֵּי חֲזִינָא וְרַבֵּי יוֹסִי וְנִשְׁקוּ לִיה בְּרִישֵׁיהּ. אָמַר רַבֵּי (דף כ"א ע"ב) חֲזִינָא, מָאן חָפִי עֵינִיךָ בְּעַפְרָא רַבֵּי שְׂמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי, דְּאַנְתָּ בְּאַתְרֵךְ וְאַנְתָּ מְרַעִישׁ טוּרִינָא עֲלָאֵי, וְאַפִּילוּ צְפוּרֵי שְׂמִינָא וְכִלָּא חֲדָאן בְּמַלּוּלְךָ וְוִי לְעַלְמָא בְּהַהוּא שְׁעַתָּא כַּד תִּסְתַּלַּק מִנֵּיהּ.

שְמוֹ שֶׁל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הוּא טוּב, וְלֹא כִנְגַד הַרְשָׁעִים שְׂמַבְזִים אוֹתוֹ בְּכָל יוֹם וְאֵינָם עוֹסְקִים בְּתוֹרָה. אָמַר לוֹ, זֶה יָפֵה, אָבֵל שְׂמַעְתִּי דְבַר מְאַחֲרֵי הַפְּתִל, וְאַנִּי פּוֹחַד לְגַלְלוֹת. אָמְרוּ לוֹ רַבֵּי חֲזִינָא וְרַבֵּי יוֹסִי, אָמַר דְּבִרְךָ, שְׂתוֹרָה אֵינָה יִרְשָׁה לְמַקּוֹם אַחַד.

אָמַר לָהֶם, יוֹם אַחַד הֵייתִי הוֹלֵךְ לְלוּד וְנִכְנַסְתִּי לְעִיר, וְסַמְכַתִּי אֶת עַצְמִי אַחַר כֶּתֶל אַחַד, וְרַבֵּי שְׂמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי הָיָה בְּאוֹתוֹ הַבַּיִת, וְשְׂמַעְתִּי מִפִּי אֶת הַפְּסוּק הַזֶּה, אוֹדְךָ לְעוֹלָם כִּי עָשִׂיתָ. אוֹדְךָ, דְּדוּד הַמְּלֶךְ עָלֵינוּ הַשְּׁלוֹם (לְקוּדְשׁ-בְּרִיךְ-הוּא) אָמְרוּ עַל אוֹתוֹ עוֹלָם אַחֲרוֹן, שֶׁהוּא עֹשֶׂה שְׂדוּד הַמְּלֶךְ אַחֲזוּ בּוֹ בְּאוֹתוֹ עוֹלָם, וּבּוֹ יָרַשׁ אֶת הַמְּלָכוּת. וְאַקְוָה שְׂמָךְ כִּי טוּב - זֶה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּיַחְוּד שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה שְׂנִקְרָא טוּב. מִתִּי נִקְרָא טוּב? נִגְדַּח חֲסִידֵיךָ. מִי הֵם חֲסִידֵיךָ?

אַלָּא יֵשׁ חֲסֵד וְיֵשׁ חֲסֵד, וְאַלּוּ נִקְרָאוּ חֲסֵדֵי דְדוּד הַנְּאֻמָּנִים. וְכַשְׁחֲסֵדֵי דְדוּד הַלְלוּ מִתְמַלְאִים מְאוֹתוֹ טוּב שְׂשׁוּפַע שֶׁל הַעַתִּיק הַקְדוּשׁ, אֲזִי נִקְרָא הַיְסוּד טוּב, אֲזִי נִמְצָא לָהֶם טוּב. שְׁהִירִי כְמוֹ שְׂנַמְצָא שֶׁהוּא בּוֹ, כִּף הוּא מְבַשֵּׁם אֶת הָעוֹלָם הָאַחֲרוֹן הַזֶּה, וְהַכֵּל נִמְצָא בְּבִרְכָה, וְעַל כֵּן דְּדוּד הָיָה מְחַפָּה לְדַרְגָּה הַזֹּאת שְׂמִאִירָה לְעוֹלָם הַזֶּה שֶׁהוּא אַחֲזוּ בֵּיה.

הַדְּבָרִים הַלְלוּ, כִּף שְׂמַעְתִּי אוֹתָם, אֲלָא שְׁלֵא יַדְעַתִּי מַה זֶה. בָּאוּ רַבֵּי חֲזִינָא וְרַבֵּי יוֹסִי וְנִשְׁקוּ אוֹתוֹ בְּרֵאשׁוֹ. אָמַר רַבֵּי חֲזִינָא, מִי מְכַסֶּה עֵינֶיךָ בְּעַפָּר, רַבֵּי שְׂמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי, שְׂאַתָּה בְּמַקּוּמְךָ וְאַתָּה מְרַעִישׁ הַהָרִים הָעֲלִיוֹנִים, וְאַפִּילוּ צְפָרֵי הַשָּׁמַיִם וְכֻלָּם שְׂמַחִים בְּדַבּוּרֶיךָ. אוֹי לְעוֹלָם בְּאוֹתָהּ שְׁעָה כְּשֶׁתִּסְתַּלַּק מִמֶּנּוּ.

עוד פתח ואמר אותו האיש, הרי שדבר אחר שמעתי ממנו באותה שעה בפסוק שכתוב (דניאל ט) ועתה שמע אלהינו אל תפלת עבדך ואל תחנוניו וגו' למען אדני. ואמר כף, אם השם הזה מעלה (למעלה) מהכל - פה הוא. שפך אומרים, עושה למען המלך. אבל השם הזה הרי ידוע שהוא מקום של בית דין, שממנו יוצא דין לעולם. מי ראה שאומרים למלך עשה למען עבדך, או בשביל דבר קטן ממה? אלא כף צריף, שהשם הזה מתקן את בית המלך ובית המקדש למטה, וזה אחוז בזה, משום שנקשר זה בזה. וכשהמקדש למטה עומד במקומו, השם הזה למעלה עומד במקומו, וזהו כמי שאומר למלך: בנה את הבית הזה ואת ההיכל הזה כדי שהגבירה לא תמצא יושבת מחוץ להיכלה. אף כאן - והאר פניך על מקדשך השמים למען אדני. מה הטעם למען אדני? שלא ימצא מחוץ למדורו.

תמחו רבי חייא ורבי יוסי, ושמחו באותו לילה. אחר שאכלו, פתח חברו הסוחר ואמר, אמר לפניכם דבר אחד שהתעסקתי בו היום הזה, הפסוק הזה שכתוב (תהלים ט) מזמור לדוד בהיותו במדבר יהודה. דוד אמר שירה כשהיה בורח מחמו, למה אמר אלהים אלי אפה אשחרך צמאה לך נפשי וגו'? אלהים אלי אפה, שהרי בגבורה אחוזה תמיד. אשחרך, וכי איך יכל דוד לשחר את הקדוש ברוך הוא בארץ רחוקה, וגרש מהארץ שבה שרויה השכינה?

אלא, אף על גב שגרש משם, לא עזב את שלו לשחר את הקדוש ברוך הוא. ואני שמעתי,

הו פתח ואמר ההוא גברא, הא מלה אחרא שמענא מניה בההיא שעתא, בקרא דכתיב, (דניאל ט) ועתה שמע אלהינו אל תפלת עבדך ואל תחנוניו וגו' למען אדני. ואמר הכי, אי שמא דא מעליא (ג"א לעילא) מכלא, שפיר הוא, דהכי אמרין עביד בדיל מלפא. אבל שמא דא, הא ידיע דהוא אתר בי דינא, דמניה נפיק דינא לעלמא. מאן חמא דאמרין למלפא, עביד בגין עבדך, או בגין מלה זעירא מנה.

אלא הכי אצטריף, דשמא דא אתקין ביתא למלפא, ובי מקדשא לתתא, ודא אחיד בדא, בגין דאתקשר דא בדא. וכד מקדשא לתתא קאים בקיומיה, האי שמא לעילא קאים בקיומיה. ודא הוא כמאן דאמר למלפא בני ביתא דא, והיכלא דא, בגין דלא ישתכחת מטרוניתא דיתבא לבר מהיכלה. אוף הכא, (דניאל ט) והאר פניך על מקדשך השמים למען אדני. מאי טעמא למען אדני. דלא ישתכח לבר מן דיוריה.

תוהו רבי חייא ורבי יוסי, וחדו בההוא ליליא. בתר דאכלו, פתח חבריה טייעא ואמר, אימא קמייכו מלה חד, דאשתדלנא ביה האי יומא, האי קרא דכתיב, (תהלים ט) מזמור לדוד בהיותו במדבר יהודה, דוד אמר שירתא, כד הוה עריק מחמוי, אמאי אמר (תהלים ט) אלהים אלי אפה אשחרך צמאה לך נפשי וגו'. אלהים אלי אפה, דהא בגבורה אחידא תדירא. אשחרך, וכי דוד הוה יכיל לשחרא ליה לקודשא בריך הוא, בארעא רחיקא, ואתתריך מארעא דשכינתא שריא.

אלא, אף על גב דאתתריך מתמן, לא שביק ידידיה לשחרא ליה לקודשא בריך הוא.

וְאָנָּא שְׁמַעְנָא, אֲשַׁחְרֶךָ: כְּמָאן דְּאָמַר, אִיזִיל
 לְאַתְחִזָּא קַמָּךְ, בַּר דְּלֹא יְכִילָנָא. כִּן אֲשַׁחְרֶךָ,
 בַּר דְּאָנָּא לְבַר מְאָתַר דְּשְׂכִינְתָּא שְׂרִיא. צְמָאָה
 לָךְ נִפְשִׁי, דְּהָא נִפְשָׁאִי וְגוֹפָא דִּילִי תְּאִיבִין
 לְגַבְךָ, לְאַתְחִזָּא קַמָּךְ, וְלֹא יְכִילָנָא, בְּגִין
 דְּאָנָּא בְּאַרְץ צִיָּה וְעֵינָּה בְּלִי מִים, דְּהָא אַרְץ
 צִיָּה וְעֵינָּה אֶקְרִי לְבַר מְאָתַר דְּשְׂכִינְתָּא שְׂרִיא.
 בְּגִין דְּמִים חַיִּים לֹא שְׂכִיחַ הֶכָּא. וּמָאן אֵינוֹן
 מִים חַיִּים. דָּא שְׂכִינְתָּא, דְּכֶתִיב בָּהּ (בראשית כו)
 בְּאֵר מִים חַיִּים, וְעַל דָּא אַרְץ צִיָּה וְעֵינָּה בְּלִי
 מִים כְּתִיב.

אָמְרוּ רַבֵּי חֲזִינָא וְרַבֵּי יוֹסִי, וְדָאִי אוֹרְחָא תְּקִינָא
 קַמָּן, עָאלוּ לְמַעְרְתָּא וְדַמְכוּ. בְּפִלְגוּ
 לִילֵיא, שְׁמַעוּ קַל חֵירוֹתָא בְּמַדְבְּרָא דְנִהְמִי.
 אֲתַעְרוּ. אָמַר רַבֵּי חֲזִינָא, הָא עֵידֵן הוּא לְסִייעָא
 לְכַנְסַת יִשְׂרָאֵל, דְּהִיא מְשַׁבַּחַת לְמַלְכָּא. אָמְרוּ,
 כַּל חַד וְחַד לִימָא מְלָה מְלָה דְשָׁמַע וְיַדַּע
 בְּאוֹרֵייתָא, יְתַבּוּ כְּלָהּוּ.

פְּתַח רַבֵּי חֲזִינָא וְאָמַר, (תהלים כב) לְמַנְצַחַת עַל אֵילַת
 הַשְּׁחַר מְזִמּוֹר לְדוֹד. מָאן אֵילַת הַשְּׁחַר.
 דָּא כְּנַסַת יִשְׂרָאֵל. דְּאֶקְרִי (משלי ה) אֵילַת אֶהָבִים
 וַיַּעֲלֵת חֵן. וְכִי אֵילַת הַשְּׁחַר, וְלֹא כָּל יוֹמָא.
 אֵלָא, אֵילַת: מַהֲהוּא אַתְרֵי, דְּאֶקְרִי שְׁחַר כְּמָה
 דְּאֵת אָמַר (הושע ו) כְּשַׁחַר נִכוּן מוּצָאוּ, וְדוֹד
 מְלַכָּא עַל כְּנַסַת יִשְׂרָאֵל קְאָמַר דָּא, דְּהָא לֹא
 אֲמַרְהָ כְּנַסַת יִשְׂרָאֵל דָּא (ס"א דְּאֶקְרִי אֵילַת אֶהָבִים וַיַּעֲלֵת
 חֵן וְהִיא אֲמַרְיָא מַהֲהוּא אַתְרֵי דְּאֶקְרִי שְׁחַר כְּמָה דְּאֵת אָמַר כְּשַׁחַר נִכוּן מוּצָאוּ
 וְדוֹד מְלַכָּא עַל כְּנַסַת יִשְׂרָאֵל קְאָמַר דָּא) מְשַׁמַּע דְּכֶתִיב עַל
 אֵילַת הַשְּׁחַר.

הָא חֲזִי, בְּשַׁעְתָּא דְרַמְשׁ לִילֵיא, פְּתַחֲחִין סְתִימִין
 דְּעֵלָאִי וְתַתָּאִי מְשַׁתְּכַחִי (ס"א מִשְׁתַּכְּחִי). וְכָל
 אֵינוֹן רְחִיקִין, מְתַעְרִין וְאִזְלִין וְשָׁטְאן כָּל
 עֵלְמָא, וּמַהֲדַרִין עַל גּוֹפֵי בְּנֵי נֶשְׂאָ, וְסַחְרִי

אֲשַׁחְרֶךָ - כְּמִי שְׂאוּמַר, אֵלָךְ
 לְהִרְאוֹת לְפָנֶיךָ, רַק שְׂלֵא יְכַלְתִּי.
 כִּן אֲשַׁחְרֶךָ, רַק שְׂאֵנִי מְחוּץ
 לְמָקוֹם שְׁשָׁם שׁוֹרְהָ שְׂכִינְהָ.
 צְמָאָה לָךְ נִפְשִׁי, שְׁהִירִי נִפְשִׁי
 וְגוֹפִי מִשְׁתַּקְקִים אֵלֶיךָ לְהִרְאוֹת
 לְפָנֶיךָ, וְלֹא יְכַלְתִּי, כִּי אֲנִי בְּאַרְץ
 צִיָּה וְעֵינָּה בְּלִי מִים, שְׁהִירִי אַרְץ
 צִיָּה וְעֵינָּה נִקְרָא מְחוּץ לְמָקוֹם
 שְׁשׁוֹרְהָ שְׂכִינְהָ, מִשׁוּם שְׁמִים
 חַיִּים אֵין מְצוּיִים כְּאֵן. וּמִי הֵם
 הַמִּים הַחַיִּים? זֶה שְׂכִינְהָ, שְׁכַתוּב
 בָּהּ (בראשית כו) בְּאֵר מִים חַיִּים, וְעַל
 זֶה אַרְץ צִיָּה וְעֵינָּה בְּלִי מִים כְּתוּב.
 אָמְרוּ רַבֵּי חֲזִינָא וְרַבֵּי יוֹסִי, וְדָאִי
 שְׁתַּדְרֶךָ תְּקִינָה לְפָנֵינוּ. נִכְנְסוּ
 לְמַעְרָה וַיִּשְׁנּוּ. בְּחֻצוֹת הַלְּלִיָּה
 שְׁמַעוּ אֵת קוֹל חֵירוֹת הַמְּדַבֵּר
 שְׁנוֹהֲמוֹת. הֲתַעְזְרוּ. אָמַר רַבֵּי
 חֲזִינָא, הָרִי עַת הִיא לְסִיעָא לְכַנְסַת
 יִשְׂרָאֵל שְׁמַשְׁבַּחַת אֵת הַמְּלֶכֶךְ.
 אָמְרוּ, כָּל אֶחָד וְאֶחָד יֹאמַר דְּבַר
 מַמָּה שְׁשַׁמַּע וְיַדַּע בְּתוֹרָה. יִשְׁבּוּ
 כָּלֵם.

פְּתַח רַבֵּי חֲזִינָא וְאָמַר, (תהלים כב)
 לְמַנְצַחַת עַל אֵילַת הַשְּׁחַר מְזִמּוֹר
 לְדוֹד. מִי זֶה אֵילַת הַשְּׁחַר? זֶה
 כְּנַסַת יִשְׂרָאֵל שְׁנִקְרָאֵת (משלי ה)
 אֵילַת אֶהָבִים וַיַּעֲלֵת חֵן. וְכִי אֵילַת
 הַשְּׁחַר, וְלֹא כָּל הַיּוֹם? אֵלָא
 אֵילַת, מֵאוֹתוֹ מְקוֹם שְׁנִקְרָא
 שְׁחַר, כְּמוֹ שְׁנִקְרָאֵת (הושע ו) כְּשַׁחַר
 נִכוּן מוּצָאוּ. וְדוֹד הַמְּלֶכֶךְ אָמַר אֵת
 זֶה עַל כְּנַסַת יִשְׂרָאֵל, שְׁהִירִי לֹא
 אֲמַרְהָ כְּנַסַת יִשְׂרָאֵל אֵת זֶה (שְׁנִקְרָא
 אֵילַת אֶהָבִים וַיַּעֲלֵת חֵן, וְהִיא בְּאֵה מֵאוֹתוֹ מְקוֹם
 שְׁנִקְרָאֵת שְׁחַר, כְּמוֹ שְׁנִקְרָאֵת (הושע ו) כְּשַׁחַר נִכוּן
 מוּצָאוּ, וְדוֹד הַמְּלֶכֶךְ אָמַר אֵת זֶה עַל כְּנַסַת
 יִשְׂרָאֵל), מְשַׁמַּע שְׁכַתוּב עַל אֵילַת
 הַשְּׁחַר.

בֹּא רְאֵה, בְּשַׁעָה שְׁיוֹרֵד הַלְּלִיָּה,
 פְּתַחֲחִים הַסְּתוּמִים שֶׁל עֲלִיּוֹנִים
 וְתַתְּחוֹנִים נִמְצָאִים (שׁוֹכְכִים), וְכָל
 אוֹתָם רְחוּקִים מְתַעְזְרוּרִים

והולכים ושטים בכל העולם, ומחזירים על גופות בני אדם וסוככים למקומותיהם ולמטותיהם, ורואים את דיוקן המלך הקדוש ופחדים, שהרי התחזקו במטותיהם בדברי השם הקדוש. ובני אדם, נשמותיהם עולות כל אחת ואחת כראוי לה, והרי פרשוה. אשרי חלקם של הצדיקים שנשמותיהם עולות למעלה ולא מתעכבות במקום אחר שלא צריף.

בשנחלק הלילה, הכרוז עומד ומכריז, ונפתחים הפתחים. אז רוח אחת של צפון מתעוררת ומקישה בכנור דוד, ומנגן מאליה, ומשבחת את המלך, והקדוש ברוך הוא משתעשע עם הצדיקים בגן עדן.

אשרי חלקו של מי שמתעורר באותו זמן ועוסק בתורה, וכל מי שעומד באותו זמן ועוסק בתורה, נקרא חברו של הקדוש ברוך הוא וכן נקרא ישראל, ולא עוד, אלא שאלו נקראים אחים ורעים שלו, שכתוב (תהלים קכב) למען אחי ורעי אדברה נא שלום בך. ונקראים חברים של המלאכים העליונים והמחנות העליונים, שכתוב (שיר ח) חברים מקשיבים לקולך.

בשבא היום, הכרוז עומד ומכריז, ופתחים של צד דרום נפתחים, ומתעוררים כוכבים ומזלות, ופתחי הרחמים נפתחים, והמלך יושב ומקבל תשבחות. אזי כנסת ישראל נוטלת את אותם דברים ועולה, וכל אותם חברים אחרונים בכנפיה, ודבריהם באים ושורים בחיק המלך. אז מצוה המלך לכתב את כל אותם הדברים.

ובספר כתובים כל אותם בני היכלו, וחוט של חסד נמשך עליהם, שמאותו חוט מתעטר אדם

לא תרייהו ולערסיהו. וקמאן דיוקנא דמלכא קדישא, ומסתפי. דהא אתקפו בערסיהו במלי דשמא קדישא. ובני נשא, נשמתהון סלקין כל חד וחד כדחזי ליה, והא אוקמוה. זבאה חולקיהון דצדיקייא, דנשמתהון סלקין לעילא, ולא מתעכבי באתר אתרא דלא אצטריף.

כד אתפלג ליליא, פרוזא קאים וכריז, ופתחין פתיחו. פדין רוחא חד דסטר צפון אתער, ואקיש (דף כ"ב ע"א) בכנור דדוד, ומנגן מאליו. ושבחת למלכא, וקודשא בריה הוא משתעשע בצדיקייא כגנתא דעדן.

זבאה חולקיה מאן דאתער בההוא זמנא ואשתדל באורייתא, וכל מאן דקאים בההוא זמנא ואשתדל באורייתא, אקרי חבריה דקודשא בריה הוא וכנסת ישראל. ולא עוד, אלא דאלין אקרון אחים ורעים ליה. דכתיב, (תהלים קכב) למען אחי ורעי אדברה נא שלום בך. ואקרון חברים בהדי מלאכין עלאין, ומשריין עלאין, דכתיב, (שיר השירים ח) חברים מקשיבים לקולך.

כד אתי יממא, פרוזא קאים וכריז, ופתחין דסטר דרומא אתפתחו. ומתערין ככבים ומזלות, ופתחין דרחמין אתפתחו. ומלכא יתיב וקביל תשבחין. פדין כנסת ישראל נטלא לאינון מלין וסלקא. וכל אינון חברים אחידין בגדפהא, ומלייהו אתיין ושריין בחיקא דמלכא. פדין פקיד מלכא, למכתב כל אינון מלין.

ובספרא פתיבו כל אינון בני היכליה, וחוטא דחסד אתמשך עלייהו, דמההוא

בַּעֲטֵרַת הַמֶּלֶךְ, וּמִמֶּנּוּ פּוֹחֲדִים עֲלֵינוּנִים וְתַחְתּוֹנִים. הוּא נִכְנָס לְכָל שְׁעָרֵי הַמֶּלֶךְ. וְאֵין מִי שְׂיִמְחָה בִּידּוֹ. וְאִפְלוּ בְּזִמְן שְׂבַעֲלֵי הַדִּין עוֹמְדִים לְדוֹן אֶת הָעוֹלָם, אֵין דְּנִים עֲלֵיו דִּין, מִשּׁוּם שֶׁהָרִי גִרְשָׁם בְּרִשָׁם שֶׁל הַמֶּלֶךְ, שְׂנוֹדַע שֶׁהוּא מֵהֵיכַל הַמֶּלֶךְ, וְלִכֵּן לֹא דְנִים עֲלָיו דִּין. אֲשֶׁרִי חֲלָקָם שֶׁל הַצְּדִיקִים שְׂמֹשֶׁת־דָּלִים בַּתּוֹרָה, וְכָל שָׂפָן בְּזִמְן שֶׁהַמֶּלֶךְ תָּאב לְדַבְּרֵי תּוֹרָה.

בֵּא וְרֵאָה סוּד הַדְּבָר, אֵין עוֹמְדַת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ אֲלֵא בַּתּוֹרָה, וְכָל זִמְן שִׂישְׂרָאֵל בְּאַרְץ הַתַּעֲסָקוּ בַּתּוֹרָה, כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל הֵיטָה שְׂרוּיָה עִמָּהֶם. כְּשֶׁהִתְבַּטְּלוּ מִדְּבָרֵי תּוֹרָה, לֹא יִכְלָה לַעֲמֹד עִמָּהֶם שְׁעָה אַחַת. מִשּׁוּם כֶּף, בְּשַׁעָה שְׂכֻנַּת יִשְׂרָאֵל מִתְעוֹרֶרֶת לְמַלְךְ בַּתּוֹרָה, מִתְחַזֵּק כְּחָה, וְהַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ שְׂמֵחַ לִקְבַּל אוֹתָהּ.

וְכִי זִמְן שְׂכֻנַּת יִשְׂרָאֵל בָּאָה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְאֵין הַתּוֹרָה נִמְצָאת עִמָּה, כְּבִיכּוֹל תִּשָּׁש כְּחָה. אוֹי לְאוֹתָם שְׂמַחֲלִישִׁים אֶת הַכַּח שְׂלִמְעָלָה. מִשּׁוּם כֶּף אֲשֶׁרִי אוֹתָם שְׂעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה, וְכָל שָׂפָן בְּאוֹתָהּ שְׁעָה שְׂצָרִיף לְהַשְׂתַּפֵּחַ עִם כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. אֲזִי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא קוֹרָא עֲלָיו, (ישעיה מט) וַיֹּאמֶר לִי עֲבָדֵי אֶתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בָּךְ אֶתְּפָאָר.

רְבִי יוֹסִי פֶתַח וְאָמַר, (שם כב) מִשָּׂא דוּמָה אֲלֵי קָרָא מִשְׁעִיר שְׂמֵר מַה מְלִילָה שְׂמֵר מַה מְלִיל. אֶת הַפְּסוּק הַזֶּה בְּאֵרוֹ הַחֲבָרִים בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת. אֲבָל מִשָּׂא דוּמָה, כָּל הַפְּעָמִים שִׂישְׂרָאֵל נִמְצָאוּ בְּגִלוֹת, נוֹדַע הַזִּמְן וְהַקֵּץ שֶׁלָּהֶם, וְזִמְן וְקֵץ שֶׁל אוֹתָהּ גְלוֹת. וְגִלוֹת אֲדוּם הוּא מִשָּׂא דוּמָה, שְׂלֵא הַתְּגָלָה וְלֹא נוֹדַע כְּאוֹתָן הַאֲחֵרוֹת.

זָפְאִין אֵינוֹן דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרֵייתָא, וְכָל שָׂפָן בְּהֵיא שְׁעָתָא דְּאַצְטְרִיף לְאַשְׁתַּתְּפָא בְּהַ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. כְּדִין קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא קְאָרִי עֲלֵיהּ, (ישעיה מט) וַיֹּאמֶר לִי עֲבָדֵי אֶתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בָּךְ אֶתְּפָאָר.

רְבִי יוֹסִי פֶתַח וְאָמַר, (ישעיה כא) מִשָּׂא דוּמָה אֲלֵי קוֹרָא מִשְׁעִיר שוֹמֵר מַה מְלִילָה שוֹמֵר מַה מְלִיל. הַאי קָרָא אוֹקְמוּהָ חֲבָרִיָּא, בְּכַמָּה אֶתֶר. אֲבָל מִשָּׂא דוּמָה, כָּל זִמְנִין דִּישְׂרָאֵל אֲשִׁתְּכָחוּ בְּגִלוֹתָא, אֲתִיידַע זִמְנָא וְקֵצָא דְּלֵהוֹן, וְזִמְנָא וְקֵצָא דֵּהֵיזָא גְלוֹתָא. וְגִלוֹתָא דְּאֲדוּם, הוּא מִשָּׂא דוּמָה, דְּלֵא אֲתַגְלִיָּא וְלֹא אֲתִיידַע כְּאֵינוֹן אֲחֵרִינִין.

חוּטָא אֲתַעְטֵר בְּרִי נֶשׁ בְּעֵטְרָא דְּמִלְכָּא, וּמִנְיָה דְּחֲלִין עֲלָאִין וְתַתְּאִין, הוּא עָאל בְּכָל תְּרַעֵי מִלְכָּא, וְלִית מָאן דִּימְחֵי בִידּוֹי. וְאַפִּילוּ בְּזִמְנָא דְּמֵאַרְיָהוֹן דִּדִּינָא קְיִימִין לְמִידָן עֲלֵמָא, לֹא דִּינִין עֲלֵיהּ דִּינָא. בְּגִין דֵּהָא אֲתַרְשִׁים בְּרִשְׁמֵי דְּמִלְכָּא, דְּאַשְׁתַּמוּדַעָא דְּאִיהוּ מֵהֵיכַלָּא דְּמִלְכָּא, וּבְגִין דָּא לֹא דִּינִין עֲלֵיהּ דִּינָא. זָפְאָה חוֹלְקִיהוֹן דְּצְדִיקֵיָּא דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרֵייתָא, וְכָל שָׂפָן בְּזִמְנָא דְּמִלְכָּא תָּאִיב עַל מְלִי דְּאוֹרֵייתָא.

תָּא חֲזִי, רְזָא דְּמִלָּה, לֹא קְיִימָא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל קָמִי מִלְכָּא אֲלֵא בְּאוֹרֵייתָא. וְכָל זִמְנָא דִּישְׂרָאֵל בְּאַרְעָא אֲשִׁתַּדְּלוּ בְּאוֹרֵייתָא. כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שְׂרָאת עִמָּהוֹן. כִּד אֲתַבְּטְלוּ מִמְּלִי אוֹרֵייתָא, לֹא יִכְלָא לְקְיִימָא עִמָּהוֹן שְׁעָתָא חֲדָא. בְּגִינֵי כֶּף, בְּשַׁעָתָא דְּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אֲתַעְרַת לְגַבֵּי מִלְכָּא בְּאוֹרֵייתָא, אֲתַתְּקִיף חִילָהָא, וּמִלְכָּא קְדִישָׁא חֲדִי לְקַבְּלָא לָהּ.

וְכִי זִמְנָא דְּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אֶתֶת לְקָמִי מִלְכָּא, וְאוֹרֵייתָא לֹא אֲשִׁתְּכַחַת עִמָּה, כְּבִיכּוֹל תִּשָּׁש חִילָהָא. וְוִי לְאֵינוֹן דְּמַחֲלִשִׁין חִילָא דְּלַעֲיָלָא, בְּגִינֵי כֶּף,

זָפְאִין אֵינוֹן דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרֵייתָא, וְכָל שָׂפָן בְּהֵיא שְׁעָתָא דְּאַצְטְרִיף לְאַשְׁתַּתְּפָא בְּהַ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. כְּדִין קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא קְאָרִי עֲלֵיהּ, (ישעיה מט) וַיֹּאמֶר לִי עֲבָדֵי אֶתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בָּךְ אֶתְּפָאָר.

רְבִי יוֹסִי פֶתַח וְאָמַר, (ישעיה כא) מִשָּׂא דוּמָה אֲלֵי קוֹרָא מִשְׁעִיר שוֹמֵר מַה מְלִילָה שוֹמֵר מַה מְלִיל. הַאי קָרָא אוֹקְמוּהָ חֲבָרִיָּא, בְּכַמָּה אֶתֶר. אֲבָל מִשָּׂא דוּמָה, כָּל זִמְנִין דִּישְׂרָאֵל אֲשִׁתְּכָחוּ בְּגִלוֹתָא, אֲתִיידַע זִמְנָא וְקֵצָא דְּלֵהוֹן, וְזִמְנָא וְקֵצָא דֵּהֵיזָא גְלוֹתָא. וְגִלוֹתָא דְּאֲדוּם, הוּא מִשָּׂא דוּמָה, דְּלֵא אֲתַגְלִיָּא וְלֹא אֲתִיידַע כְּאֵינוֹן אֲחֵרִינִין.

הקדוש ברוך הוא אומר, אלי קרא משעיר. קול שמעתי בגלות שעיר, אותם שדחוקים ביניהם, אותם ששוכבים בצפר. ומה הם אומרים? שמר מה מלילה שמר מה מליל. הם תובעים אותי על הגבירה, מה עשיתי מהגבירה שלי.

אזי הקדוש ברוך הוא מכניס את הפמליא שלו ואומר: ראו בני אהובי, שהם דחוקים בגלות ועוזבים את הצער שלהם ומבקשים ממני על הגבירה, ואומרים: שמר - אתה שנקרא שומר, איפה השמירה שלך? איפה השמירה של ביתך? מה מלילה - מה עשית מלילה, כף שמרת אותה?! מה מליל? שהרי לפעמים נקראת לילה ולפעמים נקראת ליל. זהו שכתוב (שמות יב) ליל שמרים הוא, וכתוב הוא הלילה הזה. אזי הקדוש ברוך הוא משיב להם: הרי שמירתי נמצאת, שהרי אני עתיד לקבל אותה ולהמצא עמה. זהו שכתוב אמר שמר, אותו ששומר את הבית, אתה בקר וגם לילה, שהרי בהתחלה הסתלק למעלה למעלה, והעלה את אותו (מקום) בקר שמזמן אצלו תמיד. עכשו אתה בקר, והרי הוא מזמן להתחבר עם הלילה. וגם לילה, הרי היא זמינה, אבל בגללכם מתעכבים.

ואם אתם רוצים את זה, על מה אתם מתעכבים? שבו. שובו בתשובה. אז אתיו, באו אלי, ונהיה כלנו במדור אחד, וכלנו נשוב למקומנו. זהו שכתוב, (דברים ל) ושב ה' אליהי

את שבותך, והשיב לא נאמר, אלא ושב ושב פתוב כאן. אלא אחד לכנסת ישראל, ואחד לקדוש-ברוך-הוא. זהו שכתוב ושב ה' אליהי את שבותך, ושב וקבצך מכל העמים.

קדשא בריך הוא אומר, אלי קורא משעיר, קלא שמענא בגלותא דשעיר, אינון דדחקי ביניהו, אינון דשכבי לעפרא. ומאי אמרי. שומר מה מלילה שומר מה מליל אינון תבען לי על מטרוניתא, מה עבדית מן מטרוניתא דילי. ברין קדשא בריך הוא כניש לפמליא דיליה, ואמר, חמו בני רחימי, דאינון דחיקין בגלותא, ושבקין צערא דלהון, ותבעין לי על מטרוניתא. ואמרי, שומר: אנת דאקרי שומר, אן הוא שמירה דילך אן הוא שמירה דביתך. מה מלילה: מה עבדת מלילה, הכי נטררת לה. מה מליל. דהא לזמנין אתקרי לילה, ולזמנין אתקרי ליל, הדא הוא דכתיב, (שמות יב) ליל שמורים הוא. וכתיב הוא הלילה הזה.

ברין קדשא בריך הוא אתיב לון, הא שמירה דידי אשתכח, דהא אנא זמין לקבלה, ולאשתפחא בהדה, הדא הוא דכתיב אמר שומר, ההוא דנטיר ביתא, אתה בקר וגם לילה. דהא בקדמיתא אסתלק לעילא לעילא, וסליק לההוא (ס"א אתר) בקר דאזדמן ביה תדירא. השתא אתה בקר. הא זמין לאתחברא בלילה. וגם לילה, הא זמינא היא. אבל בגיניכון אתעכבו. ואי אתון בעאן דא, על מה אתון מתעכבי, שובו. שובו בתשובה. פדין אתיו, אתו לגבאי, ונהוי כלא במדורא חדא, וכלנא נתוב לאתרנא. הדא הוא דכתיב, (דברים ל) ושב יי' אליהי את שבותך, והשיב לא נאמר, (דף כ"ב ע"א) אלא ושב. תרין ושב ושב פתיב הכא. אלא, חד לכנסת ישראל. וחד לקודשא בריך הוא. הדא הוא דכתיב ושב יי' אליהי את שבותך ושב וקבצך מכל העמים.

את שבותך, והשיב לא נאמר, אלא ושב ושב פתוב כאן. אלא אחד לכנסת ישראל, ואחד לקדוש-ברוך-הוא. זהו שכתוב ושב ה' אליהי את שבותך, ושב וקבצך מכל העמים.

פְּתַח אוֹתוֹ סוֹחֵר וְאָמַר, (איוב לח) בְּרֵן יַחַד פְּכָבִי בְּקָר וַיִּרְעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים. בא רֵאָה, כְּשֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בָּא לְהַשְׁתַּעֲשֵׂעַ עִם הַצְּדִיקִים בְּגַן עֵדֶן, כָּל דְּבָרֵי הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן (הַעֲלִיוֹן), וְכָל הַעֲלִיּוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים מִתְעוֹרְרִים כְּנִגְדּוֹ, וְכָל הָאֵילָנוֹת שֶׁבְּגַן עֵדֶן פּוֹתְחִים בְּשִׁבְחַ כְּנִגְדּוֹ. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (דברי הימים א טז) אֲזוּ יִרְנְנוּ עֲצֵי הַיַּעַר מִלִּפְנֵי ה' כִּי בָא. וְאֶפְלוּ עוֹפּוֹת הָאָרֶץ, כָּלֶם רוֹחֵשִׁים שִׁבַּח לִפְנֵי. אֲזִי יוֹצֵאת שְׁלֵהֶבֶת וּמִכָּה בְּכֹנְפֵי הַתְּרַנְגוּל, וְהוּא קוֹרֵא וּמְשַׁבַּח אֶת הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ, וְקוֹרֵא לְבָנָי אָדָם שֵׁשֶׁתְּדַלּוּ בַתּוֹרָה וּבְשִׁבְחוֹ שֶׁל אֲדוֹנָם וּבַעֲבוּרָתוֹ. אֲשֶׁרֵי חֲלָקֶם שֶׁל מִי שְׁעוֹמְדִים מִמִּטּוֹתֵיהֶם לְהַשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה.

בְּשִׁבְחַ הַבְּקָר, פֶּתַח הַדְּרוֹם וּפְתַחֵים, וְשַׁעֲרֵי רְפוּאָה יוֹצְאִים לְעוֹלָם, וְרוּחַ הַמְּזוּרַח מִתְעוֹרְרֶת, וְנִמְצְאִים רַחֲמִים, וְכָל אוֹתָם כּוֹכְבִים וּמְזֻלוֹת שֶׁמְמַנִּים תַּחַת שְׁלֹטוֹנוֹ שֶׁל הַבְּקָר הַזֶּה, כָּלֶם פּוֹתְחִים בְּשִׁבְחַ וּמְשַׁבְּחִים לְמֶלֶךְ הַעֲלִיוֹן. זֶהוּ שְׁפָתוֹב בְּרֵן יַחַד פְּכָבִי בְּקָר וַיִּרְעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים. מֶה עוֹשִׂים כָּאֵן בְּנֵי אֱלֹהִים, שֶׁהֵם מְזַמְּנִים תְּרוּעָה בַּבְּקָר הַזֶּה? וְהָרִי כָּל הַדִּינָיִם הַעֲבָרוּ בְּזִמְנֵי שְׁחֹסֵד מִתְעוֹרֵר בְּעוֹלָם? אֵלֶּא וַיִּרְעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים, הָרִי נִשְׁבַּר תִּקְףֵה הַדִּינָיִם הַקְּשִׁים, נִשְׁבַּר כֶּסֶם, כְּמוֹ שְׁנֶאֱמַר (ישעיה כד) רַעַה הַתְּרוּעָעָה הָאֶרֶץ.

וְכֹל כֵּן, מִשּׁוֹם שֶׁהַבְּקָר הַזֶּה הַתְּעוֹרֵר בְּעוֹלָם, וְאִבְרָהִם מִתְעוֹרֵר וְכֹא לְנִטְעֵ אֲשֶׁל בְּבֶאֱר שְׁבַע. אֶת הַדְּבָר הַזֶּה כֵּן שְׁמַעְתִּי, בְּבֶאֱר שְׁבַע וְדָאִי, וְכַתוּב וַיִּקְרָא שֵׁם בְּשֵׁם ה' אֵל עוֹלָם.

פְּתַח חֲבֵרִיה טַיִיעָא וְאָמַר, (בראשית מד) הַבְּקָר אוֹר וְהָאֲנָשִׁים שְׁלָחוּ וְגו', מֵאִי הַבְּקָר אוֹר.

פְּתַח הַהוּא טַיִיעָא וְאָמַר, (איוב לח) בְּרֵן יַחַד פְּכָבִי בְּקָר וַיִּרְעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים. תָּא חֲזִי, כַּד קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אֶתִי לְאַשְׁתַּעֲשֵׂעַ עִם צְדִיקָיִא בְּגִנְתָּא דְעֵדֶן, כָּל מְלִי דְעֵלְמָא תַּתְּאָה (ס"א ע"א), וְכָל עֵלְאִין וְתַתְּאִין מִתְעוֹרֵין לְקַבְּלִיה. וְכָל אֵילָנֵי דְבְּגִנְתָּא דְעֵדֶן, פֶּתַחֵי שְׁבַחָא לְקַבְּלִיה. הָדָא הוּא דְכַתִּיב, (דברי הימים א טז) אֲזוּ יִרְנְנוּ עֲצֵי הַיַּעַר מִלִּפְנֵי יי' כִּי בָא. וְאֶפְלוּ עוֹפֵי דְאַרְעָא, כֵּלְהוּ מְרַחֲשֵׁי שְׁבַחָא קַמִּיה. כַּדִּין שְׁלֵהוּבָא נִפְק, וּבִטְשׁ בְּגִדְפוּי דְתְּרַנְגוּלָא, וְקָרִי וְשִׁבַּח לְמִלְכָא קְדִישָׁא. וְקָרִי לְבָנֵי נִשָּׂא דִישְׁתַּדְלוּן בְּאוּרִייתָא, וּבְשִׁבְחָא דְמֵאֲרִיהוּן, וּבְפוֹלְחָנִיה. זַפְּאָה חוֹלְקִיהוּן דְמֵאֵן דְקִיִּמִין מְעַרְסִייהוּ, לְאַשְׁתַּדְלָא בְּאוּרִייתָא.

כַּד אֶתִי צַפְרָא, פֶּתַחִין דְדְרוּמָא נְפִתְחִין, וְתִרְעִי דְאַסְוֹתָא נְפִקִין לְעֵלְמָא, וְרוּחָא דְמְזוּרַח אֶתְעַר, וְרַחֲמֵי אֶשְׁתַּפְּחוּ, וְכָל אֵינוּן כְּכַבִּיא וּמְזֻלֵי דְמְמַנֵּן תַּחוֹת שׁוֹלְטָנִיה דְהָאִי בְקָר, כֵּלְהוּ פֶתַחִין שְׁבַחָא וְזַמְרִין לְמִלְכָא עֵלְאָה. הָדָא הוּא דְכַתִּיב, בְּרֵן יַחַד פְּכָבִי בְּקָר וַיִּרְעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים, מֶה בְּעָאן הָכָא בְּנֵי אֱלֹהִים, דְאֵינוּן מְזַמְּנִין תְּרוּעָה בְּהָאִי בְקָר, וְהָא כָּל דִּינִין אֶתְעַבְרוּ בְּזִמְנָא דְחֹסֵד אֶתְעַר בְּעֵלְמָא. אֵלֶּא וַיִּרְעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים, הָא אֶתְבַּר תּוֹקְפָא דְדִינִין קִשְׁיִין, אֶתְבַּר חִילָא דְלֵהוּן, כֵּמָה דְאֶתְ אָמַר (ישעיה כד) רַעַה הַתְּרוּעָעָה אֶרֶץ.

וְכֹל כֵּן, בְּגִין דְהָאִי בְקָר אֶתְעַר בְּעֵלְמָא, וְאִבְרָהִם אֶתְעַר וְאֶתִי לְמִנְטַע אֲשֶׁל בְּבֶאֱר שְׁבַע. מְלָה דָא הָכִי שְׁמַעְנָא לָהּ, בְּבֶאֱר שְׁבַע וְדָאִי, וְכַתִּיב (בראשית כא) וַיִּקְרָא שֵׁם בְּשֵׁם יי' אֵל עוֹלָם.

פְּתַח חֲבֵרִיה טַיִיעָא וְאָמַר, (בראשית מד) הַבְּקָר אוֹר וְהָאֲנָשִׁים שְׁלָחוּ וְגו', מֵאִי הַבְּקָר אוֹר.

הבקר אור? כף למדנו, מה זה בקר? אלא בזמן שבא הבקר והדינים עוברים וחסד רוצה להתעורר, כל אותם שבאים מהצד הזה, מבקרים (פוקדים) את מקומותיהם לזמן ברכות לעולם. וזהו הבקר אור, שהרי הרחמים מתישבים לעולם, והחסד בא אחריו, אזי הוא בקר אור. וכתוב, וירא אלהים את האור כי טוב. בא ראה, הפל הוא בדרגות ידועות. הלילה - הרי ידוע. בקר אור - הרי ידוע, והוא דרגה עליונה שנמצאת בו תמיד. מתי? כשמאירה השמש. השמש ידוע, והיא דרגה עליונה שמבשמת את הפל ומאירה לכל, כמו שנאמר (תהלים פד) כי שמש ומגן ה' אלהים. והבקר אור הזה מאיר מהשמש, וזהו מאיר ללילה, ולכן הפל תלוי זה בזה, והבקר אור הזה, כשהוא מתעורר, כל בני העולם מתאחדים באחדות ובשמחה, והם נמצאים בעולם. וכעת הרי מאיר היום, עת רצון היא ללכת בדרך.

ברבו אותם רבי חייא ורבי יוסי, ונשקו להם בראשיהם ושלחו אותם. אמר רבי חייא לרבי יוסי, ברוך הרחמן שתקן דרבנו לפנינו, ודאי הקדוש ברוך הוא שלח אותם אלינו. אשרי אותם שמשפדלים בתורה ולא מרפים ממנה שעה אחת. יצאו רבי חייא ורבי יוסי והלכו לדרום. אמר רבי יוסי, ודאי אהבת לבי קשורה בסוחרים הללו. אמר רבי חייא, לא תמהתי על זה, שהרי בימי רבי שמעון אפלו צפרי השמים מרחשות חכמה, שהרי דבריו נודעים למעלה ולמטה.

פתח רבי חייא ואמר, (דברים לא) ויאמר ה' אל משה הנך שוכב עם אבתיך וגו'. תא

הכי אוליפנא, מהו בקר. אלא בזמנא דאתי צפרא, ודינין מתעברן, וחסד בעא לאתערא, כל אינון דאתיין מסטרא דא, מבקרי (ס"א מפקדי) לאתרייהו, לזמנא ברקאן לעלמא. ודא הוא הבקר אור, דהא רחמי מתישבי לעלמא, וחסד קאי באתריה, כדין הוא בקר אור. וכתוב (בראשית א) וירא אלהים את האור כי טוב.

תא חזי, פלא הוא בדרגין ידיען. ליליא, הא ידיעא. בקר אור, הא ידיעא, והוא דרגא עלאה דאשתכח ביה תדירא. אימתי. פד נהיר שמשא. שמשא ידיעא, והוא דרגא עלאה, דמבסם לכלא, ונהיר לכלא, כמה דאת אמר, (תהלים פד) כי שמש ומגן יי' אלהים. והאי בקר אור, נהיר משמשא, ודא נהיר לליליא. בגין כך, פלא תליא דא בדא. והאי בקר אור פד אתער, פל בני עלמא אתאחדן באחדותא באחדותא, ומשתכחי בעלמא, והשתא הא נהיר יממא, עידן רעותא הוא, למהך באורחא.

ברבו לון רבי חייא ורבי יוסי, ונשקו לון ברישייהו, ושדרו לון. אמר רבי חייא לרבי יוסי, בריך רחמנא, דתקין ארחנא קמן, ודאי קדשא בריך הוא שדר לון גבן. זכאין אינון דמשתדלי באורייתא, ולא ארפין מינה שעתא חדא. נפקו רבי חייא ורבי יוסי, ואזלו לארחייהו. אמר רבי יוסי, ודאי רחמותא דלבאי קשיר באלין טייעי. אמר רבי חייא, לא תוהנא על דא, דהא ביומוי דרבי שמעון, אפילו צפרי שמיא מרחשן חכמתא, דהא מלוי אשתמודען לעילא ותתא.

פתח רבי חייא ואמר, (דברים לא) ויאמר יי' אל משה הנך שוכב עם אבתיך וגו'. תא חזי, פל זמנא דהוה משה קיים בעלמא, הוה אבתיך וגו'. בא ראה, פל זמן שמשא היה קים בעולם, היה מוחה בידי ישראל, כדי שלא ימצאו

בְּחֵטָא לִפְנֵי הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.
וּמְשׁוּם שְׁמִשָּׁה נִמְצָא בִּינֵיהֶם, לֹא
יִהְיֶה כְּמוֹ אוֹתוֹ הַדּוֹר עַד הַדּוֹר
שֶׁיָּבֵא הַמֶּלֶךְ הַמְּשִׁיחַ, שְׂיִרְאוּ אֶת
כְּבוֹד הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּמוֹתָם,
שֶׁהֵם נִדְבְּקוּ מֵה שְׁלֹא נִדְבְּקוּ
דוֹרוֹת אַחֲרֵיהֶם.

שְׁשֻׁנֵינוּ, רֵאתָה שִׁפְחָה עַל הַיָּם
מֵה שְׁלֹא רֵאתָה עֵינֵינוּ שֶׁל יִחְזַקְאֵל
הַנְּבִיא. אִם הֵם כֹּל כֶּף נִדְבְּקוּ,
נִשׁוֹת יִשְׂרָאֵל כֹּל שָׁפָן, בְּגֵיהֶם כֹּל
שָׁפָן, וְהַגְּבָרִים כֹּל שָׁפָן,
הַסַּנְהֶדְרִין כֹּל שָׁפָן, הַנְּשִׂאִים כֹּל
שָׁפָן, וְכֹל שָׁפָן הַנְּבִיא הַעֲלִיּוֹן
הַנֶּאֱמָן מִשָּׁה, שֶׁהוּא עַל הַכֹּל.
וְעַתָּה אֵלּוֹ סוֹחְרֵי הַמִּדְבָּר
רוֹחֲשִׁים כֹּל כֶּף הַרְבֵּה חֲכָמָה, כֹּל
שָׁפָן חֲכָמֵי הַדּוֹר, כֹּל שָׁפָן אֵלּוֹ
שְׁעוּמָדִים לִפְנֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן
וְלוֹמְדִים מִמֶּנּוּ בְּכֹל יוֹם. כֹּל שָׁפָן,
וְכֹל שָׁפָן רַבִּי שְׁמַעוֹן, שֶׁהוּא
עֲלִיּוֹן עַל הַכֹּל.

אַחַר שְׁמֵת מִשָּׁה, מֵה כְּתוּב? וְקָם
הָעָם הַזֶּה וְזָנָה וְגו'. כֶּף, אוֹי
לְעוֹלָם בְּשִׁיטְלָק מִמֶּנּוּ רַבִּי
שְׁמַעוֹן, שְׁמַעֲנֹת הַחֲכָמָה
יִסְתַּתְמוּ מִן הָעוֹלָם, וְיִרְצָה אָדָם
דְּבַר חֲכָמָה וְלֹא יִמְצָא מִי שְׂיֵאמֶר,
וְכֹל הָעוֹלָם טוֹעִים בַּתּוֹרָה, מְשׁוּם
שֶׁלֹּא יִמְצָא בִּינֵיהֶם מִי שְׁמַתְעוֹרֵר
בְּחֲכָמָה. עַל אוֹתוֹ זְמַן כְּתוּב, וְאִם
כֹּל עַדֵת יִשְׂרָאֵל יִשְׁגוּ. וְאִם יִשְׁגוּ
בַתּוֹרָה וְלֹא יִדְעוּ אֶת דְּרָכֶיהָ, בְּמָה
זֶה? מְשׁוּם שֶׁנְּעַלְם דְּבַר מַעֲיָנֵי
הַקֹּהֵל, שֶׁלֹּא יִמְצָא מִן שִׁדוּע
לְגַלוֹת עֲמֻקּוֹת הַתּוֹרָה וְדְרָכֶיהָ.
אוֹי לְאוֹתָם הַדּוֹרוֹת שִׁמְצָאוּ אֹז
בְּעוֹלָם.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, עֲתִיד הַקְדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא לְגַלוֹת רִזִּים עֲמֻקִּים שֶׁל
הַתּוֹרָה בְּזְמַן שֶׁיָּבֵא מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ,
מְשׁוּם (יִשְׁעִיָּה י"א) שֶׁמְּלֵאָה הָאָרֶץ
דַּעָה אֶת ה' כְּמִים לַיָּם מְכֻסִּים.
וְכַתוּב (יִרְמִיָּה ל"א) וְלֹא יִלְמְדוּ עוֹד

מִמַּחֲי בִּידְיֵיהוּ דִּישְׂרָאֵל, בְּגִין דְּלֹא יִשְׁתַּפְּחוּן
בְּחֵיבָא קָמֵי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּבְגִין דְּמִשָּׁה
אִשְׁתַּכַּח בִּינֵיהוּ לֹא יִהְיֶה כְּהוּא דְרָא עַד דְרָא
דִּיִּתֵי מִלְכָּא מְשִׁיחָא דִּיחֲמוּ יִקְרָא דְקוּדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא כְּוֹתִיבֵיהוּ דְאֵינוֹן אֲתִדְבְּקוּ מֵה דְלֹא
אֲתִדְבְּקוּ דְרִין אַחֲרֵינֵין.

דְּתַנְיֵין, חֲמָתָה שִׁפְחָה חֲדָא עַל יַמָּא, מֵה דְלֹא
חֲמָתָה עֵינָא דִּיחֲזַקְאֵל נְבִיאָה. אִי אֵינוֹן
אֲתִדְבְּקוּ כֹל כֶּף, נְשִׂיהוֹן דִּישְׂרָאֵל כֹּל שָׁפָן.
בְּנֵייהוּ כֹל שָׁפָן. גּוֹבְרִין כֹּל שָׁפָן. סַנְהֶדְרִין כֹּל
שָׁפָן. נְשִׂאִים כֹּל שָׁפָן, וְכֹל שָׁפָן נְבִיאָה עֲלֵאָה
מְהִימְנָא מִשָּׁה, דְאִיהוּ עַל כֹּלָא. וְהַשְׁתָּא אֵלִין
טַיִיעֵי מִדְבָּרָא מְרַחֲשִׁין חֲכָמְתָא כֹּל כֶּף, כֹּל
שָׁפָן חֲפִימֵי דְרָא, כֹּל שָׁפָן אֵינוֹן דְקִיִּמֵי קָמֵיה
דְרַבִּי שְׁמַעוֹן, וְאוֹלְפֵי מִיגִיָּה בְּכֹל (דף כ"ג ע"א)
יוֹמָא. כֹּל שָׁפָן וְכֹל שָׁפָן רַבִּי שְׁמַעוֹן דִּהוּא
עֲלֵאָה עַל כֹּלָא.

בְּתַר דְּמִית מִשָּׁה, מֵה כְּתִיב, (דְּבָרִים ל"א) וְקָם הָעָם
הַזֶּה וְזָנָה וְגו'. כֶּף, וְוִי לְעֲלֵמָא כַּד יִסְתַּלַּק
מִגִּיָּה רַבִּי שְׁמַעוֹן, דְּמַבּוּעֵי דְחֲכָמְתָא יִסְתַּתְמוּ
מִעֲלָמָא, וְיִבְעֵי בַר נֶשׁ מְלָה דְחֲכָמְתָא, וְלֹא
יִשְׁפַח מָאן דִּיִּימָא, וְטַעֲאן כֹּל עֲלָמָא
בְּאוֹרֵייתָא, בְּגִין דְּלֹא יִשְׁתַּפַּח בִּינֵיהוּ, מָאן
דְּאֲתַעַר בְּחֲכָמְתָא. עַל הַהוּא זְמַנָּא כְּתִיב, וְאִם
כֹּל עַדֵת יִשְׂרָאֵל יִשְׁגוּ. וְאִם יִשְׁגוּ בְּאוֹרֵייתָא,
וְלֹא יִנְדַעוּן אוֹרְחָהָא, בְּמֵאֵי הוּא, בְּגִין וְנַעֲלָם
דְּבַר מַעֲיָנֵי הַקֹּהֵל, דְּלֹא יִשְׁתַּפַּח מָאן דִּיִּדַע
לְגַלְיָה עֲמִיקְתָּא דְאוֹרֵייתָא וְאוֹרְחָהָא. וְוִי
לְאֵינוֹן דְרִין דְּמִשְׁתַּפְּחֵי כְּדִין בְּעֲלָמָא.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, זְמִין קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְגַלְיָה
רִזִּין עֲמֻקִּין דְאוֹרֵייתָא, בְּזְמַנָּא דְמִלְכָּא
מְשִׁיחָא, בְּגִין (יִשְׁעִיָּה י"א) דְּמְלֵאָה הָאָרֶץ דַּעָה אֶת
יְי' כְּמִים לַיָּם מְכֻסִּים. וְכַתִּיב, (יִרְמִיָּה ל"א) וְלֹא

איש את רעהו ואיש את אחיו
לאמר דעו את ה' כי כולם ידעו
אותי למקטנם ועד גדולם, אמן
כן יהי רצון.

אשר נשיא יחטא ועשה אחת וגו'
בשגגה ואשם. שנה רבי יצחק,
מה שונה שבכל מקום פתוב פהם
ואם, כמו שנאמר אם הפהן
המשיח יחטא, ואם כל עדת
ישראל ישגו, וכאן אשר נשיא
יחטא, ולא כתוב ואם נשיא
יחטא? מה זה אומר?

אלא, שהפהנים הללו אינם
נמצאים כף בחטא, שהרי הפהן
שומר את עצמו תמיד, משום
שמשאו של אדונו עליו בכל יום,
והמשא של כל ישראל, והמשא
של כל אחד ואחד, ולכן
התמיהה, הוא כשיחטא!
ומשום כף פתוב ואם. וכן ואם
כל עדת ישראל ישגו, תמיהה
היא שכלם ימצאו בחטא אחד,
שאם אלה יחטאו - אלו לא
יחטאו, ומשום כף פתוב ואם.
אבל כאן אשר נשיא יחטא, ודאי,
משום שלבו גס בו, והעם
הולכים אחריו והתמנו תחתיו.
ועל כן אשר נשיא יחטא. כגון
שהוא עבר על מצוות לא תעשה,
והוא עשה אחת מהן, ולכן לא
כתוב בו ואם, שהרי דבריו אינם
בספק.

רבי יהודה פתח, והנשאם הביאו את
את אבני השם ואת אבני
המלאים לאפוד ולחשן. מה
שונה שאת הדברים הללו
הקריבו הנשיאים ולא אדם
אחר? והרי פתוב, (שמות לה) כל
נדיב לבו יביאה את תרומת ה',
וכתוב ואבני שהם ואבני מלאים
לאפוד ולחשן.

אלא, אמר הקדוש ברוך הוא,
אף על גב שבכלם תלויה הנדבה
הזו, האבנים הללו עולות

למדו עוד איש את רעהו ואיש את אחיו
לאמר דעו את יי' כי כולם ידעו אותי למקטנם
ועד גדולם אמן כן יהי רצון.

אשר נשיא יחטא ועשה אחת וגו' בשגגה
ואשם. (ויקרא ד) תאני רבי יצחק, מאי שנא
בכל אתר דכתיב בהו ואם, כמה דאת אמר
אם הפהן המשיח יחטא. ואם כל עדת ישראל
ישגו, והכא אשר נשיא יחטא, ולא כתיב ואם
נשיא יחטא, מאי קא מיירי.

אלא, אלין פהניא לא משתכחי הכי בחטאה,
דהא כהן נטיר גרמיה תדירא, בגין
דמטולא דמאריה עליה בכל יומא, ומטולא
דישראל פלהו, ומטולא דכל חד וחד, ועל
דא תוהא איהו כד יחטא, ובגין כף ואם
פתיב. וכן ואם כל עדת ישראל ישגו, תוהא
הוא דכלהו ישתכחו בחובה חד, דאי אלין
יחטאון, אלין לא יחטאון, ובגיני כף ואם
פתיב. אבל הכא אשר נשיא יחטא, ודאי, בגין
דלביה גס ביה, ועמא אזלין אבתריה, ואתמנון
תחותוי. ועל דא אשר נשיא יחטא. כגון דעבר
על מצות לא תעשה, והוא עביד חד מנייהו,
ועל דא לא כתיב ביה ואם, דהא מלוי לא
בספקא הוו.

רבי יהודה פתח, (שמות לה) והנשאם הביאו את
אבני השם ואת אבני המלואים לאפוד
ולחשן. מאי שנא דמלין אלין אקריבו
נשיאים, ולא בר נש אתרא, והא כתיב (שמות
לה) כל נדיב לבו יביאה את תרומת יי', וכתיב
(שמות לה) ואבני שהם ואבני מלואים לאפוד
ולחשן.

אלא, אמר קדשא ברוך הוא, אף על גב
דבכלא תליא האי נדבה, סליקו אלין
אבנים לנשיאים. מאי טעמא, בגין דעל לבא

לנשיאים. מה הטעם? משום שהן נמצאות על לב הפהן. אמר הקדוש ברוך הוא, יבואו נשיאים שלכם גם בהם, ויביא את האבנים הללו שנמצאות על לבו של הפהן, ויתכפר עליהם מגפות לבם. וכתוב והיו על לב אהרן כבאו לפני ה', ועל זה - והנשיאים הביאו את אבני השהם ואת אבני המלאים, לכפר עליהם.

ומשום כך, אשר נשיא יחטא, ודאי. ועשה אחת מפל מצות ה' אלהיו אשר לא תעשינה, כמו שבארנו, שעבר על מצות לא תעשה. או הודע אליו חטאתו. שמשום שלבו גם בו, לא משגיח בחטאיו, ואחר כך נודע לו ועשה מזוה תשובה.

רבי יהודה ורבי יוסי היו יושבים לילה אחד ועוסקים בתורה. אמר רבי יהודה לרבי יוסי, ראיתי שצחות התורה בלילה יותר מאשר ביום. למה זה? אמר לו, משום שהצחות של תורה שבכתב היא תורה שבעל פה, ותורה שבעל פה שולטת בלילה, ומתעוררת יותר מאשר ביום, ובזמן שהיא שולטת, אז קצת הצחות של התורה.

פתח רבי יוסי ואמר, (איוב לה) ולא אמר איה אלוה עשי נתן זמירות בלילה. בא ראה, בפעה שמתעוררת רוח צפון ונחלק הלילה, הרי בארו ששלהבת אחת יוצאת ומכה תחת כנפי התרנגול ומקיש את כנפיו וקורא. ואותה שלהבת, בזמן שמגיעה אליו ומתעוררת כנגדו, הוא מסתכל בה ומזדעזע וקורא, ומסתכל ומשגיח בשביל כבוד רבונו פדי לעשות רצונו, וקורא לבני האדם.

בצד של הגבורה הוא בא

דכהנא אשתכחו. אמר קדשא בריך הוא, ליתו נשיאים דלבייהו גם בהו, וייתון אלין אבנים דאינון משתפחי על לבא דכהנא, ויתכפר עלייהו מגפות לבייהו, וכתוב (שמות כח) והיו על לב אהרן כבאו לפני יי', ועל דא והנשיאים הביאו את אבני השהם ואת אבני המלואים לכפרא עלייהו.

ובגין כך אשר נשיא יחטא ודאי. ועשה אחת מפל מצות יי' אלהיו אשר לא תעשינה, כמה דאוקמוה, דעבר על מצות לא תעשה. או הודע אליו חטאתו. דבגין דלביה גם ביה, לא אשגח בחטאיה, ולבתר אתיידע ליה, ועביד מניה תשובה.

רבי יהודה ורבי יוסי הוו יתבי חד ליליא, ולעאן באורייתא. אמר רבי יהודה לרבי יוסי, חמינא דצחותא דאורייתא בליליא, הוא יתיר מביממא, אמאי. אמר ליה, בגין דצחותא דתורה שבכתב, תורה שבעל פה הוא. ותורה שבעל פה, בליליא שלטא ואתערת יתיר מביממא, ובזמנא דאיהי שלטא, כדין איהו צחותא דאורייתא.

פתח רבי יוסי ואמר, (איוב לה) ולא אמר איה אלוה עושי נתן זמירות בלילה. תא חזי, בשעתא דאתער רוח צפון, ואתפלג ליליא, הא אוקמוה, דשלהובא חד נפיק, ובטש תחות גדפוי דתרנגולא, ואקיש גדפוי וקארי. וההוא שלהובא בזמנא דמטי גביה, ואתער לקבליה, אסתכי ביה, ואזדעזע וקארי, ואסתכי ואשגח בגין יקרא דמאריה, למעבד רעותיה, וקארי לון לבני נשא.

ועל דא אקרי שכו, אשגחא. ואקרי גבר, בגין דאתער בשלהובא (דף כ"ג ע"ב) דגבורה,

ולכן נקרא שכו, השגחה. ונקרא גבר, שמתעורר בשלהבת

לְעוֹרֵר אֶת הָעוֹלָם, וְאִז אֹתָם בְּנֵי הָאָמוּנָה עוֹמְדִים וְנוֹתְנִים גְּבוּרָה וְכַח לְכַנְסֵת יִשְׂרָאֵל, וְאִז נִקְרָאת רֵנַת הַתּוֹרָה. וְלִכְּן דָּוֵד יָרַשׁ אֶת הַמְּלָכוּת הוּא וּבְנָיו לְעוֹלָמִים וּלְדוֹרֵי דוֹרוֹת.

וּבְשֵׁה־תִרְנְגוּל קוֹרָא וּבְנֵי אָדָם יִשְׁנִים בְּמִטּוֹתֵיהֶם וְאִינָם מִתְעוֹרְרִים, הַתִּרְנְגוּל קוֹרָא אַחַר כֶּף, וְאוֹמֵר מַה שְּׂאוֹמֵר, וְהָרִי פִּרְשִׁיָּהּ. אַחַר כֶּף מִכָּה בְּכַפּוֹי וְאוֹמֵר: אוֹי לְפִלוֹנֵי הַנְּזוּף שֶׁל רַבּוֹנוֹ, שְׁעֹזֵב אֶת רַבּוֹנוֹ, וְלֹא עוֹרֵר אֶת רוּחוֹ וְלֹא מִשְׁגִּיחַ עַל כְּבוֹד רַבּוֹנוֹ.

בְּשֵׁמַאֵר הַיּוֹם, הַפְּרוּז קוֹרָא עָלָיו וְאוֹמֵר: וְלֹא אָמַר אִיָּה אֱלוֹהַ עֲשִׂי נִתְּן זְמֵרוֹת בְּלִילָהּ. לְסִיעַ לוֹ בְּאוֹתָן הַתְּשַׁבְּחוֹת, וְשִׁיָּהּ הַכַּל בְּסִיּוּעַ אַחַד. עֲשִׂי? ! עוֹשֵׁנִי הִיָּה צְרִיף לְהִיּוֹת! מַה זֶה עֲשִׂי? אֵלֹא בְּשַׁעַה שְׂאָדָם קָם בְּחֻצוֹת הַלִּילָהּ וּמִשְׁתַּדֵּל בְּרֵנַת הַתּוֹרָה, שְׂרֵנַת הַתּוֹרָה לֹא נִקְרָאת אֵלֹא בְּלִילָהּ, וּכְשֶׁהוּא נִמְצָא בַתּוֹרָה כְּשֵׁמַאֵר הַיּוֹם, הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וּכְנִסֵּת יִשְׂרָאֵל מִתְקַנֵּים לוֹ חוּט אַחַד שֶׁל חֶסֶד לְהַנְצִל מִן הַכַּל, וְלְהָאִיר לוֹ בֵּין הָעֲלִיּוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, אֲנִי שְׂמַעְתִּי שְׂאָמַר רַבִּי אַבָּא אֶת הַפְּסוּק הַזֶּה, אִיָּה אֱלוֹהַ עֲשִׂי, עוֹשֶׂה לִי הִיָּה צְרִיף לְהִיּוֹת! מַהוֹ עֲשִׂי? אֵלֹא כְּמוֹ שְׂאָמַרְתָּ, בְּשַׁעַה שֶׁהוּא קָם בְּלִילָהּ וּמִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, כְּשֵׁמַאֵר הַיּוֹם מִתְעוֹרֵר אַבְרָהָם בְּאוֹתוֹ חוּט שְׁלוֹ, שְׁפָתוֹב בּוֹ (בְּרַאשִׁית י"ד) אִם מְחוּט וְעַד שְׂרוּף נַעַל וְגו'. וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וּכְנִסֵּת יִשְׂרָאֵל מִתְקַנֵּים אוֹתוֹ, וְעוֹשִׂים אוֹתוֹ בְּכָל יוֹם בְּרִיָּה חֲדָשָׁה. זֶהוּ שְׁפָתוֹב אֱלוֹהַ עֲשִׂי. וְהָרִי פִּרְשִׁיָּהּ, א"ל ו"ה. א"ל - זֶה אַבְרָהָם, שְׁפָתוֹב בּוֹ, הָאֵל

בְּסִטְרָא דְגְבוּרָה קָא אֲתִיָּא לְאַתְעָרָא בְּעֵלְמָא. כְּדִין אֵינּוֹן בְּנֵי מְהִימְנוּתָא קִיָּמִין, וְיִהְיִין גְּבוּרָה וְחִילָא לְכַנְסֵת יִשְׂרָאֵל, וּכְדִין אִקְרִי רֵנָה דְאוֹרִיָּתָא. וְעַל דָּא, יְרִית דְּוִד מְלָכוּתָא הוּא וּבְנוֹי לְעֵלְמִין וּלְדָרֵי דְרִין.

וְכַד תִּרְנְגוּלָא קְאָרִי, וּבְנֵי נְשָׂא נְיִימֵי בְּעַרְסִיָּהּ, וְלֹא מִתְעָרִי. תִּרְנְגוּלָא קְאָרִי לְבַתָּר, וְאָמַר מַה דְּאָמַר, וְהָא אוּקְמוּהָ. לְבַתָּר בְּטַשׁ בְּגַדְפוּי, וְאָמַר, וְוִי לְפִלְנִיָּא נְזִיף דְמְאָרִיָּה, שְׂבָקָא דְמְאָרִיָּה, דְלֹא אֲתַעַר רוּחִיָּה, וְלֹא אֲשַׁגַּח לִיקְרָא דְמְאָרִיָּה.

כַּד נְהִיר יְמָמָא, כְּרוּזָא קְרִי עֲלֵיהּ וְאָמַר, וְלֹא אָמַר אִיָּה אֱלוֹהַ עוֹשִׂי נוֹתֵן זְמִירוֹת בְּלִילָהּ, לְסִיּוּעָא לִיָּה בְּאֵינּוֹן תְּשַׁבְּחוֹן, וְלְמַהֲוִי כְלָא בְּסִיּוּעָא חֲדָא. עוֹשִׂי, עוֹשֵׁנִי מִיבְעִי לִיָּה, מַהוֹ עוֹשִׂי. אֵלֹא, בְּשַׁעַתָּא דְבַר נֶשׁ קָם בְּפִלְגוֹת לִילָיָא, וְאַשְׁתַּדֵּל בְּרֵנָה דְאוֹרִיָּתָא, דְרֵנָה דְאוֹרִיָּתָא לֹא אֲתַקְרִי, אֵלֹא בְּלִילָיָא. וְכַד אִיָּהוּ אֲשַׁתְּכַח בְּאוֹרִיָּתָא, כַּד נְהִיר יְמָמָא, קְדָשָׂא בְּרִיף הוּא וּכְנִסֵּת יִשְׂרָאֵל מִתְקַנֵּי לִיָּה בְּחַד חוּטָא דְחֶסֶד לְאַשְׁתַּזְבָּא מִכְּלָא וּלְנַהֲרָא לִיָּה בֵּין עֲלִיָּין וְתַתָּאִין.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, אֲנָא שְׂמַעְנָא דְאָמַר רַבִּי אַבָּא הָאִי קְרָא, אִיָּה אֱלוֹהַ עֲשִׂי, עוֹשֶׂה לִי מִיבְעִי לִיָּה, מַהוֹ עוֹשִׂי. אֵלֹא כְּמַה דְאָמַרְתָּ, בְּשַׁעַתָּא דְאִיָּהוּ קָם בְּפִלְגוֹת לִילָיָא, וְאַשְׁתַּדֵּל בְּאוֹרִיָּתָא, כַּד נְהִיר יְמָמָא, אֲתַעַר אַבְרָהָם בְּהִיּוֹא חוּטָא דִילִיָּה, דְכְּתִיב בֵּיהּ (בְּרַאשִׁית י"ד) אִם מְחוּט וְעַד שְׂרוּף נַעַל וְגו'. וְקוּדְשָׂא בְּרִיף הוּא וּכְנִסֵּת יִשְׂרָאֵל מִתְקַנֵּי לִיָּה, וְעַבְדֵי לִיָּה בְּכָל יוֹמָא בְּרִיָּה חֲדָשָׁה, הָדָא הוּא דְכְּתִיב אֱלוֹהַ עוֹשִׂי.

וְהָא אוּקְמוּהָ, א"ל ו"ה. א"ל: דָּא אַבְרָהָם.

דְּכַתִּיב, בִּיּה, הָאֵל הַגָּדוֹל. וְ דָא קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא. ה' דָּא כְּנֻסַת יִשְׂרָאֵל. וְדָא הוּא אֱלֹהֵי. וְאִינוּן עֲבָדִין לִיה לְבַר נָשׁ, וּמְתַקְנִין לִיה בְּכָל יוֹמָא, וּבְגִין כֶּף כְּתִיב, עֲשֵׂי, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (תהלים קמט) יִשְׁמַח יִשְׂרָאֵל בְּעוֹשָׁיו. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, וְדָאֵי כֶּף הוּא, וְכָלָא חַד מְלָה.

רַבִּי יְהוּדָה פְּתַח וְאָמַר, או הודע אליו חטאתו אשר חטא. הודע אליו, מסטרא דמאן, או ידע (כ"א נודע) חטאתו מיבעי ליה, מהו הודע אליו. אלא קדשא בריך הוא פקיד לכנסת ישראל, לאודעא ליה לבר נש, ההוא חובא דהוא חב, ובמה מודע ליה, בדינהא. כמה דאת אמר (איוב כ) יגלו שמים עונו וארץ מתקוממה לו. הודע אליו, כמאן דפקיד לאחרא.

דְּתַנִּין בְּשַׁעְתָּא דְּבַר נָשׁ חָב קָמֵי קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא, וְלֹא אֲשַׁגַּח בְּחֻטְאֵיהּ לְאַהֲדָרָא בְּתִיּוּבְתָא קָמֵי מְאָרִיָּה, וְאֲשַׁדֵּי לִיה בְּתַר כְּתִפִּיָּה, נִשְׁמַתִּיהּ מִמַּשׁ סְלִקַת וְאַסְהִידַת קָמֵי קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא. כְּדִין, פְּקִיד מְלָכָא לְכְּנֻסַת יִשְׂרָאֵל, וְאָמַר או הודע אליו חטאתו אשר חטא, אושיט דינא עליה, ואודע ליה חוביה, כמה דאת אמר (יחזקאל טז) הודע את ירושלם את תועבותיה.

בְּתַר דְּמַטֵּי עָלִיָּה דִּינָא, כְּדִין אֲתַעַר רוּחָא לְמַהֲדַר בְּתִיּוּבְתָא קָמֵי מְאָרִיָּה, וְאֲתַפְּנֵעַ לְמַקְרַב קַרְפְּנָא, דְּהָא מָאן דְּלַפִּיָּה גַּס בִּיָּה, חָטִי, וְאֲנָשֵׁי חֻטְאֵיהּ, וְלֹא אֲשַׁגַּח עָלִיָּה, וְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא זְמִין לְקַבְּלִיהּ, וּפְקִיד לְאוּדְעָא לִיה לְהֵהוּא חוּבָא, בְּגִין דְּלֹא יִתְנַשֵּׂי מְנִיָּה.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, הָכִי הוּא וְדָאֵי (ס"א מנלו דהכי) וְהָכִי

הַגָּדוֹל. ו' - זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. ה' - זֶה כְּנֻסַת יִשְׂרָאֵל. וְזֶה הוּא אֱלֹהֵי. וְהֵם עוֹשִׂים אֶת הָאֲדָם וּמְתַקְנִים אוֹתוֹ בְּכָל יוֹם, וּמַשּׁוּם כֶּף כְּתוּב עֲשֵׂי, כְּמוֹ שְׁנֹאמַר (תהלים קמט) יִשְׁמַח יִשְׂרָאֵל בְּעוֹשָׁיו. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, וְדָאֵי כֶּף הוּא, וְהַכֵּל דְּכַר אָחַד.

רַבִּי יְהוּדָה פְּתַח וְאָמַר, או הודע אליו חטאתו אשר חטא. הודע אליו, מצד של מי? או ידע (נודע) חטאתו הנה צריך להיות! מה זה הודע אליו? אלא שהקדוש ברוך הוא מצוה את כנסת ישראל להודיע לאדם אותו החטא שהוא חטא, ובמה מודיעה לו? בדיניה, כמו שנאמר (איוב כ) יגלו שמים עונו וארץ מתקוממה לו. הודע אליו, כמי שמצוה לאחר.

שְׁשַׁנְיָנוּ, בְּשַׁעְתָּא שְׂאָדָם חוּטָא לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְלֹא מִשְׁגִּיחַ עַל חֻטְאוֹ לְחֹזַר בְּתִשּׁוּבָה לְפָנָי רַבּוֹנוּ, וְזוֹרֵק אוֹתוֹ אַחַר כְּתַפּוֹ, נִשְׁמַתוּ מִמַּשׁ עוֹלָה וּמַעֲרִידָה לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְאֵז מְצַוָּה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְכְּנֻסַת יִשְׂרָאֵל וְאוֹמַר: או הודע אליו חטאתו אשר חטא, הושיטי את הדין עליו והודיעי לו את חטאו, כמו שנאמר (יחזקאל טז) הודע את ירושלם את תועבותיה. אַחַר שְׁמַגִּיעַ עָלָיו הַדִּין, אֵז מִתְעוֹרְרַת רוּחַ לְחֹזַר בְּתִשּׁוּבָה לְפָנָי רַבּוֹנוּ, וְנִכְנַע לְהַקְרִיב קַרְבָּן, שְׁהָרִי מִי שְׁלֻבּוֹ גַּס בּוֹ, חוּטָא, וְשׁוֹכַח חֻטְאוֹ וְלֹא מִשְׁגִּיחַ עָלָיו, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְזַמֵּן כְּנֻסָּדוֹ, וּמְצַוָּה לְהוֹדִיעַ לוֹ אֶת אוֹתוֹ הַחֻטָּא, כְּדִי שְׁלֹא יִשְׁתַּכַּח מִמֶּנּוּ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, כֶּף זֶה וְדָאֵי (מנצח שבר) וְכֶף מְצַאנּוּ בְּדוֹד, שְׁפִיזוֹן שַׁעֲשֵׂה אוֹתוֹ מַעֲשֵׂה שֶׁל בֵּית שֶׁבַע,

אֲשַׁכְּחָנָא בְּדוֹד, דְּכִיּוֹן דְּעַבַּד הוּא עוֹבְדָא דְּבֵית שֶׁבַע, לֹא אֲשַׁגַּח

לֹא הִשְׁגִּיחַ בוֹ. אָמַר לוֹ הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: אַתָּה שְׂכַחַת אוֹתוֹ! ? אֲנִי אֲזַפִּיר לָךְ. מִיָּד מַה כְּתוּב? (שמואל ב יב) אַתָּה הָאִישׁ כֹּה אָמַר ה'. אַתָּה הָאִישׁ שְׁלֵא זָכַרְתָּ אוֹתוֹ, אַתָּה הָאִישׁ שְׂשַׁכַּחְתָּ אוֹתוֹ. וּבִמָּה הוֹדִיעַ לוֹ? בְּדִין.

אָרְף כָּאֵן, הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹמֵר, הוֹדַע אֵלָיו חֲטָאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא, וְהַדָּבָר יָפֵה, וְכֹךְ הוּא, שְׁלֵא כְּתוּב אוֹ נוֹדַע אֵלָיו, כְּמוֹ שְׂכַחְתָּ (שמות כא) אוֹ נוֹדַע כִּי שׁוֹר נִגַּח הוּא, וּמִי שְׁעוֹמֵד בְּלִילָה לַעֲסֹק בַּתוֹרָה, הַתּוֹרָה מוֹדִיעָה לוֹ אֵת חֲטָאוֹ, וְלֹא כְּדָרָךְ שֶׁל דִּין, אֲלֵא כְּמוֹ אִם שְׁמוֹדִיעָה לְבָנָה בְּדָבָר רָף, וְהוּא אֵינוֹ שׁוֹכַח אוֹתוֹ, וְשׁוֹב בְּתִשׁוּבָה לְפָנָיו רְבוּנוֹ.

וְאִם תֹּאמְרוּ, דָּוִד, שְׁהִיָּה קָם בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה, לָמָּה הִתְעוֹרְרוּ עֲלָיו בְּדִין? אֲלֵא דָּוִד שׁוּנָה, שֶׁהוּא עֹבֵר בְּמַה שְׁנִקְשֶׁר, וְצָרִיךְ דִּין, וּבִמָּה שְׁעֹבֵר הוּא נִדוֹן. הוּא חָטָא כְּנִגְדֵי הַמְּלָכוֹת הַקְדוֹשָׁה וְלִירוּשָׁלַיִם הַקְדוֹשָׁה, וּמִשׁוֹם כֹּף גֵּרַשׁ מִירוּשָׁלַיִם, וְהַמְּלָכוֹת הוֹסִרָה מִמֶּנּוּ, עַד שֶׁהִתְתַּקֵּן כְּרָאוּי (וְנִעֲשֶׂה).

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מַה זֶה שֶׁהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הִעֲנִישׁ אֵת דָּוִד עַל יְדֵי כְּנוּ, שְׂכַחְתָּ (שמואל ב יב) הַנְּגִי מְקִים עֲלֶיךָ רָעָה מִבֵּיתְךָ? אָמַר רַבִּי יוֹסִי, הָרִי בְּאֶרְצוֹ, מִשׁוֹם שְׂאֵם יַעֲמֵד עֲלָיו אִישׁ אַחֵר, לֹא יִרְחַם עֲלָיו. אָמַר לוֹ, וְהָרִי אֲבִשְׁלוֹם רָצָה לְהַרְגֵּ אֶת אָבִיו בְּכַמָּה עֲצוֹת רָעוֹת (חבל תחבולות) עֲלָיו יוֹתֵר מֵאֲדָם אַחֵר? אָמַר לוֹ, לֹא שְׂמַעֲתִי.

אָמַר לוֹ, אֲנִי שְׂמַעֲתִי, דָּוִד חָטָא בְּבַת שֶׁבַע סָתָם. אָמַר הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: יָבֵא בֵּן שֶׁל בַּת אֵל תֹּאֵר, מִהֶקְרָב. מִכָּאֵן לְמִדְּנוּ, מִי סוֹרֵר וּמוֹרָה. מַה הַטַּעַם? מִשׁוֹם

בִּיה. אָמַר לִיָּה קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אַתָּה אֲנִשִּׁית לִיָּה, אֲנָא אֲדַפְרָנָא לָךְ. מִיָּד מַה כְּתִיב, (שמואל ב יב) אַתָּה הָאִישׁ כֹּה אָמַר ה', אַתָּה הָאִישׁ דְּלֹא דְכָרִית לִיָּה, אַתָּה הָאִישׁ דְּאֲנִשִּׁית לִיָּה, וּבִמָּה אוֹדַע לִיָּה בְּדִינָא.

אוֹרְף הָכָא, קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָאֵמַר, הוֹדַע אֵלָיו חֲטָאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא וְשָׁפִיר מְלָה, וְהַכִּי הוּא, דְּלֹא כְּתִיב אוֹ נוֹדַע אֵלָיו, כְּמָה דְכְּתִיב, (שמות כא) אוֹ נוֹדַע כִּי שׁוֹר נִגַּח הוּא, וּמֵאֵן דְּקָאִים בְּלִילָא לְמַלְעֵי בְּאוֹרֵייתָא, אוֹרֵייתָא קָא מוֹדַעָא לִיָּה חוֹבִיָּה, וְלֹא בְּאוֹרַח דִּינָא אֲלֵא כְּאִימָא דְאוֹדַעָא לְכַרְהָ, בְּמַלְה רְכִיךְ, וְהוּא לֹא אֲנִשִּׁי לִיָּה, וְתָב בְּתִיבְתָא קָמִי מְאָרִיָּה.

וְאִי תִימָא דָּוִד, דְּהָוָה קָם בְּפִלְגּוֹ לִילָא, אֲמַאי אֲתַעְרוּ עֲלֵיָה בְּדִינָא, אֲלֵא שְׂאֵנִי דָּוִד, דְּאִיהוּ עֹבֵר בְּמַה דְּאֲתַקְשֶׁר, וּבְעָא דִינָא, וּבִמָּה דְעֹבֵר אֲתַדֵּן. הוּא חָטָא לְקַבְּלִיָּה דְּמַלְכוּתָא קְדִישָׁא וּלְגַבֵּי יְרוּשָׁלַיִם קְדִישָׁא, וּבְגִין דָּא אֲתַתְּרָךְ מִירוּשָׁלַיִם, וּמַלְכוּתָא אַעֲדִיו מִנִּיָּה, עַד (דף כ"ד ע"א) דְּאֲתַתְּקֵן כְּדָקָא יָאוּת. (וְאֵתְעִינִישׁ).

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מַהוּ דְּקוֹדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַעֲנִישׁ לִיָּה לְדָוִד עַל יְדֵא דְבִרְיָה, דְכְּתִיב, (שמואל ב יב) הַנְּגִי מְקִים עֲלֶיךָ רָעָה מִבֵּיתְךָ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, הָא אוֹקִימָנָא, בְּגִין דְּאִי יְקוּם עֲלֵיָה בַר נֶשׁ אַחֲרָא, לֹא יִרְחַם עֲלֵיָה. אָמַר לִיָּה, וְהָא אֲבִשְׁלוֹם בְּעָא לְקַטְלָא לְאָבוּי בְּכַמָּה עֵיטִין בִּישִׁין (דְּכַר) עֲלֵיָה, יִתִּיר מִבַּר נֶשׁ אַחֲרָא. אָמַר לִיָּה לֹא שְׂמַעֲנָא.

אָמַר לִיָּה, אֲנָא שְׂמַעֲנָא, דָּוִד חָטָא בְּבַת שֶׁבַע סָתָם. אָמַר קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לִיתִי בְּרָא דְבַת אֵל נְכָר, וְיִנְקוּם נוֹקְמָתָא, וּמֵאֵן אִיהוּ. דָּא

נְכָר וְיִנְקָם נְקָמָה, וּמִיָּהוּ? זֶה אֲבִשְׁלוֹם, שְׁהִיָּה בְּנָה שֶׁל יִפְתַּ שְׁלוֹקָתָהּ הָאִשָּׁה הַזֶּה בְּקָרָב וְחוֹמֵד אוֹתָהּ, לְסוּף יוֹצֵא מִמֶּנָּה בֵּן

אבְשָׁלוּם, דְּבָרָה דִּיפְתָ תוֹאֵר הָהּ, מְקַרְבָּא. מִפְּאֵן אוֹלִיפְנָא, מֵאֵן דְּנָטִיל אֶתְתָּא דָּא בְּקַרְבָּא, וְחָמִיד בְּהַ, לְסוּף נְפִיק מִנָּה בֵּן סוּרֵר וּמוֹרָה. מֵאֵי טַעְמָא בְּגִין דְּעַד כְּעוֹן, לָא פְּסָקָא מִנָּה זִוְהָמָא, וְהָא אוֹקְמוּהָ.

רַבִּי יוֹסִי פְתַח וְאָמַר, (ישעיה סב) נִשְׁבַּע יְיָ בִּימִינוּ וּבִזְרוּעַ עֲזוֹ, הָאֵי קָרָא אוֹקְמוּהָ. אָבָל תָּא חֲזִי, כָּל זְמַנָּא דְּבַר נֶשׁ חֲטִי קָמִי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֵית דְּרָגָא דְּאֶשְׁתַּמוּדְעָא לְעִילָא לְקַבְּלִי הָאֵי חֲטָאָה, לְדִינָא לִיהַ לְבַר נֶשׁ, וְאֶסְתַּפַּל (ס"א וְאֶסְתַּבֵּם) עָלֶיהָ, אֵי תָב בְּתִיּוּבְתָא שְׁלִימְתָא קָמִי מְאָרִיָּה, אֶתְעַבְּרַ חוּבִיָּה, וְדִינָא לָא שְׁלֵטָא עָלוּי, וְלָא מְאָטִי עָלוּי. אֵי לָא תָב, אֶתְרַשִּׁים הַהוּא חֲטָאָה לְגַבִּי הַהוּא דְּרָגָא. אוֹסִיף לְמַחֲטִי, הָא דְּרָגָא אֶתְרָא אֶזְדַּמֵּן לְקַבְּלִיָּה, וְאֶסְתַּפֵּם בְּדְרָגָא קְדָמָאָה, כְּדִין בְּעִנָּא תְּשׁוּבָה יִתִּיר. (ואי לא תב) וְאֵי אוֹסִיף לְמַחֲטִי, אוֹסִיף דְּרָגָא עַל דְּרָגָא, עַד דְּאֶשְׁלִים לְחַמְשָׁה דְּרָגִין.

בֵּינן דְּאֶתְתַּקֵּן יְמִינָא לְקַבְּלִיָּה, וְאֶסְתַּבֵּם עָלֶיהָ. הָא שְׁמָאֲלָא זְמִינָא, לְאֶסְכַּמָּא בִּימִינָא, וְלֹאֲתַפְלְלָא בִּיהַ. כִּינן דְּשְׁמָאֲלָא אֶסְתַּבֵּם בִּימִינָא, כְּדִין לָא תְּלִיָּא בְּתְּשׁוּבָה, וְהָא אוֹקְמוּהָ, וְכְדִין כְּלָא אֶסְתַּכְּמוּ עָלֶיהָ בְּדִינָא, וְדִינָא שְׂרִיא עָלֶיהָ.

וְכַד דִּינָא אֶשְׁתַּלִּים וְשְׂרִיא עָלֶיהָ דְּבַר נֶשׁ, כְּדִין אֶסְתַּיִים וְאֶתְתַּקְנוּ אֶצְבְּעָן, חֲמֵשׁ בְּגוּ חֲמֵשׁ, יְמִינָא בְּשְׁמָאֲלָא, לְאֶחְזָאָה דְּהָא כְּלָא אֶסְתַּכְּמוּ עָלֶיהָ כִּיִּהוּא דִּינָא, וְיָדוּי מְתִישְׁרֵן, לְאֶחְזָאָה מְלָה כְּלָא כְּוֹנָה דְּבַר נֶשׁ, וְלָא יִתְכַוֵּן בִּיהַ. וְעַל דָּא כְּתִיב, (שמות טו) יְמִינָה יְיָ נֶאֱדָרִי בְּכַח יְמִינָה יְיָ תְּרַעֵץ אוֹיֵב. לְאֶתְכַלְלָא שְׁמָאֲלָא

שְׂעַד עַכְשׁוּ לָא פְּסָקָה מִמֵּנּוּ זִוְהָמָה, וְהָרִי פְּרִשׁוּהָ.

רַבִּי יוֹסִי פְתַח וְאָמַר, נִשְׁבַּע ה' בִּימִינוּ וּבִזְרוּעַ עֲזוֹ, הַפְּסוּק הַזֶּה פְּרִשׁוּהוּ. אָבָל בָּא רָאָה, כָּל זְמַן שְׂאָדָם חוּטָא לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, יֵשׁ דְּרָגָה אַחַת נוֹדְעַת לְמַעְלָה כְּנֶגֶד הַחֲטָא הַזֶּה לְדוֹן אֶת הָאָדָם, וּמְסַתְּפַלַת (ומסכימה) עָלָיו. אִם שָׁב בְּתְּשׁוּבָה שְׁלָמָה לְפָנֵי רַבּוֹנוּ, מְעַבְּרַ חֲטָאוּ וְאֵין הַדִּין שׁוֹלֵט עָלָיו וְלֹא מְגִיעַ עָלָיו. וְאִם לֹא שָׁב, נִרְשָׁם אוֹתוֹ הַחֲטָא לְאוֹתָהּ הַדְּרָגָה. אִם הוֹסִיף לְחַטָּא, הָרִי דְּרָגָה אַחְרַת מְזַדְּמֶנֶת כְּנֶגְדּוֹ וּמְסַפִּימָה עִם הַדְּרָגָה הָרִאשׁוֹנָה, וְאֵז צְרִיף תְּשׁוּבָה יִתְרָה. (ואם לא ש) וְאִם מוֹסִיף לְחַטָּא, מוֹסִיף דְּרָגָה עַל דְּרָגָה, עַד שְׁמַשְׁלִים לְחַמֵּשׁ דְּרָגוֹת.

כִּינן שְׁהֵימִין הַתַּתְּקֵן כְּנֶגְדּוֹ וְהַסְּכִים עָלָיו, הָרִי הַשְּׁמָאֵל מְזַמֵּן לְהַסְּכִים עִם הֵימִין וְלְהַפְּלֵל בּוּ. כִּינן שְׁהַשְּׁמָאֵל מְסַכִּים עִם הֵימִין, אֵז כְּבַר לֹא תְּלוּי בְּתְּשׁוּבָה, וְהָרִי פְּרִשׁוּהָ, וְאֵז הַכַּל מְסַכִּימִים עָלָיו כְּדִין, וְהַדִּין שׁוֹרָה עָלָיו.

וּבְשִׁהְרִין נִשְׁלַם וְשׁוֹרָה עַל הָאָדָם, אֵז מְסַתֵּים וּמְתַתְּקֶנּוּת הָאֶצְבְּעוֹת חֲמֵשׁ בְּתוֹף חֲמֵשׁ, יְמִין בְּשְׁמָאֵל, לְהַרְאוֹת שְׁהָרִי הַכַּל הַסְּכִימוּ עָלָיו בְּאוֹתוֹ דִּין, וְיָדוּי מְתִישְׁרוֹת לְהַרְאוֹת דְּבַר כְּלִי כּוֹנֵת הָאָדָם, וְלֹא הַתְּכַוֵּן בּוּ. וְעַל זֶה כְּתוּב, (שמות טו) יְמִינָה ה' נֶאֱדָרִי בְּכַח יְמִינָה ה' תְּרַעֵץ אוֹיֵב, לְהַפְּלֵל שְׁמָאֵל בִּימִין, וְנִשְׁלַם הַדִּין, וְאֵז זֹהוּ עֲמִידָה שֶׁל הַכַּל. וְלָכֵן, כְּשֶׁרוּצָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְקַיֵּם הַכַּל, כְּתוּב (ישעיה סב) נִשְׁבַּע ה' בִּימִינוּ וּבִזְרוּעַ עֲזוֹ וְגו'.

בִּימִינָא, וְאֶשְׁלִים דִּינָא, וְכְדִין הוּא קָיִמָא דְּכְלָא. וְעַל דָּא, כַּד בְּעָא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְקָיִמָא כְּלָא, כְּתִיב (ישעיה סב) נִשְׁבַּע יְיָ בִּימִינוּ וּבִזְרוּעַ עֲזוֹ וְגו'.

רבי יהודה פתח, פתח, פתח (ויקרא כג)
 פרי עץ הדר פתח תמרים. פרי
 עץ הדר מה הוא? זה אתרוג. וכי
 אתרוג מעץ הדר הוא? והרי כמה
 קוצים יש סביבו, מכאן ומכאן,
 ואתה אמרת פרי עץ הדר? אלא
 סוד הדבר, שפתוח ויבן ה'
 אלהים את הצלע אשר לקח מן
 האדם לאשה ויבאה אל האדם.
 וכתוב עצם מעצמי וכשר
 מבשרי, וזהו פרי עץ הדר. מנין
 לנו שאדם נקרא עץ? שפתוח פי
 האדם עץ השדה.

בפת תמרים, שעולים לשבעים
 שנים, ובו נתקנו שבעים שנים
 עליונות. וזה כפות למעלה
 ולמטה, ולכן נקרא פתח, כמו
 שנאמר כפיתו, שעולה לכאן
 ולכאן. וזהו שפתוח פי כל בשמים
 ובארץ, דוקא.

רבי יוסי אמר, פרי עץ הדר - זה
 מזבח, שעושה פרות, ומעלה
 נצנים לכל הצדדים. מה הטעם?
 משום שכל שבעים השנים
 נותנים לה חלק, והיא מתברכת
 מכלם. מה זה אומר? משום שמי
 שחוטא אל המזבח, הוא חוטא
 בכל, שהרי כפות כנגד אותו
 שכפות למעלה, ולכן נקשרו זה
 עם זה, פרי עץ הדר כפת תמרים,
 ולא כתוב וכפת תמרים.

כתוב (ויקרא ז) זאת משחת אהרן
 ומשחת בניו. מה זה אומר? אלא
 זאת - זה מזבח, שנמשח על יד
 אהרן, שכתוב ומשחת את מזבח
 העלה ואת כל פליו. ומשחת (ו)
 משחת בניו, שהרי נמשח מכלם,
 ומתגדל ומתברך ומטטה.

בא ראה, פחג סוכבים את
 המזבח פעם אחת בכל יום, ואחר
 כך שבע פעמים. מה זה אומר?
 אלא, למלך שהזמין אורחים

רבי יהודה פתח, פתח, פתח (ויקרא כג)
 פרי עץ הדר, מאן הוא. דא
 אתרוג. וכי אתרוג מעץ הדר הוא, והא כמה
 קוצין אית סחרניה, מכאן ומכאן, ואת אמרת
 פרי עץ הדר. אלא רזא דמלה, דכתיב, (בראשית
 ז) ויבן יי' אלהים את הצלע אשר לקח מן
 האדם לאשה ויבאה אל האדם. וכתיב (בראשית
 ז) עצם מעצמי וכשר מבשרי, ודא הוא פרי
 עץ הדר. מנלן דאדם עץ אקרי. דכתיב, (דברים
 ט) כי האדם עץ השדה.

בפת תמרים, דסליק לשבעין שנין, וביה
 אשתכללו שבעין שנין עלאין. ודא
 אכפת ואתקשר לעילא ותתא. ועל דא אקרי
 כפות, כמה דאת אמר כפיתו, דסליק להכא
 ולהכא. הך הוא דכתיב פי כל בשמים ובארץ
 דייקא.

רבי יוסי אמר, פרי עץ הדר דא מזבח, דעביד
 פירין, וסליק אבין לכל סטרין. מאי
 טעמא. בגין דכל ע' שנין, יתבין לה חולקא,
 ואתברכא מפלהו. מאי קא מיירי. בגין דמאן
 דחטי לגבי מזבח, בכלא חטי, דהא כפית
 לקבלי ההוא דכפית לעילא, ועל דא אתקשר
 דא בדא, פרי עץ הדר כפת תמרים ולא כתיב
 וכפת תמרים.

כתיב (ויקרא ז) זאת משחת אהרן ומשחת בניו.
 מאי קא מיירי. אלא, זאת: דא מזבח,
 דאתמשח על ידא דאהרן, דכתיב, (שמות מ)
 ומשחת את מזבח העולה ואת כל פליו.
 ומשחת (ס"א ז' משחת) בניו, דהא מפלהו אתמשח,
 ואתרבי, ואתברכא, ואתדכא.

תא חזי, פחג סוכבים את המזבח זמנא חדא
 בכל יומא, ושבעה זמנין לבתר. מאי קא
 מיירי. אלא, למלכא דזמין אושפיזין, ואתעסק בהו, והוה ליה למלכא

והתעסק עמהם, והיתה למלך בתי
יחידה. אמרה לו: אדוני המלך,
משום האורחים לא שמת לב
אלי? אמר לה: חייך בתי, מנה
אעלה לך בכל יום, (ששנה בבלם).

כך בכל יום ויום של החג
מקריבים ישראל כנגד אמות
העולם. אמר המזבח למלך
הקדוש: לכלם נמצאים מנות
וחלקים, ולי מה אתה נותן? אמר
לה: בכל יום ויום יסובבו אותך
שבעה ימים עליונים לברך אותך,
ונותנים לך שבעים חלקים (בכל
יום). רבי יוסי אמר, שבעים חלקים
בכל יום כנגד שבעים פרים
שנקרבים בחג.

רבי יהודה אמר, שבעה בכל יום,
משום שהרי מתברכת (ממקום)
מפלם, ולסוף שבעה הימים
מתברכת ממקום ששמן המשחה
נמצא. (ואחר כך) שבע פעמים, כנגד
כל אותם שבעה ימים פדי
להעמיד לה ברכות ממעין הנחל
שזורם תמיד ולא פוסק. נמצא
שמתברכת (תמיד) בכל יום ויום,
עד שבעה ימים שמתברכת
ממעין הנחל. וכן פעם אחרת
שבע פעמים כאחד, ומתקיימות
בה הברכות אחר כך מהמקום
העליון שהמעין יוצא ולא פוסק,
כפי שאמרנו.

בבב יום מכריזים עליה
ואומרים, (שמואל א-ב) עד עקרה
ילדה שבעה ורבת בנים אמללה.
עד עקרה ילדה שבעה - זו כנסת
ישראל, שמתברכת משבעה בכל
יום, ועולה לחשבון עליון. ורבת
בנים אמללה - אלו אמות עובדי
עבודה זרה שעולים ביום
הראשון לחשבון גדול, ואחר כך
מתמעטים והולכים בכל יום
ויום, ולכן המזבח מכפר על
חטאי ישראל, המזבח מטהר
אותם ומריק להם ברכות ממעלה
למטה.

בת יחידה, אמרה ליה, מארי מלפא, בגין
אושפיזין לא אשגחת עלי. אמר ליה, חייך
ברתי פרקטא חדא אסליק לך בכל יומא, (ד)
כ"ד ע"ב) (דשני כבלהו).

בך, בכל יומא ויומא דחג, מקריבין ישראל
לקבל אומין דעלמא. אמר מזבח למלפא
קדישא, לכלהו משתפחי מאנין וחולקין, ולי
מה אנת יהיב. אמר לה, בכל יומא ויומא
יסובבון לך שבעה יומין עלאין, לברכא לך,
ויהבין לך שבעין חולקין (בכל יומא), רבי יוסי
אמר שבעין חולקין בכל יומא לקבל שבעין
פרים דמתקרבים בחג.

רבי יהודה אמר, שבעה בכל יומא, בגין דהא
אתברכא (מאתר) מבלהו, ולסוף, שבעה
יומין, מתברכא מאתר דמשח רבותא אשתכח.
(ולבתר) שבעה זמנין, לקבל כל אינון שבעה
יומין, בגין לקיימא לה ברכאן מן מבוועא
דנחלא, דנגיד תדיר ולא פסיק, אשתכח
דאתברכא (תדיר) בכל יומא ויומא, עד שבעה
יומין דאתברכא מבוועא דנחלא. וכן זמנא
אחרא שבעה זמנין כחדא ואתקיימו ברכאן
לבתר מאתר עלאה דמבוועא נפיק ולא פסיק,
כדקאמרן.

בבב יומא, מכריזין עלה ואמרין, (שמואל א ב) עד
עקרה ילדה שבעה ורבת בנים אמללה.
עד עקרה ילדה שבעה: דא כנסת ישראל,
דאתברכא משבעה בכל יומא, וסליק לחושבון
עלאה. ורבת בנים אמללה, אלין אומין עובדי
עבודה זרה, דסלקין ביומא קדמא לחושבון
רב, ולבתר מתמעטין ואזלין בכל יומא ויומא.
ועל דא, מזבח מכפר על חוביהון דישראל
מזבח מדפי להון, ואריק להון ברכאן מעילא
לתתא.

וענף עץ עבת - זה המלך הקדוש, שאחוזו לשני צדדים. ומשום כך הדם שלשה ענפים, שיעשה ענף עץ עבת שאחוזו לכל צד. וערבי נחל - אלו שני עמודים, שמכאן יוצא לכפות תמרים. כפת תמרים, אחוזו למעלה ואחוזו למטה, והרי נתבאר. אתרוג יוצא מתוך הקוצים של האילן, וכך זה. גם כפת תמרים אחוזו בהם ודאי. כל מה שיוצא לעולם - מכאן יוצא ומכאן באים (נז"ח).

רבי יוסי פתח, ואבואה אל מזבח אלהים. מי זה מזבח אלהים? זה המזבח שלמעלה, מזבח אלהים ודאי. והינו באר של יצחק, ולפעמים מזבח ה', כמו שנאמר גם מלפני מזבח ה'. ועל זה יורשים העולמות מכאן דין ורחמים, משום שהיא יונקת בצד הזה ובצד הזה, והרי בארו את הדבר.

רעיא מהימנא

מצוה זו, המועל בהקדש צריך להביא קרן וחמש. זהו שכתוב ואת חמישתו יוסף עליו, קרן ו'. החמש שלו ה'. וזו קרן היובל. קרן שהיתה במצחו של אותו פר שהקריב אדם הראשון. זהו העקר של כל הקרבנות. הקרן קימת לו לעולם הבא, והפרות שלו בעולם הזה. וזה ה' ה'. (ע"ב)

רעיא מהימנא.

נפש פי תמעל מעל וגו'. רבי יצחק אמר, הרי פרשוה נפש ודאי. כתוב והיתה נפש אדני צרורה בצרור החיים את ה' אלהיך, וכתוב ואת נפש איביך יקלענה בתוך כף הקלע.

אשריהם הצדיקים שיש להם חלק עליון בקדוש-ברוך-הוא, בחלק הקדוש, בקדוש המלך, משום שהם מקדשים את עצמם בקדשות רבונם. וכל מי

וענף עץ עבות: דא מלפא קדישא, דאחיד לתרין סטרין. ובגין כך הדם תלת ענף, דיתעבד ענף עץ עבות, דאחיד לכל סטרא. וערבי נחל: אלין תרין קיימין, דמהכא נפיק, לכפות תמרים. כפות תמרים, אחיד לעילא ואחיד לתתא, והא אתמר. אתרוג נפקא מגו פובין דאילנא והכי הוא. כפות תמרים הכי נמי אחיד בהו ודאי, כל מה דנפיק לעלמא מהכא נפקא ומהכא אתיין. (ס"א אהנו).

רבי יוסי פתח, (תהלים מג) ואבואה אל מזבח אלהים. מאן מזבח אלהים. דא הוא מזבח דלעילא, מזבח אלהים ודאי. והיינו באר דיצחק. ולזמנין מזבח יי', כמה דאת אמר (מלכים א ח) קם מלפני מזבח יי', ועל דא ירתין עלמין מהכא דינא ורחמי, בגין דהיא נקא בהאי סטרא ובהאי סטרא, והא אוקמוה מלה.

רעיא מהימנא

פקודא דא, המועל בהקדש צריך להביא קרן וחמש. דא הוא דכתיב, ואת חמישתו יוסף עליו קרן ו'. חומש דיליה ה'. ודא (יהושע ו) קרן היובל. קרן דהנה במצחיה דההוא פר דהקריב אדם הראשון. הא, איהו עקרא דכל קרבניא. הקרן קיימת לו לעולם הבא, ופירות דיליה בעלמא דין. ודא ה' ה'. (ע"ב רע"ב).

נפש פי תמעול מעל וגו', (ויקרא ה) רבי יצחק אמר, הא אוקמוה נפש ודאי. פתיב (שמואל א כה) והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים את יי' אלהיך, וכתוב ואת נפש איביך יקלענה בתוך כף הקלע.

זכאין אינון צדיקייא דאית לון חולקא עלאה בקודשא בריך הוא, בחולקא קדישא, בקדושי מלפא, בגין דאינון מקדשי גרמייהו

בְּקִדּוּשֵׁי דְמֵאֲרִיהוּן. וְכָל מָאן דְּאִתְקַדַּשׁ, קִדְּשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְקַדַּשׁ לֵיהּ, דְּכִתִּיב (ויקרא כ) וְהִתְקַדַּשְׁתֶּם וְהֵייתֶם קְדוֹשִׁים. בַּר נָשׁ מְקַדַּשׁ גְּרָמִיהּ מִלְרַע, מְקַדַּשִּׁין לֵיהּ מִלְעֵילָא, וְכַד אִתְקַדַּשׁ בַּר נָשׁ בְּקִדּוּשָׁה דְּמֵאֲרִיהּ, מִלְבִּישִׁין (נ"א ירמיו) לֵיהּ נִשְׁמַתָּא קְדִישָׁא, אַחְסָנָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְכִנְסַת יִשְׂרָאֵל, וְכַדִּין יִרִית פְּלָא. וְאַלִּין דְּאִקְרוּן בְּנִין לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּמָה דְּכִתִּיב, (דברים יד) בָּנִים אַתֶּם לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם, וְהָא אוּקְמוּהָ.

הָא חֲזִי כְּתִיב (בראשית א) תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה, וְאוּקְמוּהָ נֶפֶשׁ חַיָּה סְתָם. וּמַהֲהוּא חוּלְקָא יִרִית דְּדוּד מִלְפָּא, וְאִתְקַשְׁר בְּקִשּׁוּרָא עֲלָאָה, וְאַחְסִין מִלְכוּתָא, כְּמָה דְּאִתְמַר. וּבְגִין כִּף וְהִיתָה נֶפֶשׁ אֲדוּנֵי צְרוּרָה בְּצְרוּר חַיִּים. וְהָא אוּקְמוּהָ דְנֶפֶשׁ אִתְקַשְׁר (דף כ"ה ע"א) בְּרוּחַ, וְרוּחַ בְּנִשְׁמָה, וְנִשְׁמָה בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. זְכָאָה חוּלְקִיהּ מָאן דְּיִרִית יְרוּתָא דָּא עֲלָאָה.

וְוִי לְאַיְנוּן רְשִׁיעֵיָא דְנֶפֶשָׁאן דִּלְהוּן לָא זְכָאָן בְּעֲלָמָא דִּין, כָּל שְׂפָן בְּעֲלָמָא דְאַתִּי. עֲלִייהוּ כְּתִיב (שמואל א כה) וְאֵת נֶפֶשׁ אִיבִיךָ יִקְלַעְנָה בְּתוֹךְ כִּף הַקָּלַע. דְּאִזְלָן וְשִׁטְאן בְּעֲלָמָא, וְלֹא אֲשַׁכְחָן אֲתֵר לְנִיחָא, לְאִתְקַשְׁרָא בֵּיהּ, וְאַסְתַּאבְּן (נ"א וּאֲשַׁתְּאבְּן) בְּגוּ סְטָרָא דְמִסְאָבוּתָא, וְכְרוּזָא קְאָרִי וְאָמַר, נֶפֶשׁ כִּי תִמְעוֹל מֵעַל בֵּינִי מְקַדַּשׁ יְיָ טָמֵא. דְּהָא בְּקִדּוּשָׁה לָא עֵייל, וְלֹא אִתְפְּלִיל. וְאַיְנוּן מְזִיקֵי עֲלָמָא, בְּגִין דְּמִתְדַבְּקָן בְּהוּ, וּמִסְתַּאבְּן.

רַבִּי יִצְחָק, אָמַר הָא אוּקְמוּהָ, נֶפֶשׁ, כַּד מִתְעַטְרָא כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל בְּמִלְפָּא קְדִישָׁא, אִתְעַטְר, וְאִקְרִי צְרוּרָא דְחַיִּי, בְּגִין דְּבָהּ אִתְקַשְׁר פְּלָא. רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, שְׂכִינְתָא כַּד נְטָלָא, בְּאַבְהָתָא נְטָלָא, הָדָא הוּא דְכִתִּיב, (שמות

שְׁמִתְקַדַּשׁ, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְקַדַּשׁ אוֹתוֹ, שְׁכָתוּב (ויקרא כ) וְהִתְקַדַּשְׁתֶּם וְהֵייתֶם קְדוֹשִׁים. אָדָם מְקַדַּשׁ עֲצָמוֹ מִלְמַטָּה - מְקַדַּשִּׁים אוֹתוֹ מִלְמַעְלָה. וְכַשְׁמִתְקַדַּשׁ אָדָם בְּקִדְשָׁת רַבּוּנּוֹ, מִלְבִּישִׁים (מורישים) אוֹתוֹ נִשְׁמָה קְדוּשָׁה, יִרְשֵׁת הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְכִנְסַת יִשְׂרָאֵל, וְאִזְ יוֹרֵשׁ אֶת הַכֹּל. וְאַלּוּ הֵם שְׁנַקְרָאִים בְּנִים לְקְדוּשׁ - בְּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שְׁכָתוּב (דברים יד) בָּנִים אַתֶּם לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם, וְהָרִי פְּרִשׁוּהָ.

כַּא רְאָה, כְּתוּב תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה, וּפְרִשׁוּהָ נֶפֶשׁ חַיָּה סְתָם. וּמֵאוּתוֹ חִלְק יִרְשׁ דְּדוּד הַמְלָךְ, וְנִקְשֵׁר בְּקִשְׁר עֲלִיוֹן וְיִרְשׁ מִלְכוּת, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר. וּמִשׁוּם כִּף וְהִיתָה נֶפֶשׁ אֲדוּנֵי צְרוּרָה בְּצְרוּר חַיִּים. וְהָרִי פְּרִשׁוּהָ שְׁנֵפֶשׁ נִקְשֵׁר בְּרוּחַ, וְרוּחַ עִם נִשְׁמָה, וְנִשְׁמָה עִם הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. אֲשֶׁרִי חִלְקוּ שֵׁל מִי שִׁיּוֹרֵשׁ הַיִּרְשָׁה הַעֲלִיוֹנָה הַזֹּו.

אוּי לְאוֹתָם הַרְשָׁעִים שְׁנִפְשׁוּתֵיהֶם אֵינָן זוֹכוֹת בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְכָל שְׂפָן בְּעוֹלָם הַבָּא, עֲלֵיהֶם כְּתוּב וְאֵת נֶפֶשׁ אִיבִיךָ יִקְלַעְנָה בְּתוֹךְ כִּף הַקָּלַע. שְׁהוֹלְכִים וּמִשׁוֹטְטִים בְּעוֹלָם וְלֹא מוֹצֵאִים מְקוֹם לְמִנוּחָה לְהִתְקַשְׁר בּוֹ, וְנִטְמָאִים (וּנְשִׁאבִים) בְּתוֹךְ צַד הַטְּמֵאָה, וְהַכְּרוּז קוֹרָא וְאוֹמַר: נֶפֶשׁ כִּי תִמְעַל מֵעַל בְּה'. מְקַדַּשׁ ה' טָמֵא. שְׁהָרִי לְקִדְשָׁה לֹא נִכְנַס, וְלֹא נִכְלָל. וְהֵם מְזִיקֵי הָעוֹלָם, מִשׁוּם שְׁנַדְבָקִים בְּהֶם וְנִטְמָאִים. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, הָרִי פְּרִשׁוּהָ נֶפֶשׁ, כְּשִׁמְתַעַטְרַת כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל בְּמִלְךְ הַקְדוּשׁ מִתְעַטְרַת וְנִקְרָאת צְרוּר חַיִּים, מִשׁוּם שְׂבָהּ הַכֹּל נִקְשֵׁר. רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, כְּשִׁשְׂכִינָה נּוֹסַעַת, הִיא נּוֹסַעַת עִם הָאֲבוֹת. זֶהוּ שְׁכָתוּב (שמות יד) וַיִּסַּע

מלאך האלהים ההולך וגו'. רבי אבא אמר, הכל נעשה עטרה אחת, כדי שיתעטר כאחד, והשם הקדוש נראה בתוכם (בצורותיו). באותה שעה נקרא (שיר ב) כתפוח בעצי היער פן דודי בין הבנים. והיו ישראל רואים את זיו הכבוד העליון נוסע לפניהם. וזהו ששנינו, (דברים ד) ויצאך בפניו בכחו הגדל ממצרים. אלו האבות. ומשום כך השם הזה משבר הרים ומשבר סלעים, ויש בו לטוב ולרע. אשרי חלקם של ישראל.

בא ראה, עז לקרבן למה? והרי אמר רבי שמעון, עז - השם שלו גורם, ללמד משמו, שהרי צד רע, ומין רע הוא. אלא כך אמר רבי שמעון, את זה צריך להקריב, שהרי אם עוברת עליו רוח טמאה או שהתעסק בו, הרי עז קרבנו, באותו גון שהוא חטא בו.

ואמר רבי שמעון, הרי שנינו, יש מי שזוכה בנשמה, ויש מי שזוכה בהתעוררות הרוח, ויש מי שאינו זוכה אלא רק בנפש. זה מי שלא זוכה אלא רק בנפש, ולא עולה יותר, זה נדבק באותו צד של הטמאה, וכשהוא ישן, אותם צדדים רעים באים ונדבקים בו ומודיעים לו בחלום דברים של העולם, מהם כוזבים, ומהם אמת. ולפעמים שצוחקים עמו ומראים לו דברי שקר, ומצערים אותו בחלומו. ועל כך אמות עובדי עבודה זרה, מהם שרואים בחלום דברי אמת, משום אותו צד שנדבקים בו, וכלם דברים לזמן קרוב.

בא ראה, במינים הרעים הללו יש שלש דרגות אלו על אלו. הדרגה העליונה שלהם הם אותם שתלויים באויר. הדרגה היותר תחתונה שלהם הם אותם

(י) ויסע מלאך האלהים ההולך וגו'. רבי אבא אמר, כלא אתעביד חד עטרא, בגין דיתעטר פחדא, ושמא קדישא אתחזי בגווייהו (כ"א בגונו). ביהיא שעתא, אקרי (שיר השירים ב) כתפוח בעצי היער פן דודי בין הבנים. והו חמאן ישראל זיו יקרא עלאה נטיל קמייהו, ודא הוא דתנינן, (דברים ד) ויצאך בפניו בכחו הגדול ממצרים. אלן אבהתא, ובגין כך, האי שמא מתבר טורין, ומתבר טורין, ואית ביה לטב ולביש. זפאה חולקיהון דישראל.

תא חזי, עז לקרבנא, אמאי. והא אמר רבי שמעון, עז שמא דיליה גרים, לאוליה מן שמייה, דהא סטרא בישא זינא בישא הוא. אלא הכי אמר רבי שמעון, דא בעי לקרבא, דהא אי אעבר עליה רוחא דמסאבא, או אתעסק ביה, האי עז קרבניה, ביהו גוונא דאיהו חטי ביה.

ואמר רבי שמעון, הא תנינן אית מאן דזכה בנשמה, ואית מאן דזכה באתערוותא דרוח, ואית מאן דלא זכי אלא בנפש. האי מאן דלא זכי אלא בנפש, ולא סליק יתיר, הא אתדבק ביהו סטרא מסאבא, וכד איהו נאים, אינון סטורין בישין אתיין ומתדבקן ביה, ומודעין ליה בחלמא מלין דעלמא. מנהון פדיבין, ומנהון קשוט. ולזמנין דחייכן ביה, ואחזיאו ליה מלי שקר, וצערין ליה בחלמיה. ועל דא אומין עובדי עבודה זרה, מנהון דחמאן בחלמיהו מלי קשוט, בגין ההוא סטרא דמתדבקן ביה. וכלהו מלין לזמן קריב. תא חזי, באלין זינין בישין, אית תלת דרגין, אלין על אלין. דרגא עלאה דלהון הנהו דתליאן באוירא. דרגא תפאה דלהון אינון

שצוחקים עם בני אדם ומצערים אותם בחלומותיהם, משום שכלם חצופים כמו כלבים. ויש דרגה עליונה עליהם, שהם מעליונים ומתחתונים, ואלו מודיעים לאדם דברים, מהם כוזבים ומהם אמתיים, ואלו הדברים האמתיים כלם לזמן הקרוב.

ואותה דרגה מאתם התלווים באויר, שהם יותר עליונים. אותו שלא זוכה יותר מאשר בנפש, ואותה נפש רוצה להתתקן ולקבל רוח, טרם שהרויחה אותה. יוצא מה שיוצא מאותה מאותה הנפש, ומתפשטת בעולם, ורוצה לעלות ולא רוצה, עד שפוגשת באותם שבאויר, והם מודיעים לה דברים, מהם קרובים ומהם יותר רחוקים, ובאותה דרגה הוא הולך ונקשר בחלומו עד שקונה רוח.

בין שקונה רוח, אותה רוח יוצאת, משבר הרים וסלעים, עולה ומתפשט ונכנס בין מלאכים עליונים קדושים, ושם יודע מה שיודע, ולומד דברים, וחוזר למקומו. אז הוא קשר של בן אדם בקדושה, עד שזוכה בנשמה וקונה אותה.

בין שקונה נשמה, היא עולה למעלה למעלה, ושומרי הפתחים לא מעפכים אותה, והולכת ומתפשטת ונכנסת בין אותם הצדיקים שצוררים בצרור החיים, ושם רואה את ענג המלך ונהנית מן הזיו העליון.

וכשמתעוררת האילת הקדושה ברוח צפון, יורדת, ועומד אותו צדיק שקנה אותה, ומתגבר כמו אריה חזק בתורה, עד שבא הבקר והולך עם אותה האילת הקדושה להראות לפני המלך, לקבל חוט אחד של חסד. ומיהו זה? חוט של אברהם, שהוא קנה אותו, שכתוב (בראשית יד) אם מחוט ועד שרוף נעל. הוא לא נהנה מאחר כלום, ואמר אם מחוט, זכה

דחייכן בבני נשא, וצערן להו בחלמייהו, בגין דכלהו חציפין ככלבי. ואית דרגא עלאה עלייהו, דאינון מעלאי ותפאי, ואלין מודעי ליה לפר נש מלין, מנהון פדיבין, ומנהון קשוט. ואינון מלי דקשוט פלהו לזמן קרוב. וזהו דרגא מאינון דתליין באוירא, דאינון עלאין יתיר. ההוא דלא זכי יתיר אלא בנפש, וזהו נפש בעי לאתתקנא לקבלא רוחא, עד לא רוח ליה, נפקא מה דנפקא מהווא נפש, ואתפשט בעלמא, ובעא לסלקא, ולא בעי, עד דאערע פהו באינון דאוירא, ואינון מודעין ליה מלין, מנהון קריבין, ומנהון רחיקין יתיר, ובהווא דרגא אזיל ואתקשר בחלמיה, עד דקני רוח.

בין דקנה רוחא, ההוא רוחא נפיק, מתבר טורין וטנרין, סליק ואתפשט ואעיל בין מלאכי עלאי קדישי, ותמן ידע מה דיודע, ואוליף מלין, ואתהדר לאתריה. כדין הוא קשורא דבר נש בקדושה, עד דזכי בנשמה וקני לה.

בין דקנה נשמה, היא סלקא לעילא לעילא, ונטורי פתחין לא מעפכי לה, ואזלא ומתפשטא ועיילא בין אינון צדיקיא דצורין בצרורא דחיי, ותמן חמי ענוגא דמלכא ומתהניא מן זיוא עלאה.

וכד אתער איילתא קדישא, ברוח צפון, נחתא וקם ההוא זפאה דקני לה, ואתגבר פאריה תקיפא באורייתא, עד דאתי צפרא, ואזיל בה היא איילתא קדישא לאתחזאה קמי מלכא, לקבלא חד חוטא דחסד, ומאי (דף כ"ה ע"ב) איהו דא חוטא דאברהם, דהוא קני ליה, דכתיב,

להראות לפני המלך, לקבל חוט אחד של חסד. ומיהו זה? חוט של אברהם, שהוא קנה אותו, שכתוב (בראשית יד) אם מחוט ועד שרוף נעל. הוא לא נהנה מאחר כלום, ואמר אם מחוט, זכה

לחוט הזה, וזה נקרא החוט של אברהם.

ובשבא אותו צדיק עם האילה הזו, אזי מתעטר עמה לפני המלך, ודוד אמר (תהלים כב) למנצח על אילת השחר, זו פנסת ישראל. אילת השחר - השירה של פנסת ישראל שאומרים בגלות אלי אלי למה עזבתני וגו'.

אמר רבי שמעון, אשריהם בעלי הנשמה, בעלי התורה, בני עבודתו של המלך הקדוש. או לאותם הרשעים שאין זוכים להדבק ברבונם ולא זוכים בתורה, שכל מי שלא זוכה בתורה, לא זוכה לא ברוח ולא בנשמה, ומהדבקות שלהם באותו הצד של המינים הרעים. ולזה אין חלק במלך הקדוש, אין לו חלק של קדושה. או לו כשיצא מן העולם הזה, שהוא הוא מפר לאותם המינים הרעים, בעלי החצפה, עזים כמו כלב, שליחי אש הגיהנם, שאין מרחמים עליהם.

בא וראה מה בין ישראל לעמים עובדי עבודה זרה. ישראל, אף על גב שלא זוכה איש ישראל אלא בנפש, דרגה עליונה עומדת עליו, ואם הוא רוצה לקנות רוח ואם הוא רוצה לקנות נשמה, הוא קונה וזוכה בה. אבל עמים עובדי עבודה זרה לא קונים לעולמים, פרט לאם נמול, שאז קונה נפש (תחת נפש) ממקום אחר.

וישראל שעומדים בדרגה תחתונה בנפש, אם אינו רוצה לזכות יותר, ענשו רב. או לאותו רשע ששכח את מצוות התורה ולא השתדל בתורה, שכח את אדונו, עליו פתוב יתמו חטאים מן הארץ.

ובא ראה, יש בני אדם שנדבקים בצד הזה משום אותה (דוד) נפש

אם מחוט ועד שרוך נעל, הוא לא אתהני מאחרא כלום, ואמר אם מחוט, זכה להאי חוטא, ודא אקרי חוטא דאברהם.

זכר אתי ההוא זפאה בהאי איילתא, פדין אתעטר עמה קמי מלכא, ודוד קאמר, למנצח על אילת השחר, דא כנסת ישראל, אילת השחר שירתא דכנסת ישראל, דקאמרי בגלותא אלי אלי למה עזבתני וגו'.

אמר רבי שמעון, זפאין אינון מארי דנשמתא, מארי דאורייתא, בני פולחנא דמלכא קדישא. ווי לאינון חייביא, דלא זפאן לאתדבקה במאריהון, ולא זפאן באורייתא, דכל מאן דלא זכי באורייתא, לא זכי לא ברוח, ולא בנשמה. ואתדבקותא דלהון, בההוא סטרא דזינין בישין. והאי לית ליה חולקא במלכא קדישא, לית ליה חולקא דקדושה. ווי ליה פד פוק מהאי עלמא, דהא אשתמודע הוא לגבי אינון זינין בישין, מארי חציפותא, תקיפי ככלבא, שלוחי דנורא דגיהנם, דלא מרחמי עליהו.

תא חזי, מה בין ישראל לעמין עובדי עבודה זרה. ישראל, אף על גב דלא זכי בר נש ישראל, אלא בנפש, דרגא עלאה קאים עליה, ואי איהו בעי למקני רוח, ואי איהו בעי למקני נשמה, קני וזכי בה. אבל עמין עובדי עבודה זרה, לא קניין לעלמין, בר אי אתגזר, דקני נפש (תחת נפש) מאתר אחרא.

וישראל דקיימי בדרגא תתאה בנפש, אי איהו לא בעי למזפי יתיר, עונשיה סגיא. ווי ליההוא חייבא, דאנשי פקודי דאורייתא, ולא אשתדל באורייתא, אנשי למאריה, עליה פתיב (תהלים קד) יתמו חטאים מן הארץ.

ותא חזי אית בני נשא דאתדבקן בהאי סטרא,

שלא זכו יותר, וכשעוברת עליהם אותה רוח טמאה, שורה עליהם ונדבקים בה. אזי אותו החטא שחוטא האדם הוא מצד של אותה רוח טמאה, וקרננו הוא עז אחת, משום שהיא בהמה שפאה מאותו צד לכפר על חטאו.

אמר לו רבי אלעזר בנו, והרי כתוב (דברים כא) לא תלין נבלתו על העץ וגו', ולא תטמא את אדמתך. משום שהארץ היא קדושה, (ובמקום ששורה) ורוח טמאה לא תמצא מקום בארץ הקדושה לשרות עליו. אם כן, כיון שעל אותה בהמה שורה רוח טמאה, והיא באה מצדיה, למה מקריבים אותה לצד הקדשה? אמר לו, יפה שאלת.

אבר בא ראה, בני. כתוב (שם ד) פי ה' אלהיך אש אכלה הוא. יש אש אוכלת אש. האש של הקדוש ברוך הוא אוכלת אש אחרת. ובא ראה, יש מלאכים שאומרים שירה לפני הקדוש ברוך הוא, ומתבטלים בשם מסימים את אותה השירה בניצוץ של אש אוכלת. למטה מזמין הקדוש ברוך הוא אש של המזבח, והאש הזו אוכלת ומשמדה את כל אותו הצד, ואותו הצד מתבטל באותה שלהבת של אש ולא משאירה ממנו בעולם. ואותו אדם שמקריב את קרבנו עומד עליו, ובאותו הריח של הקרבן שעולה, עובר ממנו הצד של רוח הטמאה ששורה עליו ומתפפר. משום כן הכל מתבטל ומשמד, ואין מי שעומד בפני אותה אש. רבי אחא היה הולך בדרך, ורבי חייא ורבי יוסי נפגשו כאחד. אמר רבי אחא, ודאי אנו שלשה עתידים לקבל פני שכינה. התחברו יחד והלכו. אמר רבי

בגין ההוא (נ"א בהאי) נפש דלא זכאן יתיר, וכד אעבר עליהו ההוא רוחא מסאבא, אשרי עליהו ואתדבקו ביה. כדן ההוא חטאה דחטי בר נש, הוא מסטרא דההוא רוח מסאבא, וקרנניה איהו חד עז, בגין דאיהו בעירא דאתי מההוא סטרא, לכפרא על חוביה.

אמר ליה רבי אלעזר בריה, והא כתיב (דברים כא) לא תלין נבלתו על העץ וגו', ולא תטמא את אדמתך. בגין דארעא היא קדישא, (וכאתרא דשאר) ורוח מסאבא לא ישתכח אתרא בארעא קדישא למשרי עלוי, אי הכי, כיון דההוא בעירא שארי עליה רוח מסאבא ואתי מסטרהא, אמאי מקריבין ליה לסטר קדשא. אמר ליה יאות שאלת.

אבר תא חזי ברי, כתיב (דברים ד) פי יי' אלהיך אש אוכלה הוא, אית אשא אכיל אשא. אשתא דקודשא בריך הוא, אכיל אשא אתרא. ותא חזי אית מלאכין דאמרין שירתא קמי קדשא בריך הוא, ואינון מתבטלי כד מסיימי ההיא שירתא, בניצוצא דאשא אכלא. לתתא זמין קדשא בריך הוא אשא דמדבחא, והאי אשא אכלא ושצי לכל ההוא סטרא, ואתבטל ההוא סטרא, בההוא שלהובא דאשא, ולא אשאר מניה בעלמא. וההוא בר נש דמקרב קרבניה, קאים עליה, ובההוא ריחא דקרננא דסליק, אתעבר מניה סטרא דרוח מסאבא דשריא עלוי, ויתפפר. בגיני כן כלא אתבטיל וישתצי, ולית מאן דקאים לגבי ההוא אשא. רבי אחא הוה אזיל באורחא, ורבי חייא ורבי יוסי אערעו כחדא. אמר רבי אחא, ודאי אנן תלת, זמינן לקבלא אנפי שכינתא, אתחברו כחדא ואזלו. אמר רבי אחא, כל חד

אָחָא, כּל אֶחָד וְאֶחָד יֹאמֶר דְּבַר קָשׁוּר לְתוֹרָה, וְנִלְךָ.

פָּתַח רַבִּי חִיָּיא וְאָמַר, (ישעיה מה) הֲרַעִיפוּ שָׁמַיִם מִמַּעַל וְגוֹ'. הַפְּסוּק הִנֵּה הוּא סוּד שֶׁל חֻכְמָה שֶׁלְּמַדְנֵנוּ מִהֶמְגֻנּוּרָה הַקְּדוּשָׁה. הֲרַעִיפוּ שָׁמַיִם מִמַּעַל, מָה זֶה הֲרַעִיפוּ? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים לב) יַעֲרֶף כַּמָּטֵר לִקְחִי. וְעַל הַצַּד שֶׁל הַמָּטֵר שֶׁהוּא הַמְּזוּזָן שֶׁל הַכֹּל הוּא אָמַר. וְעַל כֵּן כָּל עֵינֵי הָעוֹלָם מִצְפִּים לְקַדוּשׁ־בְרוּךְ־הוּא לְמִזְוֹנֹת, מִשּׁוּם שֶׁהוּא נוֹתֵן מְזוּזָן לְכָל וְזֵן אֶת הַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר עֵינֵי כָל אֱלֹהִים יִשְׁבְּרוּ וְגוֹ'.

וְאִם תֵּאמַר שֶׁבְּמִקּוֹם הִנֵּה שֶׁנֶּקְרָא שָׁמַיִם הַדְּבַר תְּלוּי - הֲרֵי שֶׁנִּגְנוּ, שֶׁלֹּא בִּזְכוּת הַדְּבַר תְּלוּי, וּזְכוּת הֲרֵי פְּרֻשָׁה זֹו צְדָקָה. וְתַרְגּוּם שֶׁל צְדָקָה - זְכוּת. וּזְכוּת וְשָׁמַיִם זֶה דְּבַר אֶחָד, וְכָאן הֲרַעִיפוּ שָׁמַיִם. (ואם תאמר בו תלוי) כְּתוּב מִמַּעַל, מִמַּעַל וְדָאִי. מִהֶעֱתִיק הַקְּדוּשָׁה זֶה בָּא, וְלֹא מֵאוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁנֶּקְרָא שָׁמַיִם, וְנֶקְרָא זְכוּת, אֲלֵא מִמַּעַל דְּיוֹקָא

וְשִׁחְקִים יִזְלוּ צְדָק. שֶׁכֵּשׁ שָׁמַיִם נוֹטֵל אוֹתוֹ מִמַּעַל מֵאוֹתוֹ מְקוֹם עֲלִיזָה שֶׁשׁוּרָה עָלָיו, אֲזִי שִׁחְקִים יִזְלוּ צְדָק. מִי הַשִּׁחְקִים? זֶה הַמְּקוֹם שֶׁטוּחְנִים מִן לְצַדִּיקִים. וּמִי הֵם? נִצַּח וְהוֹד, שֶׁהֵם וְדָאִי טוּחְנִים מִן לְצַדִּיקִים. לְמִי? לְאוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁנֶּקְרָא צְדִיק, שֶׁהֲרֵי הֵם טוּחְנִים אֶת אוֹתוֹ הַמֵּן שֶׁבָּא מִלְּמַעְלָה, וְכָל אוֹתוֹ טוֹב מִתְּכַנְּס בְּתוֹכָם לְמַת אוֹתוֹ לְדַרְגָּה שֶׁל צְדִיק, כְּדִי שִׁיתְּבָרְכוּ צְדָק מֵאוֹתָהּ נִזְלוּ שְׁלָהֶם, וְעַל זֶה טוּחְנִים מִן לְצַדִּיקִים. מִי הֵם הַצַּדִּיקִים? זֶה צְדִיק וְצְדָק, יוֹסֵף וְרַחֵל, שֶׁכֵּשׁ מְזוּזוּגִים כְּאֶחָד נֶקְרָאוּ צְדִיקִים.

וְאֵלֹו טוּחְנִים מִן לְצַדִּיקִים וְדָאִי,

וְחַד לִימָא מְלָה דְקָטוּרָא דְאוּרִייתָא וְנִזְלוּ. פָּתַח רַבִּי חִיָּיא וְאָמַר, (ישעיה מה) הֲרַעִיפוּ שָׁמַיִם מִמַּעַל וְגוֹ', הַאי קָרָא רָזָא הוּא דְחֻכְמָתָא, דְאוּרִיפְנָא מִבוּצִינָא קְדִישָׁא. הֲרַעִיפוּ שָׁמַיִם מִמַּעַל. מָאִי הֲרַעִיפוּ. כְּמָה דְאֵתְ אָמַר (דברים לב) יַעֲרוֹף כַּמָּטֵר לִקְחִי. וְעַל סְטָרָא דְמָטָרָא דְהוּא מְזוּנָא דְכֹלָא קָאֱמַר. וְעַל דָּא, כָּל עֵינֵי עֲלָמָא מִצְפֵּן לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמִזְוֵי, בְּגִין דְאִיהוּ יְהִיב מְזוּנָא לְכֹלָא, וְזֵן כָּל, כְּמָה דְאֵתְ אָמַר, (תהלים קמה) עֵינֵי כָל אֱלֹהִים יִשְׁבְּרוּ וְגוֹ'.

וְאִי תִימָא דְבִבְאֵתֵר דָּא דְאֶקְרִי שָׁמַיִם תְּלִיא מְלִתָּא. הָא תְּנִינָן, דְלֹאוּ בִּזְכוּתָא תְּלִיא מְלִתָּא. וּזְכוּתָא, הָא אוּקְמוּהָ צְדָקָה. וְתַרְגּוּם צְדָקָה, זְכוּתָא. וּזְכוּתָא וְשָׁמַיִם חַד מְלָה הוּא, וְהָכָא הֲרַעִיפוּ שָׁמַיִם. (ואי תימא ביה תליא) כְּתוּב מִמַּעַל, מִמַּעַל וְדָאִי, מִעֲתִיקָא קְדִישָׁא קָא (דף כ"ד ע"א) אֵתְיָא, וְלֹא מֵהוּא אֵתֵר דְאֶקְרִי שָׁמַיִם, וְאֶקְרִי זְכוּתָא, אֲלֵא מִמַּעַל דִּיִּיקָא.

וְשִׁחְקִים יִזְלוּ צְדָק, דְכַד שָׁמַיִם נָטִיל לִיה מִמַּעַל, מֵהוּא אֵתֵר עֲלָאָה דְשָׂאֲרֵי עֲלוּי, כְּדִין שִׁחְקִים יִזְלוּ צְדָק. מָאֵן שִׁחְקִים. אֵתֵר דְטוּחְנִין מְנָא לְצַדִּיקִיא. וּמֵאִי נִינְהוּ. נִצַּח וְהוֹד, דְאִינוּן וְדָאִי טוּחְנִין מְנָא לְצַדִּיקִיא. לְמָאֵן. לְהוּא אֵתֵר דְאֶקְרִי צְדִיק דְהָא אִינוּן טוּחְנִין לִיה לְהוּא מְנָא דְאֵתְיָא מְלַעִילָא, וְכָל הוּא טִיבוּ מִתְּכַנְּשֵׁי בְּגוּוּיָהוּ, לְמִיָּהֵב לִיה לְדַרְגָּא דְצְדִיק, בְּגִין דִּיתְבָּרְכוּן צְדָק מֵהוּא נִזְלוּ דְלֵהוּן, וְעַל דָּא טוּחְנִין מְנָא לְצַדִּיקִיא. מָאֵן צַדִּיקִיא דָּא צְדִיק וְצְדָק, יוֹסֵף וְרַחֵל, דְכַד מְזוּזוּגֵן כְּתָדָא צַדִּיקִים אֶקְרוּ.

וְאֵלִין טוּחְנִין מְנָא לְצַדִּיקִיא וְדָאִי, וְעַל דָּא וְשִׁחְקִים יִזְלוּ צְדָק. כְּדִין תְּפַתַּח אַרְצָן

ועל פן - ושחקים יזלו צדק. אז תפתח ארץ - למטה. ויפרו ישע - בני העולם. וצדקה תצמיח יחד - כל הרחמים וכל הטוב של העולם מתרבים, ומזונותיהם של בני אדם מצויים בעולם, אז נוספת שמחה על שמחה, וכל העולמות מתברכים. אמר רבי אחא, אלמלא לא באתי אלא לשמע את זה - די לי.

פתח רבי יוסי ואמר, (שופטים ה) לפי לחוקקי ישראל המתנדבים בעם ברכו ה'. בא ראה, כל הרצון וכל הלב שצריך אדם להריק ברכות ממעלה למטה, ליחד את השם הקדוש, לבקש בתפלה לקדוש ברוך הוא ברצון ובכונת הלב, להשפיע מאותו הנחל העמק, כמו שכתוב (תהלים קל) ממעמקים קראתיה ה', ששם העמק של הכל, בעמקים העליונים, שהם הראשית העליונה שאב ואם מזדווגים. אף כאן לפי לחוקקי ישראל, מי הם חוקקי ישראל? לא כתוב חוקקי ישראל, אלא לחוקקי, אלו אבא ואמא שהם מחוקקים לישראל הקדוש שהוא שופע מביניהם.

המתנדבים בעם - אלו הם האבות שנקראים נדיבים, כמו שנאמר נדיבי עמים נאספו עם אלהי אברהם. אז ברכו ה', להשפיע ממנו ברכות למטה, וימצאו ברכות בעולם כלם, שששפאן נמצאות ברכות מלמעלה, אז הכל בשמחה והכל בשלמות. אשרי חלקם של ישראל שהקדוש ברוך הוא מריק עליהם ברכות ומקשיב לתפלתם, ועליהם כתוב, פנה אל תפלת הערער ולא בזה את תפלתם וגו'.

לתתא. ויפרו ישע, בני עלמא. וצדקה תצמיח יחד, כל רחמי, וכל טיבו דעלמא סגיא, ומזונותיהו דבני נשא משתכחי בעלמא, כדין חדוה על חדוה אתוסף, וכל עלמין מתברכאן. אמר רבי אחא, אלמלא לא אתינא אלא למשמע דא די.

פתח רבי יוסי ואמר, (שופטים ה) לפי לחוקקי ישראל המתנדבים בעם ברכו יי'. תא חזי, כל רעותא, וכל לבא, דבעי בר נש לארקא ברקאן מעילא לתתא, ליחדא שמא קדישא. לבעי בצלותא לקודשא בריה הוא ברעותא ובכונה דלבא, לנגדא מההוא נחלא עמיקא, כמה דכתיב, (תהלים קל) ממעמקים קראתיה יי', דתמן עומקא דכלא, בעמיקי עלאי, דאינון שירותא עלאה, דאבא ואימא מזדווגין. אוף הכא לפי לחוקקי ישראל, מאן חוקקי ישראל. לא כתיב חוקקי ישראל, אלא לחוקקי. אלן אבא ואימא, דאינון מחוקקי לישראל קדישא, דאיהו נגיד מביניהו.

המתנדבים בעם, אלן אינון אבהן, דאקרון נדיבים, כמה דאת אמר (תהלים מז) נדיבי עמים נאספו עם אלהי אברהם. כדין ברכו יי', לנגדא מגייה ברקאן לתתא, וישתכחון ברקאן בעלמא כלהו, דכד הכא משתכחין ברקאן מלעילא כלא הוא בחדוותא כלא הוא בשלימו. זכאה חולקיהון דישראל, דקודשא בריה הוא מריק עליהון ברקאן, וציית צלותהון, ועלייהו כתיב, (תהלים קב) פנה אל תפלת הערער ולא בזה את תפלתם וגו'.

פְּרִשְׁת צו

זאת תִּזְרֹת הָעוֹלָה וְגו' (ויקרא ו) רַבִּי שְׁמַעוֹן פָּתַח וְאָמַר, (תהלים לו) צִדְקַתְךָ כְּהַרְרֵי אֵל מִשְׁפָּטֶיךָ תְּהוֹם רַבָּה וְגו', הַי קָרָא אוֹקִימָנָא לִיָּה וְאִתְמַר, תָּא חֲזִי, הַי עוֹלָה, סְלִיקוּ וְקִשְׁרוּ דְכִנְסַת יִשְׂרָאֵל לְעִילָא, וְדַבּוּקָא דִּילָהּ בְּגוּ עֲלָמָא דְאִתִּי, לְמַהוּי כְּלָא חַד, בְּקִשׁוּרָא חֲדָא, בְּחִידוּ. וּבְגִין דְּסִלְקָא לְעִילָא לְעִילָא, כְּתִיב זֹאת תִּזְרֹת, רְזָא דְכֹר וְנוֹקְבָא כְּחֲדָא, וְתוֹרָה שְׁבַכְתְּבָא, וְתוֹרָה שְׁבַעֲלָ פָּה, לְסִלְקָא בְּחַבִּיבוּתָא.

פְּרִשְׁת צו

זאת תִּזְרֹת הָעוֹלָה וְגו'. רַבִּי שְׁמַעוֹן פָּתַח וְאָמַר, צִדְקַתְךָ כְּהַרְרֵי אֵל מִשְׁפָּטֶיךָ תְּהוֹם רַבָּה וְגו'. הַפְּסוּק הַזֶּה פְּרִשְׁנוּהוּ וְנִתְבָּאָר. בַּא רְאָה, הָעוֹלָה הַזֶּה מְעַלָּה וְקוֹשְׁרַת אֶת כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל לְמַעְלָה, וְהַדְּבָקוּת שְׁלָהּ בְּתוֹךְ הָעוֹלָם הַבָּא לְהִיּוֹת הַכֹּל אֶחָד בְּקִשְׁרָא אֶחָד, בְּשִׁמְחָה. וּמִשׁוּם שְׁעוֹלָה לְמַעְלָה לְמַעְלָה, כְּתוּב זֹאת תִּזְרֹת, סוּד שֶׁל זָכָר וְנִקְבָּה יַחַד, תוֹרָה שְׁבַכְתְּבָא וְתוֹרָה שְׁבַעֲלָ פָּה לְעֵלוֹת בְּחַבִּיבוּת.

כְּשִׁמְחָתְעוֹרְרַת רִיחַ צְפוּן, כְּמוֹ שְׁבַאֲרֵנוּהוּ שְׁכָתוּב שְׁמָאלוּ תַחַת לְרִאשֵׁי, אֲזִי הִיא עוֹלָה בְּחַבִּיבוּת, וּמִתְחַבְּרַת בְּלִמְיֹן, וּמִתְחַבְּרַת עִם הָאֲמִצְעִי, וְהַכֹּל מֵאִיר מִסוּד שֶׁל קֹדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים, וְזֶה מִתּוֹךְ סוּד שֶׁל אָדָם, בְּרִצּוֹן הַפֶּה וּבִתְפִלָּה וּבְכִשְׁרָה.

וְהַרְרֵי בְּאַרְנוֹ שְׁעוֹלָה קֹדֶשׁ קֹדֶשִׁים בְּסוּד הַרוּחַ הָעֲלִיּוֹנָה, מִשׁוּם שְׁשָׁלֵשׁ רוּחוֹת קְשׁוּרוֹת כְּאַחַת: הַרוּחַ הַתַּחְתּוֹנָה שְׁנִקְרָאת רִיחַ הַקֹּדֶשׁ, הַרוּחַ שְׁלִפְנַיִם בְּאֲמִצְעֵי שְׁנִקְרָאת רִיחַ חֲכָמָה וּבִינָה, וְכֵן הַרוּחַ הַתַּחְתּוֹנָה. אֲבָל הַרוּחַ הַזֶּה שְׁיִוצְאָת מִתּוֹךְ שׁוֹפָר, כְּלוּלִים בְּאֵשׁ וּמַיִם. הַרוּחַ הָעֲלִיּוֹנָה שֶׁהִיא סְתוּמָה בְּחִשָּׁאֵי, שְׁבָה מִתְקִימִים כָּל הַרוּחוֹת הַקְּדוּשׁוֹת וְכָל הַפְּנִים מֵאִירוֹת, וּמִשׁוּם כֶּךָ חוֹזְרַת הָעוֹלָה רִיחַ מִמֶּשׁ.

וְאַחַר כֶּךָ מִסוּד שֶׁל הַבְּהֵמָה נִהְיִים וְנִזְוָנִים לְהִתְקַשֵּׁר לְרוּחַ אַחֲרָת, שֶׁהִיא בְּתוֹךְ הַטְּמָאָה מֵאוֹתָם חֲלָבִים וְשִׁמְנַיִם, כְּמוֹ שְׁנִתְבָּאָר. וּמִשׁוּם כֶּךָ עוֹלָה קֹדֶשׁ קֹדֶשִׁים, שְׁאֵר הַקְּרִבְנוֹת כְּלָם כְּדִי לְעִשׂוֹת שְׁלוֹם בְּעוֹלָם מִכְּמָה צְדָדִים וּבְעֵלֵי דִינַיִם, לְהַעֲבִיר וּלְהִיּוֹת נְאוּר מִתּוֹךְ הַרְצוֹן

בְּרִי אִתְעַר סְטָרָא דְצְפוּן, כְּמָה דְאוֹקִימָנָא דְכְּתִיב, (שְׁעַר הַשִּׁירִים ב) שְׁמָאלוּ תַחַת לְרִאשֵׁי, כְּדִין אִיְהִי סִלְקָא בְּחַבִּיבוּתָא, וְאִתְעַטְרָא בִּימִינָא, וְאִתְחַבְּרָא בְּאֲמִצְעִיתָא, וְאִתְנַהֵיר כְּלָא מְרִזָּא דְקֹדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים, וְדָא מְגוּ דְרִזָּא דְאָדָם, בְּרַעְוֵי דְכֹהֲנָא, וּבְצִלוֹתָא, וּבְשִׁירְתָא.

וְהֵא אוֹקִימָנָא דְעוֹלָה קֹדֶשׁ קֹדֶשִׁים, בְּרִזָּא דְרוּחַ עֲלָאָה, בְּגִין דְתַלְתָּ רוּחִין קְשִׁירִין בְּחֲדָא, רוּחַ תַּתָּאָה דְאִקְרִי רוּחַ הַקֹּדֶשׁ. רוּחַ דְלָגוּ בְּאֲמִצְעִיתָא, דְאִקְרִי רוּחַ חֲכָמָה וּבִינָה. וְכֵן אִקְרִי רוּחַ תַּתָּאָה. אֲבָל הַי רוּחַ, דְנִפְיִק מְגוּ שׁוֹפָר, כְּלִילָן בְּאֲשָׁא וּמֵאָ. רוּחַ עֲלָאָה דְאִיהוּ סְתִים בְּחִשָּׁאֵי, דְבִיָּה קְיִימִין כָּל רוּחִין קְדִישִׁין, וְכָל אֲנַפִּין נְהִירִין. וּבְגִין כֶּךָ אִתְחַדְרַת עוֹלָה רוּחַ מִמֶּשׁ.

וְלִבְתַּר מְרִזָּא דְבְּהֵמָה, (דף כ"ו ע"ב) מִסְתַּפְקִי וְאִתְזַנְו, לְאִתְקַשְׁרָא רוּחָא אַחֲרָא, דְאִיְהִי גוּ מִסְאָבוּ, מֵאִינוּן תְּרַבִּין וְשִׁמְנוּבִין, כְּמָה דְאִתְמַר. וּבְגִין כֶּךָ עוֹלָה קֹדֶשׁ קֹדֶשִׁים, שְׁאֵר קְרִבְנִין לְמַעַבְד שְׁלָמָא בְּעֲלָמָא כְּלָהוּ, מִכְּמָה סְטָרִין וּמֵאִרִי דְדִינִין. לְאִתְעַבְרָא וּלְאִתְנַהֵרָא מְגוּ רַעוּתָא לְאִתְבְּסָמָא, אִקְרוּן

להתבשם, ונקראים קדשים קלים, משום שלא מתעטרים למעלה למעלה בקדש הקדשים. ועל זה הם קדשים קלים ושחיטתם בכל מקום, כמו שבארנו. אבל העולה, שהיא סוד של קדש הקדשים, אינה כשאר קרבנות, שכל מעשיה קדש.

בא וראה מה פתוב, ולבש הפהן מדו בד, הלבושים הללו מיחדים לקדשה, בד יחיד, מיחד לקדשה. וכתוב בגדי קדש הם ורחץ במים את בשרו וליבשם. מה הטעם זה קדש? אלא סוד הדבר, כמו שאמר שהיא קדש קדשים, שהכל עולה ומתעטר בקדש הקדשים בקשר אחד, ואחר כך מפנה ומעביר רוח טמאה, שטמא הכל, שלא ישלט ולא יקרב לתוף המקדש, ומעבר מכל צדדי הקדשה, והכל נשאר קדש בקדשה יחידה.

ואמר רבי שמעון, הרי נתבאר, שפתוב (תהלים לד) אדם ובהמה תושיע ה'. וכך עולה סוד של אדם מצד של אדם. בהמה - מצד של בהמה. ומשום כך פתוב אדם פי יקריב מכם, אדם ודאי, שהרי קרבנו למעלה לקשר קשר, ואחר מן הבהמה. והכל הוא בפתוב - אדם ובהמה. וזהו סוד שצריך לקרבן - אדם ובהמה, כמו שאמר. בא ראה, כשברא הקדוש ברוך הוא את העולם, כך עשה - אדם ובהמה.

ואם תאמר, הרי פתוב עוף ועופף על הארץ, שהרי מהם מקריבים קרבן, ואפלו עולה, כמו שכתוב ואם מן העוף עלה קרבנו - בא ראה, מכל אותם עופות אין מקריבים אלא מן התורים או בני יונה, אלא סוד זה - מה שהכשר בזה, פסול בזה. זה ימין וזה שמאל, והכל אחד.

קדשים קלים, בגין דלא מתעטרי לעילא לעילא בקדש הקדשים. ועל דא אינון קדשים קלים, ונכיסו דלהון בכל אתר כמה דאוקמוה, אבל עולה דאיהי רזא דקדש הקדשים, לאו איהי כשאר קרבנין, דכל עובדהא קדש.

תא חזי, מה כתיב ולבש הפהן מדו בד, אלן לבושין מיחדין לקדושה. בד יחידאי, מיחדא לקדושה. וכתיב בגדי קדש הם ורחץ במים את בשרו וליבשם. מאי טעמא דא קדש. אלא רזא דמלה, פדקאמר דאיהי קדש קדשים, דסלקא כלא ואתעטרא בקדש הקדשים, בקשורא חדא. ולבתר מפני ואעבר רוח מסאבא, דמסאב כלא, דלא שלטא, ולא יתקריב גו מקדשא, ואתעבר מכל סטרי דקודשא, ואשתאר פלא קדש בקדושה יחידאי.

ואמר רבי שמעון, הא אתמר, דכתיב, (תהלים לו) אדם ובהמה תושיע יי'. והכי סלקא רזא דאדם, מסטרא דאדם. בהמה, מסטרא דבהמה. ובגין כך פתיב אדם פי יקריב מכם. אדם ודאי, דהא קרבניה לעילא, לקשורא קשורא. ולבתר מן הבהמה. וכלא איהו בקרא, אדם ובהמה. ודא איהו רזא, דאצטריך לקרבנא אדם ובהמה, פדקאמר. תא חזי, פד ברא קדשא בריך הוא עלמא, הכי עבד אדם ובהמה.

ואי תימא והא כתיב (בראשית א) ועוף יעופף על הארץ, דהא מנייהו מקרבין קרבנא, ואפילו עולה, כמה דכתיב ואם מן העוף עולה קרבנו. תא חזי, מכל אינון עופין לא מקרבין אלא מן התורים או בני יונה. אלא רזא דא, מה דאתפשר בדא, פסיל בדא. דא ימינא, ודא שמאלא, וכלא חד.

עוף יעופף על הארץ, הא אוקימנא דאינון רזא דרתיכא. ובהו תסתלק רוח הקדש, לסלקא לעילא. דאינון תרי, חד לימינא, וחד לשמאלא. עוף לימינא, ודא מיכאל. יעופף לשמאלא, ודא גבריאל. דא לימינא, ודא לשמאלא.

ובגין כך מקרבין תרין אלין, לסלקא רוח קדשא, ושמאלא מעטר וזיין לתתא, להווא סטר שמאלא. וימינא לימינא. ואתקשרת אתתא בבעלה, למהוי חד. וכלא מסתלק ומתקשר פחדא, לעילא ותתא וקודשא בריך הוא אסתלק בלחודוי ואתתקף. ובספרי קדמאי, מספנא לא יהיב חולקא לאתזנא, אלא לעילא לאתקשרא, אבל כלא לעילא ותתא כל חד מתקשר לסטריה פדקא יאות, והא אוקימנא.

רבי אלעזר שאיל לרבי שמעון ואמר, הא קשורא דכלא אתקשר בקדש הקדשים לאתנהרא, אתדבקוּתא דרעוא דכהני ליואי וישראל לעילא, עד היכן איהו סלקא. אמר ליה הא אוקימנא, עד אין סוף, דכל קשורא ויחודא ושלימו, לאצנעא בהווא צניעו, דלא אתדבק, ולא אתיידע, דרעוא דכל רעוין ביה. אין סוף לא קיימא לאודעא, ולא למעבד סוף, ולא למעבד ראש דאין. (נ"א ראש בפה דאין) קדמאה, אפיק ראש וסוף, מאן ראש. דא נקודה עלאה, דאיהי רישא דכלא סתימאה, דקיימא גו מחשבה. ועביד סוף, דאקרי סוף דבר, אבל להתם אין סוף. דאו רעותין, לאו נהורין, לאו בוצינין בהווא אין סוף, כל אלין נהורין ובוצינין תליין לאתקיימא בהו, ולא קיימי לאתדבקא, מאן דיידע ולא ידע, לאו איהו אלא

עוף יעופף על הארץ, הרי בארנו שהם סוד המרפכה, ובהם תתעלה רוח הקדש לעלות למעלה, שהם שנים, אחד לימין ואחד לשמאל. העוף לימין, וזה מיכאל. יעופף לשמאל, וזה גבריאל. זה לימין, וזה לשמאל. ומשום כך מקריבים שני אלה, כדי להעלות את רוח הקדש, והשמאל מעטר ומזין למטה, לאותו הצד של השמאל, וימין וימין, ואשה נקשרת לבעלה להיות אחד, והכל מתעלה ומתקשר פאחד, למעלה ולמטה, והקדוש ברוך הוא מתעלה לבדו ומתחזק.

ובספרים הקדמונים, העני לא נותן חלק להזין אלא להתקשר למעלה, אבל הכל - למעלה ולמטה - כל אחד נקשר לצדו פראוי, והרי בארנו. רבי אלעזר שאל את רבי שמעון אביו ואמר, הרי הקשר של הכל נקשר בקדש הקדשים כדי להאיר, הדבקות של הרצון של פהנים לויים וישראלים למעלה, עד היכן היא עולה?

אמר לו, הרי בארנו, עד אין סוף. שכל קשר ויחוד ושלמות, להצניע באותה צנעה שאינה משגת ולא נודעת שבה רצון כל הרצונות. אין סוף אינו עומד להודע, ולא לעשות סוף, ולא לעשות ראש של אין (ראש כמו שאין). הראשון הוציא ראש וסוף, מי הראש? זו הנקדה העליונה, שהיא ראש של הכל הנסתר שעומדת בתוך המחשבה. ועושה סוף, שנקרא סוף דבר, אבל לשם אין סוף.

אין רצונות ואין אורות ואין גרות באותו אין סוף. כל האורות והמאורות הללו תלויים להתקיים בהם, ולא עומדים להשגה, מי

שיודע ולא יודע, אינו אלא רצון
עליון נסתר של כל הנסתרים,
אין.

ובשהנקה העליונה והעולם
הבא התעלו, אינם יודעים פרט
לרית, כמי שהרית ריח והתבשם,
ואין זה נחת (ניחח), שהרי כתוב
ולא אריח בריח ניחחכם, שהרי
ריח ניחח הוא ריח של רצון, שכל
הרצונות הללו של תפלה, ורצון
של שירה, ורצון הכהנים, שכלם
סוד של אדם, איזי פלם נעשים
רצון אחד. והוא נקרא ניחח,
רצון פתגומו. אז הכל נקשר
ומאיר כאחד פראוי, כמו
שנתבאר.

ועל כן נתן הצד האחר ביד הכהן,
שכתוב צו את אהרן ואת בניו
לאמר. סוד כאן, שהרי בארנו,
אין צו אלא עבודה זרה. וכאן
נתן לו לשרף את אותה מחשבה
רעה ולהעבירה מתוך הקדש
ברצון הזה שעולה למעלה,
ובעשן הזה ובחלבים שגשפרים,
כדי שיעברו מן הקדש, והצו הזה
עומד ברשותם להפרידו מן
הקדש מתוך הקרבן הזה. ואם
תאמר, צו את בני ישראל - כף
גם שהרי ברשותם עומד (להפריש
אותה מן הקדש) כל זמן שעושים
רצון רבונם, שלא יוכל לשלט
עליהם.

והפסוק הזה הפל בא להראות
סוד הדבר, לעטר את ריח הקדש
למעלה למעלה, ולהפריד את
ריח הטמאה ולהורידה למטה
למטה, וזה ברצון ובתפלה כפי
שאמרנו, וזה במעשה, הכל כמו
שראוי לו.

והכתוב הזה מוכיח עליהם,
שכתוב צו את אהרן ואת בניו
לאמר. צו - זו עבודה זרה, ריח
הטמאה. לאמר - זו האשה,
שנקראת יראת ה'. כתוב כאן

רעו עלאה סתימאה דכל סתימין, אין.
זכר נקודה עלאה, ועלמא דאתי, אסתלקו,
לא ידעין בר ריחא, כמאן דארח בריחא
ואתבסם, ולאן דא נייחא (ס"א ניחח), דהא כתיב
(ויקרא כו) ולא אריח בריח ניחחכם, דהא ריח
ניחח ריחא דרעותא, דכל הני רעותא דצלותא,
ורעותא דשירתא, ורעותא דכהני, דכלהו רזא
דאדם, פדין פלהו אתעבידו רעותא חדא,
והוא אקרי ניחח, רעותא: פתרגומו. פדין
פלא אתקשר ואתנהיר פחדא כדקא יאות,
כמה דאתמר.

ועל דא אתיהיבת האי סטרא אחרא בידא
דכהנא, דכתיב, (דף כ"ז ע"א) צו את אהרן
ואת בניו לאמר. רזא הכא, דהא אוקימנא,
לית צו אלא עבודה זרה. והכא אתיהיבת ליה
לאתוקדא ההוא מחשבה רעה, ולאעברא לה
מגו קדשא, בהאי רעותא דסלקא לעילא,
ובהאי תננא ותרבין דאתוקדן, בגין לאתעברא
מן קדשא, והאי צו ברשותיהו קיימא,
לאפרשא לה מן קדשא מגו האי קרבנא ואי
תימא צו את בני ישראל, הכי נמי דהא
ברשותיהו קיימא, (ס"א לאפרשא לה מן קדשא) פל
זמנא דעבדי רעותא דמאריהון, דלא יכלא
לשלטאה עלייהו.

והאי קרא כלא אתיא לאחזאה רזא דמלה,
לאעטרא להאי ריח קדשא לעילא
לעילא, ולאפרשא לה לדא ריח טומאה,
לנחפא לה לתתא לתתא. דא ברעותא
ובצלותא כדקאמרן, ודא בעובדא כלא
כדקחזי ליה.

והאי קרא מוכחא עלייהו, דכתיב צו את אהרן
ואת בניו לאמר. צו: דא עבודה זרה,
ריח מסאבא. לאמר: דא אתתא, דאקרי יראת

י' פתיב הקא לאמר, וכתוב התם (ירמיה א) לאמר
 הן ישלח איש את אשתו. והא אוקמוה. בגין
 כך פלא אתמר, וכהנא קיימא לאתתקנא כלא
 ברזא דאדם ובהמה.

ובאה חולקיהון דצדיקייא בעלמא דין
 ובעלמא דאתי, דאינון ידעי אורחי
 דאורייתא, ואזלי בה בארע קשוט, עלייהו
 כתיב (ישעיה לח) י' עליהם יחיו. מאן עליהם.
 אלין ארחי דאורייתא. יחיו: יתקיימון,
 בעלמא דין ובעלמא דאתי.

תא חזי, פתיב זאת תורת העולה, אמר רבי
 חייא, האי קרא אוקימנא ליה בהאי
 גוונא, (זאת תורת, דא כנסת ישראל. העולה: דהיא סלקא, ומתעטר
 לעילא לעילא, לאתקשרא כדמא יאות, עד אתר דאקרי קדש קדשים).

(דבר אחר) זאת תורת, דא כנסת ישראל. העולה:
 דא מחשבה רעה, דאיהי סלקא על רעותא
 דבר נש לאסטאה ליה מארע קשוט, היא
 העולה, היא דסלקא ואסטיאת ליה לבר נש,
 ובעי לאוקדא לה בנורא. בגין דלא יתייהב
 לה דוכתא לאסטאה.

ובגין כך, על מוקדה על המזבח כל הלילה.
 מאן לילה. דא כנסת ישראל. דאיהי
 זאת, בגין דאתי לדפאה לבר נש מההוא
 רעותא. על מוקדה, בגין דנהר דינור איהו
 אתר לאוקדא לכל אינון דלא קיימי
 בקיומיהו, דהא עאלין לון בההוא נורא
 דדליק, ומעברי שולטניהון מעלמא, ובגין
 דלא ישלוט, אצטריה על מוקדה על המזבח
 כל הלילה, ואתכפיא ולא שלטא.

וער דא, פד אתכפיא האי, סלקא כנסת
 ישראל, דאיהי רוח קדשא, דסלקא
 ואתעטרא לעילא, דהא סליקו דילה, פד
 אתכפיא האי חילא אחרא, ואתפרש מנה.

לאמר, וכתוב שם (ירמיה א) לאמר
 הן ישלח איש את אשתו, והרי
 פרושה. משום כך הכל נאמר,
 והכהן עומד לתקן את הכל בסוד
 של אדם ובהמה.

אשרי חלקם של הצדיקים
 בעולם הזה ובעולם הבא, שהם
 יודעים את דרכי התורה והולכים
 בה בדרך אמת, עליהם פתוב
 (ישעיה לא) ה' עליהם יחיו. מי
 עליהם? אלו דרכי התורה. יחיו
 - יתקיימו בעולם הזה ובעולם
 הבא.

בא ראה, פתוב זאת תורת העלה.
 אמר רבי חייא, הפסוק הזה
 בארנוהו בצורה הזו: (זאת תורת - זו
 כנסת ישראל. העלה - שהיא עולה ומתעשרת
 למעלה למעלה להתקשר כראוי, עד המקום
 שנקרא קדש קדשים).

(דבר אחר) זאת תורת - זו כנסת
 ישראל. העלה - זו מחשבה רעה
 שהיא עולה על רצונו של האדם
 להסיט אותו מדרך אמת. היא
 העלה - היא שעולה ומשטינה
 על האדם, וצריך לשרף אותה
 באש כדי לא לתת לה מקום
 להשטין.

ומשום כך, על מוקדה על המזבח
 כל הלילה. מי הלילה? זו כנסת
 ישראל, שהיא זאת, משום שבאה
 לטהר את האדם מאותו רצון. על
 מוקדה, משום שנהר דינור הוא
 מקום לשרף כל אלו שלא
 עומדים בקיומם, שהרי מכניסים
 אותם באותה אש בוערת
 ומעבירים את שלטונם מן
 העולם, וכדי שלא ישלט, צריך
 על מוקדה על המזבח כל הלילה,
 ונכנע ולא שולט.

ורבן, פשהה נכנע, עולה כנסת
 ישראל, שהיא רוח הקדש
 שעולה ומתעשרת למעלה, שהרי
 עליה זה כשנכנע הכח האחר
 הזה ונפרד ממנה, ולכן צריכים

בסוד הקרבן, להפריד את הצד הזה מרוח הקדש, ולתת לו חלק, כדי שרוח הקדש תתעלה למעלה.

רבי אחא פתח ואמר, והאש על המזבח תוקד בו וגו'. והאש על המזבח תוקד בו, למה? וכבר עליה הפכה עצים בבקר בבקר, למה? וכהן למה? והרי שנינו שאש בכל מקום היא דין, והפכה בא מצד המזין, ורחוק הוא מן הדין, שהרי אין פה מוזמן לדין לעולמים, וכאן הוא צריך לשרף דין בעולם, שכתוב ובער עליה הפכה?

א"ל כן למדנו, אדם שבא לחטא לפני רבונו, הוא שורף את עצמו בשלהבת היצר הרע, ויצר הרע בא מצד של רוח הטמאה, והרי שורה בו רוח טמאה. ולפעמים נודעים הקרבנות שבאים מהצד הזה, וצריך להקריב על המזבח את מה שדומה לו, ולא מתעלה ולא מתבטלת אותה רוח הטמאה בין מהאדם ובין מאותו הצד שבא ממנו, אלא רק באש של המזבח, שאותה האש מבערת את רוח הטמאה ומינים רעים מן העולם. והכהן מתכונן בזה לתקן אש שתבער מינים רעים מן העולם.

ורבן צריף שלא תכבה לעולמים ולא יחלש הפח והתקף שלה, כדי לשבר הפח הרע האחר מן העולם, ולכן לא תכבה. והפכה יסדר עליה אש בבקר בבקר, בזמן ששולט הצד שלו ומתעורר בעולם כדי לבשם את העולם (ולבסם הדיו), והדינים נכנעים ולא מתעוררים בעולם. ועל זה שנינו, יש אש אוכלת אש. אש שלמעלה אוכלת אש אחרת, אש המזבח אוכלת אש אחרת. ועל זה האש הזו לא תכבה לעולמים, והפכה

ובגין כך בעינן פרזא דקרפנא, לאפרשא להאי סטרא, מרוח קדשא, ולמיהב לה חולקא, בגין דרוח קדשא תסתלק לעילא.

רבי אחא פתח ואמר, והאש על המזבח תוקד בו וגו', והאש על המזבח תוקד בו, ובער עליה הפכה עצים בבקר, אמאי. וכהנא אמאי. והא תנינן אשא בכל אתר דינא הוא, וכהנא מסטרא דימינא קא אתי, ורחיקא הוא מן דינא, דהא כהנא לא אזדמן בדינא לעלמין, והכא הוא בעי לאוקדא דינא בעלמא, דכתיב ובער עליה הפכה.

א"ל הכי אוליפנא, פר נש דאתי למחטי קמי מאריה, הוא אוקיד גרמיה בשלהוביתא

דיצר הרע. ויצר הרע מסטרא דרוח (דף כ"ז ע"ב) מסאבא קא אתיא, והא שריא ביה רוח מסאבא. ולזמנין אשתמודען קרפני דאתין מהאי סטרא, ובעא לקרבא על מדבחא כדדמי ליה. ולא אשתצי, ולא אתבטל ההוא רוח מסאבא, בין מפר נש, ובין מההוא סטרא דאתי מניה, אלא באשא דמדבחא, דההוא אשא מבערא רוח מסאבא, וזינין בישין מעלמא, וכהנא בדא אתכוון, לתקנא אשא דיבער זינין בישין מעלמא.

ועל דא בעי, דלא ידעכון ליה לעלמין, ולא יתחלש חילא ותוקפא דיליה, לתברא חילא דתוקפא אחרא בישא מעלמא, ועל דא לא תכבה. וכהנא יסדר עליה אשא בבקר בבקר, בזמנא דשלטא סטרא דיליה ואתער בעלמא, בגין לבסמא עלמא (ס"א ולבסמא דינא), ואתפפיין דינין, ולא מתערי בעלמא, ועל דא תנינן, אית אשא אכלא אשא. אשא דלעילא אכלא אשא אחרא, אשא דמדבחא אכלא אשא אחרא, ועל דא, אשא דא לא

תְּכַבֵּה לְעֵלְמִין, וְכַהֲנָא מְסֻדֵּר לִיהּ בְּכָל יוֹמָא.

רעיא מהימנא

פְּקוּדָא לְעֵשׂוֹת הָעוֹלָה כְּמִשְׁפָּטָה, וְעֵלָה אֲתָמֵר זֹאת תּוֹרַת הָעוֹלָה וְגו'. חֲמֵשׁ אֲשִׁים הֵווּ נְחֻתִין עַל קֶרְבָּנָא. אֲשׁ אוֹכַל וְאִינוּ שׁוֹתָה. אֲשׁ שׁוֹתָה וְאִינוּ אוֹכַל. אֲשׁ אוֹכַל וְשׁוֹתָה. אֲשׁ אוֹכַל לַחִים וִיבָשִׁים. אֲשׁ שְׂאִינוּ אוֹכַל וְאִינוּ שׁוֹתָה. לְקַבְּלִייהוּ אִינוּן, זֹאת תּוֹרַת הָעוֹלָה, חֵד. הִיא הָעוֹלָה עַל מוֹקְדָה, ב'. עַל הַמְזֻבָּח, ג'. כָּל הַלֵּילָה, ד'. וְאֲשׁ הַמְזֻבָּח תּוֹקֵד בּוּ ה'.

וְאוֹקְמוּהָ מְאִירי מְתַנִּיתִין, עוֹלָה כּוֹלָה סִלְקָא לְגַבּוּתָהּ. וְדָא בִּינָה, ה', ה' מְרָאוֹת דִּילָהּ. י', בַּת יַחֲדָה, (שמות כד) וּמְרָאָה כְּבוֹד יְי' כְּאֲשׁ אוֹכְלֵת. ו' אֹר דְּבַת עֵינָא, וְהִיא אֲשׁ שׁוֹתָה כָּל מִיּוּן דְּאוֹרֵייתָא, וְאוֹכְלֵת כָּל קֶרְבָּנִין דְּצִלוֹתָא. וְאוֹכְלֵת לַחִין וִיבָשִׁין, אִינוּן פְּשָׁטִי דְּאוֹרֵייתָא דְּאִינוּן כְּעֵצִים יְבָשִׁים. וְרַזִּי אוֹרֵייתָא אִינוּן כְּעֵצִים לַחִים. וְהִיא אִיהוּ אֲשׁ אוֹכְלֵת לַחִין וִיבָשִׁין.

וְעוֹד אוֹכְלֵת לַחִין, כָּל קֶרְבָּנִין דִּהוּוּ קֶרְבִּין בְּצִלוֹתָא, עַל מְצוֹת עֲשֵׂה. וִיבָשִׁין, כָּל קֶרְבָּנִין דִּהוּוּ קֶרְבִּין בְּצִלוֹתָא, עַל מְצוֹת לֹא תַעֲשֶׂה. וְהִיא אִיהוּ, סְקִילָה שְׂרִיפָה הֲרַג וְחֲנֵק, עַל מְצוֹת עֲשֵׂה, וְעַל מְצוֹת לֹא תַעֲשֶׂה, אֵלִין אִינוּן קֶרְבָּנָא דְּשִׁכְנִתָּא, צִלוֹתָא, דְּפִקוּדִין דְּעֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה. וְלִקְבַל ה' מְרָאוֹת אֵלִין, תְּקִינוּ חֲמֵשׁ צִלוֹתֵי בְיוֹמָא דְּכַפּוּרִי. וְלִקְבַל בַּת עֵינָא, אִינוּן עֲשָׂרַת יְמֵי הַתְּשׁוּבָה ה' לִקְבַל אֹר דְּבַת עֵינָא. ה' עֲנוּיִין, לִקְבַל ה' בְּתִרְאָה.

פְּקוּדָא בְּתֵר דָּא, לְעֵשׂוֹת הַחֲטָאת כְּמִשְׁפָּטָה. תְּנָאִים וְאַמּוֹרָאִים, אֲתוּן דְּמִסְטָרָא דְּמִדּוֹת דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲתִיתוּ, דְּטַרְחַתוּן סְגִי לְנִקְאָה בְּרִתָּא דִּילִי דְּאִיְהִי הַלְכָה, מֵאֵלִין קְלִיפִין, דְּעַרְב רַב, קוּשְׁטִין בִּישִׁין, דְּלִית לוֹן תִּירוּץ, וְלֹא פְרוּקָא, דְּעֵלְיִיהוּ אֲתָמֵר, (קהלת א) מְעַנַּת

מְסֻדֵּר אוֹתָהּ בְּכָל יוֹם.
רְעִיא מְהִימְנָא

מְצוּהָ לְעֵשׂוֹת הָעוֹלָה כְּמִשְׁפָּטָה, וְעֵלָה נְאָמֵר זֹאת תּוֹרַת הָעֵלָה וְגו'. חֲמֵשָׁה אֲשִׁים הֵיוּ יוֹרְדִים עַל הַקֶּרֶבֶן: אֲשׁ אוֹכַל וְאִינוּ שׁוֹתָה. אֲשׁ שׁוֹתָה וְאִינוּ אוֹכַל. אֲשׁ אוֹכַל וְשׁוֹתָה. אֲשׁ אוֹכַל לַחִים וִיבָשִׁים. אֲשׁ שְׂאִינוּ אוֹכַל וְאִינוּ שׁוֹתָה. כְּנֻגְדָם הֵם: זֹאת תּוֹרַת הָעֵלָה - אַחַת. הִיא הָעֵלָה עַל מוֹקְדָה - שְׁתַּיִם. עַל הַמְזֻבָּח - שְׁלֹשׁ. כָּל הַלֵּילָה - אַרְבַּע. וְאֲשׁ הַמְזֻבָּח תּוֹקֵד בּוּ - חֲמֵשׁ.

וּפְרָשׁוּהָ בְּעֵלֵי הַמְּשֻׁנָה, הָעוֹלָה כְּלָה עוֹלָה לְגַבּוּתָהּ, וְזוּ בִּינָה, ה', ה' מְרָאוֹת שְׁלָהּ. י' בַּת יַחֲדָה, (שמות כג) וּמְרָאָה כְּבוֹד ה' כְּאֲשׁ אוֹכְלֵת. ו' אֹר שֶׁל בַּת עֵין, וְהִיא אֲשׁ שׁוֹתָה כָּל הַמַּיִם שֶׁל הַתּוֹרָה, וְאוֹכְלֵת אֶת כָּל הַקֶּרְבָּנוֹת שֶׁל הַתְּפִלָּה. וְאוֹכְלִים לַחִים וִיבָשִׁים, אוֹתָם פְּשָׁטִי הַתּוֹרָה שֶׁהֵם כְּמוֹ עֵצִים יְבָשִׁים, וְסוּדוֹת הַתּוֹרָה הֵם כְּמוֹ עֵצִים לַחִים. וְזוֹהִי אֲשׁ הָאוֹכְלֵת לַחִים וִיבָשִׁים.

וְעוֹד אוֹכְלֵת לַחִים, כָּל הַקֶּרְבָּנוֹת שֶׁהֵיוּ קֶרְבִּים בַּתְּפִלָּה עַל מְצוֹת עֲשֵׂה. וִיבָשִׁים - כָּל הַקֶּרְבָּנוֹת שֶׁהֵיוּ קֶרְבִּים בַּתְּפִלָּה עַל מְצוֹת לֹא תַעֲשֶׂה. וְזוֹהוּ סְקִילָה שְׂרִיפָה הֲרַג וְחֲנֵק, עַל מְצוֹת עֲשֵׂה, וְעַל מְצוֹת לֹא תַעֲשֶׂה. אֵלוּ הֵם הַקֶּרְבָּנוֹת שֶׁל הַשְּׂכִינָה, תְּפִלָּה, שֶׁל מְצוֹת עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה. וּכְנֻגָד חֲמֵשׁ הַמְּרָאוֹת הִלְלוּ תְּקִינוּ חֲמֵשׁ תְּפִלוֹת בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים. וּכְנֻגָד בַּת עֵין אוֹתָם עֲשָׂרַת יְמֵי תְשׁוּבָה. חֲמֵשָׁה כְּנֻגָד הָאוֹר שֶׁל בַּת עֵין. חֲמֵשָׁה עֲנוּיִים כְּנֻגָד ה' אַחֲרוּנָה.

הַמְצוּהָ אַחַר זוּ, לְעֵשׂוֹת אֶת הַחֲטָאת כְּמִשְׁפָּטָה. תְּנָאִים וְאַמּוֹרָאִים, אֲתָם שְׂמַצְד מְדוּתֵיו שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאֲתָם, שְׂטַרְחַתָם הֲרַבָּה לְנִקְוֹת אֶת הַבַּת שְׁלִי, שֶׁהִיא הַלְכָה, מֵאוֹתָן הַקְּלָפוֹת שֶׁל עַרְב רַב, שֶׁהֵן קְשׁוּיֹת רַעוֹת שְׂאִין לָהֶם תְּרוּץ וְלֹא פְרוּק, שְׁעֲלֵיהֶם נְאָמֵר (קהלת א) מְעַנַּת לֹא

יוכל לתקן וחסרון לא יוכל להמנות, אלא נאמר בהם תיקו. וכל תיקו של אסור - לחמרה. והוא תיקו חסר ו', שאין לו תקון. חסר נזן, שהוא העולם הבא, שתיקו של העולם הבא שתיקה, כמו: שתק, כף עלה במחשבה. ויש קשיות שהן הלבושים של הלכה, שנאמר בהם משבצות זהב. זהו שפתוב (תהלים מה) כל כבודה בת מלך פנימה ממשבצות זהב לבושה. ואתם פוסקים אותם בכמה פסקים, ואחר כף מתקנים ומישיבים אותם בכמה פרוקים.

ואם חסר פסק כלשהו מן המשנה, כמו שבארנו זה חסר מן המשנה, אתם מתקנים אותם, וזהו חסרון שיוכל להמנות. ואם יבא טפש ויוציא שם רע על אותו אמן שחותף לבושים, ויאמר: וכי התורה היא חסרה? ! והרי כתוב תורת ה' תמימה, תמימה בכל איברי הגוף, שהם רמ"ח מצוות, זהו שפתוב (שיר ד) כלף יפה רעיתי ומום אין כף, תמימה בלבושיה, ואיך חסר מן המשנה?

אתם תאמרו לו: דייק ותמצא חתיכה, ותמצא אותה מערכת עם שאר פסקים ומשניות. שדרך האמן לחתף לבושים לכמה חתיכות, והתלמיד שאינו בקי לקשר את ההלכה בחתיכות הללו, מתחלפות לו פסקות וקשיות ולא מוצא להם פרוק, עד שיבא האמן ומפרק אותם את כל הספקות הללו שלהם. באותו זמן, הלכה שהיא בת, עולה לפני המלך שלמה בכל, בגופה בלבושה ובתכשיטיה, ומתקנים

בה (בראשית ט) וראיתה לזכר ברית עולם. ולפעמים יש לאמן תלמיד בקי שישלח לו לתקן אותם. כמו כלם ואמרו, ודאי שאתה הוא האמן, רועה הנאמן, שבך נאמר משה קבל תורה מסיני, ומשם ואילך כל התלמידים הם שלך, מיהושע ועד סוף כל הדורות. זהו שאמר ומסרה ליהושע,

לא יוכל לתקון, וחסרון לא יוכל להמנות, אלא אתמר תיקו בהון. וכל תיקו דאסורא לחומרא, ואיהו תיקו חסר ו' דלית ליה תקון. חסר נזן, דאיהי עלמא דאתי, דתיקו דעלמא דאתי, שתיקה. כגון שתוק כף עלה במחשבה. ואית קושין דאינון לבושין דהלכה, דאתמר בהון משבצות זהב. הדא הוא דכתיב, (תהלים מה) כל כבודה בת מלך פנימה ממשבצות זהב לבושה. ואתון, פסקין לון בכמה פסקות, ולבתר מתקנין ומפרקין לון בכמה פרוקין.

ואי חסר שום פסק ממתניתין, כמה דאוקמוהו זה חסר מן המשנה, אתון מתקנין לון, והאי הוא חסרון שיוכל להמנות. ואי ייתי טפש ויפיק שום ביש על ההוא אומנא דחתף לבושין, ויימא וכי אורייתא איהי חסר, והא כתיב (תהלים ט) תורת ה' תמימה, תמימה בכל אברין דגופא, דאינון רמ"ח פקודין. הדא הוא דכתיב, (שיר השירים ד) כלף יפה רעיתי ומום אין כף. תמימה בלבושה, ואיך חסר מן המשנה.

אתון תימרון ליה, דוק ותשפח חתיכה, ותשפח לה מעורבת בשאר פסקות ומשניות. דאורח אומנא למחתף לבושין בכמה חתיכות, ותלמיד דלאו איהו בקי למקשר ההלכה באלין חתיכות, מתחלפי ליה פסקות וקושין, ולא אשפח לון פרוקא. עד דייתי אומנא, ופריק לון כל אלין ספקות דלהון. בההוא זמנא, הלכה דאיהי ברפא, סליקת גדם מלכא, שלימא בכלא, בגופא בלבושא ובתכשיטה, ואתקיים בה (בראשית ט) וראיתה לזכור ברית עולם. ולזמנין אית לאומנא תלמיד בקי, דישרר ליה לתקנא לון.

כמו פלהו ואמרו, ודאי אנת הוא אומנא רעיא מהימנא. דאתמר כף משה קבל תורה מסיני, ומתמן ואילך

בה (בראשית ט) וראיתה לזכר ברית עולם. ולפעמים יש לאמן תלמיד בקי שישלח לו לתקן אותם. כמו כלם ואמרו, ודאי שאתה הוא האמן, רועה הנאמן, שבך נאמר משה קבל תורה מסיני, ומשם ואילך כל התלמידים הם שלך, מיהושע ועד סוף כל הדורות. זהו שאמר ומסרה ליהושע,

בלהו תלמידים אינון דילך, מן יהושע עד סוף כל דרין. הדיא הוא דאמר ומסרה ליהושע, ויהושע לזקנים, וזקנים לנביאים, עד סוף בלהו. תלמיד בקי דילך מאן הוא הא חזינא דאתמר, הכל יהא מונח עד שביבא אליהו.

אמר לון, ודאי הכי הוא, דאיהו תלמיד חבר, דעליה אתמר (במדבר כה) בן אהרן הכהן. בגוונא דאתמר באהרן (שמות ד) הוא יהיה לך לכה, (דף כ"ח ע"א) הכי נמי בריה, יהיה לי לכה, דאיהי אורייתא דבעל פה. בגין דהיכי דהוינא בקדמיתא כבד פה וכבד לשון, והכי יוקים לי קדשא בריך הוא, כבד פה באורייתא דבעל פה, וכבד לשון באורייתא שבכתב, דלא יימרון אלין דלא אשתמודעין לי, אחרא איהו. ואלהו הוא יהיה לי לכה, ייתי לתקנא כל אלין ספקות, ולפרקא לון.

בהווא זמנא, זאת תורת העולה, ברפא, דהות מהדקא שפלה בגלותא, סליקת על כל דרגין דלעילא, הדיא הוא דכתיב, (משלי לא) רבות בנות עשו חיל ואת עלית על כלנה, וסליקו דילה תהא לאבא דאיהו לימינא חסד, דביה הרוצה להחפים ידרים, מתמן חכמ"ה, כ"ח מ"ה.

אמר חד תנא, בודאי בגין דא אתמר בך, מוליך לימין משה בגין בלה דילך, דלא יהא לך שלימו אלא בה. דכד אנת תהא שלימא בה, אתמר בך (במדבר יב) פה אל פה אדבר בו ומראה ולא בחידות. במראה: בגוונא דכלה דאתפשטת מלבושהא, ומתייחדת עם בעלה בקירוב בשר, ברמ"ח אברים דילה, ולא כסיאת אבר חד מנה. והאי איהו במראה רמ"ח בחושפון. (נ"א אתחוי לה דאתמר ביה).

אמר בוצינא קדישא, בקדמיתא אתחזי לך האי חיזו, דאתמר בה במראה, דאיהו לך המראה הגדול בסנה, דאדבר ביה חמשה זמנין הסנה. וכען אתגליא שנאמר בו במראה, שהוא לך המראה הגדול בסנה שנזכר בו

ויהושע לזקנים, וזקנים לנביאים, עד הסוף של כלם. התלמיד הבקי שלך מי הוא? הרי ראינו שנאמר, הכל יהא מונח עד שביבא אליהו. אמר להם, ודאי בך זה, שהוא תלמיד חבר, שעליו נאמר (במדבר כה) בן אהרן הכהן, כמו שנאמר באהרן, (שמות ד) הוא יהיה לך לכה, בך גם בנו יהיה לי לכה, שהיא התורה שבעל פה. משום שאיך שהייתי בראשונה כבד פה וכבד לשון, וכך יקים אותי הקדוש ברוך הוא - כבד פה בתורה שבעל פה, וכבד לשון בתורה שבכתב, שלא יאמרו אלו שלא מפירים אותי, זה מישוהו אחר. ואלהו הוא יהיה לי לכה, יבא לתקן את כל הספקות הללו ולישב אותם.

באותו זמן - זאת תורת העלה, הבת, שהיתה לחוצה שפלה בגלות, עולה על כל הדרגות שלמעלה. זהו שכתוב (משלי לא) רבות בנות עשו חיל ואת עלית על כלנה, ועלייתה תהיה לאבא שהוא לימין של חסד, שבו הרוצה להחפים ידרים, משם חכמ"ה, כ"ח מ"ה.

אמר תנא אחד, ודאי שבגלל בך נאמר בך, מוליך לימין משה, משום הכלה שלך שלא תהיה לך שלמות אלא עמה. שפשטתה תהיה שלם עמה, נאמר בך פה אל פה אדבר בו ומראה ולא בחידות. במראה, כמו בלה שפשטת מלבושיה ומתייחדת עם בעלה בקירוב בשר, ברמ"ח אברים שלה, ולא מכסה איבר אחד ממנה. וזה במראה, רמ"ח בחושפון (ראוי לה שנאמר בו).

אמר המנורה הקדושה, בראשונה נראה לך המראה הזה, שנאמר בו במראה, שהוא לך המראה הגדול בסנה שנזכר בו

לך חיזו דא, ברמ"ח פקודין, דאינון בחמשה חומשי תורה. ולא בחידות, דאינון לבושיין דילה, דבהון חזו כל נביאי. דלית ארץ לאתגלאה כלה בקירוב בשר, אלא לחתן דילה.

לך המראה הזה ברמ"ח מצוות שהם בחמשה חמשי תורה. ולא בחידות, שאותם לבושים שלה, שבהם ראו כל הנביאים. שאין דרך שמתגלה כלה בקרוב בשר אלא לחתן שלה.

בהוא זמנא יתקיים בהו, (בראשית ב) ויהיו שניהם ערומים האדם ואשתו ולא יתבוששו. כגון אדם ואשתו דכבר אתעבר ערובינא בישא, ערב רב, קושא בישא מעלמא, דאינון עריין דקודשא בריה הוא ושכינתיה, עריין דישראל. כל שפן עריין דילך רעיא מהימנא. ומהלכה דילך. דבגניניהו צריך לכסאה ריין דאורייתא, כמה דאוקמוה (משלי כה) כבוד אלהים הסתר דבר, עד דמתעברין מעלמא. ולית מלכים אלא ישראל, כמה דאוקמוה, כל ישראל בני מלכים הם, בהוא זמנא, וכבוד מלכים תקור דבר. אמר רעיא מהימנא, בריה אנת לעתיק יומין, דמתמן אנת, כענפא דאתפשט מאילנא, הכי נשמתין ענפא מגיה.

באותו זמן יתקיים בהם, (בראשית ב) ויהיו שניהם ערומים האדם ואשתו ולא יתבוששו. כמו אדם ואשתו שפכר העבר הערוב הרע של ערב רב, קשיה רעה מן העולם, שהם העריות של הקדוש ברוך הוא ושכינתו, העריות של ישראל. כל שפן העריות שלך, רועה הנאמן. ומהלכה שלך, שבשבילם צריך לכסות את סודות התורה, כמו שבארוה (משלי כה) כבוד אלהים הסתר דבר, עד שעוברים מן העולם. ואין מלכים אלא ישראל, כמו שבארוה, כל ישראל בני מלכים הם. באותו זמן, וכבוד מלכים תקור דבר. אמר הרועה הנאמן, ברוך אתה לעתיק הימים, שמשם אתה, כענף שמתפשט מן האילן, כף הנשמות ענף ממנו.

תנאים ואמוראין, הא ודאי עולה וחטאת ואשם, תלת פקודין אינון, תלת אבהן. שלמים מטרוניתא. אבר, דאיהי תשלומין דכל אבר, כגוונא דיומא קדמא דחג. (ס"א אחר דאיהו תשלומים דכלא כגוונא).

תנאים ואמוראין, הא ודאי עולה וחטאת ואשם, תלת פקודין אינון, תלת אבהן. שלמים מטרוניתא. אבר, דאיהי תשלומין דכל אבר, כגוונא דיומא קדמא דחג. (ס"א אחר דאיהו תשלומים דכלא כגוונא).

מי שלא חג ביום טוב ראשון, אין תשלומים לראשון, ושאר יומין תשלומין זה בזה, ובהון וחסרון לא יוכל להמנות אבל מי שלא חג יום טוב הראשון אתמר (קהלת א) מעות לא יוכל להמנות. והאי איהו חטאת דמעכב לעולה. (פאי טעמא) חטא איהו דכר. חטאת, נוקבא. ולזמנין דהא אתבסם חטאת, ואתפרש מעולה. בההוא שעיר, דאתמר (במדבר טו) ושעיר עזים אחד לחטאת.

מי שלא חג ביום טוב ראשון, אין לו תשלומים לראשון, ושאר הימים תשלומין זה בזה, ובהם וחסרון לא יוכל להמנות. אבל מי שלא חג יום טוב ראשון של חג, עליו נאמר מעות לא יוכל לתקן וחסרון לא יוכל להמנות, וזוהי החטאת שמעפכת את העולה. (מה הטעם) החטא הוא זכר. החטאת נקבה. ולפעמים שהרי החטאת מתפשטת ונפרדת מעולה באותו שעיר, שנאמר (במדבר כח) ושעיר עזים אחד לחטאת. אשם תלוי אחוז בשניהם, כמי שאחוז לכאן ולכאן, והוא תלוי באמצע. כמו, הכל תלוי עד

וזוהי החטאת שמעפכת את העולה. (מה הטעם) החטא הוא זכר. החטאת נקבה. ולפעמים שהרי החטאת מתפשטת ונפרדת מעולה באותו שעיר, שנאמר (במדבר כח) ושעיר עזים אחד לחטאת. אשם תלוי אחוז בשניהם, כמי שאחוז לכאן ולכאן, והוא תלוי באמצע. כמו, הכל תלוי עד

שִׁיבָא אֵלֵיהּ וַיִּפְרְדוּ מִשָּׁם. כֶּף אָשֶׁם תְּלוּי הוּא אַחוּז בְּשִׁנְיָהֶם עַד שְׁנוֹתַיִם לוֹ אֶת מְזוֹנוֹ, הַשְּׁחָד שְׁלוֹ, וַיִּפְרָד מִשָּׁם, וּמִתְקַרְבִּים הָאִיבָרִים שֶׁל הַכֶּלֶה זֶה לְזֶה. שְׂכָף הוּא אָשֶׁם וְחֻטָּאת, כְּמוֹ סְרוּכּוֹת שְׁאַחֲזוֹת בְּרָאָה, וְלֹא מְנִיחִים אוֹתָם לִפְרֹחַ לְעֵלוֹת כִּלְפֵי מַעֲלָה לְנֹשֵׁב בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ.

הַשָּׂה הוּא לְעוֹלָה, שְׂכָתוּב (בראשית כב) וְאִיָּה הַשָּׂה לְעֵלָה. וְנֶאֱמַר בּוֹ שֶׁהַ תְּמִים זָכַר. זֶהוּ שְׂכָתוּב אִישׁ תְּמִים. וְהָרִי צְרִיף לְשָׂאֵל, שְׁהָרִי שֶׁהָ הוּא לְיָמִין, וְהַשְּׁעִיר הוּא לְשִׂמְאַל, שְׁהֵינּוּ שְׁעִיר עֲזִים אֶחָד לְחֻטָּאת. וְיֵשׁ שְׁעִיר וְיֵשׁ שְׁעִיר אֶחָד לְעֲזָאוֹל. וְהֵינּוּ שְׂכָתוּב (ויקרא טו) וְנָתַן אֶהְרֹן עַל שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים גּוֹרְלוֹת גּוֹרֵל אֶחָד לְה' וְגּוֹרֵל אֶחָד לְעֲזָאוֹל.

וּבְאֹתוֹ שְׁעִיר נֶאֱמַר בְּעֵשׂוֹ (בראשית כו) אִישׁ שְׁעִיר. וְזֶה הַכֶּבֶד שְׁנוּטֵל אֶת כָּל אוֹתָם הַשְּׂמֵרִים שֶׁל הַדָּם - (שְׂמֵשׁ) שְׁחִין אֲבַעְבוּעוֹת פּוֹרְחוֹת, סִפְחוֹת, וְכָל מִינֵי צְרַעַת. וְהֵינּוּ שְׂכָתוּב (ויקרא טו) וְנִשָּׂא הַשְּׁעִיר עֲלֵיו אֶת כָּל עֲוֹנוֹתָם אֶל אֶרֶץ גְּזֵרָה. וְהֵם עֲוֹנוֹת תָּם, שֶׁהוּא הַלֵּב, וְאֵז נִפְרָד מִלְּהַתְּעַרֵב בְּלֵב, וְאֵז מִתְבַּשֵּׂם, וְהוּא כְּבֵד בְּחֻטָּאִים הַלְלוּ וְלֹא קָל לְעֵלוֹת אֶל יַעֲקֹב אִישׁ תָּם. שְׂמָחוּ בְּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה שֶׁל הַיְשִׁיבוֹת, שִׁיָּרְדוּ עִם הַתְּנָאִים וְהָאֲמוֹרָאִים.

כָּם אֶחָד מֵהֶם וְאָמַר, רוּעָה הַנְּאָמָן, תֵּן לִי רְשׁוּת לְשָׂאֵל, אַחַר שְׂזַנְיָתִי לְשִׂמְעַע דְּבָרִים נִכְבְּדִים אֵלּוּ מִפִּיךָ, שֶׁהַתּוֹרָה הַזֹּאת שִׁיּוּצָאֵת

מִפִּיךָ (משלי א) יִקְרָה הִיא מִפְּנִינִים וְכָל חִפְצִיךָ לֹא יִשׁוּוּ בָּהּ, וְעַם כָּל זֶה הַלְכָה הִיא, וְלִלְמַד אֲנִי צְרִיף. בְּשְׁעִיר הַזֶּה לְעֲזָאוֹל זֶה נֶאֱמַר, אִךְ אָשֶׁם תְּלוּי בְּאִיזָה מְקוֹם הוּא?

אָמַר לוֹ, בְּרוּף אַתָּה בְּנִי, יִפֶּה שְׂאֵלְתָּ. אֵלּוּ מֵהַעֲמוּד הָאֲמֻצְעִי אַחוּזִים בּוֹ יָמִין וְשִׂמְאַל, שֶׁהֵם

וְאִיהוּ תְּלוּי בְּאֲמֻצְעִיתָא. כְּגוֹן, הַכֶּל תְּלוּי עַד שְׂיבָא אֵלֵיהּ, וַיִּפְרִישׁ לֵה מִתְמָן. הֵכִי אָשֶׁם תְּלוּי, אִיהוּ אֶחָד בְּתַרְוֵייהּ, עַד דִּיִּהְבִּין לֵיה מְזוֹנָא דִּילֵיה, שׁוֹחַד דִּילֵיה, וְיִתְפָּרֵשׁ מִתְמָן, וּמִתְקַרְבִּין אֲבָרִין דְּכֵלָה דָּא לְדָא. דִּהֵכִי אִיהוּ אָשֶׁם וְחֻטָּאת, כְּסְרוּכּוֹת דְּאֶחִידֵן בְּרִיאָה, וְלָא מְנִיחִין לֵה לְפָרְחָא לְסַלְקָא לְגַבֵּי עֵילָא, לְנֹשֵׁב בְּרוּחָא דְקוֹדֶשׁ־א.

שָׂה אִיהוּ לְעוֹלָה, דְּכַתִּיב, (בראשית כב) וְאִיָּה הַשָּׂה לְעוֹלָה. וְאִתְמַר בֵּיה (שמות יב) שֶׁהַ תְּמִים זָכַר, הֵדָּא הוּא דְכַתִּיב אִישׁ תְּמִים. וְהָא צְרִיף לְמִשְׂאֵל, דִּהָא שֶׁהָ אִיהוּ לְיָמִינָא, שְׁעִיר אִיהוּ לְשִׂמְאַל, דִּהֵינּוּ שְׁעִיר עֲזִים אֶחָד לְחֻטָּאת, וְאִית שְׁעִיר, וְאִית שְׁעִיר. שְׁעִיר אֶחָד לְיָי, וְשְׁעִיר אֶחָד לְעֲזָאוֹל. וְהֵינּוּ דְכַתִּיב, (ויקרא טו) וְנָתַן אֶהְרֹן עַל שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים גּוֹרְלוֹת גּוֹרֵל אֶחָד לְיָי וְגּוֹרֵל אֶחָד לְעֲזָאוֹל.

וּבְהַהוּא שְׁעִיר, אִתְמַר בְּעֵשׂוֹ, (בראשית כו) אִישׁ שְׁעִיר. וְדָא כְּבֵד. דְּנֻטִּיל כָּל אֵינוֹן שְׂמֵרִים דְּדָם. (דְּמִתְמָן) שְׁחִין אֲבַעְבוּעוֹת פּוֹרְחוֹת, סִפְחוֹת, וְכָל מִינֵי צְרַעַת. וְהֵינּוּ דְכַתִּיב, (ויקרא טו) וְנִשָּׂא הַשְּׁעִיר עֲלֵיו אֶת כָּל עֲוֹנוֹתָם אֶל אֶרֶץ גְּזֵרָה. וְאֵינוֹן עֲוֹנוֹת תָּם, דְּאִיהוּ לְבָא, וְכַדִּין אִתְפָּרֵשׁ מִלְּעֲרָבָא בְּלָבָא, וְכַדִּין אִתְבַּסֵּם, וְאִיהוּ כְּבֵד בְּאֵלִין חוּבִין, וְלֹא קָל לְסַלְקָא לְגַבֵּי יַעֲקֹב אִישׁ תָּם. חֲדוּ מֵאֲרִי מִתְנִיתִין דְּמִתְבַּתָּן, דְּקָא נְחִתִּי עִם תְּנַאִין וְאֲמוֹרָאִין.

כָּם חֵד מְנִיְהוּ וְאָמַר, רַעֲיָא מְהִימְנָא, הֵב לִי רְשׁוּ לְמִשְׂאֵל, בְּתַר דְּזַכִּינָא לְמִשְׁמַע מִלִּין יִקְרִין אֵלִין מִפּוּמָךְ, דְּאוֹרֵייתָא דָּא דְּנִפְקַת מִפּוּמָךְ (משלי ג) יִקְרָה הִיא מִפְּנִינִים וְכָל חִפְצִיךָ לֹא יִשׁוּוּ בָּהּ, וְעַל כָּל דָּא הַלְכָה הִיא וְלִלְמוֹד אֲנִי צְרִיף. הָא שְׁעִיר דְּעֲזָאוֹל שְׁפִיר, אָשֶׁם תְּלוּי בְּאֵן אֶתֵר אִיהוּ.

אָמַר לֵיהּ, בְּרִיף אַנְתָּ בְּרִי, שְׁפִיר קָא שְׂאֵלְתָּ. אֵלּוּ, מֵהַ

חסד וגבורה, כמו גוף שאחוז בין שתי הזרועות של האדם. או כמו נשר, שאחוזים בו שתי כנפים לפרח בהן. וכמו יונה שאחוזים בה שתי כנפים, שנמשלה לתורה, וכנפיה למצוות עשה, ובהן היא העולה, ופורחת למעלה. כף מצוות לא תעשה הן המלכדת שלה, כמו צפרים הנאחזות בפת. וכל המלכודות שלה שמעכבות אותה מלפרח נקראות סרכות, כמו הסרכות הללו שמעכבות את כנפי הראה מלנשב.

כך אשם. שישראל אחוזים בכנפי השכינה, שהן חיות הפסא, שלא תהיה עולה בהם בזכות של ישראל לקדוש-ברוך-הוא, ומעכבים אותה, ומכבידים את כנפיה חיות חיות החטאות שלהם. ואשם, אמם של ערב רב, הסרקה האחונה בכסא, ששם הגבירה, ולא מניחה אותה לעלות מן הגלות, והזכיות אחוזות בה להעלותה, ונשארת באויר כמו סרקה שתלויה באויר. וזהו העמוד האמצעי (שהוא אויר). כף אשם תלוי בצדיק, שהוא אחוז בין שמים וארץ.

החטאת היא יותרת הפכד, מכבידה עליה בחטאות של לכלוכים של חטאי ישראל, כמו שהפכד מכביד על השמרים, שהם דמים, על הערקים של הלב. כף החטאות הללו מכבידות על כנפי השכינה, שהן מצוות עשה, שדומות לכנפי יונה. ולא תעשה, כשהן מכבידות על עשה, שהן פשחטאי ישראל מרבים מן הזכיות, נאמר בתורה שהיא גוף, (דניאל ח) ותשלף אמת ארצה, והיא צונחת, (איכה א) נתנני ה' בידי לא אוכל קום, (עמוס ה) נפלה לא תוסיף קום.

ומשום זה תקנו תנאים ואמוראים תפלות במקום קרבנות, להעביר ממנה חטאות ואשמות,

עמוּדָא דאִמְצָעִיתָא, אַחִיד בֵּיה יְמִינָא וּשְׂמָאלָא, דְּאִינוּן חֶסֶד וּגְבוּרָה, כְּגוּפָא דְאַחִיד בֵּין תְּרִין דְּרוּעִין דְּבַר נֶשׁ. אוּ כְּנֶשֶׁר, דְּאַחִידֵן בֵּיה תְּרִין גְּדַפִּין לְפָרְחָא בְּהוּן. וְכִיּוֹנָה, דְּאַחִידַת בֵּיה תְּרִין גְּדַפִּין, דְּאַמְתִּילַת לְאוּרִייתָא, וְגְדַפִּין (דף כ"ח ע"ב) דִּילָה לְמִצְוֹת עֲשֵׂה, וּבְהוּן הִיא הָעוֹלָה, וּפְרִיחַת לְעִילָא. הֵכִי פְקוּדִין דְּלָא תַעֲשֵׂה, אִינוּן תְּפִישׁוּ דִּילָה, כְּגוּן צְפָרִים הַנֶּאֱחָזִים בְּפֶתַח. וְכָל תְּפִישׁוּ דִּילָה, דְּמַעֲפִיין לָהּ לְפָרְחָא, אַתְקֵרְיָאוּ סַרְכוֹת פְּאַלִּין סַרְכוֹת, דְּמַעֲפִי לְכַנְפֵי רִיאַה, לְנִשְׁבָּא.

הֵכִי אֲשֵׁם. דִּישְׂרָאֵל אַחִיד בְּגַדְפוּי דְשְׂכִינְתָא, דְּאִינוּן חִינוּן דְּכוּרְסִיָא, דְּלָא תְּהָא עוֹלָה בְּהוּן בְּזַכּוּוֹן דִּישְׂרָאֵל, לְגַבֵּי קַדְשָׁא בְּרִיף הוּא, וּמַעֲפִיין לָהּ, וּמְכַבִּידִין גְּדַפְּאָה חִי"ת חִי"ת חֲטָאוֹת דְּלֵהוּן. וְאֲשֵׁם אִימָא דְעֶרְב רַב, סַרְכָא אַחִידָא בְּכוּרְסִיָא, דְּתַמֵּן מְטְרוּנִיתָא, וְלָא מְנַחַת לָהּ לְסַלְקָא מְגֻלוֹתָא. וְזַכּוּוֹן אַחִידֵן בֵּיה לְסַלְקָא, אֲשֵׁתְאַרַת בְּאוּרָא, כְּגוּן סַרְכָא תְּלוּי בְּאוּרָא. וְדָא עִמּוּדָא דְאִמְצָעִיתָא. (דִּאִהוּ אוּרָא) הֵכִי אֲשֵׁם תְּלוּי בְּצַדִּיק, דְּאִיְהוּ אַחִיד בֵּין שְׂמִיָא וְאַרְעָא.

חֲטָאוֹת אִיְהִי יוֹתֵרַת הַפְּכַד, אַכְבִּידַת עֲלֵהּ בְּחֲטָאוֹת, דְּלְכְלוּכִין דְּחוּבִין דִּישְׂרָאֵל, כְּגוּוֹנָא דְכַבֵּד מְכַבִּיד שְׂמֵרִים, דְּאִינוּן דְּמִים, עַל עֶרְקִין דְּלִבָּא. הֵכִי אֵלִין חֲטָאוֹת, מְכַבִּידִין עַל גְּדַפוּי דְשְׂכִינְתָא, דְּאִינוּן פְּקוּדִין דְעֲשֵׂה, דְּדַמְיִין לְכַנְפֵי יוֹנָה. לֹא תַעֲשֵׂה פֶד אִינוּן מְכַבִּידִין עַל עֲשֵׂה, דְּאִינוּן פֶּד חוּבִין דִּישְׂרָאֵל מְרוּבִין מְזַכּוּוֹן, אַתְמַר בְּאוּרִייתָא דְאִיְהוּ גוּפָא, (דְּנִיָּאֵל ח) וְתִשְׁלַף אִמַּת אַרְצָה, וְאִיְהִי צוֹנַחַת (אִיכָה א) נְתַנְנִי יְיָ בְיָדִי לֹא אוֹכַל קוּם (עִמוֹס ה) נְפֹלָה לֹא תוֹסִיף קוּם.

וּבְגִין דָּא, תְּקִינוּ תְּנָאִים וְאַמּוּרָאִים צְלוֹתִין בְּאַתְר דְקַרְבְּנִין, לְאַעֲבֵרָא חֲטָאוֹת וְאַשְׁמוֹת מִינָהּ. וּבְגִין

הַזְכִּיּוֹת, נְאֻמַר בְּתוֹרָה שְׁהִיא גוּף, (דְּנִיָּאֵל ח) וְתִשְׁלַף אִמַּת אַרְצָה, וְהִיא צוֹנַחַת, (אִיכָה א) נְתַנְנִי ה' בְּיָדִי לֹא אוֹכַל קוּם, (עִמוֹס ה) נְפֹלָה לֹא תוֹסִיף קוּם.

ומשום כִּף תִּקְנוּ תַּפְּלוֹת שְׁחֲרִית
כְּמוֹ קָרְבַן הַשְּׁחֹר, וּתְפִלוֹת מִנְחָה
כְּמוֹ קָרְבַן בֵּין הָעֲרִבִים, וּתְפִלוֹת
עֲרִבִית כְּמוֹ אֲמוּרִים וּפְדֻרִים
שֶׁהֵיוּ מִתְאַפְּלִים כָּל הַלֵּילָה.
וּשְׁלֹשֶׁת הָאֲבוֹת שֶׁתִּקְנוּ שְׁלֹשׁ
תְּפִלוֹת, כְּנֶגֶד הַמְּרֻכְבָּה שֶׁהֵם
קְשׁוּרִים בָּהּ, כְּמוֹ שְׁבָאוּהָ,
הָאֲבוֹת הֵן הֵן הַמְּרֻכְבָּה, שֶׁהֵם פְּנֵי
אֲרִיָּה אֶל הַיְמִין לְאַרְבַּעַתָּם. (ע"ב

רעיא מהימנא.)

אִשׁ תְּמִיד תּוֹקֵד עַל הַמְּזֻבַּח לֹא תִּכְבֶּה. (ויקרא ו)
רַבִּי חִיָּיא פְּתַח, (בראשית כב)
וַיֹּאמֶר יִצְחָק אֶל אַבְרָהָם אָבִיו
וַיֹּאמֶר אָבִי וַיֹּאמֶר הַנְּנִי בְנִי וְגו' .
וַיֹּאמֶר וַיֹּאמֶר, שְׁלֹשׁ פְּעָמִים שֶׁל
יִצְחָק, וַיֹּאמֶר אֶחָד שֶׁל אַבְרָהָם.
לְמָה זֶה כִּף? אֵלֶּא שְׁלֹשָׁה
לְמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, שֶׁהֵם הָיוּ
הַשְּׁלֹשׁ שֶׁל יִצְחָק, וְאֶחָד שֶׁל
אַבְרָהָם בְּרַבִּיעִי, שְׁכַתוּב הַנְּנִי
בְנִי, דְּחֻוּק (דוּקָא) הַנְּנִי. וְכַתוּב
(בראשית א) ?הִי מְאֹרֶת בְּרַקִּיעַ
הַשָּׁמַיִם, מְאֹרֶת חֶסֶד.

וְאִם תֹּאמְרוּ, וַיֹּאמֶר וַיֹּאמֶר הֵם
יוֹתֵר - אֵלֶּא שֶׁהֵם הָיוּ נִסְתָּרִים
בְּמַחְשָׁבָה, וְאֵלֶּוּ הַתְּגִלוּ מִתּוֹךְ
הַחֲשָׁבָה. וַיֹּאמֶר יִצְחָק אֶל אַבְרָהָם
- וְכַתוּב (בראשית א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים
יְהִי אֹרֶךְ יְהִי אֹרֶךְ. וַיֹּאמֶר אָבִי -
וְכַתוּב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רַקִּיעַ
בְּתוֹךְ הַמַּיִם וְיְהִי מִבְּדִיל בֵּין מַיִם
לְמַיִם. וַיֹּאמֶר הִנֵּה הָאִשׁ - וַיֹּאמֶר
אֱלֹהִים יְקוּוּ הַמַּיִם. וַיֹּאמֶר הַנְּנִי -
וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאֹרֶת.

רַעִיא מְהִימְנָא (רועה נאמן)

וְעוֹד אִשׁ תְּמִיד תּוֹקֵד עַל הַמְּזֻבַּח
וְגו' - זוֹ הַתּוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (ירמיה
כ) הֲלֹא כֹה דְּבָרֵי כָּאֵשׁ נָאֵם ה'.
לֹא תִּכְבֶּה וְדָאִי, שְׁעִבְרָה אֵינָה
מִכְּבֶּה תּוֹרָה. אֲבָל עֲבִירָה מִכְּבֶּה
מִצְוָה, וְיִמִּי שְׁעוֹבֵר עֲבִירָה שֶׁמִּכְּבֶּה
מִצְוָה, שֶׁהִיא גֵר, כִּף מִכְּבֶּה אֶת
גֵר, שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ב) גֵר ה' נִשְׁמַת

דָּא תִּקְנוּ צְלוֹתָא דְשְׁחֲרִית, כְּקָרְבַן הַשְּׁחֹר. וְצְלוֹתָא
דְּמִנְחָה, כְּקָרְבַן בֵּין הָעֲרִבִים. וְצְלוֹתָא דְעֲרִבִית, כְּאֲמוּרִים
וּפְדֻרִים דְּהוּוּ מִתְאַפְּלִים כָּל הַלֵּילָה. וּתְלַת אֲבָהֵן דְּתִקְנוּ
תְּלַת צְלוֹתֵין, לְקַבֵּל מְרַבְּתָא דְאֵינוּן קְטִירִין בָּהּ. כְּמָה
דְּאוּקְמוּהָ, הָאֲבוֹת הֵן הֵן הַמְּרֻכְבָּה, דְאֵינוּן פְּנֵי אֲרִיָּה אֶל
הַיְמִין לְאַרְבַּעַתָּם וְגו' . (ע"ב רעיא מהימנא).

זהו:

אִשׁ תְּמִיד תּוֹקֵד עַל הַמְּזֻבַּח לֹא תִּכְבֶּה. (ויקרא ו)
רַבִּי חִיָּיא פְּתַח, (בראשית כב) וַיֹּאמֶר יִצְחָק אֶל
אַבְרָהָם אָבִיו וַיֹּאמֶר אָבִי וַיֹּאמֶר הַנְּנִי בְנִי וְגו' ,
וַיֹּאמֶר וַיֹּאמֶר תְּלַת זְמַנִּין דְּיִצְחָק, וַיֹּאמֶר חַד
דְּאַבְרָהָם, אֲמַאי הָכִי. אֵלֶּא, ג' לְמַעֲשֵׂה
בְּרֵאשִׁית, דְאֵינוּן תְּלַת דְּיִצְחָק הוּוּ. וְחַד
דְּאַבְרָהָם בְּרַבִּיעִי, דְכַתִּיב הַנְּנִי בְנִי דְחִיקָא (ס"א
וְדוּקָא) הַנְּנִי. וְכַתִּיב, (בראשית א) יְהִי מְאֹרֶת בְּרַקִּיעַ
הַשָּׁמַיִם מְאֹרֶת חֶסֶד.

וְאִי תִּימָא וַיֹּאמֶר וַיֹּאמֶר יְתִיר אֵינוּן. אֵלֶּא,
אֵינוּן סְתִימִין הוּוּ בְּמַחְשָׁבָה. וְאֵלֶּיךָ,
אֶתְגַּלְיִין מִגּוֹ חֲשׁוּכָא. וַיֹּאמֶר יִצְחָק אֶל
אַבְרָהָם, וְכַתִּיב (בראשית א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹרֶךְ
וְיְהִי אֹרֶךְ. וַיֹּאמֶר אָבִי, וְכַתִּיב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים
יְהִי רַקִּיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם וְיְהִי מִבְּדִיל בֵּין מַיִם
לְמַיִם. וַיֹּאמֶר הִנֵּה הָאִשׁ, וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְקוּוּ
הַמַּיִם. וַיֹּאמֶר הַנְּנִי, וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי
מְאֹרֶת.

רעיא מהימנא

וְעוֹד אִשׁ תְּמִיד תּוֹקֵד עַל הַמְּזֻבַּח וְגו' . דָּא אוֹרֵייתָא,
דְּאֶתְמַר בָּהּ (ירמיה כג) הֲלֹא כֹה דְּבָרֵי כָּאֵשׁ נָאֵם יי' .
לֹא תִּכְבֶּה וְדָאִי, דְעִבְרָה אֵינָה מִכְּבֶּה תּוֹרָה. אֲבָל עֲבִירָה
מִכְּבֶּה מִצְוָה, וּמֵאֵן דְעִבִיד עֲבִירָה דְמִכְּבֶּה מִצְוָה דְאֵינָה
גֵר, הָכִי מִכְּבֶּה גֵר דִּילֵיהָ, דְאֶתְמַר בָּהּ (משלי ב) גֵר יי'
נִשְׁמַת אָדָם מִגּוֹפִיָּה, וְהִיא הוּא כְּבוֹי, דְאֶשְׁתָּאֵר גּוּפָא
בְּחֲשׁוּכָא. וְהָכִי מֵאֵן דְסִלִּיק שְׁכִינְתָא מֵאֶתְרָהָא, גְרִים (לְכַל

אדם, מגופו, וזהו כבוי, שנשא
הגוף בחשכה. וכך מי שמסלק
שכינה ממקומה, גורם (לכל העולם)
כבוי וחשכה לאותו מקום.
וחשכה היא עברה, (משלי ל)
ושפחה פי תירש גברתה.

ועלית המצוה של עם הארץ
מכפה להם את המצוה, לקיים
בהם ורשעים בחשף ידמו. אבל
לבעלי תורה אין לה כביה
עולמית בהם, שמאירים לה
בכמה סודות של התורה, שאור
נקרא ר"ז. ומצוות התורה
שמקיימים אותן חכמים, זו תורה
לגביהם, לילה יומם לא תכפה
עליהם, משום שמקיימים בה
והגית בו יומם ולילה.

והעשן שעולה מפיהם בדברי
תורה, הוא עשן המערכה
שמסדרים אותה ועורכים אותה
לבעלה, כמו (במדבר ח) בהעלות
את הנרת, שנאמר בהם להעלות
נר תמיד. ובעשן המערכה ובענן
הקטרת, שהתורה הוא העשן
שלה, יתעורר מהלב לחכמה,
שהוא כמו מת, כמו הענן.
שהתעוררות של הענן היא
מהלב. זהו שכתוב (בראשית ב) ואד
יעלה מן הארץ, ואחר כך -

והשקה את כל פני האדמה.
כך יתעורר עשן מבינה, שהיא
בלב, שבארוה אצלו, הלב מבין,
ועולה לחכמה שהיא (במה) כמו
מת. (ומה) ומי העשן? (דעת) זה
העמוד האמצעי, דעת, לב מבין
דעת.

אחר שירד עשן, חכמה לבינה,
שהם זה לשמאל וזה לימין. הוא
ירד מלא מאבא ואמא, מלא
י"ה, לשרף עצים שהם תלמידי
חכמים, מצד של עץ החיים,
שהם איברים של הגוף, ששם ה'
העצים ודאי, לשרף אותם
בשלהבות התורה, שנאמר נר של מצוה באהבה.

העולם) כבוי וחשוכא ליהוא אתר. וחשוכא איה
עבירה, (משלי ל) ושפחה כי תירש גבירתה.

וסליקו דמצוה מסטרא דעמי הארץ, להון מכפה מצוה,
לקיים בהון, (שמואל א ב) ורשעים בחשף ידמו.

אבל לגבי מארי תורה, לית ליה כביה עולמית, בהון
דנהרין לה בכמה רזין דאורייתא, דאור ר"ז אתקרי.
ומצות דאורייתא דמקיימין לה רבנן, תורה איהו
לגביהו, לילה יומם לא תכפה עליהו, בגין דמקיימין
בה (יהושע א) והגית בו יומם ולילה.

ועשן דסליק מפומיהו במלי דאורייתא, איהו עשן
המערכה, דמסדרין לה, ומעריכין לה לגבי בעלה,
כגון (במדבר ח) בהעלותך את הנרות, דאתמר בהון להעלות
נר תמיד. ובעשן המערכה וענן הקטרת, דאורייתא עשן
דילה, יתער מלפא, לגבי חכמתא, דאיהו כמוחא, כגוונא
דענא. דאתערותא דענא מלפא, הדא הוא דכתיב
(בראשית ב) ואד יעלה מן הארץ, ולבתר והשקה את כל
פני האדמה.

כבי יתער עשן, מבינה, דאיהו בלפא, דאוקמיה לגביה,
הלב מבין. וסליק לגבי חכמה, דאיהי (דף כ"ט
נ"א) (נ"א כמוחא) כמוחא. (ומאן) ומאי עשן. (דעת) דא,
עמודא דאמצעיתא, דעת, לב מבין דעת.

לבתר דנחית עשן, חכמה לגבי בינה, דאינון דא
לשמאלא, ודא לימינא. איהו נחית מלא מאבא
ואמא, מלא י"ה, לאוקדא עצים דאינון תלמידי חכמים,
מסטרא דעץ חיים, דאינון אברים דגופא, דתמן ה'
העצים ודאי, לאוקדא לון בשלהובין דאורייתא, דאתמר
ביה (ירמיה כג) הלא כה דברי כאש נאם יי'. בשלהובין
דנר מצוה ברחימו. ע"כ.

סקודא להקריב בכל יומא תמידין. ואבתריה להדליק
אש, הדא הוא דכתיב אש תמיד תוקד על
המזבח לא תכבה. ואבתריה, תרומת הדשן. ואבתריה,
בשלהבות התורה, שנאמר בה הלא כה דברי כאש נאם ה'.

מִצְוָה לְהִקְרִיב בְּכָל יוֹם תְּמִידִים, וְאַחֲרָיו לְהַדְלִיק אֵשׁ. זֶהוּ שְׁפָתוֹב אֵשׁ תְּמִיד תִּנְקַד עַל הַמִּזְבֵּחַ לֹא תִכְבֶּה. וְאַחֲרָיו תְּרוֹמַת הַדֶּשֶׁן, וְאַחֲרָיו קֶרֶבֶן נֶדֶר אוֹ נֶדְבָה. תְּנָאִים וְאַמּוֹרָאִים, כָּל אֵלוֹ תְּמִידִים, הֵם מְדוּתָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁצָרִיכִים לְהִיּוֹת לָהֶם נַחַת. וְאִף עַל גַּב שְׁכַל הַסְּפִירוֹת כְּלָן אַחַת, מְכַל מְקוֹם כָּל סְפִירָה וְסְפִירָה מִמְּנָה עַל שְׁבָתוֹת וְזִמְנִים וְיָמִים טוֹבִים, וְאוֹתָהּ מִדָּה שְׁשׁוּלְטַת בְּאוֹתוֹ זְמַן, כָּל הַסְּפִירוֹת נִכְלָלוֹת בָּהּ, וְכֵלְן נִקְרְאוֹת עַל שֵׁם אוֹתָהּ מִדָּה; בְּחֶסֶד חֶסֶדִים, בְּגִבּוּרָה גְּבוּרוֹת, וְכֵן בְּכָל מִדָּה.

וְיֵשׁ הַשְּׁבֵתָת מְלֹאכָה, כְּמוֹ שׁוֹר שֵׁישׁ לוֹ עַל, וְחִמּוֹר שֵׁישׁ לוֹ מִשָּׂא. בֵּין עַל מְלָכוֹת שָׁמַיִם, כְּמוֹ תְּפִלִּין, בֵּין עַל מְלָכוֹת עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת, כְּפִי מַעֲשֵׂיהֶם בְּיָמִים הֵלְלוּ יֵשׁ לָהֶם הַשְּׁבֵתָת מְלֹאכָה וּמְנוּחָה. מִי שֶׁלֹּא מִתְעַסֵּק בְּתוֹרָה וּבְמִצְוֹת, יֵשׁ לוֹ עַל מְלָכוֹת עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת. וְכִי שֶׁמִתְעַסֵּק בְּתוֹרָה וּמִצְוֹת, יֵשׁ לוֹ עַל מְלָכוֹת שָׁמַיִם, שֶׁהִיא ה' אַחֲרוֹנָה, שֶׁנִּקְרְאוֹת מְלָכוֹת שָׁמַיִם.

עַל מִצְוֹת הַיָּדָאִי, מִשׁוּם שְׁבָה נִבְרָא כָּל הַבְּרִיּוֹת שֶׁל שָׁמַיִם וְאַרְצָן, זֶהוּ שְׁפָתוֹב (בְּרֵאשִׁית ב) אֱלֹהֵי תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהַבְּרָאָם. בְּה' בְּרָאָם. וְכִשְׁבֵּא שְׁבַת יוֹם טוֹב, יוֹרְדַת בִּינָה, שֶׁהִיא י"ו, עַל ה', שֶׁהִיא מְלָכוֹת שָׁמַיִם נִשְׁמָה יְתֵרָה, וְהוּא (שְׁמוֹת ab) חֲרוֹת עַל הַלְחַת. אֲנֹכִי בִּיצִיאַת מִצְרַיִם, וּפּוֹרְשֵׁת כְּנַפֶּיהָ עַל הַבַּת וְעַל הַמַּחְנֹת שְׁלֵה, וְיֵשׁ לָהֶם מְנוּחָה. וְנֹאמַר בְּמִרְכָּבוֹתָיו שֶׁל סִמְאֵ"ל וְנִחַשׁ (דְּבָרִים כח) וְנִרְאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם ה' נִקְרָא עָלֶיךָ וְנִרְאוּ מִמֶּךָ. אוֹת תְּפִלִּין וְאוֹת שְׁבַת וְאוֹת בְּרִית - כָּלֶם שְׁקוּלִים.

וְיֵשׁ אוֹת שֶׁל שְׁד"י, שֶׁהוּא מִטְטְרוּ"ן עֶבֶד, וְכִמְהָ עֶבְדִּין תְּלִיין מְגִיָּה, דִּמְמָנָא עַל אֲלִין דְּעֶבְדִּין פְּקוּדֵי עַל מְנַת לְקַבַּל פְּרַס. מִטְטְרוּ"ן וּמִשְׁרִיין דִּילִיָּה מְמָנָן עָלֵיהוּ.

קֶרֶבֶן נֶדֶר אוֹ נֶדְבָה. תְּנָאִים וְאַמּוֹרָאִים, כָּל אֲלִין תְּמִידִין, אֵינּוֹן מְדוּת דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּצָרִיכֵי לְמַהוּי לוֹן נִיחָא. וְאִף עַל גַּב דְּכָל סְפִירָן כְּלָהוּ חַד, מְכַל מְקוֹם, כָּל סְפִירָה וְסְפִירָה מְמָנָא עַל שְׁבָתוֹת וְזִמְנִין וְיוֹמִין טְבִין, וְהִיא מִדָּה דְשׁוּלְטָנוּתָא דְהִיא זְמָנָא, כָּל סְפִירָן אֲתְּפִלִּלוּ בָּהּ, וְאַתְּקִרְיָאוּ כְּלָהוּ עַל שֵׁם הִיא מִדָּה, בְּחֶסֶד חֶסֶדִים, בְּגִבּוּרָה גְּבוּרוֹת וְהִיא כְּכָל מִדָּה.

וְאִית הַשְּׁבֵתָת מְלֹאכָה, כְּגוֹן שׁוֹר, דְּאִית לִיהָ עוֹל. וְחִמּוֹר, דְּאִית לִיהָ מִשָּׂאוֹי. בֵּין עוֹל מְלָכוֹת שָׁמַיִם, כְּגוֹן תְּפִלִּין. בֵּין עוֹל מְלָכוֹת עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת, כְּפִי עוֹבְדֵייהוּ, בְּאֲלִין יוֹמִין אִית לוֹן הַשְּׁבֵתָת מְלֹאכָה וְנִיחָא. מֵאֵן דְּלֹא אֲתַעְסַק בְּאוֹרֵייתָא וּבְפִקּוּדֵין, אִית לִיהָ עוֹל מְלָכוֹת עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת. וּמֵאֵן דְּאֲתַעְסַק בְּאוֹרֵייתָא וּבְפִקּוּדֵין, אִית לוֹן עוֹל מְלָכוֹת שָׁמַיִם, דְּאִיהִי ה' בְּתִרְאָה, מְלָכוֹת שָׁמַיִם אֲתַקְרִיאַת.

עוֹל מִצְוֹת אִיהִי וְדָאִי, כְּגוֹן דְּבָהּ אֲתַבְּרִיאֵי כָּל בְּרִיין דְּשָׁמַיָא וְאַרְעָא, הִדָּא הוּא דְכְּתִיב, (בְּרֵאשִׁית ב) אֱלֹהֵי תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהַבְּרָאָם. בְּה' בְּרָאָם. וְכַד יִיתִי שְׁבַת יוֹם טוֹב, נַחַתָּת בִּינָה דְּאִיהוּ י"ו, עַל ה', דְּאִיהִי מְלָכוֹת שָׁמַיִם נִשְׁמָה יְתֵרָה, וְאִיהוּ (שְׁמוֹת לב) חֲרוֹת עַל הַלּוּחוֹת. אֲנֹכִי בִּיצִיאַת מִצְרַיִם, וּפּוֹרְשֵׁת גְּדַפְהָא עַל בְּרִתָּא, וְעַל מִשְׁרִיין דִּילָהּ, וְאִית לוֹן נִיחָא. וְאַתְמַר בְּמִשְׁרִיין דְּסִמְאֵ"ל וְנִחַשׁ (דְּבָרִים כח) וְנִרְאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם יי' נִקְרָא עָלֶיךָ וְנִרְאוּ מִמֶּךָ, אוֹת תְּפִלִּין וְאוֹת שְׁבַת, וְאוֹת דְּיוֹמִין טְבִין, וְאוֹת בְּרִית כְּלָהוּ שְׁקוּלִין.

וְאִית אוֹת דְּשְׁד"י, דְּאִיהוּ מִטְטְרוּ"ן עֶבֶד, וְכִמְהָ עֶבְדִּין תְּלִיין מְגִיָּה, דִּמְמָנָא עַל אֲלִין דְּעֶבְדִּין פְּקוּדֵי עַל מְנַת לְקַבַּל פְּרַס. מִטְטְרוּ"ן וּמִשְׁרִיין דִּילִיָּה מְמָנָן עָלֵיהוּ.

וְעַל הַמַּחְנֹת שְׁלֵה, וְיֵשׁ לָהֶם מְנוּחָה. וְנֹאמַר בְּמִרְכָּבוֹתָיו שֶׁל סִמְאֵ"ל וְנִחַשׁ (דְּבָרִים כח) וְנִרְאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם ה' נִקְרָא עָלֶיךָ וְנִרְאוּ מִמֶּךָ. אוֹת תְּפִלִּין וְאוֹת שְׁבַת וְאוֹת בְּרִית - כָּלֶם שְׁקוּלִים.

וְיֵשׁ אוֹת שֶׁל שְׁד"י, שֶׁהוּא מִטְטְרוּ"ן עֶבֶד, וְכִמְהָ עֶבְדִּים תְּלוּיִים מִמְּנָן, שֶׁמְמָנָה עַל אֵלוֹ שְׁעוֹשִׂים מִצְוֹת עַל מְנַת לְקַבַּל פְּרַס. מִטְטְרוּ"ן וְהַמַּחְנֹת שֶׁלוֹ מְמָנִים עָלֵיהֶם. בְּשִׁבְלֵם נֹאמַר, לְמַעַן יְנוּחַ

שׁוֹרֵף וְחַמּוּרָף וְעַבְדָּךְ וְאִמְתָּךְ.
אָבֵל אוֹתָם שְׁעוֹשִׁים מִצְוֹת שְׁלֵא
עַל מִנַּת לְקַבֵּל פָּרֶס, הֵם בְּנֵי הַפְּלִיךְ
וְהַגְּבִירָה, וְהֵם הַכְּתָרִים וְהַתְּגִים
עַל הָרֹאשׁ הַעֲבָדִים בִּימֹת הַחַל,
וּבִשְׁבִילֵם נֹאמַר וּדְאִשְׁתַּמֵּשׁ
בְּתַגָּא חֲלָף, וְהַזְהֵר הַקָּרֵב אֲלֵיהֶם
יּוֹמַת. שְׁנַקְרָאִים שְׁבִתוֹת אֶל
הַעֲבָדִים.

וּמְשׁוּם כֶּן, אִם כְּכֹנִים אִם
כְּעֲבָדִים. אִם כְּכֹנִים, שְׁנֹאמַר בְּהֵם
כְּנִים אֲתָם לֵה' אֱלֹהֵיכֶם. אִם
כְּעֲבָדִים, כִּי לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל
עֲבָדִים, וְלֹא שְׂאֵר הָאֲמוֹת. אָבֵל
אוֹתָם הַרְשָׁעִים שְׂאִין מִשְׁתַּדְּלִים
בַּתּוֹרָה וּבְמִצְוֹת וְאִין עֲלֵיהֶם עַל
תּוֹרָה וְעַל תְּפִלִּין וּשְׂאֵר מִצְוֹת,
הֵם עֲבָדִים לְאֲמוֹת הָעוֹלָם
וּמִשְׁתַּעֲבָדִים בְּהֵם, כְּמוֹ עֲבָדִים
הַיֵּינוּ לְפָרְעָה בְּמִצְרַיִם.

וְאִם שׁוֹמְרִים שְׁבִתוֹת וְיָמִים
טוֹבִים, נֹאמַר בְּהֵם וַיִּצְיָאֵנוּ ה'
אֱלֹהֵינוּ. וַיִּתְקַים בְּהֵם, לְמַעַן יִנּוּחַ
שׁוֹרֵף וְחַמּוּרָף, חַמּוּר בַּתּוֹרָה
וּבְמִצְוֹת, וַיִּנְפֹשׁ בֶּן אִמְתָּךְ
וּבְהַמְתָּךְ, עִם הָאֶרֶץ נִקְרָא בְּהֵמָה.
וְאַחַר שְׂיַכְנִיס אֶת עֲצָמוֹ תַּחַת
אֲדָם בַּתּוֹרָה, יִתְקַים בּוֹ אֲדָם
וּבְהֵמָה תוֹשִׁיעַ ה'. אִם הוּא כְּמוֹ
סוֹס שְׂרוּכָב עָלָיו אֲדוֹנוֹ, וְסוֹבֵל
אוֹתוֹ, וְלֹא בּוֹעֵט בְּאֲדוֹנוֹ.

וּמַהוּ הַסָּבֵל שְׁעַם הָאֶרֶץ לְתַלְמִיד
חֲכָם? מִשׁוּם שְׁתַּלְמִיד חֲכָם כְּמוֹ
יוֹם הַשְּׁבִת הוּא צָרִיף, שְׂאִין לוֹ
מִשְׁלוֹ. וְאִם עִם הָאֶרֶץ סוֹבֵל אוֹתוֹ
כְּמִמוֹנוֹ וְנוֹהֵג בּוֹ כְּפִי רְצוֹנוֹ
לְשִׁמְשׁ אוֹתוֹ וְלַהֲתַנְּהֵג בְּמִצְוֹת
כְּפִי רְצוֹנוֹ, יִתְקַים בּוֹ - אֲדָם
וּבְהֵמָה תוֹשִׁיעַ ה'. יוֹשִׁיעַ אוֹתוֹ
מִשׁוּד וּמִגְזֵלָה, יוֹשִׁיעַ אוֹתוֹ
מִמְלֶאךָ הַמְּוֹת שְׁלֵא יִשְׁלַט עָלָיו
וַיִּשְׁחַט אוֹתוֹ בְּסַכִּינוֹ הַפְּגוּמָה.

וְכָל מִי שְׁנִשְׁחַט בְּסַכִּין פְּגוּמָה, הוּא נְבִלָה, שְׁנֹאמַר בּוֹ לְכָלֵךְ תִּשְׁלַחֵן אוֹתוֹ, שְׁהוּא סְמָ"ל.
וְהַנְּפֹשׁ שֶׁל תַּלְמִיד חֲכָם נִקְרָאת שְׁבִת הַמְּלָכָה, נִפְשׁ יִתְרָה שֶׁל שְׁבִת, וְהַעֲנֵג שְׁלֵה נִשְׁמַת חַיִּים

בְּגִינְיָהוּ אֲתַמַּר, (שְׁמוֹת כג) לְמַעַן יִנּוּחַ שׁוֹרֵף וְחַמּוּרָף וְעַבְדָּךְ
וְאִמְתָּךְ. אָבֵל אֵינוֹן דְּעַבְדִּין פְּקוּדִין שְׁלֵא עַל מִנַּת לְקַבֵּל
פָּרֶס, אֵינוֹן בְּנוֹי דְּמְלָכָא וּמְטְרוֹנִיתָא. וְאֵינוֹן בְּתָרִין וְתַגִּין
עַל רִישָׁא דְּעַבְדִּין בְּיוֹמִין דְּחוּל. וּבְגִינְיָהוּ אֲתַמַּר
וּדְאִשְׁתַּמֵּשׁ בְּתַגָּא חֲלָף, וְהַזְהֵר הַקָּרֵב לְגִבְיָהוּ יּוֹמַת.
דְּשְׁבִתוֹת אֲתַקְרִיאוּ לְגִבְיַי עַבְדִּין.

וּבְגִין דָּא, אִם כְּכֹנִים אִם כְּעֲבָדִים. אִם כְּכֹנִים, דְּאֲתַמַּר
בְּהוּן (דְּבָרִים יד) כְּנִים אֲתָם לִי' אֱלֹהֵיכֶם. אִם
כְּעֲבָדִים, (וַיִּקְרָא כה) כִּי לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים וְלֹא שְׂאֵר
אוֹמִין. אָבֵל אֵינוֹן חִיבָא דְלֹא מִשְׁתַּדְּלִין בְּאוֹרֵייתָא
וּמִצְוֹת, וְלִית עֲלֵיהוּ עוֹל תּוֹרָה וְעוֹל תְּפִלִּין, וּשְׂאֵר
פְּקוּדִין, אֵינוֹן עַבְדִּין לְאוֹמִין דְּעִלְמָא, וּמִשְׁתַּעֲבָדִין בְּהוּ.
כְּגוֹן (דְּבָרִים ו) עֲבָדִים הַיֵּינוּ לְפָרְעָה בְּמִצְרַיִם.

וְאִי נְטָרֵי שְׁבִתוֹת וְיָמִים טוֹבִים, אֲתַמַּר בְּהוּ וַיִּצְיָאֵנוּ יי'
אֱלֹהֵינוּ. וַיִּתְקַיִם בְּהוּ, (שְׁמוֹת כג) לְמַעַן יִנּוּחַ שׁוֹרֵף
וְחַמּוּרָף, חַמּוּר בַּתּוֹרָה וּבְמִצְוֹת, וַיִּנְפֹשׁ בֶּן אִמְתָּךְ
וּבְהַמְתָּךְ, עִם הָאֶרֶץ בְּהֵמָה אִקְרִי. וְלִכְתָּר דְּיִיעוֹל גְּרַמְיָה
תַּחַת אֲדָם בַּתּוֹרָה, יִתְקַיִם בִּיהַ (תְּהִלִּים לו) אֲדָם וּבְהֵמָה
תוֹשִׁיעַ יי'. אִם הוּא כְּסוֹס דְּרִכִּיב עֲלֵיהַ מְאָרִיָה, וְסָבִיל
לֵיהַ, וְלֹא מְבַעֵט בְּמְאָרִיָה.

וּמַאי סָבִילוֹ דְּעַם הָאֶרֶץ לְתַלְמִיד חֲכָם. בְּגִין, דְּתַלְמִיד
חֲכָם פְּיוֹם שְׁבִת צָרִיף אִיהוּ, דְּלִית לֵיהַ מְדִילֵיהַ,
וְאִי עִם הָאֶרֶץ סָבִיל לֵיהַ בְּמִמוֹנֵיהַ, וְאִתְנַהֵיג בִּיהַ כְּפּוּם
רְעוּתֵיהַ לְשִׁמְשָׁא לֵיהַ, וְלִאֲתַנְּהֵג בְּפְקוּדִין כְּפּוּם רְעוּתֵיהַ,
יִתְקַיִם בִּיהַ אֲדָם וּבְהֵמָה תוֹשִׁיעַ יי'. יוֹשִׁיעַ לֵיהַ מִשׁוּד
וּגְזֵלָה, יוֹשִׁיעַ לֵיהַ מִמְלֶאךָ הַמְּוֹת, דְּלֹא שְׁלִיט עֲלֵיהַ,
וַיִּשְׁחַט לֵיהַ בְּסַכִּין פְּגוּם דִּילֵיהַ. וְכָל מְאֵן דְּשְׁחִיט בְּסַכִּין
פְּגוּם, נְבִלָה אִיהוּ, דְּאֲתַמַּר בִּיהַ לְכָלֵךְ תִּשְׁלַחֵן אוֹתוֹ,
דְּאִיהוּ סְמָ"ל.

וְנִפְשׁ דְּתַלְמִיד חֲכָם אֲתַקְרִיאת שְׁבִת מְלָכָתָא, נִפְשׁ יִתְרָה

ורוח שכלי. והם נשמה יתרה, רוח יתרה, על נשמה ורוח ונפש, שהם עבדים ששולטים בגוף של ימות החל. נשמה יתרה, נשמת כל חי, כתר הראש צדיק, שהוא יום השבת. ובנשמה היתרה הזו תהלה יה, שהם אבא ואמא, שעליהם נאמר (ישעיה סד) עין לא ראתה אלהים זולתך, משהו שהיא מרפכה לעלת העלות, שהוא מכסה ולא שולטת עליו העין, ומשהו כף עין לא ראתה. רוח יתרה, הנהר שיוצא מעדן מבין אבא ואמא, ומהלכו חמש מאות שנה, ומגיע לששי שהוא צדיק להשקות את הגן, שהיא נפש יתרה, מלכות.

הנשמה ששולטת בימות החל על עבד ה' היא מכסא הכבוד, כמו שבארנו בעלי המשנה, כל הנשמות גזורות מתחת פסא הכבוד. ורוח ששולטת בימות החל על עבד ה', היא מעבד המלך מטטרו"ן, כולל ששה סדרי משנה, והיא שש מעלות לפסא. והנפש ששולטת בימות החל היא מכסא דין, סנדלפו"ן, תכלת שבציצית, כמעשה לבנת הספיר. אבל בת המלך, בפסח, היא נפש השכלית, ליל שמורים, מצה שמורה, ורוח שמור כנגדה היא יום טוב, והיא יום שבת, זכור ושמור, משהו שהיא אצילות ממלכות.

וכך תלמידי חכמים, בני המלך והמלכה, נקראו שבתות וימים טובים, ואין להם משלהם, שאינם בעלי מלאכה כמו שאר העבדים בני החלין. שכרם בעולם הזה ובעולם הבא לענג אותם בכל מיני מאכל ומשתה,

דשבת. וענג דיליה נשמת חיים, ורוח שכלי. ואינון נשמה יתרה, רוח יתרה, על נשמה ורוחא ונפשא, דאינון עבדין, דשולטין בגופא, דיומין דחול. נשמה יתרה, נשמת כל חי, כתר בראש צדיק, דאיהו יום שבת. ובהאי נשמה יתרה תהלה יה, דאינון אבא ואמא, דעלה אתמר, (ישעיה סד) עין לא ראתה אלהים זולתך, בגין דאיהו מרפכה לעלת העלות, דאיהו מכוסה ולא שליט עליה עינא, ובגין דא עין לא ראתה.

רוחא יתרה, נהר דנפיק מעדן, מבין אבא ואמא. ומהלכו חמש מאה שנין, ומטי לשתיתאה דאיהו צדיק. להשקות את הגן, דאיהו נפש יתרה, מלכות.

נשמה דשולטא ביומין דחולא, על עבד יי, איהו מכסא הכבוד. כמה דאוקמוה (דף כ"ט ע"ב) מארי מתניתין, כל הנשמות גזורות מתחת פסא הכבוד. ורוח דשולטא ביומי דחול, על עבד יי, איהו מעבדא דמלכא מטטרו"ן, כליל שית סדרי משנה, ואיהו שש מעלות לפסא. ונפש דשליט בחול, איהו מכסא דין, סנדלפו"ן, תכלת שבציצית, כמעשה לבנת הספיר. אבל ברתא דמלכא. בפסח, איהו נפש השכלית, ליל שמורים, מצה שמורה, ורוח שמור לקבליה איהו יום טוב, ואיהו יום שבת, זכור ושמור. בגין דאיהו אצילות ממלכות.

והכי תלמידי חכמים, בנוי דמלכא ומטרוניתא, אתקריאו שבתות וימים טובים, ולית לון מדלהון, דלאו אינון בעלי מלאכה, כשאר עבדין בנוי דחולין. אגרא דלהון בעלמא דין, ובעלמא דאתי, לענגא לון בכל מיני מאכל ומשתה, ולאוקרא לון בלבושין שפירין, כגוונא דשבת, דאתמר ביה, כבדהו בכסות נקיה. כל מה דעבד בר נש לשבתות וימים טובים, אית למעבד לון.

ומאן דמחלל שבת חייב סקילה. והכי מאן דאשתמש בתגא, חלף. והכי הוא המשתמש במי ששונה הלכות, דמחלל תורתיה. ופל שפן המבזה ליה, פאילו מבזה שבתות ומועדות. ואוקמוה מארי מתניתין, כל

ולכבדם כמלכושים יפיעיקמו
ששבת, שנאמר בה, כבדהו
בכסות נקיה. פל מה שעושה
אדם לשבתות וימים טובים, יש
לעשות להם.

ומי שמחלל שבת חייב סקילה.
וכן מי שמשתמש בכתר חולף.
וכך מי שמשתמש במי ששונה
הלכות, שמחלל את תורתו. וכל
שפן המבזה אותו, פאלו מבזה
שבתות ומועדות. ופרשוה בעלי
המשנה, פל המבזה את
המועדות, פאלו כופר בעקר.

וכמו שפל פלי בית המקדש
שנקראו קדש, כך פל אותם
שמשתמשים תלמידי חכמים
נקראים קדש. ותלמידי רב, שהם
כנגד איברי הגוף, נקראו קדש
קדשים. וסוד הדבר רמזו בהם,
(שמותכו) והבדילה הפרכת לכם בין
הקדש ובין קדש הקדשים.
ומטטרו"ן, אמה ומחנותיך,
צריכים להקריבם קרבן לפני ה'
בכל לילה.

עשיה, לקבל עליו על מלכות
שמים, זו קבלת יסורים של עניות
לתלמיד חכמים, שהוא מות לגוף
הבהמות. שמזון התורה הוא
מזון של הנשמה ורוח נפש
השכליים, שהם כהן לוי וישראל.
הכהן בו י', חכמה ודאי. הלוי בו
ה', תבונה. ישראל בו דעת, וזו
ו'. נפש יתרה, ה' אחרונה, רמ"ח
מצוות עשה ושס"ה לא תעשה.
ותורה זו אדם. זהו שכתוב זאת
התורה אדם. וזה כולל את השם
המפרש יו"ד ה"א וא"ו ה"א.
זוהי התורה מזון לאדם בארבע
הפנים שלו. מזון הבהמות לחם
ויין ובשר וכל מיני פרות, (קהלת

ז) לעמת זה עשה האלהים.
וצריך אדם להקריב בכל לילה
קרבן נפש ורוח ונשמה של
במחשבתו קרבן לפני ה'. להוציא

המבזה את המועדות, פאלו
וכגוונא דכל מאני בית המקדש ואתקריאו קדש, הכי
כל אינון דמשמשי תלמידי חכמים, אתקריאו
קדש. ותלמידי דרב דאינון לקבל אברים דגופא,
אתקריאו קדש קדשים. ורזא דמלה קא רמיז בהון, (שמות
כו) והבדילה הפרכת לכם בין הקדש ובין קדש הקדשים.
ומטטרו"ן, את ומשריין דילך, צריכין לקרבא לון קרבנא
קדם יי' בכל ליליא.

עשיה לקבל עליה עול מלכות שמים, דא קבלת יסורין
דעניות לתלמיד חכם איהו מות לגופא דבעירן.
דמזונא דאורייתא, איהו מזונא דנשמתא ורוחא ונפשא
שכליים, דאינון כהן לוי וישראל. כהן ביה י', חכמה
ודאי. לוי, ביה ה', תבונה. ישראל, ביה דעת, ודא ו'.
נפש יתירה, ה' בתראה, רמ"ח מצוות עשה ושס"ה לא
תעשה. ותורה דא אדם, הדא הוא דכתיב, (במדבר יט) זאת
התורה אדם. ודא כליל שמא מפרש, יו"ד ה"א וא"ו
ה"א. האי איהו אורייתא מזונא לאדם, בד' אנפין דיליה.
מזונא דבעירן, נהמא וחמרא ובשרא, וכל מיני פירות,
(קהלת ז) זה לעמת זה עשה האלהים.

וצריך בר נש, לקרבא בכל ליליא, קרבן נפשא ורוחא
ונשמתא דבעירן, קדם יי'. ויתודה בכמה מיני
ודויין, ויסלק לון במחשבתיה, קרבנא קדם יי'. לאפקא
לון בקריאת שמע, (בלב אחד) לקמי קדשא בריך הוא,
ונפיק רוחיה דדפיק בערקין דלבא. נפש, וכוין בשרפתה,
ובשחיטתה, ובנחירתה, דהו נחירין פהנייא, הדא הוא
דכתיב ומלק את ראשו ממול ערפו ולא יבדיל. והיינו
חנק. ותלתא מיתות אלין, הו פמרה סומקא, ירוקא,
אוקמא. דאינון בכבד פמרה בטחול, ואינון בתלת קליפין
דאגוזא.

וקורם דא, יתקן מזבח אבנים, ויכוין למעבדה סקילה,
ממרה חוורא, דשלטת בכנפי ריאה, באינון
בהמות לפני ה', ויתודה בכמה מיני ודויים, ויעלה אותם

אותם בקריאת שמע (פלב אהד) לפני הקדוש ברוך הוא, ויוציא את רוחו שדופק בעורקי הלב. הנפש, כגון בשרפתה ובשחיתותה ובנחירתה, שהיו הפהנים נזחרים, זהו שפתוב ומלק את ראשו ממול ערפו ולא יכדיל. והינו חנק. ושלוש המיתות הללו היו כמו מרה אדמה, ירקה ושחרה, שהם בפכד, בפירה ובטחול, והם כשלוש קלפות האגוז.

וקדם לכן יתקן מזבח אבנים, ויכון לעשות סקילה מפירה הלבנה ששולטת בכנפי ראה באותן סרכות שאותן הבהמות תפוסות שם. ויורדת אש תכלת ומכלה אותם, ויהיו החיות והבהמות והעופות טהורים לקרב לה ולהשרות שמו עליהם. באותו זמן יתקיים בהם, (דברים ד) ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים. ויהיו כמו סוס שאדונו רוכב עליו. זהו שפתוב (חבוק ג) פי תרכב על סוסך מרפבתיך ישועה. ובאותו זמן - אדם ובהמה תושיע ה'.

והתלמיד חכם שקול לכל בעלי התורה, וכך צריך לשקל עצמו מצדה של התורה, ומצד האכרים של הגוף צריך לשקל לעצמו לכל עמי הארץ, כמו שבארוה בעלי המשנה, לעולם יראה אדם עצמו כאלו כל העולם פלו תלוי בו. ויכון בנפשו וברוחו ובנשמתו לעשות אותם קרפנות עם כל בני העולם. והקדוש ברוך הוא מצרף מחשבה טובה למעשה. ובזה, אדם ובהמה תושיע ה'. כמו כל התנאים והאמוראים אליו, ואמרו כלם בקול אחד: אפה הוא הרועה הנאמן שיש לו רשות לעשות את כל זה, שאפה שקול לכל ישראל, ומשום כך שלח אותך הקדוש ברוך הוא ביניהם. (ע"כ הרעיא מהימנא).

תוספתא

זאת תורה העלה. אמר רבי חייא, את הפסוק הזה בארנו בגן הזה: זאת תורת - זו כנסת ישראל. העלה - זו מחשבה רעה, שעולה על רצונו של אדם להסיטו מדרך האמת. היא העלה - היא היא שעולה להסטיין על האדם, ורועה לשרף אותו באש, כדי שלא ינתן לו מקום להשטיין.

סרכות דאלין בעירן תפוסין תמן. ונחיתת אשא תכלא, וישעי לון, ויהון חיוון ובעירן ועופין דכין, לקרבה ליי, ולשרייה שמייה עלייהו. בההוא זמנא יתקיים בהו, (דברים ד) ואתם הדבקים ביי' אלהיכם חיים. ויהון כסוסיא דרכיב מאריה עלייהו, הדיא הוא דכתיב, (חבוק ג) פי תרכב על סוסך מרפבתיך ישועה, ובההוא זמנא (תהלים לו) אדם ובהמה תושיע יי'.

ותלמיד חכם איהו שקיל לכל מארי תורה, והכי צריך למהוי שקיל גרמיה מסטרא דאורייתא, ומסטרא דאברים דגופא, צריך למשקל גרמיה לכל עמי הארץ. כמה דאוקמיה מארי מתניתין, לעולם יראה אדם עצמו, כאלו כל העולם פלו תלוי בו. ויכוין בנפשיה וברוחיה ובנשמתיה, למעבד לון קרפנין, עם כל בני עלמא. וקודשא בריך הוא מצרף מחשבה טובה למעשה. ובדיא אדם ובהמה תושיע יי'. כמו כלהו תנאין ואמוראין לגביה, ואמרו כלהו בקלא חדא, אנהו הוא רעיא מהימנא, דאית לך רשו למעבד כל דא, דאנהו שקיל לכל ישראל, ובגין דא שלח לך קדשא בריך הוא בינייהו. (ע"כ רעיא מהימנא).

תוספתא

(ויקרא ו) זאת תורת העולה. אמר רבי חייא, האי קרא אוקימנא ליה בהאי גוונא, זאת תורת: דא כנסת ישראל. העולה דא מחשבה רעה, דאיהי סלקא על רעותא דבר נש, לאסטא ליה מארחא דקשוט. היא העולה: היא היא דסלקא ואסטטיה ליה לבר נש, בעי לאוקדא ליה (דף ג' ע"א) בנורא. בגין דלא יתיהיב ליה

ולכן, על המזבח כל הלילה. מי הלילה? זו כנסת ישראל, שהיא זאת, לטהר את האדם מאתו רצון.

על מוקדה, משום שנהר דינור הוא מקום לשרף את כל אלו שלא עומדים בקיומם, שהרי מכניסים אותם לאותה אש בוערת ומעבירים את שליטתם מן העולם. וכדי שלא תשלט, (צריך) על מוקדה כל הלילה, ותפגע ולא תשלט. (ע"כ תוספתא).

כתוב (מלכים א' ט) והנה ה' עבר ורוח גדולה וחזק וגו'. רוח גדולה שאמרנו, וכתוב לא ברוח ה'. ואחר הרוח רעש, שכתוב (יחזקאל א) ותשאני רוח ואשמע אחרי קול רעש גדול. הרי רעש אחר הרוח. ואחר הרעש אש, זהו שכתוב (דניאל ז) נהר דינור יוצא ושופע מלפניו וגו'.

רבי יצחק אמר, הינו שכתוב (יחזקאל א) ודמות החיות מראיהם כגחלי אש בערות כמראה הלפדים היא מתהלכת בין החיות ונגה לאש ומן האש יוצא ברק. ואחר האש קול דממה דקה, הקול הזה קול אחרון, שהוא דממה דקה, שאין לה דבר פרט משלה, אלא היא דוממת מעצמה. וכשמתכנסים עליה, היא נשמעת בכל העולמות, וכלם מזדעזעים ממנה. דממה דקה, למה היא דקה? משום (שהיא) (שבאה) הקטנה מפלן.

רבי חייא אמר, אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה, דא אשו דיצחק. דכתוב, (בראשית כב) הנה האש והעצים, והינו אש תמיד, שעומדת תמיד. והעצים - אלו העצים של אברהם, שכתוב ובער עליה הכהן עצים בבקר בבקר. שנינו, מהאש של יצחק שופע ומגיע למזבח הנה, ויוצאת גחלת אחת לצד מזרח, וגחלת אחת לצד

היבטא לאסטא, ובגין כך על המזבח כל הלילה. מאן לילה. דא כנסת ישראל, דאיהי זאת לאתדבא בר נש מההוא רעותא.

על מוקדה, בגין דנהר דינור איהו אתר לאוקדא, לכל אינון דלא קיימי בקיומיהו, דהא עאלין לון בההוא נורא דדליק ומעפרי שולטניהון מעלמא. ובגין דלא תשלוט (ס"א אצטריף) על מוקדה כל הלילה, ואתפסייא ולא שלטא. (ע"כ תוספתא).

כתוב (מלכים א' ט) והנה יי' עבר וגו' ורוח גדולה וחזק וגו'. רוח גדולה דאמרן, וכתוב לא ברוח יי'. ואחר הרוח רעש דכתוב, (יחזקאל א) ותשאני רוח ואשמע אחרי קול רעש גדול. הרי רעש אבתייה דרוח. ואחר הרעש אש, דא הוא דכתוב (דניאל ז) נהר דינור נגיד ונפק מן קדמוהי וגו'.

רבי יצחק אמר היינו דכתוב, (יחזקאל א) ודמות החיות מראיהן כגחלי אש בוערות כמראה הלפידים היא מתהלכת בין החיות ונגה לאש ומן האש יוצא ברק ואחר האש קול דממה דקה. קול דא, קול בתראה, דהיא דממה, דלית לה מלה פרטא, אלא היא דממה מגרמה. וכד מתפנשי עליה, היא אשתמע בכלהו עלמין, וכלהו מזדעזעי מנה. דממה דקה, אמאי היא דקה. בגין (ס"א דאיהי) (דאיהי) זעירא מכלא.

רבי חייא אמר, אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה, דא אשו דיצחק. דכתוב, (בראשית כב) הנה האש והעצים, והינו אש תמיד, דקיימא תדיר. והעצים, אלן עצים דאברהם, דכתוב ובער עליה הכהן עצים בבקר בבקר. תנו, מאשא דיצחק נגיד ומטי להאי מזבח, ונפיק גומרא חד לסטר מזרח, וגומרא ומגיע למזבח הנה, ויוצאת גחלת אחת לצד מזרח, וגחלת אחת לצד

צפון, ונחלת אחת לצד דרום, לארבע קרנות המזבח, והפכה מסוכב אותה לארבע קרנות.

במזבח (במזרח) יש כבש אחד בדרגות ידועות, והדרגה התחתונה מגיעה ויורדת לתהום העליון, מתוך שש אחת. ובשעה שאותן הגחלים מגיעות לארבע הקרנות, רוח אחת מתעוררת ויורדת לאותו התהום העליון.

ובאותו מקום יש צבאות צבאות שאומרים קדוש בקול גדול עליון. ומצד אחר אומרים קדוש בקול נעימות עליונה. ומצד אחר צבאות אחרים שאומרים קדוש. וכן לארבע הקרנות. שש מאות אלף רכבות צבאות בכל קרן נמצאים, ועליהם מונה אחד, וכלם לבושים אפוד, ועומדים לסדר עבודת המזבח פנגד התחתונים.

במקום אחר נמצאים גלי הים שנוהמים ויורדים בדרגות ידועות, ושם צבאות שאומרים בקול נעימות, ברוך פבוד ה' ממקומו. וכלם משבחים בשירה ולא שוקטים ביום ובלילה, וכלם מסדרים שבח בקול נעימות.

במקום אחר נמצאים צבאות צבאות, עומדים בפחד, בזיע, ברתת, כמו שנאמר (יחזקאל א) ונגה להם ויראה להם. (וגבה להם ויראה להם). וכלם מסתכלים אל אותו מזבח שלמעלה.

ובשעה שמגיעה האש של יצחק על גבי המזבח, כמה זיקים עולים ויורדים לכל עבר, ולוהטים מהם כמה תקיפים בעלי כח, גבורים של העולם. ואלמלא שהפכה עומד על המזבח ומסדר עצים, לא יכול העולם לעמד לפניהם. מאלה

חד לסטר מערב, וגומרא חד לסטר צפון, וגומרא חד לסטר דרום, לד' זווין דמדבחה, וכהנא אסחר לה לד' זווין.

במדבחה (ס"א במזרח) אית כבש חד, בדרגין ידיען. ודרגא תתאה, מטי ונחית לתהומא עלאה, מגו שית חד. ובשעתא דאינון גומרין מטו לד' זווין, חד זיקא אתער ונחית לה הוא תהומא עלאה.

ובהוא אתר, אית חיילין חיילין דאמרי קדוש, בקל רב עלאה. ומסטרא אחרא אמרי קדוש, בקל נעימותא עלאה. ומסטרא אחרא, חיילין אחרנין דאמרי קדוש. וכן לד' זווין. שית מאה אלף רבוון חיילין בכל זוויא אשתכח, ועלייהו חד ממנא, וכלהו מתלבשי אפודא, וקיימי לסדרא פולחנא דמדבחה לקבל תתאי.

באתר אחרא משתפחי גלגלי ימא דנהמין, ונחתין בדרגין ידיען, ותמן חיילין אמרין בקל נעימותא, (יחזקאל ג) ברוך פבוד יי ממקומו. וכלהו משבחי בשירתא, ולא משתככי ביממא ובליליא, וכלהו מסדרי שבחא בקל נעימותא.

באתר אחרא, משתפחי חיילין חיילין, קיימין בדחילו בזיע ברתת, כמה דאת אמר (יחזקאל א) ונגה להם ויראה להם. (וגבה להם ויראה להם). וכלהו מסתכלי לגבי ההוא מדבחה דלעילא.

ובשעתא דמטי אשא דיצחק על גבי מדבחה, כמה זיקין סלקין ונחתין לכל עיבר, ומתלהטין מנייהו, כמה תקיפין מארי דחילא, גיברין דעלמא. ואלמלא דכהנא קאים על מדבחה, ומסדר אעין, לא יכול עלמא למיקם קמייהו. מאלין גומרין וזיקין דנפקין, מתלהטן גביהון דאינון חיוון,

הגחלים והזיקים שיצואים, לוחטים גביהם של אותן חיות, כמו שנאמר ודמות החיות מראיהם כגחלי אש בערות כמראה הלפדים.

מצד זמין של אותן החיות מתעוררת רוח אחת מלמעלה, נושבת ויושבת באותה האש, ומתלהטת ומתבשמת, ולוהטת, ושוככת בזיו יקר, ומאירה לכמה צבאות שעומדים בצד זמין. ומצד השמאל מתעוררת רוח אחרת חזקה משברת סלעים ונושבת (וישבת) באותה האש ומתחזקת ומתגברת. ואז מתלבשת ממנה אותה רוח שמצד שמאל, ומאירה (ולוהטת) לכמה צבאות שעומדים באותו צד, וכן לארבעת הצדדים, לארבע מחנות. וכלם מתבשמים בשעה שהפהן עולה על המזבח. אמר רבי אבא, שני מזבחות הם למטה, ושנים למעלה, אחד פנימי של הפל, שנקרכת בו הקטרת הפנימית ודקה, קשר האמונה, והפהן העליון מהפל קושר (מקטיר) את הקטרת הזו בקשר האמונה, וזה נקרא מזבח הדקה. ומכאן נקטר ונקשר קשר האמונה בקשר אחד. ומזבח אחד אחר שנקרא מזבח הנחשת, וזהו בחוץ, (גדול עליון) ומיכאל השר הגדול מקריב עליו קרבן גיחח לקדוש ברוך הוא. ולמטה - מזבח הדקה ומזבח הנחשת, בזה קטרת, ובזה חלבים ואמורים.

ועל זה כתוב, (משליכו) שמן וקטרת ישמח לב. ולא כתוב שמן וחלבים ואמורים ישמח, אף על גב שהם התבשומות של הרגז והדין. אבל שמן וקטרת הם שמחת הפל, ולא מצד הרגז והדין. והמזבח הזה שהוא פנימי של קטרת (שהם פנימיות הקטרת) דקה,

כמה דאת אמר ודמות החיות מראיהם כגחלי אש בוערות כמראה הלפידים.

מספרא דימינא דאינון חיוון, אתער רוחא חדא מלעילא, נשיב ויתיב בההוא אשא, ומתלהטא ומתבסמא, ולהיט, ושכיף בזיווא יקירא, ונהיר לכמה חיילין דקיימין בספרא דימינא. מספרא דשמאלא, אתער רוחא אחרא תקיפא, מתבר טנרין, ונשיב (ס"א ותיב) בההוא אשא, ואתתקף ואתגבר. פדין אתלבש מניה ההוא רוחא דמספרא דשמאלא, ונהיר (ס"א ולהיט) לכמה חיילין דקיימין לההוא סטר. וכן לארבע סטרין, לד' משריין. וכלהו מתבסמן בשעתא דכהנא סליק על מדבחה.

אמר רבי אבא תרין מדבחאן אינון לתתא, ותרין לעילא. חד פנימאה דכלא, (דף 2 ע"ב) דמתקרב ביה קטרת פנימאה, ודקה. קשורא דמהימנותא, וכהנא עלאה מפלא, אתקשר (נ"א אקשר) קטורתא דא, בקשורא דמהימנותא, ודא אתקרי מזבח הדקה, ומתבסמא אתקטר ואתקשר קשורא דמהימנותא, בחד קשורא. וחד מדבחה אחרא, ואקרי מזבח הנחשת, ודא הוא לבר, (ברכא עלאה) ומיכאל השר הגדול, מקריב עליה קרבנא גיחח דקודשא ברין הוא. ולתתא, מזבח הדקה, ומזבח הנחשת, בדא קטרת. ובדא חלבין ואמורין.

ועל דא כתיב, (משליכו) שמן וקטרת ישמח לב. ולא כתיב שמן וחלבין ואמורין ישמח, אף על גב דאתבסמותא דרוגזא ודינא אינון. אבל שמן וקטרת, חדותא דכלא איהו, ולא מספרא דרוגזא ודינא. ודא מדבחה דאיהו פנימאה דקטרת (ס"א דאינון פנימאה דקטרת) דקה,

בְּדִקּוֹתָא שֶׁל הַפֶּל, בְּקֶשֶׁר הָאֲמוּנָה,
נִקְרָא קוֹל דְּמָמָה דְקָה, וּבְגִין דְּאִיהוּ מְדַבְּחָא
שֶׁהוּא הַמְזַבֵּחַ הַפְּנִימִי שֶׁנִּקְשָׁר
בְּקֶשֶׁר הָאֲמוּנָה.

מְזַבֵּחַ אַחֵר נִקְרָא מְזַבֵּחַ הַחִיצוֹן,
וְהַפְּנִימִי נִקְרָא מְזַבֵּחַ ה'. הָאֲחֵר
נִקְרָא מְזַבֵּחַ הַנְּחֻשֶׁת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
(מלכים א-ח) מְזַבֵּחַ הַנְּחֻשֶׁת אֲשֶׁר
לְפָנַי ה' קִטְן מֵהַכִּיל וְגו'. רַבִּי יוֹסִי
אָמַר מִפְּאֵן, (דברים לג) וְכָלִיל עַל
מְזַבְּחֶךָ, שְׁנַיִם. וְכַתוּב עַל
מְזַבְּחוֹתַי לְרִצּוֹן.

רַבִּי אֲבָא (אָהֳא) אָמַר, כְּתוּב (שמות
יז) וַיִּבֶן מֹשֶׁה מְזַבֵּחַ וְגו', פִּנְגֹּד
אוֹתוֹ פְּנִימִי בְּנָה אֵת זֶה, וְעַל זֶה
נִקְרָא ה' נְסִי. מַה זֶה נְסִי? שְׂרָשִׁם
אֵת הָרָשָׁם שֶׁל אוֹת הַבְּרִית
הַקְּדוּשׁ. שֶׁבִשְׂעָה שֶׁעֲמַלְק בָּא
לְהַעֲבִיר אֵת הָרָשָׁם הַקְּדוּשׁ הַזֶּה
מִיִּשְׂרָאֵל, הַמְזַבֵּחַ הַזֶּה עֲמַד כְּנִגְדּוֹ
לְנִקֵּם אוֹתָהּ נִקְמַת אוֹת הַבְּרִית,
וְלָכֵן נִקְרָא (ויקרא כו) חֶרֶב נִקְמַת
נִקֵּם בְּרִית. וְזוֹ הַתְּקִינָה לִישְׂרָאֵל
רָשָׁם קְדוּשׁ. וּמֹשֶׁה בְּנָה כְּנִגְדָּה
מְזַבֵּחַ, וְנִקְרָא לוֹ ה' נְסִי, וְזֶהוּ
מְזַבֵּחַ הַפְּנִימִי, (מלכים א-ט) קוֹל
דְּמָמָה דְקָה.

וְעַל כֵּן, אֵשׁ תְּמִיד תּוֹקֵד עַל
הַמְזַבֵּחַ וְגו', אֵשׁ שֶׁנִּמְצְאָת תְּמִיד.
וּמִי הִיא? הָאֵשׁ שֶׁל יִצְחָק. וְאֵז
הַשֵּׁם הַזֶּה - אֲדֹנָי. וְכַשִּׁיסְדֵּר
עָלָיו הִפְהִן אוֹתָם עֲצִים, הוּא
מִתְבַּשֵּׂם בְּשֵׁם, וְקוֹרְאִים לוֹ בְּשֵׁם
הַרְחָמִים - יי, וְקוֹרְאִים לָהּ בְּשֵׁם
הַזֶּה. וְלִפְעָמִים עוֹמְדָת כְּמוֹ זֶה,
וְלִפְעָמִים עוֹמְדָת כְּמוֹ זֶה. רַבִּי
שִׁמְעוֹן אָמַר, שְׁנַיִם הֵיוּ, וְהַפְּנִימִי
עוֹמֵד עַל אוֹתוֹ אֶחָד שֶׁבְּחוּץ,
וּמִמֶּנּוּ נִזְוֵן, וְנִקְשָׁרִים זֶה עִם זֶה.
זֶה קָרְבַּן אֶהְרֹן. רַבִּי חִזְקִיָּה פֶּתַח,
(תהלים קמה) צְדִיק בְּכָל דְּרָכָיו
וְחֹסֵיד בְּכָל מַעֲשָׂיו. צְדִיק ה' בְּכָל
דְּרָכָיו, הָרִי שְׁנִינוּ, כְּמָה יֵשׁ לְבָנִי
אָדָם לְהַתְּבוֹנֵן בְּכַבּוֹד רְבוּנָם שְׁלֵא

בְּדִקּוֹתָא דְכֻלָּא, בְּקֶשֶׁרָא דְמַהִימְנוּתָא, אֲקָרִי
קוֹל דְּמָמָה דְקָה, וּבְגִין דְּאִיהוּ מְדַבְּחָא
פְּנִימָאָה, דְּאֵתְקֶשֶׁר בְּקֶשֶׁרָא דְמַהִימְנוּתָא.

מְדַבְּחָא אַחֵרָא, אֲקָרִי מְזַבֵּחַ הַחִיצוֹן. וּפְנִימָאָה
אֲקָרִי מְזַבֵּחַ יי. אַחֵרָא, אֲקָרִי מְזַבֵּחַ
הַנְּחֻשֶׁת, כְּמָה דְאֵתְ אָמַר (מלכים א, ח) מְזַבֵּחַ הַנְּחֻשֶׁת
אֲשֶׁר לְפָנַי יי קִטְן מֵהַכִּיל וְגו'. רַבִּי יוֹסִי אָמַר
מֵהֶכָּא, (דברים לג) וְכָלִיל עַל מְזַבְּחֶךָ, תְּרִי. וְכַתִּיב
עַל מְזַבְּחוֹתַי לְרִצּוֹן.

רַבִּי אֲבָא (אָהֳא) אָמַר, כְּתִיב (שמות יז) וַיִּבֶן מֹשֶׁה
מְזַבֵּחַ וְגו', לְקַבֵּל הֵהוּא פְּנִימָאָה בְּנָה
הַאי, וְעַל דָּא אֲתִקְרִי יי נְסִי. מַהוּ נְסִי. דְרָשִׁים
רְשִׁימָא דָּאָת קְרִימָא קְדִישָׁא. דְבִשְׂעָתָא דְעֲמַלְק
אֵתָא לְאֶעֱבָרָא הַאי רְשִׁימָא קְדִישָׁא מְנִייהוּ
דִישְׂרָאֵל, הַאי מְזַבֵּחַ קְרִימָא לְקַבְּלִיהּ לְנִקְמָא
הֵהוּא נִיקְמָא דָּאָת קְרִימָא, וְעַל דָּא אֲתִקְרִי (ויקרא
כו) חֶרֶב נִיקְמַת נִקֵּם בְּרִית. וְדָא אֲתִקְנַת לְהוּ
לִישְׂרָאֵל רְשִׁימָא קְדִישָׁא. וּמֹשֶׁה בְּנָה לְקַבֵּל
הַאי מְזַבֵּחַ, וְקָרִי לִיהּ יי נְסִי. וְדָא הוּא מְזַבֵּחַ
פְּנִימִי, (מלכים א, ט) קוֹל דְּמָמָה דְקָה.

וְעַל דָּא אֵשׁ תְּמִיד תּוֹקֵד עַל הַמְזַבֵּחַ וְגו', אֵשׁ
דְּאִשְׁתַּכַּח תְּדִירָא. וּמֵאִי אִיהוּ. אֵשׁ
דִּיצְחָק. וּכְדִין, שְׂמָא דָּא, אֲדֹנָי. וְכַד יִסְדֵּר
עָלָה כְּהֵנָּא אֵינוֹן אָעִין, אֲתַבְּסָמָא בְּשְׂמָא,
וְקָרִינוֹן לָהּ בְּשְׂמָא דְרַחֲמִי, יי, וְקָרִינוֹן לָהּ
בְּשְׂמָא דָּא. וְלִזְמַנִּין קְרִימָא כְּגוּוֹנָא דָּא, וְלִזְמַנִּין
קְרִימָא כְּגוּוֹנָא דָּא. רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, תְּרִי הוּוּ,
וּפְנִימָאָה קְרִימָא עַל הֵהוּא דְלִבְר, וּמִנָּה אֲתִזְוֵן,
וְאֵתְקֶשֶׁרָא דָּא בְּדָא.

זֶה קָרְבַּן אֶהְרֹן. (ויקרא ו) רַבִּי חִזְקִיָּה פֶּתַח, (תהלים
קמה) צְדִיק יי בְּכָל דְּרָכָיו וְחֹסֵיד בְּכָל
מַעֲשָׂיו. צְדִיק יי בְּכָל דְּרָכָיו, הָא תְּנִינֵן, כְּמָה
אֵית לּוֹן לְבָנִי נְשָׂא לְאִסְתַּפְּלָא בִּיקְרָא

יִסְטוּ מִדְּרָכָם הַחוּצָה, שֶׁהָרִי בְּכָל יוֹם וְיוֹם הַדִּין תְּלוּי בְּעוֹלָם, מִשּׁוּם שֶׁהָעוֹלָם נִבְרָא וְעוֹמֵד עַל הַדִּין. וְכֵן צָרִיךְ אָדָם לְהִשְׁמַר מִחֻטְאֵיו, שְׂלֵא יֵדַע אֶת הַזְּמַן שֶׁהַדִּין שׁוֹרָה עָלָיו. יוֹשֵׁב בְּבֵיתוֹ - הַדִּין שׁוֹרָה עָלָיו. יוֹצֵא מִבֵּיתוֹ הַחוּצָה - הַדִּין שׁוֹרָה עָלָיו, וְלֹא יֵדַע אִם לְשׁוֹב לְבֵיתוֹ וְאִם לֹא. יוֹצֵא לְדֶרֶךְ - עַל אַחַת פְּמָה וְכַפָּה, שֶׁהָרִי הַדִּין יוֹצֵא כְּנִגְדּוֹ. זֶהוּ שְׂכָתוֹב (שם פה) צָדֵק לִפְנֵי יְהוָה. מִשּׁוּם כִּף צָרִיף לְהַקְדִּים וּלְבַקֵּשׁ רַחֲמִים מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ כְּדֵי שְׂיִנְצַל מִן הַדִּין בְּשַׁעַה שֶׁהוּא שׁוֹרָה בְּעוֹלָם, שֶׁהָרִי בְּכָל יוֹם וְיוֹם שׁוֹרָה הַדִּין בְּעוֹלָם. זֶהוּ שְׂכָתוֹב וְאֵל זַעַם בְּכָל יוֹם.

עֲתָה יֵשׁ לִזְמַר, הָרִי שְׂנִינּוּ, וְהַתְּעוֹרְרוּ הַחֲבָרִים, אֵל בְּכָל מְקוֹם חֶסֶד הוּא, כְּמוֹ שְׂנֵאֲמַר (דברים ט) הָאֵל הַגָּדֹל, וְזֶה אֹרֶךְ שֶׁל חֲכָמָה עֲלִיּוֹנָה, וְאֵתָה אֲמַרְתָּ וְאֵל זַעַם בְּכָל יוֹם. עֲזוֹב הַפְּסוּק כָּל אֵלּוּ הַשְּׂמוֹת וְאֲחֻזוֹ בְּזָה. אִם כֵּן, לֹא עוֹמְדִים הַדְּבָרִים. וְעוֹד, שְׂכָתוֹב (ישעיה ט) אֵל גְּבוּר, אוֹ שְׂנַעְמִיד אוֹתוֹ בְּדִין, אוֹ שְׂנַעְמִיד אוֹתוֹ בְּרַחֲמִים.

אֲלֵא כִּף שְׂמַעְנוּ, הַרְשָׁעִים מִהַפְּכִים רַחֲמִים לְדִין. שְׂאִין לָךְ בְּכָל אֵלּוּ כְּתָרִים עֲלִיוֹנִים שֶׁל הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ שְׂלֵא כְּלוּלִים רַחֲמִים בְּדִין, וְדִין בְּרַחֲמִים. וְרַשָּׁעִים מִהַפְּכִים רַחֲמִים לְדִין. אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה, טוֹב בְּזָה שְׂכָתוֹב אֵל גְּבוּר, אֵלּא אֵל זַעַם בְּכָל יוֹם מִהוּ? שֶׁהָרִי בְּכָל יוֹם וְיוֹם עוֹמֵד בְּדִין, בֵּין שְׂבִנֵי הָעוֹלָם וְכַאֲשֶׁר, בֵּין שְׂלֵא וְכַאֲשֶׁר. לֹא הָיָה כִּיְדוֹ. בָּאוּ וְשָׁאֲלוּ לוֹ לְרַבִּי שְׂמַעְוֹן. אָמַר לָהֶם, וְדַאי אֵל זַעַם בְּכָל יוֹם, וְהָרִי בְּאֵרוֹהַ הַחֲבָרִים,

דְּמֵאֲרִיהוֹן, וְלֹא יִסְטוּ מֵאֲרַחֲיָהוּ לְבַר. דְּהָא בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא דִּינָא תְּלִי בְּעֵלְמָא, בְּגִין דְּעֵלְמָא עַל דִּינָא אֲתַבְּרִי וְקִיִּמָּא.

וְעַרְ דָּא, בְּעֵי בַר נֶשׁ לְאַסְתְּמָרָא מְחוּבּוּי, דְּלֹא יֵדַע זְמָנָא דְּדִינָא שְׂרִיא עֲלוּי. יִתִּיב בְּבֵיתֵיהּ, דִּינָא שְׂרִיא עֲלוּי. נִפְקַ מִבֵּיתֵיהּ לְבַר, דִּינָא שְׂרִיא עֲלוּי. וְלֹא יֵדַע אִי יִתּוּב לְבֵיתֵיהּ אִי לָאוּ. נִפְיִק לְאַרְחָא, עַל אַחַת פְּמָה וְכַפָּה, דְּהָא כְּדִין דִּינָא נִפְקָא קַמֵּיהּ, הָדָא הוּא דְּכִתְיִב, (תהלים פה) צָדֵק לִפְנֵי יְהוָה. בְּגִין כִּף, בְּעֵי לְאַקְדָּמָא וּלְמַבְעֵי רַחֲמֵי קַמֵּי מִלְּפָא, בְּגִין דִּישְׂתַּזִּיב מִן דִּינָא, בְּשַׁעְתָּא דְּשְׂרִיא בְּעֵלְמָא. דְּהָא כָּל יוֹמָא וְיוֹמָא שְׂרִיא דִּינָא בְּעֵלְמָא, הָדָא הוּא דְּכִתְיִב, (תהלים ט) וְאֵל זַעַם בְּכָל יוֹם.

הַשְּׂתָא אִית לְמִימַר, הָא תְּנִינָן, וְאַתְעָרוּ חֲבָרִיא, אֵל בְּכָל אֲתַר חֶסֶד הוּא, פְּמָה דְּאֵתָ אָמַר (דברים ט) הָאֵל הַגָּדֹל, וְדָא נְהִירוּ דְּחֲכָמָה עֲלָאָה, וְאֵתָ אֲמַרְתָּ וְאֵל זַעַם בְּכָל יוֹם, שְׂבִיִק קָרָא כָּל אֲלִין שְׂמָהֶן, וְאַחִיד בְּהָאִי, אִי הָכֵי לֹא קִיִּימִין מִלֵּילִי. וְעוֹד, דְּכִתְיִב, (ישעיה ט) אֵל גְּבוּר, אוֹ נוֹקִיָּם לִיָּה דִּינָא, אוֹ נוֹקִיָּם לִיָּה רַחֲמֵי.

אֲלֵא הָכֵי שְׂמַעְנָא, חֲיִיבֵיא מְהַפְּכֵי רַחֲמֵי לְדִינָא. דְּלִית לָךְ בְּכָל אֵינּוֹן כְּתָרִין עֲלָאִין דְּמִלְּפָא קַדִּישָׁא, דְּלֹא פְּלִילָן רַחֲמֵי בְּדִינָא, וְדִינָא בְּרַחֲמֵי. וְחֲיִיבֵיא, מְהַפְּכֵי רַחֲמֵי לְדִינָא.

אָמַר לִיָּה רַבִּי יְהוּדָה, שְׂפִיר בְּהוּא דְּכִתְיִב אֵל גְּבוּר, אֵלּא אֵל זַעַם בְּכָל יוֹם מִהוּ, דְּהָא בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא קִיִּימָא בְּדִינָא, בֵּין דְּבִנֵּי עֲלָמָא וְכַאֲשֶׁר, בֵּין דְּלֹא וְכַאֲשֶׁר. לֹא הָוָה כִּיְדִיָּה, אֲתוּ שְׂאִילוּ לִיָּה לְרַבִּי שְׂמַעְוֹן. אָמַר לוֹן, וְדַאי אֵל זַעַם בְּכָל יוֹם, וְהָא אוֹקְמוּהָ חֲבָרִיא,

לְזַמְנִין הוּא דִּינָא, לְזַמְנִין

לעתים הוא דין ולעתים הוא רחמים. אם זוכים בני העולם, הרי אל עומד, והוא חסד. ואם לא זוכים, הרי אל עומד, ונקרא גבור, ועל זה עומד בכל יום.

אבל דבר נאה הוא, אל בכל מקום זהו אור (ר) החכמה העליונה, ועומד בקיומו בכל יום, שפתיב (תהלים נ) חסד אל כל היום. ואלמלא שאל הזה מתעורר בעולם, לא יכול העולם לעמד אפלו שעה אחת מלפני הדינים הקשים שמתעוררים בעולם בכל יום. זהו שפתיב (בראשית ב) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, אל תקרי בהבראם אלא באברהם, בהתעוררות של אברהם עומדים, וכשמתעורר אברהם בעולם, כל אותם הדינים שנמצאים בכל יום ויום, הוא דוחה אותם החוצה ולא עומדים לפניו.

זהו שפתיב ואל זעם בכל יום. נזעם או זעום בכל יום לא כתוב, אלא זעם. בכל יום ויום שנמצא דין, דוחה אותם החוצה, והוא עומד ומבשם את העולם. זהו שפתיב (תהלים מב) יומם יצוה ה' חסדו. ואלמלא זה, לא יכול העולם לעמד אפלו רגע אחד. ולכן הפל עומד משום אברהם. וזה שפתיב אל גבור. לא שהוא גבור, אלא הפסוק הזה רמז הוא שרומז לאבות, ורמז הוא שרומז לאמונה העליונה הקדושה, שפתיב פלא יועץ אל גבור אבי עד שר שלום. פלא - זו החכמה העליונה שמפלאה ומכסית מהפל, כמו שנאמר (דברים יז) כי יפלא ממך דבר. יועץ - זהו נהר עליון ששופע ויוצא ולא פוסק. וזה יועץ לכל ומשקה את הפל. א"ר - זה אברהם, כמו שבארנו האל הגדול. גבור - זה יצחק.

הוא (דף ל"א ע"א) רחמי. אי זכאין בני עלמא, הא אל קיימא, והוא חסד. ואי לא זכאן, הא אל קיימא, ואקרי גבור, ועל דא קיימא בכל יומא.

אבל מלה שפיר הוא, אל בכל אתר, נהירו (ר) דחכמתא עלאה הוא, וקיימא בקיומיה בכל יומא, דכתיב, (תהלים נב) חסד אל כל היום. ואלמלא דהאי אל אתער בעלמא, לא יכיל עלמא למיקם אפילו שעתא חדא, מקמי דינין תקיפין דמתערין בעלמא בכל יומא, הדא הוא דכתיב, (בראשית ב) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, אל תקרי בהבראם, אלא באברהם, באתערוותא דאברהם קיימי, וכד אתער אברהם בעלמא, כל אינון דינין דמשפתיב בכל יומא ויומא דחי להו לבר, ולא קיימין קמיה.

הדא הוא דכתיב, ואל זעם בכל יום, נזעם, או זעום בכל יום, לא כתיב, אלא זעם. בכל יומא ויומא דדינא אשתכח, דחי לון לבר, וקיימא הוא ומבסם עלמא, הדא הוא דכתיב, (תהלים מב) יומם יצוה יי' חסדו. ואלמלא האי, לא יכיל עלמא למיקם אפילו רגעא חדא. ועל דא כלא קיימו בגיניה דאברהם. והאי דכתיב אל גבור, לאו דאיהו גבור, אלא האי קרא רמז הוא דקא רמיז לאבהן, ורמיזא הוא דקא רמיז למהימנותא עלאה קדישא, דכתיב (ישעיה ט) פלא יועץ אל גבור אבי עד שר שלום. פלא, דא חכמתא עלאה, דהיא פליאה ואתפסאי מפלא, פמה דאת אמר (דברים יז) כי יפלא ממך דבר. יועץ, דא הוא נהר עלאה דנגיד ונפיק, ולא פסקא, ודא יועץ לכלא, ואשקי לכלא.

אר דא אברהם, פמה דאוקימנא האל הגדול.

שכתוב הגבור. אבי עד - זה יעקב, שאוחז בצד הזה ובצד הזה ועומד בקיום שלם. שר שלום - זה צדיק, שהוא השלום של העולם, שלום הבית, שלום הגבירה.

באו רבי חזקיה ורבי יהודה ונשקו את ידו. בכו ואמרו: אשרי חלקנו ששאלנו את זה. אשרי הדור שאתה שרוי בתוכו.

אמר רבי שמעון, כתוב זה קרבן אהרן ובניו אשר יקריבו לה. בא ראה, הרשעים של העולם גורמים לקדוש ברוך הוא להסתלק מכנסת ישראל. זהו שכתוב (משלי טו) איש תהפכות ישלח מדון ונרגן מפריד אלוף. מי האלוף? זה הקדוש ברוך הוא (שהוא אלוף של עולם), כמו שנאמר אלוף נעורי אתה. והם (הרשעים) מפרידים את זאת מזה, שהיא שלום הבית, והם זונג אחר.

בא אהרן הקדוש ובניו, ועל ידיהם נקרכים שניהם ומזדווגים זה עם זאת. זהו שכתוב, בזאת יבא אהרן אל הקדש. זה קרבן אהרן ובניו. והם מזווגים את המלך הקדוש העליון בגבירה, ועל ידיהם מתברכים עליונים ותחתונים ונמצאות ברכות בכל העולמות, ונמצא הפל אחד בלי פרווד.

ואם תאמר, למה לא כתוב זאת קרבן, לקרב זאת למקומה? לא כן, שהרי הפהן ממעלה שורה להביא את הזוג לכנסת ישראל, עד שמגיע לזה הזה לזוגו עם זאת ולקרובם פאחד, ולכן הפהן משלים את הקרבן ומקרב את הזוג. אשרי חלקם בעולם הזה ובעולם הבא.

רבי חייא ורבי יוסי היו הולכים מאושא לטבריה. אמר רבי חייא, פתיב (תהלים קלב) פי בחר ה' בציון

גבור, דא יצחק, דכתיב הגבור. אבי עד, דא יעקב, דאחיד להאי סטרא ולהאי סטרא, וקיימא בקיומא שלים. שר שלום, דא צדיק, דאיהו שלמא דעלמא, שלמא דביתא, שלמא דמטרוניתא.

אתו רבי חזקיה ורבי יהודה, ונשקו ידוי. בכו, ואמרו זכאה חולקנא, דשאלנא האי זכאה הוא דרא, דאת שארי בגווייהו.

אמר רבי שמעון, פתיב. זה קרבן אהרן ובניו אשר יקריבו ליי'. תא חזי, חייבי עלמא, גרמין ליה לקודשא בריה הוא, לאסתלקא מכנסת ישראל. הדא הוא דכתיב, (משלי טו) איש תהפכות ישלח מדון ונרגן מפריד אלוף. מאן הוא אלוף. דא קדשא בריה הוא (דאיהו אלוף של עולם), כמה דאת אמר, (ירמיה ג) אלוף נעורי אתה. ואינון (תיב) מפרישין לזאת מזה, דאיהו שלמא דביתא, ואינון זונגא חדא.

אתא אהרן קדישא ובנוי, ועל ידיהו מתקרבין תרווייהו, ואזדווג זה בזאת. הדא הוא דכתיב, (ויקרא טו) בזאת יבא אהרן אל הקדש. זה קרבן אהרן ובניו. ואינון מזווגי למלכא קדישא עלאה במטרוניתא, ועל ידיהו מתברכאן עלאין ותתאין, ומשתכחין ברכאן בכלהו עלמין, ואשתכח פלא חד בלא פרוודא. ואי תימא, אמאי לא כתיב זאת קרבן, לקרבא זאת לאתריה. לאו הכי, דהא כהנא מעילא קא שרי לאיתאה זונגא לה לכנסת ישראל, עד דמטי להאי זה, לאזדווגא בזאת ולקרבא לון פחדא. ובגין כן כהנא אשלים קרבנא וקריב זונגא, זכאה חולקיהון בעלמא דין ובעלמא דאתי.

רבי חייא ורבי יוסי הוו אזלי מאושא לטבריה, אמר רבי חייא, פתיב (תהלים קלב) פי בחר ה' בציון

בְּצִיּוֹן וְגו'. זאת מְנוּחָתִי וְגו', לְזַמְנֵין קָרָאן
לְהָאֵי חֲבֵרְיָא כְּלָהּ דְכּוּרָא, בְּגִין דְּאִיהוּ (ס"א
דְּצִיּוֹן אִיהוּ) רַחֲמֵי. וְהָכָא קָרָא נּוֹקְבָא קָרָא לִיה.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, הָכֵי שְׁמִיעַ לִי מְבוֹצִינָא
קְדִישָׁא, (אָבֵל) בְּשַׁעֲתָא דְזוּוּגָא אֲזַדְּוּג
פְּחָדָא, לְאַחְזָאָה דְהָא נּוֹקְבָא אֲתַפְּלִילַת בֵּיה
בְּכָלְלָא חָדָא, אֲתַקְרִי נּוֹקְבָא
בְּשֵׁמָא (דְּדִכּוּרָא), דְהָא כְּדִין בְּרַכָּאן דְמִטְרוּנִיתָא
אֲשַׁתְּכַחוּ, וְלֹא הָוִי בְּהָ פְרִישׁוּתָא כְּלָל. וְעַל
דָּא לְמוֹשָׁב לּוֹ כְּתִיב. וְכָתִיב כִּי בַחַר יִי בְּצִיּוֹן,
בְּצִיּוֹן דִּיִּיקָא, בְּהֵהוּא דְאִית בְּגוּיָה דְשַׁרְיָא בֵּיה,
וְלֹא כְתִיב לְצִיּוֹן. וְכָלְלָא חָד, בֵּין דְקָרָא לְהָאֵי
בְשֵׁמָא דְדִכּוּרָא, וּבֵין דְקָרָא לְהָאֵי בְשֵׁמָא
דְנוֹקְבָא כְּלָא חָד וּבְדַרְגָּא חָד קִיִּימִין.

(פְּתַח רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר), וְעַל דָּא כְּתִיב, (תְּהִלִּים פו) וּלְצִיּוֹן
יֹאמַר אִישׁ וְאִישׁ יוֹלֵד בָּהּ. חָד לְדִינָא, וְחָד
לְרַחֲמֵי. פַּד מְזַדְּוּגֵי פְּחָדָא כּוּזוּוּגָא חָד, כְּדִין
צִיּוֹן אַקְרִי, וְצִיּוֹן וִירוּשָׁלַיִם אֲשַׁתְּמוּדַע,
וְאֲשַׁתְּכַח דְדָא בְדָא תְלִיָא.

פְּתַח רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר, פְּתִיב (ויקרא כ)
וְהִתְקַדְּשֶׁתֶם (ד' א' ע"ב) וְהִיִּיתֶם
קְדוּשִׁים. מָאן דְמְקַדְּשׁ גְּרַמְיָה מְלַרְע, מְקַדְּשִׁין
לִיה מְלַעֲיָלָא. מָאן דְמְסַאֲיב גְּרַמְיָה מְלַרְע,
מְסַאֲבִין לִיה מְלַעֲיָלָא. מְקַדְּשִׁין לִיה מְלַעֲיָלָא
וְאוּת, דְהָא קְדָשָׁה דְמֵאֲרִיָה שַׁרְיָא עָלֶיהָ, אָבֵל
מְסַאֲבִין לִיה מָאן אַתָּר. וְאִי תִימָא מְלַעֲיָלָא,
וְכִי מְסַאֲבוּתָא שַׁרְיָא לְעִילָא.

אָמַר רַבִּי חִיָּיא, הֵיִינוּ דְתַנְיִנָן, בְּעוּבְדָא דְלְתַתָּא
אֲתַעַר עוּבְדָא לְעִילָא. אִי עוּבְדָא דְלְתַתָּא
הִיא בְּקְדוּשָׁה, אֲתַעַר קְדָשָׁה לְעִילָא, וְאַתִּי
וְשַׁרְיָא עָלֶיהָ, וְאַתְקַדְּשׁ בֵּיה. וְאִי אִיהוּ אֲסַתָּאב
לְתַתָּא, אֲתַעַר רוּחַ מְסַאֲבוּתָא לְעִילָא, וְאַתִּי
וְשַׁרְיָא עָלֶיהָ, וְאַסַתָּאב בֵּיה. דְהָא בְּעוּבְדָא
תְלִיָא מְלַתָּא.

וְגו'. זאת מְנוּחָתִי וְגו'. לְפַעֲמִים
קוֹרְאִים אֵת זֶה כָּל הַחֲבֵרִים זָכַר,
מְשׁוּם שֶׁהוּא (שְׁצִיּוֹן הוּא) רַחֲמִים,
וְכֵאֵן הַפְּתוּב קוֹרָא אוֹתוֹ גְּקָבָה.
אָמַר רַבִּי יוֹסִי, כִּף נִשְׁמַע לִי
מֵהַמְנוּחָה הַקְדוּשָׁה, (אָבֵל) בְּשַׁעֲה
שֶׁהוּוּג מְזַדְּוּג כְּאַחַד לְהִרְאוֹת
שֶׁהַנְּקָבָה נִכְלָלַת בּוֹ בְּכָלְלָא אַחַד,
הַנְּקָבָה נִקְרָאת בְּשֵׁם (הַזָּכָר), שֶׁהָרִי
אֵז נִמְצְאוֹת הַבְּרָכוֹת שֶׁל הַגְּבִיּוּה
וְאֵין בָּהּ פְּרִישׁוֹת כְּלָל, וְעַל כֵּן
כְּתוּב לְמוֹשֶׁב לּוֹ. וְכָתוּב כִּי בַחַר
ה' בְּצִיּוֹן, בְּצִיּוֹן בְּדִיּוּק, בְּאוֹתוֹ
שֶׁיֵשׁ בְּתוֹכוֹ שְׁשׁוּרָה בּוֹ, וְלֹא
כְּתוּב לְצִיּוֹן, וְהַכֵּל אַחַד. בֵּין
שְׁקוּרָא לְזֶה בְּשֵׁם שֶׁל זָכָר, וּבֵין
שְׁקוּרָא לְזֶה בְּשֵׁם שֶׁל נְקָבָה, הַכֵּל
אַחַד וְעוֹמְדִים בְּדַרְגָּה אַחַת.

(פְּתַח רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר) וְעַל זֶה כְּתוּב, (שם
פ) וּלְצִיּוֹן יֹאמַר אִישׁ וְאִישׁ יוֹלֵד
בָּהּ. אַחַד לְדִין, וְאַחַד לְרַחֲמִים.
כְּשֶׁמְזַדְּוּגִים כְּאַחַד כְּזוּוּגָא אַחַד, אֵז
נִקְרָא צִיּוֹן, וְצִיּוֹן וִירוּשָׁלַיִם
יְדוּעִים, וְנִמְצָא שְׁנֵי תְלוּי בְּזֶה.

פְּתַח רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר, כְּתוּב (ויקרא
ט) וְהִתְקַדְּשֶׁתֶם וְהִיִּיתֶם קְדוּשִׁים.
מִי שֶׁמְקַדְּשׁ אֵת עַצְמוֹ מְלַמְטָה,
מְקַדְּשִׁים אוֹתוֹ מְלַמְעָלָה. וּמִי
שֶׁמְטַמָּא אֵת עַצְמוֹ מְלַמְטָה,
מְטַמָּאִים אוֹתוֹ מְלַמְעָלָה.
מְקַדְּשִׁים אוֹתוֹ מְלַמְעָלָה - נְאֻה,
שְׁתַּרִי קְדָשַׁת רְבוּנוֹ שׁוּרָה עָלָיו,
אָבֵל מְטַמָּאִים אוֹתוֹ מֵאִיזָה
מְקוֹם? וְאִם תֹּאמַר מְלַמְעָלָה, וְכִי
טְמֵאָה שׁוּרָה מְלַמְעָלָה?

אָמַר רַבִּי חִיָּיא, זֶה שְׁשִׁינּוּ,
בְּמַעֲשֵׂה שְׁלִמְטָה מִתְעוֹרֵר מַעֲשֵׂה
שְׁלִמְעָלָה. אִם הַמַּעֲשֵׂה שְׁלִמְטָה
בְּקְדָשָׁה, מִתְעוֹרֵרַת קְדָשָׁה
לְמַעְלָה, וּבָאָה וְשׁוּרָה עָלָיו
וּמִתְקַדְּשׁ בָּהּ. וְאִם הוּא מְטַמָּא
לְמַטָּה, מִתְעוֹרֵרַת רוּחַ טְמֵאָה
מְלַמְעָלָה, וּבָאָה וְשׁוּרָה עָלָיו
וְנִטְמָא בָּהּ, שְׁתַּרִי הַדְּבָר תְלוּי
בְּמַעֲשֵׂה.

שְׁהָרִי אֵין לָךְ טוֹב וְרַע, קִדְשָׁה וְטִמְאַה, שְׂאִין לָהֶם עֶקֶר וְשֵׁרֶשׁ לְמַעְלָה, וּבְמַעֲשֵׂה שְׁלֹמֶטָה מִתְעוֹרֵר מַעֲשֵׂה שְׁלֹמֶעֱלָה. מֵה שְׁתִּלּוּי בְּמַעֲשֵׂה, בְּמַעֲשֵׂה מִתְעוֹרֵר לְמַעְלָה וְנַעֲשֵׂה מַעֲשֵׂה. וּמֵה שְׁתִּלּוּי בְּדִבְרִים, בְּדִבְרִים. כְּשֶׁנִּגְזַר בְּדִבְרֵי, מִתְעוֹרֵר כִּף לְמַעְלָה.

וְאִם תֹּאמְרוּ, מֵה הַדְּבָר מְעוֹרֵר? אֲלֹא כִּף כְּתוּב, (ישעיה נח) וְדָבַר דָּבָר. אוֹתוֹ הַדְּבָר מְעוֹרֵר דָּבָר אַחֵר לְמַעְלָה שְׁנִקְרָא דָּבָר. (הושע א) דָּבָר ה' אֲשֶׁר הָיָה. (שמואל א-א) וְדָבַר ה' הָיָה יָקָר. (תהלים א) בְּדִבְרֵי ה' שְׁמִים נַעֲשׂוּ. שְׁהָרִי שְׁנִינוּ, אוֹתוֹ הַדְּבָר עוֹלָה וּבוֹקֵעַ רְקִיעִים עַד שְׁעוֹלָה (שְׁמַתִּישׁ) בְּמִקוֹמוֹ וּמְעוֹרֵר אֶת מֵה שְׁמְעוֹרֵר, אִם טוֹב - טוֹב, וְאִם רַע - רַע. וְעַל זֶה כְּתוּב, (דברים ג)

וְנִשְׁמַרְתָּ מִכָּל דְּבָר רַע. וְאַרְבָּעָה מִיָּנִים בְּלוּלָב, וְהֵם שְׁבַעָה. וְאִם תֹּאמְרוּ שְׁבַעָה מִיָּנִים הֵם - לֹא כִּף, אֲלֹא אֲרָבַעָה הֵם, וְהֵם נִפְרָדִים לְשִׁלְשָׁה אַחֲרִים, וּבְמַעֲשֵׂה שְׁלֹשָׁה מִתְעוֹרְרִים שְׁבַעָה אַחֲרִים לְמַעְלָה לְהִיטִיב אֶת הָעוֹלָם בְּכַמָּה צְדָדִים.

בְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, אֵף עַל גֹּב שְׁהִיא בְּכָלֵל, מִתְבַּרְכֶּת מִכָּל הַשְּׁשָׁה, (ולא תברך מאותם ששה) וּמֵהַנְּחַל הָעֵמֶק שֶׁל הַמַּעֲזֵן שְׁשׁוּפֵעַ וְאִינוּ פּוֹסֵק אֶת מִימּוֹ לְעוֹלָמִים שְׁמִשְׁפִּיעַ (מִלְּהַשְׁפִּיעַ) עֲלֵיהֶם, וּמִיָּנִיק לְבַת. שְׁמִשׁוּם שְׁהִיא בַת לְעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן וְלַתְּחִתּוֹן, הִיא מִתְבַּרְכֶּת מֵהֶם בְּהַתְעוֹרְרוֹת הַזֹּו. שְׁהָרִי בְּשַׁעָה שְׁכַנְסַת יִשְׂרָאֵל מִתְבַּרְכֶּת מֵהֶם, כִּל הָעוֹלָמוֹת מִתְבַּרְכִּים, וְעַל כֵּן סוֹבְבִים אֶת הַמְזֻבָּח, כְּמוֹ שְׁנִתְבָּאָר.

וְעוֹד, בְּהַתְעוֹרְרוֹת הַזֹּאת מִתְבַּרְכִּים כִּל הַשְּׁשָׁה בְּמִים לְהַנּוֹת בּוֹ, וְכֹלֶם שׁוֹאֲבִים מֵהַמַּעֲזֵן שֶׁל הַיָּין (שֶׁל הַיָּים) (שֶׁל הַמַּיִם) (שֶׁל הַנְּחַל) הָעֵמֶק שֶׁל הַכָּל לְרַדַּת לְעוֹלָם. וּמִשׁוּם כִּף צְרִיכִים כָּלֶם לְחַיִּים וְלֹא יִבְשִׁים,

דְּהָא לִית לָךְ טוֹב וּבִישׁ, קִדּוּשָׁא וּמִסְאָבוּתָא, דְּלִית לִיהַ עֶקְרָא וְשֵׁרֶשׁא לְעִילָא. וּבְעוֹבְדָא דְלַתְתָּא אֲתַעֵר עוֹבְדָא דְלְעִילָא, מֵה דְתִלִּי בְּעוֹבְדָא, בְּעוֹבְדָא אֲתַעֵר לְעִילָא, וְאֲתַעֵבִיד עוֹבְדָא. וּמֵה דְתִלִּי בְּמִלּוֹן, בְּמִלּוֹן. כִּד אֲתַגְזֵר בְּמִלָּה, אֲתַעֵר הָכִי לְעִילָא.

וְאִי תִימָא, מִלָּה מֵה אֲתַעֵר. אֲלֹא הָכִי כְּתִיב, (ישעיה נח) וְדָבַר דָּבָר. הֵהוּא דָּבָר, אֲתַעֵר מִלָּה אַחֲרָא לְעִילָא, דְּאִקְרִי דָּבָר. (הושע א) דָּבָר יְיָ אֲשֶׁר הָיָה. (שמואל א, ג) וְדָבַר יְיָ הָיָה יָקָר. (תהלים לג) בְּדָבַר יְיָ שְׁמִים נַעֲשׂוּ. דְּהָא תְּגִינֵן, הֵהוּא מִלָּה סְלִקָּא, וּבְקַע רְקִיעִין, עַד דְּסִלְקָא (ס"א דְּאֲתִישְׁבָּא) בְּדוּכְתִיָּה, וְאֲתַעֵר מֵה דְּאֲתַעֵר, אִי טוֹב, אִי טוֹב. אִי בִישׁ, בִישׁ. וְעַל דָּא כְּתִיב, (דברים כג) וְנִשְׁמַרְתָּ מִכָּל דְּבָר רַע.

ד' מִיָּנִין בְּלוּלָב, וְאִינוּן שְׁבַעָה. וְאִי תִימָא דְז' מִיָּנִין אִינוּן. לָאוּ הָכִי, אֲלֹא אֲרָבַעָה נִינְהוּ וְאִינוּן מִתְפָּרְשִׁין לְתַלְתָּא אוֹחְרִינּוּן. וּבְעוֹבְדָא דְלַהוֹן אֲתַעֵרוּ שְׁבַעָה אַחְרֵינּוּן לְעִילָא, לָאוּטְבָא עֲלֵמָא בְּכַמָּה סְטָרִין.

בְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, אֵף עַל גֹּב דְּאִיהִי בְּכָלֵלָא, מִתְבַּרְכָּא מְכַלְהוּ שִׁית, (ס"א וְלֹא תִבְרַךְ מֵאִינוּן שִׁית) וּמִנְחָלָא דְעַמִּיקָא דְמִבוּעָא, דְנִגִּיד וְלֹא פָסִיק לְעֲלִמִין מִימּוֹי דְנִגְדָּא (ס"א מִלְּנִגְדָּא) עֲלִיָּהוּ, וְיִנְקָא לְבַת. דְּהָא בְּגִין דְּאִיהִי בַת לָה לְעֲלֵמָא עֲלָאָה וְתַתָּאָה, אֲתַבְּרָכָא מְנִיָּהוּ בְּאֲתַעֲרוּתָא דָּא. דְּהָא בְּשַׁעֲתָא דְכַנְסַת יִשְׂרָאֵל אֲתַבְּרָכָא מְנִיָּהוּ, כִּלְהוּ עֲלֵמִין אֲתַבְּרַכּוּן, עַל דָּא סוֹבְבִים אֶת הַמְזֻבָּח כְּמָה דְּאֲתַמַּר.

וְעוֹד בְּאֲתַעֲרוּתָא דָּא, שִׁיתָא כְּלַהוּ מִתְבַּרְכָּא בְּמִיָּא, לְאִסְתַּפְקָא בִיָּה, וְאֲשַׁתְּאֲבִין כְּלַהוּ

למשך ברכות לעולם, משום שהאילנות הללו כלם לחים תמיד, והעלים שלהם נמצאים תמיד, וזמן השמחה שלהם בזמן הזה.

ושנינו בספרו של רב המנונא סבא, שהרי אותו פח שהפקד על האילנות הללו, כל אחד ואחד מאלו לא נוטל ברכות של שמחה למעלה, אלא בזמן הזה, והשמחה שלהם כלם למעלה, ושמחת האילנות הללו למטה, כלם בזמן הזה הוא.

וההתעוררות שלהם באותם קדושי המלך תלויים. וכשישראל נוטלים אותם, הכל מתעורר בזמן הזה, והעולם מתברך (לכנסת ישראל מתברכת) להוריק ברכות לעולם.

בתוב, (תהלים כט) קול ה' על המים אל הפבור. אמר רבי יוסי, זה אברהם. קול ה' בפתח - זה יצחק. קול ה' בהדר - זה יעקב. קול ה' שבר ארזים - זה נצח. קול ה' חצב להבות אש - זה הוד. קול ה' יחיל מדבר - זה צדיק. קול ה' יחולל אילות - זה צדק. וכלם גדלים על הים (המים) ונשקים במים כדי לגדל. זהו שכתוב (בראשית ב) ונהר יצא מעדן להשקות את הגן. וכל אלה מעוררים ברכות לעולם מאותה ההשקאה שכלם משקים.

בא ראה, שכעת הקולות הללו תלויים בפבור הפה בשאר ימות השנה, ועכשו אין תלויים אלא במעשה, ואנו צריכים מעשה, ולא דבור, משום שבזמן הזה מברך את כל השנה.

ביום השביעי של החג, הוא סיום הדין של העולם, והפתקים יוצאים מבית המלך, והגבורות מתעוררות ומסתימות ביום הזה, וערכי נחל (תלויים) בהם. וצריכים

ממבועא דיינא (ס"א דינא) (דמנא) (ס"א דנחלא) עמיקא דכלא, לנחתא לעלמא. ובגין כך, בעיין כלהו לחין ולא יבשין, לאמשכא ברכאן לעלמא, בגין דאילני אלין, כלהו לחין תדירא, וטרפין דלהון משתפחין תדירא, וזמן חדוותא דלהון בהאי זמנא.

ותנינן בספרא דרב המנונא סבא, דהא ההוא חילא דאתפקדא על אילנין אלין, כל חד וחד מאלין, לא נטיל ברכאן דחדוותא לעילא, אלא בזמנא דא. וחדוותא דלהון כלהו לעילא, וחדוותא דאילנין אלין לתתא, כלהו בזמנא דא הוא. ואתערוותא דלהון באינון קדישי מלפא תליין. וכד ישראל נטלי לון, פלא אתער בזמנא דא, ועלמא מתברכא, (ס"א לכנסת ישראל מתברכא) לארקא ברכאן לעלמא.

בתוב (תהלים כט) קול יי' על המים אל הפבור, אמר רבי יוסי, דא אברהם. קול יי' בפתח: דא יצחק. קול יי' בהדר: דא יעקב. קול יי' שובר ארזים: דא נצח. קול יי' חוצב להבות אש: דא הוד. קול יי' יחיל מדבר: דא צדיק. קול יי' יחולל אילות: דא צדק. וכלהו מתגדלי על ימא (מיא) ואתשקיין במיא, לגדלא. הדא הוא דכתיב, (בראשית ב) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן. וכלהו הני מתערי ברכאן לעלמא, מההוא שקיו, דאתשקיין כלהו.

תא חזי, הני שבע קלין, תליין במלה דפומא בשאר יומי שתא, והשתא, לא תליין אלא בעובדא, ואנן עובדא קא בעינן, ולא מלה. בגין דבזמנא דא, מברך לכל שתא.

ביומא שביעאה דחג, הוא סיומא דדינא דעלמא, ופתקין נפקין מבי מלפא, וגבורן מתערי ומסתימן בהאי יומא, וערכי

לעורר גבורות למים, ולהקיף שבע פעמים כדי לרוות את המזבח הזה מהמים של יצחק, משום שהבאר הזו של יצחק מתמלאת מים, וכשמתמלאת, כל העולם מתברך במים.

וביום הזה צריכים גבורות למים, ולסים אותה אחר כך, שהרי ביום הזה מסתים הדין, ומשום כך צריכים לחבט אותם בקרקע שלא ימצאו, שהרי זהו יום של התעוררות וסיוס. ולכן התעוררות וסיוס הוא שעושים בערבי נחל.

אמר רבי חייא, ודאי כך הוא, ויפה. וערבי נחל, מהצד של נחל יוצאות גבורות. וביום הזה מתעוררים ומסיימי. ביום הזה כתוב, (בראשית כו) וישב יצחק ויחפור את בארת המים. בארת כתוב חסר. וישב, מה זה וישב? אלא היום הראשון של החדש, ראשית הדין היה בכל העולם, ויצחק עומד לכסא לדון את העולם. ביום הזה, וישב יצחק, לעורר דינים ולסים דינים. ויחפור את בארת המים, להריק גבורות לכנסת ישראל לעורר את המים, שהרי מים יורדים לעולם בגבורות.

ומשום שהגבורות הללו אין יורדות אלא בעננים, ויום המען לא נחה רוחם של עמודי העולם, רק משום שהעולם צריך אותם. מה הטעם? משום שהעולם נברא בדין, והכל כך צריך. משום כך הפל תלוי במעשה. ועל כן הפהן במעשה ובתקון שהוא עושה למטה, מתעוררים עליונים ותחתונים לתקן אותם, והם מתתקנים על ידו.

אמר רבי יוסי, הרי שנינו, הערבה שדומה לשפתים ביום הזה, ומה היא? אמר רבי חייא,

נחל (תלוי) בהו. ובעינין לאתערא גבורין למיא. ולסתרא ז' זמנין, לרוואה להאי מזבח, ממיא דיצחק, בגין דאתמלא מיא האי בירא דיצחק, וכד הוא אתמליא, כל עלמא אתברכא במיא.

ובהאי יומא גבורות בעינין למיא, ולסיימא לון לבתר, דהא (דף ג"ב ע"א) בהאי יומא

מסתיימי דינא. ובגין כך בעינין לבטשא לון בארעא, ולסיימא לון דלא משתכחו, דהאי יומא אתערוותא וסיומא הוא. ועל דא אתערוותא וסיומא הוא דעבדינן בערבי נחל. אמר רבי חייא ודאי הכי הוא, ושפיר. וערבי נחל, מסטרא דנחל, נפקי גבורין.

ובהאי יומא מתערי ומסיימי. בהאי יומא כתיב, (בראשית כו) וישב יצחק ויחפור את בארת המים. בארת כתיב חסר. וישב, מהו וישב. אלא יומא קדמא דירחא, שירותא דדינא הוה בכל עלמא, ויצחק קיימא לכוורסייא למידן עלמא. בהאי יומא, וישב יצחק לאתערא דינין ולסיימא דינין. ויחפור את בארת המים, לארקא גבורין לכנסת ישראל, לאתערא למיא, דהא מיא בגבורין נחתן לעלמא.

ובגין דאלין גבורין, לא נחתין אלא בעיבא, ויומא דעיבא לא נייחא רוחיהון דקיימי עלמא, אלא בגין דעלמא אצטריף להו. מאי טעמא. בגין דעלמא פדינא אתברי, וכלא בעיא הכי. בגין כך פלא בעובדא תליא מלתא. ועל דא, פהנא בעובדא ותקוונא דאיהו עביד לתתא, אתערו עלאין ותתאין לתקנא לון, ומתתקני על ידוי.

אמר רבי יוסי הא תנינן, הערבה דדמיא לשפון בהאי יומא, ומאי היא. אמר רבי חייא, אף על גב דלדרשא הוא דאתי,

אף על גב שְלֹדְרֵשׁ הוּא בֵּא, כִּף זֶה וְדֹאֵי. שְׁהֲרִי בְּיוֹם הַזֶּה זֶה תְּלוּי בְּשִׁפְתַיִם, בְּיוֹם הַזֶּה מְצִיָּה הַמְּלֶךְ לְתַת פְּתָקִים לְמַמְנָה, וְהַדְּיָנִים מְסִימִים, וְנִסְתָּם לְשׁוֹן הַרְע מְהַעוֹלָם. בְּיוֹם הַרְאִשׁוֹן שֶׁל הַחֹדֶשׁ הוּא רֵאשִׁית הַדִּין, וְהַסִּיּוֹם הוּא בְּיוֹם הַזֶּה, וְהַרִי נִתְבָּאֵר. בֵּא רָאָה, בְּיוֹם הַזֶּה הַעֲמִים עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה מְשִׁלִּימִים וּמְסִימִים אֶת הַבְּרָכוֹת שֶׁלָּהֶם וְשׁוּרִים בְּדִין, וְיִשְׂרָאֵל בְּיוֹם הַזֶּה מְסִימִים אֶת הַדְּיָנִים שֶׁלָּהֶם וְשׁוּרִים בְּבְרָכוֹת, שְׁהֲרִי לְיוֹם אַחַר עֲתִידִים לְהַשְׁתַּעֲשַׁע עִם הַמְּלֶךְ, לְטַל מִמֶּנּוּ בְּרָכוֹת לְכָל הַשָּׁנָה, וּבִאֲוֹתָהּ שְׁמַחָה לֹא נִמְצָאִים עִם הַמְּלֶךְ, רַק יִשְׂרָאֵל לְבָדֶם. וּמִי שִׁיּוֹשֵׁב עִם הַמְּלֶךְ וְנוֹטֵל אוֹתוֹ לְבָדוֹ, כֹּל מֵה שְׁרוּצָה שׁוֹאֵל, וְנוֹתֵן לוֹ. וְעַל כֵּן יִשְׂרָאֵל מִתְחַלִּילִים, וְעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה מְסִימִים. וְעַל כֵּן פְּתוּב, (מְלֹאכִי א) אֶהְבֵּתִי אֶתְכֶם אָמַר ה' וְגו'.

אָמַר לוֹ, הַרִי אֲנִי רוֹאֶה אֶת עֲשׂו בְּשִׁלּוּהָ, בְּמַלְכוּת, בְּכַרְפִּים עֲלִיוֹנִים, וְשׁוֹלֵט עַל הָעוֹלָם, וְאַתָּה אִמְרַת וְאַשִּׁים אֶת הַרִי שְׁמָמָה! אָמַר לוֹ, כֹּכֵל מְקוֹם זֶה כִּף, כִּיּוֹן שֶׁהַמְּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ גָּזַר גְּזֵרָה וְשֵׁם אוֹתָהּ גְּזֵרָה בְּפִתְקֵךְ שְׁלוֹ, הַכְּתוּב מְעִיד כְּמוֹ שְׁנַעֲשֶׂה. וְעַל כֵּן וְאַשִּׁים אֶת הַרִי שְׁמָמָה, שְׁהֲרִי שְׁמַתִּי אֶת זֶה בְּפִתְקֵךְ שְׁלִי, וְכֵן כֹּל אוֹתָן טוֹבוֹת שְׁגֹזַר עַל יִשְׂרָאֵל, שְׁכְּתוּב (יִחְזַקֵּאל יז) אֲנִי ה' דְּבַרְתִּי וְעָשִׂיתִי.

וְזֹאת תּוֹרַת הָאֲשֵׁם וְזֹאת תּוֹרַת הַמִּנְחָה וְזֹאת תּוֹרַת זִבְחַת הַשְּׁלָמִים זֹאת תּוֹרַת הַחֻטָּאת. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, הַרִי פְּרִשׁוּהָ, אִם לְמִטָּה - זוֹ כִּפֵּל, וְאִם לְמַעְלָה - זוֹ כִּפֵּל. וּמִי שְׁמַשְׁתַּדֵּל בְּתוֹרָה, נוֹטֵל אוֹתָהּ לְחֻלְקוֹ בְּכָל וְנִאָחֲזוּ בְּכָל הַצְּדִידִים, וְלֹא צְרִיף לְהַקְרִיב קֶרֶבֶן עַל נַפְשׁוֹ, וְהַרִי נִתְבָּאֵר.

הַחֻטָּאת. (ויקרא ז) רַבִּי יִצְחָק אָמַר, הָא אוּקְמוּהָ אִי לְתַתָּא דָּא בְּכֻלָּא. אִי לְעִילָא דָּא בְּכֻלָּא. וּמֵאֵן דָּא שְׁתַּדֵּל בְּאוּרִייתָא, נְטִילָא לְחוּלְקִיהָ בְּכֻלָּא, וְאַתְאַחִיד בְּכָל סְטְרִין, וְלֹא בְּעִי לְקַרְבָּא קַרְבָּנָא עַל נַפְשִׁיהָ, וְהָא אֶתְמַר.

הָכִי הוּא וְדֹאֵי. דְּהָא בְּהֲאִי יוֹמָא בְּשִׁפְוֹן תְּלִיא, בְּהֲאִי יוֹמָא פְּקִיד מְלֶכָא לְמִיָּהֵב פְּתָקִין לְסַנְטִירָא, וּמְסִימִי דִּינִין, וְאַסְתִּים לִישְׁנָא בִישָׂא מְעֻלְמָא. בְּיוֹמָא קְדָמָאָה דִּירְחָא שִׁירוּתָא דְדִינָא הוּא, וְסִיּוּמָא הוּא בְּהֲאִי יוֹמָא, וְהָא אֶתְמַר.

תָּא חֲזִי, בְּיוֹמָא דָּא שְׁלִמִין וּמְסִימִי עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה בְּרַכָּאן דְּלֵהוֹן, וְשָׂרָאן בְּדִינָא, וְיִשְׂרָאֵל בְּיוֹמָא דָּא מְסִימִי דִּינִין דְּלֵהוֹן וְשָׂרָאן בְּבְרָכְתָּא. דְּהָא לְיוֹמָא אַחְרָא זְמִינִין לְאַשְׁתַּעֲשַׁע בְּמַלְכָּא, לְנִטְלָא מִינֵיהּ בְּרַכָּאן לְכָל שְׁתָּא, וּבְהֵהוּא חֲדוּתָא לֹא מְשַׁתְּפַחִי בְּמַלְכָּא אֶלָּא יִשְׂרָאֵל בְּלַחֲדוּיָהּ. וּמֵאֵן דִּיתִיב עִם מְלֶכָּא, וְנִטְלָא לִיהָ בְּלַחֲדוּיָהּ, כֹּל מֵה דְבְּעִי שְׁאִיל, וְיִהִיב לִיהָ. וְעַל דָּא יִשְׂרָאֵל שָׂרָאן, וְעַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה מְסִימִי. וְעַל דָּא פְּתִיב, (מְלֹאכִי א) אֶהְבֵּתִי אֶתְכֶם אָמַר יי' וְגו'.

אָמַר לִיהָ, הָא חֲמִינָא לִיהָ לְעֲשׂו בְּשִׁלּוּהָ, בְּמַלְכוֹ, בְּכַרְיִכֵּן עֲלָאִין, וְשְׁלִיט עַל עֻלְמָא, וְאַתָּה אָמַר וְאַשִּׁים אֶת הַרִי שְׁמָמָה. אָמַר לִיהָ, בְּכָל אֶתְרַת הָכִי הוּא. כִּיּוֹן דְּמַלְכָּא קְדִישָׁא גָזַר גְּזֵרָה, וְשׁוּי הֵהִיא גְּזֵרָה בְּפִתְקִיהָ, קָרָא אֶסְהִיד כְּמָה דְּאַתְעֲבִיד. וְעַל דָּא וְאַשִּׁים אֶת הַרִי שְׁמָמָה, הָא שְׁוִיתִי בְּפִתְקָא דִּילִי. וְכֵן כֹּל אִינוּן טְבִין דְּגָזַר עֲלֵיהּ דִּישְׂרָאֵל, דְּכְּתִיב, (יִחְזַקֵּאל יז) אֲנִי יי' דְּבַרְתִּי וְעָשִׂיתִי.

וְזֹאת תּוֹרַת הָאֲשֵׁם וְזֹאת תּוֹרַת הַמִּנְחָה וְזֹאת תּוֹרַת זִבְחַת הַשְּׁלָמִים זֹאת תּוֹרַת

רבי יצחק פתח, (ירמיה ב) הפהנים לא אמרו איה ה' ותפשי התורה לא ידעוני והרעים פשעו בי. הפהנים - אלו הפהנים שמשמשים בכהנה גדולה, ומקריבים דברים קדושים למקומם, ומיחדים היחוד כל אחד ואחד פראוי. ותפשי התורה, מי הם תפשי התורה? וכי כהנים אינם תפשי התורה? אלא אלו הם הלויים שתופשים את הפנורות, שבאים מצד של התורה, והתורה נתנה מהצד שלהם, והם ממנים על השבח של תשבתו של המלך הקדוש ליחד אותו יחוד שלם פראוי. והרעים פשעו בי - אלה הם גדולי העמים, שהרי רועים את העם כמו רועה שמנהיג את צאנו.

ואלה הם שלש דרגות שצריכות תמיד להמצא על הקרבן למצא רצון למעלה ולמטה ושימצאו ברכות בכל העולמות. הפהן מקריב קרבן, ומתפונן ליחד את השם הקדוש פראוי ולעורר את הצד שלו, והלויים מתכוננים בשיר לעורר את הצד שלהם ולהפיל בצדו של הפהן, וישראל מכון לבו ורצונו לתשובה שלמה ונכנע לפני המלך הקדוש, וזה נוטל הכל ומתפפר חטאו, ונמצאת שמחה בעליונים ובתחתונים.

רבי יהודה פתח, (תהלים קד) המקרה במים עליותיו וגו'. כשפרא הקדוש ברוך הוא את העולם, הוציא אותו מתוך מים, וסדר אותו על המים. מה עשה? חלק את המים לשנים, מחצית למטה ומחצית למעלה, ועשה מהם מעשים. מהמחצית התחתונה עשה ותקן את העולם הזה וסדר אותו על המחצית הזאת, ותקן אותו למעלה

רבי יצחק פתח, (ירמיה ב) הפהנים לא אמרו איה יי' ותפשי התורה לא ידעוני והרועים פשעו בי. הפהנים, אלין פהנים דמשמשין בכהונה גדולה, ומקריבין מלין קדישין לאתרייהו, ומייחדין יחודא כל חד וחד פדקא חזי. ותופשי התורה מאן אינון תופשי התורה, וכי כהני לאו תופשי התורה נינהו. אלא, אלין אינון ליואי, דתפשי בכנורות, דאתיין מסטרא דאורייתא. ואתייהבת מסטרא דלהון אורייתא. ואינון ממנן על שבחא דתושבחתא דמלכא קדישא, ליחדא ליה יחודא שלים פדקא יאות. והרועים פשעו בי. אלין אינון רבירבי עמא, דאינון רעיין לעמא, פרעיא דמדבר עאניה.

ואלין אינון ג' דרגין, דבעיא לאשתפחא תדיר על קרבנא, לאשתפחא רענא לעילא ותתא, ולאשתפחא ברכאן בכלהו עלמין. פהנא מקריב קרבנא, ואתפונן ליחדא שמא קדישא כדקא חזי, ולאשתפחא סטרא דיליה. וליואי אתפונן בשיר, לאשתפחא סטרא דלהון, (דף ל"ב ע"ב) ולאשתפחא ברכאן דכנהנא. וישראל אתפונן לכא ורעותא לתיובתא שלימתא, ואתפנע קמי מלכא קדישא, והאי נטיל כללא, ואתפפר חוביה, ואשתכח חדוותא בעלאי ותתאי.

רבי יהודה פתח, (תהלים קד) המקרה במים עליותיו וגו'. קדשא בריך הוא כד פרא עלמא, מגו מיא אפיק ליה, וסדר ליה על מיא. מה עבד. פלג מיא לתרין. פלגותא לתתא, ופלגותא לעילא. ועביד מנייהו עובדין, מפלגותא תתאה עבד ותקן עלמא דא, וסדר ליה על פלגותא דא, ואתקין ליה לעילא עלייהו. הדא הוא דכתיב, (תהלים קד) פי

עליהם, זהו שכתוב (שם כד) כי הוא על ימים יסדה. ואת המחצית האחרת העלה למעלה וסדר בו את התקרות העליונות, זהו שכתוב המקרה במים עליותיו וגו'.

ועשה רקיע בין שני החצאים הללו, זהו שכתוב (בראשית א) יהי רקיע בתוך המים וגו'. ועליהם תקן וסדר עליונים קדושים מתוך טפות טפות ברוח שנגזרה בתאר (במאור) (וסדר מלאכים עליונים קדושים מתוך רוח שנגזרה מפיו), שכתוב וברוח פיו כל צבאם.

ובאלו תקן וסדר המזמרים את תשבתותו ביום, והתערבו בשלהבות אש. ואותם גודי הצבאות אומרים שירה ביום, תשבתות בבקר וזמירות בערב. כשמגיע הלילה, כלם מפסיקים את השירה. מעליהם גודי אש בשלהבת חזקה עומדים ומריחים אש אוכלת, וחוזרים למקומם.

ויש בצד האחר שתהומות עולים אלו על אלו, ויש תהום עליון ותהום תחתון, ובכלם שורים בעלי הדינים מצד של הדין הקשה. ויש בתוך צד התהום התחתון שלהבות ששורפות זיקים של אש הממנים על דיני העולם, לשרף את הרשעים באש שיוצאת מאותו נהר דינור. וכלם אש, ומראיהם אש לוהטת, ועומדים בין עליונים ותחתונים. וכשעוררה עשן המזבח, עוכרים ועולים מאותה דרגה, שעומדים לכלות ולהאביר, ואותו זרם של של אש חזרה של נהר דינור, שהוא תקיף ועליון, חוזר למקומו, וכלם נהנים מעשן המזבח, משום שנתתן פנגד (המזבח) המלך העליון, ומשום כך הם נהנים ממנו, והם קרבים לכאן. ועשן אחר עולה, והרי

הוא על ימים יסדה. ופלגו אחרא סלקיה לעילא, ותקר ביה תקראין עלאין, הדא הוא דכתיב המקרה במים עליותיו וגו'.

ועבר רקיע בין תרין פלגותיא אלין, הדא הוא דכתיב (בראשית א) יהי רקיע בתוך המים וגו', ועלייהו אתקין וסדר עלאין קדישין מגו טיפי טיפי ברוחא דאתגזרא בבסיטא (ס"א בבוציא) (ס"א וסדר מלאכי עלאי קדישי, מגו רוחא דאתגזר מפומיה).

דכתיב, (תהלים לג) וברוח פיו כל צבאם.

ובאלו אתקין וסדר מזמרי תושבתותיה ביומא, ואתערבו בשלהובי אשא. ואינון גודי חילין, אמרין שירתא ביומא, תשבתון בצפרא, וזמרון ברמשא. כד מטי ליליא, כלהו פסקי שירתא. לעילא מנייהו, גודדין דאשא, בשלהובא תקיף, קיימין ומריחין אשא דאכלא, ואהדרי לאתרייהו.

ואית בסטרא אחרא, דתהומין סלקין אלין על אלין. ואית תהומא עלאה, ותהומא תתאה, ובכלהו שארן מאריהון דדינין מסטרא דדינא קשיא. ואית בגו סטרא דתהומא תתאה, שלהובן דאוקדין זיקין נורין, ממנן על דינין דעלמא, לאוקדא לחייביא בנורא, דנגדי מההוא נהר דינור. וכלהו אשא, וחיזו דלהון אשא דלהיט, וקיימין בין עלאי ותתאי.

וכד תננא דמדבחה סליק, מתעברן וסלקין מההוא דרגא, דקיימין לשיצאה ולאובדא, וההוא נגידו דאשא תקיפא דנהר דינור, דאיהו תקיף ועלאה, אהדר לאתריה. וכלהו, מתהננין מתננא דמדבחה, בגין דאתתקנת לקבלי (ס"א מדבחה) מלכא עלאה, ובגין כך מתהננין מניה, ואינון קרבין להכא.

(המזבח) המלך העליון, ומשום כך הם נהנים ממנו, והם קרבים לכאן. ועשן אחר עולה, והרי

בארנו, לכל אחד ואחד, הרצון של הכל שעולה למעלה, שהוא נחת רוח למלך הקדוש.

הרי נתבאר שבמזבח עולה ונראה אוריאל, כמו מראה של אריה חזק רובץ על טרפו, והיו הפהגים וישראלים רואים ושמחים, שהיו יודעים שהתקבל ברצון לפני המלך הקדוש, ואש אחרת עליונה קדושה יורדת כנגד האש התחתונה, ואז אדם הולך (דא) ומזדעזע לפני אדונו ושב בתשובה שלמה.

למלך ששלחו לו דורון, והיה מקבל לפניו. אמר לעבדו, לך וטל את הדורון הזה שהביאו לי. כך אמר הקדוש ברוך הוא לאוריאל, לך וקבל את הדורון שבני מקריבים לפני. כמה שמחה נמצאת בכל, כמה התבשמות נמצאת בכל, כשהכהן והלוי ואותו שמקריב קרבן מכנינים להקריב קרבן כראוי ביחוד שלם. בא ראה, כתוב ותצא אש מלפני ה' ותאכל על המזבח את העלה וגו'. זה אוריאל, שיורד במראה של אש בשלהבת, עד שיורד למזבח לקבל את הדורון, ונראה כמו אריה גדול רובץ על הקרבן. ובש'ש' לא נמצאו צדיקים, או שאותו מקריב הקרבן לא הקריב כראוי ולא התקבל קרבנו, היו רואים שהעשן לא עולה בדרך ישרה, והיתה עומדת רוח אחת מנקב הצפון ונכנסת למזבח, והיו רואים דיוקן של כליב אחד חצוף רובץ על הקרבן, ואז היו יודעים שלא התקבל ברצון אותו הקרבן.

למלך ששלחו לו דורון, ראה אותו המלך שאינו כדאי לקרבו לפניו. אמר המלך, סלקו את

ותננא אחרא סליק, והא אוקימנא, לכל חד וחד, רעותא דכלא דסלקא לעילא, דאיהו נייחא דרוחא, לגבי מלכא קדישא.

הא אתמר, דבמדבחה סלקא ואתחזי אוריאל, כחזיו דחד אריא תקיפא, רביע על טרפיה. והווי חמאן פהגי וישראל, וחדאן, דהוו ידעין דאתקבל ברענא קמי מלכא קדישא. ואשא אחרא עלאה קדישא נחית, לקבלא אשא תתאה, פדין בר נש אזיל (נ"א דחיל) ואזדעזע קמי מאריה, ותב בתיובתא שלימתא.

למלכא דשדרו ליה דורונא, ואתיישר קמיה, אמר לעבדיה, זיל וטול דורון דא, דאיתיאנו לי. כך אמר קדשא בריה הוא לאוריאל, זיל וקביל דורונא דבני מקריבין קמאי. כמה חדרוה משתפחי בכלא, כמה בסימותא בכלא משתכת, פד פהנא וליואה, וההוא דמקריב קרבנא, מכיוני לקרבא קרבנא כדקא יאות, ביחודא שלים.

הא חזי, פתיב, (ויקרא ט) ותצא אש מלפני יי' ותאכל על המזבח את העולה וגו'. דא אוריאל, דנחית בחזיו דאשא בשלהובא, עד דנחית למדבחה, לקבלא דורונא ואתחזי כאריה רברבא, רביע על קרבנא.

וכד ישראל לא אשתכחו זכאין, או ההוא דמקריב קרבנא לא קריב פדקא יאות, ולא אתקבל קרבניה, הווי חמאן דלא סליק תננא בארע מישר, והוה קם חד רוחא מנוקבא דצפון, ועאל למדבחה, והווי חמאן דיוקנא דחד פלבא חציפא, רביע על קרבנא. פדין הווי ידעי דלא אתקבל ברענא קרבנא. למלכא דשדרו ליה דורון, חמא ליה מלכא

דלאו איהו פדאי לקרבא קמיה, אמר מלכא, אסיקו ההוא

אותו הדורון ותנו אותו לפלב, שאינו כדאי להפנס לפני. כך בשעה שנקרב הקרבן ולא התקבל ברצון, הדורון נמסר לפלב, ומשום כך היו רואים את דיוקן הפלב על גבי המזבח.

בא ראה, כתוב ותצא אש מלפני ה' ותאכל על המזבח את העלה. אמר רבי יהודה, זה אוריאל, שנראה בשלהבת אש על המזבח, כמו שנאמר רובץ על הקרבן. ואז היתה שמחה בכל, שהרי התקבל ברצון, כמו שכתוב וירא כבוד ה' אל כל העם. ואם לא היתה הערפוביני של בני אהרן מיום שיצאו ישראל ממצרים, לא נמצא רצון כך למעלה ולמטה.

רעיא מהימנא

מצוה זו לשרף קדשים באש, ואחריה - והנותר מבשר הזבח ביום השלישי באש ישרף. תנאים ואמוראים, בסתרי תורה יש קדש, ויש קדשים, ויש קדוש קדשים. מה הנאה יש לקדוש ברנף הוא בקדשים שגשפרו? אם תאמר בשביל יצחק, שבשעה שישראל בצרה, עולה אפרו של יצחק לפניו, שאם חביבים שפרה ינצלו בגללו - זהו לדרש. ואם תאמרו משום (הצדיקים) (ואם משום) בני אהרן שהיו שרפת קדשים, שכתוב בהם ותצא אש מלפני ה' ותאכל אותם וימתו, ומיתתם פפרה לישראל כמו שרפת קדשים - אף זה לדרש בא.

אלא שלשה אשים בנר: אש לבנה, ואש שחרה, ואש תכלה, כנגד תורה נביאים וכתובים, כנגד פהן לוי וישראל. ותכלת היא שכינה, קרובה לנו, והיא אחוזה באותן פתילות, בכנפי מצוה, שנאמר בהם ועשו להם ציצית. ותכלת הזו שהיא שכינה, היא דין שאוכלת קרבנות ועולות.

דורנא, והבו ליה לכלבא, דלאו איהו כדאי לאעלא קמאי. כך בשעתא דקרנא אתקריב, ולא אתקבל ברעוא, דורנא לכלבא אתמסר. ובגין כך הוה חמאן, דיוקנא דכלבא על גבי מדבחה.

תא חזי כתיב (דף ל"ג ע"א) (ויקרא ט) ותצא אש מלפני יי' ותאכל על המזבח את העולה. אמר רבי יהודה, דא אוריאל, דאתחזי בשלהוביתא דאשא על מדבחה, כמה דאתמר רביע על קרבנא. וכדין חדוותא הוה בכלא, דהא אתקבל ברעווא, כמה דכתיב, וירא כבוד יי' אל כל העם. ואי לא הוה ערפוביני דבני אהרן, מן יומא דנפקו ישראל ממצרים, לא אשתכח רעוא הכי לעילא ותתא.

רעיא מהימנא

פקודא דא לשרוף קדשים באש. ואבתריה והנותר מבשר הזבח ביום השלישי באש ישרף. תנאים ואמוראים. בסתרי תורה, אית קדש, ואית קדשים, ואית קדוש קדשים. מה הנאה אית לקודשא בריה דאשראלי בעקו, דאתוקדו. אי תימא בגין יצחק, דבשעתא דישראל בעקו, סליק אפרו של יצחק קמיה, דאי חייבין שריפה אשתזיבו בגיניה. האי לדרשא איהו. ואי תימרון בגין (צדיקיא) (נ"א ואי בני) בני אהרן דהוו שריפת קדשים, דכתיב בהון ותצא אש מלפני יי' ותאכל אותם וימתו. ומיתתהון פפרה לישראל כמו שריפת קדשים, אוף דא לדרשא קא אתי. אלא, תלת אשין בשרגא: אשא חוורא, ואשא אוכמא, ואשא תכלתא. לקבל: תורה, נביאים, וכתובים. לקבל: פהן, לוי, וישראל. ותכלת איהי שכינתא, קריבא לן, ואיהי אחידא באינון פתילות, בכנפי מצוה, דאתמר בהון ועשו להם ציצית. והאי תכלת דאיהי שכינתא, איהי דינא, דאכילת קרבנין ועלוון.

אם מוצאת בני אדם שהם עצים
 יבשים כמו אותן פתילות יבשות,
 בלי שמן, שהיא תורה ורחמים,
 היא להם (שידונו) שרפה, ושוּרְפָת
 אותם. ומשום שעמי הארץ הם
 בהמות, כמו שבארנו שהם
 שקץ. תכלת, שהיא אדני, שורפת
 אותם, משום שקרבים אליה עם
 שרץ, שהוא יצר הרע זר. זהו
 שכתוב והזר הקרב יומת.

ואם במיתתם חוזרים בתשובה,
 (כששוחט אותם מלאך המות, מיכאל)
 המלאך מיכאל שהוא כהן גדול,
 האריה שאוכל קרבנות יורד
 עליהם להקריבם קרבן לפני ה'.
 והפני שתצא נשמתו מתודה
 בכמה ודויים, וכשיוצאת נשמתו
 הוא היה מתפנן לגמר את השם,
 שמע ישראל וברוך שם, להקריב
 את נשמתו פלי (קרבן) לשם יהוה,
 וצריך להתודות אל הקדוש ברוך
 הוא לקבל ולקרב ה' שבשמו
 שאוכלת ומכלה, ולהחזיר
 בתשובה ליהו אהיה כחשבון
 מ"ב. של אדני קוראים דין של
 מלכות דין.

ויבון בשם המפרש, שהוא יו"ד
 ה"א וא"ו ה"א, בלב אחד, ובו
 תצא רוחו. בנפש שלו מקבל
 עליו מיתה ויסורים, ובנשמה
 מודה בכמה ודויים ומתחרט.
 בנפש מקבל עליו מיתה,
 שחיטה, שרפה. ואם צריך ארבע
 מיתות בית דין, שהם סקילה
 שרפה הרג וחנוק, מקבל אותם
 מאדני בנפש שלו. ובנשמתו
 מודה בכמה ודויים, וחוזר
 בתשובה אל אהיה, שאחוז
 בשני שמות - יהוה יהוה.

במחשבתו יבון להוציא ודוי
 וקבלת מיתה עליו בלב אחד,
 שהוא שם המפרש, כמו זה: יו"ד

ה"א וא"ו ה"א, (כבוד) שבו הכהנים כורעים ומשתחוים על פניהם ואומרים: ברוך שם כבוד
 מלכותו לעולם ועד. כבוד הוא ל"ב בחשבון, וביה היה מתכוין
 לגמור את השם. (וא"ו איהו אחד בלב).

א"א שפחת בני נשא, דאינון עצים יבשים, פגוונא דאינון
 פתילות יבשין, בלא משחא, דאיהי אורייתא רחמי,
 איהי לון (דלדונו) שריפה, ואוקידת לון. ובגין דעמי
 הארץ אינון בעירן, כמה דאוקמוה דאינון שקץ. תכלת,
 דאיהי אדני, אוקידת לון, בגין דקרבין לגבה עם שרץ,
 דאיהו יצר הרע, זר, הדא הוא דכתיב, (כמדבר ג) והזר
 הקרב יומת.

ואי במיתתהון חזרין בתיובתא, (נ"א כד שחיי לון מלאך המות
 מיכאל) מלאך מיכאל דאיהו כהנא רבא, אריה דאכיל
 קרבנין, נחית עליהו, לקרבא לון קרבנא קדם יי'.

וקדם דתפוק נשמתיה, מתודה בכמה ודויין, וכד נפיק
 נשמתיה הוא הנה מתכוון לגמור את השם, שמע
 ישראל וברוך שם, לקרבא נשמתיה מאנא (נ"א
 קרבנא) לשם יהוה, וצריך למתודה לקודשא בריך הוא,
 לקבלא לקרבא ה' בשמיה, דאכיל ושחי, ולאחזרה
 בתיובתא לגבי יהו, אהיה כחושבן מ"ב. דאדני קרינא
 ליה דינא דמלכותא דינא.

ויבון בשמא מפרש, דאיהו יו"ד ה"א וא"ו ה"א, בלב
 אחד. וביה יפוק רוחיה. בנפש דיליה מקבל עליה
 מיתה ויסורין. ובנשמתא מודה בכמה ודויין ומתחרט.
 בנפש מקבל עליה מיתה שחיטה שריפה, ואי צריך
 ארבע מיתות בית דין, דאינון סקילה שריפה הרג
 וחנוק, מקבל ליה מאדני בנפש דיליה. ובנשמתיה מודה
 בכמה ודויין, וחוזר בתיובתא לגבי אהיה, דאחיד
 בתרין שמיהן, יהוה יהוה.

במחשבתיה יבון לאפקא ודוי, וקבלת מיתה עליה,
 בלב אחד, דאיהו שמא מפרש, פגוונא
 דא יו"ד ה"א וא"ו ה"א. (כבוד) ביה כהנים כורעים
 ומשתחוים על פניהם, ואומרים ברוך שם כבוד מלכותו
 לעולם ועד. כבוד, איהו ל"ב בחושבן. וביה היה מתכוין
 לגמור את השם. (וא"ו איהו אחד בלב).

ה"א וא"ו ה"א, (כבוד) שבו הכהנים כורעים ומשתחוים על פניהם ואומרים: ברוך שם כבוד
 מלכותו לעולם ועד. כבוד הוא ל"ב בחשבון, ובו היה מתכוין לגמור את השם. (וא"ו הוא אחד בלב).

וְתַנְאִין וְאַמְרַאִין, אִי תִמְרוּן וְכִי עִם הָאָרֶץ מֵנָא יַדַּע דָּא. אֲלֵא וְדָאֵי עִם הָאָרֶץ אִיהוּ כְּשׁוּר, אוּ שְׁה, אוּ עֵז, אוּ (פֶּר) תוּר, אוּ יוֹנָה. מַה בְּעִירִין לָא יַדְעֵי אוּרִייתָא, דְּאִיהִי שֵׁם יְהוֹ"ה, הִכִּי עִם הָאָרֶץ, לָא יַדַּע. אֲלֵא מִכְּאֵל פְּהֵנָא רַבָּא, אִיהוּ עֶבֶד לִיהַ עוֹלָה וְקַרְבָּנָא קָדָם יְיָ, וְאִיהוּ מְכוּוֹן בְּשִׁמָּא מִפְּרָשׁ, בְּסַלְיָקוּ דְרוּחִייהָ, דְתַפּוּק בְּלָב אֶחָד, כְּגוּוֹנָא דְכַד נְפִיק רִיחָא דְבַר נָשׁ בְּכָל לַיְלָא.

וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהָ רַבְּנֵי, שׁוּב יוֹם אֶחָד לְפָנֵי מִיתְתָּךְ, דְּבְכָל יוֹם וְיוֹם צָרִיךְ פֶּר נָשׁ לְאַהֲדָרָא בְּתִיבְתָא, וְלִמְסַר רוּחִיהָ לְגַבְיָהּ, דְּתַפּוּק בְּאֶחָד, הִדָּא הוּא דְכְּתִיב, (תהלים לא) בְּיַדְךָ אֶפְקִיד רוּחִי.

וְאִם הוּא תַלְמִיד חֲכָם, עֲלִיהָ אֲתַמַּר (משלי יב) יוֹדַע צַדִּיק נִפְשׁ בְּהִמְתּוּהָ וְרוּחָהּ לְהַחֲכִים יַדְרִים. וְאִם תַלְמִיד חֲכָם הוּא, צָרִיךְ שְׂיִהֵא בֵּיה חֲסֵד, וְעִם י' דְּאִיהוּ חֲכָמָה, חֲסִיד. וּמֵאֵן (דף ל"ג ע"ב) דְּלִית בֵּיה חֲכָמָה, לָאוּ אִיהוּ חֲסִיד. וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהָ, וְלֵא עִם הָאָרֶץ חֲסִיד. וְאִי אִית בֵּיה ה', חֲמֻשָּׁה חוּמְשֵׁי תוּרָה, דְּאֲתִייהִבוּ מִשְׁמָא לָא, אֲתַקְרִי גְבוּר בְּתוּרָה, וְיִרָא חֲטָא. וְאִי אִיהוּ בּוּר, אֲתַמַּר בֵּיה, אִין בּוּר יִרָא חֲטָא.

וּמֵאֵן דְּזָכִי לְתַפְּאֲרַת, דְּאִיהוּ ו', וְאִיהוּ חֲכָם מְבִין בְּתוּרָה וְיִרָא חֲטָא, יְרִית מְלַכּוּתִיהָ, דְּאִיהוּ ה"א, מְצַנַת הַמְּלָךְ, אִי עֶבֶד פְּקוּדֵי מְלָכָא. פִּינֵן דְּזָכִי לְשֵׁם יְהוֹ"ה, זָכִי לְשִׁמָּא מִפְּרָשׁ דְּאֲתַקְרִי אָדָם, וְדָא יו"ד ה"א וְא"ו ה"א. בְּהֵוּא זְמָנָא שְׁלִיט עַל גּוֹפִייהָ, דְּאִיהוּ שׁוּתְפּוּ דְנִפְשׁ הַבְּהֵמִית. וְרוּחַ הַבְּהֵמִית דְּבִנְפֵשׁ הַבְּהֵמִית עֲשִׂית הַבְּלִי עֲלָמָא, רוּחַ מְמַלְלָא בְּהַבְּלִי עֲלָמָא (נְשִׁמָּה דְכָּה כָּל הַחַדְוָרִין וּפְחֻשְׁבוֹת דְּהַבְּלִי עֲלָמָא). וְתַלְמִיד חֲכָם שְׁלִיט עַלִּיהוּ.

הִדָּא הוּא דְכְּתִיב, (בראשית א) וַיִּרְדּוּ בְדִגַת הַיָּם וּבַעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבַבְּהֵמָה וּבְכָל הָאָרֶץ. מָאֵי וּבְכָל הָאָרֶץ.

הַבְּהֵמִית עֲשִׂית הַבְּלִי הָעוֹלָם, רוּחַ שְׁמַדְפְּרַת בְּהַבְּלִי הָעוֹלָם, (נְשִׁמָּה שְׁבָה כָּל הַחַדְוָרִים וְהַמְחֻשְׁבוֹת שֶׁל הַבְּלִי הָעוֹלָם), וְתַלְמִיד חֲכָם שׁוּלֵט עַלִּיהֶם.

זֶהוּ שְׁפָתוּב, (בראשית א) וַיִּרְדּוּ בְדִגַת הַיָּם וּבַעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבַבְּהֵמָה וּבְכָל הָאָרֶץ. מַה זֶה וּבְכָל הָאָרֶץ?

זֶה הַגּוֹף, עוֹלָם קָטָן, וּפּוֹחֲדִים מִמֶּנּוּ. זֶהוּ שְׁכָתוּב (שם ט) וּמּוֹרָאֲכֶם וְחַתְכֶם. מִצַּד הַיָּמִין שׁוֹלֵט עֲלֵיהֶם, בּוֹ וַיְרֵדוּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים עב) וַיְרֵד מִיָּם עַד יָם. מִצַּד הַשְּׂמָאל פּוֹחֲדִים מִמֶּנּוּ, זֶהוּ שְׁכָתוּב וּמּוֹרָאֲכֶם וְחַתְכֶם, וְעֲלִיו נֶאֱמַר יוֹדֵעַ צְדִיק נֶפֶשׁ בְּהִמָּתוֹ.

אַחַר שֶׁהוּא צְדִיק, לֹא נוֹתֵן לוֹ שְׂכָר מַצּוֹת, אֵין לוֹ שְׂכָר בְּעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא מְזוֹן לְבִהמוֹת, שֶׁעֲנִי חָשׁוּב כְּמוֹ מֵת. הוּא עִם הַשְּׂכִינָה בְּקַבְּיעוֹת שְׁלֵה עֲמָה עַל הַכֹּל.

כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ אֵשׁ אוֹכְלָה הוּא (דברים ד). הָאֵשׁ הַזֶּה הוּא צְרִיף לְהִיּוֹת תְּמִיד עֲמָה, שְׂאִין לָהּ כְּבִיָּה, שֶׁהוּא אוֹכֵל כָּל הַקְּרַבְנוֹת שֶׁל הַתְּפִלוֹת וְדַבְרֵי תוֹרָה. שֶׁהִיא הַשְּׂכִינָה הִיא פְּרֻנְסוֹתוֹ, וּבְמָה? בַּתְּפִלָּה, זֶהוּ שְׁכָתוּב (שיר ה) פִּתְחֵי לִי. פִּתְחֵי לִי, בַּתְּפִלָּה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (תהלים נא) אֲדַנִּי שְׁפֹתַי תִּפְתָּח, אֲדַנִּי שְׁפֹתַי תִּפְתָּח, שֶׁהִיא אַחֲתֵי רַעֲיָתִי, וְאֵין רַעֲיָתִי אֶלָּא פְּרֻנְסוֹתִי, שְׁבָה מִתְּקַנָּים מְאֻכְלִים שֶׁל קְרַבְנוֹת שֶׁל הַמֶּלֶךְ הַבְּנִים הַקְּדוֹשִׁים, בְּכַמָּה מִיָּנִי מְאֻכְלִים, בְּלַחֵם שֶׁל הַתּוֹרָה.

שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (משלי ט) לָכוּ לַחֲמוּ בְּלַחֲמִי, מִיָּמִין. וּבִיָּין, שֶׁהוּא יָין הַתּוֹרָה, מִשְׂמָאל. בְּנִסּוּף הַמַּיִם, וַיָּין הַתּוֹרָה שֶׁבְּכֹתֵב וּבָעַל פֶּה, מִהֶעֱמוּד הָאֲמֻצְעֵי שְׂכוֹלֵל אֶת שְׁנֵיהֶם. בְּבֶשֶׂר, שֶׁהוּא בֶּשֶׂר הַקָּדֹשׁ, בְּכַמָּה קְרַבְנוֹת, שֶׁעֲלֶיהָ פָּרְשׁוּ בְּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה שְׁעוֹסְקִים בְּבֶשֶׂר הַיּוֹרֵד מִן הַשָּׁמַיִם. מַה זֶה מִן הַשָּׁמַיִם? זֶה הֶעֱמוּד הָאֲמֻצְעֵי, שֶׁעֲלִיו נֶאֱמַר וּבֶשֶׂר מִבְּשָׂרִי.

וְזֶה בֶּשֶׂר הַקָּדֹשׁ, שְׁדוּלְקַת בְּכַמָּה שְׁלֵהבוֹת מִצַּד הַגְּבוּרָה בְּאֵהֶבֶת בְּעֲלָה, נִשְׂרָפֶת בְּאֵהֶבֶת שֶׁל אֵהֶבֶת

דָּא גּוֹפָא, עוֹלָם קָטָן, וְדַחֲלִין מִנְיָה, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (בראשית ט) וּמּוֹרָאֲכֶם וְחַתְכֶם. מִסְטָרָא דִּימִינָא, שְׁלִיט עֲלֵיהִי, בִּיה וַיְרֵדוּ, כְּמָה דְאַתְ אָמַר, (תהלים עב) וַיְרֵד מִיָּם עַד יָם. מִסְטָרָא דְשְׂמָאלָא, דַּחֲלִין מִנְיָה, הָדָא הוּא דְכְּתִיב וּמּוֹרָאֲכֶם וְחַתְכֶם. וְעֲלֵיהָ אֲתַמַּר, יוֹדֵעַ צְדִיק נֶפֶשׁ בְּהִמָּתוֹ. בְּתַר דְּאִיהוּ צְדִיק, לֹא יֵהִיב לִיה שְׂכָר מַצּוֹת, לִית לִיה אֲגָרָא בְּעֲלָמָא דָּא, וְלֹא מְזוֹנָא לְבַעֲרִין דְּעֲנִי חָשׁוּב בְּמֵת. אִיהוּ עִם שְׂכִינְתָּא בְּקַבְּיעוֹ דִּילָהּ עֲמָה עַל כָּלָא.

(דברים ד) כִּי יִי אֱלֹהֶיךָ אֵשׁ אוֹכְלָה הוּא. הִיא אֵשׁ, צְרִיף לִיה תְּמִיד עֲמָה, דְּלִית לִיה כְּבִיָּה, דְּאִיהוּ אֹכִיל כָּל קְרַבְנֵין דְּצִלוֹתֵין, וּמִלִּין דְּאוֹרֵייתָא. דְּאִיהִי שְׂכִינְתָּא אִיהוּ פְּרֻנְסָה דִּילִיה, וּבְמָה. בְּצִלוֹתֵין, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (שיר השירים ה) פִּתְחֵי לִי. פִּתְחֵי לִי, בְּצִלוֹתָא דְאַתְמַר בָּהּ (תהלים נא) אֲדַנִּי שְׁפֹתַי תִּפְתָּח, דְּאִיהִי אַחֲתֵי רַעֲיָתִי, וְלִית רַעֲיָתִי אֶלָּא פְּרֻנְסוֹתִי, דְּבָהּ מִתְּקַנָּין מְאֻכְלִין דְּקְרַבְנֵין דְּמִלְפָּא בְּנִין קְדִישִׁין, בְּכַמָּה מִיָּנִי מְאֻכְלִים, בְּנִהמָא דְּאוֹרֵייתָא.

דְּאַתְמַר בָּהּ (משלי ט) לָכוּ לַחֲמוּ בְּלַחֲמִי, מִיָּמִין. וּבְחִמְרָא, דְּאִיהוּ יָינָא דְּאוֹרֵייתָא, מִשְׂמָאלָא. בְּנִסּוּף הַמַּיִם, וַיָּין דְּאוֹרֵייתָא דְּכֹתֵב וּבָעַל פֶּה, מִעֶמּוּדָא דְּאֲמֻצְעֵיתָא, דְּכִלִּיל תְּרוּוִיָּהוּ. בְּבֶשֶׂרָא, דְּאִיהִי בֶּשֶׂר הַקָּדֹשׁ, בְּכַמָּה קְרַבְנֵין, דְּעֲלָה אוּקְמוּהָ מְאִרֵי מִתְּנִיתִין בְּבֶשֶׂר הַיּוֹרֵד מִן הַשָּׁמַיִם עֶסְקִינָן. מְאִי מִן הַשָּׁמַיִם. עֶמּוּדָא דְּאֲמֻצְעֵיתָא. דְּעֲלָה אֲתַמַּר, וּבֶשֶׂר מִבְּשָׂרִי.

וְדָא בֶּשֶׂר הַקָּדֹשׁ, דְּאֲדִלְקַת בְּכַמָּה שְׁלֵהוּבִין, מִסְטָרָא דְּגְבוּרָה בְּרַחֲמֵי דְּבַעֲלָה, אֲתוּקְדַת בְּרַחֲמֵי דְּאֵהֶבֶת בְּקִרְיַת שְׁמַע, בְּרַחֲמֵי דִּיחֻדָּא, דְּלִילָא וַיּוֹמֵם לֹא תִכְבֵּה. וְחִבְרִיָּא בְּחִיכוֹן אֵל תִּתְּנוּ דְּמִי לוֹ לְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא, לְמַהוּי אִיהוּ בְּשְׁלֵהוּבִין דְּרַחֲמֵי דִּיחֻדָּיה דְּקִרְיַת שְׁמַע. לְקִימָא בִּיה, אֵשׁ תְּמִיד תּוּקַד עַל הַמְזַבַּח לֹא תִכְבֵּה. (ע"ב רעיא מהימנא).

בְּקִרְיַת שְׁמַע, בְּאֵהֶבֶת הַיְחִיד, שְׁלִלָה יוֹם לֹא תִכְבֵּה. וְהַחֲבָרִים, בְּחִיכְכֶם, אֵל תִּתְּנוּ דְּמִי לוֹ לְקוּדְשׁ בְּרוּף הוּא שְׁהוּא יְהִי בְּשְׁלֵהבוֹת שֶׁל אֵהֶבֶת שֶׁל יְחִידוֹ בְּקִרְיַת שְׁמַע, לְקִים בּוֹ אֵשׁ תְּמִיד תּוּקַד עַל הַמְזַבַּח לֹא תִכְבֵּה. (ע"ב רעיא מהימנא).

בְּקִרְיַת שְׁמַע, בְּאֵהֶבֶת הַיְחִיד, שְׁלִלָה יוֹם לֹא תִכְבֵּה. וְהַחֲבָרִים, בְּחִיכְכֶם, אֵל תִּתְּנוּ דְּמִי לוֹ לְקוּדְשׁ בְּרוּף הוּא שְׁהוּא יְהִי בְּשְׁלֵהבוֹת שֶׁל אֵהֶבֶת שֶׁל יְחִידוֹ בְּקִרְיַת שְׁמַע, לְקִים בּוֹ אֵשׁ תְּמִיד תּוּקַד עַל הַמְזַבַּח לֹא תִכְבֵּה. (ע"ב רעיא מהימנא).

זכר:

זכר

תא חזי, אף על גב דבני אהרן מיתו בההיא שעתא, יאות הוה בכמה גוונין. חדא, דלא הוה שעתא דקטרת, דהא קטרת לא סלקא, אלא בזמנין ידיען, דכתיב (שמות ל) והקטיר עליו אהרן קטרת סמים בבקר בבקר. ואימתי בהטיבו את הנרות וגו' לאשתכחא שמן וקטרת פחדא. וכתיב ובהעלות אהרן את הנרות בין הערבים יקטירנה וגו'.

בא ראה, אף על גב שבני אהרן מתו באותה שעה, זה היה מתאים בכמה גונים. אחד - שלא היתה זו שעת הקטרת, שהרי קטרת אינה עולה אלא בזמנים ידועים, שכתוב (שמות ל) והקטיר עליו אהרן קטרת סמים בבקר בבקר. ומתי? בהיטיבו את הנרות וגו', להמצא שמן וקטרת כאחד. וכתוב, ובהעלת אהרן את הנרות בין הערבים יקטירנה וגו'.

ובזמנין אלין אתקריב, ולא בזמנא אחרא, בר בזמנא דמותנא שריא בעלמא, כמה דאערע דכתיב (במדבר יז) ויאמר משה אל אהרן קח את המחטה ותן עליה אש וגו'. ובני אהרן לא קריבו בשעתא דשמן וקטרת משתכחי פחדא.

ובזמנים הללו נקרכת, ולא בזמן אחר, פרט לזמן שהמות שרוי בעולם, כמו שקרה, שכתוב (במדבר יז) ויאמר משה אל אהרן קח את המחטה ותן עליה אש וגו'. ובני אהרן לא הקריבו בשעה ששמן וקטרת נמצאים כאחד. ועוד, שדחקו את השעה בחיי אביהם, ועוד שלא היו נשואים, והיו פגומים. שמי שלא נשא הוא פגום, ואינו כדאי שימצאו ברכות על ידו בעולם. עליו הן לא שורות, כל שכן על ידי אחרים. ועוד, שהרי שנינו שהיו שתויי יין, ומשום כך ותצא אש מלפני ה' ותאכל אתם וגו'. שהרי הקטרת היא חביבה מן הפל, והיא שמחת העליונים והתחתונים. וכתוב שמן וקטרת ישמח לב.

ועוד דדחקו שעתא בחיי דאבוהון. ועוד דלא אנסיבו, והווי פגימין, (ד"ק ל"ד ע"א) דמאן דלא אנסיב, פגים הוא, ולאו הוא כדאי לאשתכחא ברקאן בעלמא על ידוי, עלוי לא שריין, כל שפן על ידוי לאתרים. ועוד, דהא תנן רזוי חמרא הווי, ובגין כך, ותצא אש מלפני יי' ותאכל אותם וגו'. דהא קטרת חביבה הוא מפלא, וחדוותא דעלאין ותתאין, וכתיב (משלי יז) שמן וקטרת ישמח לב.

ועוד, שדחקו את השעה בחיי אביהם, ועוד שלא היו נשואים, והיו פגומים. שמי שלא נשא הוא פגום, ואינו כדאי שימצאו ברכות על ידו בעולם. עליו הן לא שורות, כל שכן על ידי אחרים. ועוד, שהרי שנינו שהיו שתויי יין, ומשום כך ותצא אש מלפני ה' ותאכל אתם וגו'. שהרי הקטרת היא חביבה מן הפל, והיא שמחת העליונים והתחתונים. וכתוב שמן וקטרת ישמח לב.

רעיא מהימנא

רעיא מהימנא

לית מצורע אלא ההוא דאתעביד בזבותא. דחמש דמים אינון דדם נדה מסאבין, דאינון פלהו דם טמא. וחמש דמין דכניין. ומאן דאעבר עליהו, פאלו אעבר על עשר דברות, דאינון פלל תרי"ג פקודין.

אין מצרע אלא אותו שנעשה בזיבה. שחמשה דמים הם של דם נדה שמטמאים, שכלם הם דם טמא, וחמשה דמים טהורים. ומי שעובר עליהם פאלו עבר על עשרת הדברות, שהם כלל של תרי"ג מצוות.

ושפחה יצר הרע איהי מליא מומין. ובגין דא, (ויקרא כא) כל אשר בו מום לא יקרב. ובגין דא, פהנא

ושפחה, יצר הרע, היא מלאה במומים, ומשום כך (ויקרא כא) כל אשר בו מום לא יקרב. ומשום שבעולם, משום שנאמר בגבירה,

זה הכהן לא היה צריך לקרב אל מי שיש בו מום מפל המומים

(שיר ד) בָּלֶךְ זָפָה רַעֲיָתִי וּמוֹם אֵין בָּךְ, כֶּף לֹא צָרִיךְ לְקַרֵּב אֵלֶיךָ מִי שֵׁשׁ בּוֹ מוֹם, וְאֵף כֶּף לֹא צָרִיךְ לְקַרֵּב אֵלֶיךָ זָר, (במדבר א) וְהִזָּר הַקָּרֵב יוֹמֵת, וְהִינֵנו מִמֶּזְרָר, מוֹ"ם זָר. מוֹם נִקְבָּה, זָר זָכָר. וּמִשׁוּם כֶּף צָוָה, (ויקרא יח) וְאֵל אִשָּׁה בְּנִדַת טְמֵאָתָה לֹא תִקְרַב. וְעַל אוֹתָם שִׁקְרָבִים אֵלֶיךָ כְּתוּב בְּהֵם, וַיִּקְרִיבוּ לִפְנֵי ה' אֵשׁ זָרָה אֲשֶׁר לֹא צָוָה אֹתָם וַתִּצָּא אֵשׁ מִלִּפְנֵי ה' וַתֹּאכַל אוֹתָם וַיָּמָתוּ.

וְקָרְבָן שֶׁל אוֹתִיּוֹת הֵם, י' בְּאִישׁ, ה' בְּאִשָּׁה, ו' בְּבֶן חֲתָן, ה' בְּכֶלֶה. אֲשֶׁרֵי מִי שֶׁמְקַרֵּב אוֹתִיּוֹת יְהוָה בּוֹ וּבִאֲשֶׁרְתּוֹ וּבְכִנּוּ וּבְכִתּוֹ בְּקִדְשָׁה וּבְכִבְרָכָה, בְּנִקְיוֹת, בְּעֲנוּהַ וּבְכַבְשֻׁת פְּנִים, בְּכֹל מַדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁכְּתוּבוֹת עַל בְּעַלֵי הַמִּשְׁנָה.

וּמִתְחַמְּמִים בְּאִשִּׁים קְדוּשִׁים, שְׂאִישׁ וְאִשָּׁה שֶׁהֵם אֵשׁ, עוֹלָה וַיּוֹרֵד, אֵשׁ קִדְשׁ שֶׁל עֲצֵי הַמַּעְרָכָה, שֶׁהֵם עֲצֵי הַקִּדְשׁ אֵיבָרִים קְדוּשִׁים, וְאֵשׁ שֶׁל גְבוּהַ יוֹרֵד, שֶׁהִיא קִדְשׁ הַקְּדוּשִׁים, וּבִשְׂכִיל שְׁנֵי הָאִשִּׁים הִלְלוּ אֵמֵר הַנְּבִיא (ישעיה כד) בְּאוֹרִים כְּבָדוֹ יי'. שֶׁהֵם הָאִשִּׁים שֶׁל הַשְּׂכִינָה, שֶׁבָּהּ כְּתוּב (דברים ד) כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ אֵשׁ אֲכָלָה הוּא.

וְהֵם אֵשׁ עֲלִיּוֹן, כְּסֵא רַחֲמִים. אֵשׁ תְּחִתּוֹנָה, כְּסֵא דִין. וְהֵם בִּינָה וּמְלָכוּת. מְלָכוּת - אֵשׁ עוֹלָה. בִּינָה - אֵשׁ יוֹרֵד. יְהוָה, עֲמוּד הָאֲמָצְעִי, אוֹחוֹז בְּשִׁנְיָהֶם. בִּינָה יְהוָה, ה' מְלָכוּת.

בְּאֲשֶׁר הַתְּפָאֲרָת אוֹחֶזֶת אוֹתָם, שׁוֹרָה עֲלֵיו חֲכָמָה, שֶׁבָּהּ כ"ח מ"ה. מ"ה - הוּא יוֹד ה"א וְא"ו ה"א. ה"א. הַפֶּתַח שְׁלוֹ - יוֹד וְא"ו דְּלִית. ה"א אֶלֶף. וְא"ו אֶלֶף וְא"ו. ה"א אֶלֶף. וְכֹלֵן אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת נִמְצְאוֹת בְּאָדָם וּמִי שֶׁאֵין לוֹ בֶּן, שֶׁהוּא ו', מִסְתַּלְקֵת

לֹא הָיָה צָרִיךְ לְקַרֵּב לְגַבֵּי מֵאֵן דְּאִית בֵּיה מוּמָא, מְכַל מוּמִין דְּעִלְמָא. בְּגִין דְּמִטְרוּנִיתָא אֲתָמַר בֵּיה, (שיר השירים ד) בָּלֶךְ זָפָה רַעֲיָתִי וּמוֹם אֵין בָּךְ. הֵכִי לֹא צָרִיךְ לְקַרֵּב לְגַבֵּיה מֵאֵן דְּאִית בֵּיה מוֹם, וְאוּף הֵכִי לֹא צָרִיךְ לְמַקְרַב לְגַבֵּיה זָר (במדבר א) וְהִזָּר הַקָּרֵב יוֹמֵת וְהִינֵנו מִמֶּזְרָר, מוֹ"ם זָר. מוֹם נִקְבָּא, זָר זָכָר. וּבְגִין דָּא מְנִי. (ויקרא יח) וְאֵל אִשָּׁה בְּנִדַת טְמֵאָתָה לֹא תִקְרַב וְעַל אֵינוֹן דְּקָרִיבִין לָהּ, כְּתִיב בְּהוֹן וַיִּקְרִיבוּ לִפְנֵי יי' אֵשׁ זָרָה אֲשֶׁר לֹא צָוָה אוֹתָם וַתִּצָּא אֵשׁ מִלִּפְנֵי יי', וַתֹּאכַל אוֹתָם וַיָּמָתוּ.

וְקָרְבָן דְּאֲתוּוֹן אֵינוֹן, י' בְּאִישׁ, ה' בְּאִשָּׁה, ו' בְּבֶן חֲתָן, ה' בְּכֶלֶה. זְכָאָה אִיהוּ מֵאֵן דְּאֶקְרִיב אֲתוּוֹן דִּיהוָה, בֵּיה וּבִאֲתַתִּיהַ וּבְכִבְרִיהַ וּבְכִרְתִּיהַ, בְּקִדּוּשָׁה וּבְכִבְרָכָה בְּנִקְיוֹ בְּעֲנוּהַ וּבְכַבְשֻׁת פְּנִים בְּכֹל מַדּוֹת טְבִין דְּכְתִיבִין עַל מְאִרֵי מִתְנִיתִין.

וּמִתְחַמְּמִין בְּאִשִּׁין קְדִישִׁין, דְּאִישׁ וְאִשָּׁה דְּאֵינוֹן אֵשׁ, עוֹלָה וַיּוֹרֵד, אֵשׁ קִדְשׁ דְּעֲצֵי הַמַּעְרָכָה, דְּאֵינוֹן עֲצֵי הַקִּדְשׁ אֶבְרִין קְדִישִׁין, וְאֵשׁ שֶׁל גְבוּהַ נְחִית, דְּאִיהוּ קִדְשׁ הַקְּדוּשִׁים, וּבְגִין תְּרִין אֲשִׁין אֵלִין אֵמֵר נְבִיא (ישעיה כד) בְּאוֹרִים כְּבָדוֹ יי'. דְּאֵינוֹן אֲשִׁין דְּשְׂכִינָתָא, דְּבָהּ כְּתִיב (דברים ד) כִּי יי' אֱלֹהֶיךָ אֵשׁ אֲכָלָה הוּא.

וְאֵינוֹן אֵשׁ עֲלָאָה כְּסֵא רַחֲמִים. אֵשׁ תְּתָאָה כְּסֵא דִין. וְאֵינוֹן בִּינָה וּמְלָכוּת מְלָכוּת אֵשׁ עוֹלָה. בִּינָה אֵשׁ יוֹרֵד. יְהוָה, עֲמוּדָא דְּאֲמָצְעִיתָא, אֶחִיד בְּתְרוּוִיָּהּ. בִּינָה יְהוָה ה' מְלָכוּת.

תְּפָאֲרָת כַּד אֶחִיד לוֹן, שְׂרִיא עֲלִיהַ חֲכָמָה, דְּבִינָה כ"ח מ"ה. מ"ה: אִיהוּ יוֹד ה"א וְא"ו ה"א. כַּח דִּילִיָּה, יוֹד וְא"ו דְּלִית. ה"א אֶלֶף. וְא"ו אֶלֶף וְא"ו. ה"א אֶלֶף. וְכֹלֵהוּ אַרְבָּעִין וַתְּרִין אֲתוּוֹן, מִשְׁתַּכְּחִין בְּבַר נֶשׁ וּבִאֲתַתִּיהַ וּבְכִנּוּי, וּבְגִין דָּא לִית בַּר נֶשׁ שְׁלִים, אֶלָּא כְּבֶן וּבֵת. וּמֵאֵן דְּלִית לִיהַ בֶּן דְּאִיהוּ ו', אִסְתַּלַּק י' מִיְגִיָּה. וּמֵאֵן דְּלִית לִיהַ בֵּת, דְּאִיהוּ ה', אִסְתַּלַּק ה' עֲלָאָה, דְּאִיהוּ וּבִאֲשֶׁרְתּוֹ וּבְכִנּוּי, וּמִשׁוּם כֶּף אֵין אָדָם שְׁלָם אֶלָּא בְּבֶן וּבֵת. וּמִי שֶׁאֵין לוֹ בֶּן, שֶׁהוּא ו', מִסְתַּלְקֵת

של הכל. זהו שכתוב כי עמך, עמך שריו, ולא נפרד ממך לעולמים, בחביבות של הכל. מקור חיים, משום שהיא מקור ומעין החיים, להוציא חיים לעץ העליון ולהדליק את הנרות. ועל זה אותו העץ נקרא עץ חיים, האילן שנטוע ונשרש משום אותו מקור החיים.

ועל זה באורף נראה אור. באורף - זה האור שנגזר לצדיקים לעתיד לבא, שכתוב (בראשית א) וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאֹרֶךְ כִּי טוֹב. ומאותו אור עתידים ישראל להאיר בעולם הבא.

דבר אחר כי עמך מקור חיים וגו' - זה הקדוש ברוך הוא, שהוא עץ עליון באמצע הגן שאוחז את כל הצדדים. מה הטעם? משום שאחוז בו אותו (באותו) מקור חיים, ומעטר אותו בעטרות עליונות סביב הגן כמו אם שמעטרת את בנה על הכל. זהו שכתוב (שיר א) צִאֲנָה וּרְאִינָה בְּנוֹת צִיּוֹן וְגו'. ומשום כך כי עמך מקור חיים, ועל זה באורף נראה אור.

רבי יצחק אמר, כי עמך מקור חיים - זה הפה הגדול למעלה, כנגדו כהן גדול למטה. משום כך משפיע הפה שמן משחת קדש עליון למטה ומדליק מנורות למעלה. שהפה הגדול שלם בשלמות של שבעת הימים העליונים, ולהתעטר על הכל. כנגד זה שבעה ימי מלואים לכהן שלמטה, שימצא הכל כמו שלמעלה. ועל זה ימי המלואים נקראו ימי ההשלמה, כדי שישתלם הפה בשאר הימים האחרים להשלים שבעה כאחד. ואלה נקראים ימי מלואים,

דא שמן עלאה, דנגיד ולא פסיק לעלמין, דשריא בגו חכמה עלאה דכלא, הדא הוא דכתיב פי עמך, עמך שריא, ולא מתפרשא מנף לעלמין, בחביבותא דכלא. מקור חיים, בגין דהיא מקורא ומפועא דחיים, לאפקא חיים לאילנא עלאה, ולאדלקא בוצינין. ועל דא ההוא אילנא אקרי עץ חיים, אילנא דנטיע ואשתרשא בגין ההוא מקורא דחיים.

ועל דא באורף נראה אור. באורף: דא אור דנגזר לצדיקייא לזמנא דאתי, דכתיב, (בראשית א) וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאֹרֶךְ כִּי טוֹב. ומההוא נהירו זמינין ישראל לאנהרא (דף ל"ד ע"ב) לעלמא דאתי.

דבר אחר כי עמך מקור חיים וגו', דא קדשא בריה הוא, דאיהו אילנא עלאה במציעות גנתא, דאחיד לכל סטרין. מאי טעמא. בגין דאחיד ביה ההוא (ג"א בטהוא) מקור חיים, ואעטר ליה בעטרין עלאין סחרניה דגנתא. פאימא דמעטרא לברה על כלא, הדא הוא דכתיב, (שיר השירים א) צִאֲנָה וּרְאִינָה בְּנוֹת צִיּוֹן וְגו'. ובגין כך כי עמך מקור חיים, ועל דא באורף נראה אור.

רבי יצחק אמר, כי עמך מקור חיים, דא כהן גדול לעילא, לקבליה כהן גדול לתתא. בגין כך, אנגיד פהנא משח רבות עלאה קדישא לתתא, ואדליק בוצינין לעילא. דכהן גדול שלים בשלימו דז' יומין עלאין, ולא תעטרא על כלא.

דקבר דא שבעת ימי מלואים, לכהנא דלתתא, לאשתפחא כלא כגוונא דלעילא. ועל דא ימי מלואים אקרוין: יומי אשלמותא, בגין דישתלים פהנא בשאר יומין אחרנין, לאשלמא שבעה כחדא. ואלין ימי מלואים אקרוין, בגין דאתאחדן שאר

משום שאוֹחֲזִים בו שְׁאָר
הַאֲחֵרִים. מה זֶה אוֹמֵר?
שְׁפִשְׁהֵכֶהֶן מִתְעוֹרֵר, כָּל שְׁאָר
הַאֲחֵרִים מִתְעוֹרְרִים עִמּוֹ.

וּמִשּׁוּם כֵּן כְּתוּב, וּמִפְתַּח אֵהָל
מוֹעֵד וְגו', עַד יוֹם מְלֵאת וְגו'.
שְׁבַעַת יָמִים וְדָאֵי, וְאִזּוּ מִתְעוֹרֵר
הַכֹּהֵן לְמִטָּה בְּכָל כְּמוֹ שְׁלֹמְעֵלָה.
מִשּׁוּם שְׁבַעַת שְׁמִתְעוֹרֵר הַכֹּהֵן
שְׁלֹמְעֵלָה, הַכֹּל יִתְעוֹרְרוּ עַל יְדוֹ
לְמַעְלָה, וְיִמְצְאוּ בְּרֻכּוֹת לְמַעְלָה
וּלְמִטָּה.

רַבִּי אֲבָא אָמַר, מַה שׁוֹנָה
שְׁמִשַׁח מִשֶּׁה אֶת אֶהָרָן? אֵלֶּא
מִשּׁוּם שֶׁהוּא הִבֵּן שֶׁל אוֹתוֹ
(אָחִיו בְּאוֹתוֹ) מְקוֹם מְקוֹר הַחַיִּים,
וְכָתוּב (ישעיה סג) מוֹלִיף לִימִין מִשֶּׁה
זְרוּעַ תְּפָאֲרָתוֹ. וּמִשֶּׁה שְׁמִשַׁח כָּל
אוֹתָם יְמֵי מְלוּאִיִּם, לְהַשְׁרֹת הַכֹּל
עִם אֶהָרָן.

רַבִּי חֲזַקְיָה הֵיךְ יוֹשֵׁב לְפָנַי רַבִּי
אֶלְעָזָר. אָמַר לוֹ, כִּמְהָ אוֹרוֹת
נִבְרְאוּ טָרְם שֶׁנִּבְרְא הָעוֹלָם? אָמַר
לוֹ, שְׁבַעַת. וְאֵלּוּ הֵם: אוֹר תּוֹרָה,
אוֹר גִּיהֶנָּם, אוֹר גֵּן עֵדֶן, אוֹר כְּסֵא
הַכְּבוֹד, אוֹר בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, אוֹר
תְּשׁוּבָה, אוֹרוֹ שֶׁל מְשִׁיחַ. וְאֵלֶּה
נִבְרְאוּ בְּטָרְם שֶׁנִּבְרְא הָעוֹלָם.
שְׁבַעַת אוֹרוֹת וּמְאוֹרוֹת שֶׁנִּבְרְאוּ
בְּאֶהָרָן, וְהוּא מְדַלֵּק מְנוֹרוֹת
מִמַּעְלָה לְמִטָּה.

רַבִּי אֶלְעָזָר פֶּתַח, (קהלת א) הַכֹּל
הֵיךְ מִן הָעֵפֶר וְהַכֹּל שָׁב אֶל
הָעֵפֶר. הֲרֵי שְׁנִינּוּ, הַכֹּל הֵיךְ מִן
הָעֵפֶר - אֶפְלוּ גִלְגַּל חֲמָה. מִי
הָעֵפֶר? אוֹתוֹ שְׁשֵׁרוּי תַּחַת כְּסֵא
הַכְּבוֹד הַקָּדוֹשׁ.

בְּסִפְרוֹ שֶׁל רַב יִיסָא סְבָא, הַכֹּל
הֵיךְ מִן הָעֵפֶר - מְקוֹם שְׁכוֹנֵס אֶת
הַכֹּל. מְלַמֵּד שֶׁיִּצְאוּ שְׁבִילִים לְצַד
הַזֶּה וּלְצַד הַזֶּה, וְהַתְּכַנְסוּ לְהָאִיר
כְּמוֹ הָעֵפֶר הַזֶּה שְׁזוֹרְקִים אוֹתוֹ
לְכָל עֵבֶר. וְעַל זֶה, הַכֹּל הֵיךְ מִן
הָעֵפֶר, וְהַכֹּל שָׁב אֶל הָעֵפֶר וְדָאֵי.

אַחֲרַיִן בֵּיהּ. מָאֵי קָא מִיִּירֵי. דְּכַד כְּהֵנָּה אֶתְעַר,
כָּל שְׁאָר אַחֲרַיִן מִתְעַרִּין עִמֵּיהּ.

וּבְגִין כֵּן פְּתִיב וּמִפְתַּח אֵהָל מוֹעֵד וְגו', עַד
יוֹם מְלֵאת וְגו'. שְׁבַעַת יוֹמִין וְדָאֵי, כְּדִין
אֶתְעַטֵּר כְּהֵנָּה לְתַתָּא בְּכֻלָּא, כְּגוֹוְנָא דְלַעֲיִלָּא.
בְּגִין דְּכִשְׁעַתָּא דְּכְהֵנָּה דְלְתַתָּא אֶתְעַר, כְּלָא
יִתְעַרוּן עַל יְדֵיהּ לַעֲיִלָּא, וְיִשְׁתַּכְּחוּן בְּרֻכָּאן
לַעֲיִלָּא וְתַתָּא.

רַבִּי אֲבָא אָמַר, מָאֵי שְׁנָא דְמִשַׁח מִשֶּׁה לְאֶהָרָן.
אֵלֶּא, בְּגִין דְּאִיהוּ בְּרָא דְהוּא (ס"א אֲחִיד
כְּהוּא) אֶתְר מְקוֹרָא דְחַיִּי. וְכָתִיב (ישעיה סג) מוֹלִיף
לִימִין מִשֶּׁה זְרוּעַ תְּפָאֲרָתוֹ. וּמִשֶּׁה שְׁמִשַׁח כָּל
אִינוּן שְׁבַעַת יְמֵי מְלוּאִיִּן, לְאֶשְׁרָאָה כְּלָא עִמֵּיהּ
דְאֶהָרָן.

רַבִּי חֲזַקְיָה הֵיךְ יִתִּיב קָמֵי דְרַבִּי אֶלְעָזָר, אָמַר
לֵיהּ, כִּמְהָ נְהוֹרִין אֶתְבְּרִיאוּ עַד לָא אֲבָרִי
עֲלִמָּא. אָמַר לֵיהּ שְׁבַעַת. וְאֵלִין אִינוּן: אוֹר
תּוֹרָה. אוֹר גִּיהֶנָּם. אוֹר גֵּן עֵדֶן. אוֹר כְּסֵא
הַכְּבוֹד. אוֹר בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. אוֹר תְּשׁוּבָה. אוֹרוֹ
שֶׁל מְשִׁיחַ. וְאֵלִין אֶתְבְּרִיאוּ עַד לָא אֶתְבְּרִי
עֲלִמָּא. שְׁבַעַת נְהוֹרִין בּוֹצִינִין אֶתְאֲחֵדוּ בֵּיהּ
בְּאֶהָרָן, וְהוּא אֲדַלֵּיק בּוֹצִינִין מַעֲיִלָּא לְתַתָּא.
רַבִּי אֶלְעָזָר פֶּתַח (קהלת א) הַכֹּל הֵיךְ מִן הָעֵפֶר
וְהַכֹּל שָׁב אֶל הָעֵפֶר. הָא תְּגִינּוּ, הַכֹּל הֵיךְ
מִן הָעֵפֶר, אֶפְלוּ גִלְגַּל חֲמָה. מָאֵן הָעֵפֶר.
הֵהוּא דְשְׁרִיא תַּחוֹת כְּרִסֵּי יְקָרָא קְדִישָׁא.

בְּסִפְרָא דְבִי רַב יִיסָא סְבָא, הַכֹּל הֵיךְ מִן הָעֵפֶר,
אֶתְר דְּכִנְיִשׁ לְכֻלָּא, מְלַמֵּד, דְּנִפְקוּ
שְׁבִילִין לְהָאֵי סְטָרָא וּלְהָאֵי סְטָרָא, וְאֶתְכַנְּשׁוּ
לְאֶנְהָרָא, כְּעַפְרָא דָּא דְזוֹרְקִין לָהּ לְכָל עֵבֶר.
וְעַל דָּא הַכֹּל הֵיךְ מִן הָעֵפֶר, וְהַכֹּל שָׁב אֶל
הָעֵפֶר וְדָאֵי.

אָרְא מִן הָעֶפֶר - שֶׁל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ
הַקָּדוֹשׁ. וְהָעֶפֶר הַזֶּה מֵהָעֶפֶר
הָעֲלִיּוֹן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איוב כח)
וְעִפְרוֹת זָהָב לוֹ. כְּמוֹ שֶׁנִּמְצָא
מַעֲשֵׂה לְמִטָּה, כִּף הוּא לְמַעְלָה
כְּמוֹ זֶה. וּבִארְנוּ עֶפֶר, עֶפֶר שֶׁל
בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁהָעוֹלָם הַזֶּה נִבְרָא
בְּה"א. וְעַל זֶה - אֶפְלוּ גִלְגַּל חֲמָה,
כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אֵלֶּה תוֹלְדוֹת
הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבְרָאִים - בְּה'
בְּרָאִים. וּמִשּׁוּם כִּף, הַכֹּל הָיָה מִן
הָעֶפֶר. אֵיזָה עֶפֶר? אוֹתוֹ שִׁשְׁרוּי
תַּחַת כֶּסֶף הַכְּבוֹד הַקָּדוֹשׁ.

כְּתוּב (שירד) כִּלְךָ יִפֶּה רַעֲיָתִי וּמוֹם
אֵין בָּךְ. כִּלְךָ יִפֶּה רַעֲיָתִי - זֹו כְּנִסְת
יִשְׂרָאֵל. וּמוֹם אֵין בָּךְ - אֵלוֹ
סִנְהֶדְרִין, שֶׁהֵם כְּנִגְדֵי שְׁבַעִים
וּשְׁנַיִם שָׁמוֹת. שְׁבַעִים נֶפֶשׁ שִׁרְדוּ
עִם יַעֲקֹב, וְהַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל
כֻּלָּם. וְעַל זֶה אֵין בּוֹדֵקִין מִן
הַסִּנְהֶדְרִין וְלִמְעַלָּה.

שְׁנַיִם, כְּתוּב (שמות יט) וְאַתֶּם תִּהְיוּ
לִי מִמְּלַכְת כְּהֻנִּים וְגוֹי קְדוֹשׁ. מִי
זֹו מִמְּלַכְת כְּהֻנִּים? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר,
זֹאת מִשְׁחַת אֶהְרֵן וּמִשְׁחַת בְּנָיו.
שֶׁכְּשֶׁמֶתְבְּרַכְת כְּנִסְת יִשְׂרָאֵל עַל
יַד הַכְּהֻנִּים, אֹז נִקְרָאת עַל שְׁמֵם,
זֶהוּ שֶׁכְּתוּב מִמְּלַכְת כְּהֻנִּים.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, בֹּא רֵאָה,
מַלְכוּת כְּהֻנִּים לֹא נִקְרָאת, אֲלֹא
מִמְּלַכְת, שֶׁהַמְּלִיכוֹ אוֹתָהּ הַכְּהֻנִּים
וְעָשׂוּ אוֹתָהּ גְּבִירָה עַל הַכֹּל. אֲבָל
מַלְכוּת כְּהֻנִּים לֹא נִקְרָאת, שֶׁהָרִי
מִן הַשָּׁמַיִם נִקְרָאת מַלְכוּת,
מַלְכוּת שָׁמַיִם וְדָאִי. וְכֵאֵן
מִמְּלַכְת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר שֶׁכְּהֻנִּים
הַמְּלִיכוֹ אוֹתָהּ, וּמַחְבְּרִים אוֹתָהּ
עִם הַמְּלָךְ, וְאִזּוּ הִיא מִמְּלַכְת עַל
כֹּל גְּזוּי הַמְּלָךְ. מִמְּלַכְת עַל כֹּל
כִּלְי זַיְנוּ שֶׁל הַמְּלָךְ. מִמְּלַכְת
בְּעֲלִיּוֹנִים וּבַתְּחֻתָּוִים. מִמְּלַכְת
עַל כֹּל הָעוֹלָם.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר, כְּתוּב (עמוס ט)
וְאִגְדַּתוֹ עַל אֶרֶץ יִסְדָּה. וְאִגְדַּתוֹ -

אָרְא מִן הָעֶפֶר, דְּבִי מִקְדָּשָׁא קְדִישָׁא. וְהֵאֵי
עֶפֶר מֵעֶפְרָא עֲלֵאָה, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (איוב
כח) וְעִפְרוֹת זָהָב לוֹ. כְּמָה דְאַשְׁתַּכַּח עוֹבְדָא
לְתַתָּא, הִכִּי נָמִי הוּא לְעֵילָא כְּגוֹוֵנָא דָא.
וְאוֹקִימָנָא עֶפֶר, עֶפֶר דְּבִי מִקְדָּשָׁא. דְּעֵלְמָא
דָא בְּה' אֶתְבְּרִי. וְעַל דָא, אֶפִּילוּ גִלְגַּל חֲמָה.
כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ
בְּהִבְרָאִים, בְּה' בְּרָאִים. וּבְגִינֵי כִף, הַכֹּל הָיָה מִן
הָעֶפֶר. מָאֵן עֶפֶר. הֵהוּא דְשְׁרֵי תַּחֲתוֹת כְּרִסֵּי
יִקְרָא קְדִישָׁא.

כְּתוּב (שיר השירים ד) כִּלְךָ יִפֶּה רַעֲיָתִי וּמוֹם
אֵין בָּךְ. כִּלְךָ יִפֶּה רַעֲיָתִי, דָא כְּנִסְת יִשְׂרָאֵל.
וּמוֹם אֵין בָּךְ, אֵלוֹ סִנְהֶדְרִין דְּאֵינּוֹן לְקַבִּיל
שְׁבַעִין וְתַרְיִן שְׁמָהּוֹן. שְׁבַעִין נֶפֶשׁ דְּנַחְתּוֹ עִם
יַעֲקֹב, וְקוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא עַל כֻּלָּא. וְעַל דָא
אֵין בּוֹדֵקִין מִן הַסִּנְהֶדְרִין וְלִמְעַלָּה.

הַתָּנָן, כְּתוּב (שמות יט) וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי מִמְּלַכְת כְּהֻנִּים
וְגוֹי קְדוֹשׁ. מָאֵן מִמְּלַכְת כְּהֻנִּים. כְּמָה
דְאַתְּ אָמַר, זֹאת מִשְׁחַת אֶהְרֵן וּמִשְׁחַת בְּנָיו,
דְּכַד אֶתְבְּרַכָא כְּנִסְת יִשְׂרָאֵל עַל יְדָא דְכַהֲנֵי,
כְּדִין אֶתְקַרֵי עַל שְׁמִיהוֹן, הֵדָא הוּא דְכְּתוּב
מִמְּלַכְת כְּהֻנִּים.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, תָּא חַזִּי, מַלְכוּת כְּהֻנִּים לֹא
אֶקְרִי, אֲלֹא מִמְּלַכְת, דְּאִמְלִכוּ לָהּ כְּהֻנֵי,
וְעַבְדוּ לָהּ גְּבִירְתָא עַל כֻּלָּא. אֲבָל מַלְכוּת
כְּהֻנִּים לֹא אֶקְרִי, זֶהָא מִן הַשָּׁמַיִם אֶקְרִי
מַלְכוּת, מַלְכוּת שָׁמַיִם וְדָאִי. וְהֵכָא מִמְּלַכְת,
כְּמָה דְאַתְּ אָמַר דְּכַהֲנֵי אִמְלִכוּ לָהּ, וּמַחְבְּרָאֵן
לָהּ בְּמִלְפָא, וְכִדִּין הִיא מִמְּלַכְת, עַל כֹּל גְּזוּי

מִלְפָא. מִמְּלַכְת עַל כֹּל זַיְנֵי מִלְפָא. (דף ל"ה ע"א)
מִמְּלַכְת בְּעֵלְאִי וְתַתָּאִי. מִמְּלַכְת עַל כֹּל עֲלֵמָא.
רַבִּי יוֹסִי אָמַר, כְּתוּב (עמוס ט) וְאִגְדַּתוֹ עַל אֶרֶץ
יִסְדָּה. וְאִגְדַּתוֹ: כַּד אִזְדוּג מִלְפָא

כְּשֶׁמִזְדוּג הַמֶּלֶךְ כְּנִגְדָה בְּכָל אוֹתָן
הַעֲטוּת הַקְדוּשׁוֹת בְּכַוֵּנוֹס אֶחָד,
אֲזִי וְאֶגְדָתוֹ כְּתוּב.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, וְאֶגְדָתוֹ - כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר וּלְקַחְתֶּם אֶגְדַּת אֲזוּב. מַה
זֶה אוֹמֵר? שֶׁכְּשֶׁמִּתְחַבְּרִים כְּאֶחָד
וּמִתְבָּרְכַת מֵהֶם, אֲזִי שׁוֹלְטֵת עַל
הַכֹּל וּמֵאִירָה לְמַעְלָה וּלְמַטָּה,
וְהַכֹּל בְּשִׁעָה שֶׁהִכְהֵן עוֹבֵד אֶת
הַעֲבוּדָה וּמְקַרֵּיב קֶרְבָּן וּמְקַטֵּר
קִטְרֹת וּמְכַוֵּן דְּבָרִים לְקָרֵב הַכֹּל
כְּאֶחָד. אֲזִי כְּתוּב, וְאֶגְדָתוֹ עַל
אֶרֶץ יִסְדָּה.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר, כְּשֶׁנוֹסֵעַ אֶהְרֵן,
הַכֹּל נוֹסְעִים עִמּוֹ, עַד שֶׁמִּתְבָּרְכַת
כְּנִסְתַּי יִשְׂרָאֵל וּמִתְבָּרְכִים עֲלֵינוּנִים
וְתַחְתּוֹנִים, אֲזִי כְּתוּב (תְּהִלִּים קל"ה)
בְּרוּךְ ה' מִצִּיּוֹן שֶׁכֵּן יְרוּשָׁלַם
הַלְלוּנִהּ. (שם ע"ב) וּבְרוּךְ שֵׁם כְּבוֹדוֹ
וְיִמְלֹא כְבוֹדוֹ אֶת כָּל הָאָרֶץ אָמֵן
וְאָמֵן.

רַבִּי אֶלְעָזָר הָיָה הוֹלֵךְ מִקְפּוֹטְקִיָּא
לְלוּד, וְהָיוּ עִמּוֹ רַבִּי יִיסָא וְרַבִּי
חִזְקִיָּה. פָּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר,
(ישעיה נ"א) וְאֲשֶׁם דְּבָרִי בְּפִיךָ וּבְצֶל
יְדֵי כְּסִיתִיךָ וּגּוֹ'. שְׁנִינּוּ, כָּל אָדָם
שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בְּדְבָרֵי תוֹרָה
וּשְׁתוֹתִיו מִרְחִשׁוֹת תוֹרָה,
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְכַסֶּה עֲלָיו,
וּשְׁכִינָה פּוֹרֶשֶׁת כְּנִפְיָה עֲלָיו. זֶהוּ
שֶׁכְּתוּב וְאֲשֶׁם דְּבָרִי בְּפִיךָ וּבְצֶל
יְדֵי כְּסִיתִיךָ. וְלֹא עוֹד, אֲלֹא שֶׁהוּא
מְקַיֵּם אֶת הַעוֹלָם, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא שְׂמַח עִמּוֹ כְּאֵלוֹ אוֹתוֹ יוֹם
נִטְעַ שְׁמִים וְאֶרֶץ. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב (שם)
לְנִטְעַ שְׁמִים וְלִיִּסְדַּ אֶרֶץ וְלֹאמַר
לְצִיּוֹן עַמִּי אֲתָה.

מִבְּאֵן לְמִדְנֵי שִׁישְׂרָאֵל נִקְרָאוּ
בְּשֵׁם שֶׁל צִיּוֹן, שֶׁכְּתוּב וְלֹאמַר
לְצִיּוֹן עַמִּי אֲתָה. וְרֵאִיתִי שֶׁכְּנִסְתַּי
יִשְׂרָאֵל נִקְרָאת בְּשֵׁם שֶׁל צִיּוֹן.
שֶׁכְּתוּב (שם א') צִיּוֹן בְּמִשְׁפַּט תִּפְדָּה
וְשָׁבִיָּה בְּצַדִּיקָה.

לְקַבְּלָהּ, בְּכָל אֵינוֹן עֲטָרִין קְדִישִׁין, בְּכַוֵּנוֹפִיָּא
חַד, כְּדִין וְאֶגְדָתוֹ כְּתוּב.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, וְאֶגְדָתוֹ: כְּמָה דְאֵת אָמַר,
(שְׁמוֹת י"ב) וּלְקַחְתֶּם אֶגְדַּת אֲזוּב. מָאִי קָא
מִיִּירִי. דְּכֵד מִתְחַבְּרָן כְּחָדָא, וְאִתְבָּרְכָא
מִמֵּיָהוּ, כְּדִין שְׁלֵטָא עַל כְּלָא, וְנִהְרָא לְעֵילָא
וְתַתָּא. וְכְלָא בְּשִׁעָתָא דְכִהְנָא פְּלַח פּוֹלְחָנָא,
וְאֶקְרִיב קֶרְבָּנָא, וְאֶקְטֵר קִטְרֹת, וּמְכַוֵּן מְלִין
לְקָרְבָא כְּלָא כְּחָדָא. כְּדִין כְּתוּב, וְאֶגְדָתוֹ עַל
אֶרֶץ יִסְדָּה.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר, כֵּד נִטְלֵ אֶהְרֵן כְּלָא נִטְלִין
עִמֵּיהּ, עַד דְאִתְבָּרְכָא כְּנִסְתַּי יִשְׂרָאֵל,
וְאִתְבָּרְכָן עֲלָאִי וְתַתָּאִי. כְּדִין כְּתוּב, (תְּהִלִּים קל"ה)
בְּרוּךְ יי' מִצִּיּוֹן שׁוֹכֵן יְרוּשָׁלַם הַלְלוּנִהּ.
(תְּהִלִּים ע"ב) וּבְרוּךְ שֵׁם כְּבוֹדוֹ לְעוֹלָם וְיִמְלֹא כְבוֹדוֹ אֶת
כָּל הָאָרֶץ אָמֵן וְאָמֵן.

רַבִּי אֶלְעָזָר הָוָה אֲזִיל מִקְפּוֹטְקִיָּא לְלוּד, וְהָוּוּ
עִמֵּיהּ רַבִּי יִיסָא וְרַבִּי חִזְקִיָּה. פָּתַח רַבִּי
אֶלְעָזָר וְאָמַר, (ישעיה נ"א) וְאֲשֶׁם דְּבָרִי בְּפִיךָ וּבְצֶל
יְדֵי כְּסִיתִיךָ וּגּוֹ'. תְּנִינֵן, כָּל בַּר נֶשׁ דְאִשְׁתַּדֵּל
בְּמֵלֵי דְאוֹרֵייתָא, וּשְׁפוֹתֵיהּ מִרְחִשֵׁן אוֹרֵייתָא,
קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא חֲפִיָּא עֲלֵיהּ, וּשְׁכִינְתָא פְּרָשָׁא
עֲלֵיהּ גְּדַפְהָא, הָדָא הוּא דְכְּתוּב וְאֲשֶׁם דְּבָרִי
בְּפִיךָ וּבְצֶל יְדֵי כְּסִיתִיךָ. וְלֹא עוֹד, אֲלֹא דֵהוּא
מְקַיֵּים עֲלֵמָא, וְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא חֲדֵי עִמֵּיהּ,
כְּאֵלוֹ הֵהוּא יוֹמָא נִטְעַ שְׁמִיָּא וְאֶרֶעָא. הָדָא
הוּא דְכְּתוּב, (ישעיה נ"א) לְנִטְעַ שְׁמִים וְלִיִּסוּד אֶרֶץ
וְלֹאמַר לְצִיּוֹן עַמִּי אֲתָה.

מִבְּאֵן אוֹלִיפְנָא, דִּישְׂרָאֵל אֶקְרוּן בְּשֵׁמָא דְצִיּוֹן,
דְּכְּתוּב וְלֹאמַר לְצִיּוֹן עַמִּי אֲתָה, וְחִמִּינָא
דְּכְּנִסְתַּי יִשְׂרָאֵל אֶקְרִי בְּשֵׁמָא דְצִיּוֹן, דְּכְּתוּב,
(ישעיה א') צִיּוֹן בְּמִשְׁפַּט תִּפְדָּה וְשָׁבִיָּה בְּצַדִּיקָה.

עוד פתח ואמר, (שם) צור תעודה
 חתום תורה בלמדי. צור תעודה
 - זו עדות של דוד, שכתוב (תהלים
 קלב) ועדותי זו אלמדם. צור - היא
 קשור, כמו שקושר קשר במקום
 אחד. חתום תורה בלמדי. חתום
 תורה - חתימה של התורה, וכל
 שפע ומשחת שמן ששופעים
 מלמעלה, באיזו (בין) חתימה
 שלו? בלמדי. משום ששם
 מתכנס שמן משחה בין שני
 עמודים ששם שורים, מקום
 הכנס של כל שמן משחה
 ששופע ממעל, לשפך אותו לפי
 האמה ולהריק אותו בתעודה
 הזאת, ואז נקשר הכל קשר אחד
 נאמן.

בא וראה מה בין אותם
 שמשפדלים בתורה לנביאים
 נאמנים. אותם שמשפדלים
 בתורה עדיפים מנביאים בכל
 פעם. מה הטעם? שהם עומדים
 בדרך עליונה יותר מנביאים,
 אלו שמשפדלים בתורה עומדים
 למעלה, במקום שנקרא תורה,
 (תפארת) שהוא קיומה של כל
 האמונה, ונביאים עומדים למטה
 במקום שנקראו נצח והוד. ועל
 כן (נקראו) אותם שמשפדלים
 בתורה עדיפים מנביאים,
 ועליונים יותר מהם. שאלו
 עומדים למעלה, ואלו עומדים
 למטה. ואותם שאומרים דברים
 ברוח הקדש, עומדים למטה
 מכלם.

אשרי אותם שמשפדלים בתורה,
 שהם בדרך יותר עליונה על
 הכל. מי שעוסק בתורה, לא צריך
 לא לקרבנות ולא לעולות, שהרי
 התורה עדיפה מהכל, וקשר של
 האמונה של הכל. ועל זה כתוב,
 דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה
 שלום. וכתוב, (תהלים קיט) שלום רב
 לאהבי תורתך ואין למו מכשול.

הו פתח ואמר, (ישעיה ח) צור תעודה חתום תורה
 בלמודי. צור תעודה. דא סהדותא דדוד,
 דכתיב, (תהלים קלב) ועדותי זו אלמדם. צור: היא
 קשורא, כמאן דקטר קטורא באתר חד. חתום
 תורה בלמודי. חתום תורה: חתימה
 דאורייתא, וכל נגידו ורבו דנגיד מלעילא,
 באן (נ"א בין) חתימה דיליה. בלמודי. בגין דתמן
 אתכנש רבו ומשחא, בין תרין קיימין, דתמן
 שריין, אטר כנישו דכל רבות ומשח דנגיד
 מלעילא, לאשדאה ליה בפומא דאמה,
 ולארקא ליה בהאי תעודה. וכדין אתקשר
 כלא קשרא חד מהימנא.

תא חזי, מה בין אינון דמשפדלי באורייתא,
 לנביאי מהימני. אינון דמשפדלי
 באורייתא, עדיפי מנביאי בכל זמנא. מאי
 טעמא. דאינון קיימי בדרגא עלאה, יתיר
 מנביאי, אינון דמשפדלי באורייתא קיימי
 לעילא, באתרא דאקרי תורה, (נ"א תפארת) דהוא
 קיומא דכל מהימנותא. ונביאי קיימי לתתא,
 באתר דאקרון נצח והוד. ועל דא (אקרון), אינון
 דמשפדלי באורייתא, עדיפי מנביאי, ועלאין
 מנהון יתיר. דאלין קיימין לעילא, ואלין
 קיימין לתתא. אינון דאמרי מלין ברוח הקדש,
 קיימי לתתא מפלהו. (ועל דא).

וכאן אינון דמשפדלי באורייתא, דאינון
 בדרגא עלאה יתיר על כלא. (ועל דא)
 מאן דלעי באורייתא, לא אצטריך לא
 לקרבנין, ולא לעלוון. דהא אורייתא עדיף
 מכלא, וקשורא דמהימנותא דכלא. ועל דא
 כתיב, (משלי ג) דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה
 שלום. וכתיב, (תהלים קיט) שלום רב לאוהבי
 תורתך ואין למו מכשול.

עד דהוה אַזלי, אשפּחו חד גברא דהוה אַתי, ותלת ענפי הדס בידיה, קריבו גביה, אמרו ליה למה לך האי. אמר לרווחא אוּבדא. אמר רבי אלעזר שפיר קאמרת. אבל תלת אלין למה. אמר ליה, חד לאברהם. חד ליצחק, וחד ליעקב. וקשירנא להו כחדא, וארחנא בהו. בגין דכתיב, (שיר השירים א) לריח שמניך טובים שמן תורק שמך. בגין דבהאי ריחא, אתקיים חולשא דנפשא, ובהימנותא דא אתקיימא, ואתנגידו ברכאן מעילא ותתא. אמר רבי אלעזר זכאה חולקיהון (דף לה ע"ב) דישראל בעלמא דין ובעלמא דאתי.

תא חזי, לית עלמא (נ"א נפשא) מתקיימא, אלא על ריחא, ומריחא דא אשתמודעא ריחא אחרא. דהא בשעתא דנפיק שבתא, (נחפדה החבילה) וסלקא נפשא יתירא, ואשתארוּן נפשא ורוחא מתפרשן עציבין, אתא ריחא דא, ומתקרבן דא בדא וחדאן. ועל דא, פעי ריחא בתר ריחא, לקבלא ריחא, פיון דאתקבל ריחא מתקרבן פחדא וחדאן. פי האי גוונא ריחא דקורבנא, בריחא (דא) מתקרבין פלא כחדא, ומתלהטן בוציני וחדאן.

תא חזי, תרי בוציני, חד לעילא וחד לתתא, אי להיט בר נש האי בוצינא דלתתא, וכבי לה (כ"א לתהיא ולעילא), ההוא תננא דסליק (נ"א מבוצינא תתאה), להיט ההוא בוצינא עלאה. פן תננא דקרבנין, האי תננא דסליק, להיט בוציני עלאי, ומתלהטן בחד, ומתקרבין פלהו פחדא, בריחא דא. ובגין פן, ריח ניחח ליי, (אשה) והא אוקמוה.

ועל דא, ריחא דקרבנא, קיומא דכלא, וקיומא דעלמא. וקרבנא על ידא דכהנא, דמקרב הכל וקיום העולם. והקרבן על יד הכהן שמקריב הכל, ומשום

עד שהיו הולכים, מצאו איש אחד שהיה בא ושלשה ענפי הדס בידו. קרבו אליו, אמרו לו, למה לך את אלה? אמר, להרויח אבדה. אמר רבי אלעזר, יפה אמרת, אבל שלשה אלה לשם מה? אמר לו, אחד לאברהם, אחד ליצחק, ואחד ליעקב, וקשרתי אותם יחד והרחתי בהם, משום שכתוב (שיר א) לריח שמניך טובים שמן תורק שמך. משום שבריח הזה עומדת חלשת הנפש, ובאמונה הוה מתקיימת, ושופעות ברכות ממעלה ומטה. אמר רבי אלעזר, אשרי חלקם של ישראל בעולם הזה ובעולם הבא.

בא ראה, אין העולם (הנפש) מתקיים אלא על ריח, ומקריח הזה נודע ריח אחר. שהרי בשעה שיוצאת שבת (נחפדה החבילה) ועולה הנפש היתרה, ונשארו הנפש והרוח נפרדות עצובות, בא הריח הזה, ומתקרבים זה לזה ושמחים. ועל זה צריך רוח אחר ריח, לקבל ריח. פיון שמתקבל ריח, מתקרבים כאחד ושמחים. כגון זה ריח של הקרבנות, בריח זה מתקרבים כלם כאחד, ונדלקים הנרות ושמחים.

בא ראה, שני מאורות, אחד למעלה ואחד למטה, אם מלהיט אדם המאור שלמטה הזה ומכבה אותו (את אותו שלמעלה), אותו עשן שעולה (מהמאור התחתון), מלהיט אותו המאור העליון. כך עשן הקרבנות, העשן הזה שעולה, מלהיט המאורות העליונים ומתלהטים כאחד, וכלם מתקרבים כאחד בריח הזה. ומשום כך, ריח ניחח לה, (אשה) והרי פרשה.

ועל פן ריח הקרבן הוא קיום של הכל וקיום העולם. והקרבן על יד הכהן שמקריב הכל, ומשום

בו, כְּדִי שְׁפֹלֵם יִתְבָּרְכוּ בְּעִבּוּדְתּוֹ, וְיִמָּצְאוּ שְׂמֵחוֹת וּבְרָכוֹת לְמַעַלְהָ וּלְמַטָּה.

בְּתוֹב, (ישעיה כה) ה' אֱלֹהֵי אֲתָהּ אֲרוֹמְמָךְ וְגו', הַפְּסוּק הַזֶּה פֶּרְשׁוֹהוּ, ה' אֱלֹהֵי אֲתָהּ, שְׁצַרְיָךְ אָדָם לְהוֹדוֹת לְשֵׁם הַקְּדוֹשׁ וּלְשַׁבַּח אוֹתוֹ עַל הַכֹּל. וּמֵאִיזָה מְקוֹם הַשְּׁבַח שְׁלוֹ? כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְיֵה. וְכֵאן מֵהַעֲמֵק שֶׁל הַכֹּל, שְׁפָתוֹב כִּי עֲשִׂיתָ פְּלֵא. פְּלֵא - כְּמוֹ שֶׁפָּתוֹב (שם ט) וַיִּקְרָא שְׁמוֹ פְּלֵא, וְהָרִי נֶאֱמַר. יַעֲצוֹת מֵרַחֵק, יַעֲצוֹת - כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר יוֹעֵץ. מֵרַחֵק - שְׁפָתוֹב (ירמיה לא) מֵרַחֵק ה' נִרְאָה לִי. וְכֵתוֹב (משלי לא) מִמֵּרְחֵק תְּבִיא לְחֻמָּה.

אֲמוּנָה אֲמֵן - כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים לב) אֵל אֲמוּנָה וְאֵין עוֹל. וּפֶרְשׁוֹהָ אֲמוּנָה בְּלִילָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים צב) וְאֲמוּנַתְךָ בְּלִילוֹת. וְכֵתוֹב (איכה א) חֲדָשִׁים לְבַקְרִים רַבָּה אֲמוּנַתְךָ. וְעַתִּיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְטַהֵר אֶת יִשְׂרָאֵל מִחַטָּאֵיהֶם, כְּמוֹ שֶׁפָּתוֹב (יחזקאל לו) וְזָרְקָתִי עֲלֵיכֶם מִיַּם טְהוֹרִים וְטַהַרְתֶּם מִכָּל טְמֵאוֹתֵיכֶם וּמִכָּל גִּלּוּלֵיכֶם אֲטַהֵר אֲתֶכֶם. בְּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אֲמֵן וְאֲמֵן.

כְּלָא. וּבְגִין כֶּךָ, שְׁבַעַה יוֹמֵי אֲשַׁלְמוּתָא, אֲשַׁתְּלִימוּ בֵּיהּ, בְּגִין דִּיתְבָּרְכוּן כְּלָהוּ בְּפוּלְחָנֵיהּ, וְיִשְׁתַּכְּחוּ חֲדוּוֹאֵן וּבְרַפְּאֵן לְעִילָא וְתַתָּא.

בְּתִיב (ישעיה כה) יי' אֱלֹהֵי אֲתָהּ אֲרוֹמְמָךְ וְגו', הָאֵי קָרָא אוֹקְמוּהָ, יי' אֱלֹהֵי אֲתָהּ. דְּבַעֵי בַר נֶשׁ לְאוֹדָאָה לְשֵׁמָא קַדִּישָׁא, וּלְשַׁבְּחָא לֵיהּ עַל כְּלָא. וּמֵאֵן אֲתַר שְׁבַחָא דִּילֵיהּ, כְּמָה דְאוֹקְמוּהָ. וְהָכָא מֵעַמִּיקָא דְכָלָא, דְכִתִּיב כִּי עֲשִׂיתָ פְּלֵא. פְּלֵא: כְּמָה דְכִתִּיב, (ישעיה ט) וַיִּקְרָא שְׁמוֹ פְּלֵא, וְהָא אֲתַמַּר. יַעֲצוֹת מֵרַחֵק, יַעֲצוֹת: כְּמָה דְאֵת אֲמַר, יוֹעֵץ. מֵרַחֵק: דְכִתִּיב, (ירמיה לא) מֵרַחֵק יי' נִרְאָה לִי. וְכִתִּיב, (משלי לא) מִמֵּרְחֵק תְּבִיא לְחֻמָּה.

אֲמוּנָה אֲמֵן, כְּמָה דְאֵת אֲמַר, (דברים לב) אֵל אֲמוּנָה וְאֵין עוֹל. וְאוֹקְמוּהָ אֲמוּנָה בְּלִילָה, כְּמָה דְאֵת אֲמַר (תהלים צב) וְאֲמוּנַתְךָ בְּלִילוֹת. וְכִתִּיב (איכה א) חֲדָשִׁים לְבַקְרִים רַבָּה אֲמוּנַתְךָ, וְזַמִּין קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְדַפְּאָה לֹוֹן לְיִשְׂרָאֵל מִחוּבֵיהוֹן, כְּמָה דְכִתִּיב, (יחזקאל לו) וְזָרְקָתִי עֲלֵיכֶם מִיַּם טְהוֹרִים וְטַהַרְתֶּם מִכָּל טְמֵאוֹתֵיכֶם וּמִכָּל גִּלּוּלֵיכֶם אֲטַהֵר אֲתֶכֶם. בְּרוּךְ יי' לְעוֹלָם אֲמֵן וְאֲמֵן.

לוח זוהר ש"ס דף היומי מַסְכַּת קְדוּשִׁין

זוהר עמודים:	דף הש"ס
ח"ה קיט-קכ	קידושין דף נו
ח"ה קכא-קכב	קידושין דף נז
ח"ה קכג-קכד	קידושין דף נח
ח"ה קכה-קכו	קידושין דף נט
ח"ה קכז-קכח	קידושין דף ס
ח"ה קכט-קל	קידושין דף סא
ח"ה קלא-קלב	קידושין דף סב
ח"ה קלג-קלד	קידושין דף סג
ח"ה קלה-קלו	קידושין דף סד
ח"ה קלז-קלח	קידושין דף סה
ח"ה קלט-קמ	קידושין דף סו
ח"ה קמא-קמב	קידושין דף סז
ח"ה קמג-קמד	קידושין דף סח
ח"ה קמה-קמו	קידושין דף סט
ח"ה קמז-קמח	קידושין דף ע
ח"ה קמט-קנ	קידושין דף עא
ח"ה קנא-קנב	קידושין דף עב
ח"ה קנג-קנד	קידושין דף עג
ח"ה קנה-קנו	קידושין דף עד
ח"ה קנז-קנח	קידושין דף עה
ח"ה קנט-קס	קידושין דף עו
ח"ה קסא-קסב	קידושין דף עז
ח"ה קסג-קסד	קידושין דף עח
ח"ה קסה-קסו	קידושין דף עט
ח"ה קסז-קסח	קידושין דף פ
ח"ה קסט-קע	קידושין דף פא
ח"ה קעא-קעב	קידושין דף פב

זוהר עמודים:	דף הש"ס
ח"ה סה-סו	קידושין דף כט
ח"ה סז-סח	קידושין דף ל
ח"ה סט-ע	קידושין דף לא
ח"ה עא-עב	קידושין דף לב
ח"ה עג-עד	קידושין דף לג
ח"ה עה-עו	קידושין דף לד
ח"ה עז-עח	קידושין דף לה
ח"ה עט-פ	קידושין דף לו
ח"ה פא-פב	קידושין דף לז
ח"ה פג-פד	קידושין דף לח
ח"ה פה-פו	קידושין דף לט
ח"ה פז-פח	קידושין דף מ
ח"ה פט-צ	קידושין דף מא
ח"ה צא-צב	קידושין דף מב
ח"ה צג-צד	קידושין דף מג
ח"ה צה-צז	קידושין דף מד
ח"ה צז-צח	קידושין דף מה
ח"ה צט-ק	קידושין דף מו
ח"ה קא-קב	קידושין דף מז
ח"ה קג-קד	קידושין דף מח
ח"ה קה-קו	קידושין דף מט
ח"ה קז-קח	קידושין דף נ
ח"ה קט-קי	קידושין דף נא
ח"ה קיא-קיב	קידושין דף נב
ח"ה קיג-קיד	קידושין דף נג
ח"ה קטו-קטז	קידושין דף נד
ח"ה קיז-קיח	קידושין דף נה

זוהר עמודים:	דף הש"ס
ח"ה יא-יב	קידושין דף ב
ח"ה יג-יד	קידושין דף ג
ח"ה טו-טז	קידושין דף ד
ח"ה יז-יח	קידושין דף ה
ח"ה יט-כ	קידושין דף ו
ח"ה כא-כב	קידושין דף ז
ח"ה כג-כד	קידושין דף ח
ח"ה כה-כו	קידושין דף ט
ח"ה כז-כח	קידושין דף י
ח"ה כט-ל	קידושין דף יא
ח"ה לא-לב	קידושין דף יב
ח"ה לג-לד	קידושין דף יג
ח"ה לה-לו	קידושין דף יד
ח"ה לז-לח	קידושין דף טו
ח"ה לט-מ	קידושין דף טז
ח"ה מא-מב	קידושין דף יז
ח"ה מג-מד	קידושין דף יח
ח"ה מה-מו	קידושין דף יט
ח"ה מז-מח	קידושין דף כ
ח"ה מט-נ	קידושין דף כא
ח"ה נא-נב	קידושין דף כב
ח"ה נג-נד	קידושין דף כג
ח"ה נה-נו	קידושין דף כד
ח"ה נז-נח	קידושין דף כה
ח"ה נט-ס	קידושין דף כו
ח"ה סא-סב	קידושין דף כז
ח"ה סג-סד	קידושין דף כח

